

www.rtf-usa.com

# सुधारवाद विश्वासः

वेस्टमिन्स्टर विश्वासको स्वीकारको व्याख्या



## **THE REFORMED FAITH: AN EXPOSITION OF THE WESTMINSTER CONFESSION OF FAITH**

रोबर्ट शा (Robert Shaw)

**RTF-USA WESTMINSTER STANDARDS SERIES**

**सुधारवाद विश्वासः**  
**वेस्टमिन्स्टर विश्वासको स्वीकारको व्याख्या**

**THE REFORMED FAITH:**  
**Exposition of The Westminster Confession of Faith**

**रोबर्ट शा**  
**Robert Shaw**

**Originally published as *An Exposition of the Confession of Faith of the Westminster Assembly of Divines*, by Robert Shaw**

Published in Edinburgh by John Johnstone, 1845

© Christian Focus Publications

First Christian Focus Publications edition in 1973

Current English edition published in 2008

Reprinted in 2020 and 2021 in the Christian Heritage Imprint by:

**Christian Focus Publications**

Geanies House, Fearn, Ross-shire, IV20 1TW

[www.christianfocus.com](http://www.christianfocus.com)

Nepali Edition © 2024 by:

**Reformation Translation Fellowship (RTF-USA)**

3026 6th Ave.

Beaver Falls, PA 15010

[www.rtf-usa.com](http://www.rtf-usa.com)

Contact Information: [rtfdirector@gmail.com](mailto:rtfdirector@gmail.com)

**FOR FREE DISTRIBUTION ONLY – NOT FOR SALE**



# विषयसूची (CONTENTS)

|                                                                                                      |     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| डा. सिन्क्लेयर बी. फर्ग्युसनद्वारा अग्रलेख (FOREWORD by Dr. Sinclair B. Ferguson) .....              | v   |
| प्रस्तावना (PREFACE) .....                                                                           | vii |
| परिचयात्मक निबन्ध (INTRODUCTORY ESSAY by William Hetherington) .....                                 | ix  |
| १. पवित्र धर्मशास्त्र (THE HOLY SCRIPTURE) .....                                                     | 1   |
| २. परमेश्वर र पवित्र त्रिएकत्व (GOD AND THE HOLY TRINITY) .....                                      | 33  |
| ३. परमेश्वरको अनन्त आदेश (GOD'S ETERNAL DECREE) .....                                                | 61  |
| ४. सृष्टि (CREATION).....                                                                            | 89  |
| ५. पूर्वप्रबन्ध (PROVIDENCE).....                                                                    | 97  |
| ६. मानिसको पतन (THE FALL OF MAN) .....                                                               | 109 |
| ७. मानिससँग परमेश्वरको करार (GOD'S COVENANT WITH MAN) .....                                          | 125 |
| ८. ख्रीष्ट एक मध्यस्थकर्ता (CHRIST THE MEDIATOR) .....                                               | 141 |
| ९. स्वतन्त्र इच्छा (FREE WILL) .....                                                                 | 169 |
| १०. प्रभावकारी बोलावट (EFFECTUAL CALLING) .....                                                      | 175 |
| ११. धर्मिकरण (JUSTIFICATION) .....                                                                   | 185 |
| १२. धर्मपुत्रग्रहण (ADOPTION) .....                                                                  | 205 |
| १३. पवित्रीकरण (SANCTIFICATION) .....                                                                | 211 |
| १४. उद्धार दिने वा बचाउने विश्वास (SAVING FAITH) .....                                               | 217 |
| १५. जीवनको लागि पश्चात्ताप (REPENTANCE UNTO LIFE) .....                                              | 231 |
| १६. असल कामहरू (GOOD WORKS) .....                                                                    | 245 |
| १७. सन्तहरूको दृढता वा निश्चयता (PERSEVERANCE OF SAINTS) .....                                       | 259 |
| १८. अनुग्रह र मुक्तिको निश्चयता (ASSURANCE OF GRACE AND SALVATION) .....                             | 275 |
| १९. परमेश्वरको व्यवस्था (THE LAW OF GOD) .....                                                       | 291 |
| २०. ख्रीष्टियन स्वतन्त्रता र विवेकको स्वतन्त्रता (CHRISTIAN LIBERTY AND LIBERTY OF CONSCIENCE) ..... | 303 |
| २१. धार्मिक आराधना र शबाथ दिन (RELIGIOUS WORSHIP, AND THE SABBATH-DAY) .....                         | 321 |

|                                                                                                                           |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| २२. वैधानिक शपथ र भाकल (LAWFUL OATHS AND VOWS) .....                                                                      | 355 |
| २३. नागरिक न्यायीक अधिकारीहरू (THE CIVIL MAGISTRATE) .....                                                                | 363 |
| २४. विवाह र सम्बन्धविच्छेद (MARRIAGE AND DIVORCE) .....                                                                   | 383 |
| २५. मण्डली (THE CHURCH) .....                                                                                             | 391 |
| २६. सन्तहरूको सहभागिता (COMMUNION OF SAINTS) .....                                                                        | 409 |
| २७. पवित्र विधि वा संस्कारहरू (THE SACRAMENTS) .....                                                                      | 421 |
| २८. पवित्र बप्तिस्मा (BAPTISM) .....                                                                                      | 427 |
| २९. पवित्र प्रभुभोज (THE LORD'S SUPPER) .....                                                                             | 441 |
| ३० मण्डली अनुशासनहरू (CHURCH CENSURES) .....                                                                              | 457 |
| ३१. मण्डली सभा र मण्डली परिषद्हरू (SYNODS AND COUNCILS) ....                                                              | 465 |
| ३२. मृत्युपछि मानिसको अवस्था र मृतकको पुनरुत्थान (THE STATE OF<br>MAN AFTER DEATH, AND OF THE RESURRECTION OF THE DEAD) . | 473 |
| ३३. अन्तिम दिनको न्याय (THE LAST JUDGMENT) .....                                                                          | 485 |
| परिशिष्ट १: विश्वासको स्वीकारोक्तिलाई स्वीकार गर्ने कार्य (ACT<br>APPROVING THE CONFESSION OF FAITH) .....                | 493 |

## अग्रलेख (FOREWORD)

वेस्टमिन्स्टर विश्वासको स्वीकार ख्रीष्टियन मण्डलीको सबैभन्दा महान् र प्रभावशाली लेखहरूमध्ये एक हो । यो अहिलेसम्म लेखिएको ख्रीष्टियन विश्वासको पूर्ण र सबैभन्दा सावधानीपूर्वक निर्माण गरिएको संक्षिप्त व्याख्या रहन्छ । लगभग तीन सय पचास वर्ष पछि यो बाइबलीय शिक्षाको एक भव्य सारांशको रूपमा प्रयोग गरिनुका साथै प्रेम गरिदै आइएको छ । विगतका दिनहरूमा यस विश्वासको स्वीकारलाई शिक्षाका सबै तहका ख्रीष्टियनहरूले पढेका, मनन गरेका र अध्ययन गरेका थिए । क्रफ्टर र शिल्पकार यससँग शिक्षक र धर्मशास्त्री जत्तिकै परिचित हुन सक्छन् । ख्रीष्टियन सिद्धान्त बुझे र स्वस्थ ख्रीष्टियन जीवनलाई त्यतिबेला घनिष्ठ मित्रको रूपमा हेरिन्थ्यो । यो अचम्मलागदो कुरा होइन कि कठोर, बलियो, बौद्धिक र आत्म-त्यागी ख्रीष्टियन धर्मको परिणाम थियो, किनभने विश्वासको स्वीकारले ख्रीष्टियनको आत्मिक हड्डीहरूमा क्याल्सियम थप्ने काम गर्यो । निस्सन्देह, विश्वासको स्वीकारको रमाइलो समय यस्तो युगमा थियो जसमा ख्रीष्टियनहरूसँग थोरै 'फुर्सदको समय' थियो, टेलिभिजन र थोरै पुस्तकहरू थिएनन् । हामीसँग यसको विपरीत हाम्रो ध्यान अवशोषित गर्न धेरै अन्य चीजहरू छन् । तैपनि यो हाम्रो आत्मिक हानि हो कि हामी-तुलनात्मक रूपमा अरू कुराहरूमा धेरै शिक्षित छौं तर सबै भन्दा महत्त्वपूर्ण कुरा सुसमाचारका सत्यताहरूमा धेरै कम शिक्षित छौं । वास्तवमा विश्वासको स्वीकार खोल्दा हामीलाई आधुनिक संसार र शब्दावलीमा ल्याउन सक्छ जसमा हामी मध्ये धेरै अपरिचित छौं । यस परिभाषामा हामीले हाम्रो उमेरको प्रभावलाई निष्क्रिय रूपमा स्वीकार गर्ने वा हामी अर्को युगमा जन्मेको कामना गर्ने गल्ती गर्नु हुँदैन । यसको सट्टामा हामीले हाम्रो दिमागको नवीकरणद्वारा बढ्दो रूपमा परिवर्तन हुँदै पूर्ण रूपमा गैर-अनुरूप ख्रीष्टियन जीवन जिउन सिक्नुपर्छ (जसरी पावलले रोमी १२:१-२ मा राखेका छन्) । यहाँ रोबर्ट शाले हामीलाई मद्दत गर्न सक्नुहुन्छ । विश्वासको स्वीकारको अध्यायलाई तारको बिन्दुको रूपमा लिँदै, उहाँले असल र

उत्साहपूर्वक यसको शिक्षाको व्याख्या गर्नुहुन्छ । उनको कामले धर्मशास्त्रमा एक लघु पाठ्यक्रम प्रदान गर्दछ । त्यो भन्दा बढि यसले सम्पूर्ण सुसमाचारलाई व्याख्या गर्दछ, सजिलो गर्दछ र लागू गर्दछ जसले धर्मशास्त्रको सन्देशलाई व्याख्या गर्दछ । यसले समझलाई उज्यालो पार्छ, आराधनालाई उत्साहित गर्दछ र ख्रीष्टियन जीवनलाई बलियो बनाउँछ । शिक्षक र सहयात्रीको रूपमा शासँगको व्यक्तिगत अध्ययनको पाठ्यक्रमले हामीलाई आधुनिक संसारमा येशू ख्रीष्टको लागि बुद्धिमान र सक्षम साक्षी बन्न सुसज्जित बनाउनेछ । सुसमाचारले हामीलाई दिने आशाको कारण दिन सक्षम हुनेछ (१ पत्रुस ३:१५) । यो एउटा किताबको मूल्यको मामूली लगानी र थोरै समय र अध्ययनको खर्चको लागि पर्याप्त प्रतिफल हो । यदि व्यक्तिगत गवाही कुनै प्रोत्साहन हो भने, सायद मलाई मेरो आफ्नै रेकर्डमा राख्न अनुमति दिइन्छ । म धेरै कृतज्ञताका साथ सम्झन्छु, मेरो पछिको किशोरावस्थाको अवधि जब मैले वेस्टमिन्स्टर विश्वासको स्वीकारसँग पहिलो पटक परिचित भएँ, र टिप्पणीको सहायताले यसलाई अध्ययन गर्न थालें । फर्केर हेर्दा, म यसलाई समयको सबैभन्दा मूल्यवान लगानीमध्ये एकको रूपमा सोच्दछु र मैले कहिल्यै गरेको सोचेको छु । यसले मलाई परमेश्वरको महानता, ख्रीष्टको महिमा, आत्माको सेवकाई, ख्रीष्टियन जीवनको प्रकृति, मण्डली र आउने संसारलाई बुझ्नको लागि एक चरणमा लिएको छ । म कहिलेकाहीँ अध्ययनको त्यो समयलाई गिलहरी जम्मा गर्ने पागलको गतिविधिसँग तुलना गर्छु जसले उसलाई जाडोमा देखेछ ! त्यसैले यो प्रमाणित भएको छ । रोबर्ट शालाई तपाईंको मार्गदर्शक बन्न दिनुहोस्, यसलाई होसियारी र प्रार्थनापूर्वक विचार, विवेक र प्रशंसाका साथ पढ्नुहोस् र तपाईंले मेरो मतलब के हो भनेर थाहा पाउनुहुनेछ ।

सिन्क्लेयर बी फर्ग्युसन

(Sinclair B. Ferguson)

पहिलो प्रेस्बिटेरियन मण्डली कोलम्बिया, दक्षिण क्यारोलिना

(First Presbyterian Church, Columbia, South Carolina)

## प्रस्तावना (PREFACE)

वेस्टमिन्स्टर ईश्वरीय मण्डली सभाद्वारा बनाईएको विश्वासको स्वीकारको निम्न व्याख्या तयार गर्दा लेखकको उद्देश्य प्रत्येक खण्डमा समाहित भएका सत्यताहरू बताउन, जहाँ आवश्यक देखिएमा प्रयोग गरिएका सर्तहरू व्याख्या गर्ने र चित्रण गर्ने उद्देश्य रहेको छ । सिद्धान्तहरू पुष्टि गरिएको छ । भोल्पुमलाई अनावश्यक साइजमा ठूलो हुनबाट जोगाई तर्कहरू अधिकतम सम्भावित संक्षिप्तताका साथ भनिएको छ । दृष्टान्तहरूमा सूक्ष्मताको साथमा संक्षिप्तताको अध्ययन गरिएको छ र धर्मशास्त्रका धेरै खण्डहरू जसले व्यवहार गरिएका विषयहरूलाई स्पष्ट पार्छ, ठूलो रूपमा उद्धृत नगरी मात्र उल्लेख गरिएको छ । यो आशा छ कि सचेत पाठकले यहाँ सानो ठाउँमा संकुचित ठूला कृतिहरू भेट्नुहुनेछ; प्रतिबिम्बका लागि सामग्रीहरू सुझाव दिइनेछ । चिन्ह लगाइएका धर्मशास्त्रका पदहरूको जाँचले तिनीहरूले उल्लेख गरेका बुँदाहरूमा धेरै प्रकाश पार्नेछ ।

वेस्टमिन्स्टर विश्वासको स्वीकारले परमेश्वरको वचनमा आधारित सत्यको सरल व्याख्या समावेश गर्दछ, तर यसका धेरै प्रस्तावहरू विभिन्न युगहरूमा फैलिएका पाखण्ड र त्रुटिहरूको विरोधमा राखिएका छन् । तसर्थ, विश्वासको स्वीकारमा कथनहरू निर्देशित गरिएका असंख्य त्रुटिहरूलाई औल्याउन व्याख्याका लेखकको प्रमुख वस्तु भएको छ । यसरी पाठकले वेस्टमिन्स्टर ईश्वरीय मण्डली सभाको छुटकारा पाउनुहुनेछ जुन विभिन्न त्रुटिहरूद्वारा सत्यलाई पहिलेको समयमा भ्रष्ट गरिएको थियो र आधुनिक त्रुटिहरूबाट जोगाइनेछ, जुन सामान्यतया मण्डलीलाई विचलित गर्नेहरूको पुनरुत्थान मात्र हो । र त्यो धेरै पहिले खण्डन गरिएको थियो ।

कार्यलाई सन्दर्भको लागि थप पहुँचयोग्य बनाउनको लागि विषयवस्तुको तालिका उपसर्ग लगाइएको छ र एक प्रशस्त अनुक्रमणिका थपिएको छ, जसले



एकै नजरमा छलफल गरिएका विभिन्न विषयहरू र ध्यान दिईएका धेरै त्रुटिहरू देखाउनेछ ।

वेस्टमिन्स्टर ईश्वरीय मण्डली सभाले प्रत्येक प्रस्तावमा संलग्न भएको धर्मशास्त्रबाट प्रमाणहरू नक्कल गरेकोले यो मात्रालाई असुविधाजनक आकारमा विस्तार गर्ने थियो । तर पाठहरू प्रत्येक खण्ड पछि सम्मिलित गरिएको छ र तिनीहरूको अतिरिक्त कार्य जो तिनीहरूको बाइबलमा यी प्रमाणहरू फर्काउन समस्या लिने छन् पर्याप्त क्षतिपूर्ति गरिनेछ । तिनीहरूको धर्मशास्त्रीय ज्ञान बढाइनेछ र तिनीहरू सन्तुष्ट हुनेछन् कि विश्वासको स्वीकारमा राखिएको प्रत्येक सत्यताहरू 'परमेश्वरको वचनलाई सबैभन्दा स्वीकार्य छ' । यस व्याख्याका लेखक यति पूर्ण रूपमा विश्वस्त छन् कि उनले कुनै पनि सिद्धान्तको कुनै पनि बिन्दुमा विश्वासको स्वीकारको लेखकहरूबाट भिन्न हुनु आवश्यक छैन । भाषा केहि अवस्थामा सुधारको स्वीकार गर्न सक्छ तर 'विषयको सत्यताको रूपमा' उहाँले १६४७ मा स्कटल्याण्डको मण्डलीको महासभाको निर्णयमा हार्दिकतापूर्वक सहमत गरिएको छ, कि यो 'सबैभन्दा अर्थोडक्स हो र परमेश्वरको वचनमा आधारित' छ । यदि विश्वासको स्वीकार, दुई सय वर्ष पहिले सत्यको एक विश्वासयोग्य व्याख्या समावेश थियो, यो अझै पनि गर्ने पर्छ, किनभने धर्मशास्त्रीय सत्य यसको ईश्वरीय लेखक जस्तै हो, 'हिजो, आज र सदाको लागि उस्तै' हुनेछ ।

ह्वाइटबर्न,  
१२ मे, १८४५

## परिचयात्मक निबन्ध (INTRODUCTORY ESSAY)

विभिन्न कालखण्डहरूमा र विभिन्न स्तरहरूमा सीप वा प्रशंसनीयताको साथमा विश्वासको नियम र विश्वासको स्वीकारको प्रयोगको विरुद्धमा धेरै आपत्तिहरू आग्रह गरिएको छ । यी सबै आपत्तिहरू गणना गर्न वा ती सबैको जवाफ दिन आवश्यक छैन, किनकि तिनीहरूमध्ये धेरै विस्मृतिमा डुबेका छन् र अरूले पहिले नै पर्याप्त खण्डन पूरा गरिसकेका छन् । लगभग एक मात्र आपत्ति जसलाई अब कुनै पनि स्तरको विश्वासको साथ आग्रह गरिएको छ त्यो हो जसले ईश्वरीय सत्यको कारणले पद र अख्तियार हडपिएको स्वीकारोक्तिलाई आरोप लगाउँछ । यो आपत्तिको उत्पत्ति आफैमा विश्वासको स्वीकार वास्तवमा के हो भन्ने गलत दृष्टिकोणबाट भएको छ र यो के हो जसमा विश्वासको स्वीकार फ्रेम गरिनुको आवश्यकता समावेश छ । विश्वासको स्वीकारको गठनको आवश्यकता मानिसमा प्रकट भएको पवित्र सत्यको प्रकृतिमा छैन तर मानिसको स्वभावमा छ । विश्वासको एक स्वीकारोक्ति ईश्वरीय सत्यको प्रकटीकरण होइन । यो 'विश्वास र अभ्यासको नियम पनि होइन, तर दुबैमा मद्दत' हो, हाम्रो आफ्नै विश्वासको स्वीकारका शब्दहरू प्रयोग गर्न तर यो कुनै पनि मानिस वा पुरुषहरूको संख्या-कुनै ख्रीष्टियन वा कुनै पनि मण्डली-प्रकट भएको सत्यलाई बुझ्ने तरिकाको घोषणा हो । त्यसकारण, यसको उद्देश्य ईश्वरीय सत्य सिकाउनु होइन तर हाम्रा आफ्नै भावनाहरूको स्पष्ट, व्यवस्थित र सुगम घोषणा प्रदर्शन गर्न र विशेष गरी धार्मिक विवादहरूमा अरूको विचारहरू पत्ता लगाउने माध्यमहरू प्रस्तुत गर्नु हो । यस दृष्टिकोणको सत्यता र यसले विश्वासको नियम र विश्वासको स्वीकारको अस्तित्वको लागि आवश्यक पर्ने व्याख्यालाई सजिलै देखाउन सकिन्छ । मानव दिमाग त्रुटिको लागि यति प्रवण छ र हरेक हिसाबले यति व्यापक विविध क्षमताको छ, कि जब एक साधारण सत्य पनि यसको स्वागतको लागि प्रस्तुत गरिन्छ, त्यो सत्य लगभग धेरै फरक पक्षहरूमा पुनः उत्पादन गर्न सकिन्छ जुन विभिन्न विचार वा मगझहरूबाट प्रस्तुत गरिएको थियो । मानौं यो एउटा वाक्य,

एक स्वरमा उच्चारण गरिएको वा सबैले बुझ्ने भाषामा लेखिएको छ - प्रत्येक व्यक्तिले यसलाई आफ्नै तरिकाले बुझ्न सक्छ, यसमा उसलाई सबैभन्दा स्पष्ट देखिने निर्माणलाई राखेर तर तिनीहरू सबैले एकै अर्थमा बुझेका थिए वा होइनन्, तिनीहरूले सुनेका वा पढेका शब्दहरू मात्रै दोहोर्याएर प्रत्येकले आ-आफ्नो शब्दमा उनीहरूले के बुझेका थिए भनेर बताउन नसकेसम्म यकिन गर्न असम्भव हुनेछ । त्यसपछि प्रत्येक मानिसले भन्न सक्छ, 'मलाई विश्वास छ यसको अर्थ यही प्रभावमा थियो ।' यो वास्तवमा उसको धर्म वा विश्वासको स्वीकारोक्ति त्यो सत्यलाई सम्मान गर्दै जब सबैले आ-आफ्नो विश्वास व्यक्त गरेका थिए, यदि तिनीहरू बिचको सामंजस्यपूर्ण सहमति जस्तो केहि प्राप्त गर्न सकिन्छ भने, यो स्पष्ट र बुझिएको त्यो विशेष सत्यको सम्बन्धमा उनीहरूको विश्वासको एकता स्वीकार हुनेछ । तर यो भन्दा बढि हुनेछ-यो त्यो बिन्दुमा एक आपसमा मिलनको बन्धन हुनेछ । र अन्य सबै मानिसहरूको लागि एक संयुक्त गवाही हुनेछ । त्यो सत्यलाई पूर्ण रूपमा र निश्चित रूपमा सिकाउँदैन तर यी मानिसहरूले यसलाई बुझेका अर्थलाई पूर्ण रूपमा र निश्चित रूपमा व्यक्त गर्दै जहाँसम्म तिनीहरूको कथन आफैंमा भिन्न र सुगम थियो । यसले ती व्यक्तिहरूको शरीरमा प्रवेशको अवधि प्रमाणित गर्न सक्छ, यसरी उनीहरूले त्यो सत्यको अर्थ हो भनेर विश्वास गरेको संयुक्त घोषणा उत्सर्जित गरेका थिए । यस हृदयसम्म हामी सोच्छौं, सबै बुद्धिमान र स्पष्ट व्यक्तिहरूले सजिलै जित्नेछन् र अहिलेसम्म यो स्पष्ट हुनुपर्छ, कि कुनै पनि व्यक्तिको प्राकृतिक स्वतन्त्रताको कुनै उल्लङ्घन भएको छैन, न त कुनै पनि दिइएको वा मानिएको मामिलामा उसले सत्य मान्छु भन्ने सम्बन्धमा उसको इमान्दार विश्वासलाई नियन्त्रण गर्ने वा नियन्त्रण गर्ने प्रयास गरेको छैन । यदि कोही व्यक्ति सहमत भएकाहरूद्वारा गरिएको संयुक्त गवाहीसँग सहमत हुन सक्दैन भने, यो आपसी पश्चातापको कारण हुन सक्छ; तर यसले न त उनीहरूलाई उनीहरूमा सामेल हुन बाध्य पार्ने कुनै अधिकार दिन सक्छ, न त उनको विश्वासको विपरीत, न त उसले सहमत नभएको विचारहरूको साथ मानिसहरूको समूहबाट बहिष्कृत भएको कारण गुनासो गर्ने अधिकार दिन्छ । कुनै पनि कठोर इमान्दारीताको मानिस वास्तवमा, मानिसहरूको एक समूह बन्न

चाहँदै न जससँग उसले त्यो विशेष बिन्दुमा सहमत थिएन जुन तिनीहरूको सम्बन्धको आधार बन्यो ।

अब, यो दृष्टिकोणलाई धार्मिक सत्यको विषयमा लागू गरौँ- ख्याल राख्दै धार्मिक सत्यको विचारले अनिवार्य रूपमा प्रस्तुत गर्ने विशेष बुँदाहरूलाई चिन्ह लगाउन लागू गरौँ । धार्मिक सत्य भनेको मानिसलाई परमेश्वरको इच्छाको प्रकटीकरण हो-चाहे त्यो प्रकटीकरण मौखिक रूपमा होस् वा लिखित अभिलेखमा होस् । यो अहिले हामीकहाँ आउँछ, यो लिखित अभिलेखमा छ । यो परमेश्वरको सत्य वचन हो भनेर हामी विश्वास गर्छौँ । यस सन्दर्भमा यो प्रत्येक आत्माको लागि विश्वासको एक मात्र र सबै पर्याप्त नियम हो, 'मानिसले परमेश्वरको बारेमा के विश्वास गर्ने र परमेश्वरले मानिसबाट कस्तो कर्तव्य चाहनुहुन्छ' भन्ने सम्बन्धमा हो । तर प्रश्न तुरुन्तै उठ्छ, जसरी माथि उल्लेख गरिएको छ, के सबै जसलाई परमेश्वरको इच्छाको यो प्रकटीकरण समान अर्थमा बुझ्नको लागि बनाइएको हो ? यदि कुनै मानिसले भन्छ, उसको विश्वासको एक मात्र नियम बाइबल हो भने बाइबललाई परमेश्वरको वचन हो भनी विश्वास गर्ने हरेक मानिसले यस भावनामा सहमत हुनेछन् तर अझै पनि प्रश्न फर्कन्छ, 'बाइबलले सिकाउनलाई के बुझ्नुहुन्छ ?' पदहरूको शृङ्खला दोहोर्‍याउनु मात्र यो प्रश्नको जवाफ होइन, किनकि यसले यी पदहरूलाई कुन अर्थमा बुझ्नेको थियो भन्ने जानकारी दिनेछैन । यो एक क्षणको लागि प्रतिबिम्बित गर्ने हरेक व्यक्तिमा प्रकट हुनुपर्छ । ख्रीष्टियन नामको दाबी गर्ने सबैले तिनीहरूको विचार जतिसुकै असमानता होस्, कम्तिमा बाइबललाई विश्वास गर्ने मान्नुपर्छ । तर प्रत्येक विवादित साम्प्रदायिकले त्यो पवित्र पुस्तकको भाषालाई आफ्नै निर्माण दिन्छ । र त्यो निर्माण के हो भन्ने उहाँको आफ्नै शब्दमा कथनको परिणाममा मात्र हो, यो थाहा पाउन सकिन्छ कि उहाँका भावनाहरू बहुसंख्यक ख्रीष्टियनहरूको भावनासँग मेल खान्छ वा फरक छ । यो पहिले टिप्पणी गरिएझैं, प्रकट भएको सत्यको प्रकृतिबाट उत्पन्न हुँदैन तर दिमागको प्रकृतिबाट उत्पन्न हुन्छ जसलाई त्यो सत्य प्रस्तुत गरिएको छ । त्यसकारण प्रश्न यो हुन्छ, परमेश्वरको सत्यलाई सम्मान गर्ने होइन तर मानिसको सत्यलाई सम्मान गर्ने हो-बाइबलको सत्यलाई सम्मान गर्दैन

तर त्यो सत्यप्रति मानिसको आशंकालाई सम्मान गर्ने अर्को तत्व अब दृश्यमा आउँछ । बाइबलले अनन्त सत्यको प्रकाश मात्र समावेश गर्दैन, जसलाई ग्रहण गर्नु र धारण गर्नु मानिसको कर्तव्य हो तर यसले त्यस सत्यको निक्षेपकर्ता र शिक्षक हुनको लागि मानिसहरूको एक निकायलाई नियुक्त गर्दछ-एउटा मण्डली जुन स्वैच्छिक संघ होइन । एकताको आधारको लागि पर्याप्त भावनाको सामंजस्य छ भनी सुनिश्चित गरेका मानिसहरू तर ईश्वरीय संस्था हो जुन सीधा परमेश्वरको अधीनमा छन् र अन्तस्करणमाथि कुनै अधिकार छैन । र यस विचारलाई पूरा गर्न यसलाई अझ ध्यान दिनुहोस्, कि परमेश्वरले मण्डली स्थापना गर्दा यसलाई सत्यको ज्ञानमा लैजान पवित्र आत्मा प्रदान गर्ने प्रतिज्ञा गर्नुभएको छ । यो प्रतिज्ञा थप एक समग्र क्षमतामा मण्डलीको लागि मात्र होइन तर यसको प्रत्येक व्यक्तिगत सदस्यलाई पनि हो, ताकि दुवैले आफ्नो जिम्मेवारी उल्लङ्घन गर्न र परमेश्वरसँगको आफ्नो व्यक्तिगत एकता सुरक्षित गर्नको लागि यस महान् प्रतिज्ञाको अनुभूतिले अरू कुनै पनि अवस्थामा के अवस्थित छैन वा हुन सक्छ । ख्रीष्टियन विश्वासको सम्मानमा उठ्न सक्ने सबै प्रश्नहरूको निर्णयको लागि एक अचूक अम्पायर प्रदान गर्दछ । किनकि यो निर्धक्क भई राख्न सकिन्छ कि जब पनि झगडा गर्ने मण्डलीहरू वा व्यक्तिगत ख्रीष्टियनहरूले इमान्दार, नम्र र निष्कपट भावनामा पवित्र आत्माको ज्योति र निर्देशन खोज्न सक्षम भएका छन्, तिनीहरूले विवादमा पर्ने बिन्दुको यस्तो निर्णय प्राप्त गरेका छन् । विवादको अन्त्य र शान्तिको बन्धनमा आत्माको एकता सुरक्षित गर्न र यसबाहेक, धेरै शताब्दीको अवधिमा ख्रीष्टियन धर्मले बाह्य रूपमा भेषमा राखेका सबै विभिन्न पक्षहरूको बावजुद, त्यहाँ अझै पनि वास्तविकताको मात्रा रहेको छ । विश्वासको सामंजस्य जस्तै अचम्मको शिक्षक र मध्यस्थले सुरक्षित गर्न सक्थे ।

ख्रीष्टियन मण्डली एक ईश्वरीय संस्थाको रूपमा केवल परमेश्वरको वचन र परमेश्वरको सम्पूर्ण वचन विश्वासको एकमात्र नियमको रूपमा लिन्छ । तर उनले सिकाउनको लागि परमेश्वरको वचनलाई के बुझिन्छ भन्ने कुराको कथन पनि प्रेम गर्न र प्रचार गर्नुपर्दछ । यो उनले परमेश्वरको वचनले सिकाउने कुनै पनि कुरालाई दबाउन, परिवर्तन गर्न वा परिमार्जन गर्ने कुनै अधिकारको घमण्ड गर्दैनन् तर

परमेश्वर, संसार र आफ्नै कम्युनिष्टहरूप्रति तिनको ऋणी विभिन्न कर्तव्यहरू निर्वाह गर्न उहाँलाई परमेश्वरको सत्यको भण्डारको रूपमा गठन गरिएको हुनाले, त्यो सत्यको अर्थ के हो भनी उहाँलाई सबैभन्दा साँचो र स्पष्ट शब्दहरूमा बताउन उहाँको कर्तव्य हो । यस तरिकामा उनले परमेश्वरले भनेको कुरा मात्र घोषणा गर्दैनन् तर परमेश्वर सत्य हुनुहुन्छ भनेर उनको छापमा पनि जोड्छन् । यसरी विश्वासको स्वीकार भनेको ईश्वरीय सत्यको आवाज होइन तर आत्माहरूबाट त्यो आवाजको प्रतिध्वनि हो जसले यसको उच्चारण सुनेका छन्, यसको शक्ति महसुस गरेका छन्, र यसको पुकारलाई जवाफ दिइरहेका छन् । र उहाँलाई गल्ती गर्ने संसारलाई परमेश्वरको सत्यता सिकाउने उद्देश्यले स्थापना गरिएको हुनाले संसारप्रतिको उनको कर्तव्यको आवश्यकता छ कि उनले निस्सन्देह उसले सन्देश बुझ्नुपर्ने तरिकालाई सम्मान गर्दै यसलाई छोड्नुपर्छ । त्यसो नगरी मण्डली शिक्षक हुने थिएन र संसार अशिक्षित रहन सक्छ, जहाँसम्म उनी चिन्तित थिए । किनभने जब सन्देश परमेश्वरको आफ्नै वचनहरूमा भनिएको थियो, प्रत्येक श्रोताले आफ्नो मनको संविधान अनुसार यी शब्दहरूको अर्थ के हो भनेर केही धारणा बनाउन प्रयास गर्नुपर्छ । र उसको अवधारणा धेरै अपूरो र अस्पष्ट हुन सक्छ वा धेरै गलत पनि हुन सक्छ, जबसम्म तिनीहरूलाई परिभाषित गर्न स्पष्ट पार्ने र सच्याउने प्रयास गरिएन । न त साँचो श्रोता वा शिक्षकहरूले उनीहरूले क्रमशः व्यक्त गर्ने अर्थको सम्बन्धमा पारस्परिक कथनहरू र स्पष्टीकरणहरू बिना नै उनीहरूले सत्यलाई समान रूपमा बुझेका छन् भनेर थाहा पाउन सकेनन् । अझै पनि मण्डलीले आफ्नै समुदायका मानिसहरूलाई निर्वाह गर्ने कर्तव्य हो । उनीहरूको ज्ञानलाई बढावा दिन र पुष्टि गर्न र गल्तीहरूमा डोर्‍याउने खतराबाट जोगाउनका लागि उनीहरूले राम्रो शब्दहरूको रूप उत्पादन गर्नुपर्छ, र उनीहरूले विश्वास गर्ने सत्यहरूको मुख्य रूपरेखाको सन्दर्भमा उनीहरूलाई सबै सहमत भएको रूपमा मान्नुपर्दछ, उनीहरूले भविष्यका पुस्ताहरूमा उनीहरूका शिक्षक बन्नेहरूले पनि त्यही ईश्वरीय शिक्षा जारी राख्ने केही सुरक्षा प्राप्त गर्न गहिरो चासो राख्छन् । र सत्यहरूलाई बचाइराख्नु हो । कुनै पनि मण्डलीका सदस्यहरूले एकअर्काका

भावनाहरू जात्रै पर्छ । समान सत्यताहरूको साक्षीको रूपमा तिनीहरूको वरिपरि सबैको सूचनालाई स्थिर र निरन्तर रूपमा समात्न तिनीहरूलाई जोड्ने पर्छ । र सबै सेवकहरू र प्रवेशका लागि सबै उम्मेद्वारहरूले उही सत्यहरू सिकाउनेछन् भनेर सुनिश्चित गर्न आफ्नो सक्दो प्रयास गर्नुपर्छ । यी सबै उद्देश्यका लागि एक पंथको गठन वा विश्वासको स्वीकार अनिवार्य रूपमा आवश्यक छ र यसरी यो देखिन्छ कि मण्डलीले विश्वासको स्वीकार नगरी परमेश्वर, संसार र आफ्नै सदस्यहरूप्रतिको आफ्नो कर्तव्यलाई पर्याप्त रूपमा निर्वाह गर्न सक्दैन । ख्रीष्टियन मण्डलीले विश्वासको स्वीकार नगरेको अवधि कहिल्यै भएको छैन, यद्यपि यी विश्वासको स्वीकारहरू चरित्र र हृदमा भिन्न छन् । पहिलो र सरल स्वीकारोक्ति पत्रुसको हो: 'तपाईं ख्रीष्ट हुनुहुन्छ, जीवित परमेश्वरको पुत्र ।' इथियोपियाका कोषाध्यक्षको त्यो समान छ र लगभग समान छ: 'म विश्वास गर्छु कि येशू ख्रीष्ट परमेश्वरका पुत्र हुनुहुन्छ ।' स्वीकारोक्तिले मण्डलीमा प्रवेश सुरक्षित गर्यो तर यो बिना प्रवेश प्राप्त गर्न सकिँदैन । यो सरल र संक्षिप्त आदिम स्वीकारोक्ति विस्तार गर्न धेरै समय लागेन, सुरुमा यहूदी शिक्षकहरूको विकृत धारणाहरू पूरा गर्नको लागि र त्यसपछि, नास्तिक पाखण्डहरूबाट कलंकित हुन थालेकाहरूलाई बहिष्कार गर्न, त्यसपछि येशू ख्रीष्ट परमेश्वरको पुत्र हुनुहुन्थ्यो भनी स्वीकार गर्नु मात्र नभई येशू ख्रीष्ट शरीरमा आउनु भएको थियो भन्ने कुरालाई स्वीकार गर्न र ख्रीष्टको मानव स्वभाव मात्रैहरूको शिक्षा जाँच्नको लागि आवश्यक भयो । केवल एक कल्पना वा उपस्थिति थियो ।

त्यसै गरी कुनै पनि विधर्मको उदयले पहिले परमेश्वरको वचन र पवित्र आत्माको निर्णयद्वारा उपन्यास सिद्धान्तको परीक्षण गर्न र त्यसपछि हालको विश्वासको स्वीकारमा छुटकारा सहितको नयाँ लेख थप्न आवश्यक भयो । मण्डलीको प्रत्येक क्रमिक पाखण्डको सम्मान गर्दै यसरी परमेश्वर, संसार र आफैप्रतिको उनको कर्तव्यको निर्वाहमा मण्डली उनको विश्वासको स्वीकारोक्ति विस्तार गर्न बाध्य भयो । तर यो अपरिहार्य विस्तारलाई अनावश्यक रूपमा लामो र मिनेटको रूपमा निन्दा गर्नु हुँदैन किनभने यो अवलोकन गरौं, कि यसले मण्डलीले विश्वास गरेको कुराको गवाहीमा निरन्तर बढ्दो स्पष्टता र परिशुद्धताको

नेतृत्व गन्यो र पवित्र सत्यको प्रगतिशील विकासको लागि झुक्न थाले । यसबाहेक मानव दिमागको प्रकृतिबाट विश्वासको स्वीकारको आवश्यकता उत्पन्न भएकोले र स्वीकारोक्तिको विस्तार त्रुटिको क्रमिक रूप र खण्डनको कारणले भएको थियो । र मानव दिमाग अझै पनि उस्तै छ, र उही त्रुटिको लागि प्रवण धारणाहरू, विश्वासको स्वीकार जसमा विगतका पाखण्डहरूको खण्डन समावेश छ । एकै समयमा यसलाई बुझ्ने सबैलाई प्रस्तुत गर्दछ, कुनै पनि पुनरुत्थान गरिएको पाखण्डको सामना गर्न तयार हतियारको रूपमा ख्रीष्टियन मण्डलीले बनाएको विश्वासको विभिन्न विश्वासको स्वीकारलाई ध्यानपूर्वक अध्ययन गर्नेहरूलाई यस दृष्टिकोणको सत्यता सबैभन्दा स्पष्ट हुनेछ । र यो कुनै पनि मण्डलीमा प्रवेश खोज्नेहरूद्वारा कुनै सानो महत्त्वको कुराको रूपमा लिनु हुँदैन, कि यसको विश्वासको स्वीकारमा उनीहरूले सहमतिको सर्तहरूको पूर्ण व्याख्या प्राप्त गर्न सक्छन् जसमा उनीहरूलाई सहमति आवश्यक छ । विश्वासको स्वीकारोक्तिको अस्तित्व कुनै पनि मण्डलीले विद्रोहमा बेवास्ता गर्ने खतराको बिरुद्ध खडा सुरक्षा हो । यद्यपि कुनै पनि मण्डलीले उनको विश्वासको स्वीकारलाई विश्वासको स्तरको रूपमा लिनु हुँदैन, अधीनस्थ अर्थमा बाहेक अझै पनि यो स्वीकार गरिएको विश्वासको एक मानक हो, जसलाई मण्डलीले हल्का रूपमा त्याग्न सक्दैन र आफ्नै सदस्यहरूलाई सञ्चारको अवधि, जबसम्म यसको लेखहरू त्रुटिपूर्ण भएको आरोप लगाइन्छ र फेरि अन्तिम र सर्वोच्च मापदण्डमा ल्याइन्छ, परमेश्वरको वचन र पवित्र आत्माको शिक्षा, निष्कपट, विनम्र र निष्ठापूर्वक विश्वास र प्रार्थनामा खोजिएको छ ।

ख: साधारणतया विश्वासको स्वीकारको विषयलाई छोडेर, हामी हाम्रो ध्यान वेस्टमिन्स्टर ईश्वरीय धर्मसभाले बनाएको विश्वासको स्वीकारमा केन्द्रित गर्छौं ।

वेस्टमिन्स्टर धर्मसभाको विश्वासको स्वीकारलाई ध्यानपूर्वक र अध्ययनशीलतापूर्वक अध्ययन गरिसकेपछि कुनै पनि विचारशील पाठकलाई हडताल गर्नुपर्ने पहिलो कुरा भनेको यसको चरित्रको उल्लेखनीय व्यापकता र शुद्धता हो, जसलाई ईश्वरीय सत्यको व्यवस्थित व्याख्याको रूपमा हेरिन्छ, वा जसलाई धर्मशास्त्रको प्रणाली भनिन्छ । यस सन्दर्भमा यसलाई यसको व्यवस्था



र पूर्णता दुवैमा लगभग सिद्ध मानिन्छ । यसको विषयवस्तुको तालिकामा एकै नजरले पनि यसको प्रबन्ध पहिलो सिद्धान्तको कथनदेखि लिएर प्रकट सत्यको सम्पूर्ण योजनाको नियमित विकास र अन्तिम समापनसम्म कस्तो उत्कृष्ट कौशलताका साथ अगाडि बढ्छ भनेर देखाउनेछ । अत्यावश्यक केहि पनि छोडिएको छैन र कुनै पनि कुरालाई यसको उचित महत्त्वको असमान लम्बाइमा विस्तार गरिएको छैन । न त धर्मशास्त्रको व्यवस्थित अध्ययनलाई विश्वासको स्वीकारको भन्दा राम्रो योजनामा कारबाही गर्न सकिन्छ भन्ने हामी सोच्दैनौँ । धेरै कम ध्यान सायद यस सन्दर्भमा विश्वासको स्वीकारमा देखाइएको छ र हामी दृढतापूर्वक विश्वस्त छौं कि यो सबैभन्दा फाइदाजनक रूपमा प्रयोग गर्न सकिन्छ ।

हाम्रो धर्मशास्त्रीय हलहरू पाठ्यपुस्तकको रूपमा यो कम्तिमा पुष्टि गर्न सकिन्छ, कुनै पनि ख्रीष्टियनले पवित्र सत्यको स्पष्ट र व्यवस्थित अवधारणा प्राप्त गर्ने स्पष्ट उद्देश्यका लागि जानाजानी र अध्ययनशील अध्ययन र विश्वासको स्वीकारको पुनः अवलोकनबाट ठूलो मात्रामा फाइदा लिन असफल हुन सक्दैन । समग्र रूपमा र यसका सबै भागहरूसँग तिनीहरूको सापेक्षिक महत्त्व र तिनीहरूको पारस्परिक असर र एकअर्काको चित्रण देखाउनको लागि व्यवस्थित गरिएको छ । यस्तो जानाजानी अवलोकनले कच्चा विचारहरूद्वारा भ्रामक हुने खतराहरू वा कुनै मनपर्ने सिद्धान्तलाई अनुचित महत्त्व दिन कम आवश्यक नभएको अरूको अपमान गर्न र गम्भीर चोट पुऱ्याउने खतराहरू विरुद्ध दिमागलाई बलियो बनाउन पनि धेरै प्रबल हुन्छ ।

त्यहाँ वेस्टमिन्स्टर विश्वासको स्वीकारको अर्को विशेषता छ जसमा अझै पनि कम ध्यान सामान्य रूपमा निर्देशित गरिएको थियो, तर यो कम उल्लेखनीय छैन, जसरी बनाइएको थियो । विशिष्ट सिकाइ र क्षमता भएका व्यक्तिहरूद्वारा जो प्रारम्भिक समयदेखि तिनीहरू बसेको अवधिसम्म मण्डलीको इतिहाससँग राम्ररी परिचित थिए, यसमा यी गहिरो दैवीहरूको शान्त र स्थिर निर्णय समावेश छ । पाखण्डहरू र विवादका विषयहरू जुन कुनै पनि उमेर वा देशमा मण्डलीलाई उत्तेजित गरेको थियो । यसले स्पष्ट रूपमा यी पाखण्डहरू मध्ये कुनै एकको नाम

नलिङ्कन वा केवल विवादमा प्रवेश नगरी गर्छ । प्रत्येक त्रुटिको निन्दा गरिन्छ, यसको प्रत्यक्ष कथन र खण्डनद्वारा होइन तर संवादी सत्यको स्पष्ट, निश्चित र बलियो कथनद्वारा सत्यको व्याख्या गर्ने यस मोडमा एकल बुद्धिको साथ समान एकल नम्रता पनि थियो । रिसाउने प्रकृतिको सबै कुरा दबाइन्छ र शुद्ध र सरल सत्य एकलै प्रदर्शित हुन्छ; जबकि त्यहाँ उच्च शिक्षाको कुनै देखावटी परेड मात्र छैन, तर सबैभन्दा सटीक र गहिरो सिकाइको लुकाइ पनि छ ।

विश्वासको स्वीकारको हतार वा सतही पाठकले विरलै महसुस गर्नेछन् कि, यसका केही स्पष्ट रूपमा सरल प्रस्तावहरूमा उसले मण्डलीलाई भ्रष्ट र विचलित पार्ने विभिन्न पाखण्डहरू र विवादहरूको तीव्र र निर्णायक खण्डन गरिरहेको छ । तैपनि यदि उसले मण्डलीको इतिहासमा फर्कन्छ, आफैँलाई यसको विवरणहरूसँग परिचित गराउँछ र विश्वासको स्वीकारको आफ्नो अध्ययन पुनः सुरु गर्छ भने, उसले प्रायः एक ठाउँमा नास्टिक्सका जंगली सिद्धान्तहरू छरिएको भेट्नु सक्छ । अर्कोमा एरियन र सोसिनियन पाखण्डहरूलाई अलग राखियो । अर्कोमा, पोप प्रणालीको सार नै नष्ट भयो र अर्कोमा, सबै पेलेजिएन र आरमिनियन त्रुटिहरूको आधार हटाइयो ।

यसरी हेर्दा विश्वासको स्वीकारोक्ति मण्डलीको इतिहासको एउटा पक्षसँग यति जोडिएको हुन सक्छ कि यदि पाखण्डहरूको उदय र खण्डन अध्ययन गर्ने कालक्रमिक व्यवस्था अनुसार पाठ्यपुस्तक होइन तर तिनीहरूको सापेक्ष महत्त्वको मूल्यवान व्यवस्था सैद्धान्तिक रूपमा मानिन्छ । जब हामी यो तथ्यलाई विज्ञापित गर्छौं कि, मानव दिमागको समानताको कारण त्यहाँ पुरानो र विस्फोटित त्रुटि पुनः उत्पन्न गर्ने एक सदा दोहोरिने प्रवृत्ति छ, मानौं यो कुनै अज्ञात वा उपेक्षित सत्यको नयाँ खोज हो, यो हुनुपर्छ । यो स्पष्ट छ कि हाम्रो विश्वासको स्वीकारको अनौठो उत्कृष्टता थियो, पहिले अवस्थित सबै विधर्महरूको छुटकाराको रूपमा राम्रोसँग परिचित र अधिक ध्यान दिइयो, त्यहाँ आशा गर्ने ठूलो कारण हुनेछ कि तिनीहरूको पुनः उपस्थिति लगभग असम्भव हुनेछ वा कम्तिमा त्यो तिनीहरूको वृद्धि धेरै छिटो र प्रभावकारी रूपमा जाँच गरिनेछ ।

विश्वासको स्वीकारको यस उत्कृष्टतासँग नजिकको सम्बन्ध भनेको यसको विचार र भाषाको आश्चर्यजनक परिशुद्धता हो । त्यस अवधिका प्रख्यात दैवीहरूको सम्पूर्ण मानसिक प्रशिक्षणले यो परिणाम निम्त्यायो । तिनीहरू प्रत्येक तर्कलाई सिलोजिस्टिक फारममा कास्ट गर्न र यसका सबै सर्तहरूलाई अत्यन्त सावधानी र शुद्धताका साथ समायोजन गर्न अभ्यस्त थिए । विश्वासको स्वीकारका प्रस्तावहरूको अध्ययन गर्ने प्रत्येकले तिनीहरूको चरम परिशुद्धता टिप्पणी गरेको हुनुपर्छ तर अनौठो ध्यान नदिई, यी दैवीहरूले उनीहरूको महान् कामको यस भागमा प्रदान गरेको अचम्मको हेरचाह उहाँलाई थाहा नहुन सक्छ । यो एक उदाहरणद्वारा राम्रो देखाउन सकिन्छ । हामी अध्याय ३, 'परमेश्वरको अनन्त आदेशमा,' खण्ड ३ र ४ बाट एउटा छानौं: 'परमेश्वरको आदेशद्वारा उहाँको महिमाको प्रकटीकरणको लागि केही मानिसहरू र स्वर्गदूतहरू अनन्त जीवनको लागि पूर्वनिर्धारित छन्, र अरूलाई अनन्त मृत्युको लागि पूर्वनिर्धारित गरिएको छ । यी स्वर्गदूतहरू र मानिसहरू यसरी पूर्वनिर्धारित र चुनिएका छन् 'इत्यादि ।

हामीले पाठकको ध्यान खिन्न चाहेका शब्दहरू 'पूर्वनिर्धारित' र 'चुनाव' शब्दहरू हुन् । एक हतारमा गरिने वा सतही पाठकले यी शब्दहरू बीच कुनै भिन्नता महसुस गर्न सक्छ । यदि हो भने, ती दुवै किन प्रयोग गरिन्छ? किनकी विश्वासको स्वीकारको संक्षिप्त भाषामा ट्याटोलोजिकल पुनरावृत्तिको कुनै उदाहरण छैन । तर थप यो राम्रोसँग टिप्पणी गर्न दिनुहोस् कि 'पूर्वनिर्धारित' शब्द 'अनन्त जीवन' को सम्बन्धमा मात्र प्रयोग गरिन्छ, र 'अनन्त मृत्यु' को साथ 'पूर्वनिर्धारित' शब्द जब प्रस्तावको सतही फारम मानिन्छ, दुबै सर्तहरू प्रत्येक यसको सम्बन्धित सदस्यलाई सामान्य पुष्टिमा प्रतिनिधित्व गर्न प्रयोग गरिन्छ । यो मामला किन हो? किनभने वेस्टमिन्स्टर ईश्वरीय सभाले पूर्वनिर्धारण र चुनाव शब्दहरूको अर्थ समान हुन बुझेका थिएनन्, र त्यसैले यी शब्दहरूलाई पर्यायवाचीको रूपमा प्रयोग गरेनन् । पूर्वनिर्धारित भनेको तिनीहरूले अनन्त जीवन प्रदान गर्ने निर्णय गर्ने सकारात्मक आज्ञाको अर्थ राखेका थिए । र यसलाई तिनीहरूले स्वतन्त्र अनुग्रहको सम्पूर्ण सिद्धान्तहरूको आधारको रूपमा मान्थे,

यो मानिसमा कुनै पनि कुराबाट उत्पन्न हुँदैन, तर यसको ईश्वरीय उत्पत्तिको लागि परमेश्वरको चरित्र र सार्वभौमिकता भएको थियो ।

पूर्वनिर्धारितताद्वारा अर्कोतर्फ तिनीहरूको अर्थ आज्ञाको नियम वा व्यवस्था हो, जसले दोषीलाई अनन्त मृत्युको सजाय दिनुपर्छ भनेर निर्धारण गर्ने र यसलाई उनीहरूले न्यायिक प्रक्रियाको आधार मानेका थिए, जसअनुसार परमेश्वरले 'मानिसहरूलाई तिनीहरूको पापको लागि अनादर र क्रोधको आज्ञा दिनुहुन्छ' र मानिसको आफ्नै चरित्र र आचरणलाई सम्मान गर्दै यो थप टिप्पणी गर्न दिनुहोस् कि, यस दृष्टिकोण अनुसार पूर्वनिर्धारित शब्द हराएकाहरूमा कहिले पनि उचितताका साथ लागू गर्न सकिँदैन, पूर्वनिर्धारित शब्द बचाउनमा लागू गर्न सकिन्छ, किनभने तिनीहरू पनि एक अर्थमा न्यायिक विषय हुन् । प्रक्रिया तदनुसार, विश्वासको स्वीकारमा कुनै उदाहरण छैन जहाँ हराएकोमा पूर्वनिर्धारित शब्द लागू गरिएको छ, यद्यपि त्यहाँ धेरै उदाहरणहरू छन् जहाँ पूर्वनिर्धारित शब्द, वा एक नातेदार शब्द बचाउनमा लागू गरिएको छ । र यो पनि चिन्ह लगाइयोस्, कि निन्दा शब्द जुन गलत बुझ्न र पूर्वनिर्धारणको सिद्धान्तमा आपत्तिजनक अर्थमा लागू गर्नको लागि उत्तरदायी छ, एक पटक पनि विश्वासको स्वीकारोक्ति र लामा र छोटो प्रश्नोत्तरमालामा प्रयोग गरिएको छैन । त्यस सिद्धान्तमा पछिका लेखकहरूले वास्तवमा त्यो शब्दलाई प्रयोग गरेका छन्, जुन पुराना लेखकहरूले गरेका थिए र यसरी सिद्धान्तका विरोधीहरूलाई यसलाई गलत व्याख्या गर्ने अवसर प्रदान गरेका थिए तर वेस्टमिन्स्टर ईश्वरीय सभाले सावधानीपूर्वक एक आपत्तिजनक शब्दको प्रयोगलाई बेवास्ता गरे, सावधानीपूर्वक त्यस्ता शब्दहरू चयन गरे जुन तिनीहरूको अर्थ बताउनको लागि उपयुक्त थिए र प्रत्येक उदाहरणमा तिनीहरूलाई सबैभन्दा कडा र निश्चित परिशुद्धताका साथ प्रयोग गरे ।<sup>1</sup>

---

<sup>1</sup> सबैभन्दा प्रख्यात आधुनिक लेखकहरूको लेखनमा यसको बारम्बार घटनाको परिणाम स्वरूप व्याख्यामा इन्कार शब्द प्रयोग गर्न आवश्यक पाइयो तथापि जो, पूर्वग्रही विरोधीहरूले यसको अर्थको कठोर दुरुपयोगबाट जोगाउनको लागि यसलाई व्याख्या गर्न सावधानी अपनाएका छन् । जब यसरी व्याख्या गरिएको छ यो हानिरहित छ तर यो पनि हुन सक्छ, विकृत हुन यति उत्तरदायी पद कहिल्यै रोजगारी गरिएको थिएन ।

अन्य धेरै उदाहरणहरू विचार र भाषाको उल्लेखनीय शुद्धताका लागि दिइएको हुन सक्छ जसले विश्वासको स्वीकारोक्तिको विशेषतालाई विशिष्ट बनाउँछ तर हामीले अनुसन्धानको लाइनको सुझाव दिएर आफैँलाई सन्तुष्ट पार्नु पर्छ, यसलाई प्रत्येक पाठकलाई आफ्नै लागि मुद्दा चलाउन छोडेर विश्वासको स्वीकारको अर्को निर्णय र ठूलो योग्यता भनेको स्पष्ट र राम्ररी परिभाषित कथनमा समावेश छ जुन यसले सिद्धान्तहरू बनाउँछ जसमा एकलैले नागरिक र मण्डलीको समन्वय तर पारस्परिक समर्थनको महान विचारलाई सुरक्षित रूपमा विश्राम गर्न सक्छ ।

अधिकार क्षेत्र भित्र मानिसहरूले विश्वासको स्वीकारका ती भागहरूलाई गलत बुझ्नु सामान्य हो जसले यी क्षेत्राधिकारहरूको व्यवहार गर्दछ-कोहीले ती खण्डहरूलाई इरास्टियन रियायतहरू समावेश गरेको आरोप लगाउँछन्, र अरूले उनीहरूलाई या त अधर्म वा असहिष्णु भएको आरोप लगाउँछन् । यो सत्य हो, तिनीहरू कुनै चरम पक्षमा छैनन् । पवित्र नियममा अगाडि बढ्दै-कैसरलाई कैसरको के हो र परमेश्वरको के हो भनेर प्रतिपादन गर्न-तिनीहरू स्वेच्छाले नागरिक न्यायीक अगुवालाई राज्यको सर्वोच्च शक्तिको रूपमा मान्यता दिन्छन्: सबै कुरा उसको प्रान्तको हो, उसको उचित अधिकारको सन्दर्भमा मात्र होइन । मानिसहरूको व्यक्ति र सम्पत्तिमाथि तर राजाहरूको राजालाई श्रद्धा दिने आफ्नै आधिकारिक मोडसँग के सम्बन्धित छ । यो नागरिक न्यायीक अगुवाहरूको कर्तव्यको पछिल्लो विभागमा छ जुन नागरिक न्यायीक अगुवाको शक्ति भनिन्छ-सर्का सेक्रा-धार्मिक मामिलामा समावेश छ । तर त्यहाँ उसको प्रान्त समाप्त हुन्छ, र धार्मिक मामिलामा-बलिदानमा उसको कुनै शक्ति छैन । यो अध्याय ३० को प्रमुख प्रस्तावमा सबैभन्दा सावधानीपूर्वक सुरक्षित गरिएको छ: 'प्रभु येशू ख्रीष्ट, राजा र उहाँको मण्डलीको शिरको रूपमा त्यहाँ नागरिक न्यायीक अगुवाहरू भन्दा फरक मण्डली अफिसरहरूको हातमा प्रशासन नियुक्त गर्नुभएको छ ।' त्यो अवधि, सिकेको थियो र तिनीहरू जत्तिकै सूक्ष्म थिए, त्यो प्रस्तावको बलबाट बन्न असम्भव महसुस गरे र यसलाई व्यवस्थापिकाको स्वीकृति दिन अस्वीकार गर्न सक्थे । तथापि तिनीहरूले यसलाई परिमार्जन गर्न

वा दबाउन सभालाई जित्न सकेनन् र यो त्यहाँ रहन्छ र रहनै पर्छ, दिव्यहरूको वेस्टमिन्स्टर धर्मसभाद्वारा इरास्टियन पाखण्डको अनुत्तरित खण्डनको रूपमा आधुनिक समयमा इरास्टियनवादका विरोधीहरूले इरास्टियन तर्क-वा कम्तिमा जुन सिद्धान्तमा आधारित छन्-स्वीकार गरेर वा दाबी गरेर यदि मण्डली स्थापना भयो भने यो अनिवार्य रूपमा प्रदान गर्ने चलन धेरै भएको छ । छुट्टै र स्वतन्त्र अधिकार क्षेत्र बन्द गर्नुहोस् र आत्मिक मामिलामा पनि राज्यको कानूनको पालना गर्नुपर्छ तर त्यसपछि यो स्पष्ट रूपमा गलत छ भनेर घोषणा गर्दै त्यहाँ स्थापित मण्डली हुनु हुँदैन ।

इरास्टिनिज्मबाट बच्ने यस मोडमा नागरिक र धार्मिक स्वतन्त्रता दुवैलाई बढी खतरा छ जुन सामान्यतया मानिन्छ, किनकि यदि यो सामान्यतया स्वीकार गरिएको थियो कि एक स्थापित मण्डली आत्मिक मामिलामा पनि राज्यको नागरिक अधिकार क्षेत्रको अधीनमा हुनुपर्दछ, तब के नागरिक शासकहरूले मण्डली स्थापना गर्न प्रत्यक्ष र स्वीकार्य चासो राख्छन्, प्रवर्द्धनको लागि होइन । ख्रीष्टियन धर्म न त पृथ्वीका राजाहरूको राजकुमारलाई श्रद्धा दिने दृष्टिकोणले तर मण्डलीलाई राज्य नीतिको शक्तिशाली इन्जिनको रूपमा प्रयोग गर्ने उद्देश्यको लागि तिनीहरूले यस्तो प्रवेशबाट लाभ उठाउने निश्चित छ । र यसले धार्मिक स्वतन्त्रताका रक्षकहरू र स्वेच्छाचारी शक्तिका समर्थकहरूबीच खतरनाक प्रतिस्पर्धा उत्पन्न गराउँछ । यदि मुद्दा इरास्टियनवादको विजय हो भने, त्यो मुद्दाले अनिवार्य रूपमा दुई अधिकार क्षेत्रको मिश्रणमा नागरिक र धार्मिक स्वतन्त्रता दुवैको हानि समावेश गर्दछ जुन निरंकुश निरंकुशताको सार हो । यसबारे हाम्रा विश्वासको स्वीकारका फ्रेमहरू राम्ररी जानकार थिए, यसैले तिनीहरू दुवै अधिकार क्षेत्रको राम्रोसँग समायोजन र पारस्परिक प्रतिवाद र सहयोग प्राप्त गर्न प्रयास गर्छन्, दुवै नागरिक र धार्मिक स्वतन्त्रताको उत्कृष्ट सुरक्षाको रूपमा र परमेश्वरको वचनको स्पष्ट अधिकारमा स्थापित धर्मशास्त्र वा तर्कबाट यो अहिलेसम्म प्रमाणित भएको छैन कि तिनीहरू गलत थिए, यद्यपि तिनीहरूका विचारहरूलाई धेरै गलत बुझिएको छ र दुःखको रूपमा गलत रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ । तर यस विषयलाई कारबाही गर्नुको सट्टा, हामी ती

अध्यायहरूमा टिप्पणीलाई सन्दर्भ गर्छौं जसले नागरिक न्यायीक अगुवाहरू, धर्मसभा र मण्डली अनुशासनहरूको व्यवहार गर्दछ, यी विषयहरूमा विश्वासको स्वीकारको सिद्धान्तको एकदमै सही र सुगम व्याख्या दिने रूपमा छ ।

विश्वासको स्वीकारलाई प्रायः असहिष्णु र सताउने सिद्धान्तहरूको वकालत गरेको आरोप लगाइएको छ । तथापि, यो वास्तवमा एकातिर अक्षांशीय ढिलाई र अर्कोतिर असहिष्णुताबाट समान रूपमा मुक्त छ । अध्याय २० को एक बुद्धिमान र स्पष्ट अवलोकन, 'ख्रीष्टियन सतन्त्रता र विवेकको स्वतन्त्रतामा,' आफैले त्यस्ता सबै गल्तीहरूलाई खण्डन गर्नुपर्दछ । मानिसको दिमागले निम्न भन्दा सत्य वा महान प्रस्ताव कहिल्यै उत्पादन गरेनः 'परमेश्वर मात्र विवेकको प्रभु हुनुहुन्छ, र उहाँले मानिसका सिद्धान्त र आज्ञाहरूबाट मुक्त भएमा छोड्नुभएको छ, जुन उहाँको वचनको विपरीत हो, वा यो भन्दा बाहिर छ । विश्वास वा आराधनाको मामिलामा ।' त्यो सिद्धान्त बुझ्न, मनोरञ्जन गर्न र व्यवहार गर्न सक्ने व्यक्तिले आफ्नो सँगै-मानिसको अन्तस्करणमा दबंग र असहिष्णु अधिकारलाई कहिल्यै घमण्ड गर्न सक्दैन, उसको विरुद्धमा पछुताउने सतावटको हतियार धेरै कम हुन्छ । तर सहिष्णुता र विवेकको स्वतन्त्रतालाई सम्मान गर्ने, सोच्ने वा सोच्ने बहाना गर्ने धेरै प्रचलित र अझै धेरै गलत तरिका छ । धेरैको विचारमा सहिष्णुता भनेको सत्य र गल्तीको बीचमा कुनै भेदभाव नगर्नु हो तर तिनीहरूलाई समान पक्षमा लिनु हो । यो राय यदि ध्यानपूर्वक विश्लेषण गर्दा अनिवार्य रूपमा एक अविश्वासी चरित्रको पाइन्छ । धेरैले सोच्छन् कि अन्तस्करणको स्वतन्त्रता भनेको प्रत्येक व्यक्तिले अरू मानिसहरूको भावना, विश्वास र अधिकारको ख्याल नगरी आफ्नो झुकाव अनुसार सबै काम गर्न स्वतन्त्र हुनुपर्छ । यो वास्तवमा स्वतन्त्रतालाई अराजकतामा परिणत गर्न र इजाजतको विवेक बनाउनको लागि हुनेछ । तर विश्वासको स्वीकारले सत्यलाई त्रुटि र सहीबाट गलत छुट्याउन सकिन्छ भन्ने सिद्धान्तमा अघि बढ्छ । अन्तस्करणलाई जबरजस्ती गर्न सकिँदैन, यो प्रबुद्ध हुन सक्छ र कि जब पापी, भ्रष्ट र इजाजतको लागी प्रवण हुन्छ, मानिसहरूलाई सार्वजनिक भावनाको लागी अपमानजनक र समुदायको नैतिक हित को लागी हानिकारकको लागी यस्तो ज्यादतीहरूको आज्ञाको लागी कानूनी रूपमा

प्रतिबन्धित हुन सक्छ । यदि यो असहिष्णुता हो भने, यो एक प्रकारको असहिष्णुता हो जसमा कसैले गुनासो गर्दैनबाहेक जो कानूनको संयमबाट मुक्त हुन चाहन्छन्, मानव वा ईश्वरीय हाम्रो विचारमा केहि पनि छैन, तर विश्वासको स्वीकारमा व्यक्त गरिएका भावनाहरूलाई गलत रूपमा प्रस्तुत गर्ने दृढ संकल्प वा यी भावनाहरूको साँचो अर्थलाई सम्मान गर्ने जानाजानी अज्ञानताको दोषी योग्यताले कुनै पनि व्यक्तिलाई असहिष्णु र सताउने सिद्धान्तहरूको पक्षमा रहेको आरोप लगाउन प्रेरित गर्न सक्छ । पक्कै पनि यो फ्याम गर्नेहरूको आचरणले त्यस्तो आरोपलाई कुनै सहायता दिएन यद्यपि त्यो गल्ती प्रायः र सबैभन्दा गम्भीर रूपमा जोडिएको छ । यस बिन्दुमा यो पनि राम्रो हुनेछ यदि मानिसहरूले विश्वासको स्वीकारका फ्रेमहरूले उनीहरूले प्रयोग गरेका शब्दहरूलाई के सही अर्थ दिएका छन् भनेर पत्ता लगाउन समस्या लिने हो । किनभने यसले उनीहरूलाई न्याय गर्दैन र उनीहरूले फरक अर्थमा प्रयोग गरेको शब्दको आधुनिक स्वीकृति अपनाउने र त्यस शब्दको आधुनिक प्रयोग वा दुरुपयोगले व्यक्त गरेको भावनालाई समाहित गर्ने आरोप लगाउने काम हो । यद्यपि यो विश्वासको स्वीकारका आक्रमणकारीहरूले लगभग सधैं प्रयोग गर्ने विधि हो ।

गः विश्वासको स्वीकारको सही धारणा बनाउनको लागि यो जुन अवधिमा रचिएको थियो त्यसको इतिहाससँग केही परिचित हुनु आवश्यक छ । एक संक्षिप्त रूपरेखा तथापि हाम्रो वर्तमान ठाउँले खर्च गर्न सक्ने सबै हो ।

त्यहाँ सुरुदेखि नै इङ्गल्याण्ड र स्कटल्याण्डको सुधावाद मण्डलीहरू बीच एक धेरै बलियो र आवश्यक भिन्नता थियो । उत्पन्न एक महान मापमा सम्बन्धित राज्यमा समयमा प्रचलित विचित्र तत्वहरू बाहिर इङ्गल्याण्डमा सुधार सुरु भएको थियो, सञ्चालन गरिएको थियो र लगभग पूर्ण रूपमा शासन गर्ने सार्वभौमको खुशी अनुसार रोकियो । स्कटल्याण्डमा यो सार्वभौमको दृढ विरोधको बावजुद सुरु भयो, अगाडि बढ्यो र पूरा भयो । त्यसकारण इङ्गल्याण्डमा राजाको इच्छा पहिलो देखि नै एक आवश्यक तत्व थियो र सुधारको अवधिभरि यस्तै रह्यो । र इङ्गल्याण्ड मण्डली तदनुसार आधारित थियो, र इरास्टियन सिद्धान्तको दृष्ट



प्रभावद्वारा व्याप्त थियो, सार्वभौमलाई मण्डलीका साथै नागरिक कारणहरूमा सर्वोच्च न्यायाधीशको रूपमा मान्यता दिइन्छ । स्कटल्याण्डको मण्डलीले एकदमै फरक आधार ग्रहण गर्‍यो र उनलाई टाढाको अर्को राजाप्रति अविभाजित निष्ठा दियो । उनले एकमात्र शासनको रूपमा परमेश्वरको वचनलाई मात्र मानिन्, र परमेश्वरको सम्पूर्ण वचन, सिद्धान्त, आराधना, प्रशासन र सबै मामिलामा अनुशासन र प्रभु येशू ख्रीष्ट र उहाँलाई मात्र मण्डलीको एक मात्र शिर र राजाको रूपमा आफ्नो निष्ठा तिर्नु भयो । त्यसकारण स्कटल्याण्डको मण्डलीमा पहिलेदेखि नै आत्मिक स्वतन्त्रताको योग्यता साँचो धार्मिक स्वतन्त्रता थियो, जुन इङ्गल्याण्डको मण्डलीले कहिल्यै प्राप्त गर्न सकेन ।

स्कटल्याण्डको मण्डलीले भोगेको यो आत्मिक स्वतन्त्रता जेम्स छैठौँ लाई कुनै पनि हालतमा स्वीकार्य थिएन, जसले धोखाधडी (उनीद्वारा 'किंगक्राफ्ट' भनिन्छ) योजना बनाउन वा बलपूर्वक पूरा गर्न सक्ने हरेक माध्यमबाट यसलाई विघटन गर्न योजना गरे । उनी पूर्णतया सफल भएनन्, यद्यपि विश्वासी र निडरहरूलाई निर्वासित गरेर र डरपोकहरूलाई जितेर उसले यसलाई केही हदसम्म आफ्नो स्वेच्छाचारी इच्छा अनुरूप ढाल्न व्यवस्थित गर्यो । यसमा एक प्रकारको दासतावादी र अत्याचारी प्रिलेटहरू थप्यो । उसको कठोर तर कम छली छोरा चार्ल्स I, संकीर्ण दिमाग र क्रूर लाउडले आग्रह गरे आफ्नो बुबाले सुरु गरेको कुरा पूरा गर्न खोज्दै स्कटल्याण्डलाई आफ्नो स्वतन्त्रता, नागरिक र पवित्रताको रक्षामा उठ्ने आवश्यकतातर्फ धकेलि दियो । यसले १६३८ को महान् राष्ट्रिय करारको जन्म गर्‍यो, जसद्वारा लगभग सम्पूर्ण राज्यका मानिसहरू पवित्र सत्य र स्वतन्त्रताको संरक्षण र रक्षाको लागि एक गम्भीर बन्धनमा परमेश्वर र एक अर्कामा बाँधिएका थिए । प्रतियोगिताको प्रक्रियामा ग्लासगोमा एकै वर्षको अन्त्यतिर एक महासभा आयोजित गरिएको थियो, जसमा प्रिलेसीको प्रणाली समाप्त भयो र स्कटल्याण्डको प्रेस्बिटेरियन मण्डली पुनर्स्थापित भयो । राजाले यो दोस्रो सुधारलाई पराजित गर्ने प्रयास गरे, आक्रमणको चरम उपायले पनि युद्धको लहर स्कटिश सीमानाहरूबाट फिर्ता भयो र मण्डली र राज्यले सम्झौता र स्वतन्त्र रूपमा जारी राख्यो ।

तर इङ्गल्याण्डमा एक आँधी लामो समय सम्म जम्मा भएको थियो र अनियन्त्रित शक्तिसँग फुट्न तयार थियो । यद्यपि इङ्गल्याण्डमा सुधारको प्रगति यसको सबै तत्वहरूमा पक्षाघात भएको थियो र यो पूर्णता जस्तो केहि पनि पुग्न धेरै लामो समय सम्म रोकिएको थियो, अझै पनि त्यहाँ धेरै थिए जसले अङ्ग्रेजी मण्डलीको अधिक शुद्धतालाई बढावा दिन चाहन्थे । सिद्धान्तमा थप सुधारहरूद्वारा आराधना र अनुशासन यो प्राप्त गर्न सकिएन तर यी साँचो सुधारकहरूको लगनशील प्रयासले प्युरिटन समूहलाई जन्म दियो, जसरी उनीहरूलाई नियुक्त गरिएको थियो र अझ तीव्र र शक्तिशाली संघर्षको लागि तयार भयो ।

अर्कोतर्फ प्युरिटियनहरू थप सुधारको लागि प्रयासरत हुँदा जसलाई प्युरिटियन सुधारवाद भनिन्छ । अदालत पक्ष सुधारका सिद्धान्तहरूबाट झन्-झन् पछि हट्दै गएको थियो र क्रमशः रोमका सिद्धान्तहरूको नजिक हुँदै गइरहेको थियो । दुखी लाउडको दुष्ट प्रतिभाले मामिलालाई संकटमा ल्यायो । उनको प्रभावले दुर्भाग्यपूर्ण राजालाई नागरिक र धार्मिक स्वतन्त्रता दुवैको लागि समान रूपमा शक्तिशाली उपायहरू अपनाउन आग्रह गर्यो ।

इङ्गल्याण्डको स्वतन्त्र आत्मा लामो समयसम्म जगाएको थियो र निरंकुश सम्राट र तिनका स्वतन्त्र मन भएका प्रजाहरू बीचको प्रतिस्पर्धाले गृहयुद्धको पक्षलाई ग्रहण गर्न थाल्यो । संसदले आफ्नो बैठक स्थायी घोषणा गर्‍यो र विशपहरूको निरंकुश सिद्धान्त र आचरणलाई उत्पीडनको प्रत्यक्ष कारणको रूपमा लिएर उनीहरूले लामो समयसम्म विलाप गरेका थिए, प्रिलेसीको उन्मूलनको लागि एक विधेयक पारित गरियो । राजाले गृहयुद्धको तरवार खोलिदिए र अङ्ग्रेजी संसदले दुवै राज्यको स्वतन्त्रता जोगाउन स्कटल्याण्डको सहयोग मागेको थियो ।

प्रमुख स्कटल्याण्डका नेताहरूलाई राम्ररी थाहा थियो यदि राजाले अंग्रेजी संसदलाई जित्ने आफ्नो प्रयासमा सफल भएमा उसले तुरुन्तै बढ्दो शक्ति र दृढ संकल्पका साथ स्कटल्याण्डलाई आक्रमण गर्नेछ । तर एकै समयमा तिनीहरूको सम्पूर्ण प्रतिस्पर्धा पवित्र भूमिमा भएको हुनाले, तिनीहरूले कुनै पनि कम पवित्र

कारणको लागि वा कुनै पनि कम महत्त्वपूर्ण वस्तुलाई ध्यानमा राखेर अंग्रेजी संसदसँग आपत्तिजनक र रक्षात्मक गठबन्धनमा प्रवेश गर्न सकेनन् । यदि राजाले आफ्नै प्रान्तभन्दा बाहिर गएर धर्ममा आक्रमण नगरेको भए, तिनीहरूले आफ्नो क्षेत्राधिकार र अधिकारलाई निर्विवाद र अछुतो छोड्ने थिए । त्यस्ता कारणहरूका लागि तिनीहरूले इङ्गल्याण्डसँग नागरिक लिग बनाउँदैनन्, यो बाहेक धार्मिक करारमा आधारित र व्याप्त थियो । यी विचारहरूमा इङ्गल्याण्डले सहमति जनायो र परिणाम सोलेमन लीग र करारको गठन थियो-एउटा दस्तावेज जसलाई हामीले संसारको अन्तर्राष्ट्रिय लेनदेनहरू बीच रेकर्ड गरिएका सबै भन्दा महत्त्वपूर्ण प्रकृति र सिद्धान्तहरूमा सबैभन्दा महान र उत्कृष्टको रूपमा मात्र मद्दत गर्न सक्दौँ ।

यो महत्त्वपूर्ण घटना हुनुभन्दा धेरै समय अघि, इङ्गल्याण्डमा सबैलाई सम्मान गर्ने उद्देश्यले 'सबैभन्दा गम्भीर, धार्मिक, विद्वान र विवेकशील दिव्यहरूको सामान्य सभा' बोलाउन अत्यन्तै वाञ्छनीय छ भन्ने धारणा राखिएको थियो । मण्डलीको शान्ति र राम्रो प्रशासनको लागि आवश्यक चीजहरू थिए । यो इच्छा १६४१ को रूपमा प्रारम्भिक रूपमा सूचित गरिएको थियो, जुन १२, १६४३ सम्म नभई संसदले सभा बोलाउने अध्यादेश जारी गर्यो । यद्यपि त्यसकारण सोलेमन लीग र करारले त्यो सभाको छलफलमा कुनै कम प्रभाव प्रयोग गरेन, त्यो सभा आयोजित हुनुको कारण थिएन ।

सभा एकै ठाउँमा बोलाइएको समयमा इङ्गल्याण्डमा कुनै संगठित मण्डली थिएन । प्रिलेसी समाप्त भएको थियो र मण्डली सरकारको कुनै अन्य रूप अस्तित्वमा थिएन । त्यो अभिव्यक्तिको कुनै पनि सही अर्थमा यो मण्डली प्रशासनको रूपमा भेटिएको थिएन तर वास्तवमा ईश्वरीयहरूको सभा मात्र थियो, चरम आपतकालिन अवस्थामा सँगै बोलाइयो, परामर्श गर्न, विचार गर्न र सल्लाह दिन तर प्रत्यक्ष रूपमा कुनै न्यायिक अभ्यास गर्न होइन वा मण्डलीका कार्यहरू यो मनमा राख्नु आवश्यक छ । यसको चरित्र र कार्यवाहीलाई हल्का पार्ने उद्देश्यले होइन तर इरास्टियन सिद्धान्तमा गठन भएको आरोप लगाउनेहरूको दावी कत्तिको आधारहीन छ भनेर देखाउने उद्देश्यले हो । संसदको संरक्षणमा

बाहेक बैठक हुन सकेन । यो कुनै पनि मण्डलीको अदालत थिएन; किनभने यो मण्डली सरकारको एपिस्कोपलियन, प्रेस्बिटेरियन वा मण्डलीको प्रणालीसँग कुनै अनुरूप थिएन, यसले न संसदमा शासन गर्‍यो, न संसदले शासन गर्‍यो; यसले विचार-विमर्श गर्‍यो, तर्क गर्‍यो, मतदान गर्‍यो, यो अधिका महत्त्वपूर्ण विषयहरूमा आफ्नै स्वतन्त्र निर्णय गठन गर्‍यो र परिणामहरू संसदलाई सल्लाहको रूपमा दियो, जसलाई त्यो निकायले आफ्नै जिम्मेवारीमा पालना गर्ने वा अस्वीकार गर्ने गर्यो । जब संसदका सदस्यहरूले यसको एक घटक तत्वलाई सामान्य मूल्याङ्कनकर्ताको रूपमा गठन गरे, इरास्टियन सिद्धान्तहरूलाई आफ्ना निर्णयहरूमा परिचय गराउने प्रयास गरे, यसले यी प्रयासहरूलाई बलियो, लगनशील र अजेय प्रतिपक्षका साथ सामना गर्यो-बरु यसको सम्पूर्ण लामो श्रमलाई अस्वीकार गरिनुपर्छ भन्ने इच्छा राख्दै, त्यो भन्दा कुनै पनि कमजोर र पापी सम्झौताद्वारा यो एक दुष्ट सिद्धान्त स्वीकार गर्न सहमत हुनुपर्छ ।

वेस्टमिन्स्टर धर्मसभा बनाइएका दिव्यहरूको ठूलो भाग प्युरिटनहरू थिए तर यी लगभग सबै मौलिक रूपमा एपिस्कोपलियनहरू थिए, अहिलेसम्म कम्तिमा तिनीहरूको समन्वयको सन्दर्भमा र तिनीहरूले प्रिलेटिक स्थापनाको सम्बन्धमा सेवकको कार्यालय राखेका थिए । स्वतन्त्रहरू सुरुमा केवल पाँच संख्यामा थिए - गुडविन, न्ये, बुरोज, ब्रिज र सिम्पसन-तर पछि बढेर एक दर्जन पुग्यो । इरास्टियन सिद्धान्तहरू मनोरञ्जन गर्ने केवल दुईवटा दिव्यहरू थिए- लाइटफुट र कोलम्यान । स्कटिश कमिसनरहरू परामर्श र विचार-विमर्श गर्न, तर मतदान गर्न नदिने, संख्यामा छ जना थिए, जसमध्ये चार जना मन्त्रीहरू थिए - हेन्डरसन, बेली, रदरफोर्ड र गिलेस्पी; र दुई एल्डरहरू-लर्ड मैटल्याण्ड र जोनस्टन वारिस्टन । सभाको सम्पूर्ण संख्या एक सय बयालीस दैवीहरू र बत्तीस जना मूल्याङ्कनकर्ताहरू थिए । तर यो संख्यामा विरलै ६० देखि ८० जनाले नियमित हाजिरी दिए । सन् १६४३ जुलाई १ गते शनिबार पहिलो पटक सभा बोलाइएको थियो र यसले २२ फेब्रुअरी, १६४९ सम्म नियमित बैठकहरू गरिरह्यो; जब औपचारिक रूपमा विघटन हुनुको सट्टा मन्त्रीहरूको छानबिन समिति बनाइयो । यस चरित्रमा यो कहिलेकाहीँ भेट्न जारी रह्यो मार्च २५, १६५२ सम्म,

जब क्रमवेलले जबरजस्ती लामो संसद भंग गर्यो र यसले अस्तित्व दिएको सबै कुराको अन्त्य गर्यो । वेस्टमिन्स्टर धर्मसभाद्वारा आयोजित सत्रहरूको संख्या एक हजार एक सय ६३ थियो र यसको अवधि पाँच वर्ष, छ महिना र एक्काइस दिनको थियो ।

वेस्टमिन्स्टर धर्मसभाको छलफलको सामान्य परिणाम विश्वासको स्वीकार, सार्वजनिक आराधनाको लागि निर्देशिका, मण्डली प्रशासन र अनुशासनको एक रूप र प्रश्नोत्तरमाला लामा र छोटो थियो । जब यी पूरा भइसकेका थिए, स्कटिश आज्ञाहरू आफ्नै देशमा फर्के, ती श्रमको फल राखे जसमा उनीहरूले स्कटल्याण्डको मण्डली महासभामा धेरै लामो र कडा मेहनतका साथ संलग्न थिए, र ती महत्वपूर्ण उत्पादनहरूको अनुमोदन प्राप्त गरे ।

तथापि स्कटल्याण्ड मण्डलीले इरास्टिनिज्मको अलिकति पनि दाग भएको शंका गर्न सक्ने कुनै पनि कुराको सम्भावित प्रवेशबाट जोगाउन यति होशियार थियो कि सभाले आफ्नो मिति अगस्ट २७, १६४७ को विश्वासको स्वीकारलाई अनुमोदन गर्ने ऐनमा<sup>२</sup> धर्मसभाले बोलाउने नागरिक न्यायीक अगुवाहरूको अख्तियारसँग सम्बन्धित अध्याय ३१ को व्याख्या सम्मिलित गन्यो-त्यो अधिकारलाई 'मण्डलीहरू बसोबास वा प्रशासनको बिन्दुमा गठन नभएको' मा सीमित गर्दै र मण्डलीको अधिकारको संरक्षण गर्दै सभाहरू आफ्नै अधिकारमा 'ख्रीष्टबाट व्युत्पन्न आन्तरिक शक्तिद्वारा', यद्यपि नागरिक न्यायीक अगुवाहरूले आफ्नो सहमति अस्वीकार गर्नुपर्छ ।

यसको लागि स्कटिश संसदले कुनै विरोध प्रस्ताव गरेन तर अंग्रेजी संसदले यसलाई अनुमोदन वा स्वीकृत गर्न अस्वीकार गन्यो वा कम्तिमा अस्वीकार गन्यो र अनुशासनमा केही विवरणहरू पुनः प्रतिबद्ध गर्यो । यी विवरणहरू धारा ४, अध्याय २०, 'ख्रीष्टियन स्वतन्त्रता र विवेकको स्वतन्त्रता' थिए; अध्याय ३०, 'मण्डली अनुशासनहरूको', र अध्याय ३१, 'मण्डली सभा र मण्डली परिषद्हरूको' । बुद्धिमान र स्पष्ट पाठकले माथिका नामहरू ध्यानपूर्वक अध्ययन गर्न दिनुहोस्, र उसले विश्वासको स्वीकारोक्तिलाई कलंकित भएको

---

<sup>२</sup> पाठकले यो ऐन परिशिष्ट १ मा पाउनुहुनेछ ।

आरोप लगाउनेहरूको मूर्खता, मूर्ख वा विकृत कुरूपतालाई बुझ्न सक्दैन । असहिष्णुता र इरास्टियनवाद; किनकी ती व्यक्तिहरूले आफ्नो आरोप फेला पार्ने बहाना गर्ने खण्डहरू ती नै थिए जसलाई इराष्टियन र विशेष रूपमा सहिष्णु नभएको इङ्गल्याण्डको संसदले स्वीकृति दिन अस्वीकार गर्यो । यस्ता घृणित आरोपहरूको निरन्तर झुठ्याइलाई संकेत गर्न पनि बाध्य हुनु पीडादायी छ र त्यो पनि, कि त थाहा छ वा जान्नुपर्दछ, तिनीहरू पूर्णतया असत्य छन् । 'प्रसिद्ध हुनको लागि म के गरूँ ? 'पहिलेदेखि नै चर्चित व्यक्तिलाई मार्नुहोस्, त्यसपछि तपाईंको नाम सधैं उनको साथमा उल्लेख गरिनेछ,' सोफिस्टको जवाफ थियो । केही यस्तो सिद्धान्तमा ती मानिसहरू कार्य गर्दछन्, जसले विश्वासको स्वीकारोक्तिलाई असहिष्णुताको आरोप लगाउँछन्, मानौं कि त्यो प्रसिद्धि प्राप्त गर्न तयार तरिका हो । तर सोफिस्टले प्रसिद्धि र बदनामी बीचको भिन्नतालाई बेवास्ता गरे । र अन्ततः वेस्टमिन्स्टर दिव्यहरूको प्रतिष्ठा मार्ने प्रयास गरेर सेलिब्रेटी खोज्नेहरूले पनि यस्तै गल्ती गरेको देखिन्छ ।

तर यहाँ वेस्टमिन्स्टर धर्मसभा र विश्वासको स्वीकारको प्रमाणीकरणको मुद्दा चलाउनु आवश्यक छैन । त्यो वास्तवमा भर्खरै विभिन्न प्रकाशनहरूद्वारा गरिएको छ, जसमा पाठकलाई सन्दर्भ गरिएको छ । यस्तो आरोपको सन्दर्भमा हामी यो मात्र भन्न चाहन्छौं कि सामान्यतया प्रेस्बिटेरियनहरू र विशेष गरी स्कटिश प्रेस्बिटेरियनहरू लामो समयदेखि साँच्चै महान् र असल मानिसहरूको सम्झनाहरूप्रति अत्यन्त कृतज्ञ उपेक्षा र बेवास्ता गरेकोमा दोषी छन् जसद्वारा प्रशंसनीय अधीनस्थ तिनीहरूको मण्डलीको मापदण्डहरू बनाइएको थियो । मानिस वा तिनीहरूका कामहरूलाई पूर्णताको श्रेय दिनु बेतुका हुनेछ । तर तिनीहरूको प्रतिरक्षामा एक शब्द पनि उच्चारण नगरी, यी मानिसहरूको बराबरी कुनै पनि सन्दर्भमा सबै प्रकारका आक्रमणकारीहरूद्वारा उनीहरूलाई बदनाम गर्न अनुमति दिनु बेतुका भन्दा पनि खराब छ । तथापि तिनीहरूको रक्षा गर्ने सबैभन्दा राम्रो मोड तिनीहरूमा सार्वजनिक दिमागको द्रुत ध्यान आकर्षित गर्नु हो । तिनीहरूलाई पढ्न र गहिरो अध्ययन गर्न दिनुहोस्; तिनीहरूलाई सबैभन्दा मिनेटमा चाल्ने परीक्षामा पर्दाफास गरौं । प्रत्येक प्रस्तावलाई तर्कको

कडा नियमहरू र परमेश्वरको वचनको सर्वोच्च स्तरद्वारा गम्भीर रूपमा परीक्षण गर्न दिनुहोस् । यस अनुसन्धानलाई सहन नसक्ने कुरा सन्तुलनमा प्रयास गरिए र अभाव पाइएझैं यसलाई छाडिदिनुहोस्, किनभने यो केवल यसको आफ्नै स्पष्ट स्वीकारसँग संगत छ, कि 'सबै धर्मसभा र मण्डली परिषद्हरू प्रेरितहरूको समयदेखि सामान्य होस् वा विशेष गल्ती हुन सक्छ र धेरैले गल्ती गरेका छन्, त्यसैले तिनीहरूलाई विश्वास वा अभ्यासको नियम बनाउनु हुँदैन तर दुवैमा मद्दतको रूपमा प्रयोग गर्नुपर्दछ ।' तर जहाँसम्म यो एक परीक्षा खडा छ, यति खोजी-र हामीलाई कुनै डर छैन-अब यो हुन दिनुहोस् । असभ्य अज्ञानता, दोषी गल्ती वा तीतो कुरूपताको अमानवीय आक्रमणको पर्दाफास यो र यो भन्दा कम केहि छैन, प्रख्यात मृतकहरूको सम्झनाको कारण हो र तिनीहरूको विश्वासको जीवित स्वीकारोक्ति र यसमा उल्लेखित र राखिएका पवित्र सिद्धान्तहरूप्रति हाम्रो आफ्नै आदरपूर्ण संलग्नताको कारण हो ।

घ: हाम्रा प्रारम्भिक टिप्पणीहरू विश्वासको सार र विश्वासको स्वीकारको अस्तित्वको आवश्यकता र यी अधीनस्थ मापदण्डहरूद्वारा पालना गरिएका महत्त्वपूर्ण उद्देश्यहरूमा ध्यान केन्द्रित गरेर सुरु गरिएको थियो । र हामी त्यो दृष्टिकोणलाई त्यसले नेतृत्व गर्नु पर्ने निष्कर्ष बताउनको लागि पुनः सुरु गर्छौं ।

किनभने मण्डली केही विश्वासको स्वीकार वा निश्चित गर्ने मोड बिना अवस्थित हुन सक्दैन कि यसका सदस्यहरू तिनीहरूले ईश्वरीय सत्यको अर्थ के बुझ्छन् भन्ने बारे तिनीहरूको सामान्य धारणामा सहमत छन् । र विधर्मी विचारहरूको क्रमिक वृद्धि र तिनीहरूको क्रमिक खण्डन अनिवार्य रूपमा विश्वासको स्वीकारको विस्तारमा झुकाव हुन्छ, र एकै समयमा ईश्वरीय सत्यको ज्ञानको बढ्दो विकासको लागि यसलाई पछ्याउनु हुँदैन कि विभिन्न विश्वासको स्वीकारहरू छुट्टाछुट्टै मण्डलीहरूमा अनुमानित गर्ने निरन्तर प्रवृत्ति हुनेछ, जबसम्म तिनीहरू सबै एक मण्डली सामान्य व्यक्तिको एक सामंजस्यपूर्ण विश्वासको स्वीकारमा मिसिन हुँदैन?

प्रोटेस्टेन्ट विश्वासको स्वीकारको सद्भावको अध्ययन गर्ने कोही पनि यो एकदमै सम्भव छ भनेर स्वीकार गर्न हिचकिचाउन सक्दैन, किनकि यो सबैभन्दा

वांछनीय परिणाम हो । जब अगाडि हामी त्यो आत्मिक तत्वमा उठ्छौं जसमा हाम्रो ध्यान पनि निर्देशित गरिएको छ, हामीले इमान्दार र विनम्र विश्वासको हार्दिक प्रार्थनाको जवाफमा पवित्र आत्माद्वारा प्रदान गरिएको ख्रीष्टियन मण्डलीमा बढ्दो ज्ञानको अपेक्षा गर्न सक्छौं, जसले धेरै हतार गर्न र विश्वास र प्रेममा ख्रीष्टियन एकताको मात्रा सुरक्षित गर्न प्रेरित गर्दछ जुन प्रेरितहरूको समयदेखि अवस्थित छ ।

कसै-कसैलाई यो चकित पार्ने वा असाधारण विचार पनि लाग्न सक्छ । तर यो याद गरौं, कि अनुपयुक्त परिस्थितिहरूको एक विचित्र श्रृंखलाको कारण वेस्टमिन्स्टर सभाको विश्वासको स्वीकार अझै ख्रीष्टियन मण्डलीहरूलाई पर्याप्त रूपमा थाहा भएको छैन । स्कटिश मण्डलीद्वारा मात्र यो पूर्ण रूपमा प्राप्त भएको थियो र त्यसपछि मण्डलीमा घटेका विभिन्न घटनाहरूको परिणाम स्वरूप हालको समयसम्म विश्वासको स्वीकारोक्तिमा तुलनात्मक रूपमा कम ध्यान दिइएको छ । यो पहिलेको भन्दा बढी परिचित र राम्रोसँग बुझ्ने प्रक्रियामा अहिले हामी विश्वास गर्छौं र हामी आश्चर्य महसुस गर्छौं कि यो जति धेरै चिनिन्छ र राम्रोसँग बुझिन्छ, त्यति नै यसको महान र विविध उत्कृष्टताहरू अनुमानित हुनेछन् । यसले एकै समयमा अन्य मण्डलीहरूको ध्यान यसतर्फ निर्देशित गर्नेछ र हामी आश्चर्यको योग्यता अनुमान गर्न मद्दत गर्न सक्दैनौं जुन धेरै चतुर दिमागहरूले महसुस गर्नेछन्, कि तिनीहरू यति लामो मूल्यको उत्पादनको बारेमा अनजान नै रहे ।

के यो अवस्था हो, हामी आशा गर्नको लागी उद्यम गर्छौं र कुनै पनि गम्भीर आपत्तिहरू निष्पक्ष र स्पष्ट दिमागले विश्वासको स्वीकारमा केही अभिव्यक्तिहरूको सन्दर्भमा मनोरञ्जन गर्नुपर्दछ, यी केही थोरै मौखिक स्पष्टीकरणहरूलाई जोड्न ठूलो कठिनाई हुन सक्दैन । तिनीहरूको अर्थ थियो, र हामीले तिनीहरूलाई कसरी बुझ्छौं; किनकि हामी पूर्ण रूपमा विश्वस्त छौं कि कुनै पनि सु-समाचारीय ख्रीष्टियन वा मण्डलीले मनोरञ्जन गर्न सक्ने आपत्तिहरूको ठूलो अनुपात केवल विचित्र सर्तहरूमा मात्र सम्बन्धित हुनेछ र यी सर्तहरूको अर्थ के हो भन्ने गलत धारणामा लगभग पूर्ण रूपमा स्थापित हुनेछ ।



हाम्रो आफ्नै पक्षको लागि हामी कुनै परिवर्तन चाहँदैनौं, एक शब्द पनि तर हामी न त कुनै शब्दको गलत व्याख्यालाई हाम्रो विश्वासको स्वीकारको अन्य मण्डलीहरूद्वारा स्वागतमा अवरोधको रूपमा काम गर्न अनुमति दिन आवश्यक ठान्दैनौं । यदि त्यो शब्दको व्याख्याद्वारा अवरोध हटाउन सकिन्छ । यस्तो नतिजा वेस्टमिन्स्टर धर्मसभाका प्रमुख सदस्यहरू र विशेष गरी स्कटिश आयुक्तहरूद्वारा मनोरञ्जन गरिएको महान विचारको अनुभूति हुनेछ-जसबाट वास्तवमा यो उत्पत्ति भएको हो । कुनै पनि संकीर्ण र सीमित वस्तुले यी प्रबुद्ध र विशाल हृदय भएका मानिसहरूको इच्छा र अपेक्षाहरू पूरा गर्न सक्दैन । विस्तृत नजरले तिनीहरूले ख्रीष्टियन जगत र संसारको अवस्थाको सर्वेक्षण गरे-यसको आवश्यकताहरू चिन्ह लगाइयो र उपचारको बारेमा विचार गरे । यसरी तिनीहरूले ख्रीष्टियनजगभर प्रोटेस्टेन्ट संघको महान् र उत्कृष्ट विचार बनाए । पोपरी काउन्टर सन्तुलनको उद्देश्यको लागि मात्र होइन तर सबै साँचो ख्रीष्टियन मण्डलीहरूलाई शुद्ध, बलियो र एकताबद्ध गर्नको लागि, ताकि संयुक्त उर्जा र जोसका साथ तिनीहरू मुक्तिदाताका आज्ञाहरूको पालना गर्न सबै राष्ट्रहरूलाई सिकाउन र हरेक प्राणीलाई अनन्त सुसमाचार प्रचार गर्न अगाडि बढ्न सक्न ।

स्वर्ग मुनि यस्तो मानिसहरूको भव्य अवधारणा थियो जसलाई संकीर्ण विचारधाराको रूपमा कलंकित गर्ने फेसन धेरै भएको छ । धर्मान्धको हृदयमा ख्रीष्टियन धर्मलाई अँगाल्न सक्ने प्रेमको कदर गर्न सकिँदैन-यस्तो नैतिक उदात्तताको कल्पना कुनै धर्मान्धको दिमागमा हुँदैन । यो भन्न सकिन्छ, निस्सन्देह यो विचार समयपूर्व थियो । समयपूर्व यो एक अर्थमा थियो, किनकी यो तब महसुस हुन सकेन । तर यसको कथन समयपूर्व थिएन, किनकि यो ठूलो परिणामको कथन थियो जुन सुधारवादले उत्पादन गरेको हुनुपर्छ । अझै अर्को अर्थमा यो समयपूर्व थिएन, वसन्तमा बीउ छर्ने समयभन्दा पहिले नै हो जसबाट हामीले शरद ऋतुको फसल काट्ने आशा गर्छौं । फसल उत्पादन गर्न अघि बीउ छर्नु पर्छ-यो साकार हुनु अघि विचार व्यक्त गर्नुपर्छ । त्यसपछि यसलाई मानिसको दिमागमा काम गर्न छोड्नुपर्छ-बढ्न र बलियो बनाउन र विस्तार गर्न जबसम्म यसले आफ्नो मौसममा यसको फल फलाउँदैन । फल फल्ने सिजन नजिकै छ भन्ने

आशा नगर्ने हो र ? सबै चीजहरू केही शक्तिशाली परिवर्तन वा विकासको लागि अगाडि बढिरहेको देखिन्छ । सबै पक्षमा दुष्ट तत्वहरू लगभग पूर्वप्राकृतिक तीव्रता र शक्तिको साथ जम्मा भइरहेका छन् ।

पोप प्रथा हुने चलन, एक अप्रत्याशित हृदयसम्म यसको घातक घाउ र यसको थकित कमजोरीबाट निको भइसकेको छ र संसारको हरेक चौथाईमा आफ्नो विनाशकारी ऊर्जाहरू प्रस्तुत गर्दैछ ।

इङ्गल्याण्डमा लाउडियन प्रिलेसीको डरलाग्दो पक्ष पुनः देखा पर्‍यो-वास्तवमा नयाँ नामले बोलाइन्छ तर यसको पूर्ववर्तीका सबै डरलाग्दो विशेषताहरू प्रदर्शन गर्दै-यसको उच्च बहानामा यसको पोपिश प्रवृत्तिहरूमा प्रत्येक व्यक्तिको यसको अचम्मको अवहेलनामा अन्य मण्डली र यसको सत्तावट आत्मामा नागरिक सरकार लोभ जस्ता कुराबाट उत्प्रेरित भएको देखिन्छ र नागरिक र धार्मिक स्वतन्त्रता दुवैको लागि अन्धकारमय अपमानजनक उपायहरू प्रस्तुत गर्दैछ वा अनुहार दिइरहेको छ, जस्तो कि सबैले सोच्दा काँप्न सक्ने संकटतर्फ अगाडि बढिरहेको छ ।

पुस्तासम्म अशिक्षित र धार्मिक सत्यमा शिक्षाविहीन छाडेर बसेका समुदायका जनसमुदायहरू जुनसुकै आघातको लागि परिपक्व अवस्थामा छन्, जतिसुकै भयानक स्कटिश मण्डलीको स्थापनालाई भाडामा लिइएको छ; यसको संविधान परिवर्तन गरिएको छ, वा बरु विकृत गरिएको छ र स्कटल्याण्डको मण्डलीका सिद्धान्तहरूलाई दृढतापूर्वक कायम राख्नेहरूलाई राज्यबाट अलग हुन बाध्य पारिएको छ, यी सिद्धान्तहरूलाई अक्षुण्ण रूपमा जोगाउन ।

स्कटल्याण्डको मण्डली फेरि विस्थापित भएको छ, जसरी उनी पहिलेको समयमा थिए तर उनी स्वतन्त्र छिन्: सुधारकहरू, दिव्यहरू र शहीदहरूले तिनलाई दिएका ती सबै पवित्र सिद्धान्तहरू कायम राख्न स्वतन्त्र छन्; अन्य सबै सु-समाचारीय मण्डलीहरूलाई भ्रातृप्रेम र संगतिको दाहिने हात प्रस्ताव गर्न स्वतन्त्र; पवित्र र शाश्वत सत्यको दृढ आधारमा एक महान सु-समाचारीय एकताको गठनमा उनीहरूसँग संलग्न हुन स्वतन्त्र ।

निस्सन्देह यी समवर्ती घटनाहरूले तिनीहरूलाई बुझ्न सक्ने सबैलाई बाधा पुऱ्याउन पर्याप्त छन्, धार्मिक सत्य र स्वतन्त्रताका रक्षकहरूले उनीहरूको स्तर रोप्न सक्ने निश्चित रैली मैदानको लागि चाहना गर्न यस्तो न्यालीङ्ग ग्राउन्ड हामीलाई लाग्छ कि विश्वासको स्वीकारले सार्थक हुनेछ । यदि यसका सिद्धान्तहरूलाई ध्यानपूर्वक विचार गरियो र पूर्ण रूपमा बुझियो भने । हामी प्रेमपूर्वक विश्वास गर्छौं कि हामीले लामो समयसम्म ख्रीष्टियन उद्यम पूरा गर्ने आशाको कदर गर्न सक्छौं जसको लागि वेस्टमिन्स्टर धर्मसभा भेला भएको थियो, र यसका सबैभन्दा प्रतिष्ठित ख्रीष्टियन देशभक्तहरूको दिमागमा भरिएको महान विचारलाई साकार पार्ने थियो ।

वेस्टमिन्स्टर धर्मसभाको सफलतालाई रोक्ने त्रुटिहरू हाम्रा लागि खतराबाट चेतावनी र सुरक्षातर्फ मार्गनिर्देशन दुवै हुन सक्छन् । तिनीहरूको मामलामा राजनीतिक प्रभाव र षड्यन्त्रले घातक शक्तिको हानिकारक तत्व गठन गर्यो । सबै राजनीतिक प्रभावलाई अविश्वास र बेवास्ता गरौं र हाम्रो सबै धार्मिक विचार विमर्शहरूमा राजनीतिक षड्यन्त्र पूर्ण रूपमा अज्ञात हुन दिनुहोस् । समस्या र खतराको समयमा 'राजकुमारहरूमा भरोसा नगर्नुहोस्, न त मानिसहरूका छोराहरूमा', यसको ईश्वरीय समकक्षको साथ, 'परमप्रभुमा भरोसा राख्नुहोस् र आफूलाई आफ्ना परमेश्वरमा रहनुहोस्', सबै साँचो ख्रीष्टियनहरूको वाचवर्ड र जवाफ हुनुपर्दछ । मण्डलीहरू, भाइहरू बीचको मतभेद, आधारहीन ईर्ष्या, र गलत निर्माणहरू र खुलापन र स्पष्टताको अभाव, वेस्टमिन्स्टर विधानसभाको लागि गम्भीर रूपमा हानिकारक थियो । यदि प्रेस्बिटेरियनहरू र स्वतन्त्रहरूले मतभेदको भावनालाई हटाउन सक्थे, सबै सानो ईर्ष्यालाई बाहिर निकाल्न सक्थे र ईश्वरीय सरलता र इमानदारीमा एकअर्कालाई खुला राख्न सक्थे । वास्तवमा आवश्यक पर्ने सबै एकरूपता सजिलै प्राप्त हुन सक्छ । यदि सबै साँच्चै सु-समाचारीय ख्रीष्टियनहरू-चाहे तिनीहरू प्रेस्बिटेरियनहरू वा स्वतन्त्रहरू वा ब्याप्टिस्टहरू वा मेथोडिस्टहरू वा एपिस्कोपलियनहरू, जसलाई नाम दिन सकिन्छ-तिनीहरूको पहिले नै अवस्थित र बलियो सिद्धान्तहरू र विश्वास र आशाको भावनाहरूलाई पूर्ण दायरा दिनेछन् । र प्रेममा यस्तो ख्रीष्टियन युनियन

बनाउनमा थोरै कठिनाई हुन सक्छ-यसलाई प्रेस्बिटेरियन वा सु-समाचारीय भनिन्छ, ताकि यो साँच्चै धर्मशास्त्रीय होस् - आशिष र मद्दतद्वारा सक्षम हुन सक्छ । परमेश्वरको पोपरी र बेवफाईको बढ्दो र ज्वलन्त ज्वारलाई रोक्न र फिर्ता लिन जसले चेतावनी दियो ।

संसारलाई अभिभूत गर्न थप के यो महान सुसमाचार र धर्मशास्त्रीय एकताको लागि समय आएको छैन ? कुनै पनि महान् घटनाको लागि लगभग विश्वव्यापी तयारीको संकेतहरू नबुझेर संसारको सामान्य पक्षलाई हतारमा हेरेर पनि विदेशमा हेर्न असम्भव छ । पृथ्वीका राष्ट्रहरू अझै पनि छन्-शान्तिमा छैनन्, तर थुप्रिएका लडाकुहरू जस्तै आफ्नो पाखुरामा छोटो सास फेर्ने ठाउँमा आराम गरिरहेका छन्, कि पुनः प्राप्ति भएको शक्ति र द्रुत वैमनस्यका साथ तिनीहरू मर्त्य सङ्घर्षमा नयाँ वसन्त हुन सक्छन् । यस भ्रमपूर्ण आरामको अवधिमा पक्षपातीहरूको अधिग्रहणको लागि सिद्धान्तहरूद्वारा सबैभन्दा तीव्र र अस्थिर गतिविधिको प्रयास भएको छ । निरंकुशता र प्रजातन्त्र, अन्धविश्वास र अविश्वास, स्वतन्त्रताको अस्तित्व विरुद्धको अप्राकृतिक गठबन्धन र षड्यन्त्र निर्माण गर्नको लागि आफ्नो इच्छा र प्रकृति अनुसार पारस्परिक विनाशको लागि कम स्पष्ट रूपमा आफ्ना शक्तिहरू जम्मा गर्दै र शुद्ध र आध्यात्मिक ख्रीष्टियन धर्म आह्वान गर्दै आएका छन् ।

न त एक दृष्टिकोणमा ख्रीष्टियन धर्म भर्खरै सुस्त भएको छ । स्वदेश र विदेशमा सुसमाचार विस्तारको लागि धेरै महान उद्यम योजना र कार्यान्वयन गरिएको छ र सत्यलाई बचाउने महान् सिद्धान्तहरू स्पष्ट रूपमा व्याख्या गरिएको छ र साहसपूर्वक घोषणा गरिएको छ, गहिरो न्यायोपन र असहज विश्वासका साथ गरिएको छ । प्रभुको उपस्थितिबाट स्फूर्ति दिने समय पनि आएको छ-तिर्खाएको मण्डलीमा पुनरुत्थानको आत्मा खन्याइएको छ-र ख्रीष्टियन भाइहरूको हृदयले उदार र आनन्दित सहानुभूतिको साथ पगलन र मिलाउन सिकेका छन्, जुन उनीहरूसँग थियो । धेरै लामो समय अपरिचित थिए ।

के यी सबै चीजहरू देख्न सकिन्छ र हल्का रूपमा पार गर्न सकिन्छ, केहि पनि नदिने र केहि पनि बहाना गर्दैन ? त्यो अन्धो मोहको कमी थियो । तिनीहरूले

के पूर्ण रूपमा चित्रण गर्छन् यो भन्न अभिमान थियो तर यो भन्न गाह्रो छैन कि तिनीहरूले एक अभूतपूर्व तयारी गठन गर्छन् । अब विश्वव्यापी सु-समाचारीय र धर्मशास्त्रीय एकतालाई कुन कुराले रोक्छ ? 'सबै कुरा तयार छ, विवाहमा आउनुहोस् ।' 'यदि तिमीहरूले मलाई प्रेम गर्छौं भने एकअर्कालाई प्रेम गर ।' 'उहाँले हाम्रो लागि आफ्नो प्राण अर्पण गर्नुभएको हुनाले, हामीले पनि दाजुभाइहरूका लागि आफ्नो प्राण अर्पण गर्नुपर्छ ।' वेस्टमिन्स्टर धर्मसभाको सिद्धान्त र आचरणको नियम यसको महान विचार साकार भएको हुन सक्छ । तिनीहरूलाई ती हुन दिनुहोस् जसले अहिले सबै ख्रीष्टियन मण्डलीहरूलाई एनिमेट र मार्गदर्शन गर्दछ । तिनीहरू प्रार्थनाको लागि हाम्रो महान संघहरूमा महसुस गरिएको छ; वेस्टमिन्स्टर धर्मसभाको मापदण्डलाई आदर गर्ने र बुझ्न सक्ने सबैले तिनीहरूलाई महसुस गर्नुपर्छ । यदि तिनीहरू छन् भने, त्यसोभए हामीले यसको सोलेमन लीग र करारको उद्देश्य मात्र पूरा गर्न सक्दैनौं, यसको विश्वासको स्वीकारमा जित्न सक्छौं, र सामान्य सु-समाचारीय संघको महान विचारलाई महसुस गर्न सक्छौं । हामी पनि यदि हाम्रो ईश्वरीय शिर र राजाको इच्छा हो भने सुसमाचारको विश्वव्यापी प्रचारलाई बढावा दिन र हामी सबै एकताबद्ध भएको पवित्र प्रार्थनाको पूरा उत्तरलाई माथिबाट तल तान्न बलियो रूपमा सहायक हुन सक्छौं: 'तपाईंको राज्य आओस् । आउनुहोस् प्रभू तपाईंको इच्छा स्वर्गमा जस्तै यस पृथ्वीमा पूरा होस् ।

विलियम एम. हेदरिंगटन

(William M. Hetherington)

सेन्ट एन्ड्रयूज

(St. Andrews)

# अध्याय १

## पवित्र धर्मशास्त्र

### (THE HOLY SCRIPTURE)

#### खण्ड १

प्रकृतिको प्रकाश र सृष्टिको कामहरूले अहिलेसम्म परमेश्वरको बुद्धि, भलाइ र शक्तिलाई प्रकट गरे तापनि यसले मानिसहरूलाई पूर्णरूपमा उद्धार गर्न सक्दैन किनभने ती कुराहरूले परमेश्वरको पूरा ज्ञान दिन र उहाँको इच्छा प्रकट गर्न पर्याप्त छैनन् जुन उद्धारको लागि अति आवश्यक छ । त्यसकारण विभिन्न समयमा र विभिन्न तवरबाट आफूलाई प्रकट गर्न र उहाँको इच्छा मण्डलीमा घोषणा गर्न प्रभुले चाहनुभयो । सत्यको उचित संरक्षण र फैलावटको लागि र शरीरको अभिलाषा, शैतान र संसारको दुष्टता विरुद्ध सत्य मण्डली स्थापना गर्न र यसलाई सान्त्वना दिनको लागि धर्मशास्त्रको आवश्यकता पर्दछ किनभने परमेश्वरले आफ्ना जनहरूसामु आफ्नो इच्छा प्रकट गर्ने ती पहिलेका तरिकाहरू अब बन्द गरिदिनुभएको छ । यी सबै कुराले पवित्र धर्मशास्त्रको महत्वलाई अझ जोड दिँदछ ।

(रोमी २:१४-१५, रोमी १:१९-२०, भ.सं. १९:१-४, रोमी १:३२, २:१, १ कोर. १:२१, १ कोर. २:१३-१४, हिब्रू १:१, हितोपदेश २२: १९-२१; लूका १:३,४; रोमी १५:४; मत्ती ४:४, ७, १०, यशैया ८:१९, २०, २ तिमोथी ३:१५, २ पत्रुस १:१९, हिब्रू १:१-२)

#### व्याख्या

अलौकिक प्रकाशका केही सिद्धान्तहरू छन् जुन कुनै न कुनै अवधिमा अस्वीकार वा विवादित भएका छैनन् । यो वेस्टमिन्स्टर विश्वासको स्वीकारको विशिष्ट उत्कृष्टता हो कि यसका टिप्पणीहरूले पवित्र सत्यताहरूको सही विचार व्यक्त गर्न मात्र होइन तर विपरित त्रुटिहरूबाट जोगाउन धेरै लेखहरूलाई उत्तम हिसाबले लेखिएका छन् । विपक्षमा, एकातिर प्राकृतिक धर्मको अस्तित्वलाई इन्कार गर्नेहरू र अर्कोतर्फ मानिसहरूलाई शाश्वत आनन्दको लागि मार्गदर्शन

गर्न प्रकृतिको प्रकाशको पर्याप्तता कायम राख्ने देववादीहरूको विरोधमा यो खण्डले जोड दिन्छः

(क) परमेश्वरको अस्तित्वको ज्ञान तथा उहाँका सिद्धताहरूलाई प्रकृतिको प्रकाश, सृष्टि र उहाँको प्रबन्धका कार्यहरूद्वारा प्राप्त गर्न सकिन्छ ।

(ख) प्रकृतिको प्रकाश पतित मानिसलाई परमेश्वरको ज्ञान र उहाँको इच्छाको ज्ञान दिन अपर्याप्त छ जुन उद्धारको लागि आवश्यक छ ।

(ग) परमेश्वरले उहाँको मण्डलीलाई उहाँको इच्छाको अद्वितीय प्रकाश प्रदान गर्न खुसी हुनुभएको छ ।

(घ) यो प्रकटीकरण लेख्नको लागि प्रतिबद्ध भएको छ र पवित्र धर्मशास्त्र सबैभन्दा आवश्यक छ, परमेश्वरले आफ्ना जनहरूलाई उहाँको इच्छा प्रकट गर्ने पुरातन तौरतरीकाहरू अब बन्द भएका छन् ।

पहिलो कुरा, परमेश्वर हुनुहुन्छ भन्ने सबै धर्मको पहिलो सिद्धान्त हो, चाहे त्यो प्राकृतिक होस् वा प्रकट होस् र हामीलाई यहाँ सिकाइएको छ कि परमेश्वरको अस्तित्व र उहाँका धेरै सिद्धताहरू प्रकृतिको प्रकाशबाट पत्ता लगाउन सकिन्छ । 'परमेश्वर' शब्दले असीमित पूर्णता भएको व्यक्तिलाई बुझाउँदछ जो आत्म-अस्तित्व, स्वतन्त्र, सृष्टिकर्ता, रक्षक र सबै चीजहरूको प्रभु हुनुहुन्छ ।

यो साँचो हो, वास्तवमा परमेश्वरको पूर्ण परिभाषा दिन असम्भव छ, न त हाम्रो सीमित कारणले अनन्ततासँग कुनै अनुपात राख्न सक्छ; तर अझै पनि हामीसँग यो परमेश्वरत्वको ईश्वरीय भावना छ र यसको पहिलो र सामान्य धारणा यी तीनवटा विवरणहरूमा समावेश छ - यो आफैंको एक अस्तित्व हो र अरू कुनै कुराबाट स्वतन्त्र छ, यो त्यो हो जसमा सबै चीजहरू निर्भर हुन्छन् र यसले सबै कुरालाई नियन्त्रण गर्छ ।<sup>3</sup>

जब हामी यो पुष्टि गर्छौं कि परमेश्वरको अस्तित्व प्रकृतिको प्रकाशबाट पत्ता लगाउन सकिन्छ, हाम्रो मतलब यो हो कि इन्द्रियहरू र तर्क शक्तिहरू जुन

---

<sup>3</sup> पियर्सन अन द क्रिड, खण्ड १.

मानिसको प्रकृतिसँग सम्बन्धित छ, उसलाई यति धेरै प्रकाश दिन सक्षम छन् कि त्यहाँ परमेश्वर हुनुहुन्छ । हाम्रा इन्द्रियहरूद्वारा हामी उहाँका कामहरूसँग परिचित हुन्छौं र उहाँका कामहरूद्वारा हाम्रो तर्कले तिनीहरूलाई बनाउनुहुने अझ उत्कृष्ट व्यक्तित्वलाई पत्ता लगाउन सकिन्छ । यो धर्मशास्त्रले स्पष्ट रूपमा जोड दिन्छ:

किनभने परमेश्वरको विषयमा जे जान्न सकिन्छ, त्यो तिनीहरूमा प्रकट भएको छ, किनकि परमेश्वरले त्यो तिनीहरूकहाँ प्रकट गर्नुभएको हो । किनभने संसारको उत्पत्तिदेखि नै उहाँका नदेखिने गुणहरू अर्थात् उहाँका अनन्त शक्ति र परमेश्वरत्व छर्लङ्ग देखा परेका छन्, सृष्टि गरिएका कुराहरूद्वारा जानिएका छन्, यसकारण तिनीहरूसँग कुनै बहाना छैन । (रोमी १:१९,२०) ।

परमेश्वरको अस्तित्व हाम्रो आफ्नै अस्तित्व भन्दा कम निर्विवाद छैन । हरेक मानिसलाई पूर्ण निश्चयका साथ थाहा छ कि ऊ आफैं अवस्थित छ । उसलाई यो पनि थाहा छ कि उसको शुरुवात थियो र उसले आफ्नो अस्तित्व आफैं जस्तै जीवहरूको उत्तराधिकारबाट निकालेको हो । जति धेरै पछाडि उसले यो उत्तराधिकार बोक्ने अनुमान गर्दछ, यसले उसको अस्तित्वको कारणको सन्तोषजनक कारण बर्दाश्त गर्दैन । उसको पुर्खाहरूले आफूलाई ऊ जस्तो थियो त्यो भन्दा बढी बनाउन सकेनन् । त्यसकारण उसले कुनै मौलिक अस्तित्वमा उक्लनु पर्छ, जसको कुनै शुरुवात थिएन तर सबै अनन्तदेखि आफैंमा जीवन थियो र जसले अन्य सबै प्राणीहरूलाई जीवन र अस्तित्व दिन्छ । यो उहाँ हुनुहुन्छ जसलाई हामी ईश्वर भन्छौं ।

तर हामी आफ्नो अस्तित्वको बारेमा मात्र सचेत छैनौं तर हामीलाई यो कुरा पनि थाहा छ कि त्यहाँ भौतिक र आत्मिक दुवै प्रकारका अन्य चीजहरू छन् । यो समान रूपमा अकल्पनीय छ कि यी चीजहरू



तिनीहरूको वर्तमान अवस्थामा अनन्तकालदेखि अवस्थित हुनुपर्छ, वा तिनीहरू संयोगवश यस अवस्थामा परेको हुनुपर्छ, र फलस्वरूप त्यहाँ एक समय थियो जब तिनीहरूको अस्तित्व थिएन र तिनीहरूले आफैँलाई सृष्टि गर्न असम्भव थियो, यो निम्नानुसार छ कि त्यहाँ केहि बाह्य तत्त्व वा सृष्टिकर्ता हुनुहुन्थ्यो जसलाई संसारले उहाँको शुरुवात दियो र त्यो तत्त्व वा सृष्टिकर्तालाई हामीले परमेश्वर भन्दछौं।<sup>4</sup>

प्रबन्धका अचम्मका कामहरू, हजारौं वर्षदेखि स्वर्गीय प्रकाशका स्रोतहरूको नियमित र अस्पष्ट गतिहरू, ग्रीष्म र जाडोको समय, रोप्ने र फसल कटनी समय, दिन र रात र असंख्य अन्य आश्चर्यहरू, स्पष्ट रूपमा परमेश्वरको अस्तित्वलाई प्रकट गर्दछ जसले सबै कुरालाई सम्हाल्नुहुन्छ र शासन गर्नुहुन्छ। हामीले सृष्टि र प्रबन्धका कार्यहरूमा पनि असीम शक्ति, बुद्धि र भलाइका स्पष्ट गुणहरू देख्दछौं।

यी कामहरूको बारेमा हामीलाई जति धेरै थाहा छ, हामी त्यति नै समझदार छौं कि प्रकृतिमा शक्तिको परिश्रम मात्र हुँदैन तर अन्त्यमा साधनहरूको समायोजन हुन्छ, जसलाई हामी बुद्धि भन्छौं र यसले सबै प्राणीहरूलाई खुशी बाँड्ने काम गर्दछ, जुन हामीले राम्रोको रूप लिन सक्छौं भन्ने उच्चतम धारणा हो।<sup>5</sup>

सृष्टिका सबै कार्यहरूमा ईश्वरका चिन्हहरू स्पष्ट रूपमा प्रभावित हुन्छन्, त्यसैले हामी पहिलेको समयको इतिहास र आधुनिक यात्रुहरूको अवलोकनबाट सिक्न सक्छौं कि प्रत्येक देशमा र प्रत्येक अवधिमा, कुनै न कुनै उच्च विचार सहित ईश्वरीय उपासनाका केही प्रजातिहरू प्रबल भएका छन्। परमेश्वरको अनुमोदन सार्वभौमिक छ र सबैभन्दा पुरानो अभिलेखहरूले हामीलाई कुनै पनि अस्तित्वमा

---

<sup>4</sup> प्रेटिम्यानको *ख्रीष्टियन ईश्वरशास्त्रको तत्त्वहरू*, खण्ड २, पृष्ठ ६२।

<sup>5</sup> हिलको *व्याख्यान*, भोल्युम १, पृष्ठ ९।

नभएको कुराहरूको बारेमा बताउँदैन । त्यो सत्य पक्कै पनि प्रकृतिको हुकुम हुनुपर्छ जसमा सबै राष्ट्रहरूले सहमति जनाएका छन् । संसारमा धेरै व्यावहारिक नास्तिकता छ तर यो प्रश्न उठ्न सक्छ कि कोही आफ्नो मनबाट परम अस्तित्वको छाप मेटाउन सक्षम भएको छ ? यो वास्तवमा पुष्टि गरिएको छ: “मूर्खले आफ्नो हृदयमा भन्यो, त्यहाँ कुनै परमेश्वर छैन” (भजन १४:१) । तर यो अपवित्र स्नेहहरूको इच्छा हो, जानाजानी न्यायको उचित निर्धारण भन्दा, जुन यी शब्दहरूले व्यक्त गर्दछ । यद्यपि केही मानिसहरूले शब्दमा परमेश्वरको अस्तित्वलाई अस्वीकार गर्न सक्छन्, तर तिनीहरूले आफ्नै छातीमा महसुस गरेको डरले, विशेष गरी केही साहसी दुष्टताको निर्देशनमा उनीहरूलाई विश्वास गर्न बाध्य पार्छ कि त्यहाँ एक सर्वोच्च व्यक्ति हुनुहुन्छ, जसले अपराधीहरूलाई न्याय र दण्ड दिनेछ । वास्तवमा यो सत्यको हजारौं साक्षीहरूको ठाउँमा छ । “मानिसहरूको हृदयमा एउटा व्यवस्था लेखिएको छ” भनी हामीलाई बताउने प्रेरित पावलले थप यसरी भन्दछन्, “तिनीहरूको विवेकले पनि गवाही दिन्छ, र तिनीहरूका विचारहरूले आपसमा दोषी वा निर्दोष ठहराउँछन् ।” (रोमी २:१५) । अन्तस्करणले मानिसलाई उसको दुष्ट कामको लागि हप्काउँछ, निन्दा गर्छ र कोरा दिन्छ, र उसले आफ्ना सबै कार्यहरूको लागि दिनु पर्ने हिसाबको अनुमान गर्दछ, र यसरी त्यहाँ एक परमेश्वर हुनुहुन्छ भनेर देखाउँदछ । धर्मशास्त्रले, तदनुसार, परमेश्वरको अस्तित्वलाई सामान्य रूपमा लिन्छ, र पहिले परमेश्वर हुनुहुन्छ भनेर प्रमाणित गर्नुको सट्टा, परमेश्वरले के गर्नुभयो भनेर हामीलाई बताउन थाल्छ: “शुरुमा परमेश्वरले आकाश र पृथ्वी सृष्टि गर्नुभयो ।” । (उत्पत्ति १:१) ।

परमेश्वरको यो ज्ञान, जुन प्रकृतिको प्रकाशबाट प्राप्त हुन्छ, विभिन्न उपयोगी उद्देश्यहरू पूरा गर्दछ । यो उहाँका सबै प्राणीहरूप्रति परमेश्वरको भलाइको गवाही हो (प्रेरित १४:१७) । जसरी यसले मानिसहरूलाई तिनीहरूको कर्तव्य बोध गराउँदछ, र धेरै बिन्दुहरूमा तिनीहरूलाई पापको विश्वास दिन्छ; त्यसैले यसले मानवजातिमा केही प्रभाव पारेको छ, कम्तिमा दण्डको डरले पनि तिनीहरूलाई चरम स्तरको दुष्टताबाट रोक्नमा यसले सहयोग गर्दछ (रोमी २:१४,

१५) । यसले मानिसहरूलाई परमेश्वरको स्पष्ट प्रकाशको खोजी गर्न उत्प्रेरित गर्दछ र उहाँको अनुग्रहको सुसमाचार प्राप्त गर्ने बाटो तयार गर्दछ (प्रेरित १७:२७) । यसले यहाँ र पछि दुवै हठी पापीहरूसँगको गम्भीर व्यवहारमा, धर्मी राज्यपालको रूपमा परमेश्वरको आचरणलाई प्रमाणित गर्न सेवा गर्दछ । यसले तिनीहरूलाई महान दिनमा कुनै बहाना बिना छोड्नेछ, जब परमेश्वरले सबै हृदयका रहस्यहरूको न्याय गर्नुहुनेछ (रोमी १:२०, २१; २:१५, १६) । तर प्रकृतिको प्रकाशद्वारा परमेश्वरको ज्ञान अस्पष्ट र दोषपूर्ण छ ।

दोस्रो प्रस्तावले पतित मानिसलाई परमेश्वरको ज्ञान र उद्धारको लागि आवश्यक पर्ने उहाँको इच्छा दिनको लागि प्रकृतिको प्रकाशको अपर्याप्ततालाई जोड दिन्छ । मानिसले प्राप्त गर्न सक्ने परमेश्वरका कुराहरूका सम्बन्धमा ज्ञानको दायरा, आधुनिक देवतावादीहरूका लेखहरूबाट पत्ता लगाउन सकिँदैन, जसले अलौकिक प्रकाशलाई जतिसुकै घृणा गरे तापनि तिनीहरूको भावनाको ठूलो अंश र नैतिक दायित्व, त्यो स्रोतबाट परमेश्वरलाई आदर गर्ने हो । विगतका समय र पुरातन राष्ट्रहरूको इतिहासले देखाउँछ कि मानवजातिको ठूलो भाग अलौकिक प्रकाशको अभावमा हरेक देशमा, साँचो परमेश्वरलाई वा उहाँप्रतिको उनीहरूको कर्तव्यको बारेमा थोरै मात्र थाहा थियो । 'बुद्धिद्वारा संसारले परमेश्वरलाई चिनेन'; एथेन्सका विद्वानहरू पनि साँचो परमेश्वरप्रति यति अनभिज्ञ थिए कि तिनीहरूले 'अज्ञात परमेश्वरलाई' एउटा वेदी समर्पण गरे । विधर्मी संसार सबैभन्दा घिनलाग्दो मूर्तिपूजा र घोर अन्धविश्वासमा डुबेको थियो । स्वर्गीय प्रकाशका स्रोतहरूलाई मात्र ईश्वर बनाइएको थिएन तर पृथ्वीमा लगभग सबै प्राणीहरूलाई ईश्वरको रूपमा पूजा गरिएको थियो र असंख्य काल्पनिक प्राणीहरूले उनीहरूलाई दिव्य सम्मान दिएका थिए । यद्यपि केही अन्यजाति दार्शनिकहरूले ईश्वरको प्रकृतिको केही पर्याप्त ज्ञान प्राप्त गरे र उनीहरूका अनुयायीहरूलाई धेरै नैतिक गुणहरू सिकाए तर यसले उनीहरूलाई आफ्नो देशको मूर्तिपूजाको पालना गर्नबाट रोकेन वा उनीहरूलाई सबैभन्दा घोर र अप्राकृतिक अपराधहरूबाट रोक्न सकेन । (रोमी १:२१-२८) । प्रकृतिको प्रकाशबाट हामीले सिक्न सक्छौं कि संसारमा नैतिक र दण्डनीय दुवै खराबी छ

तर संसारमा पाप कसरी प्रवेश गर्‍यो र यसबाट कसरी उद्धार पाउन सकिन्छ भन्ने प्रश्नमा प्रकृतिको प्रकाश पूर्णतया मौन छ । यसले मानिसहरूलाई तिनीहरूको पाप र दुःख देखाउँछ तर यसले उद्धारको सादा र निश्चित तरिका पत्ता लगाउँदैन । धर्मशास्त्रले हामीलाई आश्वासन दिन्छ कि येशू ख्रीष्टको बाहेक अरू कुनै नाममा पापी मानिसहरूको लागि उद्धार छैन तर उहाँ माथिको विश्वासद्वारा मात्र उद्धार छ (प्रेरित ४ :१२; मर्कुस १६:१६; रोमी १०:१४-१७) । धर्मशास्त्रले सबैभन्दा स्पष्ट रूपमा पुष्टि गर्छ कि 'जहाँ कुनै दर्शन छैन वा प्रकाश छैन', त्यहाँ 'मानिसहरू नाश हुन्छन्' र यसले ईश्वरीय प्रकाशबाट विपन्न भएकाहरूलाई 'आशा नभएको र संसारमा परमेश्वरविना' भनेर वर्णन गर्दछ (हितोपदेश २९:१८; एफिसी २:१२) । परमेश्वरले व्यर्थमा केही गर्नुहुन्न र प्रकृतिको प्रकाशले मानिसहरूलाई अनन्त आनन्दको लागि मार्गदर्शन गर्न पर्याप्त थियो भने, यो ईश्वरीय प्रकाश दिइएको थियो भनेर मात्र सकिँदैन । तर –

तेस्रो प्रस्तावले जोड दिन्छ कि परमेश्वरले आफ्नो मण्डलीलाई आफ्नो इच्छाको अलौकिक प्रकाश प्रदान गर्न खुसी हुनुहुन्छ । यो अविश्वसनीय कुरा मात्र सकिँदैन कि परमेश्वरले आफ्नो मन र इच्छा मानिसहरूलाई प्रकट गर्नुपर्छ । के उहाँले मानिसहरूलाई एकअर्कालाई आफ्नो मनको कुरा, बोली र लेखबाट बताउन सक्षम बनाउनुभएको छ ? र के यो अविश्वसनीय कुरा मानिनेछ कि उहाँले आफ्नो मनको कुरा उनीहरूलाई त्यस्तै तरिकाले बताउनुपर्छ ?

यो वास्तवमा असीम प्रेम, दया र करुणाबाट बाहिर थियो कि परमेश्वरले पापीहरूलाई आफ्नो मन र इच्छा प्रकट गर्नुहुनेछ । उहाँले सधैंको लागि आफ्नो बुद्धि र विवेकको खजानाहरू बन्द गरेको हुन सक्छ जहाँ उहाँ हाम्रो वचनमा, उहाँको आफ्नै अनन्त छातीमा प्रशस्त हुनुहुन्छ । उहाँले सबै मानिसहरूका छोराहरूलाई त्यो डरलाग्दो अन्धकारमा छोड्नुभएको हुन सक्छ जहाँ तिनीहरूको अगाडि पाप गर्ने स्वर्गदूतहरूसँग, यसको साङ्गो र शक्तिको मुनि, महान दिनको न्यायको लागि तिनीहरूले पापद्वारा आफूलाई प्याँकेका थिए र

तिनीहरूलाई राखेका थिए तर असीम प्रेमबाट उहाँले आफूलाई र उहाँको इच्छा हामीसामु प्रकट गर्नुभयो ।<sup>6</sup>

परमेश्वरको मन एकैचोटि मण्डलीमा प्रकट भएको थिएन तर धेरै भागहरू र योग्यताहरूद्वारा, उहाँको असीम बुद्धिमा उहाँले आवश्यकतालाई देख्नुभयो । उहाँले अगमवक्ताहरूद्वारा पिता-पुर्खाहरूसँग 'विभिन्न समयमा, र विभिन्न तरिकामा' बोल्नुभयो (हिब्रू १:१) । 'विभिन्न समयहरू' लाई 'विभिन्न भागहरूमा र फरक-फरक समयमा दिइएका पुरातन प्रकाशको विषयलाई बुझाउन सकिन्छ, यसरी विभिन्न युगहरूमा र विभिन्न व्यक्तिहरूद्वारा सत्यको क्रमिक विकासको विचार व्यक्त गर्ने'; र 'विभिन्न आचरण' लाई बुझ्न सकिन्छ 'यी प्रकटीकरणहरू विभिन्न तरिकामा सञ्चार गरिएका थिए - सपना, दर्शन, प्रतीक, उरीम र थुम्मिम, भविष्यसूचक परमानन्द, आदि।'<sup>7</sup> नयाँ व्यवस्था अन्तर्गत परमेश्वरले सम्पूर्ण प्रकाशलाई पूरा गर्नुभएको छ। उहाँको पुत्रद्वारा उहाँको इच्छा, र संसारको अन्त्यसम्म कुनै नयाँ प्रकाशको अपेक्षा गरिनु हुँदैन।

चौथो प्रस्तावले यो प्रकटीकरण लेख्न प्रतिबद्ध रहेको दाबी गर्दछ । मोशाको समयसम्म वा दुई हजार पाँच सय वर्षको अवधिसम्म, पवित्र पुस्तकहरूको कुनै अंश लेखिएको थिएन । त्यसपछि परमेश्वरले आफ्नो इच्छा मण्डलीलाई तुरुन्तै प्रकाशद्वारा बताउनुभयो; र कुलपिताहरूको लामो जीवनले उनीहरूलाई यसरी प्रकट भएको कुरालाई सुरक्षित राख्न र यसलाई पुस्तादेखि पुस्तामा हस्तान्तरण गर्न सक्षम बनायो । आदमदेखि अब्राहामसम्म दुईजना व्यक्तिहरूले यो कुरा बुझाएको हुन सक्छ; किनकि आदम जीवित हुँदा मथुसेलह तीन सय वर्षभन्दा बढी बाँचे, र शेम मथुसेलाहसँग लगभग सय वर्ष र अब्राहामसँग सय वर्षभन्दा बढी बाँचे। तर मानिसहरूको जीवन छोटो पारेपछि र प्रकाशलाई ठूलो मात्रामा विस्तार गरिएपछि परमेश्वरलाई खुसी लाग्यो कि उहाँको सम्पूर्ण इच्छा लेख्नको लागि प्रतिबद्ध हुनुपर्छ, ताकि मण्डलीमा विश्वास र अभ्यासको स्थायी शासन होस्,

---

<sup>6</sup> हिब्रूमा ओवेन, १:१।

<sup>7</sup> हिब्रू १:१ मा स्तुअर्तको टिप्पणी ।

जसद्वारा सबै सिद्धान्तहरू र कार्यहरूको जाँच गर्न सकियोस्-सम्पूर्ण पवित्र सत्यताहरूको संरक्षण गर्न सकियोस्- कि यो पृथ्वीका धेरै राष्ट्रहरूमा प्रचार गर्न सकियोस् र सबै पछिका पुस्ताहरूमा पुर्‍याउन सकियोस् । यद्यपि, मण्डलीको बाल्यकालमा, परमेश्वरले आफ्ना मानिसहरूलाई लिखित वचन बिना नै सिकाउनुभयो तर उहाँका मानिसहरूलाई उहाँको इच्छा प्रकट गर्ने उहाँको पहिलेका तरिकाहरू बन्द भएका छन्, पवित्र धर्मशास्त्र, वा लिखित वचन, सबैभन्दा आवश्यक छ । यो बिना मण्डली परम्परा र मौखिक शिक्षाको अनिश्चिततामा छोडिनेछ; तर लिखित वचन सिद्धान्तहरूको निश्चित परीक्षण हो र अँध्यारो ठाउँमा उज्यालो, जुन दुवै अति आवश्यक छन् । (यशैया ८:२०; २ पत्रुस १:१९) ।

## खण्ड २

पवित्र धर्मशास्त्र वा परमेश्वरको लिखित वचनको नाम अन्तर्गत पुराना र नयाँ करार गरि निम्न लिखित पुस्तकहरू समावेश गरिएका छन् । जुन निम्न छन् :

*पुरानो करारका पुस्तकहरू:* उत्पत्ति प्रस्थान लेवीहरू गन्ती, व्यवस्था, यहोशू, रूथ, १ शमूएल, २ शमूएल, १ राजाहरू, २ राजाहरू, १ इतिहास, २ इतिहास, एज्जा, नहेम्याह, एस्तर, अय्यूब, भजनसंग्रह, हितोपदेश, उपदेशक, श्रेष्ठगीत, यशैया, यर्मिया, विलाप, इजकिएल, दानिएल, होशे, योएल, आमोस, ओबदिया, मीका, नहुम, हबकूब, सपन्याह, हागै, जकरिया, मलाकी ।

*नयाँ करारका पुस्तकहरू:* मत्ती, मर्कूस, लूका, यूहन्ना, प्रेरित, रोमी, १ कोरिन्थी, २ कोरिन्थी, गलाती, एफिसी, कलस्सी, १थेसलोनिकी, २ थेसलोनिकी, १ तिमोथी, २ तिमोथी, तीतस, फिलेमोन, हिब्रू याकुब, १ पत्रुस, २ पत्रुस, १ युहन्ना, २ युहन्ना, ३ युहन्ना, यहुदा, प्रकाश ।

यी सबै पुस्तकहरू परमेश्वरको प्रेरणाद्वारा विश्वास र आत्मिक जीवनमा मार्गनिर्देशन गर्नका लागि दिइएको हो ।

(लुका १६:२९, ३१, लुका २४:२७,४४, २ तिमोथी ३:१५-१६, युहन्ना ५:४६-४७, प्रकाश २२:१८,१९)

## खण्ड ३

क्याननको मापदण्डअनुसार नभएको तथा पवित्र आत्माको ईश्वरीय प्रेरणाद्वारा नलेखिएको पुस्तकहरूलाई एपोक्रिफा भनिन्छ, जुन चाहिँ धर्मशास्त्रको अंशको रूपमा पर्दैनन् । त्यसैले ती पुस्तकहरूको मण्डलीमा कुनै पनि अधिकार छैन र यस्तो मानवीय लेखहरू र अबाइबलीय पुस्तकहरूलाई मण्डलीमा अनुमोदन र प्रयोग गरिनु हुँदैन ।

(लुका २४:२७, ४४; रोमी ३:२, २ पत्रुस १:२१)

## व्याख्या

यी खण्डहरू साँचो क्यानन र पवित्र धर्मशास्त्रको ईश्वरीय प्रेरणासँग सम्बन्धित छन् । रोमिश मण्डलीको विरोधमा, जसले धर्मशास्त्रसँग समान अधिकारको एपोक्रिफल पुस्तकहरू गणना गर्दछ, यो जोड दिइएको छ कि यी पुस्तकहरू धर्मशास्त्रको क्याननको अंश होइनन्; र पुरानो र नयाँ नियमका धर्मशास्त्रहरू परमेश्वरको वचन हो भनी अस्वीकार गर्ने देववादीहरूको विरोधमा, यो पुष्टि हुन्छ कि सबै पवित्र पुस्तकहरू परमेश्वरको प्रेरणाद्वारा दिइएको हो ।

*धर्मशास्त्र* शब्दले सामान्य रूपमा *लेखाइहरूलाई* जनाउँछ, तर यो परमेश्वरको वचनमा उपयुक्त छ, जसलाई, प्रख्यात रूपमा, बाइबल वा *पुस्तक* पनि भनिन्छ, किनकि यो सबै पुस्तकहरूमध्ये अतुलनीय रूपमा उत्कृष्ट छ । पवित्र पुस्तकहरू पुरानो नियम र नयाँ नियममा विभाजित छन् । पुरानोमा ती पुस्तकहरू समावेश छन् जुन अनुग्रहको करारको पुरानो व्यवस्था अन्तर्गत वा परमेश्वरको पुत्रको अवतार अघि लेखिएका थिए; पछिल्लोमा ती पुस्तकहरू समावेश छन् जुन नयाँ व्यवस्थाको प्रारम्भ पछि, वा ख्रीष्टको आगमन पछि लेखिएका थिए । प्रेरित पावलले यस भिन्नताको लागि जग राख्छन् किनकि उनले पुरानो नियम र नयाँ नियमका वाक्यांशहरू प्रयोग गर्दछन् र एउटा उदाहरणमा मोशा र भविष्यवक्ताहरूको लेखोटलाई पहिलेको शीर्षकद्वारा निर्दिष्ट गर्दछन् (२ कोरिन्थी ३:१४)। क्यानन शब्दले शाब्दिक रूपमा एक नियमलाई जनाउँछ र प्रारम्भिक रूपमा प्रेरित धर्मशास्त्र नामित गर्न प्रयोग गरिएको थियो जसले विश्वास र जीवनको सिद्ध नियम बनाउँछ ।

पवित्र धर्मशास्त्रहरू अब एक खण्डमा सङ्कलन गरिएका छन्, तर त्यो खण्डमा फरक-फरक व्यक्तिहरू र विभिन्न उमेरहरूमा लेखिएका छुट्टाछुट्टै पुस्तकहरू छन् । त्यसोभए, अरू सबैको बहिष्कारमा हामी कसरी यी प्रत्येक पुस्तकको प्रामाणिकता र वास्तविकता पत्ता लगाउन सक्छौं र किन हामी तिनीहरूलाई प्रामाणिक रूपमा स्वीकार गर्छौं ? यस प्रकारको प्रश्न निर्धारण गर्दा, हामीले त्यही विधि अपनाउनुपर्छ जुन अन्य कुनै पुस्तकको वास्तविकता छानबिनको विषय हो । होमर, होरेस, ट्यासिटस र लिभीको नाम बोकेका पुस्तकहरू वास्तवमै उनीहरूद्वारा रचिएका थिए तर सबै सफल युगहरूको समान गवाहीद्वारा हामी थाहा पाउँछौं । त्यसै गरी हामी प्रेरितहरू र प्रचारकहरूका लेखहरू साँचो छन् भनी सुनिश्चित गर्छौं; हामीसँग उनीहरूका समकालीनहरू र तत्काल उत्तराधिकारीहरूको गवाही छ, जो यस मामिलामा सबैभन्दा सक्षम साक्षीहरू हुन् । पुरातनताका अभिलेखहरू खोज्ने कार्य विद्वानहरूद्वारा गरिएको छ र ठूलो उद्योग र जोसका साथ कार्यान्वयन गरिएको छ । तिनीहरूको सोधपुछको नतिजा, नयाँ नियममा समावेश गरिएका पुस्तकहरू सुरूको मण्डलीबाट प्रेरित भई प्राप्त भएका थिए र तिनीहरूबाट प्रारम्भिक ख्रीष्टियन लेखकहरूले धेरै खण्डहरू उद्धृत गरेका थिए; ती पुस्तकहरूको सूची, जुन हाम्रोसँग मेल खान्छ, तेस्रो र चौथो शताब्दीमा फस्टाउने विभिन्न लेखकहरूको कार्यहरूमा सम्मिलित गरिएको छ; र कि यी पुस्तकहरू सार्वजनिक रूपमा ख्रीष्टियन मण्डलीहरूमा पढेका थिए र ख्रीष्टियन लेखकहरूद्वारा लगातार विश्वासको स्तर र विवादहरूको सर्वोच्च न्यायाधीशको रूपमा अपील गरिएको थियो । पुरानो नियमको क्यानन एक छोटो प्रक्रियाद्वारा पत्ता लगाइएको छ । हामी जान्दछौं कि यहूदीहरूले आफ्ना पवित्र पुस्तकहरूलाई तीन वर्गहरूमा व्यवस्था गरे, व्यवस्था, अगमवक्ताहरू र *ह्यागियोग्राफी*<sup>८</sup>, वा पवित्र लेखहरू । अब हाम्रा प्रभु उहाँको स्वर्गारोहण भन्दा ठीक अघि, यसरी आफ्ना चेलाहरूलाई सम्बोधन गर्नुभयो:

---

<sup>८</sup> सन्तहरूको जीवनीसँग सम्बन्धित लेख



अनि उहाँले तिनीहरूलाई भन्नुभयो: “मोशाको व्यवस्था, भविष्यवक्ताहरू र भजनका पुस्तकहरूमा मेरो विषयमा जे लेखिएका थिए, ती सबै कुराहरू पूरा हुनुपर्दछ भनी मैले तिमीहरूसँग हुँदा तिमीहरूलाई भनेका वचनहरू यिनै हुन् ।” (लूका २४:४४) ।

भजनसंग्रह यहाँ *ह्यागियोग्राफी* को लागी राखिएको छ, हुनसक्छ किनभने तिनीहरू प्रमुख पुस्तक थिए, वा त्यो विभाजनमा पहिलो स्थान ओगटेका थिए। हाम्रा प्रभु, पवित्र पुस्तकहरूको यो साझा विभाजनलाई अपनाएर, जसले सबै हिब्रू धर्मशास्त्रहरू बुझ्नका हुनुहुन्थ्यो, पुरानो नियमको क्याननलाई अनुमोदन गर्नुभयो, जसरी यो यहूदीहरूले प्राप्त गरेका थिए । तथापि, यसले पवित्र खण्डमा कुन विशेष पुस्तकहरू समावेश गरिएको थियो भनेर निर्धारण गर्दैन । तर यस बिन्दुमा हामीसँग यहूदी इतिहासकार, जोसेफसको गवाही छ, जसले वास्तवमा पुरानो नियमका पुस्तकहरूको नाम राख्दैनन्, तर उनले तिनीहरूको सही गन्ती दिन्छन् र तिनीहरूलाई वर्णन गर्दछन् कि त्यहाँ कुनै गल्तीको लागि कम ठाउँ छ । उनको गवाही धेरै प्रारम्भिक क्रिश्चियन पिताहरूद्वारा पुष्टि गरिएको छ, जसले हामीलाई पुरानो नियमका पुस्तकहरूको सूचीहरू प्रदान गरेका छन्, जसबाट यो देखिन्छ कि त्यतिबेलाको क्यानन अहिले हामीसँग भएकोसँग समान थियो ।

यसबाहेक पुरानो नियमको ग्रीक अनुवाद, जसलाई *द सेप्टुआजिन्ट* भनिन्छ, ख्रीष्टियन युग भन्दा दुई सय सत्तरी वर्ष अघि बनाइएको थियो, जसमा हाल हिब्रू प्रतिलिपिहरूमा पाइने पुस्तकहरू छन् ।

सामान्यतया *एपोक्रिफा* भनिने पुस्तकहरू, ट्रेन्टको परिषदले आफ्नो चौथो खण्ड, सन् १५४६ मा, प्रेरित लेखहरूको साथ समान श्रेणीमा नबनाएसम्म, क्यानोनिकल पुस्तकहरूको सूचीमा कहिल्यै भर्ना भएन । तिनीहरूलाई निम्न कारणहरूको लागि प्रोटेस्टेन्ट मण्डलीहरूद्वारा अस्वीकार गरिएको छ:

(१) यहूदीहरू, जसलाई परमेश्वरका वचनहरू प्रतिबद्ध थिए, र तिनीहरूको विश्वासप्रति अविश्वासको लागि कहिल्यै दोष लगाइएन, तिनीहरूले यी पुस्तकहरू ईश्वरीय अधिकारको रूपमा स्वीकार गरेनन् ।

(२) तिनीहरू हिब्रूमा लेखिएका थिएनन्, तर ग्रीक भाषामा, र तिनीहरूका लेखकहरू मलाकीको पछिका थिए, जसमा यहूदीहरूको विश्वव्यापी गवाही अनुसार भविष्यवाणीको आत्मा बन्द भयो ।

यी पुस्तकहरूको कुनै पनि अंश ख्रीष्ट वा उहाँका प्रेरितहरूद्वारा उद्धृत गरिएको छैन, न त सबै नयाँ नियममा एउटा शब्द पनि छ जसबाट त्यस्ता पुस्तकहरू अस्तित्वमा थिए भनी अनुमान लगाउन सकिन्छ ।

यी पुस्तकहरूमा धेरै गलत, अन्धविश्वास र अनैतिक कुराहरू छन् । केही लेखकहरूले प्रेरणाको दावीलाई अगाडि बढाउनुको सट्टा आफ्नो कमजोरी स्वीकार्छन् र आफ्नो कमजोरीहरूको लागि माफी माग्छन् ।

इङ्गल्याण्डको मण्डलीले यद्यपि *एपोक्रिफल* पुस्तकहरू प्रामाणिक धर्मशास्त्रको रूपमा प्राप्त गरेनन्, त्यसैले 'कुनै पनि सिद्धान्त स्थापित गर्न तिनीहरूलाई लागू गर्दैन', तैपनि इङ्गल्याण्डको मण्डलीले ती केही अंशहरूलाई मण्डलीमा 'जीवनको उदाहरण र शिष्टाचारको निर्देशन' लागि पढ्न निर्देशन दिन्छन् । अब, जसरी यी अंशहरू प्रामाणिक पुस्तकहरूबाट लिइएका पाठहरूका साथ अव्यवस्थित रूपमा पढिन्छन्, र मानिसहरूलाई कुनै सूचना दिइँदैन कि तिनीहरू *एपोक्रिफ*बाट चयन गरिएका छन्, तिनीहरू वास्तवमा प्रेरित लेखहरूबाट भिन्न छन्; र यी *एपोक्रिफल* पाठहरू जतिसुकै राम्रो र शिक्षाप्रद भए तापनि तिनीहरूलाई परमेश्वरको वचनसँग एक स्तरमा राख्नुपर्छ भन्ने कुरालाई कदापि न्यायोचित हुन सक्दैन ।

पवित्र शास्त्रलाई परमेश्वरको वचन भनिन्छ, किनभने यो परमेश्वरको प्रेरणाद्वारा दिइएको हो ।

ख्रीष्टियन भएको दाबी गर्ने सबैले प्रेरणाको सम्भावना प्रदान गरेको देखिन्छ, यद्यपि यसको प्रकृति र योग्यताको सन्दर्भमा विचारको ठूलो विविधता छ, जुन धर्मशास्त्रमा लागू हुन्छ । केही मानिसहरूको यो विचार छ कि धर्मशास्त्रको प्रेरणाले पवित्र लेखकहरूको दिमागमाथि निगरानी राख्नु मात्र होइन, ताकि उनीहरूलाई गम्भीर त्रुटिहरू प्रकाशित गर्नबाट

रोक्न सकियोस् । अरूहरू अलि अगाडी जान्छन्, र कायम राख्छन्, निगरानी बाहेक, धेरै लेखकहरूको बुझाइ बढाइएको थियो - कि तिनीहरूको अवधारणाहरू साधारण मानिसहरूको नापभन्दा माथि उठाइएको थियो - र तिनीहरूको ज्ञानमा यसरी माथि उठाइयो कि उनीहरूलाई सबै कुराहरूको लागि आफ्नै निर्णयमा छोडियो । पूर्ण प्रेरणाका अधिवक्ताहरूले फेरि यो कुरा राख्छन् कि पवित्र आत्माले प्रेरित व्यक्तिहरूको दिमागलाई सुझाव दिनुभएको थियो, केवल सञ्चार गर्नको लागि मात्र होइन, तर ती शब्दहरू पनि जसमा सञ्चार गर्नु पर्ने थियो । चौथो पक्ष अहिले उल्लेख गरिएका यी सबै प्रकारका प्रेरणाहरू लिनको लागि हो । तिनीहरूको भनाइ यो छ कि पवित्र लेखकहरूले कहिलेकाहीँ केवल निगरानीमा लेखेका थिए, कहिले निगरानी अन्तर्गत अवधारणाको उच्च उचाइको साथमा, र कहिलेकाहीँ ईश्वरीय सुझाव अन्तर्गत जसलाई पूर्ण प्रेरणा भनिन्छ जुन तिनीहरूद्वारा विषयको प्रकृति अनुसार लेखिएका थिए ।<sup>9</sup>

कुनै पनि टाढाको अवधिमा, धर्मशास्त्रको पूर्ण र मौखिक प्रेरणालाई सामान्यतया त्यागिएको थियो । घटनाहरू, तथापि, पछिल्ला वर्षहरूमा भएका छन्, जसले विषयको थप गहन अनुसन्धानलाई अवसर दिएको छ; र हालसालै यसलाई व्यवहार गर्ने सबैभन्दा प्रख्यात लेखकहरूले पवित्र पुस्तकहरूको पूर्ण प्रेरणालाई यो केवल आंशिक र कहिलेकाहीँ भएको ठात्रेहरूको विरोधमा र तिनीहरूको मौखिक प्रेरणालाई कायम राख्छन्, जसले भावनाहरूलाई मात्र मान्छन् तर वचन प्रेरणाद्वारा होइन भनि विश्वास गर्दछन् ।

हामी विनम्रतापूर्वक विचार गर्छौं कि प्रेरणा, मानिसहरूलाई पवित्र वचनहरू सञ्चार गर्न प्रयोग गरिएको रूपमा, केवल एक प्रकारको हो, र

---

<sup>9</sup> स्टीभेन्सन अन द अफिस अफ क्राइस्ट, पृष्ठ ५०-५१ ।

यो सुझावको प्रेरणा हो, जसको अनुसार कुरा मात्र होइन, तर शब्दहरू पनि, पवित्र लेखकहरूको दिमागमा सञ्चार गरिएको थियो ।

१. धर्मशास्त्र आफैँले एक प्रकारको प्रेरणाको मात्र ध्यान दिन्छ, र यसलाई धर्मशास्त्रका सबै भागहरूमा विस्तार गरेको रूपमा प्रतिनिधित्व गर्दछ - जुन ऐतिहासिक र नैतिक छन् साथै ती जो अगमवाणीसँग सम्बन्धित र सैद्धान्तिक छन् (२ तिमोथी ३:१६, १७; २ पत्रुस १:२१) ।

२. त्यहाँ समझको विस्तार भन्दा बढि भएको र प्रेरणामा धारणाको उचाइ बढेको हुनुपर्दछ, किनकि धेरै चीजहरू यस्ता थिए जुन यदि ती मानिसहरूलाई ईश्वरीय आत्माको दिमागद्वारा सुझाव दिइन्थ्यो भने मानिसहरू वा स्वर्गदूतहरूको हृदयमा प्रवेश गर्न नसक्ने थिए । यस विवरणमा पवित्र लेखकहरूले घटनाहरू हुनुभन्दा धेरै वर्ष अघि मानिसहरूको उद्धारको अलौकिक योजनासँग सम्बन्धित सम्पूर्ण सिद्धान्तहरूको बारेमा भविष्यवाणी गरेका थिए । (१ कोरिन्थी २:९, १०) ।

३. यस्तै कारणहरूको लागि हामीले विचारहरूको मात्र होइन, तर धर्मशास्त्रका शब्दहरूको पनि सुझावको लागि जोड दिनुपर्छ । हाम्रा लागि यो पूर्णतया अकल्पनीय छ कि पवित्र लेखकहरू, जो, अन्य मानिसहरू जस्तै, शब्दहरूमा सोच्न अभ्यस्त थिए, शब्दहरूमा बाहेक, आफ्नै दिमागमा सुझाव दिन सक्थे; वा उनीहरूले भविष्यका घटनाहरूको बारेमा कसरी सुगमतापूर्वक लेख्न सक्थे, जससँग उनीहरूसँग पहिलेको कुनै परिचय नहुन सक्छ, र सैद्धान्तिक विषयहरूमा, उनीहरूको समझभन्दा धेरै माथि, भाषा, साथै विषय, उनीहरूलाई ईश्वरीय सुझावद्वारा प्रस्तुत गरिएको थिएन ( १ कोरिन्थी २:१३) ।

४. यदि अधिवक्ता र उच्चताको प्रेरणा भनिएको छ भने कुनै पनि हालतमा पर्याप्त मात्र सकिन्छ कि यो पवित्र लेखकहरूले विषयहरूसँग अन्य स्रोतहरूबाट पहिले परिचित भएको मानिएको हुन सक्छ । जसमा उनीहरूलाई लेख्न बोलाइयो; जस्तै नैतिकता र इतिहासका विषयहरू ।

तर यी अवस्थाहरूमा पनि पूर्ण प्रेरणा बिल्कुल आवश्यक भएको देखिन्छ । नैतिक विषयहरूको सन्दर्भमा यो देख्न सकिन्छ कि प्रकृतिको नियमका अवशेषहरूले मानिसलाई उसको पतन अवस्थामा अझै पनि केही नैतिक भावनाहरू प्रदान गर्दछ तर सही र गलतको बारेमा उसको विचारहरू यति अँध्यारो र भ्रमित छन्, कि सम्भवतः कुनै पनि कुरा छैन जसमा पूर्ण प्रेरणा यो भन्दा बढी आवश्यक थियो ताकि मानिसलाई कर्तव्यको पूर्ण नियमले सुसज्जित गर्न सकियोस् । इतिहासको सन्दर्भमा, जहाँ उल्लेख गरिएका तथ्यहरू पवित्र लेखकहरूले तिनीहरूको आफ्नै अवलोकनबाट वा अन्य प्रामाणिक स्रोतहरूबाट थाहा पाएको मानिन्छ, यो देख्न सकिन्छ, सामान्यतया, पवित्र इतिहास अपवित्र इतिहासभन्दा फरक छ ।

जबकि अपवित्र इतिहासको उद्देश्य व्यक्ति र राष्ट्रहरूको नागरिक र राजनीतिक फाइदा मात्र हो, प्रेरित इतिहासकारहरूले ख्रीष्टमा परमेश्वरको महिमाको अधीनमा उद्धारको उन्नतिको लागि धेरै उच्च लक्ष्य प्रस्ताव गर्छन् जुन उद्देश्यको लागि सोच्ने र लेख्ने शैलीको आवश्यकता हुन्छ ।

न त सम्पूर्ण शास्त्रहरूमा पाइने शैलीको विविधताले हाम्रो आशंकामा पूर्ण प्रेरणाको सिद्धान्तमा कुनै वैध आपत्ति प्रकट गर्दैन । यद्यपि प्रेरित लेखकहरू अचम्मको दिशामा थिए, तिनीहरूद्वारा सञ्चार गर्ने भावनाहरू र वाक्यांशहरू यी भावनाहरूलाई अभिव्यक्त गर्नका लागि सबै भन्दा राम्रो अनुकूलताको सन्दर्भमा; तैपनि पवित्र आत्मा, बुद्धिमानि कारणहरूका लागि, उहाँका सुझावहरूलाई समायोजन गरेको जस्तो देखिन्छ, तिनीहरूले लेखेको समयमा र रचनाको लागि तिनीहरूको सम्बन्धित प्रतिभाहरू जहाँसम्म केवल शैलीसँग सम्बन्धित छ ।

हामी पूर्ण प्रेरणाको समर्थनमा थप हेर्छौं कि यसलाई स्वीकार नगरेसम्म बाइबलले परमेश्वरको वचन भनिने कुनै वैध दाबी गर्दैन । धर्मशास्त्रले बारम्बार आफ्नो सर्वोच्च अधिकारको समर्थनमा विश्वास र

आचरणको नियमको रूपमा ईश्वरीय उत्पत्ति भएको दाबी गर्दछ; तर यदि पवित्र लेखकहरू केवल निगरानीकर्ता भनिन्छ भने हामी त्यो दावीको औचित्य देख्न सक्दैनौं । शब्दहरूको घोर विकृति हुनेछ, एक व्यक्तिलाई पुस्तकको लेखक भन्नु, जसको रचनामा यसको वास्तविक लेखकलाई घोर त्रुटिमा पर्नबाट जोगाउनु बाहेक अरु कुनै हात छैन । परमेश्वरको वचनले भावना र अभिव्यक्ति दुवैको सन्दर्भमा बाइबल परमेश्वरबाट आएको हो भनी हरेक पूर्वाग्रहहित दिमागलाई सुझाव दिनैपर्छ । न त यसले हामीलाई बताउन यो कुरालाई अझ राम्रो बनाउँछ कि बाइबलका केही अंशहरू केवल आत्माको अधीनमा लेखिएका थिए, तर अरूहरू सुझावको प्रेरणाद्वारा लेखिएका थिए । किनकि यसले समग्रमा शंका पैदा गर्छ, किनकि कुन भागहरू पूर्ण प्रेरणाद्वारा निर्धारित गरिएको थियो र कुन भागहरू थिएनन् भनेर निर्धारण गर्न असम्भव छ । सुरक्षित तरिका भनेको बाइबलको सिद्धान्तलाई पक्रनु हो, त्यो प्रेरणा एक प्रकारको हो; कि यो आंशिक होइन, तर पूर्ण वा पूर्ण प्रेरणा हो; र यो सम्पूर्ण पवित्र खण्डमा लागू हुन्छ । "सबै धर्मशास्त्र परमेश्वरको प्रेरणाद्वारा दिइएको हो ।"<sup>10</sup>

## खण्ड ४

पवित्र धर्मशास्त्रको अधिकारमा आज्ञापालन र विश्वास गरिनुपर्छ, यो कुनै पनि मानिस वा मण्डलीको गवाहीमा निर्भर रहनु हुँदैन तर पूर्ण रूपमा परमेश्वरमा नै केन्द्रित हुनुपर्छ (जो आफैंमा सत्य हुनुहुन्छ) । उहाँ आफैं बाइबलको लेखक हुनुहुन्छ । त्यसैले ग्रहण गरिनुपर्छ किनभने यो परमेश्वरको वचन हो ।

(२ पत्रुस १:१९-२०, २ तिमोथी ३:१६, १ युहन्ना ५:९, १ थेस. २:१३)

<sup>10</sup> स्टीभेन्सनले ख्रीष्टका कार्यहरूको बारेमा, पृष्ठहरू ५१-५७ मा । प्रोफेसर गौसेनको प्रशंसनीय काम पनि हेर्नुहोस्, पवित्र धर्मशास्त्रको पूर्ण प्रेरणामा, जसले यो प्रश्नलाई विश्राममा राख्नुहुन्छ ।

## खण्ड ५

मण्डलीको गवाहीद्वारा पवित्र धर्मशास्त्रको उच्च र अतुलनीय रूपमा आदर गर्न हामी परिचालित र उत्प्रेरित हुन सक्छौं । र स्वर्गीय कुराहरूको प्रभावकारिता, धर्मसिद्धान्तको प्रभावकारिता, लेखन शैलीको वैभवता, धर्मशास्त्रका सबै विषयवस्तुको सहमति, सम्पूर्ण अधिकार क्षेत्र, (जसबाट सारा महिमा परमेश्वरलाई दिनु हो) अतुलनीय कुराहरू र यसमा सबै सिद्धतापूर्ण तर्कहरू छन् जसद्वारा यसले प्रशस्त मात्रामा आफैँलाई परमेश्वरको वचन हो भनेर प्रमाणित गराउँदछ । यसले मानिसको एकमात्र मुक्तिको मार्ग देखाउदछ । यद्यपि सत्यप्रतिको हाम्रो पूर्ण अनुसरण र दृढ निश्चयता र तत्सम्बन्धी ईश्वरीय अधिकार जुन चाहिँ पवित्र आत्माको भित्री कार्य हो, जसको गवाही हाम्रो हृदयमा वचनले दिन्छ र वचनद्वारा नै दिइन्छ ।

(१ युहन्ना २:२०, २७; युहन्ना १६:१३,१४; १ कोरिन्थी २:१०-१२; यशैया ५९:२१)

## व्याख्या

यी खण्डहरूले हामीलाई सिकाउँछन् कि धर्मशास्त्रको अधिकार कुनै मानिस वा मण्डलीमा होइन तर पूर्णतया परमेश्वरमा निर्भर गर्दछ, यसको लेखक, र त्यसपछि धर्मशास्त्र परमेश्वरको वचन हो भन्ने प्रमाणलाई औल्याउनुहुन्छ । यी प्रमुखहरू मध्ये पहिलो *पापिस्टहरूको*<sup>१</sup> विरोधमा भनिएको छ, जसले धर्मशास्त्रको अधिकार मण्डलीबाट लिइएको हो भनी राख्छन् । यो विचारको बेतुकापन सजिलै प्रस्ट हुन्छ । ख्रीष्टको साँचो मण्डली धर्मशास्त्रमा स्थापित छ त्यसैले धर्मशास्त्रको अधिकार मण्डलीमा निर्भर हुन सक्दैन (एफिसी २:२०) ।

पवित्र धर्मशास्त्र परमेश्वरको वचन हो भन्ने कुरा बाह्य र आन्तरिक प्रमाणहरू दुवैद्वारा प्रमाणित हुन्छ ।

१. बाह्य प्रमाणहरू यस प्रकारका छन्: पवित्र लेखकहरूको चरित्र-तिनीहरूको ईश्वरीय मिशन र प्रेरणा प्रमाणित गर्ने घोषित उद्देश्यको लागि तिनीहरूद्वारा गरिएका चमत्कारहरू- धर्मशास्त्रमा उल्लेख गरिएका असंख्य

---

<sup>११</sup> रोमन क्याथोलिक मण्डलीसँग सम्बन्धित ।

भविष्यवाणीहरूको सही उपलब्धि- धर्मशास्त्रको पुरातनता- तिनीहरूको आजको दिनसम्मको अद्भुत संरक्षणको सम्बन्ध - धर्मशास्त्रले उत्पादन गरेका प्रभावहरू, प्रभावहरू जुन कहिल्यै दर्शनको पाठ वा मानव कानूनको बलद्वारा पूरा हुन सकेनन् - र धर्मशास्त्रले सबैभन्दा बर्बर राष्ट्रहरूलाई सभ्य बनाउनमा प्रभाव पारेको छ । व्यापक रूपमा समाजको अवस्था सुधार गर्न, जहाँ-जहाँ तिनीहरूको ज्ञान फैलिएको छ ।

२. आन्तरिक प्रमाणहरू यस प्रकार छन्: धर्मशास्त्रमा निहित सिद्धान्तहरूको अतुलनीय उदात्तता र तिनीहरूले प्रकृति वा तर्कद्वारा पत्ता लगाउन नसकिने धेरै सत्यहरू प्रकट गर्ने; तिनीहरूका उपदेशहरूको सीमा र शुद्धता; प्रकृति वा कारणले पत्ता लगाउन नसकिने प्रतिनिधित्व - तिनीहरूका उपदेशहरूको सीमा र शुद्धता - तिनीहरूले ईश्वरको चरित्र र नैतिक प्रशासनको प्रतिनिधित्व गर्ने प्रतिनिधित्व; राज्य र मानिसको चाहनामा तिनीहरूले समावेश गरेको प्रकाशको सही अनुकूलन; तिनीहरूका धेरै भागहरूको सम्पूर्ण सद्भाव, यद्यपि विभिन्न व्यक्तिहरूद्वारा लेखिएको र विभिन्न उमेरहरूमा; तिनीहरूको शैलीको महिमा; र परमेश्वरको महिमालाई अगाडि बढाउन र मानिसहरूको मुक्ति सुरक्षित गर्न सम्पूर्णको दायरा र प्रवृत्ति । यी जस्ता तर्कहरूले धर्मशास्त्र परमेश्वरको वचन हो भन्ने तर्कसंगत विश्वास उत्पन्न गर्न सक्छ । तर यो केवल पवित्र आत्माको तिनीहरूको हृदयमा प्रभावकारी प्रयोग हो, तिनीहरूको आत्म-प्रमाण प्रकाश र शक्तिमा, जसले यसको लागि सौहार्दपूर्ण र बचत गर्ने अनुभूति उत्पन्न गर्न सक्छ । 'विश्वास गर्नेसँग आफैंमा साक्षी हुन्छ ।' विश्वास गर्नेहरू धेरै तर्कसंगत तर्कहरूद्वारा धर्मशास्त्रको प्रेरणा देखाउन योग्य छन्, तापनि, तिनीहरूको आफ्नै हृदयमा उनीहरूको शक्ति र प्रभावकारिताको अनुभवबाट, तिनीहरू अविश्वसनीय रूपमा आश्वस्त छन् । कि तिनीहरू परमेश्वरको वचन हुन्; र तिनीहरूले अविश्वासीहरूको तर्क र आपत्तिहरूद्वारा, धर्मशास्त्रहरू मानिसहरूको उत्पादन हो भन्ने कुरामा विश्वस्त हुन सक्दैनन्, मानिसहरूले सूर्यको सृष्टि गरे, जसको प्रकाश तिनीहरूले देख्छन्, र जसको किरणले तिनीहरू आनन्दित हुन्छन् भन्ने कुरामा उनीहरू विश्वस्त हुन सक्छन् ।



## खण्ड ६

परमेश्वरको आफ्नै महिमा, मानिसको मुक्ति, विश्वास र जीवनको लागि आवश्यक सबै कुराहरूको बारेमा परमेश्वरको सम्पूर्ण पूर्व-निर्णय स्पष्ट रूपमा धर्मशास्त्रमा खुलस्त रूपमा उल्लेख गरिएको छ । धर्मशास्त्रबाट असल र आवश्यक कुराहरू अनुसन्धानद्वारा तार्किक निचोड निकाल्न सकिन्छ तर यसमा कुनै पनि समयमा कुनै पनि कुरा थप्नको लागि अनुमति छैन चाहे त्यो आत्माको नयाँ प्रकाशहरूद्वारा होस् या मानिसहरूको परम्पराहरूद्वारा होस् । तैपनि उद्धारको लागि पवित्र आत्मा परमेश्वरले उहाँको वचनको प्रकाशद्वारा प्रकट गर्नुभएको कुराहरू हामीलाई आवश्यक छ भनेर हामीले स्वीकार गर्छौं । परमेश्वरको आराधना र मण्डली प्रशासन सम्बन्धि केही परिस्थितिहरू जुन मानवीय कामहरू र सिङ्गो समाज नै ख्रीष्टियन विवेकद्वारा वचनको आम नियमहरू अनुसार सुव्यवस्थित गरिनुपर्दछ र यिनीहरूको निरन्तर पालन र अभ्यास गरिनुपर्छ ।

(२ तिमोथी ३:१५-१७; गलाती १:८,९; २ थेस. २:२, युहन्ना ६:४५; १ कोरिन्थी २:९-१२, १ कोरिन्थी ११:१३, १४; १ कोरिन्थी १४: २६,४०)

## खण्ड ७

धर्मशास्त्रमा भएका सबै कुराहरू आफैमा स्पष्ट छैनन्, न त सबैका लागि समान रूपमा नै प्रष्ट छन् । तैपनि ती चीजहरू मुक्तिको लागि जान्न, विश्वास गर्न र अवलोकन गर्न आवश्यक छ, किनभने पवित्र धर्मशास्त्रको एक वा विविध खण्डहरूमा स्पष्ट रूपमा प्रस्तावित र खोलिएको छ । ताकि विशिष्ट व्यक्तिले मात्र होइन तर साधारण विश्वासीले पनि सामान्य माध्यमको उचित प्रयोगद्वारा धर्मशास्त्रका वचनहरू पर्याप्त मात्रामा बुझ्न सक्छन् ।

(२पत्रुस ३:१६, भ.सं. ११९:१०५, १३०)

## व्याख्या

यी खण्डहरू धर्मशास्त्रको पूर्णता र स्पष्टतासँग सम्बन्धित छन् ।

१. धर्मशास्त्रको पूर्णता वा पर्याप्तताको सन्दर्भमा यो स्वीकार गरिएको छ कि त्यहाँ परमेश्वरको उपासना र मण्डली प्रशासनको सम्बन्धमा केही परिस्थितिहरू

छन्, जसको सम्बन्धमा धर्मशास्त्रमा कुनै स्पष्ट आदेश दिइएको छैन जुन वचनको सामान्य नियमहरू अनुसार प्रकृतिको प्रकाश र ख्रीष्टियन विवेकद्वारा आदेश हुनुपर्दछ । त्यस्ता मामिलाहरू प्रेरितीय नियम हो: 'सबै कुराहरू शिष्टतापूर्वक र क्रमअनुसार गरिऊन्।' (१ कोरिन्थी १४:४०); तर यो सामान्य नियमले परमेश्वरको आराधना बन्द गर्नको लागि मानव आविष्कारको संस्कार र समारोहहरूको मण्डलीमा परिचयलाई अधिकृत गर्दैन । मण्डलीका सेवाहरूलाई अझ आकर्षक बनाउने र नभएकाहरूलाई मेलमिलाप गर्ने दृष्टिकोणले यो कुनै पनि उपयुक्तताको बिन्तीद्वारा न्यायोचित हुन सक्दैन ।

र यो यहाँ टिप्पणी गर्न सकिन्छ कि यो पहिलो र सबैभन्दा ठूलो गल्तीहरू मध्ये एक थियो जसमा प्रेरणा बन्द भएपछि, यो उपयुक्तताको सिद्धान्तको धेरै स्वतन्त्र प्रयोग गर्न मण्डली गरियो । यस विशिष्ट भेषमा भित्रिएका दुर्व्यवहारहरू कल्पना गरिएको थिएन । मण्डलीका पिताहरूले एक उदासीन परमपरामा कुनै हानि देखेनन्, जसमा तिनीहरूका नयाँ धर्मान्तरणहरू लामो चलनबाट संलग्न थिए । यस प्रकारका चीजहरू अपनाएर मण्डली जुन सुरुमा सरल थियो र परमपराहरूबिना भाररहित थियो अनौठो रूपले रूपान्तरण भयो; र उसको साधारण सेतो लुगाको सट्टा, एक भव्य पोशाक धारण, भ्रामक गहना र विभिन्न रंगहरू संग छल र नयाँ परमपराहरू आविष्कार गर्ने यो अभ्यास बढ्दै गयो, जबसम्म, समयको प्रक्रियामा, लेवी व्यवस्थाको बोझपूर्ण अनुष्ठान ख्रीष्टियन मण्डलीको धार्मिक विधिसँग तुलना गर्न सकिँदैन । अब कुनै 'उच्च दिन' मा *रोमिश चैपल*<sup>१२</sup>मा उपस्थित हुने को हो, के मानिन्छ कि सेवा नयाँ नियमको धर्मसँग जोडिएको थियो ?<sup>१३</sup>

धर्मशास्त्रको पूर्णता कायम राख्न हामी धर्मको प्रत्येक लेख धर्मशास्त्रमा धेरै शब्दहरू समावेश छ भनेर जोड दिँदैनौं; तर हामी मान्दछौं कि परमेश्वरको

<sup>१२</sup> रोमी मण्डली ।

<sup>१३</sup> धर्मशास्त्रको क्याननमा अलेक्जेंडर ।

वचनको घोषणाबाट निष्पक्ष रूपमा निकालिएका निष्कर्षहरू साँच्चै ईश्वरीय प्रकाशका अंशहरू हुन् जस्तो कि तिनीहरू पवित्र खण्डमा स्पष्ट रूपमा सिकाइएका थिए । धर्मशास्त्रबाट निकालिएका असल र आवश्यक परिणामहरू विश्वास र अभ्यासको नियमको रूपमा प्राप्त गर्नुपर्दछ, सदुकीहरू विरुद्ध पुनरुत्थानको सिद्धान्तलाई प्रमाणित गर्ने हाम्रो उद्धारकर्ताको उदाहरणबाट स्पष्ट हुन्छ (मत्ती २२:३१, ३२) र पावलको उदाहरणबाट, जसले पुरानो नियमको धर्मशास्त्रबाट यहूदीहरूसँग तर्क गरेर नासरतका येशू नै ख्रीष्ट हुनुहुन्छ भनी प्रमाणित गर्नुभयो (प्रेरित १७:२, ३) । 'सबै धर्मशास्त्र' लाई 'सिद्धान्त, हप्काउन, सुधारको लागि, धार्मिकतामा निर्देशनको लागि लाभदायक' भनी घोषणा गरिएको छ तर यी सबै लक्ष्यहरू प्राप्त गर्न सकिँदैन, जबसम्म परिणामहरूको कटौती गरेर वैध परिणामहरू, वास्तवमा, केवल धर्मशास्त्रका शब्दहरूको पूर्ण अर्थ बाहिर ल्याउँछ र हामी तर्कको फ्याकल्टी संग समाप्त भएको र धर्मशास्त्र को खोजी गर्न को लागी आज्ञा गरिएको छ, यो स्पष्ट रूप देखि अभिप्रेत थियो कि हामी स्पष्ट शब्दहरूमा के उल्लेख छ त्यसबाट निष्कर्ष निकाल्नु पर्छ ।

धर्मशास्त्रको पूर्णताबाट, त्यसोभए, हाम्रो मतलब यो हो कि धर्मशास्त्र आवश्यक परिणामहरू र अभिव्यक्त शब्दहरू सहित परमेश्वरको इच्छाको पूर्ण प्रकाश समावेश गर्दछ । उहाँको आफ्नै महिमाको लागि आवश्यक सबै कुराहरू, मानिसको उद्धार , विश्वास र जीवन धर्मशास्त्रलाई सिद्ध रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ, प्रत्येक आवश्यक अन्तको जवाफ दिन फिट गरिएको छ (भजन १९:८, ९) । यो 'परमेश्वरको जनलाई सिद्ध' बनाउन पर्याप्त छ र प्रत्येक ख्रीष्टियनहरूलाई 'ख्रीष्ट येशूमा भएको विश्वासद्वारा उद्धारको लागि बुद्धिमानि' बनाउन सक्षम छ (२ तिमोथी ३:१५-१७) । धर्मशास्त्र यति पूर्ण छ कि यसको लेखकले यसमा समावेश गर्न वा घटाउन सधैं निषेध गरेको छ (व्यवस्था ४:२; प्रकाश २२:१८, १९) ।

धर्मशास्त्रको पूर्णतालाई आत्माको नयाँ खुलासाहरूको बहाना गर्ने उत्साहीहरूको विरुद्धमा र रोमको मण्डलीको विरोधमा कायम राख्नुपर्छ, जसले 'तिनीहरूले धर्मशास्त्रलाई जस्तै सम्मानका साथ परम्पराहरू प्राप्त गर्दछन्' । परमेश्वरको वचनहरूमा कुनै नयाँ प्रकाशहरू थपिनु हुँदैन, किनकि ख्रीष्ट र

उहाँका प्रेरितहरूले झूटा अगमवक्ताहरूको उदयको भविष्यवाणी गरेका छन् र हामीलाई तिनीहरूको ढोंग खुलासाहरूमा ध्यान नदिन चेतावनी दिएका छन् (मत्ती २४:११, २४) । प्रेरित पावलले धर्मशास्त्रमा रहेको सुसमाचार बाहेक अरू कुनै सुसमाचार प्रचार गर्ने सबैलाई श्रापको निन्दा गर्दछन् (गलाती १:८,९) ।

निजी खुलासाहरूको अनिश्चितताले उनीहरूको विरुद्धमा अर्को तर्क प्रस्तुत गर्दछ । यस्तो हृदयको छल छ कि मानिसहरूले आत्माको प्रकाशको लागि आफ्नै कल्पना र कल्पनाहरू गलत गर्न उपयुक्त छन् र यो शैतानको सूक्ष्मता हो कि उसले कहिलेकाहीँ आफूलाई प्रकाशको स्वर्गदूतमा रूपान्तरण गर्दछ । निजी खुलासाहरू, त्यसैले, हामी आफैंमा धेरै अनिश्चित हुनुपर्छ । यो देख्न सकिन्छ कि कसैले पनि निजी खुलासाहरूको अधिकारको लागि अनुरोध गर्दैन तर धर्मशास्त्रमा तिनीहरूको विचार र अभ्यासहरूको विरोधाभासले आफूलाई भ्रमको भावनाले नेतृत्व गरेको रूपमा प्रकट गर्दछ ।

न त मानिसहरूका परम्पराहरू परमेश्वरको वचनमा थपिनेछन् । परम्पराहरू यहूदी र ख्रीष्टियनहरूबीच धर्ममा भ्रष्टाचारको उर्वर स्रोत भएको छ । यहूदीहरूले बहाना गरे कि मोशाले लेख्न प्रतिबद्ध गरेको बाहेक, उनले परमेश्वरबाट विभिन्न प्रकारका प्रकाशहरू प्राप्त गरे, जुन उनले हारूनलाई मौखिक रूपमा सुनाए र जुन मौखिक रूपमा पुस्तादेखि पुस्तामा हस्तान्तरण गरिएको थियो । यी परम्पराहरू धेरै बढ्दै गए, विशेष गरी भविष्यवाणीको आत्मा मण्डलीबाट हटाइएपछि जब ख्रीष्ट पृथ्वीमा देखा पर्नुभयो, उहाँले यहूदीहरूलाई यतिसम्म पतन भएको भेटाउनुभयो कि तिनीहरूको धर्म लगभग पूर्ण रूपमा त्यस्ता परम्पराहरूको अवलोकनमा समावेश थियो । त्यसैले हामीले उहाँलाई घोषणा गरेको पाउँछौं, 'तिमीहरूले आफ्नो रीतिथितिद्वारा परमेश्वरको आज्ञालाई बेकम्मा तुल्याएका छौ ।' 'तर यिनीहरू व्यर्थमा मेरो उपासना गर्छन्, किनकि मानिसहरूका आज्ञाहरू धर्म-शिक्षाहरूका रूपमा सिकाउँछन् ।' (मत्ती १५:६,९) । त्यसै गरी रोमन क्याथोलिक मण्डलीको सिद्धान्त र आराधनामा धेरै भ्रष्टाचारहरू देखा परेका छन् । तिनीहरू, यहूदीहरूको उदाहरण पछि, बहाना गर्छन् कि ख्रीष्ट र उहाँका प्रेरितहरूले धर्मशास्त्रमा पाइँदैन जुन परम्पराद्वारा

हामीकहाँ आएका छन् । तर यो कसरी देखाउन सकिन्छ कि ती धर्मका लेखहरू वा आराधनाका संस्थाहरू जुन तिनीहरूले परम्पराअनुसार आएका छन्, वास्तवमा ख्रीष्टको मुखबाट वा उहाँका प्रेरितहरूको शिक्षाबाट प्राप्त भएका थिए ? वा, तिनीहरू यस स्रोतबाट व्युत्पन्न भएको मानिएमा, तिनीहरू परिवर्तन वा भ्रष्टाचारबिना हामीसम्म पुऱ्याइएको हो भनेर कसरी पक्का गर्न सकिन्छ ? तथ्य के हो भने, यी धेरै परम्पराहरू, जसलाई प्रेरितीय भनिन्छ, तिनीहरूको शुरुवात प्रेरितहरूको भन्दा धेरै पछिको अवधिमा भएको पत्ता लगाउन सकिन्छ । अलिखित परम्पराहरू स्वीकार गर्नाले सबै नवाचारहरू र भ्रष्टताहरूका लागि ढोका खोलिदिनेछ जुन मानिसहरूका परिकल्पनाले बनाउन सक्छ र परमेश्वरको वचनलाई शून्य बनाउँदछ । तर जसरी हाम्रा प्रभुले यहूदी परम्पराको कडा निन्दा गर्नुभयो, त्यसैकारण हामी रोमन क्याथोलिक मण्डलीले प्राप्त गरेको परम्परालाई न्यायसंगत रूपमा अस्वीकार गर्छौं ।

२. उद्धारको लागि आवश्यक सबै कुराहरूमा धर्मशास्त्र स्पष्ट छ । हामी अनुमति दिन्छौं कि धर्मशास्त्रमा प्रकट गरिएका सिद्धान्तहरू छन् जुन सृष्टि भएका प्राणीहरूको समझलाई पार गर्दछ, जस्तै, त्रिएकको सिद्धान्त, अनन्त पुस्ता र परमेश्वरको पुत्रको अवतार । यी रहस्यहरू हुन् जुन हामीले बुझ्न सक्दैनौं तर सिद्धान्तहरू स्वयं धर्मशास्त्रमा स्पष्ट रूपमा सिकाइएका छन् र हामीले तिनीहरूलाई ईश्वरीय गवाहीको रूपमा ग्रहण गर्नुपर्छ । हामी यो पनि स्वीकार गर्छौं कि धर्मशास्त्रमा केही कुराहरू अस्पष्ट र 'बुझ्न गाह्रो' छन् । तर यो अस्पष्टता मुख्यतया इतिहास र भविष्यवाणीहरूमा छ, जसले हाम्रो उद्धारको बारेमा चासो राख्दैन । प्रकृतिमा जस्तै जीवनको समर्थनको लागि आवश्यक सबै चीजहरू लगभग सबै ठाउँमा हुन्छन् र सबै भन्दा सजिलो खोजीमा फेला पार्न सकिन्छ, जबकि अन्य कम आवश्यक चीजहरू, जस्तै रत्न र सुन, केहि ठाउँहरूमा लुकाइएको छ र केवल ठूलो परिश्रम र अथक उद्योगद्वारा पत्ता लगाउन र प्राप्त गर्न सकिन्छ । त्यसकारण धर्मशास्त्रमा यस्ता कुराहरू छन्, जसको अज्ञानताले आत्माको उद्धारलाई खतरामा पार्दैन जुन तीव्र दिमाग र ठूलो ज्ञान भएकाहरूले समेत अस्पष्ट र बुझ्न गाह्रो छ । तर हामी जान्दछौं कि उद्धारको लागि ज्ञान, विश्वास

गर्न र अवलोकन गर्न आवश्यक सबै चीजहरू धर्मशास्त्र वा अन्य कुनै ठाउँमा यति स्पष्ट रूपमा प्रकट गरिएको छ कि प्रत्येक गम्भीर प्रश्नकर्ताले, सामान्य माध्यमको उचित प्रयोगमा, तिनीहरूलाई बुझ्न सक्छ । तिनीहरूको लेखक परमेश्वर हुनुहुन्छ भन्ने तथ्यबाट यो अनुमान लगाउन सकिन्छ । यदि उहाँले तिनीहरूलाई मानिसहरूको लागि विश्वास र जीवनको नियम बनाउन चाहनुहुन्थ्यो भने पक्कै पनि उहाँले तिनीहरूलाई मानिसहरूको बुझाइमा अनुकूलन गर्नुभएको छ । त्यहाँ धर्मशास्त्र पढ्न र खोजी गर्न धेरै आदेशहरू छन् तर यी आवश्यक रूपमा संकेत गर्दछ कि तिनीहरू स्पष्ट र सुगम छन् । ख्रीष्टियनहरूलाई पनि धर्मशास्त्रको खोजी गर्न र लिखित वचनद्वारा उनीहरूलाई दिइएका सिद्धान्तहरू प्रयास गरेकोमा प्रशंसा गरिन्छ (प्रेरित १७:११) । यदि धर्मशास्त्रहरू साधारण ख्रीष्टियनहरूलाई बुझ्न नसकिने भए, र मण्डलीको व्याख्या तिनीहरूको अर्थ पत्ता लगाउन आवश्यक थियो भने, त्यस्ता ख्रीष्टियनहरूको कुनै आधार हुनेछैन जसमा ईश्वरीय विश्वासले विश्राम गर्न सक्छ । तिनीहरूको विश्वास अन्ततः मानिसहरूको गवाहीमा समाधान हुनुपर्छ तर मानव गवाही असत्य हुनु एक अचुक अनुनय को आधार हुन सक्दैन ।

धर्मशास्त्रको व्यक्तिपरक सूक्ष्मताको बाबजुद, हामी परमेश्वरको आत्माको भित्री प्रकाशलाई तिनीहरूमा प्रकट भएका कुराहरूको बचत समझको लागि आवश्यक भएको स्वीकार गर्छौं । यो अहिले भ्रष्ट भएको मानव समझको अन्धोपन र विकृतताबाट उत्पन्न हुन्छ (१ कोरिन्थी २:१४) । यदि पवित्र आत्माको ज्ञानवर्धक प्रभावहरू अनावश्यक थिए भने तब मानव साहित्यमा महान् निपुणहरू धर्मशास्त्रसँग राम्रोसँग परिचित हुने थिए; तथापि, यो मामिला होइन (मत्ती ११:२५) । परमेश्वरका प्रतिज्ञाहरूमा र सन्तहरूको प्रार्थनामा, पवित्र आत्माको विशेष प्रकाशले हामीलाई परमेश्वरका कुराहरू बुझ्नको लागि सक्षम बनाउन आवश्यक रूपमा प्रतिनिधित्व गरिएको छ (यूहन्ना १४:२६; भजनसंग्रह ११८:१८, आदि) ।

## खण्ड ८

पुरानो करार हिब्रू भाषामा (जुन परमेश्वरका प्रजा इस्रायलीहरूको पुरानो

मातृभाषा थियो) र नयाँ करार ग्रीक भाषामा (जुनचाहीं नयाँ करार लेखिएको समयका राज्यहरूमा प्रचलित थियो) लेखिए लगत्तै परमेश्वरद्वारा प्रेरित थियो । उहाँको एकल वास्ता र प्रबन्धद्वारा सबै युगहरूमा सिद्ध राखिएको छ । यसकारण यिनीहरू प्रामाणिक छन् । त्यसैले धर्मसम्बन्धीका सबै विवादास्पद विवादहरूमा मण्डलीले अन्ततः वचनको पुनरावेदन गर्दछ । यी मौलिक भाषाहरू परमेश्वरका सबै मानिसहरूलाई थाहा छैन त्यसकारण धर्मशास्त्रमा जससँग अधिकार र चासो छ परमेश्वरको डरमा तिनीहरूलाई अध्ययन र अनुसन्धान गर्न आदेश दिइएको छ त्यसैले तिनीहरूलाई आउने हरेक राष्ट्रको मौलिक भाषामा परमेश्वरको वचन अनुवाद गरिनुपर्छ ताकि परमेश्वरको वचन सबैमा प्रशस्त मात्रामा वास गरून । र तिनीहरूले उहाँलाई ग्रहणयोग्य रूपमा आराधना गर्न सकून् र धर्मशास्त्रले सिकाउँने धैर्य र सान्त्वनाद्वारा आशा प्राप्त गर्न सकून् ।

(मत्ती ५:१८, यशैया ८:२०; प्रेरित १५:१५; युहन्ना ५:३९, ४६, युहन्ना ५:३९, १ कोरिन्थी १४:६, ९, ११, १२, २४, २७, २८, कलस्सी ३:१६, रोमी १५:४)

## खण्ड ९

धर्मशास्त्रको सिद्धान्त अनुसार धर्मशास्त्रको व्याख्या धर्मशास्त्रद्वारा नै गरिनुपर्छ यसकारण जब धर्मशास्त्रको कुनै सत्य र पूर्ण अर्थको बारेमा प्रश्न उठ्छ, (जुन चाहीं बहुरूपी नभई एउटा मात्र हुन्छ) तब त्यो कुराको खोजी र पहिचान धर्मशास्त्रको ती खण्डहरूमा हुनुपर्छ जहाँ त्यसको बारेमा अझ स्पष्ट रूपमा बताइएको हुन्छ ।

(२ पत्रुस १:२०, २१; प्रेरित १५:१५, १६)

## खण्ड १०

सर्वोच्च न्यायाकर्ता (धर्मशास्त्र) जसद्वारा धर्मको सबै विवादहरू निर्धारण गरिनुपर्छ र यसद्वारा नै मण्डली परिषद्का सबै निर्णयहरू, पुरातन लेखकका लेखहरू, मानिसहरूको सिद्धान्त र गुप्त आत्माका कुराहरू जाँच गरिनुपर्छ । हामी वचनकै फैसलामा अडिग रहिरहनु पर्दछ किनभने धर्मशास्त्रमा अरू कोही नभएर पवित्र आत्मा परमेश्वर बोलुहुन्छ जसको वचनमा हामी विश्राम लिन्छौं ।

## व्याख्या

यी खण्डहरूमा चारवटा शीर्षकहरू अँगालेको पाइन्छ । पहिलो, कि धर्मशास्त्र, मूल भाषाहरूमा, हामीकहाँ शुद्ध रूपमा आएका छन्, र त्यसकारण, प्रामाणिक छन् । दोस्रो, धर्मशास्त्रहरू प्रत्येक राष्ट्रको बोलचालको भाषामा अनुवाद गरिनुपर्छ जसमा तिनीहरू आउँछन् । तेस्रो, धर्मशास्त्रको व्याख्याको अचम्मको नियम भनेको धर्मशास्त्र नै हो । चौथो, धर्मशास्त्र धार्मिक सत्यको सर्वोच्च मापदण्ड हो, र सर्वोच्च न्यायकर्ता, जसद्वारा धर्ममा भएका सबै विवादहरू निर्धारण गर्न सकिन्छ, पवित्र आत्माले हामीसँग धर्मशास्त्रमा बोल्दै हुनुहुन्छ ।

(क)पुरानो नियम, केही अंशहरू बाहेक जुन चाल्डीमा लेखिएको थियो, मूल रूपमा हिब्रूमा लेखिएको थियो, यहूदीहरूको भाषा, जसमा भविष्यवाणीका वचनहरू प्रतिबद्ध थिए । चाल्डीमा लेखिएका खण्डहरू यर्मियाका भविष्यवाणीहरूको दशौं अध्यायको एघारौं पद हो; दानियलको चौथो अध्यायको दोस्रो पददेखि सातौं अध्यायको अन्त्यसम्म; र एज्राको चौथो, पाँचौं र छैठौं अध्यायहरू पनि हुन् । नयाँ नियम मूल रूपमा ग्रीकमा लेखिएको थियो, जुन भाषा, यो लेख्ने समयमा, विश्वव्यापी रूपमा चिनिन्थ्यो । मत्तीको अनुसार सुसमाचारको मूल भाषा वास्तवमा विवादको विषय हो । पुरातनहरूले, एउटै आवाजमा, यो हिब्रूमा लेखिएको हो भनी पुष्टि गर्छन् र यो विचारलाई धेरै आधुनिक आलोचकहरूले समर्थन गरेका छन्; अरूहरू, समान रूपमा सिकेका यो मूल रूपमा ग्रीकमा रचिएको हो भनी विश्वास गर्दछन् । यस विषयमा भर्खरका धेरै लेखकहरूले मतलाई स्वीकार गरेका छन् कि त्यहाँ दुईवटा मौलिक भाषाहरू, हिब्रू र ग्रीक थिए, दुबै मत्ती आफैले लेखेका थिए - एउटा यहूदीहरूको प्रयोगको लागि, अर्को अन्यजातिहरूको प्रयोगको लागि ।

यद्यपि प्रेरित लेखहरूको अटोग्राफहरू लामो समयदेखि गायब भइसकेका छन् तर त्यहाँ पर्याप्त प्रमाणहरू छन् कि परमेश्वरको एकल हेरचाह र प्रबन्धद्वारा तिनीहरू सबै युगहरूमा शुद्ध संरक्षित छन्, र हामीसँग अहिले भएका प्रतिलिपिहरू सामान्यतया मौलिक लेखसँग मेल खान्छन् ।



पुरानो नियम धर्मशास्त्रको शुद्धता सबै प्रारम्भिक अनुवादहरू र विशेष गरी सेप्टुअजिन्ट संस्करणको साथ वर्तमान हिब्रू प्रतिलिपिहरूको सामान्य संयोगले पुष्टि हुन्छ। यो पनि अवलोकन गर्न सकिन्छ, यद्यपि हाम्रा प्रभुले बारम्बार यहूदीहरूका शासकहरू र शिक्षकहरूलाई तिनीहरूका गलत र झूटा सिद्धान्तहरूका लागि हप्काउनुभयो, तैपनि उहाँले तिनीहरूका पवित्र पुस्तकहरूमा कुनै पनि अशुद्धताको आरोप लगाउनुभएन । र प्रेरित पावलले यसलाई तिनीहरूले आफ्नो भरोसाप्रति अविश्वासी थिए भनेर कहिल्यै संकेत नगरी यहूदीहरूका विशेषाधिकारहरू मध्येका मान्नुहुन्छ कि उनीहरूलाई 'परमेश्वरका वचनहरू समर्पित गरिएका थिए' । यहूदी र ख्रीष्टियनबीच पहिलेदेखि नै व्याप्त दुश्मनीले तत्काल पत्ता नलागेका यी पवित्र लेखहरूलाई बिगार्न असम्भव बनाएको छ ।

नयाँ नियमका पुस्तकहरूको त्रुटि पूर्ण रूपमा अविश्वसनीय छ । कुनै पनि पार्टीले उनीहरूलाई परिवर्तन गर्ने इच्छा राखेको भए उनीहरू सफल हुन असम्भव हुन्थ्यो । प्रतिलिपिहरू द्रुत रूपमा वृद्धि गरियो; ती धेरै राष्ट्रहरूको विभिन्न भाषाहरूमा प्रारम्भिक रूपमा अनुवाद गरिएको थियो जसमा सुसमाचार रोपिएको थियो; ख्रीष्टियन पिताहरूले तिनीहरूबाट धेरै उद्धरणहरू आफ्ना लेखहरूमा मूर्त रूप दिए । विभिन्न सम्प्रदायहरू चाँडै उठे, एकअर्काको गहिरो विरोध गरे, तर सबैले एउटै पवित्र पुस्तकहरू प्राप्त गरे, र यी एक-अर्कामाथि जाँच भए, र त्रुटि र प्रक्षेपणलाई अव्यवहारिक बनाइदिए । हरेक सफल युगले कठिनाई बढ्यो; र यद्यपि पुराना पाण्डुलिपिहरू र प्रतिलिपिहरूको भीडको तुलनाले धेरै संख्यामा विभिन्न पठनहरू फेला पारेको छ, लेखहरूको अनौपचारिकता र अशुद्धताले गर्दा, तर यी कुनै पनि भिन्नताहरूले ख्रीष्टियहरूको विश्वास र सान्त्वनाको कुनै पनि लेखलाई असर गर्दैन ।

(ख) धर्मशास्त्रहरू मूल रूपमा ती भाषाहरूमा लेखिएका थिए जुन तिनीहरूलाई लेख्ने समयमा प्रायः सामान्य रूपमा बुझिएको थियो । परमेश्वरले यहाँ आफ्नो इच्छालाई सूचित गर्नुभएको छ कि तिनीहरूलाई विभिन्न राष्ट्रहरूको स्थानीय भाषाहरूमा अनुवाद गरिनुपर्छ ताकि सबैले तिनीहरूलाई पढ्न र बुझ्न

सकून् । यो हामी रोमको मण्डलीको विरोधमा कायम राख्छौं जसले धर्मशास्त्रलाई स्थानीय भाषाहरूमा अनुवाद गर्न निषेध गर्दछ र तिनीहरूको अध्ययनको अधिकारलाई अत्यन्त खतरनाक भएको घोषणा गर्दछ । यद्यपि धर्मशास्त्रको स्वतन्त्र प्रयोगलाई जुन त्यो मण्डलीद्वारा निषेध गरिएको थियो, परमेश्वरले पक्कै पनि मानवजातिको सबै श्रेणी र वर्गहरूको लागि अभिप्रेरित गर्नुभएको थियो । सबैलाई धर्मशास्त्र पढ्न आदेश दिइएको छ (यूहन्ना ५:३९); र समाजले तिनीहरूलाई खोजेको मात्र होइन, तर तिनीहरूद्वारा तिनीहरूका सार्वजनिक शिक्षकहरूको सिद्धान्तहरू प्रयास गरेकोमा प्रशंसा गरिन्छ (प्रेरित १७:११) । त्यसकारण यो आवश्यक छ कि धर्मशास्त्र प्रत्येक राष्ट्रको भाषामा अनुवाद गरिनुपर्छ र अनुवादको प्रयोगलाई प्रेरितहरूद्वारा स्वीकृत गरिएको छ जसले सेप्टुअजिन्टबाट पुरानो नियमका अंशहरू प्राय उद्धृत गरे ।

(ग) धर्मशास्त्रको व्याख्या गर्ने सबैभन्दा उत्तम र एकमात्र अचम्मको नियम भनेको धर्मशास्त्र नै हो । एक ठाउँमा संक्षिप्त र अस्पष्ट रूपमा ह्यान्डल गरिएका केही चीजहरू अन्य ठाउँहरूमा पूर्ण र स्पष्ट रूपमा व्याख्या गरिएका छन् । त्यसकारण जब हामीले धर्मशास्त्रको साँचो अर्थ थाहा पाउँछौं, हामीले एउटा खण्डलाई अर्कोसँग तुलना गर्नुपर्छ, ताकि तिनीहरूले एकअर्कालाई चित्रण गर्न सकून् । हामीले कुनै पनि विशेष पाठमा कहिल्यै भावना जोड्नु हुँदैन तर 'विश्वासको समानता', वा ईश्वरीय सत्यको सामान्य योजनासँग सहमत छ भन्ने कुरालाई ध्यान दिनुपर्दछ । विश्वासको स्वीकारहरूले पुष्टि गर्छन् कि धर्मशास्त्रको अर्थ धेरै होइन तर एक हो । निस्सन्देह धर्मशास्त्रका धेरै खण्डहरूको जटिल अर्थ छ । किनकि केही भविष्यवाणीहरू यहुदी राष्ट्र, ख्रीष्टियन मण्डली र स्वर्गीय राज्यमा पूरा हुने धेरै चरणहरू छन् र केही खण्डहरूमा एउटा चीज छ जुन अर्कोको विशिष्ट छ । यद्यपि यी केवल पवित्र आत्माद्वारा अभिप्रेरित एक र सम्पूर्ण अर्थ बनाउँछन् । सत्यको एकता र धर्मशास्त्रको स्पष्टताको कारणले कुनै पनि धर्मशास्त्रको दुई वा बढी अर्थहरू ठीकसँग फरक र एकअर्काको अधीनमा हुन सक्दैन ।

(घ) धर्मशास्त्र धार्मिक सत्यको सर्वोच्च मापदण्ड हो भन्ने कुरा *सोसिनियनहरूको*<sup>14</sup> विरोधमा जोडिएको छ, जसले त्यो कारण कायम राख्छ कि हामीले प्रकाशका सिद्धान्तहरूलाई हेर्नुपर्छ र सत्यको रूपमा केही पनि प्राप्त गर्न बाध्य छौं जुन तर्कले बुझ्न सकिन्छ । निस्सन्देह धर्मको मामिलामा तर्कको अभ्यासको लागि धेरै प्रयोग छ; तर, यो टिप्पणी गर्न सकिन्छ, 'तर्क कार्यालय, एक प्रकाशको सन्दर्भमा, यसको विषयवस्तुहरू छलफल गर्न, आफ्नै मापदण्डद्वारा प्रयास गर्न र तिनीहरू सहमत वा असहमत रूपमा अनुमोदन वा अस्वीकार गर्न होइन; किनभने यो एक प्रकाश होइन जस्तो व्यवहार गर्नको लागि हुनेछ, जब हामी यसलाई यस्तो भएको स्वीकार गर्दछौं । कारणको एकमात्र जग भनेको यो उहाँको वचन हो भनी देखाउनको लागि प्रदर्शित प्रमाणहरू जाँच्नु हो र अरू कुनै पुस्तकको अर्थ निर्धारण गर्न प्रयोग हुने नियमहरूद्वारा यसको अर्थको जाँच गर्नु हो । यी प्रारम्भिक कुराहरू मिलाउँदै छन् । मनको अवस्था जुन प्रकाशले माग गर्दछ । परमेश्वरको अधिकारमा हाम्रो समझको अधीनता छ । हाम्रो सम्पूर्ण समर्पण असीम बुद्धिको आदेशमा उहाँको गवाहीले अन्य सबै प्रमाणहरूको स्थान दिन्छ ।<sup>15</sup>

सर्वोच्च न्यायाधीश, जसद्वारा धर्मका सबै विवादहरू निर्धारण गरिनु पर्छ, त्यो अरू कोही होइन तर पवित्र आत्माले धर्मशास्त्रमा बोल्नुहुने हो, पोपहरूको विरोधमा दाबी गरिएको छ, जसले मण्डली धार्मिक विवादहरूमा अचम्मको न्यायकर्ता हो भनेर दाबी गर्छन् । यद्यपि तिनीहरू आपसमा सहमत छैनन् कि यो अचम्मको अख्तियार पोपमा बस्छ वा परिषदमा, वा दुवै सँगै । अब धर्मशास्त्रले पृथ्वीमा त्यस्तो अचम्मको न्यायकर्तालाई कहिल्यै उल्लेख गर्दैन । न पोप, न परिषद्हरू, न त धर्मको विवादहरूमा सर्वोच्च न्यायाधीश गठन गर्न आवश्यक सम्पत्तिहरू छन्; किनकि तिनीहरू गलत छन्, र प्रायः गल्ती गरेका छन्, र एकअर्काको विरोधाभास गरेका छन् । यद्यपि मण्डली वा यसको सेवकहरू धर्मशास्त्रका आधिकारिक संरक्षकहरू हुन्, र यद्यपि यो तिनीहरूको अधिकार

<sup>14</sup> एक प्रकारको झूटा शिक्षा ।

<sup>15</sup> ईश्वरशास्त्रमा डिकको शिक्षण, खण्ड २, पृष्ठ ५ ।

हो र परमेश्वरको वचनमा निहित सिद्धान्तहरू र कानूनहरू लागू गर्न, तर तिनीहरूको अधिकार केवल सेवकाई हो, र तिनीहरूको व्याख्या र निर्णयहरू बाध्यकारी छन् । अन्तस्करणमा मात्र जहाँसम्म तिनीहरू धर्मशास्त्रमा आत्माको दिमागसँग सहमत छन् । यस परीक्षणद्वारा, परिषद्का निर्णयहरू, प्राचीन लेखकहरूका विचारहरू, र वर्तमान समयमा मानिसहरूका सिद्धान्तहरू, परीक्षण गरिनुपर्छ र यस नियमद्वारा धर्ममा भएका सबै विवादहरू निर्धारण गरिनुपर्छ (यशैया ८:२०; मत्ती २२:२९) ।



## अध्याय २

### परमेश्वर र उहाँको पवित्र त्रिएकत्व

### (GOD AND THE HOLY TRINITY)

#### खण्ड १

त्यहाँ एक मात्र जीवित र साँचो परमेश्वर हुनुहुन्छ जो अस्तित्वमा पूर्ण र असीम हुनुहुन्छ । सबैभन्दा विशुद्ध आत्मा, अदृश्य शरीर, अङ्ग वा अभिलाषारहित, अपरिवर्तनीय, अपार, अनन्त, अगम्य, सर्वशक्तिमान, सबैभन्दा बुद्धिमान, अति पवित्र, पूर्ण स्वतन्त्र, सबैभन्दा निरपेक्ष र आफैंमा परिपूर्ण हुनुहुन्छ । उहाँले आफ्नै महिमाको लागि सबै थोकमाथि एकसाथ आफ्नै अपरिवर्तनीय र सबैभन्दा धार्मिक इच्छाको पूर्व-निर्णयअनुसार काम गर्नुहुन्छ । साथै उहाँ अति प्रेमिलो, दयालु, कृपालु, सहनशील, भलाइ र सत्यतामा भरिपूर्ण हुनुहुन्छ । उहाँले अधर्म, अपराध र पापलाई क्षमा दिनुहुन्छ । उहाँलाई लगनशीलतापूर्वक खोज्नेहरूलाई इनाम दिनुहुन्छ । यसका अतिरिक्त, उहाँ अति न्यायी र आफ्ना न्यायहरूमा भयानक पनि हुनुहुन्छ; जसले सबै पापलाई घृणा गर्नुहुन्छ र दोषीलाई कुनै पनि हालतमा निर्दोष ठहर्‍याउनु हुनेछैन ।

(व्यव. ६:४, १ को. ८:४, ६, गला. ३:२०, १ थेस. १:९, यर. १०:१०, अयू ११:७-९, अयू २६:१४, भ.सं. १३९:६, यूह ४:२४, १ तिमो. १:१७, यूह १:१८, व्य. ४:१५-१६, यूह ४:२४, लुक २४:३९, प्रे १४:११, १५, याकूब १:१७, मला. ३:६, १ राजा ८:२७, यर. २३:२३-२४, भ.सं. ९०:२, १ तिमो. १:१७, भ.सं. १४५:३, रोमी ११:३४, उत्प. १७:१, प्रका. ४:८, रोमी १६:२७, यशै. ६:३, प्रकाश ४:८, भ.सं. ११५:३, यशै. १४:२४, यशै. ४५:५-६, प्रस. ३:१४, एफे. १:११, हितो. १६:४, रोमी ११:३६, प्रका. ४:११, १ यूह ४:८, १ यूह ४:१६, यूह ३:१६, प्रस. ३४:६-७, हिब्रू ११:६, नहे. ९:३२-३३, हिब्रू १०:२८-३१, रोमी १:१८, भ.सं. ५:५-६, भ.सं. ११:५, प्रस. ३४:७क, नहे. १:२-३, ६)

#### खण्ड २

परमेश्वरसँग सारा जीवन, महिमा, भलाइ, धन्यता आफैंमा छ र उहाँ एकलै भएता पनि सबै आफैंमा पर्याप्त हुनुहुन्छ, उहाँलाई आफैंले बनाएको कुनै पनि सृष्टिमा निर्भर हुनु आवश्यक छैन । न त तिनीहरूबाट कुनै महिमा नै चाहनुहुन्छ बरू उहाँले आफ्नो महिमा केवल तिनीहरूमा, तिनीहरूबाट, तिनीहरूका निम्ति र

तिनीहरूमाथि प्रकट गर्नुहुन्छ । उहाँ नै सबै जीवनको फोहरा (मुहान) हुनुहुन्छ जसबाट, जसद्वारा र जसका लागि नै सबै कुरा अस्तित्वमा हुनआएका थिएँ र तिनीहरूमाथि उहाँको सार्वभौमिक प्रभुत्व छ । त्यसैले तिनीहरूद्वारा, तिनीहरूका लागि र तिनीहरूमा उहाँलाई जे-जस्तो असल लाग्छ उहाँले त्यही गर्नुहुन्छ । उहाँको नजरमा सबै कुराहरू खुलस्त र प्रदर्शित छन् । सृष्टिको थोकहरूमाथि उहाँको ज्ञान असीमित, अतुलनीय र स्वतन्त्र छ त्यसैले उहाँलाई कुनै पनि कुरा आकस्मिक वा अनिश्चित छैन । उहाँ आफ्ना सबै पूर्व-निर्णयहरूमा, सबै कामहरूमा र सबै आज्ञाहरूमा अति पवित्र हुनुहुन्छ । उहाँ सबै स्वर्गदूतहरू, मानिसहरू र अन्य सबै प्राणीहरूबाट आराधना गर्न योग्यको हुनुहुन्छ र सेवा वा आज्ञाकारिता तिनीहरूबाट माग गर्न उहाँलाई असल लाग्यो ।

(यर. १०:१०, यूह ५:२६, प्रे. ७:२, भ.सं. ११९:६८, १ तिमो. ६:१५, रोम. ९:५, प्रे. १७:२४-२५, लूक १७:१०, रोमी ११:३६, प्रका. ४:११, दान. ४:२५, ३५, १ तिमो. ६:१५, हिब्रू ४:१३, रोमी ११:३३-३४, भ.सं. १४७:५, प्रे. १५:१८, इज. ११:५, भ.सं. १४५:१७, रोमी ७:१२, प्र. ५:१२-१४)

## व्याख्या

हामीलाई यहाँ सिकाइएको छ: *पहिलो*, त्यहाँ एक मात्र परमेश्वर हुनुहुन्छ; *दोस्रो*, उहाँ मात्र जीवित र साँचो परमेश्वर हुनुहुन्छ; *तेस्रो*, उहाँ सबैभन्दा शुद्ध आत्मा हुनुहुन्छ; *चौथो*, उहाँमा सबै सम्भावित पूर्णताहरू छन् ।

(क) एक मात्र परमेश्वर हुनुहुन्छ भन्ने भनाइको अर्थ एउटै ईश्वरीय व्यक्ति मात्र हो भन्ने होइन, किनभने पछि भनिएको छ, 'परमेश्वरको एकतामा तीन व्यक्ति छन्'; तर यसको मतलब यो हो कि ईश्वरीय अस्तित्व संख्यात्मक रूपमा प्रकृति वा सारमा एक हो । यो अन्य राष्ट्रहरूको बहुदेववादको विरोधमा र त्रिदेववादीहरूको विपक्षमा पुष्टि गरिएको छ जसले त्यहाँ तीन भिन्न त्रिएक व्यक्तिहरू छन् वा एउटा ईश्वरत्वलाई तीनवटा भिन्न भागहरूमा विभाजित गरेको छ ।

ईश्वरीय अस्तित्वको एकता प्रकृतिको प्रकाशबाट पत्ता लगाउन सकिन्छ, तर्कको एउटै प्रक्रियाको लागि जसले ईश्वरको विचारमा डोर्याउँछ, यो निष्कर्षमा पनि पुग्छ कि त्यहाँ एक भन्दा बढी ईश्वर हुन सक्दैन । त्यहाँ एक मात्र पहिलो

कारण हुन सक्छ, एक आत्म-अस्तित्व, स्वतन्त्र, सर्वशक्तिमान, असीम, र सर्वोच्च अस्तित्व; अन्यथा मान्नु विरोधाभास हो । तसर्थ, यद्यपि मूर्तिपूजकहरूका बीचमा असभ्य, अविवेकी भीडले धेरै देवताहरू र धेरै प्रभुहरूलाई पूजा गर्थे, तापनि तिनीहरूका दार्शनिकहरूका लागि बुद्धि तिनीहरूको एक सर्वोच्च ईश्वर थियो र तिनीहरूका कविहरूले एउटै सार्वभौम देवताको गीत गाए, जसलाई उनीहरूले देवताहरू र मानिसहरूका पिता भने । तथापि, यो निर्विवाद छ, कि अन्यत्र संसारले धेरै देवताहरू प्राप्त गर्यो, र दार्शनिकहरूले देवताको प्रकृतिको बारेमा खाली अनुमानहरूमा सन्तुष्ट थिए र व्यवहारिक रूपमा तिनीहरूको देशको रीति-रिवाजहरूको पालना गरेर तिनीहरूको त्रुटिमा पुष्टी गरियो ।

तर ईश्वरीय प्रकाशले परमेश्वरको एकताको सिद्धान्तलाई दृढतापूर्वक स्थापित गरेको छ । यहीवाले गम्भीर रूपमा घोषणा गर्नुहुन्छ, 'अब हेर, म, अँ, म उही हुँ; र मसित अरू कुनै देवता छैन; म मार्छु, र म नै जीवित पार्छु; म घायल पार्छु, र म नै निको पार्छु; अनि मेरो हातबाट छुटाउन सक्ने कोही छैन ।' (व्यवस्था ३२:३९) । 'परमप्रभु भन्नुहुन्छ: तिमीहरू मेरा साक्षीहरू हो, र मेरो दास पनि साक्षी हो, जसलाई मैले 'तिमीहरूले मलाई चिन र विश्वास गर', अनि म उही हुँ भनी जान्न सक भनी चुनेको छु; मभन्दा पहिले कोही ईश्वर रचिएन, न मेरो पछि नै कोही हुनेछ ।' (यशैया ४३:१०) । पुरानो नियमका प्रेरित लेखकहरूले उहाँको बारेमा भनेका छन्, 'परमप्रभु नै परमेश्वर हुनुहुन्छ; उहाँबाहेक अरू कोही छैन' (व्यवस्था ४:३५) । र 'हे इस्राएल सुन, परमप्रभु हाम्रा परमेश्वर एउटै परमप्रभु हुनुहुन्छ' (व्यवस्था ६:४) । येशूले आफ्नो गवाहीलाई यो महान् सत्यतामा थप्नुहुन्छ । उहाँले आफ्नो शिक्षाको बारेमा प्रश्न गर्न आएका शास्त्रीलाई भन्नुभयो, 'सबैभन्दा पहिलो आज्ञाचाहिँ यो हो: 'हे इस्राएल, सुन ! परमप्रभु हाम्रा परमेश्वर एउटै परमप्रभु हुनुहुन्छ' । र उहाँले जवाफको उच्च अनुमोदनका साथ बोल्नुभयो जुन जवाफ फर्कियो, जसमा 'शास्त्रीले उहाँलाई भने, 'सही हो, गुरुज्यू, तपाईंले सत्य कुरा भन्नुभएको छ; किनभने एउटै परमेश्वर हुनुहुन्छ, र उहाँबाहेक अरू कोही छैन ।' (मर्कस १२:२९, ३२) । प्रेरित पावलले प्रायः एउटै सत्यतालाई जोड दिन्छन्: 'संसारमा मूर्ति केही पनि होइन, र एकबाहेक अर्को कुनै परमेश्वर हुनुहुन्न ।' (१



कोरिन्थी ८:४) । 'किनभने परमेश्वर एउटै हुनुहुन्छ, अनि परमेश्वर र मानिसहरूको बीचमा एउटै मध्यस्थ हुनुहुन्छ अर्थात् ख्रीष्ट येशू ती मानिस' (१ तिमोथी २:५) ।

(ख) यो कुरालाई जोड दिइन्छ कि परमेश्वर मात्र जीवित र सत्य परमेश्वर हुनुहुन्छ । परमेश्वरको नाम, वास्तवमा, धर्मशास्त्रमा अन्य विभिन्न प्राणीहरूलाई दिइएको छ, केही समानताको कारणले, जुन केही विशेष सम्बन्धमा, तिनीहरूले परमेश्वरलाई मान्छन् । स्वर्गदूतहरूलाई तिनीहरूको प्रकृतिको उत्कृष्टताको कारणले ईश्वर भनिन्छ (भजन ९७:७) । मजिस्ट्रेटहरूलाई ईश्वर भनिन्छ, किनभने, तिनीहरूको कार्यालयको कार्यान्वयनमा, तिनीहरूले परमेश्वरको नाममा काम गर्छन्, र किनभने हामी तिनीहरूको आज्ञा पालन गर्न बाध्य छौं (प्रस्थान २२:२८) । मोशा फारोका लागि ईश्वर थिए र हारून उनका अगमवक्ता थिए, किनभने हारूनले ईश्वरीय सन्देशहरू पाएका थिए, जुन उनले मोशाबाट तुरुन्तै फारोकहाँ पुऱ्याए । जबकि अन्य अगमवक्ताहरूले मानिसहरूलाई आफ्ना सन्देशहरू तुरुन्तै परमेश्वरबाट प्राप्त गरे (प्रस्थान ७:१) । मूर्तिहरूलाई ईश्वर भनिन्छ, किनकि मूर्तिपूजकहरूले तिनीहरूलाई ईश्वरको रूपमा लिन्छन् र तिनीहरूलाई ईश्वरको रूपमा सम्मान गर्छन् । र शैतानलाई यस संसारको ईश्वर भनिन्छ, किनकि उसले संसारको ठूलो भागमा शासन गर्दछ, र तिनीहरू उसको सेवकहरू हुन्, र उसको कामहरू गर्छन् (२ कोरिन्थी ४:४) । तर, 'किनकि चाहे आकाशमा होस् चाहे पृथ्वीमा ईश्वर भनिनेहरू ता छन् नै, जसरी धेरै ईश्वरहरू र धेरै प्रभुहरू छन्; तर हाम्रा निम्ति चाहिँ एक मात्र परमेश्वर हुनुहुन्छ अर्थात् पिता, जसबाट सबै कुराहरू भएका छन्, अनि हामी उहाँमा छौं; अनि एक मात्र प्रभु हुनुहुन्छ अर्थात् येशू ख्रीष्ट, जसद्वारा सबै कुराहरू भएका हुन्, अनि हामी उहाँद्वारा नै हौं ।' जो एकमात्र जीवित र साँचो परमेश्वर हुनुहुन्छ । उहाँलाई जीवित परमेश्वरको शैलीमा राखिएको छ ताकि उहाँलाई मूर्तिहरूबाट छुट्याउन सकियोस् जो पूर्ण रूपमा जीवनको मार्ग हुनुहुन्छ । जीवित परमेश्वर र मृत मूर्तिहरू बीचको भिन्नता भजनसंग्रहका लेखकले बताउँछन र सबैभन्दा विश्वस्त तरिकाले चित्रण गर्दछन् (भजन ११५:३-७) । काल्पनिक ईश्वरहरूको विरोधमा उहाँलाई साँचो परमेश्वरको

रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ । अन्यजातिहरूले मृत मूर्तिहरूको पूजा गर्नुका साथै जीवित प्राणीहरूको पनि पूजा गर्थे (व्यवस्था ३२:१७) । यिनीहरू आफ्नो व्यर्थ कल्पनामा मात्र ईश्वरहरू थिए, वास्तविकतामा होइनन् । तिनीहरूलाई ईश्वर भनिन्छ तर तिनीहरू प्रकृतिद्वारा ईश्वर थिएनन् (गलाती ४:८) । साँचो परमेश्वर र सबै प्रतिद्वन्द्वी ईश्वरहरूबीच असीम असमानता छ ।

(ग) यो दाबी गरिएको छ कि परमेश्वर एक सबैभन्दा शुद्ध आत्मा हुनुहुन्छ अर्थात् उहाँ शारीरिक अङ्गबिना एक निराकार, अभौतिक, अदृश्य र अमर अस्तित्व हुनुहुन्छ । 'कसैले पनि परमेश्वरलाई देखेको छैन।' उहाँ 'प्रकाशमा वास गर्नुहुन्छ जसको नजिक कोही मानिस पुग्न सक्दैन, जसलाई कसैले देखेको छैन वा देख्न सक्दैन' । उहाँलाई 'अदृश्य, अविनाशी र अमर' भनेर वर्णन गरिएको छ । विश्वासको स्वीकारले धर्मशास्त्र अनुसार परमेश्वर शुद्ध आत्मा हुनुहुन्छ भनी पुष्टि गर्दछ र झुटा शिक्षाको एक पुरानो गुटको विरोधमा, जसले परमेश्वरको बारेमा बोलिएका सबै कुरालाई शाब्दिक अर्थमा बुझेर, परमेश्वरको शारीरिक अङ्गहरू र मानव स्वरूप छ भनी ठान्छन् । यो झुटा शिक्षालाई *एन्थ्रोपोमोर्फाइट* भनिन्छ; दुई ग्रीक शब्दहरू मिलेर बनेको नाम - एउटाले मानवलाई जनाउँछ, र अर्कोले आकार वा रूपलाई जनाउँछ । शरीरका अंगहरू र शारीरिक अंगहरू - जस्तै आँखा, कान, हात र अनुहार - धर्मशास्त्रमा परमेश्वरलाई श्रेय दिइएको छ जुन निश्चित छ; तर त्यस्ता भाषा हाम्रो क्षमता अनुसार प्रयोग गरिन्छ, र शुद्ध आत्माको लागि उपयुक्त तरिकाले बुझ्नुपर्छ । यदि महान् परमेश्वरले आफ्नो सार र पूर्णताको बारेमा उहाँ आफैंमा हुनुहुन्छ भने, जानकारी हुनुको सट्टा, हामी लज्जित हुनेछौं । त्यसकारण उहाँले मानवीय गुण र कार्यहरूलाई आफ्नै आत्मिक पूर्णता र कार्यहरूको प्रतीकको रूपमा प्रयोग गर्नुहुन्छ । हामी व्यक्ति र चीजहरूलाई देखेर वा सुनेर चिनिन्छौं र परमेश्वरले सृष्टि गर्नुभएको आँखा र कानहरू उहाँलाई श्रेय दिएका छन् भन्ने पूर्ण ज्ञानलाई आत्मसात गर्न सहयोग गर्दछन् । यो मुख्यतया हाम्रो हातले हो कि हामी हाम्रो शारीरिक शक्ति प्रयोग गर्छौं; र हातहरू परमेश्वरलाई उहाँको अप्रतिरोध्य शक्तिलाई जनाउनको लागि जिम्मेवारी दिइन्छ । हामीले माया गर्नेहरूलाई हामी सन्तुष्टि र सन्तुष्टिको नजरले हेर्छौं; र परमेश्वरको

अनुहारले उहाँको अनुग्रहको अभिव्यक्तिलाई जनाउँछ । त्यसैगरी हामीले परमेश्वरलाई श्रेय दिएका धेरै भावनाहरू व्याख्या गर्नुपर्दछ, जस्तै क्रोध, क्रोध, ईर्ष्या, बदला, दयाको आन्द्रा, आदि।

जोशले कार्यको तीव्रता उत्पन्न गर्दछ । त्यसैले जब त्यहाँ परमेश्वरको विधिहरूमा, मानिसको तरिका अनुसार, जोशलाई आयात गर्ने जस्तो कठोरता हुन्छ, तब त्यो जोश परमेश्वरलाई श्रेय दिन्छ । जब उहाँले मानिसहरूलाई पापको लागि दण्ड दिनुहुन्छ, उहाँ क्रोधित हुनुहुन्छ भनिन्छ; जब उहाँले गम्भिरताको साथ प्रहार गर्नुहुन्छ तब उहाँ क्रोध र बदलाले भरिएको भनिन्छ । जब उहाँले मूर्तिपूजा वा आफूलाई गरेको कुनै अपमानको लागि दण्ड दिनुहुन्छ, उहाँलाई ईर्ष्या भएको भनिन्छ । जब उहाँले आफ्नो कार्यवाहीको तरीकाहरू परिवर्तन गर्नुहुन्छ, उहाँले पश्चात्तापको लागि बोलाउनुहुन्छ; जब उहाँको प्रबन्ध धेरै कोमल हुन्छ र उहाँको निर्णय बिस्तारै उहाँबाट आउँछ । यसरी प्रबन्धका सबै प्रकारहरू ती सबै प्रकारका जोशद्वारा अभिव्यक्त हुन आउँदछन् जुन मानिसहरू माझ त्यस्ता विभिन्न प्रकारका कार्यहरूको लागि अवसर दिन सक्छ ।<sup>16</sup>

(घ) यो भनाइ छ कि परमेश्वर सबै सम्भावित पूर्णताहरूको स्वामित्वमा छ । परमेश्वरको पूर्णतालाई उहाँका गुणहरू भनिन्छ, किनभने तिनीहरू उहाँलाई उहाँको स्वभावको आवश्यक गुणहरू मानिन्छन् । यी विशेषताहरू विभिन्न रूपमा छन् । तिनीहरूलाई प्राकृतिक र नैतिक, अस्पष्ट र संचारयोग्य विशेषताहरू भनिन्छ - पछिल्लो सबैभन्दा सामान्य भिन्नता हो । ती गुणहरूलाई अपरिवर्तनीय भनिन्छ, जसमध्ये जीवहरूमा पाइने कम्तिमा पनि समानता छैन; र ती संचारयोग्य भनिन्छ, जसमा केही असक्रिय, धेरै अपूर्ण भए पनि, जीवहरू बीच समानता छ । यी दुई शीर्षकहरू अन्तर्गत ईश्वरीय सिद्धताहरू वर्गीकरण गर्ने

---

<sup>16</sup> बर्नेट अन द थर्टी-नाइन आर्टिकल, आर्टिकल १ ।

प्रयास नगरी, हामी दुई खण्डहरूमा निहित परमेश्वरको वर्णनका धेरै भागहरूलाई अब निम्न विवरणहरू अन्तर्गत व्यवस्थित गर्नेछौं:

### (अ) परमेश्वर अनन्त हुनुहुन्छ ।

अनन्त हुनु, शब्दको शाब्दिक अर्थ अनुसार, असीम-असीमित हुनु हो । परमेश्वरका अन्य गुणहरूमा लागू भएको रूपमा यो शब्दले तिनीहरूको पूर्ण पूर्णतालाई जनाउँछ । उहाँ आफ्नो बुद्धि, शक्ति, पवित्रता, इत्यादिमा असीम हुनुहुन्छ । यी पूर्णताहरू पछि विचार गरिनु पर्ने हुनाले, हामी केवल ध्यान दिन्छौं, वर्तमानमा, परमेश्वर उहाँको अस्तित्व, वा सारमा असीम हुनुहुन्छ । यसबाट उहाँको अगम्यता, वा त्यो उत्कृष्ट पूर्णता जुन आफैले बाहेक अरू कसैले बुझ्न सक्दैन । परमेश्वरको पूर्ण ज्ञान अरू कसैको समझ भन्दा बाहिरको कुरा हो जुन उहाँ आफैले मात्रै बुझ्नुहुन्छ र उहाँको समझ असीम छ । 'के तिमीले खोजतलाश गरेर परमेश्वरलाई पत्ता लगाउन सक्छौ ? के तिमीले सर्वशक्तिमान्लाई पूर्ण रूपले भेट्नु सक्छौ?' (अय्यूब ११:७) । उहाँको असीमता, उहाँको अस्तित्वमा लागू भएमा, उहाँको विशालता र उहाँको सर्वव्यापीता पनि समावेश छ । यी बीचमा एक भिन्नता कोर्न सकिन्छ । उहाँको सर्वव्यापीताको वास्तवमा अवस्थित प्राणीहरूसँग सम्बन्ध छ, जसमध्ये प्रत्येकसँग उहाँ घनिष्ठ रूपमा उपस्थित हुनुहुन्छ; तर उसको विशालता सबै सृष्टि भएको पदार्थको सिमानाभन्दा बाहिर असीमित रूपमा फैलिएको छ । परमेश्वरले सबै ठाउँहरू आफ्नो अनिवार्य उपस्थितिले एकैचोटि भरिदिनुहुन्छ—स्वर्ग, पृथ्वी र नरक । 'परमप्रभु भन्नुहुन्छ: के म नजिकको मात्र परमेश्वर हुँ, र टाढाको परमेश्वर होइनँ ? अथवा के कसैले आफूलाई यस्ता गुप्त स्थानहरूमा लुकाउन सक्छ, जहाँ म त्यसलाई देख्न सकिदैनँ?, परमप्रभु भन्नुहुन्छ। के मचाहिँ स्वर्ग र पृथ्वीलाई भर्दिनँ र?, परमप्रभु भन्नुहुन्छ।' (यर्मिया २३:२३; २४) ।

### (आ) परमेश्वर आत्म-अस्तित्व र स्वतन्त्र हुनुहुन्छ ।

उहाँसँग आफैंमा सबै जीवन, महिमा, र आशीर्वाद छ । उहाँको अस्तित्व

आवश्यक छ र आफैमा पूर्ण छ; किनकि उहाँको नाम 'म नै हुँ' हो (प्रस्थान ३:१४) । उहाँको महिमा र आशीर्वाद पनि त्यसैगरी प्राथमिक गरिएको छ । उहाँको महिमा अनिवार्य रूपमा उहाँको आफ्नै प्रकृतिको पूर्ण पूर्णताबाट समावेश हुन्छ र उहाँको आशीर्वाद सबै उहाँको आफ्नै असीम उत्कृष्टताहरूको स्वामित्व र आनन्दमा सारिएको हुन्छ । यसरी आफूमा र आफैमा सर्वसुलभ भएकोले उहाँ अरू कुनै पनि प्राणीबाट स्वतन्त्र हुनुहुन्छ । उहाँलाई आफूले बनाएको कुनै पनि प्राणीको खाँचो पर्दैन, न त उहाँले तिनीहरूबाट कुनै कुरा प्राप्त गर्न आवश्यक छ । प्रत्येक प्राणीले उहाँबाट सबै कुरा प्राप्त गर्दछन्, तर उहाँले कसैबाट कुनै लाभ प्राप्त गर्नुहुन्न । सबै थोक उहाँको खुशीको लागि हो र सृष्टि गरिएको थियो; तर कोही पनि परमेश्वरको लागि लाभदायक हुन सक्दैन, जस्तो कि बुद्धिमान्नी मानिसले आफ्नो लागि लाभदायक हुन सक्छ न त तिनीहरूले आफ्नो मार्ग सिद्ध बनाउनु उहाँको लागि कुनै लाभ हो । "हे प्रभु, तपाईं महिमा, आदर र सामर्थ्य पाउन योग्य हुनुहुन्छ; किनकि तपाईंले नै सबै कुराहरू सृष्टि गर्नुभएको हो, र तपाईंकै इच्छाको कारणले ती कुराहरू रहन्छन् र सृष्टि गरिए।" (प्रकाश ४:११) । "जसरी बुद्धिमान् मानिस आफ्ना निम्ति लाभदायक हुन्छ, के त्यसरी नै मानिस परमेश्वरका निम्ति लाभदायक हुन सक्छ र ? तिमी धर्मी भएकोमा के सर्वशक्तिमान्लाई कुनै आनन्द होला? अथवा तिमीले आफ्ना चालहरू सिद्ध बनाएकोले के उहाँलाई केही फाइदा होला ?" (अय्यूब २२:२, ३) ।

## **(इ) परमेश्वर नै सबै प्राणीको स्रोत हुनुहुन्छ ।**

जसरी उहाँ आफैमा जीवन छ त्यसरी नै उहाँ प्रत्येक जीवित प्राणीमा रहेको जीवनको लेखक हुनुहुन्छ । 'उहाँमा हामी बाँच्छौं, चल्छौं, र हाम्रो अस्तित्व छ।' वनस्पति, पशु, र तर्कसंगत संसारको सबै जीवन, यहाँ अनुग्रहको जीवन र भविष्यको महिमाको जीवन, उहाँबाटै हो, र उहाँबाट व्युत्पन्न हुन्छ । उहाँसँग सबै प्रकारका जीवनहरू झरना छ । "किनभने सबै कुराहरू उहाँबाट, उहाँद्वारा र उहाँकै निम्ति हुन्; उहाँलाई नै सदासर्वदा महिमा होस् ! आमेन ! (रोमी ११:३६)।" यसबाट यो कुरा स्पष्ट हुन्छ कि परमेश्वरले आफ्ना सबै प्राणीहरूमाथि सबैभन्दा

सार्वभौम प्रभुत्व राख्नुहुन्छ, तिनीहरूद्वारा, तिनीहरूका लागि, वा तिनीहरूमाथि, आफूले चाहेको काम गर्नुहुन्छ । जो सबै चीजको पहिलो कारण हुनुहुन्छ, उहाँ अन्तिम अन्त पनि हुनुपर्दछ । जसरी उहाँले सबै प्राणीहरूलाई सृष्टि दिनुभयो, त्यसैगरी उहाँसँग तिनीहरूमाथि शासन गर्ने र उहाँको आफ्नै महिमाको अन्त्यको लागि तिनीहरूलाई हटाउने पूर्ण अधिकार छ । यसैले हामीलाई भनिएको छ, 'उहाँको राज्यले सबैमाथि शासन गर्छ' र 'उहाँले स्वर्गको सेनामा र पृथ्वीका बासिन्दाहरूमा आफ्नो इच्छाबमोजिम गर्नुहुन्छ: अनि पृथ्वीका सबै बासिन्दाहरू शून्यसरह गनिएका हुन्; अनि उहाँले स्वर्गको सेनाको बीचमा र पृथ्वीका बासिन्दाहरूको बीचमा आफ्नै इच्छाअनुसार काम गर्नुहुन्छ; अनि कसैले उहाँको हात रोक्न सक्दैन, न ता उहाँलाई 'तपाईंले के गर्दै हुनुहुन्छ?' भन्न सक्दछ ।" (भजन १०३:१९; दानियल ४:३५) । तर परमेश्वरलाई आफ्ना प्राणीहरूमाथि सार्वभौम प्रभुत्व प्रयोग गर्ने अधिकार मात्र होइन, उहाँसँग उनीहरूको सेवा र आज्ञाकारिताको निर्विवाद दाबी पनि छ । यो दाबी पनि उहाँले तिनीहरूलाई आफ्नो अस्तित्व दिन मा आधारित छ । तिनीहरू आफ्ना होइनन्, तर प्रभुका हुन्; उहाँलाई, त्यसैले, तिनीहरू सेवा गर्न बाध्य छन् । तसर्थ, स्वीकारोक्ति, ठूलो उचितताका साथ, पुष्टी गर्दछ, कि परमेश्वरलाई "स्वर्गदूतहरू र मानिसहरूबाट, र अन्य सबै प्राणीहरू, जुनसुकै उपासना, सेवा, वा आज्ञाकारिता, उहाँ तिनीहरूबाट माग गर्न खुसी हुनुहुन्छ" ।

## **(ई) परमेश्वर अनन्तको हुनुहुन्छ ।**

'अनन्त' शब्द कहिलेकाहीँ, दुवै धर्मशास्त्र र सामान्य भाषामा प्रयोग गरिन्छ, एक प्रतिबन्धित अर्थमा, लामो समयको लागि वा एक अवधिको लागि जसको समाप्ति हामीलाई अज्ञात छ । कहिलेकाहीँ यसले एक अवधिलाई जनाउँछ जुन न त सुरुवात नै हुन्छ, न त यसको अन्त्य नै हुन्छ । यसरी स्वर्गदूतहरू र मानिसहरूका आत्माहरू अनन्त छन्, किनभने तिनीहरूको सुरुवात थियो तर तिनीहरूको अन्त हुनेछैन । तर अनन्तता, शब्दको कडा र उचित अर्थमा सुरुवात पनि छैन, अन्त्य पनि छैन र उत्तराधिकार बिनाको अवधिलाई जनाउँछ । यस अर्थमा यो

महान परमेश्वरको लागि विशिष्ट छ । परमेश्वर पहिलेदेखि नै अस्तित्वमा हुनुहुन्छ भन्ने एकदमै बलियो धारणा छ । सबै चीजहरू सृष्टि गर्नुहुने उहाँ तिनीहरूमध्ये कुनै पनि सुरु हुनु अघि नै अवस्थित हुनुहुन्छ । र उहाँको अस्तित्व कम भएको अवस्थामा, उहाँको अस्तित्व कहिल्यै समाप्त हुन सक्दैन । धर्मशास्त्रले स्पष्ट रूपमा घोषणा गरेको छ कि उहाँ सुरुविना हुनुहुन्छ: “पहाडहरू उत्पन्न हुनुभन्दा अघि, अथवा पृथ्वी र संसार तपाईंले सृष्टि गर्नुभन्दा अघिदेखि, अनादिदेखि अनन्तसम्म तपाईं नै परमेश्वर हुनुहुन्छ ।” (भ.सं. १०:२) । यसले कुनै कम स्पष्ट रूपमा घोषणा गर्दैन कि उहाँ अन्तहीन हुनुहुन्छ: “तर परमप्रभु सधैंभरि रहनुहुनेछ; उहाँले आफ्नो सिंहासन न्यायका निम्ति तयार पार्नुभएको छ ।” (भ.सं. १:७) । उहाँ उत्तराधिकार बिना हुनुहुन्छ भन्ने कुरा कम स्पष्ट रूपमा घोषणा गरिएको छैन: “तर प्रियहरूहो, यस एउटा कुराको विषयमा अजान नरहो - प्रभुका निम्ति एक दिन हजार वर्षजस्तो हो, र हजार वर्ष एक दिनजस्तो ।” (२ पत्रुस ३:८) । त्यहाँ एउटा खण्ड छ जसमा एक अप्रत्याशित, अनन्त, र असफल अवधि, परमेश्वरलाई श्रेय दिइएको छ (भजन १०२:२५-२७) । उहाँको महिमापूर्ण उपाधिहरू मध्ये एउटा हो, ‘अनन्तसम्म बस्ने उच्च र उच्च’ । उहाँलाई ‘अनन्त परमेश्वर - अनन्तका पिता - पहिलो र अन्तिम’ भनि प्रस्तुत गरिएको छ ।

### **(उ) परमेश्वर अपरिवर्तनीय हुनुहुन्छ ।**

‘उहाँसँग कुनै परिवर्तनशीलता छैन, न ता परिवर्तनको छाया नै छ।’ यो महत्त्वपूर्ण सत्यको लागि कारण र प्रकाशले तिनीहरूको संयुक्त गवाही दिन्छ । उहाँको अपरिवर्तनीयता अनिवार्य रूपमा उहाँको पूर्ण पूर्णताको परिणाम हो । यदि उहाँले परिवर्तन गर्ने हो भने यो कि त राम्रो वा खराब हुनुपर्दछ । उहाँले राम्रोमा परिवर्तन गर्नहुन्न, किनकि यसले विगतको असिद्धतालाई संकेत गर्छ; उहाँले नराम्रोमा परिवर्तन गर्नहुन्न, किनकि तब उहाँले सिद्ध हुन छोड्नुहुनेछ । त्यसकारण उहाँ सधैं एकै समान रहनुपर्छ । परमेश्वरको पूर्ण अपरिवर्तनीयताको लागि धर्मशास्त्रले धेरै प्रमाणहरू दिन्छन् (गन्ती २३:१९; भजन ३३:११; मलाकी ३:६) ।

परमेश्वर आफ्नो अस्तित्वमा अपरिवर्तनीय हुनुहुन्छ । 'म हुँ जो म हुँ' त्यो नाम हो जसद्वारा उहाँले मोशाकहाँ आफूलाई चिनाउनु भयो । एउटा नाम जसले आत्म-अस्तित्व र स्वतन्त्रताको मात्र होइन तर अपरिवर्तनीयताको पनि विचार व्यक्त गर्दछ । उहाँ आफ्नो महिमामा अपरिवर्तनीय हुनुहुन्छ । यद्यपि उहाँको महिमाको प्रकटीकरण फरक हुन सक्छ, तापनि उहाँ हुनुहुन्छ, र सधैं हुनुहुन्थ्यो, आफैंमा असीम महिमा; किनकि उहाँको अत्यावश्यक महिमा न वृद्धि गर्न सक्षम छ न घट्न सक्ने सम्भावना छ । उहाँ आफ्नो आशीर्वादमा अपरिवर्तनीय हुनुहुन्छ; किनकि जसरी यो आफैंको आनन्दमा समावेश छ, त्यसैकारण प्राणीहरूले उहाँको पक्षमा वा विरुद्धमा गर्न सक्ने कुनै पनि कुराले यसलाई बढाउन वा घटाउन सक्दैन (अय्यूब ३५:५-७)। उहाँ आफ्नो उद्देश्य र सल्लाहमा अपरिवर्तनीय हुनुहुन्छ । उहाँले दिव्य महिमाको साथ घोषणा गर्नुहुन्छ, “म अन्तको कुरा शुरुदेखि नै, र अहिलेसम्म पूरा नभएका कुरा प्राचीनकालदेखि नै यसो भन्दै बताउँछु: ‘मेरो योजना स्थिर रहनेछ; अनि म मेरो सारा शुभेच्छा पूरा गर्नेछु । म पूर्वबाट एउटा हिंस्रक पक्षीलाई, टाढो देशबाट मेरो युक्ति पूरा गर्ने त्यस मानिसलाई बोलाउँछु; अँ, मैले भनेको छु, म त्यो पूरा पनि गर्नेछु; मैले योजना बनाएको छु, म त्यो गर्ने पनि छु ।” (यशैया ४६:१०, ११)। उहाँ आफ्नो करार, प्रेम र आफ्ना मानिसहरूप्रतिको प्रतिज्ञाहरूमा अपरिवर्तनीय हुनुहुन्छ (यशैया ५४:१०)। त्यसकारण, जब हामी परमेश्वरको पश्चात्तापको बारेमा धर्मशास्त्रमा पढ्छौं, हामीले उहाँको विधिविधानको बाहिरी व्यवस्थाको परिवर्तनको यस्तो भाषा बुझ्नुपर्छ । हामीले उहाँलाई कुनै पनि परिवर्तनको श्रेय दिनु हुँदैन । किनभने, यस सन्दर्भमा, परमेश्वरलाई परिवर्तन गर्न असम्भव छ । “तर उहाँ एउटै मनको हुनुहुन्छ; अनि कसले उहाँलाई फर्काउन सक्छ? उहाँको मनले जे चाहना गर्छ, त्यही नै उहाँ गर्नुहुन्छ ।” (अय्यूब २३:१३) ।

### (ऊ) परमेश्वर सर्वज्ञानी हुनुहुन्छ ।

उहाँको नजरमा सबै कुराहरू खुला र प्रकट छन् । उहाँलाई आफ्नो बारेमा पूर्ण ज्ञान छ र उहाँले आफूलाई मात्र पूर्ण रूपमा चिन्नुहुन्छ । उहाँ आफैं बाहेक सबै



चीजहरू जान्नुहुन्छ, चाहे तिनीहरू भूत, वर्तमान, वा आउने समयद्वारा मापन गर्ने हाम्रो तरिकामा होस् । उहाँले सबै ठूलादेखि सानासम्मका प्राणीहरूलाई जान्नुहुन्छ । उहाँले आफ्ना प्राणीहरूका सबै कार्यहरू जान्नुहुन्छ चाहे गोप्य होस् वा खुला होस् । उहाँले तिनीहरूका सबै शब्दहरू, विचारहरू, र मनसायहरू जान्नुहुन्छ । यसैले धर्मशास्त्रले घोषणा यो गर्छ कि, “परमप्रभुका आँखाहरू खराब र असल मुनिसहरूलाई निहारिँ सबै ठाउँतिर लागि रहेका छन् ।” (हितोपदेश १५:३) । “तपाईंले मेरो बसाइ र मेरो उठाइ जान्नुहुन्छ; तपाईंले टाढैबाट मेरो विचार बुझ्नुहुन्छ । मेरो हिँडाइ र मेरो सुताइ तपाईंले छानबिन गर्नुहुन्छ; अनि मेरा सबै चालचलनहरूसँग तपाईं सुपरिचित हुनुहुन्छ । किनभने मेरो जिब्रोमा कुनै शब्द आउन अघि नै हेर्नुहोस्, हे परमप्रभु, तपाईंले त्यसलाई पूरा रीतिले जान्नुहुन्छ । (भजन १३९:२-४) । “अनन्तकालदेखि उहाँका आफ्ना सबै कामहरू परमेश्वरलाई थाहा भएको छ ।” (प्रेरित १५:१८) । हो, उहाँलाई सबैभन्दा आकस्मिक घटनाहरू थाहा छ । स्वतन्त्र एजेन्टहरूको कार्यहरू, र तिनीहरूमा सम्बन्धित सबै घटनाहरू, उहाँलाई सधैं निश्चित रूपमा थाहा थियो । त्यसोभए, तिनीहरू आफ्नै प्रकृतिमा आकस्मिक भए तापनि, वा हाम्रो लागि यति अनिश्चित भए तापनि, वास्तवमा, उहाँको लागि केहि पनि आकस्मिक वा अनिश्चित छैन । हामी यसमा शंका गर्न सक्दैनौं जब हामी यस प्रकारका चीजहरूसँग सम्बन्धित धेरै भविष्यवाणीहरूलाई विचार गर्छौं, जसले भविष्यवाणीहरू घोषणा भएको धेरै युगहरूपछि, सबैभन्दा सटीक र परिस्थितिजन्य उपलब्धि प्राप्त गरेको छ । यो टिप्पणी गर्न सकिन्छ कि परमेश्वरले चीजहरू जान्नुहुन्छ, जानकारीद्वारा होइन, न तर्क र कटौतीद्वारा, न त विचारहरूको उत्तराधिकारद्वारा, तर एकल सहज नजरद्वारा उहाँले जान्नुहुन्छ र उहाँले तिनीहरूलाई व्यापक र अचम्मको तरीकाले जान्नुहुन्छ ।

### **(ए) परमेश्वर सबैभन्दा स्वतन्त्र र सबैभन्दा पूर्ण हुनुहुन्छ ।**

“उहाँले सबै कुरा आफ्नै इच्छाको सल्लाहअनुसार गर्नुहुन्छ” (एफिसी १:११) । उहाँको इच्छा असीम रूपमा स्वतन्त्र छ र ‘उहाँले स्वर्गको सेनामा र पृथ्वीका

बासिन्दाहरूमा आफ्नो इच्छाअनुसार गर्नुहुन्छ'। उहाँलाई आफूले चाहेको काम गर्ने पूर्ण अधिकार छ र "कसैले उहाँको हात रोक्न सक्दैन, न त उहाँलाई 'तपाईंले के गर्दै हुनुहुन्छ?' भन्न सक्दछ ।" (दानियल ४:३५) ।

### (ऐ) परमेश्वर असीम ज्ञानी हुनुहुन्छ ।

परमेश्वरको बुद्धि भनेको उहाँको प्रकृतिको पूर्णता हो जसद्वारा उहाँले सबै चीजहरूलाई तिनीहरूको उचित अन्त्यमा निर्देशित गर्नुहुन्छ - अन्तसम्म जसको लागि उहाँले तिनीहरूलाई अस्तित्व दिनुभयो; र यो उहाँको आफ्नै महिमा हो: किनकि उहाँ सबैभन्दा उत्कृष्ट प्राणी हुनुहुन्छ, उहाँको आफ्नै महिमा जत्तिकै उत्कृष्ट अन्त अरू केही हुन सक्दैन । सृष्टिमा परमेश्वरको बुद्धि कति प्रशंसनीय छ । चाहे हामी माथि आकाशतिर हेरौं, वा तल पृथ्वीमा; चाहे हामीले खनिज, तरकारी, वा पशु जगतको सर्वेक्षण गरौं, जुन हामी भजनका लेखकले यसको बारेमा लेखेको पाउँछौं, "हे परमप्रभु, तपाईंका कामहरू कति धेरै छन्! तपाईंले यी सबै बुद्धिले बनाउनुभएको छ; पृथ्वी तपाईंको सम्पत्तिले परिपूर्ण छ ।" (भ.सं. १०४:२४) । जब हामीले एउटै मौलिक पदार्थबाट परमेश्वरले सृष्टि गर्नुभएका विशाल विविधताका जीवहरू र वस्तुहरूलाई विचार गर्छौं, प्रत्येक चीजको आफ्नो उद्देश्यको लागि उपयुक्तता, एक चीजको अर्कोको अधीनता, र सबैको साझा उद्देश्यको लागि योजना- कति स्पष्ट छ । उहाँको बुद्धि ! न त संसारको सरकारमा परमेश्वरको बुद्धि कम देखिन्छ, विशेष गरी कमजोर र कमजोर माध्यमहरूद्वारा सबैभन्दा भव्य र महिमापूर्ण बनावटहरू प्रभाव पार्ने कुरामा र मानिसहरूका खराब स्वभावहरूद्वारा पनि- 'उहाँको प्रशंसा गर्न मानिसको क्रोधलाई पनि, र त्यसको बाँकीलाई रोक्छ।' "आहा, परमेश्वरको बुद्धि र ज्ञानरूपी धन कति गहिरो छ! उहाँका न्यायहरू कति अथाह छन् र उहाँका मार्गहरू कति अगम्य !" (रोमी ११:३३) । तर परमेश्वरको यो पूर्णता येशू ख्रीष्टद्वारा हाम्रो उद्धारको विधिमा सबैभन्दा चम्किलो चमकको साथ चम्किन्छ । साँच्चै ईश्वरीय ज्ञान भन्दा कम कुनै पनि कुराले योजना बनाउन सक्छ जसमा 'दया र सत्य एकसाथ भेला हुनुपर्दछ, र धार्मिकता र शान्तिले एकअर्कालाई अँगाल्नुपर्छ' ।

यहाँ 'परमेश्वरको लुकेको बुद्धि' छ । यहाँ 'उहाँले हामीतर्फ सबै बुद्धि र विवेकमा प्रशस्त हुनुभएको छ'; र यसैले यस योजनाको प्रकाशनलाई 'परमेश्वरको विविध ज्ञान' (एफिसी ३:१०) को खोजको रूपमा भनिएको छ ।

### **(ओ) परमेश्वर असीम शक्तिशाली वा सर्वशक्तिमान हुनुहुन्छ ।**

परमेश्वरको शक्ति त्यो पूर्णता हो जसद्वारा उहाँले सबै कुराहरूलाई प्रभाव पार्न सक्षम हुनुहुन्छ जसले विरोधाभासलाई संकेत गर्दैन, या त आफ्नै सिद्धताहरूमा, वा चीजहरूको प्रकृतिमा । स्वर्गदुतले कन्या मरियमलाई भने, 'परमेश्वरसँग केही पनि असम्भव छैन' । येशूले आफ्ना चेलाहरूलाई भन्नुभयो, 'परमेश्वरसँग सबै कुरा सम्भव छ।' त्यो शक्ति कति महान् हुनुपर्छ जसले ब्रह्माण्डको सुन्दरता शून्यताबाट उत्पन्न गर्यो ! "परमप्रभुको वचनद्वारा आकाश, र उहाँको मुखको सासद्वारा तिनका सारा गणहरू बनिएका हुन् । किनकि उहाँ बोल्नुभयो, र त्यो भइगयो; उहाँले आज्ञा गर्नुभयो, र त्यो खडा भयो ।" (भजन ३३:६, ९)। उहाँको शक्ति अझै पनि संसारको संरक्षणमा प्रयोग गरिएको छ; किनकि उहाँले आफ्नो शक्तिको वचनद्वारा सबै प्राणीहरूलाई तिनीहरूको अस्तित्व र कार्यमा सम्हाल्नुहुन्छ । यो संसारको नैतिक सरकारमा स्पष्ट रूपमा देखिन्छ, विशेष गरी दुष्ट मानिसहरूलाई तिनीहरूको उद्देश्यबाट रोक्नमा; किनभने 'उहाँले छालहरूको कोलाहल र मानिसहरूको क्रोधलाई शान्त गर्नुहुन्छ । तर येशू ख्रीष्टद्वारा उद्धारको काममा यो सबैभन्दा प्रष्ट रूपमा कन्याको गर्भमा उहाँको मानव प्रकृतिको गठनमा, उहाँको मानव स्वभावलाई हाम्रा अपराधहरूको कारणले गर्दा भएको क्रोधको भार अन्तर्गत उहाँको मानव स्वभावलाई समर्थन गर्न र उहाँलाई मृत्युबाट जीवित पार्नमा देखाइएको छ । यो त्यो अद्भुत परिवर्तनको उत्पादनमा पनि प्रदर्शित हुन्छ जुन पापीको रूपान्तरणमा हुन्छ, जसलाई धर्मशास्त्रमा नयाँ सृष्टि भनिएको छ; अनुग्रहको अवस्थामा विश्वासीहरूको संरक्षणमा; तिनीहरूलाई बलियो प्रलोभनहरूको प्रतिरोध गर्न र पराजित गर्न, कठिन कर्तव्यहरू प्रदर्शन गर्न र धैर्य र आनन्दका साथ भारी परीक्षाहरू सहन सक्षम बनाउनमा; र यो अन्तिम

दिनमा, महिमित र अमर, तिनीहरूको शरीर उठाउनमा संकेत रूपमा प्रकट हुनेछ ।

यो देख्न सकिन्छ, यद्यपि त्यहाँ केहि चीजहरू छन् जुन परमेश्वरले गर्न सक्नुहुन्न, तर यसले उहाँको शक्तिमा कुनै अपूर्णतालाई संकेत गर्दैन । उहाँले विरोधाभास भएको कुरा गर्न सक्नुहुन्न; उदाहरणका लागि, उहाँले एकै समयमा कुनै कुरा हुन र नहुने बनाउनुहुन्न । उहाँले आफ्नो स्वभाव वा उसको आवश्यक सिद्धताहरू विपरीत के गर्न सक्नुहुन्न; उहाँले आफैलाई इन्कार गर्न सक्नुहुन्न - उहाँले झूट बोल्न सक्नुहुन्न - उहाँले पापलाई हेर्न सक्नुहुन्न- उहाँले सुत्न सक्नुहुन्न, वा कष्ट भोग्न सक्नुहुन्न, वा अस्तित्व समाप्त गर्न सक्नुहुन्न । तथापि, यसले शक्तिको कुनै दोषको तर्क गर्दैन तर उहाँको पूर्ण पूर्णताबाट उत्पन्न हुन्छ ।

### **(औ) परमेश्वर असीम पवित्र हुनुहुन्छ ।**

परमेश्वरको पवित्रता उहाँको प्रकृतिको पूर्ण शुद्धता हो जसद्वारा उहाँ सबै नैतिक अशुद्धताबाट पूर्णतया मुक्त हुनुहुन्छ । उहाँले गर्नुहुने सबै कुरामा, उहाँको जस्तै व्यवहार गर्नुहुन्छ र आफ्नै सम्मानको उन्नतिको लागि गर्नुहुन्छ । के संग मिल्छ त्यसमा रमाउने, र आफ्नो स्वभाव र इच्छा विपरीत के घृणा गर्ने । पवित्रता, सबै ईश्वरीय सिद्धताहरूको चमक र महिमा हो; त्यसैले भगवानलाई 'पवित्रतामा महिमापूर्ण' भनिएको छ । के संग मिल्छ त्यसमा रमाउनुहुन्छ र आफ्नो स्वभाव र इच्छा विपरीत कुरालाई घृणा गर्ने गर्नुहुन्छ । पवित्रता सबै ईश्वरीय सिद्धताहरूको चमक र महिमा हो । त्यसैले परमेश्वरलाई 'पवित्रतामा महिमापूर्ण' भनिएको छ । यो त्यो पूर्णता हो जुन ती उच्च आत्माहरू, जो ईश्वरीय प्रकृतिको महिमासँग राम्ररी परिचित छन्, उनीहरूको प्रशंसाका गीतहरूमा सबैभन्दा बढी बास गर्छन्; त्यसकारण, सराफिमहरू एक अर्कालाई पुकार्छन्, 'पवित्र, पवित्र, पवित्र, सेनाहरूका प्रभु हुनुहुन्छ' (यशैया ६:३) । परमेश्वर आफैले आफ्नो पवित्रतामा विशेष सम्मान राख्नुहुन्छ; किनकि उहाँले यसलाई त्यो विशेषताको रूपमा बाहिर निकाल्नुहुन्छ जुन उहाँले वाचा गर्नुहुन्छ कि उहाँले जे बोल्नु हुन्छ त्यो पूरा गर्नुहुन्छ (भजन ८९:३५) । परमेश्वरको पवित्रता सबै तर्कसंगत प्राणीहरूको मौलिक

अवस्थाबाट प्रकट हुन्छ; किनकि, उहाँद्वारा सृष्टि हुँदा, तिनीहरू पूर्णतया पवित्र थिए । परमेश्वरले पापीहरूलाई दिनुभएको न्यायमा यो भयानक रूपमा प्रदर्शित गरिएको छ । स्वर्गबाट विद्रोही स्वर्गदूतहरूलाई निष्कासन - मानिसलाई पापी बन्ने बित्तिकै अदनबाट बहिष्कार - पानीद्वारा पुरानो संसारको विनाश - सदोम र गमोराहको विनाश; यी, र अनगिन्ती अन्य उदाहरणहरू, पापको विरुद्धमा परमेश्वरको भयानक अप्रसन्नताको धर्मशास्त्रले उल्लेख गर्दछ । तर कुनै पनि कुराले उहाँको आफ्नै पुत्रको पीडा र मृत्यु जस्ता पापप्रतिको परमेश्वरको घृणाको यस्तो उल्लेखनीय प्रदर्शनलाई सहन सक्दैन । अधर्म हेर्नु भन्दा परमेश्वरको आँखा शुद्ध हुनुपर्छ, किनकि जब हाम्रो दोष उहाँको आफ्नै पुत्रमा हस्तान्तरण गरिएको थियो, उहाँले उहाँलाई छोड्नुभएन । उहाँले कुनै पनि अवस्थामा पापलाई बेवास्ता गर्न सक्नुहुन्थ्यो, उहाँले पक्कै पनि आफ्नो प्यारो पुत्रको हकमा यो गर्नुहुने थियो । तर, यद्यपि उहाँ आफ्नो बुबाको अपरिवर्तनीय आनन्दको विषय हुनुहुन्थ्यो, र यद्यपि उहाँ व्यक्तिगत रूपमा निर्दोष हुनुहुन्थ्यो, तैपनि, जब उहाँ आफ्ना मानिसहरूको पापको आरोपमा खडा हुनुभयो, उहाँलाई दुःख र मृत्युबाट माफ गर्न सकिँदैन । “तरै पनि उसलाई चोटैचोट पार्नु परमप्रभुलाई इच्छा लाग्यो; उहाँले उसलाई कष्टमा पार्नुभयो; जब तपाईंले उसको प्राणलाई पापबलि तुल्याउनुहुन्छ, तब उसले आफ्नो वंश देखेछ, उसले आफ्ना दिनहरू बढाउनेछ, र उसको हातमा परमप्रभुको शुभेच्छा सफल हुनेछ ।” (यशैया ५३:१०) ।

### **(क्र) परमेश्वर असीम न्यायी हुनुहुन्छ ।**

परमेश्वरको न्याय भनेको उहाँको प्रकृतिको पूर्णता हो जस अनुसार उहाँ आफैंमा असीम धर्मी हुनुहुन्छ, र उहाँका प्राणीहरूको सम्बन्धमा उहाँका सबै कार्यहरूमा न्यायी र समान हुनुहुन्छ । ‘सत्यका परमेश्वर, र अधर्मविना, उहाँ न्यायी र सहि हुनुहुन्छ’ (व्यवस्था ३२:४) । सबै कुरामा आफ्नो स्वभाव र पूर्णतालाई स्वीकार गरेर र आफ्नै अधिकार र विशेषाधिकारहरू कायम राखेर, परमेश्वर आफ्नै लागि मात्र हुनुहुन्छ । उहाँ आफ्ना सृष्टिहरूका लागि न्यायी हुनुहुन्छ, उनीहरूलाई उनीहरूले दिनुभएको नियम अनुसार, तिनीहरूको प्रकृतिलाई अनुकूल रूपमा

शासन गरेर उहाँ न्यायी हुनुहुन्छ । परमेश्वरको न्यायलाई विभिन्न तरिकाले फरक पारिएको छ, जसलाई विभिन्न तरिकाले प्रयोग गरिन्छ । उहाँको वैधानिक न्याय भनेको उहाँका प्राणीहरूलाई धार्मिक कानूनहरू दिनु हो, तिनीहरूको मौलिक क्षमताहरूको लागि उपयुक्त हुन्छ, उनीहरूलाई गर्न वा सहनका लागि उपयुक्त हुने कुराहरूलाई आदेश वा निषेध गर्नु हो । त्यसैले, उहाँको व्यवस्थालाई 'पवित्र, न्यायी र असल' भनिएको छ (रोमी ७:१२) । उहाँको वितरणात्मक न्याय भनेको व्यक्तिको सम्मान नगरी कानून अनुसार प्रत्येकलाई उसको हक प्रदान गर्नु हो । यो, फेरि, विभिन्न नामहरू द्वारा प्रतिष्ठित छ । त्यहाँ पारिश्रमिक न्याय छ, जसद्वारा परमेश्वरले निष्कपटहरूलाई इनाम दिनुहुन्छ, यद्यपि उहाँको नजरमा धर्मी रूपमा स्वीकृति भएकाहरूको अपूर्ण आज्ञाकारिता, येशू ख्रीष्टको धार्मिकताद्वारा उनीहरूलाई लगाइएको, र विश्वासद्वारा प्राप्त गरियो । 'साँच्चै, धर्मीहरूको लागि इनाम छ।' किनकि परमेश्वर तिमीहरूको काम र प्रेमको परिश्रम भुलिदिने अधर्मी हुनुहुन्न।' (भजन ५८:११; हिब्रू ६:१०)। तर यो इनाम पूर्णतया सित्तैको अनुग्रहको हो, ऋणको होइन । त्यहाँ दण्डात्मक न्याय छ जसद्वारा परमेश्वरले पापीलाई उसको अपराधको कारण सजाय दिनुहुन्छ । यो सजायको सन्दर्भमा परमेश्वरको वितरणात्मक न्याय बाहेक अरू केही होइन । यसलाई कहिले बदलाको न्याय भनिन्छ, कहिले बदला लिने न्याय भनिन्छ । यो, सोसिनियनहरूको विरोधमा, हामी मान्दछौं, परमेश्वरको इच्छाको स्वेच्छाचारी प्रभाव होइन, तर उहाँको प्रकृतिको आवश्यक पूर्णता हो; र, त्यसैले, पापको प्रवेशद्वारमा, यसको अभ्यास अपरिहार्य रूपमा आवश्यक थियो । परमेश्वरले पापको कारण सजाय भोग्नु पर्छ, कि त अपराधी आफैलाई, वा आफ्नो जमानतको रूपमा अर्कोलाई । यो परमेश्वरको पवित्रताबाट प्रकट हुन्छ, जसको लागि उहाँले पापको दोष अनुसार सजाय दिएर आफ्नो घृणा देखाउनुपर्छ । यो कानूनको चेतावनीबाट देखिन्छ, परमेश्वरको सत्यको सम्बन्धमा लिइएको छ । 'जुन दिन तिमीले त्यसलाई खान्छौ, तिमी पक्कै मर्नेछौ,' यो व्यवस्थासँग जोडिएको दण्ड थियो र अपराधीहरूलाई सजायको कार्यान्वयनको लागि परमेश्वरको विश्वासयोग्यताको प्रतिज्ञा गरिएको छ । अपराधीलाई सजाय हुनेछ भनेर सोच्दै यो सबै मानिसहरूको अन्तस्करणको

गवाहीले पुष्टि गर्दछ । यसैले, दुबै बर्बर र सभ्य राष्ट्रहरूले ईश्वरको क्रोध शान्त गर्न बलिदानको सहारा लिएका छन् । यो, यस जीवनमा पनि, पाप गर्ने राष्ट्रहरू र व्यक्तिहरूमा परमेश्वरको उल्लेखनीय न्यायहरूबाट देखा पर्दछ; र विशेष गरी पापीहरूको निश्चयताको रूपमा उहाँको आफ्नै पुत्रमाथिको सजायबाट, ख्रीष्टले आफूलाई पापीहरूको स्थानमा प्रतिस्थापन गर्नुभयो, न्यायबाट उहाँले पूर्ण सन्तुष्टि लिनुभयो । र यस्तो भयानक महिमामा न्याय कहिल्यै देखा परेन, जब परमेश्वरले यसलाई ब्यूँझने, र मानिस साथीलाई प्रहार गर्ने आदेश दिनुभएको थियो (जकरिया १३:७) । त्यसपछि यो देखिन्छ कि परमेश्वरले 'दोषीलाई कुनै पनि हालतमा सफा गर्न सक्नुहुन्न' वा पापलाई दण्डहीनताका साथ पास गर्न दिनुहुन्न ।

धेरै लेखकहरूले, पछिल्लो समय, परमेश्वरलाई श्रेय दिएका छन् जसलाई उनीहरू सार्वजनिक न्याय भन्छन्; त्यो हो, न्याय जसले सरकारको महान सामान्य अन्त्यलाई सम्मान गर्दछ - सार्वजनिक हितको रूपमा । तर, हामी बुझ्छौं, त्यहाँ कुनै आधार छैन, न त धर्मशास्त्रमा वा तर्कमा, यस प्रकारको न्यायको परमेश्वरको नैतिक सरकारमा कुनै स्थान छ भनी मात्रै कुरामा । यस्तो विचार यस धारणामा अगाडि बढ्छ कि ईश्वरीय सरकार, जहाँसम्म सजायको सवाल छ, मानव सरकारहरूसँग पूर्ण रूपमा समान छ । तथापि, मानव सरकारहरूको कार्यप्रणाली र सर्वोच्चको कार्यविधिमा फराकिलो र स्पष्ट भिन्नता छ ।

### **(अ) परमेश्वर असीम असल हुनुहुन्छ ।**

यद्यपि परमेश्वरका सबै सिद्धताहरू उहाँको महिमा हुन् तर यो विशेष भनिन्छ; किनकि जब मोशाले यहोवाको महिमा हेर्नको लागि उत्कट इच्छा देखाए, तब परमप्रभुले भन्नुभयो, 'म मेरो सबै भलाइ तेरो सामुन्ने पारिदिनेछु, र म परमप्रभुको नाउँको घोषणा गर्नेछु । अनि परमप्रभु उनको सामुबाट भएर जानुभयो, र यसो भन्दै घोषणा गर्नुभयो: "परमप्रभु, परमप्रभु परमेश्वर दयालु र अनुग्रहकारी, रिसाउनमा ढिलो अनि करुणा र सत्यताले भरपूर !" (प्रस्थान ३३:१८, १९; ३४:६) । परमेश्वरको भलाइलाई विभिन्न नामहरूद्वारा छुट्याइएको छ, विभिन्न पक्षहरू जसद्वारा यसलाई हेरिन्छ वा विभिन्न वस्तुहरू जसको बारेमा यो प्रयोग गरिन्छ ।

जब यसले दुःखीहरूलाई राहत दिन्छ, यसलाई दया भनिन्छ; जब यसले अयोग्यहरूलाई अनुग्रह दिन्छ, वा दुष्ट कुरा बाहेक अरू केही योग्य छैन भने, यसलाई अनुग्रह भनिन्छ; जब यसले गरिब प्राणीहरूको आवश्यकताहरू आपूर्ति गर्दछ, यसलाई इनाम भनिन्छ; जब यसले विद्रोहीहरूलाई उक्साउने सजाय कार्यान्वयन गर्न अस्वीकार गर्छ, यसलाई धैर्य वा सहनशीलता भनिन्छ । परमेश्वरको भलाइ, त्यसैले, एक धेरै व्यापक शब्द हो; यसमा मानिसहरूप्रतिको उहाँको दयाका सबै रूपहरू समावेश छन्, चाहे तिनीहरू प्राणीको रूपमा, पापीको रूपमा वा संतहरूको रूपमा मानिन्छन् । तर हामी यसलाई सामान्यतया ईश्वरीय अस्तित्वको सम्पत्तिको रूपमा वर्णन गर्न सक्छौं जसले उहाँलाई आफ्ना प्राणीहरूलाई खुशीको सञ्चार गर्नको लागि प्रयोग गर्दछ, जबसम्म यो उहाँका अन्य पूर्णताहरूसँग मेल खान्छ । अनगिन्ती उदाहरणहरू छन् जसमा परमेश्वरले आफ्नो भलाइलाई प्रकट गर्नुभएको छ । भलाइले उहाँलाई यति धेरै प्राणीहरूलाई सृष्टि दिन प्रेरित गर्न सक्छ, जब उहाँलाई तिनीहरूको आवश्यकता पर्दैन, आफैंको आनन्दमा असीम आनन्दित छ ? अस्तित्वमा रहेका अनगिन्ती प्राणीहरूलाई जोगाउन र तिनीहरूको आवश्यकताको लागि पर्याप्त प्रबन्ध गर्नमा उहाँले कस्तो भलाइ देखाउनुहुन्छ ? तर यसको सबैभन्दा अचम्मको प्रदर्शन, साथै ईश्वरका अन्य सबै सिद्धताहरू, पापीहरूको उद्धारमा छ । योजनाको सन्दर्भमा र सुरुदेखि अन्तिमसम्म यसको कार्यान्वयनमा, परमेश्वर राम्रो देखिनुहुन्छ, एक तरिका र योग्यतामा जसले पृथ्वी र स्वर्ग दुवैका बासिन्दाहरूलाई चकित पार्नुहुन्छ । परमेश्वरको भलाइ, जसरी यस काममा प्रकट हुन्छ, सामान्यतया प्रेम शब्दद्वारा व्यक्त गरिन्छ; र यहाँ देखाइएको प्रेम ज्ञान भन्दा बढि छ (यूहन्ना ३:१६) ।

परमेश्वरको भलाइलाई निरपेक्ष र सापेक्ष रूपमा मान्न सकिन्छ - जसरी यो आफैमा छ र जसरी यो उहाँका सृष्टिहरूमा प्रयोग गरिन्छ (भजन ११९:६८) । यसलाई सामान्य र विशेष पनि मान्न सकिन्छ । उहाँको भलाइको, पहिलेको दृष्टिकोणमा, उहाँका प्राणीहरू अनौठो रूपमा सहभागी हुन्छन् (भजन ३३:५; १४५:९)। उहाँको भलाइको, पछिल्लो दृष्टिकोणमा, उहाँका चुनिएका मानिसहरूको सहभागीता हुन् (भजन १०६:५) ।



## (अः) परमेश्वर असीम सत्य र विश्वासयोग्य हुनुहुन्छ ।

परमेश्वरको सत्यता भनेको उहाँको स्वभावको पूर्णता हो जसको कारणले उहाँले जे बोल्नु भएको छ त्यो पूरा नगर्नु असम्भव छ । उहाँ 'सत्यका परमेश्वर हुनुहुन्छ, र अधर्मविना, उहाँ न्यायी र सही हुनुहुन्छ' । परमेश्वरले जे पनि बोल्नुभएको छ, चाहे वाचाको रूपमा वा धम्कीको रूपमा, उहाँले ढिलो होस् वा चाँडो, अचम्मको रूपमा पूरा गर्नुहुनेछ । 'परमेश्वरको लागि झूट बोल्न असम्भव छ ।' उहाँको वचनको प्रदर्शनलाई अव्यवहारिक बनाउन कुनै कठिनाइहरू खडा हुन सक्दैनन्; र उहाँको मन परिवर्तनको लागि उत्तरदायी छैन (गन्ती २३:१९) । त्यसकारण, हामी ढुक्क भई ढुक्क हुन सक्छौं, कि 'परमप्रभु हाम्रा परमेश्वरले भन्नुभएको सबैमा एउटा असल वचन पनि चुक्नेछैन' ।

तिनीहरू कति धन्यका छन्, जसले राम्रो आधारमा, यो सर्व-सिद्धतालाई तिनीहरूका पिता र तिनीहरूका परमेश्वर भन्न सक्छन् ! 'संसारमा परमेश्वरविना बाँच्नेहरू' कति दुःखी छन् र 'जिउँदो परमेश्वरको हातमा पर्नु' कस्तो 'डरलाग्दो कुरा' हुनुपर्छ ! ताकि हामी यस दुःखबाट बच्न सकौं र 'जसको परमेश्वर नै प्रभु हुनुहुन्छ', हामी ख्रीष्टद्वारा आफूलाई निश्चित रूपमा परमेश्वरमा समर्पण गरौं र उहाँलाई सदाको लागि हाम्रो अंश बनाइदिऔं । हरेक पाठकको अस्पष्ट भाषा होस्, 'स्वर्गमा तपाईं बाहेक मेरो को छ ? र तपाईं बाहेक मैले चाहेको पृथ्वीमा कोही छैन ।'

## खण्ड ३

परमेश्वरको सङ्गतिमा तीन व्यक्तित्वहरू हुन्छन्, उहाँहरू पूर्णतामा, शक्तिमा र अनन्ततामा एक समान हुनुहुन्छ; पिता परमेश्वर, पुत्र परमेश्वर र पवित्र आत्मा परमेश्वर । पिता कसैबाट पनि हुनुहुन्न, न जन्मेको न त आउनु भएको नै तर पुत्र अनन्त पिताबाट व्युत्पत्तित हुनुहुन्छ । पवित्र आत्मा अनन्त रूपमा पिता र पुत्रबाट आउनु भएको हुनुहुन्छ ।

(मत्ती ३:१६-१७, मत्ती २८:१९, २ को. १३:१४, एफे. २:१८, यूह १:१४, १८, हिब्रू १:२-३; कल. १:१५, यूह १५:२६, गला. ४:६)

## व्याख्या

हामीलाई यहाँ सिकाइएको छः पहिलो, कि एउटै परमेश्वरमा तीन व्यक्तिहरू छन्, पिता, पुत्र र पवित्र आत्मा; दोस्रो, कि यी तीन आफ्नो व्यक्तिगत गुण द्वारा प्रतिष्ठित छन्; तेस्रो, यी प्रत्येक व्यक्ति साँच्चै परमेश्वर हुनुहुन्छ ।

क. एउटै परमेश्वरमा तीन व्यक्तिहरू छन् भनी त्रिएक विरोधीहरूको विरोधमा पुष्टि गरिएको छ, जसले व्यक्तित्व र सारको सन्दर्भमा परमेश्वर एक हुनुहुन्छ भनी ठान्छन् । अहिले विचाराधीन सिद्धान्तलाई व्यक्त गर्न चुनिएको शब्द त्रिएक हो । यो शब्द धर्मशास्त्रमा पाइँदैन तर यो गहिरो रहस्यलाई व्यक्त गर्नको लागि यो एकदमै उपयुक्त र असल शब्द हो । यो एक यौगिक ल्याटिन शब्द हो जुन एकतामा तीन जनाउँछ; अर्थात्, एउटै अविभाजित परमेश्वरमा तीन भिन्न व्यक्तिहरू जनाउँदछ । यस सिद्धान्तका विरोधीहरूले अब आफूलाई एकतावादी भन्छन्, जसको मतलब तिनीहरूले एक मात्र परमेश्वरको आफ्नो विश्वासलाई आत्मसात गर्नु हो र त्रिएकको सिद्धान्तमा विश्वास गर्नेहरूले एकभन्दा बढी परमेश्वरलाई स्वीकार गर्नुपर्छ भनेर आग्रह गर्छन् । तर हामी तिनीहरूजस्तै दृढताका साथ राख्छौं कि त्यहाँ एक मात्र परमेश्वर हुनुहुन्छ र हामी सोच्छौं कि यो पूर्णतया परमेश्वरमा तीन व्यक्तिहरूलाई स्वीकार गर्न यो विश्वाससँग मेल खान्छ । यो वास्तवमा एक रहस्य हो तर यसमा बेतुक वा तर्कको विरोधाभासी केहि छैन ।

हामी तीनजना एउटै अर्थमा र एउटै सन्दर्भमा तीनजना हुन् भनी भन्दैनौं । त्यो निस्सन्देह, सर्तहरूमा स्पष्ट विरोधाभास हुनेछ । तर हामी भन्छौं, तिनीहरू एक सन्दर्भमा तीन हुन्, एक अर्कोमा - तीन व्यक्तिमा, एक सारमा र यसमा कुनै बेतुक कुरा छैन । यो हाम्रो कारणलाई पार गर्छ, वास्तवमा, यसलाई पूर्ण रूपमा बुझ्नको लागि; र त्यस बाहेक हजारौं चीजहरू गर्नुहोस्, जुन हामीलाई थाहा छ कि सत्य र वास्तविक हो । तर यदि यो पवित्र धर्मशास्त्रमा स्पष्ट रूपमा प्रकट भएको सिद्धान्त हो भने हामी यसलाई विश्वास गर्न बाध्य छौं र हामी यसलाई बुझ्न असक्षम छौं ।

सिद्धान्त स्थापना गर्न अगाडि बढ्नु अघि, हामीले प्रयोग गरिएका सर्तहरू व्याख्या गर्नुपर्छ । त्रिएक परमेश्वर शब्दले ईश्वरीय प्रकृतिलाई जनाउँछ । यो एक

धर्मशास्त्रीय शब्द हो (रोमी १:२०; कलस्सी २:९) । धर्मशास्त्रमा तिनीहरूको लागि स्वीकार्य रूपमा, हाम्रो विश्वासको स्वीकारमा, परमेश्वरको त्यो असीम, अनन्त र अपरिवर्तनीय प्रकृति, वा सारलाई जनाउँछ, जुन पिता, पुत्र, वा पवित्र आत्माको लागि विशिष्ट छैन, तर सबै तीनमा समान छ । त्रिएक परमेश्वरमा रहेको भिन्नता 'व्यक्ति' शब्दको विशेषता हो । यस शब्दले, साझा स्वीकृतिमा, 'एक अलग र स्वतन्त्र प्राणीलाई जनाउँछ, जसको अस्तित्व र कार्यहरू कुनै अन्य प्राणीको अस्तित्व र कार्यहरूसँग आवश्यक सम्बन्ध छैन । यसलाई सोच्ने तत्त्व भनेर परिभाषित गरिएको छ, जसले आफैले काम गर्न सक्छ, वा एक बुद्धिमान एजेन्ट, जो न त अर्कोको भाग हो, न त अर्कोद्वारा सञ्चालित हुन्छ । तर यो शब्द, जब पवित्र तीनमा लागू हुन्छ, प्राणीहरूमा लागू गर्दा ठ्याक्कै त्यस्तै अर्थमा बुझ्न सकिँदैन । प्रत्येकको कामहरू पूर्णतया भिन्न छन् ।

तीन मानव व्यक्तिको समान विशिष्ट प्रकृति हुन्छ तर तीन ईश्वरीय व्यक्तिहरूको संख्यात्मक प्रकृति समान छ । त्रिएक विरोधीहरूले पुष्टि गर्छन् कि, तीन ईश्वरीय व्यक्तिहरूलाई समातेर, हामीले अनिवार्य रूपमा तीन ईश्वरहरू बनाउछौं, किनभने तिनीहरूले सबैभन्दा अनुचित रूपमा राख्छन्, हाम्रो गम्भिर विरोधको सामना गर्दै, कि हामीले 'व्यक्ति' शब्दमा उही विचार जोड्दछौं जुन यो प्रयोग गर्दा हुन्छ । तर यसको यो अर्थ छ भनेर हामी अस्वीकार गर्छौं । हामी सिकाउँदैौं कि त्यहाँ तीनवटा भिन्न तत्वहरू रहस्यमय रूपमा - जुन पिता, पुत्र र आत्मामा छन्, ती प्रत्येकलाई अरूबाट अलग, ईश्वरीय प्रकृति र ईश्वरीय पूर्णताहरू जोडिएका छन् । हामी के विश्वास गर्छौं, कि ईश्वरत्वमा एक भिन्नता छ, जुन प्राणीहरूमा समान छैन, जो शब्दको प्रत्येक अर्थमा एक छन्; र हामी त्यो भिन्नता व्यक्त गर्न 'व्यक्ति' शब्द प्रयोग गर्छौं । यो आपत्तिजनक हुन सक्छ, किनभने, अन्य प्राणीहरूमा लागू गरिएमा, यो एक विचार सुझाव गर्न उपयुक्त छ जुन परमेश्वरको एकतासँग असंगत छ; तर यो मानव भाषाको अपूर्णताको अपरिहार्य परिणाम हो; र हामी यो घोषणा गरेर

दुर्व्यवहार विरुद्ध जोगाउने प्रयास गर्छौं, यो आवेदनमा, यो योग्य हुनुपर्दछ ताकि छुट्टै अस्तित्व बहिष्कार गर्न सकिन्छ । जब हामी ईश्वरत्वमा तीन व्यक्तिहरू छन् भनी भन्छौं, 'व्यक्ति' शब्दले एक भिन्नतालाई जनाउँछ जुन हामीले व्याख्या गर्ने बहाना गर्दैनौं, तर जसले सारको एकतालाई जोड्दैन ।<sup>17</sup>

त्रिएकको सिद्धान्त प्रकृतिको प्रकाशद्वारा वा अन्य कारणले पत्ता लगाउन सकिँदैन । यो केवल ईश्वरीय प्रकाश द्वारा जान्न सकिन्छ, र यो पवित्र धर्मशास्त्रद्वारा पर्याप्त मात्रमा पुष्टि गरिएको छ । पुरानो नियममा धेरै खण्डहरू छन् जसले ईश्वरत्वमा व्यक्तिहरूको बहुलता प्रमाणित गर्दछ; जस्तै ती खण्डहरू जसमा एक ईश्वरीय व्यक्तिको बोल्ने वा अर्कोको रूपमा परिचय गरिन्छ । यिनीहरूलाई हामी केवल सन्दर्भ गर्न सक्छौं (उत्पत्ति १:२६; ३:२२; ११:७; भजन ४५:६; ११०:१; यशैया ६:८) । यी सबै ग्रन्थहरूले स्पष्ट रूपमा ईश्वरत्वमा भएका व्यक्तिहरूको बहुलतालाई संकेत गर्दछ । तर यो धर्मशास्त्रबाट स्पष्ट छ, त्यहाँ बहुलता मात्र होइन, तर ईश्वरत्वमा त्रिएक वा केवल तीन व्यक्तिहरू पनि छन् । यो यशैया ६१:१ बाट स्पष्ट छ, जहाँ हाम्रा ईश्वरीय उद्धारकर्ता यसरी बोल्छन्: 'परमप्रभु परमेश्वरको आत्मा ममाथि छ; किनभने प्रभुले मलाई अभिषेक गर्नुभएको छ,' आदि । यहाँ एक ईश्वरीय व्यक्ति वक्ता हुनुहुन्छ; उहाँले अर्को ईश्वरीय व्यक्तिको कुरा गर्छ, जसलाई उसले आत्माको शैली दिन्छ; र तेस्रो ईश्वरीय व्यक्तिको, जसलाई उसले प्रभु परमेश्वर भन्यो । सृष्टिको कार्यलाई तीन अलग-अलग व्यक्तिहरूको कर्तामा श्रेय दिइएको छ: "परमप्रभुको वचनद्वारा आकाश, र उहाँको मुखको सासद्वारा तिनका सारा गणहरू बनिएका हुन् ।" (भ.सं. ३३:६) । यहाँ तीनवटा कुरा स्पष्ट रूपमा उल्लेख गरिएको छ: पिता; वचन, वा परमेश्वरको पुत्र; र उहाँको मुखको सास, जुन पवित्र आत्मा बाहेक अरू हुन सक्दैन । तर नयाँ नियममा यो सिद्धान्त अझै स्पष्ट रूपमा प्रकट गरिएको छ । हाम्रो प्रभुको बपतिस्माको इतिहासमा हामीसँग त्रिएकको रहस्यको स्पष्ट जानकारी छ (मत्ती ३:१६, १७) । पिता, स्वर्गबाट

<sup>17</sup> डिकको ईश्वरशास्त्र बारे प्रवचन, खण्ड २, पृष्ठ ६४, ६५।

सुनिने आवाजद्वारा, अवतार उद्धारकर्ताको गवाही दिनुहुन्छ; पुत्र, मानव स्वभावमा, यूहन्नाद्वारा बप्तिस्मा लिनुहुन्छ; र पवित्र आत्मा उहाँमाथि देखिने तरिकामा ओर्लनुहुन्छ । त्यसैले आदिम ख्रीष्टियनहरूले यस सिद्धान्तको सत्यतामा शंका गर्ने जो कोहीलाई भन्थे, 'यर्दनमा जाउ, त्यहाँ तिमीले त्रिएक परमेश्वरलाई देख्छौ ।' ख्रीष्टियनहरूमा प्रयोग गरिने शब्दहरूको रूपबाट यो सत्य अझै स्पष्ट छ ।

त्रिएकको सिद्धान्त एक अनुमान मात्र होइन । यसको विपरित, डा डिकको भाषा प्रयोग गर्दा, 'यस सिद्धान्तको ज्ञान बिना यो परमेश्वरको सबैभन्दा ठूलो कामहरू बुझ्न असम्भव छ - उद्धार - जसमा तीन व्यक्तिहरूले फरक र स्पष्ट भागहरू कार्य गर्छन् । हामीलाई पिताको प्रेम, पुत्रको अनुग्रह, र आत्माको अनुग्रही कार्यहरू मनन गर्न बोलाइएको छ । मुक्ति एकल कर्ताको काम होइन, तर तीन को काम हो । तसर्थ हामी ईश्वरत्वका प्रत्येक व्यक्तिप्रति स्पष्ट रूपमा कृतज्ञ छौं र प्रत्येकलाई उसले पाउने महिमा दिन बाध्य छौं । हामी तिनीहरूको नाउँमा बप्तिस्मा लिएका छौं र तिनीहरूको सेवामा समर्पित छौं । र हाम्रा प्रार्थनाहरू पूर्ण रूपमा परमेश्वरलाई सम्बोधन गर्दैन्, तर पितालाई, पुत्रद्वारा, र पवित्र आत्माको सहयोगद्वारा । यसैले, यस्तो देखिन्छ कि ख्रीष्टियन कर्तव्य प्रणाली यस सिद्धान्तमा आधारित छ र यसको विश्वास बिना कुनै स्वीकार्य धर्म हुन सक्दैन । यो बेकार हुनबाट टाढा छ, कि यो व्यावहारिक धार्मिकताको आधार हो ।

## **(२) पवित्र तीनहरू तिनीहरूको व्यक्तिगत गुणहरूद्वारा एकअर्काबाट अलग हुनुहुन्छ ।**

पुत्रलाई जन्म दिनु पिताको व्यक्तिगत सम्पत्ति हो (भजन २:७) । यो पिताको अनन्त जन्म पुत्रको व्यक्तिगत सम्पत्ति हो (यूहन्ना १:१४) । पिता र पुत्रबाट अनन्त रूपमा अगाडि बढ्नु पवित्र आत्माको व्यक्तिगत सम्पत्ति हो (यूहन्ना १५:२६; गलाती ४:६) । यिनीहरूलाई व्यक्तिगत गुणहरू भनिन्छ, तिनीहरूलाई ईश्वरत्वको आवश्यक पूर्णताहरूबाट अलग गर्न । अत्यावश्यक पूर्णताहरू पिता, पुत्र र पवित्र आत्माका लागि सामान्य छन्, तर व्यक्तिगत सम्पत्ति प्रत्येकको लागि विशिष्ट कुरा हो, जुन

एउटालाई पुष्टि गर्न सकिन्छ, तर अन्य दुईलाई पुष्टि गर्न सकिँदैन । पितृत्व पहिलो व्यक्तिको लागि, दोस्रोको लागि फिलियसन र तेस्रोको लागि जुलुस विशिष्ट छ । हामी यी व्यक्तिगत गुणहरू व्याख्या नगर्ने बहाना गर्छौं; यहाँ, यदि कुनै कुरामा, यो धर्मशास्त्रको भाषा पालन गर्न सबैभन्दा सुरक्षित छ ।

### (३) पवित्र तीन मध्ये प्रत्येक साँच्चै परमेश्वर हुनुहुन्छ ।

पिता परमेश्वर हुनुहुन्छ भनी सबै हातमा स्वीकार गरिएको छ । यसैले, कसैले अस्वीकार नगरेको कुरा प्रमाणित गर्न अनावश्यक छ । तर ख्रीष्टियन मण्डलीको प्रारम्भिक अवधिमा पुत्रको ईश्वरत्व विवादित र अस्वीकार गरिएको थियो । चौथो शताब्दीको प्रारम्भमा उठेका एरियनहरू, पुत्रको शुरुवात थियो, र यो एक प्राणी हो भनी पुरातनता र उत्कृष्टतामा अन्य सबै प्राणीहरू भन्दा उच्च छ भनी ठान्छन् । सोहीँ शताब्दीको अन्त्यतिर उभिएका सोसिनियनहरू एरियनहरूभन्दा अगाडि गए । तिनीहरूले मानेका थिए कि दोस्रो व्यक्तिको अस्तित्व कुमारीको गर्भमा नबन्दासम्म, र उहाँलाई परमेश्वरको पुत्र भनिन्छ किनभने परमेश्वरले उहाँलाई उहाँको सेवाद्वारा ईश्वरीय सत्यको प्रचार गर्न र उहाँको मृत्युद्वारा पुष्टि गर्न नियुक्त गर्नुभयो । उहाँलाई, उहाँको पुनरुत्थान पछि, ब्रह्माण्डको सरकारमा उन्नत गर्नुभयो । आफूलाई एकतावादी बनाउने आधुनिक सोसिनियनहरू, डा प्रिस्टलीका चेलाहरू, परमेश्वरको पुत्रलाई अपमानित गर्न अझै अगाडि बढेका छन् । तिनीहरू मान्छन् कि ख्रीष्ट एक मात्र मानिस हुनुहुन्छ, उहाँ योसेफ र मरियमको मानव सन्तान हुनुहुन्थ्यो, उहाँ धार्मिक उपासनाको कुनै उचित वस्तु होइन, तर केवल मानव चरित्रहरूमध्ये सबैभन्दा उत्कृष्ट हुनुहुन्छ - परमेश्वरका सबै अगमवक्ताहरूमध्ये सबैभन्दा प्रख्यात । तिनीहरू पुरानो सोसिनियनहरूसँगै जान्छन् कि येशूको जन्म भन्दा पहिले कुनै अस्तित्व थिएन, तर तिनीहरू सोसिनसको धारणालाई अस्वीकार गर्छन्, कि, उहाँको पुनरुत्थान भएदेखि, उहाँ ब्रह्माण्डको शासनमा उन्नत हुनुभएको छ; र तर्क गर्नुहोस् कि, जसरी उहाँ संसारमा आउने आफ्नो मोडमा अन्य मानिसहरूबाट कुनै पनि सन्दर्भमा भिन्न हुनुहुन्थ्यो, त्यसकारण उसले आत्माहरूको संसारमा

मानिसहरूमाथि कुनै प्रभुत्व वा श्रेष्ठता पाउन सक्दैन । शत्रुहरूको विरोधमा, पहिले र पछि, हाम्रो विश्वासको स्वीकारले दावी गर्छ कि पुत्र परमेश्वर हुनुहुन्छ, एक तत्व, शक्ति र अनन्तता, पितासँग समान हुनुहुन्छ । यो तर्क को एक ठूलो विविधता द्वारा प्रस्ट हुन सक्छ, जुन हामी केवल एक धेरै संक्षेप मा संकेत गर्न सक्छौं ।

(क) उहाँमा ईश्वरीय नामहरू लागू हुन्छन् । उहाँलाई स्पष्ट रूपमा परमेश्वर भनिन्छ (यूहन्ना १:१; रोमी ४:५); उहाँलाई शक्तिशाली परमेश्वर भनिन्छ (यशैया ४:६); साँचो परमेश्वर (१ यूहन्ना ५:२०); महान परमेश्वर (तीतस २:१३) । प्रभु वा यहोवा, परमेश्वरको अपरिचित नाम, बारम्बार पुत्रमा लागू हुन्छ (यशैया ६:१), ख्रीष्टमा लागू हुन्छ (यूहन्ना १२:४१); यशैया ४०:३ यूहन्ना १:२३ मा ख्रीष्टमा लागू गरिएको छ; १ कोरिन्थी १०:९ मा ख्रीष्टमा गन्ती २१:६,७ लागू गरिएको छ ।

(ख) ईश्वरीय गुणहरू पितालाई भन्दा कम पुत्रलाई दिइन्छ । अनन्तता उहाँलाई श्रेय दिइएको छ (मीका ५:२; प्रकाश १:८); सर्वज्ञता (यूहन्ना २:२४; २१:१७); सर्वव्यापी (मत्ती २८:२०); सर्वशक्तिमानता (प्रकाश १:८; फिलि. ३:२१); अपरिवर्तनीयता (भजन १०२:२५-२७, हिब्रू १:१०-१२ र १३:८ को तुलनामा) ।

(ग) ईश्वरीय कार्यहरू उहाँलाई श्रेय दिइएको छ । शून्यबाट सबै कुराको उत्पादन (यूहन्ना १:३); सबै चीजहरूको संरक्षण र शासन (कल. १:१७; हिब्रू १:३; यूहन्ना ५:१७, २७); अनन्त उद्धारको खरिद (हिब्रू ९:१२); पापको क्षमा (मर्कुस २:५); अन्तिम दिनमा मरेकाहरूको पुनरुत्थान (यूहन्ना ५:२८, २९); संसारको न्याय (रोमी १४:१०) ।

(घ) हामीलाई पिताको कारणले पुत्रलाई पनि त्यही ईश्वरीय आराधना दिन आज्ञा दिइएको छ । आराधनाको स्थापित नियम हो, 'तिमीले परमप्रभु आफ्ना परमेश्वरको आराधना गर्नु र उहाँको मात्र सेवा गर्नुपर्छ।' तर ईश्वरीय आराधना स्पष्ट रूपमा पुत्रलाई प्रदान गर्न आदेश दिइएको छ (यूहन्ना ५:२३) । स्वर्गदूतहरू, सृष्टिहरूमध्ये उच्चतम, उहाँको आराधना गर्न आज्ञा गरिएको छ (हिब्रू १:६); र उहाँलाई दिईएको ईश्वरीय आराधनाको धेरै उदाहरणहरू छन् (प्रेरित ७:५९; २ कोरिन्थी १२:८; २ थेस्सलोनिकी २:१६) ।

(ङ) पुत्र, पिता भन्दा कम होइन, सर्वोच्च परमेश्वर हुनुहुन्छ भन्ने अतिरिक्त प्रमाणको रूपमा, यो देख्न सकिन्छ कि उहाँ पिताको बराबर हो भनेर स्पष्ट रूपमा पुष्टि गरिएको छ । उहाँले परमेश्वरसँग समानताको दाबी गर्नुभयो, र त्यसो गर्दा यहूदीहरूले ईश्वरनिन्दाको आरोप लगाए । तैपनि उहाँले तिनीहरूलाई उहाँका शब्दहरू गलत अर्थ लगाएको आरोप कहिल्यै लगाउनुभयो, तर उहाँको दावीको प्रमाणमा उहाँका कामहरूलाई अपील गर्नुभयो (यूहन्ना ५:१८; १०:३०, ३८) । परमेश्वरको बराबरी हुनु कुनै लुटपाट होइन भनेर उहाँले सोच्नुभएको थियो (फिलि. २:६); र उहाँको अनन्त पिताले उहाँलाई आफ्नो सहकर्मी र बराबर भएको स्वीकार गर्नुहुन्छ (जकरिया १३:७) ।

हामी यहाँ देख्न सक्छौं कि जब ख्रीष्टले 'उहाँको पिता उहाँभन्दा महान हुनुहुन्छ' भन्नुहुन्छ (यूहन्ना १४:२८), उहाँको मतलब उहाँ आफ्नो स्वभावको सन्दर्भमा महान हुनुहुन्छ भन्ने होइन, तर मध्यस्थको रूपमा उहाँको पदको सम्मानमा; जसको सम्मानमा ख्रीष्टले पिताको सेवकको चरित्रलाई कायम राख्नुहुन्छ, र उहाँबाट आएको आदेशको सद्गुणमा कार्य गर्नुहुन्छ (यशैया ४२:१) । तर अविभाजित त्रिकमा दोस्रो व्यक्तिको रूपमा, उहाँ सबै हिसाबले उहाँको ईश्वरीय पिताको बराबर हुनुहुन्छ ।

पवित्र आत्माको ईश्वरत्वलाई सोसिनियनहरूले पनि अस्वीकार गरेका छन्, तर पुत्रको ईश्वरत्व प्रमाणित गर्ने उही तर्कहरूद्वारा यो स्पष्ट हुन सक्छ ।

(क) ईश्वरीय नामहरू पिता र पुत्रको साथमा आत्मालाई समान रूपमा लिइन्छ । उहाँलाई परमेश्वर भनिन्छ । प्रेरित ५:३ मा, हननियालाई 'पवित्र आत्मासामु झूट बोलेको' भनिएको छ; र पद ४ मा उहाँलाई 'परमेश्वरसामु झूट बोल्न' भनिएको छ । साँचो ख्रीष्टियनहरूलाई परमेश्वरका मन्दिरहरू भनिन्छ, किनकि 'परमेश्वरको आत्मा तिनीहरूमा वास गर्नुहुन्छ' (१ कोरिन्थी ३:१६) । यहोवा नाम पनि उहाँलाई दिइएको छ (यशैया ६:८, ९, प्रेरित २८:२५ संग तुलना) ।

(ख) ईश्वरीय गुणहरू आत्मामा श्रेयबद्ध छन् । अनन्तता उहाँलाई दिइएको छ (उत्पत्ति १:१,२); सर्वव्यापी (भजन १३९:७); सर्वज्ञता (१ कोरिन्थी २:१०, ११) ।



राम्रोमा, प्रेरितले आत्मालाई सबैभन्दा सार्वभौम इच्छा र सर्वशक्तिमान शक्तिको श्रेय दिन्छ (१ कोरिन्थी १२:११) ।

(ग) ईश्वरीय कार्यहरू आत्मालाई श्रेय दिइन्छ । सृष्टिलाई सामान्य रूपमा संसारको सन्दर्भमा, र विशेष गरी मानिसलाई (उत्पत्ति १:२; अय्यूब ३३:४) को श्रेय दिइएको छ । सबै चीजहरूको संरक्षण पिता र पुत्रको जस्तै आत्माको काम हो (भजन १०४:३०) । छुटकाराको आवेदन विशेष रूपमा आत्मामा जोडिएको छ (तीतस ३:५; १ कोरिन्थी ६:११) ।

(घ) ईश्वरीय आराधना उहाँलाई दिइएको छ । प्रार्थना, आराधनाको सबैभन्दा गम्भीर अंगहरू मध्ये एक, उहाँलाई सम्बोधन गरिएको छ (प्रकाश १:४, ५) । सात आत्माहरूद्वारा, यस खण्डमा, कुनै सृष्टि आत्माहरू होइनन्, तर परमेश्वरको तेस्रो व्यक्ति, जसलाई उहाँका वरदानहरू र अनुग्रहहरूको विविधता र पूर्णताको कारण भनिन्छ । बप्तिस्मा पवित्र आत्माको नाममा, साथै पिता र पुत्रको नाममा प्रशासित हुन्छ; र प्रेरितीय आशीर्वाद उहाँको नाममा उच्चारण गरिएको छ (२ कोरिन्थी १३:१४) ।

एउटै महिमा, त्यसोभए, अविभाजित तीनको कारणले हो - पुत्रलाई पिता भन्दा कम छैन, र पिता र पुत्रसँग समान रूपमा पवित्र आत्मालाई छ ।

## अध्याय ३

### परमेश्वरको अनन्त आदेश

### (GOD'S ETERNAL DECREE)

#### खण्ड १

परमेश्वरले अनन्तकालदेखि नै पूर्ण बुद्धिमान र उहाँको आफ्नै पवित्र इच्छानुसार स्वतन्त्रपूर्वक र अपरिवर्तनीय रूपले हुन आउँने सम्पूर्ण कुरालाई नियुक्ति गर्नुभयो । तैपनि परमेश्वरले पापको सृष्टि गर्नुभएन । न त प्राणीहरूको स्वतन्त्र इच्छामा दुष्टताको प्रवृत्ति नै आरोपन गरिएको छ न त स्वतन्त्रता वा दोस्रो कारकहरूको सम्भाव्यतालाई हरण गरिएका छन् बरू यो त स्थापित गरिएका छन् ।

(भ.सं. ३३:११, एफे. १:११, हिब्रू ६:१७, भ.सं. ५:४, याकु. १:१३-१४, १ यहु. १:५, हिब्रू १:१३, प्रे. २:२३, मत्ती १७:१२, प्रे. ४:२७-२८, युह. १९:११, हितो. १६:३३)

#### खण्ड २

हुन आउने वा हुन सक्ने सबै सम्भावित परिस्थितिहरू परमेश्वरलाई थाहोँ भएतापनि भविष्यलाई अघिबाट नै देखेर वा यस्ता परिस्थितिहरूमा आधारित भएर घट्ने घटनाहरूको आधारमा उहाँले कुनै कुरा घट्नेको लागि उर्दी गर्नु भएन ।

(१ शमू. २३:११-१२, मत्ती ११:२१, २३, रोमी ९:११, १३, १६, १८)

#### व्याख्या

परमेश्वरको आदेश भनेको भविष्यका चीजहरूको सन्दर्भमा उहाँको उद्देश्य वा संकल्प हो । वा, अझ पूर्णतया, उहाँको दृढ सल्लाह, जसद्वारा, सबै अनन्तकालदेखि, उहाँले जे गर्नु पर्छ, वा समयमा गर्न अनुमति दिनुहुने कुरालाई पूर्व-निर्धारित गर्नुभयो ।

यो विषय धर्मशास्त्रमा सबैभन्दा अस्पष्ट र जटिलमध्ये एक हो र यो ख्रीष्टियन मण्डलीमा विभिन्न प्रकारका विवादहरूको फलदायी स्रोत भएको छ । तर सिद्धान्तको विवरणलाई सम्मान गर्दै विचारको जुनसुकै विविधता प्राप्त हुन सक्छ,

जसले ईश्वर एक बुद्धिमान प्राणी हो भनी विश्वास गर्छ र यो चरित्रले के बुझाउँछ भन्ने कुरालाई विचार गर्दछ, त्यहाँ ईश्वरीय आदेशहरू छन् भन्ने कुरालाई कसैले पनि इन्कार गर्नेछैन । एक बुद्धिमान प्राणी त्यो हो जसले जान्दछ र न्याय गर्दछ, जसले उद्देश्यको अन्त्य गर्दछ र उपायहरू बनाउँछ, जसले कार्य योजनाबाट कार्य गर्दछ, योजना बनाउँछ, र त्यसपछि यसलाई कार्यान्वयन गर्न अगाडि बढ्छ । भाग्यलाई पुरातन अन्यजातिहरूद्वारा देवीको रूपमा पूजा गरिएको थियो र अन्यो रूपमा प्रतिनिधित्व गरिएको थियो, यो सङ्केत गर्नको लागि कि उनी कुनै निश्चित नियमद्वारा निर्देशित थिइनन्, र अनियमित रूपमा आफ्ना अनुग्रहहरू वितरण गरिन् । पक्कै पनि सामान्य ज्ञानको कुनै पनि व्यक्तिले, धर्मपरायणता नभने, विश्वव्यापी प्रकृतिको प्रभुलाई यति तर्कहीन प्रक्रियालाई दोष लगाउने छैन । उहाँलाई आफ्नो शक्तिले पूरा गर्न सक्ने सबै कुराहरू थाह थियो, निस्सन्देह, त्यहाँ कारणहरू थिए जसले उहाँलाई एउटा काम गर्न र अर्को गर्न नदिने निर्णय गरे । र तिनको छनौट, जुन ती कारणहरूमा आधारित थियो, उहाँको आदेश थियो ।<sup>18</sup>

परमेश्वरले भविष्यका सबै कुराहरू निर्धारण गरेको हुनुपर्छ, एक निष्कर्ष हो जुन आवश्यक रूपमा उहाँको पूर्वज्ञान, स्वतन्त्रता र अपरिवर्तनीयताबाट प्रवाहित हुन्छ ।

परमेश्वरको पूर्वज्ञानले अनिवार्य रूपमा एक आदेशको अनुमान गर्नेछ; किनकि परमेश्वरले पहिले नै थाहा पाउन सक्नुहुन्थ्यो कि चीजहरू

---

<sup>18</sup> डिकको ईश्वरशास्त्रमा अध्यापन, खण्ड २, पृष्ठ १६७ ।

हुनेछन्, जबसम्म उहाँले ती हुनुपर्दछ भनेर निर्णय नगरेको भए । र त्यो किनभने चीजहरू भविष्यमा हुने थिएनन्, जबसम्म उहाँले ती हुनुपर्दछ भनेर निर्णय नगरेको भए ।<sup>19</sup>

यदि परमेश्वर एक स्वतन्त्र प्राणी हो भने, सबै प्राणीहरू उहाँमा पूर्ण निर्भर हुनुपर्छ; तर यो निर्भरता निर्विवाद रूपमा प्रमाणित गर्दछ कि तिनीहरूका सबै कार्यहरू उहाँको सार्वभौम इच्छाद्वारा विनियमित हुनुपर्छ । यदि परमेश्वर एउटै मनको हुनुहुन्छ भने, जसलाई कसैले परिवर्तन गर्न सक्दैन, उहाँले आफ्नो उद्देश्यमा सबै कुरालाई अपरिवर्तनीय रूपमा निश्चित गरेको हुनुपर्छ जुन उहाँले आफ्नो प्रबन्धमा प्रभाव पार्नुहुन्छ ।

यो सिद्धान्त धर्मशास्त्रमा स्पष्ट रूपमा प्रकट गरिएको छ । तिनीहरूले परमेश्वरको पूर्वज्ञान, उहाँको उद्देश्य, उहाँको इच्छा, उहाँको इच्छाको दृढ सल्लाह, र उहाँको पूर्वनिर्धारितताको बारेमा कुरा गर्छन् । 'किनभने जसलाई उहाँले पहिले नै जान्नुभएको थियो, उनीहरू चाहिँ आफ्नै पुत्रको रूपमा ढालिऊन् भनेर उहाँले उनीहरूलाई पहिल्यै ठहराउनु पनि भयो, यसैले कि उहाँ चाहिँ अनेकौं भाइहरूको बीचमा जेठा होऊन् ।' (रोमी ८:२९) । 'र आफैभित्र संकल्प गर्नुभएको आफ्नो शुभ अभिप्राय अनुसार उहाँले आफ्नो इच्छाको रहस्य हामीकहाँ प्रकट गर्नुभयो: जसले सबै कुराहरू आफ्नै इच्छाको सल्लाहमुताबिक गर्नुहुन्छ, उहाँको संकल्प अनुसार पहिल्यै ठहराएको हुनाले हामीले उहाँमा पैतृक सम्पत्ति पनि पाएका छौं ।' (एफिसी १:९, ११) । 'उहाँलाई नै, जो परमेश्वरको ठहराइएको योजना र पूर्वज्ञान अनुसार सुम्पिनुभएको थियो, तपाईंहरूले लानुभयो, अधर्मी हातहरूद्वारा क्रूसमा टाँग्नुभयो र मार्नुभयो ।' (प्रेरित २:२३) ।

परमेश्वरका आदेशहरू कुनै अपवादबिना भविष्यका सबै चीजहरूसँग सम्बन्धित छन्; जे पनि समयमा गरिन्छ, समय सुरु हुनु भन्दा पहिले नै पूर्वनिर्धारित थियो । उहाँको उद्देश्य सबै कुरासँग सम्बन्धित थियो, चाहे

<sup>19</sup> एडवर्डको विविध अवलोकन, पृष्ठ ११४ ।

ठूलो होस् वा सानो, चाहे राम्रो वा खराब । यद्यपि, पछिल्लो सन्दर्भमा, यो नियुक्ति र अनुमतिबीच फरक गर्न आवश्यक हुन सक्छ । यो आवश्यक, निःशुल्क, र आकस्मिक चीजहरूसँग सम्बन्धित थियो; पदार्थ को चालसँग, जो आवश्यक छ; बुद्धिमान प्राणीहरूको इच्छा र कार्यहरूको साथ, जुन स्वतन्त्र छन्; र त्यस्ता चीजहरूसँग जसलाई हामी दुर्घटनाहरू भन्छौं, किनभने तिनीहरू हामीले पत्ता लगाउन सक्ने कुनै कारणबिना हाम्रो तर्फबाट अव्यवस्थित रूपमा हुन्छन् । यो हाम्रो जीवन र हाम्रो मृत्यु, समयसँगै अवस्था र अनन्तताको बारेमा सम्बन्धित थियो । छोटकरीमा भन्नुपर्दा, परमेश्वरका आदेशहरू उहाँको शासन जस्तै व्यापक छन्, जुन सबै प्राणीहरू र सबै घटनाहरूमा फैलिएको छ ।<sup>20</sup>

परमेश्वरका आदेशहरू स्वतन्त्र छन् । उहाँलाई ईश्वरीय प्रकृतिको कुनै पनि आवश्यकताबाट आदेश दिन उत्प्रेरित गरिएको थिएन; यो उसको आत्मनिर्भरतालाई अस्वीकार गर्नु हो । न त उहाँ कुनै बाह्य बाधाको अधीनमा हुनुहुन्थ्यो; यो उहाँको स्वतन्त्रतालाई विनाशकारी हुनेछ । त्यसकारण उहाँका आदेशहरू उहाँको इच्छाको सार्वभौम र स्वतन्त्र कार्य हुनुपर्छ । यसबाट तिनीहरू स्वेच्छाचारी निर्णयहरू हुन् भनी संकेत गर्नु होइन । तर केवल, आफ्नो आदेशहरू बनाउनमा, उहाँ कुनै नियन्त्रणमा हुनुहुन्थिएन बरु आफ्नै सार्वभौमिकता अनुसार काम गर्नुभयो ।

परमेश्वरका आदेशहरू सबैभन्दा बुद्धिमानी छन् । उहाँको इच्छा स्वतन्त्र भए तापनि उहाँ सधैं बुद्धिमानीपूर्वक काम गर्नुहुन्छ भनी देखाउनको लागि तिनीहरूलाई 'उहाँको इच्छाको सल्लाह' भनिन्छ । उहाँले जानाजानी, वा अरूसँग सल्लाह लिनु आवश्यक छैन, तर उहाँका सबै आदेशहरू अयोग्य बुद्धिको परिणाम हुन् । 'आहा, परमेश्वरको बुद्धि र ज्ञानरूपी धन कति गहिरो छ! उहाँका न्यायहरू कति अथाह छन् र उहाँका मार्गहरू कति अगम्य! 'किनकि कसले पो

<sup>20</sup> डिकको ईश्वरशास्त्रमा अध्यापन, खण्ड २, पृष्ठ १७० ।

परमप्रभुको मन जानेको छ र ? अथवा को पो उहाँको सल्लाहकार भएको छ र ?' अथवा कसले पो उहाँलाई पहिले दिएको छ, र फेरि उसलाई फिर्ता दिइएला ? किनभने सबै कुराहरू उहाँबाट, उहाँद्वारा र उहाँकै निम्ति हुन्; उहाँलाई नै सदासर्वदा महिमा होस्! आमेन !' 'बुद्धि सबैभन्दा उपयुक्त छनोटको छनोटमा पत्ता लगाइन्छ, र तिनीहरूलाई पूरा गर्ने सबैभन्दा उपयुक्त माध्यमहरू परमेश्वरको भय हो । यो चरित्र परमेश्वरको आदेशसँग सम्बन्धित छ भन्ने कुरा हामीले तिनीहरूको बारेमा थाहा पाएको कुराबाट स्पष्ट हुन्छ । तिनीहरूको प्रयोगद्वारा हामीलाई प्रकट गरिएको छ; र परमेश्वरका कामहरूमा बुद्धिको प्रत्येक प्रमाण तिनीहरूको अनुरूप योजनाको बुद्धिको प्रमाण हो ।'

परमेश्वरका आदेशहरू अनन्त छन् । यो हाम्रो स्वीकारोक्तिले स्पष्ट रूपमा पुष्टि गर्दछ 'परमेश्वर, अनन्तकालदेखि, जे पनि हुन्छ, त्यसलाई आदेश दिनुभयो।' यो सोसिनियनहरूको विरोधमा दाबी गरिएको छ, जसले परमेश्वरका आदेशहरूमध्ये केही, कम्तिमा, अस्थायी छन् भनी ठान्छन् । ती आदेशहरू जुन मानिसको स्वतन्त्र एजेन्सीमा निर्भर चीजहरूसँग सम्बन्धित छन्, तिनीहरूले कायम राख्छन्, समयमै बनाइन्छ । तर धर्मशास्त्रले के भन्छ ? यसले स्पष्ट रूपमा घोषणा गर्दछ, कि हरेक कुरा जो भयो, र जे हुनेछ, परमेश्वरलाई अनन्तकालदेखि नै थाहा थियो 'संसारको सुरुदेखि नै उहाँका सबै कामहरू परमेश्वरलाई थाहा छ' (प्रेरित १५:१८) । कुनै पनि ईश्वरीय आदेशलाई समयमा बनाइनु भनेको ईश्वरीय ज्ञानमा सीमित हुनु हो । यदि अनन्तकालदेखि नै उहाँले सबै कुराहरू के हुन जान्नुहुन्थ्यो भने, अनन्तकालदेखि नै उहाँले तिनीहरूलाई नियुक्त गर्नुभएको हुनुपर्छ । किनकि यदि तिनीहरू निर्धारित नभएको भए, तिनीहरू निश्चित रूपमा पूर्वनिर्धारित हुन सक्ने थिएनन् ।

परमेश्वरका आदेशहरू निरपेक्ष र बिना शर्त छन् । उहाँले कुनै पनि कुराको निर्णय गर्नुभएन किनभने उहाँले यसलाई भविष्यको रूपमा देख्नुभएको थियो । र उहाँको आदेशको कार्यान्वयन कुनै पनि शर्तमा निलम्बन गरिएको छैन जुन कार्यान्वयन हुन सक्छ वा नहुन सक्छ । यो हाम्रो विश्वास स्वीकारको स्पष्ट सिद्धान्त हो, र यो यो सिद्धान्त हो जसले मुख्यतया क्याल्भिनवादीहरूलाई

आर्मिनियनहरूबाट अलग गर्छ, जसले परमेश्वरका आदेशहरू निरपेक्ष होइन तर सशर्त छन् भनी राख्छन ।

यो प्रदान गरिएको छ कि परमेश्वरका केही आदेशहरू सशर्त छन्, यस अर्थमा, कि योग्यताको उद्देश्य भएको घटनाको अगाडि केही कुरा जानु पर्छ, र त्यो, यो आदेश स्थापित भई, एक अन्यबिना हुनेछैन । उदाहरणका लागि, उहाँले पावल र इटालीको यात्राका साथीहरूलाई बचाउने आदेश दिनुभयो तर उहाँले नाविकहरू जहाजमा रहनु पर्ने शर्तमा मात्र तिनीहरूलाई बचाउने आदेश दिनुभयो (प्रेरित २७) । उहाँले धेरैलाई आउने क्रोधबाट बचाउन आदेश दिनुभएको छ; तर उहाँले तिनीहरूलाई बचाउने आदेश दिनुभएको छ यदि तिनीहरूले ख्रीष्टमा विश्वास गर्छन् र तिनीहरूको मार्गको त्रुटिबाट फर्किन्छन् भने मात्रै । तर यी आदेशहरू केवल उपस्थितिमा सशर्त छन् । तिनीहरूले घटनाहरू पूरा गर्नुपर्ने क्रम मात्र बताउँछन्; तिनीहरूले साधन र अन्त्य बीचको सम्बन्ध स्थापित गर्छन्, तर साधनलाई अनिश्चित छोड्दैनन् । जब परमेश्वरले पावल र तिनका साथीहरूलाई बचाउने आदेश दिनुभयो, उहाँले नाविकहरूलाई जहाज छोड्नबाट रोक्ने आदेश दिनुभयो । र तदनुसार पावलले बोर्डमा प्रत्येक व्यक्तिको संरक्षणको अघिल्लो सूचना दिए । जब उहाँले विश्वास गर्नु पर्नेहरूलाई बचाउने निर्णय गर्नुभयो, उहाँले तिनीहरूलाई विश्वास दिने निर्णय गर्नुभयो । र, तदनुसार, हामीलाई सूचित गरिएको छ, कि जसलाई उहाँले पूर्वनिर्धारित गर्नुभयो उहाँहरूलाई पनि उहाँले आफ्नो पुत्रको सङ्गतिमा बोलाउनुहुन्छ (रोमी ८:३०) । कि कुनै पनि आदेश [आर्मिनियनहरूको] अर्थमा सशर्त छ, कि यो मानिसको इच्छामा निर्भर गर्दछ, जसको ऊ सार्वभौम मालिक हो, ताकि उसले चाहे अनुसार गर्न वा नगर्न सक्छ, हामी अस्वीकार गर्दछौं । 'म अन्तको कुरा शुरुदेखि नै, र अहिलेसम्म पूरा नभएका कुरा प्राचीनकालदेखि नै यसो भन्दै बताउँछु: 'मेरो योजना स्थिर रहनेछ; अनि म मेरो सारा शुभेच्छा पूरा गर्नेछु ।'

(यशैया ४६:१०) । तर उनले त्यसो बोल्न सकेनन्, यदि उनको सल्लाह कार्य गर्न नसकिने अवस्थामा निर्भर थियो भने ।<sup>21</sup>

सशर्त आदेशहरू परमेश्वरको असीम बुद्धिसँग असंगत छन्, र मानिसहरूमा कमजोरीको प्रभावहरू पार्दछन् । तिनीहरू परमेश्वरको स्वतन्त्रतासँग पनि असंगत छन्, उनीहरूलाई उहाँका सृष्टिहरूको स्वतन्त्र इच्छा वा एजेन्सीमा भर पर्न बनाउँछन् । तिनीहरूको उपलब्धि पनि पूर्ण रूपमा अनिश्चित हुनेछ; तर धर्मशास्त्रले हामीलाई आश्वासन दिन्छ कि 'परमप्रभुको सल्लाह सदासर्वदा रहिरहन्छ, र उहाँका हृदयका विचारहरू सबै पुस्तासम्म रहन्छ' (भजन ३३:११) । उहाँका सबै उद्देश्यहरू अपरिवर्तनीय रूपमा निर्धारित छन् र तिनीहरूको कार्यान्वयन अविश्वसनीय रूपमा निश्चित छ । 'मानिसको हृदयमा धेरै कुराहरू छन्,' जुन उसले पूरा गर्न सक्दैन, 'तर पनि प्रभुको सल्लाहमा त्यो खडा हुनेछ' (हितो. १९:२१) ।

यो प्रायः हाम्रो विश्वासको स्विकारमा सिकाइएको ईश्वरीय आदेशहरूको सम्मान गर्ने सिद्धान्तको विरोध गरिएको छ, यसले परमेश्वरलाई पापको लेखकको रूपमा प्रतिनिधित्व गर्दछ । तर विश्वासको स्वीकारले स्पष्ट रूपमा यो निष्कर्षको विरुद्धमा रक्षा गर्दछ कि परमेश्वरले जे पनि हुन आउँछ त्यसलाई यसरी पापको लेखक होइन भनेर घोषणा गरेर परमेश्वरको आदेश या त प्रभावकारी वा अनुमोदक छ भन्दछ । उहाँको प्रभावकारी आदेशले हुने सबै असल कुराहरूलाई आदर गर्छ; उहाँको अनुमति दिने आदेशले पापी कार्यहरूमा हुने खराबीलाई आदर गर्दछ । हामीले एउटा कर्मलाई विशुद्ध रूपमा र कर्मको पापपूर्णताको बीचमा पनि छुट्याउनुपर्दछ । अमूर्त रूपमा विचार गरिएको कार्यको सन्दर्भमा परमेश्वरको आदेश प्रभावकारी हुन्छ; यो नैतिक दृष्टिको रूपमा कार्यको पापपूर्णताको सन्दर्भमा अनुमति छ ।

यो पनि आपत्ति छ कि यदि परमेश्वरले पहिले नै जे जे कुरा नियुक्ति गर्नुभएको छ भने मानव स्वतन्त्रता खोसिन्छ । यसलाई सामान्य रूपमा जवाफ दिइएको छ,

---

<sup>21</sup> डिकको ईश्वरशास्त्रमा अध्यापन, खण्ड २, पृष्ठ १७५, १७६ ।



कि यो मानव स्वतन्त्रताको लागी पर्याप्त छ, कि एक व्यक्ति बिना कुनै अवरोध र आफ्नो स्वतन्त्र छनोट अनुसार कार्य गर्दछ; कि ईश्वरीय आदेश मानव दिमाग को बाहिरी छ; र, जब यसले घटनाहरूको भविष्य सुरक्षित गर्दछ, यसले तर्कसंगत एजेन्टहरूलाई स्वतन्त्र रूपमा कार्य गर्न छोड्छ जस्तो कि कुनै आदेश थिएन । यो जवाफ, यो स्वीकार गर्ने पर्छ, केवल एक दावी को बराबर छ कि, परमेश्वरको आदेशको बावजुद, मानिस आफ्नो कार्य को स्वतन्त्रता कायम राख्छ । हामी अझै पनि यो जान्न चाहन्छौं कि घटनाको ईश्वरीय पूर्व-आदेश कसरी मानव स्वतन्त्रतासँग सुसंगत छ । 'यस्तो विषयमा,' डा डिक भन्छन्, 'आफ्नो अज्ञानता स्वीकार गर्न कसैलाई लाज मान्नु पर्दैन। हामीले ईश्वरीय आदेश र मानव स्वतन्त्रतालाई मेलमिलाप गर्न आवश्यक छैन। यो जान्न पर्याप्त छ कि परमेश्वरले सबै कुराहरू हुने निर्णय गर्नुभएको छ, र मानिसहरू तिनीहरूका कार्यहरूको लागि जवाफदेही छन्। यी दुवै सत्यको बारेमा हामी धर्मशास्त्रद्वारा आश्वस्त छौं; र अन्तस्करणको गवाही द्वारा पुष्टि गरिएको छ। हामी महसुस गर्छौं, यद्यपि परमेश्वरमा स्वतन्त्र छैनौं, हामी स्वतन्त्र छौं; ताकि हामीले आफ्नो कर्तव्य पूरा गरेपछि हामी आफैलाई माफी दिन्छौं, र जब हामीले यसलाई बेवास्ता गरेका छौं आफैलाई दोष दिन्छौं। हाम्रो आफ्नै आचरण वा अन्य पुरुषहरूको सन्दर्भमा अनुमोदन र अस्वीकृतिको भावनाहरू, यदि हामी पुरुषहरू आवश्यक एजेन्टहरू हुन् भन्ने विश्वास गर्यौं भने हाम्रो दिमागमा कुनै अस्तित्व हुँदैन। तर ईश्वरीय आदेश र मानव स्वतन्त्रतालाई जोड्ने बनधन अदृश्य छ। "यस्तो ज्ञान मेरा लागि ज्यादै अचम्मको छ; यो अति उच्च छ, म त्यहाँसम्म पुग्नै सकिदैनँ। (भ.सं. १३९:६)" ।

यो थप अवलोकन गर्न सकिन्छ, कि, यद्यपि परमेश्वरले अपरिवर्तनीय रूपमा जे पनि हुन आउँछ भनेर आदेश दिनुभएको छ, तैपनि यसले दोस्रो कारणहरूको आकस्मिकतालाई हटाउँदैन, न त आफैमा वा हाम्रो रूपमा । चिट्ठाको निर्णयभन्दा बढी आकस्मिक अरू केही हुन सक्दैन – तर 'काखमा चिट्ठा हालिन्छ, तर त्यसको पूरा परिणाम परमप्रभुबाट आउँछ ।' (हिती. १६:३३) ।

## खण्ड ३

परमेश्वरको निर्देशनद्वारा उहाँको आफ्नै महिमा प्रकटिकरणको लागि केही मानिसहरू र स्वर्गदूतहरू अनन्त जीवनको लागि पूर्वनिर्धारित गरिएका छन् र अरू चाहिँ अनन्त मृत्युको लागि पूर्वनिर्धारित गरिएका छन् ।

(१ तिमो. ५:२१, यहु. ६, मती २५:३१, ४१, एफे. १:५-६, रोमी ९:२२-२३, हितो. १६:४)

## खण्ड ४

पूर्वनिर्धारित र पूर्वनियत यी स्वर्गदूतहरू र मानिसहरू विशेष किसिमले र अपरिवर्तनीय रूपमा सृजिएका हुन्छन् । यो उत्तराधिकारीका संख्या यति निश्चित र सिमित छ कि बढाउने वा घटाउने भन्ने कुरा हुनै सक्दैन ।

(यहु. १३:१८, २ तिमो. २:१९, यहु १०:१४-१६, २७-२८; १७:२, ६, ९-१२)

## खण्ड ५

जीवनको लागि पूर्वनिर्धारित मानवजातिहरू परमेश्वरले संसारको जग बसाल्नु अघि उहाँको अनन्त र अपरिवर्तनीय उद्देश्य र गोप्य सल्लाह अनुसार र उहाँको आफ्नै इच्छामा ख्रीष्टमा अनन्त महिमाको लागि चुनिएको थियो । उहाँको अचम्मको अनुग्रह र प्रेमबाट, विश्वास वा असल कामहरू वा लगनशीलताको कुनै दूरदर्शितामा पनि होइन वा सृष्टिको कुनै पनि चीज, अवस्थाको रूपमा वा कारणले पनि होइन तर उहाँको महिमित अनुग्रहको महिमा र प्रशंसाको लागि नै हो ।

(एफे. १:४, ९, ११, रोमी ८:२८-३०, २ तिमो. १:९, १ थेस. ५:९, रोमी ९:११, १३, १५-१६, एफे. २:८-९, एफे. १:५, ९, ११, एफे. १:६, १२)

## व्याख्या

स्वर्गदूत र मानिसहरूको अनन्त अवस्थाको सन्दर्भमा परमेश्वरको आदेशलाई पूर्वनिर्धारित नामले चिनिन्छ; र यसमा दुईवटा शाखाहरू हुन्छन्, जसलाई सामान्यतया चुनाव र रिप्रोबेशनको नामले छुट्याइन्छ ।

स्वर्गदूतहरूको त्यो भाग चुनिएको थियो भन्ने कुरा धर्मशास्त्रको त्यो अंशबाट

अनुमान गरिएको छ जसमा चुनिएका स्वर्गदूतहरू उल्लेख गरिएको छ (१ तिमोथी ५:२१) । पतित स्वर्गदूतहरूमध्ये दुई प्रेरितहरूले स्पष्ट उल्लेख गरेका छन् (२ पत्रुस २:४; यहूदा ६) । यसरी स्वर्गदूतहरूको एक भागको चुनाव स्पष्ट रूपमा धर्मशास्त्रमा सिकाइएको छ, र अरूको गैर-चुनाव अनिवार्य रूपमा निहित छ; चुनावको लागि एक सापेक्ष शब्द हो र अनिवार्य रूपमा अस्वीकारको विचार समावेश गर्दछ ।

चुनावको आदेश मानिसहरूसँग सम्बन्धित छ । माथिका खण्डहरूमा पूर्ण कथन समावेश छ र त्यसपछिको खण्डले धर्मशास्त्रको सिद्धान्तलाई बताउँछ जसलाई सामान्यतया दोषको आदेश भनिन्छ । कुनै न कुनै अर्थमा चुनाव भन्ने कुरा धर्मशास्त्रमा विश्वास गर्ने सबैले स्वीकार गर्नुपर्छ । तर धेरै जसो शब्दलाई कायम राख्नेहरूले बाइबलले यस विषयमा सिकाउने सिद्धान्तलाई पूर्ण रूपमा व्याख्या गर्छन् ।

केही मानिसहरूले आफ्नो सामूहिक क्षमतामा राष्ट्रहरू वा सम्पूर्ण मण्डलीहरूको चुनाव बाहेक अरू कसैलाई नगर्न अनुमति दिनेछन् । धर्मशास्त्रले यस्तो आम चुनावको कुरा गरेको स्वीकार गरेको छ; तर यो कुनै खास र व्यक्तिगत चुनावसँग मेल खाँदैन । यहूदीहरू चुनिएका पुस्ता थिए, संसारका अन्य राष्ट्रहरूबाट छुट्टिएका थिए, एक विशिष्ट तरिकामा, परमेश्वरका जनहरू; तर हाम्रा प्रभुले सूचित गर्नुहुन्छ कि तिनीहरूमध्ये उच्च अर्थमा चुनिएका बाँकी रहेका थिए (मत्ती २४:२२) । प्रेरित पावलले पनि यसो भनेका छन्, 'तब यही प्रकारले यस वर्तमान समयमा पनि अनुग्रहको चुनाव अनुसार बाँकी रहेको भाग छ ।' (रोमी ११:५) । यो यहूदीहरूको हो, चुनिएको राष्ट्र, प्रेरित बोल्छन्, र उहाँले तिनीहरूको ठूलो शरीरबाट बाँकी रहेकाहरूलाई छुट्याउनुहुन्छ, यो पर्याप्त रूपमा प्रकट हुन्छ; र उहाँले स्पष्ट रूपमा सूचित गर्नुहुन्छ, कि पहिलेको यस्तो अर्थमा छनोट गरिएको थिए जुन पछिल्ला थिएनन् ।

कतिपयले बाह्य विशेषाधिकारको लागि मात्र चुनावको अनुमति दिन्छन् । धर्मशास्त्रले समुदायको चुनावको बारेमा मात्र बोल्छ भनी दाबी गर्दै, तिनीहरूले उद्धारको बाह्य माध्यमहरूको आनन्द लिनको लागि मात्र छानिएका हुन् भनी

दाबी गर्छन् । तर हामी धर्मशास्त्रबाट आश्वस्त छौं कि विश्वास गर्नेहरू 'अनन्त जीवनको लागि नियुक्त गरिएका थिए' र उनीहरू 'उद्धारको लागि छानिएका थिए' (प्रेरित १३:४८; २ थेस्सलोनिकी २:१३) ।

कोही-कोही चुनावद्वारा समयमै बनाइएका व्यक्तिहरूलाई संसारबाट अलग्याउनु भन्दा बढी बुझ्दैनन्, र यसरी यसलाई तिनीहरूको आह्वान वा रूपान्तरणद्वारा पहिचान गर्छन् । तर धर्मशास्त्रमा चुनाव र आह्वानलाई स्पष्ट रूपमा छुट्याइएको छ । र पछिल्लोलाई पहिलेको प्रभावको रूपमा प्रतिनिधित्व गरिएको छ । मानिसहरूलाई 'परमेश्वरको उद्देश्यअनुसार बोलाइएको' भनिएको छ, र 'जसलाई उहाँले पूर्वनिर्धारित गर्नुभयो, तिनीहरूलाई उहाँले बोलाउनुभयो' (रोमी ८:२८-३०) । अब पूर्वनिर्धारितता र परमेश्वरको उद्देश्य आह्वान भन्दा धेरै फरक हुनुपर्दछ, जुन यसबाट अगाडि बढ्छ, कारण र प्रभाव एउटै कुरा नभएसम्म । 'चुनाव' शब्दमा त्यस्ता व्याख्याहरू राख्नु भनेको धर्मशास्त्रको भाषालाई कुण्ठित गर्नु हो र त्यसको स्पष्ट अर्थ विपरीतको भावना थोप्नु हो ।

यो थकाइपूर्ण हुनेछ र यस विषयमा आयोजित विभिन्न विचारहरू गणना गर्न कुनै राम्रो उद्देश्य पूरा गर्दैन । यो सोसियन र आरमिनियनको राय उल्लेख गर्न पर्याप्त हुनेछ । सोसिनियनहरूले भविष्यका आकस्मिकताहरूका निश्चित परिशुद्धतालाई अस्वीकार गर्छन्, जस्तै स्वतन्त्र एजेन्टहरूको निर्धारण; र, त्यसकारण, मानिसहरूको मुक्तिलाई सम्मान गर्ने एक मात्र आदेश जुन तिनीहरूले अनन्तकालदेखि बनाइएको र अपरिवर्तनीय हुन स्वीकार गर्नेछन्, एक सामान्य सशर्त आदेश हो, जुन सुसमाचारमा विश्वास गर्ने र पालन गर्ने जस्ता उद्धार पाउनेछन्; र, तिनीहरूका अनुसार, विशेष व्यक्तिहरूको सम्बन्धमा विशेष आदेश समयमै बनाइन्छ, जब व्यक्तिहरूले सामान्य आदेशमा समावेश शर्तहरू पूरा गर्छन् ।

आर्मीनियनहरू वा रिमोन्स्ट्रयान्टहरू जसलाई उनीहरू सोसिनियनहरूबाट भिन्न हुन्छन् पनि भनिन्छ, यो स्वीकार गरेर कि आकस्मिक घटनाहरू, जस्तै मानिसहरूको दृढता र कार्यहरू परमेश्वरद्वारा पूर्वनिर्धारित छन् । तर तिनीहरू निरपेक्ष र बिना शर्त चुनावलाई पनि अस्वीकार गर्छन् र परमेश्वरले मानिसहरूलाई

सम्मान गर्ने जुनसुकै आदेश दिनुभएको छ त्यो तिनीहरूको आचरणको दूरदर्शितामा आधारित छ भन्ने कुरा कायम राख्छन् । आदमले आफूलाई र आफ्नो सन्तानलाई पाप र त्यसका परिणामहरूमा संलग्न गराउनेछन् भनी कुनै पनि आदेश बिना पूर्वकल्पना गरिसकेपछि, उहाँले आफ्नो पुत्रलाई तिनीहरू सबैको लागि मर्न पठाउने र उद्धारको माध्यमलाई सुधार गर्नको लागि पर्याप्त अनुग्रह दिनको लागि उहाँको उद्देश्य राख्नुभयो; र कसले विश्वास गर्छ र अन्त्यसम्म दृढ रहन्छ, र कसले गर्दैँन भनेर पहिले नै थाहा पाएर, उहाँले अनन्त जीवनको लागि पहिलेको रोज्नुभयो र पछिल्लोलाई निन्दाको अवस्थामा छोड्नुभयो । तथापि, यस सामान्य प्रणाली धारकहरू बीच विचारको विविधता छ । र तिनीहरूमध्ये केहीले मानिसहरूलाई सम्मान गर्ने परमेश्वरका आदेशहरू अनन्त होइनन् तर समयमा बनाइएका छन् भनी सोसिनियनहरूसँग मेल खान्छ । कि मानिसहरू तिनीहरूले विश्वास गरेपछि अनन्त जीवनको लागि चुनिएका छन्, र यदि तिनीहरू अविश्वास र पश्चात्तापको अवस्थामा पर्छन् भने, वाक्य वा आदेश उल्टो हुन्छ ।

यी प्रणालीहरूको विरोधमा, हाम्रो विश्वासको स्वीकारले यो सिकाउँछ कि परमेश्वरले अनन्त जीवनको लागि निश्चित र निश्चित संख्यामा व्यक्तिहरूको छनौट गर्नुभयो र पूर्वनिर्धारित गर्नुभयो । संसारको जग बसाल्नु अघि नै उहाँले तिनीहरूलाई जीवनको लागि पूर्वनिर्धारित गर्नुभयो । कि त्यसो गर्दा, उहाँले यो सार्वभौम इच्छा अनुसार काम गर्नुभयो र तिनीहरूको विश्वास वा असल कामहरू, वा ती मध्ये कुनैमा लगनशीलताको दूरदृष्टिबाट प्रभावित भएन; र यो उद्देश्य अपरिवर्तनीय छ, यो असम्भव छ कि चुनिएका मध्ये कुनै पनि नष्ट हुनु पर्छ । यी सिद्धान्तहरू धर्मशास्त्र अनुरूप छन् भन्ने कुरा सजिलै प्रस्ट हुन सक्छ ।

१. परमेश्वरले अनन्त जीवनको लागि व्यक्तिहरूको निश्चित संख्याको छनौट गर्नुभयो र पूर्वनिर्धारित गर्नुभयो । सोसिनियनहरूका अनुसार परमेश्वरले अनन्त जीवनको लागि पूर्वनिर्धारित गर्नुभयो, मानवजातिको कुनै विशेष व्यक्तिहरू होइन, तर मानिसहरूको एक निश्चित प्रकारको वर्णन; व्यक्ति होइन तर पात्रहरू । तथापि, धर्मशास्त्रले स्पष्ट रूपमा सिकाउँछ कि परमेश्वरले मानव जातिको बाँकी

मध्येबाट निश्चित संख्यामा व्यक्तिहरू छनौट गर्नुभयो र तिनीहरूलाई अनन्त जीवनको लागि नियुक्त गर्नुभयो । यसो भनिएको छ, 'प्रभुले उहाँका आफ्नाहरूलाई चिन्नुहुन्छ', र 'ख्रीष्टको नाम लिने हरेक जन अधर्मबाट अलग रहोस्।' (२ तिमोथी २:१९)। उहाँलाई राम्ररी थाहा छ कति जना, र विशेष गरी, उहाँका चुनिएका छन् । यसैले तिनीहरूको नाम पुस्तकमा नामांकन गरिएको भनिन्छ, जसलाई जीवनको पुस्तक भनिन्छ । किनकि यो एउटा पुस्तक हो जसमा अनन्त जीवनको लागि चुनिएका मानवजातिका सबै व्यक्तिहरूको नाम दर्ता गरिएको छ । एक व्यक्तिको नाम त्यो हो जसद्वारा ऊ अरूबाट चिनिन्छ र फरक हुन्छ । त्यसकारण जब तिनीहरूको नाम पुस्तकमा लेखिएको भनिन्छ, यसले यो सूचित गर्दछ कि परमेश्वरले चुन्नुभएका सबै व्यक्तिहरूको बारेमा उहाँसँग सही ज्ञान छ ।

२. परमेश्वरले यी व्यक्तिहरूलाई अनन्त जीवनको लागि पूर्वनिर्धारित गर्नुभयो । सोसिनियनहरू र केही आर्मीनियनहरूका अनुसार, पहिले नै ध्यान दिइएझैं, विशेष चुनाव केवल समयमै हुन्छ, जब व्यक्तिहरूले वास्तवमा सुसमाचारमा विश्वास गर्छन् र पालन गर्छन् । तर समयमा चुनाव हुनु भनेको धर्मशास्त्रको सिद्धान्तसँग प्रत्यक्ष भिन्नता हो । भनिन्छ, 'परमेश्वरले हामीलाई संसारको सृष्टि हुनुभन्दा अघि नै उहाँमा चुन्नुभएको छ' (एफिसी १:४); र यो जोडदार वाक्यांश अनन्तताको स्पष्ट रूपमा अभिव्यक्त छ । यसरी पावलले थिस्सलोनिकी विश्वासीहरूलाई सम्बोधन गर्छन्, 'परमेश्वरले सुरुदेखि नै तिमीहरूलाई उद्धारको लागि छान्नुभएको छ' (२ थेस्सलोनिकी २:१३) । 'सुरुदेखि' भन्ने वाक्यांशले अनन्ततालाई जनाउँछ भन्ने वाक्यांश हितोपदेश ८:२३ मा स्पष्ट हुन्छ, जहाँ ख्रीष्टले यसो भन्दै परिचय दिनुभएको छ, 'म अनन्तदेखि, सुरुदेखि नै, पृथ्वीको स्थापना देखि नै भएको हुँ । शुरुवात यहाँ 'अनन्त देखि' वाक्यांशको बराबर छ । वास्तवमा, हामी ईश्वरीय दिमागमा उत्पन्न हुने कुनै नयाँ संकल्पको कल्पना गर्न सक्दैनौं, बिना ज्ञानमा ईश्वरत्व दोषपूर्ण, वा उहाँको पूर्णतामा परिवर्तनशील - अनुमानहरू जुन अस्तित्वको प्रकृतिसँग पूर्णतया असंगत छन्, जसको नाम यहोवा हो ।

३. यो छनौट गर्दा, परमेश्वरले आफ्नै सार्वभौम इच्छाबाट काम गर्नुभयो र तिनीहरूको विश्वास वा अन्य योग्यताहरूको कुनै दूरदृष्टिबाट प्रभावित हुनुभएन । आर्मीनियनहरूका अनुसार मानिसहरूको उद्धारको सम्मान गर्ने परमेश्वरको आदेश तिनीहरूको पूर्व विश्वास र असल कामहरूमा आधारित छ । यसरी,

परमेश्वरको आदेश, यद्यपि समय भन्दा पहिले, मानिसहरूको कार्यहरूको लागि पछिको लागि छ, र तिनीहरूको इच्छाको दृढतामा निर्भर छ । तर यस विचारको लागि, सर्वोच्च प्रभुत्व र परमेश्वरको पूर्ण अधिकारको लागि अपमानजनक, धर्मशास्त्रको सिद्धान्तको प्रत्यक्ष विरोध छ । चुनावलाई अनुग्रहको लागि, कामहरूको बहिष्कारमा श्रेय दिइएको छ । र यी दुई कारणहरू असंगत र पारस्परिक विनाशकारी रूपमा प्रतिनिधित्व गरिन्छ । 'त्यसो भए पनि यस वर्तमान समयमा, अनुग्रहको चुनाव अनुसार एक अवशेष छ । र यदि अनुग्रहद्वारा, त्यसोभए यो कामको अधिक छैन, अन्यथा अनुग्रह अनुग्रह छैन । तर यदि यो कामको हो भने, यो अब अनुग्रह छैन । नत्र काम काम रहँदैन' (रोमी ११:५, ६)। के मानिसहरूको असल कामको दूरदर्शिता नै उनीहरूको चुनावको कारण थियो भन्ने धारणालाई यी शब्दहरूसँग कसरी मिलाउन सम्भव छ ? यसबाहेक, यो विशेष ध्यान दिन योग्य छ कि विश्वास र पवित्रता, जसलाई सशर्त आदेशका वकालत गर्नेहरूले चुनावको कारणहरू बनाउँछन्, स्पष्ट रूपमा धर्मशास्त्रमा भनिएको छ कि यसको प्रभाव हो (२ थेस्सलोनिकी २:१३; एफिसी १:४) । रोमी ९:१०-१३ मा, पावलले विषयको दृष्टान्तको रूपमा याकूब र एसावको मामिला प्रस्तुत गर्दछन् र तिनीहरूका कामहरूको कुनै विचार नगरी, परमेश्वरको सार्वभौमिकतामा सुख वा दुःखको लागि व्यक्तिहरूको पूर्वनिर्धारितता पत्ता लगाउँदछन् । जसरी इसहाकका दुई छोराहरूको चिट्ठा तिनीहरूको व्यक्तिगत आचरणको अधि बसाइसकेको थियो, त्यसरी नै

प्रेरितले सङ्केत गर्छन् कि उद्धारको लागि विशेष व्यक्तिहरूको नियुक्ति मात्र परमेश्वरको असल खुशीमा निर्भर छ ।<sup>22</sup>

त्यो चुनाव परमेश्वरको असल खुशीमा आधारित छ तर अरू कुनै पनि कुरामा होइन । त्यही अध्यायको पद १६ मा स्पष्ट रूपमा भनिएको छ: 'यो चाहनेको होइन, न दौडनेको हो, तर दया देखाउने परमेश्वरको हो ।' र पद १८ मा पनि: 'यसकारण उहाँले जसलाई चाहानुहुन्छ उसलाई दया गर्नुहुन्छ ...' अन्यथा, सिद्धान्तमा आपत्तिको छाया हुनेछैन ।

यदि परमेश्वरले आफ्नो काम अनुसार एउटालाई रोज्नुभयो र अर्कोलाई अस्वीकार गर्नुभयो भने मानिसहरूले कसरी यो अन्यायपूर्ण भन्न सक्छन् ? अनि कसरी कसैले आपत्ति गर्न सक्छ, पद १९ मा, 'जसरी परमेश्वरको इच्छालाई प्रतिरोध गर्न सकिँदैन, मानिसहरूलाई दोष दिनु हुँदैन', यदि प्रश्नमा रहेको निर्णय परमेश्वरको इच्छामा भर पर्दैन, तर परमेश्वरको इच्छामा निर्भर थियो तर मानिसहरूको होइन भने ? प्रेरितले आपत्तिजनक जवाफ दिन कति सजिलो छ, 'तिमी गलत छौ, छनोट परमेश्वरको होइन, उहाँले जसलाई चाहानुहुन्छ छान्नुहुन्न तर जसलाई देख्नुहुन्छ उसलाई रोज्नुहुन्छ ! यो उसको इच्छा होइन, तर मानिसले निर्णय गर्छ ।' पावलले त्यसको जवाफ दिँदैनन्, तर ईश्वरीय सार्वभौमिकताको सिद्धान्तलाई प्रमाणित गर्दछन् । त्यसकारण पावलले उही आपत्तिहरूको जवाफ दिनुपर्ने जुन अहिले चुनावको सिद्धान्तको विरुद्ध निरन्तर आग्रह गरिएको छ, त्यो सिद्धान्त उहाँको थियो भनेर देखाउन धेरै टाढा जान्छन् ।<sup>23</sup>

---

<sup>22</sup> डिकको ईश्वरशास्त्रमा अध्यापन, खण्ड २, पृष्ठ १८९, १९० ।

<sup>23</sup> रोमीको पुस्तकमा होजको टिप्पणी ।



४. आप्ना चुनिएकाहरूलाई आदर गर्ने परमेश्वरको उद्देश्य अपरिवर्तनीय छ । सन्तहरू अनुग्रहको अवस्थाबाट खस्र सक्छन् भनी आर्मिनियनहरूले विश्वास गर्छन्, त्यसैले उनीहरूले यो कुरा कायम राख्छन् कि आज चुनिएकाहरूमध्ये एक व्यक्ति भोलि निन्दनीय बन्न सक्छ । तिनीहरू पुष्टी गर्छन् कि 'मानिसहरूले आफ्नो चुनाव रद्द गर्न सक्छन्' - कि 'जसरी तिनीहरूले आफूलाई विश्वासीहरूबाट अविश्वासीहरूमा परिवर्तन गर्छन्, तिनीहरूको बारेमा ईश्वरीय संकल्प पनि परिवर्तन हुन्छ ।' तर धर्मशास्त्रले स्पष्ट रूपमा घोषणा गर्दछ, परमप्रभुको सल्लाह सदा-सर्वदा स्थिर रहन्छ; उहाँको मनका विचारहरू पुस्ता-पुस्तासम्म स्थिर रहन्छ ।' (भजन ३३:११) । उहाँको सल्लाहको अपरिवर्तनीयताको यो सामान्य आश्वासन बाहेक, यो पुष्टि गरिएको छ कि 'परमेश्वरको जग पक्का छ, यो छाप लगाएर, प्रभुले उहाँका मानिसहरूलाई जान्नुहुन्छ' (२ तिमोथी २:१९) । परमेश्वरको उद्देश्य, चुनाव अनुसार, खडा हुनेछ; ताकि चुनिएकाहरूको संख्या न बढोस् न घटोस् ।

चुनावसँग जोडिएको एउटा अवस्था छ, त्यो ध्यान दिन बाँकी छ । चुनिएकाहरूलाई 'ख्रीष्टमा छानिएको' भनिएको छ, जुन वास्तवमा धर्मशास्त्रको अभिव्यक्त भाषा हो (एफिसी १:४) । यसको मतलब ख्रीष्टको मध्यस्थताको काम नै तिनीहरूको चुनावको कारण थियो भन्ने होइन । किनकि, पहिले देखि नै देखाइएको छ, चुनाव परमेश्वरको मात्र सार्वभौम इच्छाबाट हुन्छ । र धर्मशास्त्रले हाम्रो उद्धारकर्ताको मिशनलाई परमेश्वरको प्रेमको प्रभावको रूपमा प्रतिनिधित्व गर्दछ (यूहन्ना ३:१६) । ख्रीष्टको मध्यस्थता आवश्यक थियो ताकि प्रेम चयन गर्ने प्रभावहरू उहाँको न्यायको अधिकार र सम्मानसँग एकरूपतामा, परमेश्वरले चुनिएकाहरूलाई प्रदान गर्न सकोस्; तर चुनाव आफैं ईश्वरीय सार्वभौमिकतामा उत्पन्न भएको थियो, र परमेश्वरको इच्छाको राम्रो खुशी बाहेक अरू कुनै कारण थिएन (एफिसी १:५) । ईश्वरीय उद्देश्य एउटै हो, साधन र अन्त्यलाई अँगाल्ने; तर ईश्वरीय मनको सञ्चालनको हाम्रो धारणा अनुसार, अन्त पहिले मनसायमा हुन्छ र त्यसपछि साधनहरू नियुक्त गरिन्छ जसद्वारा यसलाई प्रभावकारी बनाउन सकिन्छ । 'ख्रीष्टमा छानिएको' भन्ने वाक्यांशले त्यसकारण हामी सोच्छौं कि

परमेश्वरले ख्रीष्टको मध्यस्थतालाई उनीहरूको चुनावको कारणको रूपमा होइन, तर चुनावको उद्देश्यलाई कार्यान्वयन गर्ने माध्यमको रूपमा मान्नुहुन्थ्यो ।

## खण्ड ६

जसरी परमेश्वरले चुनिएकाहरूलाई महिमाको लागि नियुक्त गर्नुभएको थियो त्यसरी नै उहाँले आफ्नो अनन्तको इच्छा र सर्वोत्तम स्वतन्त्र उद्देश्यद्वारा हुन आउने सबै घटनाक्रमहरूलाई त्यही अनुरूप हुन पूर्वनिर्धारित गर्नुभएको छ । यसकारण आदममा पतन भएर पनि चुनिएकाहरूलाई ख्रीष्टद्वारा छुटकारा दिइन्छ । र उचित समयमा काम गर्ने उहाँको आत्माद्वारा ख्रीष्टमा विश्वास गर्न बोलाइन्छ र विश्वासद्वारा उहाँको शक्तिबाट धर्मी ठहराइएका छन्, धर्मसन्तान बनाइएका छन् र पवित्र तुल्याइएका छन् र तिनीहरूलाई उद्धारका दिनका लागि विश्वासमा लागि रहन उहाँको शक्तिद्वारा जोगाइएका छन् । चुनिएकाहरू बाहेक अरू कसैलाई पनि ख्रीष्टद्वारा छुटकारा गराइएका छैनन्, प्रभावकारी रूपमा बोलाइएका छैनन्, धर्मी ठहराइएका छैनन्, धर्मसन्तान बनाइएका छैनन्, पवित्र तुल्याइएका छैनन् र उद्धार पनि गरिएका छैनन् ।

(१ पत्रु. १:२, एफे. २:१०, २ थेस. २:१३, १ थेस. ५:९-१०, तित. २:१४, रोमी ८:३०, एफे. १:३, २ थेस. २:१३, १ पत्रु. १:५, यहू. १०:१४-१५, २६, यहू. ६:६४-६५, रोमी ८:२८-३९, यहू. ८:४७; १७:९; १ यहू. २:१९)

## व्याख्या

यस खण्डमा हामीसँग पहिले सामान्य कथन छ कि, ईश्वरीय उद्देश्यमा, साधन र अन्त्य अभिन्न रूपमा जोडिएका छन् । जसरी परमेश्वरले चुनिएकाहरूलाई महिमाको लागि नियुक्त गर्नुभयो, त्यसरी नै उहाँले तिनीहरूलाई ख्रीष्टमा र उहाँको योग्यताको कारणले त्यो महिमा प्राप्त गर्न नियुक्त गर्नुभयो (१ थेसलोनिकी ५:९) । त्यसैगरी उहाँले तिनीहरूलाई ती सबै साधनहरूमा नियुक्त गर्नुभयो जुन महिमाको उपभोग गर्न अपरिहार्य रूपमा आवश्यक छ; जस्तै विश्वास र पवित्रता, र त्यसमा अन्तसम्म दृढता (२ थेसलोनिकी २:१३) । यसरी यद्यपि ख्रीष्टको मध्यस्थता तिनीहरूको चुनावको कारण थिएन, तापनि उहाँको आज्ञाकारिता र मृत्यु त्यो दयालु उद्देश्यको कार्यान्वयनको लागि नियुक्त गरिएको

ठूलो माध्यम थियो; र यद्यपि सर्वशक्तिमानले उहाँको भविष्यको विश्वास र पवित्रताको कारणले कुनै मानिसलाई महिमा गर्न रोज्नुभएन, तापनि परमेश्वरको अनन्त उद्देश्यमा उहाँका सबै चुनिएकाहरूको विश्वास र पवित्रताको लागि व्यवस्था गरिएको थियो, उनीहरूको आनन्दको आनन्द लिनु अघि । तसर्थ, व्यक्तिहरूले तोकिएको माध्यम प्रयोग गर्न बेवास्ता गर्दा उनीहरूले अन्तमा पुग्ने आशा गर्नु चुनावको सिद्धान्तको घोर दुरुपयोग हो । कुनै पनि मानिसले जीवनको सामान्य मामिलामा यसरी काम गर्दै नर असीम रूपमा उच्च महत्वको मामिलामा त्यसो गर्नु उच्च अनुमान र मूर्खता हुनेछ ।

यस खण्डले अर्को विशेष गरी माध्यमहरू बताउँछ जसद्वारा चुनिएकाहरूलाई महिमामा ल्याइन्छ । तिनीहरू ख्रीष्टद्वारा छुटकारा पाइन्छन् र उहाँको उद्धार उहाँको आत्माको कामद्वारा तिनीहरूमा प्रभावकारी रूपमा लागू हुन्छ । 'ख्रीष्टद्वारा उद्धार गरिएको' वाक्यांशको आयात निर्धारण गर्न, यहाँ छुटकारा दिइएको शब्द कुन अर्थमा प्रयोग गरिएको छ भनी पत्ता लगाउन आवश्यक छ । धर्मशास्त्रमा 'उद्धार' शब्दले प्रायः पापबाट वास्तविक छुटकारा र यसका सबै दण्डनीय परिणामहरूलाई सङ्केत गर्छ; तर मुख्य रूपमा र उचित रूपमा यसको अर्थ फिरौतीको भुक्तानीद्वारा प्रभावित छुटकारा हो । तसर्थ, ईश्वरशास्त्रीहरूले सामान्यतया मूल्यद्वारा छुटकारा र शक्तिद्वारा छुटकारा बीचको भिन्नता राखेका छन्; पछिल्लो वास्तविक छुटकारासँग मेल खान्छ; पहिलोले मूल्यको भुक्तानीलाई जनाउँछ, जसद्वारा ख्रीष्टले आफ्ना मानिसहरूको छुटकारा प्राप्त गर्नुभएको थियो । जब वेस्टमिन्स्टर विश्वासको स्वीकार निर्माण गरिएको थियो, 'छुटकारा' शब्द सामान्यतया आधुनिक शब्द 'प्रायश्चित' को लगभग बराबरको रूपमा प्रयोग गरिएको थियो । र निस्सन्देह, त्यसबेला सामान्य र विशेष छुटकारा भनिएको आधुनिक वाक्यांशहरू, सामान्य र सीमित प्रायश्चितसँग मेल खान्छ । कसै-कसैले तर्क गरेका छन् कि यस खण्डमा 'छुटकारा' शब्द मूल्यको भुक्तानीको लागि होइन तर मूल्यको भुक्तानी मार्फत प्राप्त गरिएको छुटकाराको बराबर हो; वा, छुटकारा पाएको शब्द बचतको बराबरको रूपमा प्रयोग गरिएको छ । तर खण्डले चुनिएकाहरूलाई छुटकारा

दिइने र उनीहरूलाई बचाउने बीचमा स्पष्ट रूपमा छुट्याएको छ न। र यसले ख्रीष्टद्वारा तिनीहरूको उद्धारलाई प्रभावकारी रूपमा ख्रीष्टमा विश्वास गर्न बोलाइनु अघि नै प्रभावकारी र पूरा भएको रूपमा प्रतिनिधित्व गर्दछ । तिनीहरूको धर्मिकरण, धर्मपत्रग्रहण, पवित्रीकरण र अन्तिम उद्धार केवल ख्रीष्टको मृत्युद्वारा तिनीहरूका लागि प्राप्त गरिएको छुटकाराको गठन गर्ने आशिष्हरू हुन् । त्यसकारण ख्रीष्टद्वारा तिनीहरूको छुटकाराले छुटकारा आफैंमा होइन तर तिनीहरूको छुटकारा प्राप्त गर्ने मूल्यको भुक्तानीलाई सङ्केत गर्नुपर्छ । ख्रीष्टद्वारा तिनीहरूको छुटकारा पहिले नै पूरा भइसकेको छ - यो क्रुसमा ख्रीष्टद्वारा समाप्त भयो । तर तिनीहरूको वास्तविक छुटकारा तोकिएको समयमा, अर्थात्, जब तिनीहरू विश्वासद्वारा ख्रीष्टमा एकताबद्ध हुन्छन् ।

यस खण्डमा, त्यसोभए, हामीलाई सिकाइएको छ:

१. कि ख्रीष्टले आफ्नो मृत्युद्वारा, सबै मानिसहरूको मुक्ति सम्भव भएन, वा तिनीहरूलाई उद्धार योग्य अवस्थामा ल्याउनुभयो, तर आफू मर्नेहरूका लागि एक निश्चित उद्धार किनेर सुरक्षित गर्नुभयो (यूहन्ना १७:४; हिब्रू ४:१२) ।

२. ख्रीष्ट चुनिएकाहरूका लागि मात्र मर्नुभयो र तिनीहरूका लागि मात्र मुक्ति खरिद गर्नुभयो । अर्को शब्दमा भन्नुपर्दा, ख्रीष्टले चुनिएकाहरूका लागि मात्र प्रायश्चित गर्नुभयो र कुनै पनि अर्थमा बाँकी जातिका लागि उहाँ मर्नुभएन । हाम्रो स्वीकारोक्तिले पहिले, सकारात्मक रूपमा, चुनिएकाहरूलाई ख्रीष्टद्वारा छुटकारा दिइन्छ भनी जोड दिन्छ । र त्यसपछि, नकारात्मक रूपमा, कि अरू कोही पनि ख्रीष्टद्वारा छुटकारा पाउनुहुन्न बाहेक चुनिएकाहरू मात्र । यदि यसले विशेष छुटकारा वा सीमित प्रायश्चितको सिद्धान्तलाई पुष्टि गर्दैन भने, हामीलाई थाहा छैन कुन भाषाले त्यो सिद्धान्तलाई अझ स्पष्ट रूपमा व्यक्त गर्न सक्छ । यो आर्मिनियनहरूको प्रणालीको विरुद्धमा छ, जसले 'येशू ख्रीष्टले आफ्नो मृत्यु र पीडाद्वारा, सम्पूर्ण मानवजातिको र विशेष गरी प्रत्येक व्यक्तिको पापको लागि प्रायश्चित गर्नुभयो' भनी ठान्छन् । ख्रीष्टको मृत्युले चुनिएकाहरूलाई विशेष सन्दर्भ दिएको भए तापनि, र ईश्वरीय उद्देश्यको सन्दर्भमा, अचम्मको रूपमा तिनीहरूको उद्धार सुरक्षित गर्दछ, तर पनि यसको सामान्य सन्दर्भ पनि छ, र

सबै मानिसहरूका लागि समान प्रायश्चित गरे । प्रसिद्ध रिचर्ड ब्याक्सटर, जसले सामान्य छुटकाराको पक्षमा थिए, यस र हाम्रो विश्वास स्वीकारको अर्को खण्डमा निम्न टिप्पणी गर्छन्:

अध्याय ३ खण्ड ६ र अध्याय ८ खण्ड ८ ले जुन विश्वव्यापी छुटकाराको विरुद्धमा बोल्छ, म सबै छुटकाराको बारेमा बुझ्दिन र विशेष गरी मानिसको पापको दण्ड भोग्ने र परमेश्वरको न्यायलाई सन्तुष्ट पार्ने मात्र होइन, तर त्यो विशेष छुटकाराको बारेमा जुन इरादाको साथ थियो। यदि मलाई यो व्याख्या गर्न अनुमति दिइएन भने, म यहाँ असहमति हुनुपर्छ ।<sup>24</sup>

विश्वासको स्वीकारको भाषा, मेरो विचारमा, यो व्याख्या स्वीकार गर्दैन । अझ के हो भने यो सामान्य उद्धार वा ख्रीष्टको मृत्युको सामान्य सन्दर्भको बारेमा बाइबल मौन छ । उद्धारकर्ता आफैले घोषणा गर्नुहुन्छ, 'म भेडाको लागि आफ्नो प्राण अर्पण गर्छु' । उहाँले पुष्टि गर्नुहुन्छ कि भेडाहरू जसको लागि उहाँले आफ्नो जीवन अर्पण गर्नुभयो परमेश्वरले चुनेको निश्चित संख्या हो र उहाँलाई अनन्त करारमा दिइएको छ र जसलाई उहाँले अन्ततः अनन्त जीवन दिनुहुनेछ (यूहन्ना १०:१५, २८, २९) ।

यो साँचो हो कि ख्रीष्टियन धर्मलाई यहूदीहरूबाट यस मुख्य बिन्दुमा छुट्याउनुपर्दछ जहाँ यहूदीहरू अब्राहमको वंशमा सीमित थिए, र एउटै जात र राष्ट्रमा सीमित थिए । ख्रीष्टियनले सबै प्राणीहरूलाई प्रचार गर्नु पर्ने थियो । ख्रीष्टको मृत्युको बारेमा विश्वव्यापी शब्दहरू प्रयोग गरियो । तर शब्दहरू जस्तै, 'हरेक प्राणीलाई प्रचार गर्ने' र 'सारा संसारलाई,' एकदमै हृदयसम्म बुझ्न सकिँदैन - किनकि त्यसोभए तिनीहरू कहिल्यै प्रमाणित भएका छैनन्, किनकि सुसमाचारले अहिलेसम्म देखा परेको

---

<sup>24</sup> ब्याक्सटरको विश्वासको स्वीकार, पृष्ठ २१ ।

कुनै पनि कुराको लागि हामीलाई स्वर्ग मुनिका प्रत्येक राष्ट्रलाई प्रचार गरिएको छ । तर सामान्यतया एक वा धेरै राष्ट्रहरूमा सीमित नभएको महान आदेशको व्याख्या गर्न मात्र हो, त्यसबाट कुनै पनि बहिष्कृत हुँदैन । प्रेरितहरूले यसलाई कार्यान्वयन गर्नु पर्ने थियो शहरबाट अर्को शहरमा जाँदा, जसरी तिनीहरू पवित्र आत्माद्वारा भित्रिभित्रै सरेका थिए । त्यसैले 'क्याल्भिनिस्टहरू' सोच्छन् कि ती ठूला शब्दहरू जुन ख्रीष्टको मृत्युमा लागू हुन्छन्, त्यही योग्यतामा बुझ्नुपर्छ । कि कुनै राष्ट्र वा मानिसहरू को एक प्रकार, यसबाट बहिष्कृत छैन, र सबै प्रकार र प्रकार को केहि उहाँ द्वारा बचाउनु हुनेछ । र यो परमेश्वरको न्यायमा आरोप नलिई अगाडि बढ्नु हुँदैन । यदि उहाँले सारा संसारका पापहरूको लागि पर्याप्त बलिदान र सन्तुष्टि प्राप्त गरेको छ भने, यो न्यायको लागि मेलमिलापयोग्य छैन कि सबैले उहाँद्वारा बचाउनु हुँदैन वा कस्तिमा पनि यसको प्रस्ताव र प्रबन्ध गर्नु हुँदैन; ताकि तिनीहरूले यसलाई स्वीकार गर्छन् वा गर्दैनन् भनेर एक परीक्षण गर्न सकिन्छ ।<sup>25</sup>

३. हामीलाई थप यो सिकाइएको छ कि उद्धारलाई प्रभावकारी रूपमा पवित्र आत्माद्वारा परमेश्वरबाट चुनिएका र ख्रीष्टद्वारा छुटकारा पाएका सबैमा लागू हुनेछ । र यो प्रभावकारी रूपमा तिनीहरू मात्र लागू हुनेछ । चुनिएकाहरू सबै ठीक समयमा, आत्माको शक्तिद्वारा, प्रभावकारी रूपमा ख्रीष्टमा विश्वास गर्न बोलाइएका छन् । 'पिताले मलाई दिनुहुने सबै कुरा मकहाँ आउनेछन्' (यूहन्ना ६:३७) । 'जतिले अनन्त जीवनको लागि नियुक्त भएका थिए विश्वास गरे' (प्रेरित १३:४८) । तिनीहरू सबै धर्मी छन्, दत्तक छन्, पवित्र छन्, र अनुग्रहमा दृढ रहन सक्षम हुनेछन् र लामो समयसम्म तिनीहरूको उद्धार महिमामा परिणत हुनेछ । "अनि जसलाई उहाँले पहिल्यै ठहराउनुभयो, उनीहरूलाई उहाँले बोलाउनु पनि भयो; अनि जसलाई उहाँले बोलाउनुभयो, उनीहरूलाई उहाँले धर्मी पनि

<sup>25</sup> बर्नेत उनन्वालिस् आलेखमा, खण्ड १७ ।

ठहराउनुभयो; अनि जसलाई उहाँले धर्मी ठहराउनुभयो, उनीहरूलाई उहाँले महिमा पनि दिनुभयो ।” (रोमी ८:३०)।

यसरी हाम्रो स्वीकारोक्ति, धर्मशास्त्रमा सहमत, प्रत्येक ईश्वरीय व्यक्तिहरूलाई मानव छुटकाराको महिमापूर्ण कार्यमा एक विशिष्ट भागको रूपमा र सल्लाह र सञ्चालनमा पूर्ण रूपमा सहमत भएको रूपमा प्रतिनिधित्व गर्दछ । पिताले अनन्त जीवनको लागि मानवजाति पापीहरूको निश्चित संख्या छान्नुभयो । पुत्रले संसारको सृष्टि हुनु अघि उहाँमा चुनिएकाहरूका लागि आफ्नो जीवन अर्पण गर्नुभयो, र तिनीहरूका लागि अनन्त छुटकारा प्रदान गर्नुभयो र पवित्र आत्माले उनीहरूलाई उचित समयमा खरिद गरिएको छुटकारा लागू गर्नुहुन्छ । यहाँ सबै सिद्ध सद्भाव छ । पुत्रले पिताको इच्छा पूरा गर्नुहुन्छ र आत्माको काम पूर्ण रूपमा पिताको उद्देश्य र पुत्रको मध्यस्थता अनुसार हुन्छ । तर सामान्य छुटकारा, वा विश्वव्यापी प्रायश्चितको योजना अनुसार, यो सद्भाव पूर्ण रूपमा नष्ट भएको छ । पुत्रले आफ्नो रगत धेरै मानिसहरूका लागि बगाउनुहुन्छ जसलाई पिताले कहिल्यै बचाउने उद्देश्य राख्नुभएको थिएन र आत्माले सबैलाई उद्धारको आवेदन सुरक्षित गर्न आवश्यक प्रभाव प्रस्तुत गर्नुहुन्न जसको लागि ख्रीष्ट मर्नुभयो !

## खण्ड ७

परमेश्वरलाई यो उचित लाग्यो कि चुनिएकाहरू बाहेक अरू मानिसहरूमाथि आफ्नो इच्छाको अगम्य पूर्व योजनाअनुसार उहाँले कृपालाई आफ्नो अभिप्रायअनुसार र आफ्नो सृजित थोकहरूमाथि उहाँको सार्वभौमिक शक्तिको महिमाको लागि कि दिनुहुन्छ कि त थाती राख्नुहुन्छ, तिनीहरूबाट कि परमेश्वर तर्कि जानुहुन्छ र तिनीहरूलाई ती पाप र क्रोधको खातिर अनादर र क्रोधका लागि नियुक्ति गर्नुहुन्छ जुन उहाँले आफ्नो महिमित न्यायको महिमाका लागि गर्नुहुन्छ ।

(मत्ती ११:२५, २६; रोमी ९:१७, १८, २१, २२; २ तिमो. २:१९, २०; यहु ४; १ पत्रुस २:८)

## व्याख्या

यस खण्डले सामान्यतया अनन्त न्यायको आदेशलाए के भनिन्छ भनी वर्णन गर्दछ । यो शब्द विश्वासको स्वीकारमा प्रयोग गरिएको छैन र जब यो धर्मशास्त्रमा हुन्छ भने ईश्वरशास्त्रीय भन्दा फरक अर्थ राख्छ; तर सजिलोको लागि, यो परमेश्वरको इच्छाको कार्यलाई व्यक्त गर्न प्रयोग गरिन्छ जसद्वारा, जब उहाँले सबै मानवजातिलाई दोषी र दुःखमा संलग्न भएको देख्नुभयो, उहाँले केहीलाई अस्वीकार गर्नुभयो, जबकि उहाँले अरूलाई चुन्नु भयो । व्यक्तिगत र अनन्त चुनावलाई अनुमति दिने कोही-कोहीले निन्दा जस्तो कुनै पनि कुरालाई अस्वीकार गर्छन् । तर एउटा अपरिहार्य रूपमा अर्कोबाट पछ्याउँछ; कोही को छनोट को लागी अनिवार्य रूप देखि अरु को अस्वीकृति संकेत गर्नुपर्छ ।

चुनाव र अस्वीकार सह-सापेक्ष सर्तहरू हुन् । र मानिसहरूले आफैंमा लादछन्, र कल्पना गर्छन् कि उनीहरूले बुझ्ने नसक्ने असम्भव कुराको कल्पना गर्छन्, जब उनीहरूले चुनाव स्वीकार गर्छन् र निन्दा अस्वीकार गर्छन्... त्यहाँ धर्मशास्त्रका धेरै खण्डहरू छन् जसमा यो सिद्धान्त सिकाइएको छ । हामी कसै-कसैको बारेमा पढ्छौं जसको नाम 'लेखिएको छैन', र जसको फलस्वरूप, 'जीवनको पुस्तकमा' नाम लेखिएकाहरूको विरोध हुन्छ जो 'विनाशको लागि राखिएका 'क्रोधका भाँडाहरू' हुन्; जो 'पुरानो भन्दा पहिले नै दोषी ठहरिएका थिए'; जसले 'वचनमा ठेस खान्छ, अनाज्ञाकारी भएर, जसको लागि उनीहरू नियुक्त भएका थिए'; मानिसहरू जसलाई परमेश्वरले घृणा गर्नुहुन्छ भनिन्छ, जबकि अरूलाई उहाँले प्रेम गर्नुहुन्छ । कुनै पनि मानिसले रोमीहरूलाई पत्रको ९ औं र ११ औं अध्यायहरू ध्यानपूर्वक र उदासीनताका साथ पढ्न दिनुहोस् र उसले कुनै शङ्का गर्ने छैन कि कसैलाई मृत्युको लागि नियुक्त गरिएको छ र अरूलाई जीवनको लागि नियुक्त गरिएको छ ।<sup>26</sup>

---

<sup>26</sup> डिकको ईश्वरशास्त्रमा अध्यापन, खण्ड २, पृष्ठ १९७, १९८ ।



हाम्रो स्वीकारोक्तिले केहीलाई परमेश्वरको पासोमा बोल्छ र उनीहरूलाई क्रोधको लागि आदेश पनि दिन्छ । हामी बुझ्छौं कि दुई बीचको एक महत्त्वपूर्ण भिन्नता छ । यदि परमेश्वरले अरूलाई जीवनको लागि चुन्नुभएको बेलामा मानिसजातिको पापीहरूबाट किन पास हुनुभयो भन्ने कारण सोध्ने हो भने, यो उहाँको आफ्नै इच्छाको सल्लाहमा समाधान गरिनुपर्छ, जसद्वारा उहाँले आफ्नो इच्छा अनुसार दया विस्तार गर्नुहुन्छ वा रोकनुहुन्छ । निस्सन्देह, जसको छेउबाट परमेश्वरले जानुभयो तिनीहरूलाई पतित र दोषी प्राणीको रूपमा लिइयो । तर यदि तिनीहरूमा पाप थियो भने, उद्धारको लागि चुनिएकाहरूमा पनि पाप थियो । त्यसकारण हामीले परमेश्वरको इच्छामा तिनीहरूको विपरित छनोटलाई समाधान गर्नुपर्छ: “यसकारण जसलाई उहाँ कृपा दिन चाहनुहुन्छ, उसैलाई उहाँ दिनुहुन्छ; अनि जसलाई उहाँ कठोर पार्न चाहनुहुन्छ, त्यसलाई उहाँ पार्नुहुन्छ ।” (रोमी ९:१८) । जसरी हाम्रो सम्पूर्ण जातिलाई पार गरेर परमेश्वरले पाप गरेका स्वर्गदूतहरूसँग व्यवहार गर्नुहुन्थ्यो, त्यसरी नै यो प्रकट हुनुपर्छ कि कसै-कसैलाई जीवनको लागि चुन्दा, उहाँले नचुनिएको मानिसहरूलाई कुनै अन्याय गर्नुभएन जसको मामिला जत्तिकै खराब हुने थियो, अरूलाई पटकै छनोट नगरेको भए पनि । तर परमेश्वरले किन उहाँबाट भएर गएकाहरूलाई अनादर र क्रोधित गर्न आदेश दिनुभयो भनी कारण सोध्ने हो भने, यो तिनीहरूको आफ्नै पापमा समाधान हुनुपर्छ । यस कार्यमा परमेश्वर न्यायाधीशको रूपमा देखा पर्नुहुन्छ, दोषीको सजाय पहिले नै तय गर्दै; र उहाँको आदेश न्यायको प्राकृतिक मार्ग अनुसार तिनीहरूप्रति कार्य गर्ने उद्देश्य मात्र हो । तिनीहरूको आफ्नै पाप तिनीहरूको अन्तिम विनाशको कारण हो र त्यसैले परमेश्वरले तिनीहरूलाई कुनै गल्ती गर्नुहुन । चुनिएकाहरूको उद्धार पूर्णतया 'उहाँको महिमित अनुग्रहको प्रशंसाको लागि' हो र नचुनिएकाहरूको निन्दा 'उहाँको महिमित न्यायको प्रशंसाको लागि' हो ।

## खण्ड ८

पूर्वनिर्धारित यो उच्च रहस्यमयको सिद्धान्तहरूलाई विशेष सावधानी र

हेरचाहको साथ प्रयोग गरिनुपर्छ ताकि परमेश्वरको वचनमा प्रकाश पारिएको उहाँको इच्छालाई आत्मासात् गर्ने मानिसहरू र त्यसप्रति आज्ञाकारीताको प्रतिबद्धता जनाउनेहरूले आफ्नो प्रभावकारी बोलावटको निश्चियताबाट आफ्नो अनन्तको चुनावमा निश्चित हुन सकून् । यो धर्मसिद्धान्तले परमेश्वरको महिमा, आदर र प्रशंसाको कुरा वहन गर्नेछ र ईमानदारीपूर्वक सुसमाचार पालन गर्ने सबैलाई नम्रता, लगनशीलता र असीम सान्त्वना प्रदान गर्नेछ ।

(रोमी ९:२०; रोमी ११:३३; व्यव. २९:२९; २ पत्र. १:१०, एफे. १:६; रोमी ११:३३, रोमी ११:५, ६, २०; २ पत्र. १:१०; रोमी ८:३३; लुका १०:२०)

## व्याख्या

पूर्वनिर्धारणको सिद्धान्त, वास्तवमा, एक उच्च रहस्य हो - परमेश्वरको गहिरो चीजहरू मध्ये एक हो, जुन हाम्रो कमजोर बुद्धिले पूर्ण रूपमा बुझ्न सक्दैन । यसको बारेमा हाम्रो सोधपुछमा, हामीले व्यर्थ जिज्ञासालाई दबाउनुपर्दछ र लेखिएको भन्दा माथि बुद्धिमानी हुने प्रयास गर्नु हुँदैन । तर यो सिद्धान्त परमेश्वरद्वारा उहाँको वचनमा प्रकट भएको हुनाले, यो विवेकपूर्ण अनुसन्धानको लागि उपयुक्त विषय हो, र यसलाई पुलपिट र प्रेसबाट प्रकाशित गरिनुपर्छ । क्यालिभिन न्यायसंगत टिप्पणी गर्छन्: 'ती चीजहरूलाई जुन प्रभुले गोप्य रूपमा राख्नुभएको छ, हामीले खोज्न सक्दैनौं; उहाँले खुला रूपमा ल्याउनु भएका कुराहरूलाई हामीले बेवास्ता गर्न सक्दैनौं । नत्रता एकातिर हामी व्यर्थ जिज्ञासाको निन्दा हुनेछौं, वा अर्को तर्फ, अकृतज्ञताको ।' यदि यो सिद्धान्त खतरनाक वा बेकार थियो भने, परमेश्वरले यसलाई प्रकट गर्नुहुने थिएन र मानिसहरूले यसलाई दबाउन खोज्नु भनेको परमेश्वरको बुद्धिलाई अवहेलना गर्नु हो, मानौं कि उनीहरूले घमण्डीपूर्वक रोक्नको लागि हस्तक्षेप गर्ने खतरालाई उहाँले पहिले नै देख्नुभएन । क्यालिभिन थप्छन्, 'जसले पनि' पूर्वनिर्धारित सिद्धान्तलाई गलत तरिकाले ल्याउन परिश्रम गर्छ । उसले खुल्लमखुल्ला परमेश्वरलाई नराम्रो भन्छ जस्तो कि केहि हृदयसम्म उनीबाट अनावश्यक रूपमा

खसेको थियो जुन चर्चको लागि हानिकारक छ ।<sup>27</sup> यो सिद्धान्त, तथापि, विशेष न्याय र विवेकसँग ह्यान्डल गर्न को लागी, मानव अनुमानहरु को लागी बेवास्ता गर्न को लागी र धर्मशास्त्रलाई पालन गर्न को लागी स्पष्ट रूपमा प्रकट गरिएको छ । विवेकी ढंगले छलफल गर्दा, यसले न त इजाजतलाई निम्त्याउँछ न निराशा; तर ख्रीष्टियनहरूको ज्ञान, स्थापना र सान्त्वनाको लागि प्रख्यात रूपमा सहयोग गर्नेछ ।

यो सधैं याद गर्नुपर्दछ कि कुनै पनि व्यक्तिले आफ्नो चुनाव परिवर्तन गर्नु अघि थाहा पाउन सक्दैन । त्यसकारण परमेश्वरको गोप्य उद्देश्यमा डुब्नुको सट्टा, उसले आफ्नो प्रकट इच्छामा ध्यान दिनु पर्छ, कि उसको पेशा सुनिश्चित गरेर, उसले आफ्नो चुनाव सुनिश्चित गर्न सक्छ । यो ज्ञान प्राप्त गर्न सकिने क्रम र विधिलाई प्रेरित पत्रसले औल्याएको छन्, जब उनले ख्रीष्टियनहरूलाई 'आफ्नो बोलावट र चुनावलाई सुनिश्चित गर्नको लागि सधैं लगनशील हुन' आग्रह गर्छन् (२ पत्रुस १:१०) । तिनीहरूको अनन्त चुनाव एक गहिरो गोप्य रहनु पर्छ जबसम्म यो तिनीहरूको प्रभावकारी आह्वानद्वारा समयमा पत्ता लाग्दैन । तर जब तिनीहरूले आफ्नो आह्वान पत्ता लगाउँछन् तब तिनीहरूले अनन्तकालदेखि नै चुनिएको निष्कर्षमा पुग्न सक्छन् । त्यसोभए, चुनावले कुनै पनि व्यक्तिलाई आह्वानहरू पालन गर्ने र सुसमाचारका प्रस्तावहरूलाई अँगाल्ने सन्दर्भमा कुनै निरुत्साहित गर्दैन । सुसमाचारका निमन्त्रणाहरू चुनिएका मानिसहरूलाई होइन तर नाश हुन तयार पापीहरूका रूपमा सम्बोधन गरिएका छन् । यी निमन्त्रणाहरू पालन गर्न सबै एउटै दायित्व अन्तर्गत छन् र ख्रीष्टबाट प्रोत्साहन सबैको लागि समान छ - 'मकहाँ आउनेलाई म कुनै पनि हालतमा बाहिर निकाल्नेछैन।' चुनावको सिद्धान्तमा इमानदारीपूर्वक सुसमाचार पालन गर्ने सबैमा प्रभाव पवित्र र सान्त्वना हुनुपर्छ । यो तिनीहरूलाई परमेश्वरप्रति श्रद्धा र कृतज्ञताको भावनासँग प्रेरित गर्न, अनन्त सार्वभौमको सामु आफ्नो आत्मालाई नम्र पार्न, कर्तव्य निर्वाहमा लगनशील हुन उत्प्रेरित गर्न, जीवनको प्रलोभन र परीक्षाहरूमा उनीहरूलाई बलियो

---

<sup>27</sup> क्याल्भिनको इन्स्टिट्युट, किताब ३, अध्याय २१, खण्ड ४ ।

सान्त्वना प्रदान गर्न र तिनीहरूलाई अनन्त महिमाको जीवन्त आशाको साथ दियो  
प्रदान गर्न गणना गरिएको छ ।



## अध्याय ४

### सृष्टिको बारेमा

### (CREATION)

#### खण्ड १

उहाँको अनन्त शक्ति, बुद्धि र भलाइको महिमा प्रकटीकरणको लागि शुरूमा केही चिज विना अर्थात् शुन्यताबाट उहाँले संसारको सृष्टि गर्नुभयो र छ दिनको अन्तरालमा त्यहाँ भएका सबै चीजहरू चाहे दृश्य होस् वा अदृश्य सबै बनाउन परमेश्वर पिता, पुत्र र पवित्र आत्मा परमेश्वरलाई असल लाग्यो र सबै थोक अति सुन्दर बनाउनुभयो ।

(हिब्रू १:२; यूह १:२, ३; उत्प. १:२; अयु. २६:१३; अयु. ३३:४, रोमी १:२०; यर. १०:१२; भ.सं. १०४:२४; भ.सं. ३३:५, उत्प. १ अध्याय; हिब्रू ११:३; कल. १:१६; प्रेरि. १७:२४)

#### व्याख्या

‘सृष्टि’ शब्दबाट हामीले सबै वस्तुको उत्पादन र निर्माणलाई बुझ्नुपर्छ । म दुई शब्दहरू प्रयोग गर्छु, किनभने सृष्टि दुई प्रकारको हुन्छ - प्राथमिक र माध्यमिक, वा तत्काल र मध्यस्थता । पहिलोद्वारा, कुनै पनि चीजको उत्पादनलाई बुझिन्छ; उत्तरार्द्धद्वारा, पूर्व-अवस्थित पदार्थबाट चीजहरूको गठन, तर पदार्थ प्राकृतिक रूपमा त्यस्ता उत्पादनहरूको लागि अपरिहार्य छ जुन दोस्रो कारणहरूको कुनै शक्तिले कहिल्यै पनि त्यस्तो रूपमा ल्याइएको छैन । यो खण्डले हामीलाई सिकाउँछ:

१. कि संसारको सुरुवात थियो । यो अब भन्न सकिने सबैभन्दा स्पष्ट सत्यमध्ये एक मानिनेछ, तर यो ईश्वरीय प्रकाशद्वारा पुष्टि गर्न आवश्यक छ । संसार अनन्तकाल देखि अस्तित्वमा छ भन्ने कुरा सामान्यतया पुरातन धर्मशास्त्री दार्शनिकहरूले राखेका थिए । तिनीहरूमध्ये कतिपयले भनेका थिए कि संसार जसको लागि बनाइएको छ त्यो मात्र अनन्तकालदेखि अस्तित्वमा छैन तर यो त्यो सुन्दर रूपमा जीवित छ जसमा हामी यसलाई देख्छौं । अरूले स्वीकार गरे कि

स्वर्ग र पृथ्वी तिनीहरूको वर्तमान स्वरूपको सन्दर्भमा सुरु भएको थियो तर तिनीहरू बनाइएको कुराको अनन्तता कायम राखे । संसारको सुरुवात भनेको धर्मशास्त्रको समान सिद्धान्त हो (उत्पत्ति १:१; भजन ९०:२) । यो वाक्यांशहरूमा निहित छ, 'संसारको उत्पत्ति हुनु अघि', 'संसार सुरु हुनु अघि' (एफिसी १:४; २ तिमोथी १:९) ।

सामान्यतया प्राप्त कालक्रम अनुसार मोशाक्षी सृष्टि वृत्तान्त ख्रीष्टको जन्म भन्दा ४००४ वर्ष पहिले भएको थियो । यदि, वास्तवमा, मिश्रि, हिन्दू र चिनियाँहरूको वृत्तान्तहरू जम्मा गर्ने हो भने, हामीले यो विश्वास गर्नुपर्छ कि ब्रह्माण्ड यसको वर्तमान स्वरूपमा, लाखौं वर्षदेखि अस्तित्वमा छ; तर यी वृत्तान्तहरू सन्तोषजनक रूपमा गलत साबित भएका छन् । र एक बलियो अनुमानको रूपमा कि संसार अझै ६००० वर्षसम्म अवस्थित छैन, यो अक्सर टिप्पणी गरिएको छ कि कलाको आविष्कार र प्रारम्भिक साम्राज्यहरूको निर्माण, कुनै ठूलो पुरातनता होइन र तिनीहरूको उत्पत्तिमा पत्ता लगाउन सकिन्छ ।

२. त्यो सृष्टि परमेश्वरको काम हो । प्रायः परमेश्वरले यो कामलाई आफ्नो ईश्वरत्वको एक विशिष्ट महिमाको रूपमा दाबी गर्नुहुन्छ, अरू सबैलाई छोडेर (यशै ४४:२४; ४५:१२) । तथापि, सृष्टिको कार्य त्रिएकका सबै तीन व्यक्तिहरूको लागि साझा छ । यो पिता (१ कोरिन्थी ८:६); पुत्रलाई (यूहन्ना १:३); पवित्र आत्मालाई (उत्पत्ति १:२; अय्यूब २६:१३) सृष्टिकर्ता भनिएको छ । तीनै व्यक्ति एक परमेश्वर हुन् । त्यसकारण, हामीले सृष्टिमा पिता प्रमुख कर्ता र पुत्र र पवित्र आत्मा निम्न स्तरका कर्ताहरू, वा केवल उपकरणहरू हुन् भनेर मान्नु हुँदैन । परमेश्वरका सबै बाह्य कार्यहरूमा, प्रत्येक त्रिएक व्यक्तिका व्यक्तिहरू समान रूपमा सहमत हुन्छन् ।

३. त्यो सृष्टि 'संसार र त्यसमा भएका सबै कुरा, चाहे देखिने वा अदृश्य' सम्म फैलिएको छ । यो धर्मशास्त्रका धेरै खण्डहरूमा स्पष्ट रूपमा घोषणा गरिएको छ: 'परमेश्वरले संसार र त्यसमा भएका सबै थोक बनाउनुभयो' (प्रेरित १७:२४) । 'स्वर्गमा भएका र पृथ्वीमा देखिने र नदेखिने सबै थोक उहाँद्वारा नै सृष्टि गरिएको थियो' (कल. १:१६) । यसमा पक्कै पनि स्वर्गदूतहरू समावेश छन् । तिनीहरूको

सृष्टि मोशाको सृष्टि वृत्तान्त अवधि भन्दा पहिले भएको हो भनेर हामीले सोच्ने कुनै कारण छैन र तिनीहरू सामान्यतया पहिलो दिनमा सिर्जना गरिएको मानिन्छ ।

४. कि संसार र यसमा भएका सबै चीजहरू 'छ दिनको समय अवधिमा' सृष्टि गरिएका थिए । यो पनि धर्मशास्त्रको अभिव्यक्त भाषा हो: 'किनकि प्रभुले छ दिनमा आकाश र पृथ्वी, समुद्र र त्यसमा भएका सबै थोक बनाउनुभयो' (प्रस्थान २०:११) । भूवैज्ञानिकहरूको आधुनिक आविष्कारहरूले उनीहरूलाई हाम्रो ग्लोब छ दिनको अवधिको तुलनामा बनाइएको सामग्रीहरूमा पहिलेको उत्पत्ति तोकन प्रेरित गरेको छ, जसलाई सामान्यतया मोशाको सृष्टिको नामले चिनिन्छ र भूगर्भीय र मोशाका उल्लेखहरू मिलाउनको लागि विभिन्न सिद्धान्तहरू अपनाइएका छन् । कोही-कोहीले पृथ्वीको सामग्रीमा भएका सबै परिवर्तनहरू मोशाको सृष्टिको छ दिनको अवधिमा वा त्यस अवधिदेखि नै भएको ठान्छन् । तर, यो आग्रह गरिएको छ, कि भूविज्ञानले स्थापित गर्ने तथ्यहरूले यो दृष्टिकोणलाई पूर्णतया असम्भव साबित गर्दछ । अरूले भनेका छन् कि सृष्टिको दिन प्राकृतिक दिन होइन, चौबीस चौकाहरू मिलेर बनेको थियो, तर अनिश्चित अवधिको अवधि थियो । यसमा आपत्ति जनाइएको छ कि पवित्र इतिहासकार, व्याख्याको यस्तो अक्षांशबाट जोगाउनको लागि, स्पष्ट रूपमा सबै दिनहरूको घोषणा गर्छन्, कि तिनीहरूमध्ये प्रत्येकको 'साँझ र बिहान' थियो - यसरी, यस्तो देखिन्छ, स्पष्ट रूपमा कुनै पनि व्याख्या बाहेक जुन प्राकृतिक दिनलाई संकेत गर्दैन । अरूले यो मान्छन् कि हाम्रो विश्वका सामग्रीहरू अस्तित्वमा थिए र सृजनात्मक शक्तिहरूको सक्रिय सञ्चालन अन्तर्गत, मानिसको सृष्टि हुनु अघि अनिश्चित अवधिको लागि र त्यो प्रेरित रेकर्ड, जबकि यसले हामीलाई पृथ्वीको पूर्व-अवस्थित अवस्थाको सम्बन्धमा कुनै जानकारी दिँदैन । यदि कुनै अन्य स्रोतबाट मानव अनुसन्धानद्वारा पत्ता लगाउनु पर्छ भने यो पहिले नै अवस्थित थियो भन्ने विश्वासको लागि पर्याप्त ठाउँ छोड्छ । उत्पत्तिको पहिलो अध्यायको पहिलो पद, तिनीहरूको विचारमा, ब्रह्माण्डको रचना सर्वशक्तिमानको शक्तिले कुनै पनि कुराबाट उत्पन्न भएको हो भनेर मात्र जोड दिन्छ तर समयलाई पूर्ण रूपमा अनिश्चित छोड्छ । त्यस अध्यायका पछिल्ला पदहरूले क्रमिक प्रक्रियाको



विवरण दिन्छ जसद्वारा शाश्वतले छ दिनको अन्तरालमा, पूर्व-अवस्थित पदार्थलाई यसको वर्तमान स्वरूपमा घटायो र अहिले अस्तित्वमा रहेका वनस्पति र जनावरहरूलाई अस्तित्व दिनुभयो । अवस्थित दौडहरूको सृष्टि हुनु अघि भूवैज्ञानिक घटनाहरूको लामो उत्तराधिकारको लागि ठाउँ छोड्ने यो व्याख्या, अब सृष्टिको मोशाको वृत्तान्तसँग भौगोलिक आविष्कारहरू मिलाउने सामान्य रूपमा प्राप्त मोड जस्तो देखिन्छ ।<sup>28</sup>

५. कि सबै चीजहरू धेरै असल तरीकाले सृष्टि गरिएका छन् । सबै असल थियो । यो महान वास्तुकारले अनन्तदेखि अनन्त दिमागमा बनाएको मोडेलको लागि सहमत थियो । यसले यसको सृष्टिको अन्त्यमा ठ्याक्कै जवाफ दियो र यसलाई डिजाइन गरिएको उद्देश्यमा अनुकूलित गरियो ।

६. परमेश्वरले आफ्नो महिमा प्रकट गर्नको लागि सबै थोक बनाउनुभयो । 'परमप्रभुले सबै थोक आफ्नो लागि बनाउनुभएको छ,' उहाँको असीम सिद्धताको प्रकटीकरणको लागि; र उहाँका सबै कार्यहरूले उहाँको सर्वशक्तिमान शक्ति, उहाँको असीम भलाइ र उहाँको अगम्य बुद्धिको घोषणा गर्दछ । भौतिक ब्रह्माण्डको हरेक भागमा उहाँको महिमा चम्किन्छ । तर यदि बुद्धिको आँखाले यसलाई मनन गर्ने र सर्वशक्तिमान सृष्टिकर्ताको प्रशंसा मनाउने कुनै प्राणी नभएको भए यो व्यर्थमा चम्कने थियो । त्यसकारण मानिसलाई उसको लागि तयार गरिएको बस्तीमा परिचय गराइयो र उसको सृष्टिको अर्को खण्डले विवरण दिन्छ ।

## खण्ड २

परमेश्वरले अरू सबै जीवजीवता बनाइसकेपछि, उहाँले मानिसलाई नर र नारी भनि तर्कसङ्गत र अविनाशी आत्मामा सृष्टि गर्नुभयो । ज्ञानी, धर्मी र साँचो पवित्रताको साथमा आफ्नै स्वरूपमा बनाउनुभयो । र तिनीहरूको हृदयमा

---

<sup>28</sup> एम अगासिजको भूवैज्ञानिक राय यस व्याख्यासँग सम्बन्धित छ । उत्पत्ति १:२० मा आर. यस. क्यान्डलिस हेर्नुहोस् र डा. डनकनको रुथवेलल युवा पुरुषहरूलाई भूवैज्ञानिक व्याख्यान पनि हेर्नुहोस् । ग्लासगो, १८४२ ।

परमेश्वरको व्यवस्था लेखि दिनु मात्र नभई यसलाई पालन गर्ने शक्ति पनि प्रदान गर्नुभयो तरपनि त्यसको उल्लङ्घन गर्ने समभाव्यतामा, तिनीहरूको आफ्नै इच्छाको स्वतन्त्रतामा छोदिएका थिए जुन स्वतन्त्रता परिवर्तशील थियो । तिनीहरूको हृदयमा लेखिएको व्यवस्था बाहेक तिनीहरूलाई असल र खराबको ज्ञान दिने रूखको फल नखान भनि आज्ञा गरिएको थियो । जुन आज्ञालाई तिनीहरूले पालना गर्दा प्रभु सगँको संगतिमा प्रसन्न थिए र समस्त प्राणीहरूमाथि राज्य गरिरहेका थिए ।

(उत्प. १:२७, उत्प. २:७, उत्प. १२:७ र लुका २३:४३, मत्ती १०:२८, उत्प. १:२६; कल. ३:१०; एफे. ४:२४, रोमी २:१४, १५, उत्प. ७:२९, उत्प. ३:६; उत्प. ७:२९, उत्प. २:१७; उत्प. ३:८, ९, १०, ११, २३, उत्प. १:२६, २८)

## व्याख्या

परमेश्वरले अन्य सबै प्राणीहरू बनाएपछि मानिसको सृष्टि भयो । यसले उहाँको चरित्रको गरिमा र उहाँको सृष्टिकर्ताको प्रशस्त अनुग्रहलाई दृढतापूर्वक चिन्ह लगाउँछ । उहाँ अस्तित्वमा आउनु अघि, पृथ्वी, जुन उहाँको अस्थायी निवासको लागि निर्माण गरिएको थियो पूर्ण रूपमा तयार थियो र उहाँको स्वागतको लागि पर्याप्त रूपमा सुसज्जित थियो । परमेश्वरले मानिस, नर र नारी - एक पुरुष र एक महिला - माटोको धुलोबाट पुरुष र महिलालाई मानिसको छेउबाट लिइएको करडबाट सृष्टि गर्नुभयो । यस्तो लाग्नुपर्छ कि बाँकी प्राणीहरूमध्ये परमेश्वरले धेरै जोडीहरू बनाउनुभयो तर मानिसबाट उहाँले एउटा मात्र बनाउनुभयो र यसैबाट ख्रीष्टले सम्बन्धविच्छेदको विरुद्धमा तर्क ल्याउनुहुन्छ (मला २:१५; मत्ती १९:४, ५) । मानिस एक यौगिक अस्तित्व हो, दुई महान भागहरू मिलेर बनेको छ, एक आत्मा र एक शरीर । उसको शरीर, कम सामग्रीबाट बनेको भए पनि, उत्कृष्ट कारीगरीको टुक्रा हो; तर उहाँको आत्मा उहाँको प्रकृतिको सबैभन्दा महान भाग हो । उसको आत्माद्वारा ऊ परमेश्वर र स्वर्गद्वारहरूसँग मिल्दोजुल्दो छ; उसको शरीरद्वारा, नष्ट हुने जनावरहरूलाई र उसको खुट्टामुनिको धुलोसँग मिल्दोजुल्दो छ ।

मानिस मूलतः परमेश्वरको स्वरूपमा सृष्टि गरिएको थियो । यो ईश्वरीय सारको सहभागितामा समावेश हुन सक्दैन; किनभने यो कुनै पनि प्राणीलाई सम्पर्क गर्न

नसकिने कुरा हो । न त यो उनको बाह्य रूप मा समावेश हुन्छ । परमेश्वरको लागि कुनै शारीरिक अङ्गहरू नभएको कुनै पनि भौतिक समानताद्वारा प्रतिनिधित्व गर्न सकिँदैन । परमेश्वरको स्वरूप आंशिक रूपमा मानिसको आत्माको आत्मिकतामा समावेश थियो । परमेश्वर एक आत्मा हुनुहुन्छ - एक अभौतिक र अमर प्राणी । मानिसको आत्मा पनि आत्मा हो, यद्यपि आत्माहरूको पिता भन्दा असीम रूपमा निम्न छ । यसरी, अभौतिकता र अमरतामा मानिसको आत्माले परमेश्वरसँग समानता धारण गर्दछ । मानिसमा परमेश्वरको स्वरूप पनि त्यसैगरी प्राणीहरूमाथि उसलाई दिइएको प्रभुत्वमा समावेश थियो, जसको सन्दर्भमा ऊ पृथ्वीमा परमेश्वरको प्रतिनिधि थियो । परमेश्वर धन्य र एकमात्र शक्तिशाली हुनुहुन्छ र उहाँले मानवलाई निम्न प्राणीहरूमाथि प्रत्यायोजित सार्वभौमिकता दिनुभयो । उहाँलाई यस तल्लो संसारको शासक गठन गर्नुभएको थियो र सबै प्राणीहरू उपरि सम्मानका साथ प्रेरित थिए र उहाँको शासनको अधिनमा आउन सक्नु ।

तर मानिसमा रहेको परमेश्वरको स्वरूप मुख्यतया परमेश्वरको नैतिक सिद्धताको अनुरूप, वा उसको प्रकृतिको पूर्ण शुद्धतामा समावेश थियो । नयाँ नियमका दुई खण्डहरूबाट यो देखिन्छ कि परमेश्वरको स्वरूप जसमा मानिसलाई सुरुमा सृष्टि गरिएको थियो र जसमा ऊ पवित्र आत्माद्वारा पुनर्स्थापित हुन्छ, ज्ञान, धार्मिकता र पवित्रतामा समावेश हुन्छ (एफिसी ४:२५; कल. ३:१०) । मानिसको समझमा ज्ञान, उसको इच्छामा धार्मिकता र उसको स्नेहमा पवित्रता थियो । उसको समझ सबै आवश्यक ज्ञानले उज्यालो थियो । उसले परमेश्वर र उहाँको इच्छा थाहा पायो । उसले आफूलाई, परमेश्वरसँगको आफ्नो सम्बन्ध, उहाँप्रतिको उसको कर्तव्य र उहाँमाथिको आफ्नो निर्भरता थाहा पायो ।

उसँग प्राकृतिक वस्तुहरूको पनि विस्तृत र सही ज्ञान थियो भन्ने कुराको अनुमान उसको अगाडि समीक्षामा पारित हुँदा निम्न स्तरका जीवहरूलाई उसले विशिष्ट नामहरू दिनुबाट अनुमान गर्न सकिन्छ । उसको इच्छा परमेश्वरको इच्छा अनुरूप थियो । जसरी उसलाई आफ्नो कर्तव्य थाहा थियो, त्यसैले उ त्यसलाई पूरा गर्न पूर्ण रूपमा कर्तव्यबोध थियोन । अनि उसकोको स्नेह पवित्र र शुद्ध थियो

। तिनीहरू उचित वस्तुहरूमा राखिएका थिए र नियमित रूपमा अभ्यास गरियो । त्यसबेला ढुङ्गाको पाटिमा नैतिक नियम लेखिनुपर्छ भन्ने कुनै आवश्यकता थिएन, किनकि यो निष्पक्ष र सुपाठ्य चरित्रहरूमा मानिसको हृदयमा कुँदिएको थियो । त्यसै गरी उसँग यो पूरा गर्न पर्याप्त क्षमता थियो; तर उसको इच्छा उसको मौलिक ज्योति र पवित्र झुकाव अनुसार काम गर्न वा दुष्टतातिर फर्कन पूर्ण रूपमा स्वतन्त्र थियो ।

हाम्रा पहिलो अभिभावकको हृदयमा लेखिएको प्राकृतिक नियमको अलावा, उनीहरूले असल र खराबको ज्ञानको रूखको फल नखान आज्ञा पाए । यो प्रतिबन्ध, जरिवाना संलग्न भएको, अर्को अध्यायमा हाम्रो सूचना अन्तर्गत आउनेछ; र वर्तमानमा हामी केवल टिप्पणी गर्छौं कि हाम्रा पहिलो अभिभावकले आफ्नो मौलिक निष्ठा कायम राखे र परमेश्वरले उनीहरूमाथि लगाएको सकारात्मक आज्ञा पालन गरे, उनीहरू अत्यन्तै खुशी थिए । बगैंचा जसमा उनीहरूलाई राखिएको थियो, उनीहरूलाई सबै बाह्य आरामले सुसज्जित थियो; तिनीहरूलाई सजिलो र रमाइलो रोजगारीहरूमा संलग्न हुन बोलाइयो; उनीहरूलाई कम्तिमा पनि कमजोरी र पीडाबाट छुट दिइयो; उनीहरूलाई कुनै दोष थाहा थिएन। तिनीहरूले लाज महसुस गरेनन् । तिनीहरू डरले अपरिचित थिए । र कुनै क्रोधित भावनाहरूले तिनीहरूको आत्मालाई विचलित गरेन । तर तिनीहरूको खुशी मुख्यतया परमेश्वरको पक्षमा र उहाँसँगको घनिष्ठ संगतिमा समावेश थियो जसमा उनीहरूलाई भर्ना गरिएको थियो । आफ्नो सृष्टिकर्ताको हातबाट आउँदा मानिस कस्तो प्रख्यात प्राणी थियो ! तर अहिले कति दुःखद परिवर्तन भयो! 'परमेश्वरले मानिसलाई सोझो बनाउनुभयो; तर तिनीहरूले धेरै आविष्कारहरू खोजेका छन् ।



## अध्याय ५ पूर्वप्रबन्धका बारेमा (PROVIDENCE)

### खण्ड १

परमेश्वर सबै थोकहरूको महान् सृष्टिकर्ता सबैभन्दा ठूलो देखि सानो सम्म उहाँको बुद्धिमानि र पवित्र विधिद्वारा, उहाँको अचम्मको पूर्वज्ञान र आफ्नै स्वतन्त्र इच्छा र अपरिवर्तनीय सल्लाह अनुसार उहाँको बुद्धि, शक्ति, न्याय, भलाइ र दयाको महिमा र प्रशंसा गर्न पत्यक्ष रूपमा सबै प्राणीहरूमा र चीजहरूलाई सम्हाल्नु हुन्छ, संगठित पार्नुहुन्छ, निर्देशन दिनुहुन्छ, व्यवस्थित र नियन्त्रण गर्नुहुन्छ ।

(हिब्रू १:३, दानि. ४:३४, ३५; भ.सं. १३५:६; प्रेरित १७:२५, २६, २८; अयु. ३८-४१ अध्यायहरू, मत्ती १०:२९, ३०, ३१, हितो. १५:३; भ.सं. १०४:२४; भ.सं. १४५:१७, प्रेरित १५:१८; भ.सं. ९४:८, ९, १०, ११, एफे. १:११; भ.सं. ३३:१०, ११, यशै. ६३:१४; एफे. ३:१०; रोमी ९:१७; उत्प. ४५:७; भ.सं. १४५:७)

### व्याख्या

नियतिवादीहरू र अरूको विरोधमा, जसले ब्रह्माण्डको मौलिक नियममा, परमेश्वरले भौतिक सृष्टिलाई भौतिक सृष्टि र बौद्धिक सृष्टिलाई नैतिक नियमहरू दिनुभयो, जसद्वारा तिनीहरू निरन्तर प्रभावबाट स्वतन्त्र रूपमा दिगो र शासित छन् भन्ने कुरालाई कायम राख्छन् । यस खण्डले यो सिकाउँछ कि त्यहाँ एक पूर्वप्रबन्ध छ, जसद्वारा सबै चीजहरूको महान् सृष्टिकर्ता परमेश्वरले ती सबैलाई समर्थन गर्नुहुन्छ र शासन गर्नुहुन्छ; र यो पूर्वप्रबन्ध सबै प्राणीहरू, कार्यहरू र चीजहरूमा सबैभन्दा ठूलो घटनादेखि सानोसम्म फैलिएको छ ।

(१) परमेश्वरको प्रकृति र पूर्णताबाट एक पूर्वप्रबन्ध अनुमान गर्न सकिन्छ । जीवहरूको निर्भरता प्रकृतिबाट पूर्वप्रबन्ध अनुमान गर्न सकिन्छ । ब्रह्माण्डको सबै भागहरूमा देखिने निरन्तर क्रम र सद्भावबाट पूर्वप्रबन्ध अनुमान गर्न सकिन्छ । दृष्ट मानिसहरूलाई दिइएका उल्लेखनीय न्यायहरू, मण्डली र परमेश्वरका मानिसहरूलाई दिइएको सङ्केत उद्धारहरूबाट पूर्वप्रबन्ध अनुमान गर्न सकिन्छ

। भविष्यका घटनाहरूको भविष्यवाणी र तिनीहरूको सही पूर्तिबाट पूर्वप्रबन्ध अनुमान गर्न सकिन्छ । बाइबलमा परमेश्वरको विधिविधान जताततै जोडिएको छ । “परमप्रभुले स्वर्गमा आफ्नो सिंहासन स्थापित गर्नुभएको छ; अनि उहाँको राज्यले सबैमाथि शासन गर्दछ ।” र उसले “जसले सबै कुराहरू आफ्नै इच्छाको सल्लाहमुताबिक गर्नुहुन्छ, उहाँको संकल्पअनुसार पहिल्यै ठहराएको हुनाले हामीले उहाँमा पैतृक सम्पत्ति पनि पाएका छौं ।” (भजन १०३:१९; एफिसी १:११) ।

पूर्वप्रबन्धको अवधारणामा दुईवटा कुरा समावेश छन्— संरक्षण र सबै कुराको शासन । परमेश्वरले सबै चीजहरूलाई अस्तित्वमा जारी राखेर वा कायम राखेर सुरक्षित गर्नुहुन्छ । धर्मशास्त्रले स्पष्ट रूपमा दाबी गर्छ, ‘उहाँले सबै कुरालाई आफ्नो शक्तिको वचनद्वारा राख्नुहुन्छ’, र ‘उहाँद्वारा सबै कुराहरू हुन्छन्’ (हिब्रू १:३; कल. १:१७)। उहाँले विभिन्न प्रजातिका जीवहरूलाई जोगाउनुहुन्छ र धेरै जीवहरूलाई तिनीहरूको व्यक्तिगत प्राणीहरूमा राख्नुहुन्छ; त्यसैले उहाँलाई ‘मानिस र जनावरको रक्षक’ भनिन्छ (अय्यूब ७:२०; भजन ३६:६) । परमेश्वरले सबै कुराहरूलाई अन्तसम्म निर्देशन दिएर नियन्त्रित गर्नुहुन्छ जसको लागि उहाँले तिनीहरूलाई सृष्टि गर्नुभयो। ‘तर हाम्रा परमेश्वर स्वर्गमा हुनुहुन्छ; उहाँलाई जे इच्छा लाग्यो, त्यही उहाँले गर्नुभएको छ।’ (भजन ११५:३) । ‘अनि पृथ्वीका सबै बासिन्दाहरू शून्यसरह गनिएका हुन्; अनि उहाँले स्वर्गको सेनाको बीचमा र पृथ्वीका बासिन्दाहरूको बीचमा आफ्नै इच्छाअनुसार काम गर्नुहुन्छ; अनि कसैले उहाँको हात रोक्न सक्दैन, न ता उहाँलाई ‘तपाईंले के गर्दै हुनुहुन्छ ?’ भन्न सक्दछ । (दानियल ४:३५) । परमेश्वरको शासनलाई प्राकृतिक र नैतिक गरी दुईवटा दृष्टिकोणमा विचार गर्न सकिन्छ । उहाँको शासनको यो दोहोरो दृष्टिकोण प्राणीहरूको दुई सामान्य वर्गबाट उत्पन्न हुन्छ जुन यसको वस्तुहरू हुन् । तर्कहीन र निर्जीव प्राणीहरू उहाँको प्राकृतिक शासनको विषय हुन् । सृष्टिको तर्कसंगत भाग, वा ती प्राणीहरू जो नैतिक नियमको योग्य विषयहरू हुन्, स्वर्गदूतहरू र मानिसहरूको रूपमा, उहाँको नैतिक शासनका विषयहरू हुन् ।

(२) परमेश्वरको पूर्वप्रबन्ध ठूलादेखि सानासम्मका सबै प्राणीहरू, कार्यहरू र चीजहरूमा फैलिएको छ । 'केही,' डा डिक भन्छन्, 'केही सामान्य पूर्वप्रबन्ध मात्र राख्छन्, जसमा केही सामान्य नियमहरू कायम राख्छन्, र व्यक्ति र उनीहरूको मामिलामा चिन्ता लिने विशेष पूर्वप्रबन्धको विचारको विरुद्धमा आवाज उठाउँछन् । यो अचम्मको कुरा हो कि धर्मशास्त्रको अधिकारलाई झुकाउने दाबी गर्ने कुनै पनि व्यक्तिले पछिल्ला विचारलाई अपनाउनुपर्छ - जसले घोषणा गर्दछ कि हाम्रो स्वर्गीय पिताको ज्ञानबिना भँगेरा भुइँमा खस्दैन र हाम्रो शिरका केशहरू उहाँको अनुमतिबिना झर्दैन । सबै संख्यामा वा कुनै पनि मानिस जसले शान्तपूर्वक तर्कको आदेश सुनेको छ । यदि परमेश्वरसँग उहाँका बुद्धिमान प्राणीहरूको सम्बन्धमा वा मार्फत पूरा गर्न केही बनावटहरू छन् भने, म जान्न चाहन्छु कि उहाँको मनसाय कसरी तिनीहरूको परिस्थिति, तिनीहरूको चाल र तिनीहरूको जीवनका सबै घटनाहरूमा विशेष ध्यान नदिई पूरा हुन सक्छ? ... यसको अङ्गहरूको हेरचाह नगरी कसरी सम्पूर्ण हेरचाह गर्न सकिन्छ; वा व्यक्तिहरूलाई बेवास्ता गरियो भने के प्रजातिको संरक्षण हुन्छ ?

परमेश्वरको पूर्वप्रबन्ध निर्जीव सृष्टिमा फैलिएको छ । जसले प्रकृतिको नियमहरू तय गर्नुभयो, अझै पनि आफ्नो इच्छा अनुसार तिनीहरूको सञ्चालन जारी राख्छ वा स्थगित गर्दछ; तिनीहरू उहाँको निरन्तर प्रभावमा निर्भर छन्, र उहाँको नियन्त्रणको अधीनमा छन्; र यसको विपरित दाबी गर्नु भनेको प्रकृतिको नियमलाई तोक्नु हो जुन स्वतन्त्रता परमेश्वरको मात्र हो (भजन ११९:९१; १०४:१४; अय्यूब ३८:३१-३८) । परमेश्वरको पूर्वप्रबन्ध पनि सम्पूर्ण प्राणी सृष्टिमा पुग्छ । 'जंगलका जनावरहरू उहाँका हुन्, र हजारौं डाँडाहरूका गाईवस्तुहरू उहाँका हुन्।' तिनीहरू सबै उहाँका प्राणीहरू हुन् र उहाँका प्रजाहरू हुन् (भजन १०४:२७, २८) । स्वर्गदूतहरू, पनि, परमेश्वरको पूर्वप्रबन्धका विषयहरू हुन् । असल स्वर्गदूतहरू सधैं उहाँको इच्छा पालन गर्न तयार छन् र उहाँद्वारा सेवामा, विभिन्न तरिकामा, पृथ्वीका सन्तहरूलाई काममा लगाइन्छ (हिब्रू १:१४) । दुष्ट स्वर्गदूतहरू उहाँको अधीनमा छन्, र उहाँको अनुमतिबिना कुनै दुष्टता गर्न सक्दैन (अय्यूब १:१२) । सबै मानव मामिलाहरूमा पनि परमेश्वरको विधिविधान



फैलिएको छ; राष्ट्रहरूको मामिलाहरू उहाँको निर्देशन र नियन्त्रणमा छन् । “उहाँले शासकहरूलाई लुटको मालको रूपमा हाँक्नुहुन्छ र शक्तिशालीहरूलाई पछार्नुहुन्छ । उहाँले जातिहरूलाई बढाउनुहुन्छ र तिनीहरूलाई नाश पनि गर्नुहुन्छ; उहाँले जातिहरूलाई फैलाउनुहुन्छ र तिनीहरूलाई साँघुरो पनि पार्नुहुन्छ ।” (अय्यूब १२:१९; अय्यूब १२:२३) । बेबिलोनको राजालाई पीडादायी अनुभवबाट नम्रता सिकाइएको थियो र ‘सर्वोच्चले मानिसहरूको राज्यमा शासन गर्नुहुन्छ, र जसलाई उहाँले चाहनुहुन्छ त्यसलाई दिनुहुन्छ’ भनेर स्वीकार गर्न बाध्य भएको थियो (दानि. ४:२५) । परिवारको मामिलामा पनि परमेश्वरको पूर्वप्रबन्धलाई मान्यता दिनुपर्छ । “परमेश्वरले एकलो परेकाहरूलाई परिवारभित्र राख्नुहुन्छ; साङ्गलाहरूले बाँधिएकाहरूलाई उहाँले निकालेर ल्याउनुहुन्छ; तर विद्रोहीहरू सुक्खा भूमिमा बस्छन् ।” (भ.सं. ६८:६) । “फेरि तिनीहरू थिचोमिचो, कष्ट र शोकद्वारा घट्टै जान्छन् र दबाइन्छन् ।” (भ.सं. १०७:३९) । “तैर पनि उहाँले गरिबलाई कष्टबाट उकासेर उच्च स्थानमा राख्नुहुन्छ र उसका परिवारहरूलाई भेडाको बगालझैं तुल्याउनुहुन्छ ।” परमेश्वरको पूर्वप्रबन्ध पनि व्यक्तिहरू र तिनीहरूको सबैभन्दा सानो चिन्ताहरूमा फैलिएको छ । प्रत्येक व्यक्तिको जन्म, उसको दिनको लम्बाइ, र उसको जीवनका सबै घटनाहरू, परमेश्वरको सबैभन्दा बुद्धिमान र पवित्र विधिद्वारा विनियमित र नियन्त्रित हुन्छन् (प्रेरित १७:२८; अय्यूब १४:५) ।

कुनै विशेष पूर्वप्रबन्धको सिद्धान्त धर्मशास्त्र र तर्क दुवैको लागि अनुकूल छ, त्यसैले यो धार्मिकता र मानवजातिको सान्त्वनालाई बढावा दिने स्पष्ट प्रवृत्तिद्वारा सिफारिस गरिएको छ । संसारलाई सामान्य नियमहरूद्वारा मात्र शासन गर्ने परमेश्वरलाई, हामीले श्रद्धाका साथ हेरेका हुन सक्छौं, तर विश्वास, कृतज्ञता र आशाको साथ होइन, जुन विश्वासबाट उत्पन्न हुन्छ कि उहाँले यसको सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण मामिलाहरू हेर्ने गर्नुहुन्छ । उहाँले ‘हाम्रा मार्गहरू परिमार्जन गर्नुहुन्छ र हाम्रा सबै मार्गहरूसँग परिचित हुनुहुन्छ’ भन्ने विचार गर्नुहुन्छ कि उहाँले हाम्रा पाइलाहरू हेर्नुहुन्छ र

हाम्रा सबै घटनाहरू क्रमबद्ध गर्नुहुन्छ । हामीलाई डोयाउनुहुन्छ र सुरक्षा गर्नुहुन्छ र हाम्रा आवश्यकताहरू आफ्नै हातले आपूर्ति गर्नुहुन्छ । यो विचारले भक्तिको लागि अत्यधिक अनुकूल भावना र भावनाहरूको रेललाई जगाउँछ र जीवनको मार्गमा उत्साहजनक प्रकाश दिन्छ । हामी उहाँलाई हाम्रो अभिभावक र हाम्रो पिता मान्छौं । र उहाँको हेरचाहमा ध्यान दिँदै, हामी आश्चर्य छौं कि, यदि हामीले उहाँमा भरोसा गर्यौं भने, हामीलाई कुनै नराम्रो हुनेछैन र कुनै पनि वास्तविक आशिषहरू रोकिने छैन ।<sup>29</sup>

## खण्ड २

परमेश्वरको पूर्वज्ञान र आज्ञाबिचको सम्बन्धमा पहिलो कारण अर्थात् पूर्वज्ञान अनुसार सबै चीजहरू अपरिवर्तनीय र अविश्वसनीय रूपमा घट्न आए । तैपनि सोही पूर्वप्रबन्धद्वारा उहाँले तिनीहरूलाई दोस्रो कारकहरूको प्रकृति अनुसार अर्थात् परमेश्वरको उर्दीको स्वभावअनुसार उहाँले तिनीहरूलाई कि त अपरिहार्य रूपमा कि त स्वतन्त्र रूपमा वा सम्भावित रूपमा घट्ने आज्ञा दिनुहुन्छ ।

(प्रेरित २:२३; उत्प. ८:२२; यर. ३१:३५; प्रस. २१:१३; व्यव. १९:५; राजा २२:२८, ३४; यशै. १०:६, ७)

## व्याख्या

संसारको सुरुदेखि नै सबै कुराहरू परमेश्वरलाई थाहा भएको हुनाले र उहाँको इच्छाको अपरिवर्तनीय सल्लाहबमोजिम हुने भएकोले, यो अनिवार्य रूपमा पछ्याउँछ कि, परमेश्वरको पूर्वज्ञान र आदेशको सम्मानमा, सबै चीजहरू अचम्मलाग्दो रूपमा हुन्छन् । तर, आफ्नो पूर्वप्रबन्धद्वारा, उहाँले तिनीहरूलाई दोस्रो कारणहरूको प्रकृति अनुसार बाहिर आउन आदेश दिनुहुन्छ । भौतिक संसारको प्रत्येक भागमा परमेश्वरको इच्छा र शक्तिमा तुरुन्तै निर्भरता छ, हरेक गति र सञ्चालनको सन्दर्भमा, साथै निरन्तर अस्तित्वको सन्दर्भमा; तर उहाँले भौतिक संसारलाई केही भौतिक नियमहरूद्वारा शासन गर्नुहुन्छ - जसलाई

<sup>29</sup> डिकको ईश्वरशास्त्रमा अध्यापन, खण्ड २, पृष्ठ ३०२ ।

सामान्यतया प्रकृतिको नियमहरू भनिन्छ र धर्मशास्त्रमा स्वर्गका नियमहरू भनिन्छ - र यी नियमहरूसँग सहमत छन्, जहाँसम्म दोस्रो कारणहरूसँग सम्बन्धित छ, निश्चित प्रभावहरू समान रूपमा र निश्चित रूपमा निश्चित कारणहरू पछ्याउँछन् । परमेश्वरको पूर्वप्रबन्ध पनि बुद्धिमान प्राणीहरूको इच्छा र कार्यहरूको बारेमा चासो राख्दछ; तर उहाँको प्राविधिक प्रभाव तिनीहरूको तर्कसंगत स्वतन्त्रताको विनाशकारी छैन, किनकि तिनीहरू कुनै बाध्यतामा छैनन्, तर स्वतन्त्र रूपमा कार्य गर्छन्; र सबै स्वतन्त्रता जुन तर्कसंगत प्राणीहरूमा हुन सक्छ तिनीहरूको झुकाव अनुसार कार्य गर्नु हो । यद्यपि परमेश्वरको सन्दर्भमा कुनै घटना आकस्मिक छैन, 'जसले सुरुदेखि अन्त्यको घोषणा गर्नुहुन्छ र पुरातन समयदेखि अहिलेसम्म पूरा नभएका कुराहरू, मेरो सल्लाह खडा हुनेछ, र म मेरो सबै खुशी गर्नेछु'; यद्यपि धेरै घटनाहरू हाम्रो सन्दर्भमा आकस्मिक वा आकस्मिक हुन्छन्, र दोस्रो कारणहरूको सन्दर्भमा पनि ।

### खण्ड ३

परमेश्वरले आफ्नो सामान्य दूरदृष्टिमा विभिन्न माध्यमहरू प्रयोग गर्नुहुन्छ । यद्यपि उहाँले ती माध्यमविहीन, तिनीहरूभन्दा माथि र तिनीहरूको विरुद्धमा आफ्नो स्वतन्त्रतामा र आफ्नो खुसीमा काम गर्नुहुन्छ ।

(प्रे. २७:३१, ४४; यशै. ५५:१०, ११; होशे २:२१, २२, होशे. १:७; मत्ती. ४:४; अयू ३४:२०, रोमी ४:१९, २०, २१, राजा ६:६; दानि. ३:२७)

### व्याख्या

परमेश्वरको पूर्वप्रबन्ध या त साधारण वा चमत्कारी हो । आफ्नै बुद्धिद्वारा स्थापित सामान्य नियमहरू अनुसार र आफ्नो साधारण पूर्वप्रबन्धमा परमेश्वरले माध्यमद्वारा काम गर्नुहुन्छ । त्यसकारण हामी उहाँले नियुक्त गर्नुभएको माध्यमहरू प्रयोग गर्न बाध्य छौं र यदि हामीले यी बेवास्ता गर्यौं भने, हामी अन्त प्राप्त गर्ने आशा गर्न सक्दैनौं । तर यद्यपि परमेश्वरले सामान्यतया स्थापित नियमहरू अनुसार कार्य गर्नुहुन्छ, तापनि उहाँले यी नियमहरूलाई निलम्बन वा

परिमार्जन गर्नुहुन्न । जब उहाँको तत्काल कर्ताद्वारा, प्रकृतिको सामान्य नियममाथि वा छेउमा प्रभाव उत्पन्न हुन्छ, यसलाई हामी चमत्कार मान्दछौं । चमत्कारको सम्भावनालाई नास्तिकहरूले मात्र अस्वीकार गर्नेछन् । प्रकृतिका नियमहरू यत्तिका निश्चित छन् कि तिनीहरू कुनै पनि हालतबाट विचलित हुन सक्दैनन् भन्ने कुरालाई कायम राख्नको लागि, परमेश्वरलाई संसारको शासनबाट बहिष्कृत गर्नु हो - ब्रह्माण्डलाई एक विशाल मेसिनको रूपमा प्रतिनिधित्व गर्नु हो, जसको चालहरू निश्चित नियमहरूद्वारा नियन्त्रित हुन्छन् । जसलाई महान् वास्तुकारले पनि नियन्त्रण गर्न सक्दैनन् ।

## खण्ड ४

परमेश्वरको असीम भलाइ, अगम्य बुद्धि र सर्वशक्तिमान शक्ति उहाँको दूरदृष्टिमा यतिसम्म प्रकट हुन्छ कि यो पहिलो पतन देखि सबै स्वर्गदूतहरू र मानिसहरूका अन्य पापहरूसम्म पनि विस्तार हुन्छ । यो कार्य केवल उहाँको अनुमतिद्वारा मात्र भएको छैन तर अति बुद्धिमान र शक्तिशाली परिधिसँग विभिन्न कालखण्डहरूमा तिनीहरूलाई आज्ञा र शासन गरि उहाँको आफ्नै पवित्र उद्देश्यको खातिर गाँसिएको छ । तापनि परमेश्वरबाट पाप सृजित हुँदैन तर सृजित प्राणीहरूबाट मात्र विकास हुँदछ । उहाँ जस्तो सबैभन्दा पवित्र र धर्मी व्यक्तिबाट पापको सृष्टि र अनुमोदन हुनै सक्दैन ।

(रोमी ११:३२, ३३, ३४; २ शमु. २४:१, १ इति. २१:१; १ राजा २२:२२, २३; १ इति. १०:४, १३, १४; २ शमु. १६:१०; प्रे. २:२३; प्रे. ४:२७, २८, प्रे. १४:१६. भ.सं. ७६:१०; २ राजा १९:२८, उत्प. ५०:२०; यशै. १०:६, ७, १२, याकु. १:१३, १४, १७; १ यहू.२:१६; भ.सं. ५०:२१)

## व्याख्या

परमेश्वरको पूर्वप्रबन्ध प्राणीहरूको पापी कार्यहरूको बारेमा चिन्तित छ भनेर स्वीकार गर्नुपर्छ । योसेफका भाइहरूले उहाँलाई मिद्यानीहरूलाई बेचेर सबैभन्दा दुष्ट र अप्राकृतिक कार्य गरे । तर योसेफले आफ्ना भाइहरूलाई यसरी सम्बोधन गरे: "अनि तिमीहरूले मलाई यहाँ बेचिपठाइएको विषयमा अब शोकित नहोओ, न ता आफूसँग क्रोधित नै होओ; किनकि परमेश्वरले प्राणको रक्षा गर्नका

निम्ति मलाई तिमीहरूको अधि पठाउनुभयो ।” (उत्पत्ति ४५:५) । मानव हातद्वारा गरिएको सबैभन्दा क्रूर अपराध महिमाको प्रभुको क्रूसमा टाँगिएको थियो । तैपनि यो स्पष्ट रूपमा पुष्टि गरिएको छ कि परमेश्वरले उहाँलाई ती दुष्ट हातहरूमा सुम्पनुभयो जुन उहाँको पवित्र रगतमा मुछिएका थिए: “उहाँलाई नै, जो परमेश्वरको ठहराइएको योजना र पूर्वज्ञानअनुसार सुम्पिनुभएको थियो, तपाईंहरूले लानुभयो, अधर्मी हातहरूद्वारा क्रूसमा टाँग्नुभयो र मार्नुभयो ।” (प्रेरित २:२३) । एकै समयमा, यो निर्विवाद छ कि परमेश्वर पापको लेखक वा अनुमोदनकर्ता हुन सक्नुहुन्न । यस बिन्दुसँग जोडिएको कठिनाईको समाधान गर्नको लागि, ईश्वरशास्त्रीहरू एक कार्य र यसको गुणस्तर को बीच भेद गर्दछ । कार्य, अमूर्त रूपमा विचार गरियो, परमेश्वरबाट हो, किनकि पूर्वप्रबन्धको सहमतिबिना कुनै पनि कार्य गर्न सकिदैन; तर कर्मको पापपूर्णता पूर्णतया प्राणीबाट निस्कन्छ । प्राणीहरूको पापी कार्यहरूको बारेमा परमेश्वरको विधिविधानलाई चिन्तित गर्ने तरिकाको रूपमा, यो सामान्यतया भनिएको छ, कि परमेश्वरले तिनीहरूलाई अनुमति दिनुहुन्छ, कि उहाँले तिनीहरूलाई सीमित गर्नुहुन्छ र उहाँको आफ्नै पवित्र उद्देश्यहरू पूरा गर्नको लागि उहाँले तिनीहरूलाई उपेक्षा गर्नुहुन्छ । तर यस अमूर्त विषयको पूर्ण व्याख्या, हरेक कठिनाईलाई हटाउनको लागि, मानव संकायहरू पार गर्दछ । हामी निश्चित छौं कि परमेश्वरले आफ्ना सृष्टिहरूका सबै कार्यहरूमा चिन्तित हुनुहुन्छ । हामी समान रूपमा पक्का छौं कि परमेश्वर पापको लेखक हुनुहुन्न । र यहाँ हामीले आराम गर्नुपर्छ ।

## खण्ड ५

अति बुद्धिमान्नी, धर्मी र अनुग्रही परमेश्वरले कहिलेकाहीँ केही समयको लागि आफ्ना मानिसहरूलाई विविध परीक्षाहरू र तिनीहरूको आफ्नै हृदयको भ्रष्टतामा छोड्नुहुन्छ । तिनीहरूका पहिलेका पापहरूको निम्ति ताडना दिन वा उनीहरूमा लुकेको भ्रष्टताको शक्तिको चेतना दिलाउन ताकि तिनीहरूको छली हृदयबाट नम्र हुन सक्न् र तिनीहरूलाई अझ नजिक र निरन्तर उहाँमाथि निर्भर

रहन सकून् । तिनीहरूलाई भविष्यका सबै आउनसक्ने पापको विरुद्ध थप सतर्क बनाउन र अन्य विभिन्न न्यायपूर्ण र पवित्रतातर्फ दोहोर्‍याउन ।

(२ इति. ३२:२५, २६, ३१; २ शमु. २४:१. २ इति. १२:७, ८, ९; भ.सं. ७३, भ.सं. ७७:१-१२; मार्क. १४:६६, यहु.२१:१५, १६, १७)

## खण्ड ६

ती दुष्ट र अधर्मी मानिसहरूको लागि जसलाई धर्मी परमेश्वरले न्यायकर्ताको रूपमा पहिलेका पापहरूको लागि अन्धा र कठोर बनाइदिनुभयो । तिनीहरूबाट उहाँले आफ्नो अनुग्रहलाई रोकि राख्नु मात्र हुन् जसद्वारा तिनीहरूको समझशक्तिमा प्रबुद्ध भएका र तिनीहरूको हृदयमा साँची राख्न सक्ने हुन्थे तर कहिलेकाहीँ तिनीहरूसँग भएका आशिष् पनि खोस्नुहुन्छ । र तिनीहरूको भ्रष्टताले गर्दा पापले मौका पाउछ भन्ने कुराहरूको पर्दाफास गरिदिनुहुन्छ । साथै तिनीहरूलाई आफ्नै अभिलाषा र संसारको प्रलोभनले शैतानको शक्तिमा छोडिदिनुहुन्छ । जसद्वारा यो हुन आउँछ कि तिनीहरू आफैँलाई अधीनमा राख्छन्, आफैँलाई कठोर बनाउँछन्, जसरी परमेश्वरले नम्र बनाउनलाई अरूको प्रयोग गर्नुहुन्छ ।

(रोमी १:२४, २६, २८; रोमी ११:७, ८. व्यव. २९:४. मत्ती १३:१२; मत्ती २५:२९. व्यव. २:३०; राजा ८:१२, १३. भ.सं. ८१:११, १२; थेस. २:१०, ११, १२. प्रस. ७:३, प्रस. ८:१५, ३२; इति. २:१५, १६; यशै. ८:१४; पन्तु. २:७, ८; यशै. ६:९, १०, प्रे. २८:२६, २७)

## व्याख्या

परमेश्वरले कुनै पनि मानिसलाई पाप गर्न बिन्ती गर्न वा प्रलोभन दिन सक्नुहुन्न; किनकि यो उहाँको प्रकृतिको शुद्धतासँग असंगत छ (याकूब १:१३, १४)। तर, धार्मिक न्यायमा, परमेश्वरले कहिलेकाहीँ मानिसहरूलाई अर्कोको सजायको लागि एउटा पापमा पर्न अनुमति दिनुहुन्छ । उहाँले आफ्नै प्यारो, तर कर्तव्यनिष्ठ, बच्चाहरूसँग पनि यसरी व्यवहार गर्नुहुन्छ । कहिलेकाहीँ उहाँले तिनीहरूलाई प्रलोभनको लागि र तिनीहरूको आफ्नै हृदयको अभिलाषाहरू, तिनीहरूको परीक्षणको लागि वा तिनीहरूको हृदयको अव्यक्त भ्रष्टताहरू पत्ता लगाउन, तिनीहरूलाई नम्र बनाउन र तिनीहरूलाई थप उत्कट प्रार्थना गर्न र सतर्कता

हटाउन उत्प्रेरित गर्न छोड्नुहुन्छ । यसरी, परमेश्वरले हिजकियाहलाई उसको हृदयमा भएका सबै कुरा जान्न वा प्रकट गराउन सक्नु भनेर हिजकियाहलाई परीक्षा गर्न छोड्नुभयो (२ इतिहास ३२:३१)। कहिलेकाहीँ परमेश्वरले आफ्ना छोराछोरीहरूलाई तिनीहरूका पुराना पापहरूको लागि तिनीहरूलाई दण्ड दिनको लागि यस्तो व्यवहार गर्नुहुन्छ । यसरी, “अनि परमप्रभुको क्रोध फेरि इस्राएलको विरोधमा दन्कियो, र उहाँले तिनीहरूको विरोधमा दाऊदलाई यसो भन्नु सुन्याउनुभयो: “जाऊ, इस्राएल र यहूदा गन्ती गर !”(२शमू. २४:१) । धर्मशास्त्रमा, परमेश्वरले बारम्बार दुष्ट मानिसहरूलाई तिनीहरूका पुराना पापहरूको लागि कठोर बनाउन भनिएको छ । उहाँले यो तिनीहरूको हृदयमा कुनै दुष्टता घुसाएर वा तिनीहरूको आत्मामा प्रत्यक्ष र सकारात्मक प्रभाव पारेर होइन, तर उहाँको अनुग्रहलाई रोकेर, जुन तिनीहरूको हृदयलाई नरम बनाउन आवश्यक छ र जुन उहाँ दिन वा रोक्न स्वतन्त्र हुनुहुन्छ । जसरी उहाँ चाहनुहुन्छ; तिनीहरूलाई तिनीहरूको आफ्नै हृदयको अभिलाषाहरू, संसारका प्रलोभनहरू र शैतानको शक्तिमा सुम्पेर; र पूर्वप्रबन्धद्वारा तिनीहरूलाई यस्तो परिस्थितिमा राखेर, वा तिनीहरूको अगाडि त्यस्ता वस्तुहरू प्रस्तुत गरेर, तिनीहरूको दुष्टताले आफैलाई कठोर बनाउने अवसर बनाउँछ ।

## खण्ड ७

जसरी परमेश्वरको दूरदृष्टि सामान्य रूपमा सबै प्राणीहरूमा बहन्छ, यसले सबैभन्दा विशेष तरिकाले आफ्नो मण्डलीको हेरचाह गर्छ र सबै चीजहरू आफ्नै भलाइको लागि स्थानान्तरण गर्दछ ।

(१ तिमो. ४:१०; आमो. ९:८, ९; रोमी ८:२८; यशै. ४३:३, ४, ५, १४)

## व्याख्या

परमेश्वरको पूर्वप्रबन्ध सामान्य र विशेष रूपमा मात्र सकिन्छ । उहाँको सामान्य पूर्वप्रबन्ध उहाँका सबै प्राणीहरूको बारेमा प्रयोग गरिन्छ । उहाँको मण्डली र मानिसहरूको बारेमा एक विशेष तरिकामा उहाँको विशेष पूर्वप्रबन्ध प्रयोग गरिन्छ, “किनकि जसको हृदय परमप्रभुप्रति सिद्ध छ, उनीहरूका निम्ति

आफूलाई सामर्थी देखाउन उहाँका आँखाहरू सारा पृथ्वीभरि यताउता दगुरिरहन्छन्। यसमा तपाईंले मूर्ख काम गर्नुभयो; यसैले अबदेखि उसो तपाईंका निम्ति लडाइँ नै लडाइँ हुनेछन् ।” (२ इतिहास १६:९)। परमेश्वरले आफ्ना मानिसहरूको हितलाई ध्यानमा राख्नुहुन्छ; उहाँलाई थाहा छ तिनीहरूको खुशीको लागि सबैभन्दा अनुकूल के हो; र उहाँले सबै चीजहरू, चाहे समृद्ध होस् वा प्रतिकूल, तिनीहरूको भलाइको प्रवर्द्धन गर्न सहयोग गर्न बनाउँनुहुन्छ (रोमी ८:२८) । विगतका सबै युगहरूमा, परमेश्वरले आफ्नो मण्डलीलाई अनौठो र निरन्तर हेरचाहका साथ हेरिरहनुभएको छ । उहाँले कहिलेकाहीँ उहाँलाई धेरै तल्लो अवस्थामा घटाउन अनुमति दिएको छ, तर उहाँले उहाँको तर्फबाट आश्चर्यजनक छुटकाराहरू पनि गर्नुभएको छ । तिनको विनाश र विनाशको लागि तिनका शत्रुहरूले अभिप्रेरित गर्ने माध्यमहरू, एक अतिवादी पूर्वप्रबन्धद्वारा, तिनको सुधार र विस्तारको अधीनमा राखिएको छ (प्रेरित ८:४)। मण्डलीको संरक्षण, नरकको शिल्प र द्वेषको बावजुद, र सबै घातक त्रुटिहरू र रक्तपातपूर्ण सतावटहरूको बावजुद जसले उनको विनाशलाई चेतावनी दिएको छ, मोशाले देखेको तमाशा भन्दा कम अचम्मको छैन - एक झाडी जलेको तर भस्म भएको छैन । र हामी अझै पनि विश्वास गरौं र ख्रीष्टको प्रतिज्ञामा आनन्द गरौं कि नरकका ढोकाहरू उहाँको मण्डली विरुद्ध कहिल्यै विजयी हुनेछैनन् ।





## अध्याय ६

# मानिसको पाप, पतन र त्यसको परिणाम

## (THE FALL OF MAN, SIN, AND THE PUNISHMENT THEREOF)

### खण्ड १

हाम्रा पहिलो अभिभावकले सूक्ष्म प्रलोभन र शैतानको परीक्षाद्वारा बहकिएर निषेधित गरिएको फल खाए र पापमा फसेँ । परमेश्वरको निपुण र पवित्र पूर्व-निर्णय अनुसार उहाँको आफ्नै महिमाको बैकल्पिक उद्देश्यको लागि उनीहरूलाई अनाज्ञाकारितामा छाडिदिन उहाँलाई असल लाग्यो ।

(उत्प. ३:१३; २ इति. ११:३. रोमी ११:३२)

### व्याख्या

त्यो मानिस अहिले धेरै भ्रष्ट र पापमय, विश्वव्यापी अनुभव र अवलोकन प्रमाणित अवस्थामा छ । ऊ मूल रूपमा यस पतित अवस्थामा पुगेन भन्ने कुरा उसको निर्माताको चरित्रबाट अनुमान गर्न सकिन्छ; र धर्मशास्त्रले स्पष्ट रूपमा पुष्टि गर्दछ कि ऊ सुरुमा परमेश्वरको स्वरूपमा पूर्ण पवित्रताको अवस्थामा सृष्टि गरिएको थियो । त्यसपछि प्रश्न उठ्छ, नैतिक दुष्टता संसारमा कसरी आयो ? यस महत्त्वपूर्ण प्रश्नको कारणले कुनै सन्तोषजनक जवाफ दिन सक्दैन । मूर्तिपूजक दार्शनिकहरू मानव प्रकृतिको पतनलाई अवलोकन गर्न असफल भएनन्; शोकपूर्ण अनुभवले तिनीहरूलाई संसारमा दुष्टता आएको सिकायो । तर दुष्टताको स्रोत तोक्ने ज्ञान तिनीहरूको लागि धेरै अद्भुत थियो । तिनीहरूका धेरै अनुमानहरू थिए, र सबै सत्यबाट टाढा थिए । तथापि ईश्वरीय प्रकाशले यो कुरालाई स्पष्ट र निश्चित प्रकाशमा राख्छ । हाम्रो स्वीकारोक्ति, प्रेरित अभिलेख अनुसार, हाम्रो पहिलो आमाबाबुको प्रलोभन र अनाज्ञाकारिताको लागि पापको प्रवेश ट्रेस गर्दछ । तिनीहरूले 'निषेधित फल खाएर पाप गरे ।' यसले कुनै रूखको फल निषेध गरिएको मानिन्छ । नैतिक नियम मानिसको हृदयमा उसको

सृष्टिमा छापिएको थियो र यसको सम्पूर्ण अनुरूपता उसको अपरिहार्य कर्तव्य थियो । तर यस प्राकृतिक नियमको अलावा परमेश्वरले मानिसलाई बगैंचामा कुनै विशेष रूखको फल प्रयोग गर्नबाट प्रतिबन्धित गर्दै सकारात्मक नियम दिनमा खुशी हुनुहुन्थ्यो । “अनि परमप्रभु परमेश्वरले मानिसलाई यसो भन्दै आज्ञा गर्नुभयो: “बगैंचाको हरेक रूखबाट तिमीले स्वतन्त्रतापूर्वक खान सक्छौ; तर असल र खराबको ज्ञानको रूखबाट तिमीले नखानू! किनकि जुन दिन तिमीले त्यसबाट खान्छौ, त्यही दिन तिमी निश्चय मर्नेछौ।” (उत्पत्ति २:१६, १७) । सम्पूर्ण नैतिक व्यवस्थाको पालना गर्ने आफ्नो दायित्वलाई ढिलो नगरी, परमेश्वरले यो एकल सकारात्मक आदेशमा मानिसको कर्तव्यलाई सार गर्नुभयो, र निश्चित रूखको फलबाट टाढा रहनुलाई उसको आज्ञाकारिताको परीक्षाको रूपमा गठन गर्नुभयो । निषेध गरिएको कुरा आफ्नै स्वभावमा एकदमै उदासीन थियो, न राम्रो न नराम्रो; निषेध केवल परमेश्वरको सार्वभौम इच्छामा स्थापित भएको थियो । त्यसकारण यो ईश्वरीय अधिकारप्रति मानिसको आज्ञाकारिताको सबैभन्दा उचित परीक्षण थियो ।

मानिसले आफ्नो सार्वभौमको यो स्पष्ट आदेश उल्लङ्घन गर्ने अवसर शैतानको प्रलोभन थियो । उत्पत्तिको तेस्रो अध्यायमा प्रेरित इतिहासकारले हाम्रो पहिलो अभिभावकलाई बहकाउने सन्दर्भमा सर्पको मात्र उल्लेख गर्दछ । तर हामीले शैतानलाई पतनको लेनदेनको स्पष्ट संकेतमा, 'सुरुदेखि हत्यारा' र 'पुरानो सर्प र अजिङ्गर' को रूपमा प्रतिनिधित्व गरेको पाउँछौं (यूहन्ना ८:४४; प्रकाश १२:९; २०:२) । हामी यो निष्कर्षमा पुग्छौं कि शैतान वास्तविक प्रलोभन थियो र उसले प्रलोभनमा लैजान आफ्नो साधनको रूपमा शाब्दिक सर्पको प्रयोग गर्‍यो । धोखाधडी र धूर्तताका विभिन्न तरिकाहरू जसद्वारा उसले आफ्नो षड्यन्त्र सञ्चालन गर्यो, पवित्र इतिहासमा वर्णन गरिएको छ, र धेरै वक्ता लेखकहरूले चित्रण गरेका छन् । यो जबरजस्ती वा बाध्यताले होइन, तर केवल 'आफ्नो सूक्ष्मताद्वारा सर्पले हव्वालाई बहकायो।' प्रलोभनबाट बहकाएर, हव्वाले “अनि जब त्यो रूख भोजनका निम्ति असल, आँखाका निम्ति त्यो मनोहर र बुद्धिमान् बनाउनका निम्ति त्यो रूख चाहना गर्न लायकको रहेछ, सो त्यस स्त्रीले देखी, तब

उसले त्यसको फलबाट टिपी, र खाई, अनि आफूसित भएका आफ्ना पतिलाई पनि दिई; अनि तिनले खाए ।” (उत्पत्ति ३:६) । यसरी निषेध गरिएको फल खानु हाम्रो संसारमा मानिसले गरेको पहिलो पाप हो । निस्सन्देह, हाम्रा पहिलो आमाबाबुले आफ्नो हातले पाप गर्नु अघि तिनीहरूको हृदयमा पापको दोषी थिए; तर निषेध गरिएको फल खानु पहिलो पाप थियो जुन समाप्त भयो । “त्यसपछि जब अभिलाषा गर्भवती हुन्छ, तब त्यसले पापलाई जन्माउँछ; अनि पाप पूरा बढाइएपछि त्यसले मृत्यु उत्पन्न गर्छ।” (याकूब १:१५) ।

केही मानिसहरूलाई फल खानु एकदमै मामूली कुरा लाग्न सक्छ र अक्सर यो गम्भीर विषयलाई उपहासमा परिणत गर्ने प्रयास गरिएको छ । तर हाम्रो पहिलो अभिभावकको यस कार्यको न्याय गर्दा, हामीले यो सम्झनुपर्छ कि तिनीहरूले सर्वोच्चको स्पष्ट निषेधलाई उल्लङ्घन गरे । तिनीहरूको ज्ञानको रूखबाट टाढा रहनु भनेको तिनीहरूको निष्ठाको परीक्षण गर्ने मापदण्ड थियो र तिनीहरूको त्यो रूखको फल खानु सम्पूर्ण कानूनको उल्लङ्घन थियो । किनभने यो व्यवस्थादाताको विरुद्धमा विद्रोह थियो र उहाँको अख्तियारको त्याग थियो । 'यो ठूलो अपराध,' एक न्यायोचित लेखक भन्छन्, 'यद्यपि यसको मामिलामा - बुद्धिको लागि, अलिकति फल खानु - यसलाई सबैभन्दा तुच्छ र तुच्छ कार्यको रूपमा हेर्न सकिन्छ; तैपनि, यदि हामीले यसलाई यसको औपचारिक प्रकृतिमा, स्पष्ट ईश्वरीय आज्ञाको अवज्ञाको रूपमा विचार गर्छौं, जुन उपदेश विशेष गरी मानिसको शुद्ध प्रेम, न्याय कृतज्ञता र परमेश्वरप्रति पूर्ण आज्ञाकारिताको परीक्षणको रूपमा छानिएको थियो, यो पक्कै पनि सबैभन्दा जघन्य पाप थियो । किनकी हेर, कस्तो राक्षसी बेवफाई, कृतघ्नता र शैतानी घमण्ड सबै एउटै कुरामा निहित थिए ।'<sup>30</sup> 'यो बढेको थियो, अर्को भन्छ, 'विरुद्ध पाप भएकोले - एक परोपकारी धेरै उदार, एक मास्टर यति कृपालु; यसका दोषी व्यक्तिहरूद्वारा, - परमेश्वरको हातबाट ताजा प्राणीहरू, पापबाट मुक्त, र लाभहरूले भरिएका; उपदेश द्वारा उल्लङ्घन, - यति सादा र सरल; जहाँ यो प्रतिबद्ध भएको थियो, - एक ठाउँ जहाँ हरेक बोट, हरेक प्राणी, र हरेक दृश्य, प्रभुको अनुग्रह प्रदर्शन र

<sup>30</sup> प्रिन्सिपल ब्याकवेलको पवित्र योजना, पृष्ठ १९९ ।

उहाँको भलाइ घोषणा; र यसको नतिजाहरू द्वारा, जुन तिनीहरूमा सीमित थिएन, तर तिनीहरूका सन्तानहरूसम्म विस्तार गर्न, जसलाई क्षणिक सन्तुष्टिको लागि, तिनीहरूले सदाको लागि बर्बाद गरे ।<sup>31</sup>

के यो सोधिएको छ, कसरी ईमानदार मानिसलाई यो ठूलो अपराध गर्न बहकाउन सकिन्छ ? जवाफ हो, मानिस, पूर्ण रूपमा पवित्र भए पनि, परिवर्तनशील थियो । ऊ उभिने शक्ति थियो, तर लड्न उत्तरदायी थियो । परमेश्वरले उसलाई आफ्नै इच्छाको स्वतन्त्रतामा छोडिदिनुभयो र त्यो स्वतन्त्रता उसले दुरुपयोग गर्यो । निस्सन्देह, यदि परमेश्वरले चाहनुहुन्थ्यो भने, उहाँको आत्माको त्यस्ता प्रभावहरू दिएर जुन यसलाई रोक्नको लागि पूर्णतया प्रभावकारी हुने थियो, उसको पतन रोक्न सक्नुहुन्थ्यो । तर यो गर्न उहाँलाई कुनै बाध्यतामा थिएन । उहाँले मानिसबाट त्यो क्षमता फिर्ता लिनु भएन जुन उहाँले उसलाई उसको कर्तव्यको लागि प्रस्तुत गर्नुभएको थियो । उहाँले आफ्नो हृदयमा कुनै पनि दुष्ट झुकाव भर्नुभएको थिएन । उहाँले केवल त्यो थप अनुग्रहलाई रोक्नु भएको थियो जसले उसको पतनलाई अकल्पनीय रूपमा रोक्न सक्नुहुन्छ । यदि यो सोधियो भने, किन परमेश्वरले मानिसको पतन हुन दिनुभयो ? 'सम्भवतः वर्तमान संसारमा यस प्रश्नको सबैभन्दा राम्रो जवाफ हो, जुन ख्रीष्टले मानवजातिलाई ईश्वरीय व्यवस्थाको एउटा शाखाको बारेमा दिनुभएको थियो: "त्यसो भए पनि, पिता; किनकि तिम्रो दृष्टिमा यो राम्रो लाग्थ्यो।" यो असीम बुद्धिद्वारा अनुमोदित व्यवस्था थियो र सर्वज्ञ आँखाले देखेको थियो कि परमेश्वरले ब्रह्माण्डको सृष्टिमा प्रस्ताव गर्नुभएको राम्रोको लागि आवश्यक छ ।'<sup>32</sup>

## खण्ड २

पापले गर्दा तिनीहरू आफ्नो मौलिक धार्मिकताबाट खसे र परमेश्वरसँगको संगतिबाट टाडा भए र पापमा पतन भए । यसरी नै आत्मा र शरीर दुबैमा पूर्ण रूपमा अशुद्ध भए ।

<sup>31</sup> बेलफ्रेजको छोटो धार्मिक प्रश्नोत्तरमालाको व्याख्या, खण्ड १, पृष्ठ १७८ ।

<sup>32</sup> डवेतको ईश्वरशास्त्र, खण्ड २७ ।

## व्याख्या

यस खण्डले हाम्रो पहिलो अभिभावकको पापको नतिजाहरू आफैंमा औल्याउँछ । तिनीहरू 'आफ्नो मौलिक धार्मिकताबाट खसे,' र तिनीहरूको आत्मा र शरीरका अंगहरूका सबै संकायहरूमा पूर्ण रूपमा भ्रष्ट भए । समझ, एक समय उज्यालोको बत्ती थियो, अब अन्धकारमा डुबेको थियो । इच्छा, एक समय परमेश्वरको लागि विश्वासयोग्य र उहाँको इच्छाद्वारा विनियमित, अब विकृत र विद्रोही भयो । कुनै समय शुद्ध र नियमित स्नेहहरू अब विकृत र अव्यवस्थित भएका छन् । शरीर पनि भ्रष्ट भयो र यसका अंगहरू पापको लागि अधर्मको साधन बने । हाम्रा प्रथम अभिभावकले पनि पहिले आफूले पाएको आनन्द गुमाए । परमेश्वरले तिनीहरूलाई राख्नुभएको त्यो आनन्द र आनन्दित घरबाट उनीहरूलाई निष्कासित गरियो, तिनीहरूको खातिर जमिनलाई बाँझोपनले श्राप दिइयो, तिनीहरूले परिश्रम र दुःखको जीवन बिताउन विनाशित थिए र अन्ततः तिनीहरू पृथ्वीमा फर्किन थाले । तर यो दुःखको सबैभन्दा सानो अंश थियो जसमा उनीहरू परेका थिए । तिनीहरूले मुख्य असल परमेश्वरसँगको सम्बन्ध गुमाए । तिनीहरूले उहाँको अनुग्रह गुमाए र उहाँको धार्मिक असन्तुष्टि खेपे । तिनीहरू पापमा मरेका थिए - त्यो मृत्युको लागि घृणित जुन पापको ज्याला हो र जुन तिनीहरूको अनाज्ञाकारिताको दण्डको रूपमा धम्की दिइएको थियो । 'जुन दिन तिमीले त्यसलाई खान्छौ,' परमेश्वरले भन्नुभयो, 'तिमी पक्कै मर्नेछौ।' यो चेतावनी आत्मा र शरीरको बीचको मिलन विघटनमा समावेश हुने अस्थायी मृत्यु समावेश थियो । यसमा आत्मिक मृत्यु, अनुग्रह र परमेश्वरको स्वरूपको हानि, अनन्त मृत्यु, परमेश्वरबाट आत्मा र शरीर दुवैको अनन्त अलगावमा समावेश छ । जुन दिनमा हाम्रा पहिलो अभिभावकले पाप गरे, मृत्युको सजाय, यद्यपि तुरुन्तै यसको पूर्ण हदसम्म कार्यान्वयन भएन, उनीहरूलाई समात्न थाल्यो । तिनीहरू नश्वर भए र विकृत विधानको विकारहरूको सामना गरे । तिनीहरूको आत्मामा आत्मिक जीवनको सिद्धान्त समाप्त भयो र तिनीहरू अनन्त क्रोधमा बाँधिएका थिए ।

तिनीहरूलाई मध्यस्थता प्रदान नगरेको भए तिनीहरू धूलोमा फर्कने मात्र होइन तर उनीहरूलाई 'परमप्रभुको उपस्थितिबाट र उहाँको शक्तिको महिमाबाट अनन्त विनाशको दण्ड' दिइने थियो ।

### खण्ड ३

तिनीहरूबाट (आदम र हव्वा) सबै मानवजातिमा पापको सुरूवात भयो र पापको अभियोग लगाइयो । पाप र भ्रष्ट स्वभावको एउटै मृत्युले तिनीहरूका सबै वंशहरूमा पुस्तादेखि पुस्तासम्म सदैँसदैँ आयो ।

(उत्प. १:२७, २८ & उत्प. २:१६, १७, प्रे. १७:२६, रोमी ५:१२, १५, १६, १७, १८, १९, १ को. १५:२१, २२, ४९. भ.सं. ५१:५; उत्प. ५:३; अयु. १४:४, अयु. १५:१४)

### खण्ड ४

मौलिक भ्रष्टताले गर्दा नै हामी पूर्णतया अव्यवस्थित, अशुद्ध र सबै असल कुराको विरोधी बनाइएका छौँ र पूर्ण रूपमा सबै खराबीहरूमा झुकाव राख्दछौँ र सबै खराब कुराहरू तिर मन लगाउँछौँ ।

(रोमी ५:६; रोमी ८:७, रोमी ७:१८; कल. १:२१. उत्प. ६:५; उत्प. ८:२१; रोमी ३:१०, ११, १२. याकु. १:१४, १५; एफे. २:२, ३; मत्ती १५:१९)

### व्याख्या

यी खण्डहरूले हाम्रो पहिलो अभिभावकको पापको नतिजालाई तिनीहरूको उत्तराधिकारको सन्दर्भमा औल्याएका छन् । यी नतिजाहरू 'सामान्य पुस्ताद्वारा तिनीहरूबाट झर्नेहरूमा' सीमित छन् । 'यो प्रतिबन्ध स्पष्ट रूपमा हाम्रा प्रभु येशू ख्रीष्टलाई बहिष्कार गर्नको लागि पेश गरिएको हो, जो मानिसको रूपमा, आदमको वंशजहरूमध्ये एक हुनुहुन्थ्यो, तर उहाँबाट सामान्य पुस्ताको रूपमा झर्नुभएन । ख्रीष्टको वंशावली आदम (लूका ३:३८) सम्म पत्ता लगाइएको छ, तर उहाँको मानव स्वभाव अलौकिक रूपमा कन्याको गर्भमा पवित्र आत्माको शक्तिद्वारा बनाइएको थियो (लूका १:३५) । उहाँको जन्ममा, त्यसकारण, उहाँको जीवनमा पनि, उहाँ 'पवित्र, हानिरहित, अपवित्र र पापीहरूबाट अलग हुनुहुन्थ्यो'

। तर आदमको पहिलो अपराधको प्रभाव उसको सबै प्राकृतिक वंशहरूमा फैलिएको छ । र, हाम्रो स्वीकारोक्ति अनुसार, यस पापको दोष लगाइन्छ र तिनीहरूलाई भ्रष्ट प्रकृतिको सन्देश दिइन्छ । यसलाई सामान्यतया मौलिक पाप भनिन्छ । यद्यपि त्यो वाक्यांश प्रायः आदमबाट हामीलाई व्युत्पन्न प्रकृतिको भ्रष्टतामा सीमित छ, यद्यपि, यसको उचित अक्षांशमा, यसले अपराधको अभियोग पनि समावेश गर्दछ ।

मौलिक पापको सिद्धान्तलाई परमेश्वरको मण्डलीले पाँचौं शताब्दीको शुरुवातसम्म विश्वव्यापी रूपमा प्राप्त गरेको थियो, जब यसलाई पेलागियसद्वारा अस्वीकार गरिएको थियो । उहाँले 'हाम्रा पहिलो अभिभावकका पापहरू उनीहरूलाई मात्र लगाउनुभएको थियो र तिनीहरूका वंशजहरूलाई होइन; कि हामी तिनीहरूको पतनबाट कुनै भ्रष्टता प्राप्त गर्दैनौं, तर आदम आफ्नो सृष्टिकर्ताको हातबाट निस्केको रूपमा शुद्ध र निष्कलंक रूपमा जन्मेका छौं'।<sup>33</sup> यो विचार सोसिनसले सोह्रौं शताब्दीमा अपनाएको थियो र आधुनिक सोसिनियनहरूद्वारा आयोजित गरिएको छ । सत्रौं शताब्दीको ईश्वरीय आर्मिनियनबाट आफ्नो नाम लिने आर्मिनियनहरूले आदमका सन्तानहरूको शुद्धताको समान अयोग्य सर्तहरूमा बोल्न सक्दैनन्, तर तिनीहरू स्वीकार गर्दैनन् कि तिनीहरूको प्रकृति पूर्ण रूपमा विकृत छ वा तिनीहरूसँग भएको शक्ति पूर्ण रूपमा हाम्रो गर्न आफ्नो शक्ति गुमाएका छन् । त्यस्ता सिद्धान्तहरूको विरोधमा हाम्रो विश्वासको स्वीकारले यो सिकाउँछ कि आदमको सबै वंशलाई भ्रष्ट प्रकृति भनिन्छ । र त्यो, यो मौलिक भ्रष्टताद्वारा, 'हामी पूर्णतया अशक्त र सबै असलको विपरीत बनाइएका छौं र पूर्णरूपमा सबै खराबीमा झुकेका छौं' ।

यो टिप्पणी गर्नु उचित हुन सक्छ कि यो धर्मशास्त्रको सिद्धान्त वा हाम्रो मापदण्डको होइन कि तिनीहरूले बोल्ने प्रकृतिको भ्रष्टता आत्माको कुनै विचलन हो, न कुनै आवश्यक विशेषताको, न त कुनै सकारात्मक खराबीको इन्फ्युजन हो । सुधारवादीहरूको स्वीकारोक्तिले 'आदमको पापको सजायको रूपमा मौलिक धार्मिकता हराएको थियो र त्यस दोषद्वारा पाप गर्ने प्रवृत्ति वा भ्रष्ट स्वभाव वा

<sup>33</sup> मोशेमको मण्डली इतिहास, सेन्ट. ५, पृष्ठ २, अध्याय ५ ।



प्रकृतिको भ्रष्टता, अवसर भएको छ भनेर सिकाउँछ । यद्यपि तिनीहरू मौलिक पापको रूपमा बोल्छन्, पहिलो, नकारात्मक - अर्थात् धार्मिकताको हानि - र, दोस्रो, सकारात्मक वा प्रकृतिको भ्रष्टता, तर पछि तिनीहरू भन्छन्, बुझ्नु पर्छ, आफैमा कुनै चीजको इन्फ्युजन होइन । पापपूर्ण, तर एक वास्तविक प्रवृत्ति वा दुष्टताको स्वभाव, धार्मिकताको हानिको परिणामस्वरूप हो ।<sup>34</sup> मानवजातिको विश्वव्यापी भ्रष्टतालाई धर्मशास्त्रले प्रशस्त मात्रामा पुष्टि गरेको छ: “मानिसको हृदयको कल्पना उसको युवावस्थादेखि नै दुष्ट हुन्छ” (उत्पत्ति ८:२१) । “हेर्नुहोस्, म अधर्ममा उत्पन्न भएँ, र पापमा मेरी आमाले मलाई गर्भधारण गरिन् ।” (भजन ५१:५) । “दुष्टहरू गर्भदेखि नै एकातिर लाग्छन्; तिनीहरू जन्मिसाथ झूट बोल्दै-बोल्दै कुबाटो लाग्छन् ।” (भजन ५८:३) । “शरीरबाट जन्मिएकोचाहिँ शरीर हो, र आत्माबाट जन्मिएकोचाहिँ आत्मा हो ।” (यूहन्ना ३:६) । “किनभने शरीरमा मन लगाउनुचाहिँ परमेश्वरसँग दुस्मनी गर्नु हो; किनकि शारीरिक मन परमेश्वरको व्यवस्थाको अधीनतामा छैन; किनकि यो हुन नै सक्दैन ।” (रोमी ८:७) । यी धर्मशास्त्रका अन्य धेरै ठाउँहरूमा सम्पूर्ण मानवजाति भ्रष्ट प्रकृतिबाट संक्रमित छन् भनेर पूर्ण रूपमा देखाउँछन् । र धर्मशास्त्रले यस भ्रष्टतालाई आदमको धर्मत्यागलाई कम स्पष्ट रूपमा वर्णन गर्दैन । पहिलो मानिस परमेश्वरको स्वरूपमा सृष्टि गरिएको थियो, तर उनको पतन पछि “उनले आफ्नै प्रतिरूपमा छोरा जन्माए” (उत्पत्ति ५:३) । “एउटा मानिसद्वारा पाप संसारमा प्रवेश भयो र पापद्वारा मृत्यु” (रोमी ५:१२) ।

मानव प्रकृतिको भ्रष्टता, जुन धर्मशास्त्रले स्पष्ट रूपमा सिकाउँछ, यो तथ्यबाट पनि अनुमान लगाउन सकिन्छ कि मानिसहरू, सबै देशहरूमा र सबै प्रकारका परिस्थितिहरूमा, पापी छन् । 'स्वभाव वा प्रवृत्ति जस्ता कुनै पनि चीजको विचारद्वारा हामी आउने तरिका भनेको घटनामा के स्थिर वा सामान्य छ, विशेष गरी विभिन्न परिस्थितिहरूमा के छ भनेर अवलोकन गर्नु हो ।' अब, यो तथ्य हो, 'सबै मानवजातिहरू भित्र आउँछन् । यस्तो अवस्थामा संसार असफल बिना यस मुद्दामा आउँछ, अर्थात्, पापको विश्वव्यापी असर जसले गर्दा संसारमा नैतिक

<sup>34</sup> रोमीको पुस्तकमा होज, पृष्ठ १५८ ।

अभिकर्ताको रूपमा काम गर्न आउने हरेक व्यक्ति ठूलो वा कम हृदयसम्म पापको दोषी हुन्छ । 'यसबाट हामीले 'मानिसको दिमागमा त्यस्तो घटनाप्रति स्वाभाविक प्रवृत्ति वा प्रवृत्ति हुन्छ' भन्ने अनुमान गर्छौं । त्यसैले यसले सार्वभौमिक र अकल्पनीय रूपमा स्थान लिन्छ र यो भ्रष्ट प्रवृत्ति हो ।<sup>35</sup>

पापको विश्वव्यापी व्यापकतालाई लेखा लिन सकिँदैन, जस्तै पेल्यागियनहरूले आरोप लगाएका छन्, खराब उदाहरणको प्रभावबाट; किनभने, अध्यक्ष एडवर्ड्सले न्यायसंगत तर्क गरेका छन्, 'यो संसारको भ्रष्टाताद्वारा संसारको भ्रष्टाताको लेखाजोखा हो । त्यहाँ बाल्यकालमा नैतिक भ्रष्टाताको अभिव्यक्तिहरू धेरै प्रारम्भिक रूपमा देख्न र अरूको उदाहरण पछ्याउने सबै क्षमताको अनुमान गर्न सकिन्छ । बालबालिकामा यस्ता दुर्गुणहरूप्रति झुकाव पनि बारम्बार देखापर्छ जसको कुनै उदाहरण नदेखेको हुन्छ । यसबाहेक, संसारमा प्रख्यात सद्गुणका धेरै उदाहरणहरू छन्, जुन अझै पनि खराब प्रकृतिको जस्तो प्रायः वा सजिलै नक्कल गरिएको छैन, जसले स्पष्ट रूपमा दुर्गुणप्रति जन्मजात प्रवृत्ति देखाउँदछ ।

मौलिक पापको अर्को शाखा आदमको पहिलो अपराधको दोषको अभियोग हो । मौलिक भ्रष्टाता स्वीकार गर्ने धेरैले यसलाई अस्वीकार गरेका छन् ।<sup>36</sup> आदमको पहिलो पापको आरोप लगाएर, उसको व्यक्तिगत अपराध उसको वंशको व्यक्तिगत अपराध हो भन्ने उद्देश्य होइन तर उसको अपराधको दोष तिनीहरूको हिसाबमा लिइन्छ । र यो केवल उसको पहिलो पापको दोष हो, जुन उसले एक जनप्रतिनिधिको रूपमा गरेको थियो, जुन उसको वंशलाई दोष

<sup>35</sup> एडवर्ड्स अन ओरिजिनल सिन, भाग १, खण्ड १, २ । एडवर्ड्स द्वारा कुशलतापूर्वक सञ्चालन गरिएको यो तर्कलाई डाक्टर चार्ल्सले उनको रोममा व्याख्यानमा, खण्ड १, पृष्ठ ३६७-३७० ।

<sup>36</sup> सत्रौं शताब्दीमा, डे ला प्लेसले पुष्टि गरे कि 'मूल पाप अप्रत्यक्ष रूपमा हो र प्रत्यक्ष रूपमा, मानवजातिको लागि होइन' [मोशेमको मण्डली इतिहास, शताब्दी १७, खण्ड २, पृष्ठ २, अध्याय २] । यसको मतलब यो हो कि आदमको व्यक्तिगत अपराध मानिसजातिको लागि दोषारोपण गरिएको छैन, तर तिनीहरूले उहाँबाट भ्रष्ट प्रकृति प्राप्त गरेका छन् र यो भ्रष्टाचार उनीहरूलाई दोष लगाइएको छ । भर्खरका लेखकहरू मध्ये, हामी डा. ड्वाइटलाई उल्लेख गर्न सक्छौं, जसले आदमको पहिलो पापलाई उसको वंशजमा लगाएको आरोपलाई अस्वीकार गर्दछ, र उनको पतनको परिणामहरूलाई सीमित गर्दछ, तिनीहरूको सन्दर्भमा, नैतिक भ्रष्टाता - प्रवचन ३२ ।)

लगाइएको छ र उसले त्यो चरित्रमा अभिनय गर्न छोडे पछिको उसको भविष्यको पापको दोष होइन । यस अभियोगको आधार भनेको आदम दुवै प्राकृतिक मूल र संघीय प्रमुख वा तिनका सबै वंशको प्रतिनिधि थिए । विश्वासको स्वीकारको यस खण्डमा उल्लिखित एउटै मात्र आधार हो, सम्भवतः, किनभने कामको करारमा आदमको प्रतिनिधि चरित्र अझैसम्म ल्याइएको छैन; तर पछिल्लो अध्यायमा यसलाई स्पष्ट रूपमा मान्यता दिइएको छ । दुबै ठूला धार्मिक प्रश्नोत्तरमाला (प्रश्न २२) र छोटो धार्मिक प्रश्नोत्तरमाला (प्रश्न १६) मा, उनीसँग गरिएको करारमा आदमको प्रतिनिधि चरित्रलाई स्पष्ट रूपमा उसको पहिलो पापको दोषको मुख्य आधारको रूपमा उनको सबै वंश तोकिएको छ ।

तिनीहरू आफ्नो पहिलो अपराधको दोषमा संलग्न छन् भनी स्वीकार नगरी मानवजातिको विश्वव्यापी भ्रष्टाचारको लेखाजोखा कसरी गर्न सकिन्छ भनेर हामीले देख्दैनौ । यो कुनै पाप हुनुपर्छ जसलाई परमेश्वरले मौलिक धार्मिकताबाट वञ्चित गरेर सजाय दिनुहुन्छ; र त्यो आदमको पहिलो पाप बाहेक अरू केही हुन सक्दैन । धर्मशास्त्रमा अभियोगको सिद्धान्त स्पष्ट रूपमा सिकाइएको छ; विशेष गरी रोमी ५ मा, यो धेरै स्पष्ट रूपमा भनिएको छ, धेरै पटक दोहोर्याइएको छ र यति औपचारिक रूपमा प्रमाणित गरिएको छ, कि यो प्रेरितको सिद्धान्त हो भनेर स्वीकार गर्नुपर्छ ।

यस सिद्धान्तको समर्थनमा, हामीले पापको प्रभावहरूको विश्वव्यापीतालाई अपील गर्न सक्छौं; विशेष गरी शिशुहरूको मृत्युको लागि । प्रेरितले सबैभन्दा स्पष्ट शब्दमा पुष्टि गर्छन् कि मृत्यु पापको प्रभाव हो (रोमी ५:१२); र अनुभव र साथै धर्मशास्त्रले देखाउँछ कि मृत्यु सबै मानिसहरूमा हुन्छ । यो वास्तविक पाप गर्न असक्षम भएकाहरूलाई पनि पार्छ; किनभने 'आदमदेखि मोशासम्म मृत्युले शासन गर्यो, आदमको अपराधको उदाहरण पछि पाप नगर्नेहरूमाथि पनि' (रोमी ५:१४) । यो सामान्यतया बच्चाहरूको सन्दर्भ मा बुझिन्छ, जो व्यक्तिगत रूप देखि पाप गर्न असक्षम छन् र वास्तवमा, आदमले गरे जस्तै; र किनभने तिनीहरूले आफ्नै व्यक्तिहरूमा कुनै पनि कानूनको उल्लङ्घन गरेका छैनन्, तिनीहरूको

मृत्युको जोखिमलाई आदमको पापको आरोपको आधारमा मात्र गणना गर्न सकिन्छ ।

यो सिद्धान्तले आदम र ख्रीष्टको बीचमा रहेको समानताबाट पनि पुष्टि गर्छ, जसरी एउटै अध्यायमा प्रेरितले भनेका छन् । पद १४ मा, उहाँले आदम 'आउने उहाँको व्यक्तित्व हो' भनी पुष्टि गर्नुहुन्छ र त्यसपछिका पदहरूमा, विशेष गरी पद १८, १९ मा समानता पत्ता लगाउँछन्: "यसकारण जसरी एकजनाको अपराधद्वारा दण्डको आज्ञाका लागि सबै मानिसहरूमाथि न्याय आयो, त्यसरी नै एकजनाको धार्मिकताद्वारा सबै मानिसहरूका लागि जीवनको धर्मिकरणका लागि अनुग्रहको दान आयो । किनकि जसरी एकजना मानिसले आज्ञा भङ्ग गरेकोले धेरैजना पापी बनिए, त्यसरी नै एकजनाले आज्ञापालन गरेकोले धेरैजना धर्मी बनाइनेछन् ।" डाक्टर चाल्मर्स भन्छन्, 'यी पदहरूमा आदमको पापको अभियोगको तर्कको बल समावेश छ । जसरी आदमको निन्दा हामीकहाँ आउँछ, त्यसरी नै ख्रीष्टद्वारा धर्मी ठहरिने कुरा पनि हामीकहाँ आउँछ । अब हामी जान्दछौं कि उद्धारकर्ताको योग्यता हामीलाई श्रेय दिइएको छ, अन्यथा विगतको लागि कुनै प्रायश्चित्त, र भविष्यको लागि यस संसारमा कहिल्यै उदाहरण दिइने हृदय वा जीवनको कुनै नविकरण, परमेश्वरसँग हाम्रो स्वीकृतिको लागि पर्याप्त हुनेछ । त्यसो भए पनि, आदमको दोष हामीमा श्रेय गरिएको हुनुपर्छ । यी पदहरूमा पुष्टि गरिएको समानताले यो निष्कर्षमा अपूरणीय रूपमा नेतृत्व गर्दछ । हामी दोषी छौं भन्ने न्याय एक प्रतिनिधिको वास्तविक दोषबाट हामीलाई हस्तान्तरण गरिएको छ, जसरी हामी धर्मी छौं भन्ने न्याय अर्को प्रतिनिधिको वास्तविक धार्मिकताबाट हामीलाई हस्तान्तरण गरिएको छ । हामी एक व्यक्तिको अनाज्ञाकारिताको पुण्यमा पापी छौं, हाम्रो आफ्नै व्यक्तिगत पापहरूबाट स्वतन्त्र रूपमा; र हामी हाम्रो आफ्नै व्यक्तिगत योग्यताहरूबाट स्वतन्त्र रूपमा अर्कोको आज्ञाकारिताको आधारमा धर्मी छौं । हामी भन्दैनौं, तर आदमद्वारा हामी व्यक्तिगत रूपमा पापी बन्छौं - जसरी हामी उहाँको भ्रष्ट स्वभाव गर्छौं । न त हामी भन्छौं, तर ख्रीष्टद्वारा हामी व्यक्तिगत रूपमा पवित्र बन्छौं - उहाँको पूर्णताबाट उहाँको आफ्नै चरित्रलाई सजाउने अनुग्रहहरू प्राप्त गर्दै । तर, यो मृत्युको यस पक्षमा हामीसँग

भएको सबै भन्दा राम्रो कलंकित पवित्रता भएकोले, हामीसँग यो भन्दा बढि केहि हुनुपर्दछ जसमा परमेश्वरको सामु उपस्थित हुनुपर्दछ; र ख्रीष्टको धार्मिकता हामीलाई गणना गरियो र हामीमा पुरस्कृत भयो, त्यो केहि हो । आदममा यससँग मिल्दोजुल्दो कुरा हो, उसको दोष हामीसामु गनिन्छ र हामीमा दण्डित हुन्छ - ताकि, समानता पूरा गर्न, जसरी उहाँबाट हामीले उहाँको भ्रष्टताको इन्फ्युजन पाउँछौं, त्यसरी नै उहाँबाट पनि हामीले उहाँको दोष पाउँछौं ।<sup>37</sup> 'आदम एक भ्रष्ट सन्तानको भ्रष्ट अभिभावक मात्र होइन, जसले पृथ्वीका सबै परिवारहरूलाई कलंकित बनाएको भ्रष्टताको कारणले पाप गर्दछ तर जसले उसमा पाप गरेका छन्, हाम्रा पुराना दिव्यहरूको भाषा प्रयोग गर्न, तिनीहरूको संघीय प्रमुखको रूपमा परमेश्वरले उहाँसँग गर्नुभएको करारको प्रतिनिधिको रूपमा, र उहाँद्वारा उहाँका सबै वंशजहरूद्वारा ।'<sup>38</sup>

## खण्ड ५

यो भ्रष्टताको स्वभाव नयाँ गरी जन्मिएकाहरूको जीवनकालभरि रहिरहन्छ । ख्रीष्टको दुख र कष्टद्वारा क्षमा दिइएतापनि अझै पनि मानिस जाति आफैं र त्यसका सबै चालहरू साँच्चै खराब र पापी नै छन् ।

(१ युह. १:८, १०; रोमी ७:१४, १७, १८, २३; याकु. ३:२; हितो. २०:९; उत्प. ७:२०. रोमी ७:५, ५, ८, २५; गला. ५:१७)

## व्याख्या

यस खण्डले हामीलाई सिकाउँछ कि प्रकृतिको भ्रष्टता नयाँ जन्ममा रहन्छ र यो जीवनसँग मिल्दोजुल्दो छ । यसले ख्रीष्टियन पूर्णताको सिद्धान्तलाई निन्दा गर्छ र यो धर्मशास्त्र को स्पष्ट घोषणाहरूद्वारा समर्थित छ । "हामीसँग पाप छैन भनी हामी भन्छौं भने हामीले आफैलाई धोका दिन्छौं र हामीमा सत्यता हुँदैन ।" (१ यूहन्ना १:८) । पावल आफैं भन्छन्, 'पापले मभित्र बास गर्छ' र पुष्टि गर्छ, 'जब उसले

<sup>37</sup> चार्ल्स लेक्वर्स अन द रोमी, भोल्युम २, पृष्ठ २२, २३ ।

<sup>38</sup> आइविद. भोल्युम १, पृष्ठ ४२२ ।

असल काम गर्छ, खराबी ऊसँग हुन्छ' (रोमी ७:१७-२१) । यो, वास्तवमा, विवादित भएको छ, कि पावल, त्यो अध्यायमा, आफ्नो भावना वर्णन, वा अर्को व्यक्तित्व प्रस्तुत गर्छन् । हामीलाई कुनै शङ्का छैन कि पावलले आफूलाई पुनः उत्पन्न भएको रूपमा बोल्छन्, र आफ्नै राज्यको वर्णन गर्छन्, र फलस्वरूप प्रत्येक पुनर्जीवित व्यक्तिको अवस्था; तर हामी यस एकल खण्डमा सिद्धान्तलाई आराम गर्दैनौं, किनकि त्यहाँ वर्णन गरिएको द्वन्द्वलाई भाषामा अन्य ठाउँहरूमा प्रतिनिधित्व गरिएको छ जुन, साझा सहमतिद्वारा, केवल साँचो ख्रीष्टियनहरूमा लागू गर्न सकिन्छ । हामीले गलाती ५:१७ लाई मात्र उल्लेख गर्नेछौं: "किनकि शरीरले आत्माको विरोधमा अभिलाषा गर्दछ, र आत्माले शरीरको विरोधमा; अनि तिमीहरू जे इच्छा गर्दछौ, ती कुराहरू गर्न नसक भनेर यिनीहरू एक-अर्काको विरोधमा छन् ।"

यस खण्डले पुष्टि गर्दछ कि, नयाँ जन्ममा पनि, यो भ्रष्टाता, र यसका सबै गतिहरू, साँच्चै र उचित रूपमा पाप हो । यसको दोष, निस्सन्देह, ख्रीष्टको रगतले हटाएको छ र यसको शक्ति उहाँको आत्मा र अनुग्रहले वशमा पारेको छ । तर, आफैमा, यसले पापको चरित्रलाई कायम राख्छ । यो रोमको मण्डलीको सिद्धान्तको विरोधमा पुष्टि गरिएको छ । पापको त्यो विश्वव्यापी प्रवृत्ति, जसलाई हामी प्रकृतिको भ्रष्टता भन्दछौं, रोमन क्याथोलिक लेखकहरूले कन्कुपिसेन्सलाई सम्बोधन गर्छन्; र यो, तिनीहरू कायम राख्छन्, मौलिक पापको अंश होइन, र आफैमा पापी होइन । बप्तिस्माद्वारा मौलिक पाप हटाइन्छ भनी तिनीहरू विश्वास गर्छन्, र तैपनि यो भ्रष्ट स्वभाव पुनर्जन्ममा रहिरहन्छ भनी तिनीहरूले यो निष्कर्षमा पुग्छन् कि यो मौलिक पापको अंश होइन, तर यो प्राकृतिक अवस्था हो जसमा आदमलाई सुरुमा बनाइएको थियो; केवल, हामीमा यो अलौकिक सहायताको अवरोध बिना छ जुन उहाँलाई दिइएको थियो, र जुन, उहाँको अपराधको परिणाममा, उहाँ र उहाँको वंशजबाट हटाइयो । यसको जवाफमा, यो तर्क गरिएको छ कि नयाँ नियमका धेरै ठाउँहरूमा वासना वा अभिलाषालाई पापको रूपमा बोलाइएको छ; विशेष गरी रोमी ७:१७ मा, पावलले घोषणा गर्दछ कि 'उनले पाप जान्दथे तर व्यवस्थाद्वारा'; त्यसपछि उनले यसको उदाहरण

दिन्छन् – 'तिमीले लोभ नगर्नु, वचनविना उनले अभिलाषालाई थाहा पाउने थिएनन् ।' यहाँ उनले अभिलाषा पाप हो भनी स्पष्ट रूपमा दाबी गर्छन् ।<sup>39</sup>

## खण्ड ६

हरेक पाप मौलिक र व्यवहारिक दुवै परमेश्वरको धार्मिक व्यवस्था उल्लङ्घन गर्नु हो । यसले आफ्नै स्वभावमा पापीमाथि दोष ल्याउँछ जसको कारण ऊ परमेश्वरको क्रोधमा बाँधिएको छ र व्यवस्थाको अभिशाप उमाथि पर्छ । यसकारण सबै दुःख आत्मिक, सांसारिक र अनन्त दुर्दशाहरू मृत्युको अधीनमा राखिएको छ ।

(१ यहु.३:४. रोमी २:१५; रोमी ३:९, १९. एफे. २:३. गला. ३:१०. रोमी ६:२३. एफे. ४:१८. रोमी ८:२०; विला. ३:३९. मत्ती २५:४१, २ थेस. १:९)

## व्याख्या

यो खण्ड पापको मरुभूमिसँग सम्बन्धित छ । परमेश्वरको व्यवस्थाको उल्लङ्घन भएकोले, यसले आफ्नै प्रकृतिमा, पापीलाई दोष ल्याउनुपर्छ, वा उसलाई सजायको लागि उत्तरदायी बनाउनु पर्छ । यसले उसलाई परमेश्वरको क्रोधमा पर्दाफास गर्दछ, किनकि 'अनाज्ञाका छोराछोरीहरू' पनि 'क्रोधका सन्तानहरू' हुन्, अर्थात् तिनीहरू परमेश्वरको क्रोधको योग्य र घृणित छन् । यसले उसलाई व्यवस्थाको श्रापको अधीनमा राख्छ, जसद्वारा हामीले तोडिएको व्यवस्थाको निन्दनीय वाक्य बुझ्न सक्छौं, जसले दोषी पापीलाई परमेश्वरको क्रोधको सबै भयानक प्रभावहरूमा बाँध्छ । यसले पनि उसलाई मृत्युको अधीनमा राख्छ, वा आत्मा र शरीर बीचको रहस्यमय संघको विघटन गर्दछ । पेलागियन र सोसिनियनहरूले मृत्यु पापको दण्ड होइन भनी ठान्छन्- कि आदम सुरुदेखि नै नश्वर थिए । यसकारणले, उनीबाट जन्मेकाहरू पनि नश्वर हुनुपर्छ । अरूले, फेरि, पहिले र पछिका दुवै समयमा, आदमलाई चेतावनी दिएको अस्थायी मृत्यु मात्र

---

<sup>39</sup> बर्नेट अन द थर्ड-नाइन आर्टिकल, आर्टिकल ९ । हिलको लेक्चर्स इन डिभिनिटी, भोल्युम २, पृष्ठ १६ ।

दण्ड थियो र यो मात्र मृत्यु हो जुन उसको पापको परिणाम हो । यी दुवै विचारहरू परमेश्वरको वचनको स्पष्ट घोषणाहरूसँग यति स्पष्ट रूपमा विरोधाभासपूर्ण छन् कि तिनीहरू गम्भीर खण्डन गर्न योग्य छैनन् । यसका अतिरिक्त, हाम्रो विश्वासको स्वीकारले बताउँछ कि पापले पापीलाई यस जीवनमा र भविष्यमा हुने धेरै दुःखहरूमा पर्दाफास गर्छ । यस संसारमा पापीलाई जवाफदेही बनाइने आत्मिक वा भित्री दुःखहरू मध्ये, हाम्रो विश्वासको स्वीकारका पुस्तकहरूले अन्यत्र उल्लेख गरेका छन् 'मनको अन्धोपन, निन्दनीय भावना, बलियो भ्रम, हृदयको कठोरता, अन्तस्करणको भयावहता, र नीच स्नेह'; र लौकिक वा बाह्य दुःखहरू मध्ये, तिनीहरूले 'हाम्रो खातिर प्राणीहरूमाथि ईश्वरको श्राप, र हाम्रो शरीर, नाम, सम्बन्ध र रोजगारीमा हामीलाई पर्न सक्ने अन्य सबै खराबीहरू' (ठूला धार्मिक प्रश्नोत्तर, प्रश्न २८) र पापले आउने संसारमा प्रकट गर्ने दुःखहरू, तिनीहरू 'परमेश्वरको सहज उपस्थितिबाट अनन्तको अलगाव, र आत्मा र शरीरमा सबैभन्दा पीडादायी यातनाहरू, बिना कुनै अवरोध, सधैंभरि नरकको आगोमा' (ठूला धार्मिक प्रश्नोत्तर, प्रश्न २९) ।

जब हामी आदमले आफ्नो पतनको कारणले भोगेको हानि र हामी यसमा संलग्न भएका दोषी र भ्रष्ट राज्यमा, र यहाँ र भविष्य दुवैमा हामी जिम्मेवार भएका अनेकौं पीडाहरूमा विचार गर्दा, हामी गहिरो रूपमा प्रभावित बन्छौं । पापलाई संसारमा प्रवेश गर्न अनुमति दिन र पहिलो आदमको अपराधको लागि हामीलाई जिम्मेवार बनाउनको लागि, परमेश्वरको विरुद्धमा पुनरावृत्ति गर्ने, वा उहाँको भलाइ वा इक्किटीलाई महाभियोग गर्ने साहस नगरौं; तर बरु दोस्रो आदमलाई प्रदान गर्नमा देखाइएको ईश्वरीय बुद्धि र अनुग्रहको प्रशंसा गरौं, जसको आज्ञाकारिताले हामी धर्मी बन्न सक्छौं, जस्तै पहिलोको अनाज्ञाकारिताले हामी पापी बन्न्यौं। हामी प्रभु येशू ख्रीष्टलाई हार्दिकतापूर्वक ग्रहण गरौं, कि उहाँमा भेटिएर, हामी पहिलो मानिसको अपराधको दोषबाट मुक्त हुन मात्र होइन, तर एकद्वारा जीवनमा शासन गर्न, हाम्रा प्रभु येशू ख्रीष्टद्वारा पनि 'अनुग्रहको प्रशस्तता, र धार्मिकताको वरदानबाट' ल्याइनेछौं ।





## अध्याय ७

### मानिससँग परमेश्वरको करार

### (GOD'S COVENANT WITH MAN)

#### खण्ड १

परमेश्वर र सृष्टिका थोकहरू बिचको अन्तराल अति विशाल छ कि विवेकसंगत प्राणीहरूले उहाँलाई आफ्नो सृष्टिकर्ता भनि आज्ञापालन गरे तापनि तिनीहरूले उहाँलाई आशिर्ष र इनामको रूपमा कहिल्यै पनि पाउन सक्दैनन् तर परमेश्वरले आफ्नो तर्फबाट स्वैच्छिक नम्रता धारण गर्दा त्यो कुरा सम्भव छ, जसलाई उहाँले करारको माध्यमबाट व्यक्त गर्न वा प्रकट गर्न असल लागि रहेको छ ।

(यशै. ४०:१३, १४, १५, १६, १७; अयु. ९:३२, ३३; १ शामु. २:२५; भ.सं. ११३:५, ६; भ.सं. १००:२, ३; अयु. २२:२, ३; अयु. ३५:७, ८; लुका १७:१०; प्रेरित १७:२४, २५)

#### खण्ड २

मानिससँग बाँधिएको पहिलो करार काम वा आज्ञा पालनको करार थियो । जहाँ आदमलाई जीवनको प्रतिज्ञा गरिएको थियो र उसमा उसको सन्तानलाई पनि पूर्ण र व्यक्तिगत दुबै अवस्थामा आज्ञाकारिताको सर्त राखिएको थियो ।

(गला. ३:१२. रोमी १०:५, रोमी ५:१२-२०. उत्प. २:१७; गला. ३:१०)

#### व्याख्या

मानिस स्वाभाविक रूपमा र अनिवार्य रूपमा परमेश्वरको व्यवस्थाको अधीनमा छ । यो परमेश्वर र मानिस बीचको आवश्यक र अपरिवर्तनीय सम्बन्धको परिणाम हो, किनकि एक सृष्टिकर्ता हुनुहुन्छ, र अर्को उहाँको सृष्टि हो । त्यसकारण, यदि उहाँले इच्छा गर्नुभएको भए, परमेश्वरले मानिसको सबै सम्भावित आज्ञाकारिताको माग गर्न सक्नुहुन्थ्यो । यद्यपि मानिसले आज्ञाकारिताको लामो मार्गबाट गुज्र्यो, एक असफलता बिना, उसले आफ्नो सृष्टिकर्तालाई कुनै पनि दायित्वमा राख्न सक्दैन, वा कुनै प्रतिफलको हकदार हुन सक्दैन । तर परमेश्वरले करारको माध्यमबाट मानिससँग व्यवहार गर्न अनुग्रहपूर्वक अनुग्रह गर्नुभयो, र यसरी

उसलाई यसको अधिकार प्राप्त गरेर आफ्नो खुशी सुरक्षित गर्ने अवसर दिनुभयो - शर्तमा वा प्रतिज्ञामा स्थापित अधिकार दिनुभयो । 'मानिस,' प्रसिद्ध विटसियस भन्छन्, 'उनले वाचा स्वीकार गरेपछि, र शर्त पूरा गरेर, परमेश्वरसँग प्रतिज्ञा माग्ने केही अधिकार प्राप्त गर्दछ; किनभने परमेश्वरले आफ्ना प्रतिज्ञाहरूद्वारा आफूलाई मानिसको ऋणी बनाउनुभएको छ । वा, परमेश्वर बन्ने तरिकामा बोल्ने हो भने, उहाँ आफ्ना प्रतिज्ञाहरू पूरा गर्न उहाँको भलाई, न्याय र सत्यताको लागि ऋण बनाउन खुसी हुनुहुन्थ्यो । र मानिसलाई, करारमा, र त्यसमा अडिग रहँदै, उहाँले आशा गर्ने र आवश्यकता गर्ने अधिकार दिनुभयो कि परमेश्वरले उहाँको भलाई, न्याय र सत्यको मागहरू, प्रतिज्ञाहरूको प्रदर्शनद्वारा पूरा गर्नुपर्छ ।'<sup>40</sup>

एक करार सामान्यतया दुई पक्षहरू बीचको सम्झौता हो, निश्चित सर्तहरूमा परिभाषित गरिएको छ । प्रत्येक सम्झौतामा दुई पक्षहरू हुनुपर्छ, र फलस्वरूप दुई भागहरू - सशर्त र प्रतिज्ञा; एउटा पक्षले गर्ने र अर्को पक्षले पूरा गर्ने । यदि कुनै पनि पक्ष गलत छ भने, एक जरिवाना अक्सर थपिएको छ; तर यो करारको लागि आवश्यक छैन ।

त्यहाँ दुई महत्त्वपूर्ण सत्यहरू छन् जसमा हाम्रो ध्यान यहाँ निर्देशित गरिएको छ । पहिलो, त्यो परमेश्वरले आदमसँग एउटा करारमा प्रवेश गर्नुभयो, उहाँलाई उहाँको सिद्ध र व्यक्तिगत आज्ञाकारिताको शर्तमा जीवन दिने प्रतिज्ञा गर्नुभयो । दोस्रो, यो करार आदमसँग गरिएको थियो, आफ्नो लागि मात्र होइन, तर उसको सबै प्राकृतिक वंशजहरूको लागि ।

१. परमेश्वरले आदमसँग आफ्नो निर्दोषताको अवस्थामा एउटा करारमा प्रवेश गर्नुभयो, उत्पत्ति २:१६,१७ बाट देखा पर्दछ, "अनि परमप्रभु परमेश्वरले मानिसलाई यसो भन्दै आज्ञा गर्नुभयो: बगैंचाको हरेक रूखबाट तिमीले स्वतन्त्रतापूर्वक खान सक्छौ; तर असल र खराबको ज्ञानको रूखबाट तिमीले नखान! किनकि जुन दिन तिमीले त्यसबाट खान्छौ, त्यही दिन तिमी निश्चय मर्नेछौ।" यहाँ वास्तवमा त्यहाँ कुनै वाचाको स्पष्ट उल्लेख छैन; तर हामी उचित करारको सबै आवश्यक आवश्यकताहरू फेला पार्छौं । यस लेनदेनमा दुई

<sup>40</sup> विटसियस अन द इकोनोमी अफ कन्भेनन्ट्स, पुस्तक १, अध्याय १, संप्रदाय १४।

पक्षहरू छन्; एकातिर प्रभु परमेश्वर, अर्कोतिर मानिस । त्यहाँ स्पष्ट रूपमा भनिएको छ, असल र खराबको ज्ञानको रूपलाई सम्मान गर्ने सकारात्मक सिद्धान्तमा, जुन परमेश्वरले मानिसको आज्ञाकारिताको परीक्षण गर्न खुसी हुनुभयो । त्यहाँ एक दण्डको अधीनमा छ: “जुन दिन तिमी त्यहाँ खान्छौ, तिमी पक्कै मर्नेछौ ।” त्यहाँ एउटा प्रतिज्ञा पनि छ, स्पष्ट रूपमा व्यक्त गरिएको छैन, तर चेतावनीमा निहित छ; किनकि, यदि मृत्यु अनाज्ञाकारिताको परिणाम हो भने, यसले स्पष्ट रूपमा पालन गर्दछ कि जीवन आज्ञाकारिताको इनाम थियो । जीवनको प्रतिज्ञा मानिसको आज्ञाकारितासँग जोडिएको थियो, मोशाले व्यवस्थाको धार्मिकताको वर्णनबाट पनि अनुमान लगाउन सकिन्छ: “यी कामहरू गर्ने मानिस तिनीहरूद्वारा बाँच्नेछ” (रोमी १०:५) । अनन्त जीवनको उत्तराधिकारी हुन के गर्नुपर्छ भनेर सोध्ने युवकलाई हाम्रो प्रभुको जवाफबाट: “यदि तिमी जीवनमा प्रवेश गर्न चाहन्छौ भने आज्ञाहरू पालन गर” (मत्ती १९:१७) र प्रेरितको घोषणाबाट, “आज्ञालाई जीवनको लागि नियुक्त गरिएको थियो” (रोमी ७:१०) । त्यसकारण, हामी परमेश्वर र आदमबीचको लेनदेनलाई करार भन्नाको लागि वारेन्टी छौं । हामीले यो शब्दको प्रयोगको लागि, धर्मशास्त्रको भाषा भनेर पनि आरोप लगाउन सक्छौं । होशे ६:७ मा, हामी पढ्छौं, ‘तिनीहरूले, आदमले जस्तै, करार उल्लङ्घन गरेका छन्।’ यसले अनिवार्य रूपमा आदमसँग एउटा करार गरिएको थियो र उसले यसलाई उल्लङ्घन गरेको हो भनेर संकेत गर्दछ ।

२. यो करार आदमसँग गरिएको थियो, आफ्नो लागि मात्र होइन, तर उसको सबै प्राकृतिक वंशजको लागि पनि, एउटा सिद्धान्त हो जसले धेरै विरोधको सामना गरेको छ । यो पेलागियन र सोसिनियनहरू द्वारा अस्वीकार गरिएको छ, जसले उसले एकलै आफ्नो लागि काम गर्यो र उसको पतनको प्रभाव आफैमा समाप्त भयो भन्ने कुरालाई मान्दछ । आर्मिनियनहरूले स्वीकार गर्छन् कि सम्पूर्ण मानव जाति पहिलो पापबाट घाइते भएको छ, तर एकै समयमा प्रस्तावलाई विवाद गर्दछ, कि आदम उनीहरूको उचित प्रतिनिधि थिए। तथापि, यो सत्य सजिलै स्थापित हुन सक्छ । धर्मशास्त्रले आदमलाई ख्रीष्टको व्यक्तित्व वा प्रकारको रूपमा प्रतिनिधित्व गर्दछ (रोमी ५:१४) । तिनीहरू बीचको समानता के समावेश

छ ? केवल यसमा, कि जसरी ख्रीष्ट एक संघीय शिरको हुनुहुन्थ्यो, अनुग्रहको करारमा उहाँका सबै आत्मिक बीउको प्रतिनिधित्व गर्दै, त्यसरी नै आदम एक संघीय शिरको थियो जसले कामको करारमा आफ्ना सबै प्राकृतिक बीउहरूलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ । १ कोरिन्थी १५:४५, ४७ मा एकलाई पहिलो आदम, अर्कोलाई अन्तिम आदम भनिएको छ । एउटा पहिलो मानिस, अर्को दोस्रो मानिस । अब, ख्रीष्ट कुनै अन्य अर्थमा दोस्रो मानिस हुनुहुन्थ्यो, तर उहाँको सन्तानको संघीय प्रमुख वा प्रतिनिधि हुनुहुन्थ्यो । त्यसकारण, पहिलो मानिसले संघीय प्रमुख वा आफ्ना सबै प्राकृतिक वंशको प्रतिनिधिको रूपमा समान चरित्र कायम गरेको हुनुपर्छ । आदमको पहिलो पापको प्रभावलाई तिनका सबै सन्तानहरूमा विस्तार गर्नु, उहाँसँग गरिएको करारमा तिनको प्रतिनिधित्व भएको अर्को बलियो प्रमाण हो । उसले पाप र मृत्युलाई आफ्ना सबै वंशहरूलाई हस्तान्तरण गरेको छ, रोमीहरूलाई पत्रको ५ औं अध्यायमा स्पष्ट रूपमा सिकाइएको छ र जबसम्म उसको सार्वजनिक चरित्र, करारमा एक प्रतिनिधिको रूपमा, स्वीकार गरिएको छैन, कुनै सन्तोषजनक कारण तोक्न सकिँदैन किन हामी पहिलो पापबाट प्रभावित हुन्छौं जसरी हामी उहाँको पछिल्ला अपराधहरू, वा हाम्रा अधिक तत्कालका अपराधहरूबाट प्रभावित हुँदैनौं । हामी जान्दछौं कि 'छोराले बुबाको अधर्म सहन गर्नेछैन' (इज. १८:२०); र यदि आदम केवल एक निजी व्यक्ति भएको भए, उहाँको पापले हामीलाई हाम्रा नजिकका आमाबाबुको भन्दा बढी असर गर्न सक्दैन । निष्कर्ष अपरिहार्य छ - कि, कामको करारमा, हाम्रो पहिलो अभिभावकले आफ्नो लागि मात्र काम गरेनन्, तर उहाँको सबै प्राकृतिक वंशलाई प्रतिनिधित्व गर्नुभयो ।

प्रायः ईश्वरीय प्रक्रियाको यो भाग अहंकारी मानिसद्वारा व्यवस्था गरिएको छ । परमेश्वरले आदमलाई एउटा करारमा हाम्रो प्रतिनिधित्व गर्न बोलाउनुभयो, जसमा उहाँ हामी हुनुभन्दा धेरै अघि नै उहाँसँग प्रवेश गर्नुभयो, र जसलाई हामीले व्यक्तिगत रूपमा सहमति दिन सकेनौं, यो आरोप लगाइएको छ, ईश्वरीय भलाईसँग असंगत छ र नैतिक न्याय र समानताको विपरीत छ । यसको जवाफ दिन पर्याप्त हुन सक्छ, यो लेनदेन भगवानको प्रस्ताव र कर्म भएकोले यो उपयुक्त

र न्यायसंगत हुनुपर्छ । 'के सारा पृथ्वीको न्यायकर्ताले सही गर्नुहुन्न ?' 'उहाँ सत्यको परमेश्वर हुनुहुन्छ र अधर्मबिना, उहाँ न्यायी र सही हुनुहुन्छ ।' तर हामीले यस लेनदेनको औचित्यमा स्वीकार गर्नुपर्छ, केवल किनभने यो थियो । परमेश्वरको इच्छा, तर पनि विभिन्न विचारहरूद्वारा यो प्रस्ट हुन सक्छ, कि यो इक्किटीसँग मात्र मेल खाँदैन, तर धेरै ईश्वरीय भलाइलाई प्रकट गर्दछ । यदि आदमले करारको सर्त पूरा गरेको भए, र यसरी आफूलाई मात्र होइन, तर आफ्ना सबै वंशजहरूलाई पनि खुशी सुरक्षित गरेको भए, कसैले पनि आदमलाई आफ्नो प्रतिनिधि बनाएको हो भनेर गुनासो गर्ने थिएन; र त्यो लेनदेन, जुन, यस घटनामा, न्यायसंगत मानिने थियो, विपरित घटनामा किन अन्यायपूर्ण ठहरिने ? आदम, परमेश्वरको स्वरूप पछि बनाइएको थियो, उहाँको कुनै पनि वंशजले कहिल्यै मानिने गरी वाचा पालन गर्न सक्षम थियो; उसले पूरा गर्नुपर्छ भन्ने कुरा उहाँको वंशजको जत्तिकै उहाँको व्यक्तिगत स्वार्थ थियो, उहाँको आफ्नै खुसी, तिनीहरूको भन्दा कम छैन, खतरामा थियो; र उसले प्रतिनिधित्व गर्ने व्यक्तिहरूसँग घनिष्ट रूपमा सम्बन्ध राखेको थियो, र आफ्ना असंख्य सन्तानहरू, साथै आफैंको हेरचाह गर्न सबैभन्दा बलियो प्रेरणा थियो । आदमसँग माग गरिएको आज्ञाकारिता पूरा गर्न त्यस्ता विशेष फाइदाहरू र प्रलोभनहरू छन्, यो उचित रूपमा अनुमान गर्न सकिन्छ, कि, संघीय लेनदेनमा प्रवेश गर्दा हामी उपस्थित हुन सम्भव भएको भए, यो अधिक योग्य र सुरक्षित थियो भनेर हामी सजिलै सहमत हुने थियौं । हाम्रो लागि हाम्रो अनन्त सुख हाम्रो पहिलो अभिभावकको आज्ञाकारिताद्वारा बीमा गरिएको छ, हाम्रो करार प्रमुखको रूपमा, यो हाम्रो आफ्नै व्यक्तिगत व्यवहारमा निर्भर हुनुपर्छ । र कामको करारमा आदमद्वारा उहाँको प्रतिनिधित्व भएकोमा कसले गुनासो गर्ला, किनकि परमेश्वरले अर्को र उच्च करारद्वारा त्यो करारको उल्लङ्घनको परिणामबाट हाम्रो पुनः प्राप्तिको लागि बाटो खोलेदिनुभएको छ ?

### खण्ड ३

मानिसको आफ्नै पतनले गर्दा प्रतिज्ञा गरिएको जीवनको लागि असक्षम बनाएको छ त्यसकारण परमेश्वरले दोस्रो करार स्थापना गर्ने इच्छा गर्नुभयो । सामान्यतया

त्यो करारलाई अनुग्रहको करार भनिन्छ जसद्वारा उहाँले सितैमा पापीहरूलाई येशुद्वारा नयाँ जीवन र मुक्ति प्रदान गर्नुहुन्छ र जीवनमा निम्ति नियुक्त भएका ती सबैलाई पवित्र आत्मा दिने प्रतिज्ञा गर्नुहुन्छ ताकि तिनीहरू विश्वास गर्न इच्छुक र सक्षम होउँन ।

(गला. ३:२१; रोमी ८:३; रोमी ३:२०, २१; उत्प. ३:१५; यशै. ४२:६; मर्कु. १६:१५, १६; यहु. ३:१६; रोमी. १०:६, ९; गला. ३:११; इज. ३६:२६, २७; यहु. ६:४४, ४५)

## व्याख्या

यस खण्डको व्याख्यामा प्रवेश गर्दा, यो टिप्पणी गर्नु उचित छ, कि, हाम्रो विश्वासको स्वीकार तयार भएको अवधिमा, यो सामान्यतया सबैभन्दा प्रतिष्ठित दैवीहरूले राखेका थिए, कि त्यहाँ मानिसहरूको मुक्तिसँग सम्बन्धित दुईवटा करारहरू छन्, जुन तिनीहरूले उद्धारको करार, र अनुग्रहको करार भनिन्छ; पहिले अनन्तदेखि ख्रीष्टसँग बनाइएको थियो, पछिको समय पापीहरूसँग बनाइएको थियो । ख्रीष्टको धार्मिकता पहिलेको अवस्था हो, र विश्वास पछिको करारको अवस्था हो । यो भिन्नता, हामी कल्पना गर्छौं, पवित्र धर्मशास्त्रमा कुनै आधार छैन, र यो लामो समयदेखि सबै सुसमाचारीय ईश्वरीयहरूले त्यागेको छ । पहिलो आदमलाई ख्रीष्टको स्वरूप भनिन्छ, जसलाई दोस्रो आदम भनिन्छ । अब, आदमसँग गरिएको एउटा वाचा थिएन, जुन शर्त उसले पूरा गर्नुपर्ने थियो, र अर्को उनको वंशजसँग गरिएको थियो, जुन शर्त उनीहरूले पूरा गर्नुपर्ने थियो । तर एउटै करारमा उहाँ र तिनीहरू दुवै समावेश थिए । यो उहाँसँग तिनीहरूको प्रतिनिधिको रूपमा बनाइएको थियो, र तिनीहरूसँग र उहाँद्वारा प्रतिनिधित्व गरिएको रूपमा । त्यस्तै गरी, एउटा करारमा ख्रीष्ट र उहाँको आत्मिक सन्तान समावेश छ । धर्मशास्त्रले, तदनुसार, जताततै यसलाई एउटै करारको रूपमा बोल्छ, र ख्रीष्टको रगतलाई बारम्बार 'वाचाको रगत' भनिन्छ, करारको होइन, हामीले अनुमान गर्न सक्छौं, यदि यो अवस्था भएको भए यसलाई मुक्तिको करार र अनुग्रहको करारको जग भनिने थियो । (हिब्रू १०:२९; १३:२०) । एउटै करारको रगतद्वारा ख्रीष्टले सन्तुष्टि दिनुभयो, र हामीले मुक्ति पाउँछौं (जक. ९:११) । त्यसकारण, पतित मानिसहरूको मुक्तिको लागि एउटा मात्र करार छ, र यो

करार संसारको उत्पत्ति हुनुअघि ख्रीष्टसँग गरिएको थियो भनी हामी मान्दछौं ।<sup>41</sup> यो भाषाले वाचाको एकतासँग एकरूपतामा सजिलो व्याख्या स्वीकार गर्दछ । एक विवेकशील लेखक भन्छन्, 'अनुग्रहको करारलाई कडा र उचित अर्थमा ख्रीष्टसँग बनाइएको थियो, किनकि उहाँ यसमा पार्टी-ठेकेदार हुनुहुन्थ्यो, र यसको शर्त पूरा गर्ने जिम्मा लिनुभयो । यो अनुचित अर्थमा विश्वासीहरूसँग बनाइन्छ, जब तिनीहरू यसको बन्धनमा लगिन्छन्, र वास्तवमा यसको फाइदाको आनन्द लिन आउँछन् । तिनीहरूसँग यो कसरी बनाइन्छ भनेर प्रेरितका शब्दहरूबाट सिक्न सकिन्छ: "म तिमीलाई दाऊदको निश्चित कृपा दिनेछु" (प्रेरित १३:३४) जुन यशैया ५५:३ मा एक प्रकारको वाक्यांश हो: "म एउटा तपाईंसँग अनन्त करार, दाऊदको निश्चित कृपा पनि।" परमेश्वरले तिनीहरूसँग करार गर्नुहुन्छ, तिनीहरूलाई हकदार बनाउन वा तिनीहरूको आशीर्वादको लागि तिनीहरूको दावीको लागि जग बसाल्नको लागि तिनीहरूबाट कुनै कुराको आवश्यकता नभई, तर तिनीहरूलाई सित्तैमा उपहारको रूपमा तिनीहरूलाई दिएर, र तिनीहरूको स्वामित्वमा राखेर जहाँसम्म तिनीहरूको वर्तमान अवस्थाले स्वीकार गर्नेछ, उहाँको आफ्नै सञ्चालनको विश्वासद्वारा ।<sup>42</sup>

मानवजाति पापीहरूको मुक्तिको लागि दुई प्रतिज्ञाहरूको अनुमान, विभिन्न कठिनाइहरूले ग्रस्त छ । एउटा स्पष्ट छ । प्रत्येक उचित करारमा, त्यहाँ दुई आवश्यक भागहरू छन् - एक सर्त र वचन । यदि, त्यसकारण, त्यहाँ पापीहरूसँग बाँधिएको करार हो, ख्रीष्टसँग गरिएको करारभन्दा फरक, तिनीहरूले आफैले पूरा गर्नुपर्ने अवस्था हुनुपर्छ । तर हाम्रा पुराना दिव्यहरूले विश्वासलाई

---

<sup>41</sup> मुक्तिको करार र अनुग्रहको करार बीचको भिन्नता ओवेन, चार्नो, फ्लेभेल र अन्य धेरैले राखेका थिए । तिनीहरूद्वारा यो परमेश्वरको सिद्धता र अनुग्रहसँग सुसंगत अर्थमा व्याख्या गरिएको थियो । तर अरूहरूद्वारा, छुटकाराको करारलाई पापीहरूसँगको अर्को करारमा परमेश्वरको प्रवेशको आधारको रूपमा प्रतिनिधित्व गरिएको छ, जसको विश्वास, पश्चात्ताप र निष्कपट आज्ञाकारितालाई सर्तहरू बनाइएको छ । ख्रीष्ट र विश्वासीहरूसँग गरिएको करार एउटै र एउटै करार हो, बोस्टन, आर र ई एरस्काइन, एडम गिब, लन्डनको हिल, ब्राउन अफ ह्याडिङ्टन, डिक, बेलफ्रेज, र वास्तवमा, आधुनिक सुसमाचार दिव्यहरू सबैद्वारा कायम गरिएको छ ।

<sup>42</sup> विल्सनको (लन्डनको) प्रवचन, पृष्ठ ७२ ।



पापीहरूसँग गरिएको करारको अवस्था भने तापनि तिनीहरूले विश्वासलाई कुनै योग्यता दिएनन्, तर केवल प्राथमिकता दिए । 'सत्य यो हो,' डाक्टर डिकले टिप्पणी गरेझैं, 'यी ईश्वरीय कुराहरूले जसलाई अनुग्रहको करार भनिन्छ, तिनीहरूले मुक्तिको वाचा भनेर बोलाउने कार्यको व्यवस्थापन मात्र हो, जसको लागि उनीहरूले आफ्ना आशीर्वादहरू सञ्चार गर्ने उद्देश्य थियो र उचित रूपमा करारको रूपमा मात्र सकिँदैन, किनभने यो उचित शर्तमा निलम्बन गरिएको छैन ।' वेस्टमिन्स्टर मण्डली सभा, यस खण्डमा, त्यसबेला सामान्यतया अनुग्रहको करारलाई छुटकाराको करारबाट अलग गरिएको वर्णन गरेको देखिन्छ । तर, यद्यपि तिनीहरूले करारलाई दुई गुणा विचार अन्तर्गत हेरे, जसरी अनन्तदेखि ग्यारेन्टीसँग बनाइएको थियो र समयमा पापीहरूसँग बनाइएको थियो, तिनीहरूले पक्कै पनि यसलाई एउटै करारको रूपमा मान्थे । 'अनुग्रहको करार,' तिनीहरू भन्छन्, 'ख्रीष्टसँग दोस्रो आदमको रूपमा र उहाँमा सबै चुनिएकाहरूलाई उहाँको सन्तानको रूपमा बनाइएको थियो' (ठूला धार्मिक प्रश्नोत्तरमाला, प्रश्न ३१) । यस गहिरो चाखलाग्दो विषयमा हाम्रा मापदण्डहरूको सिद्धान्तलाई निम्न प्रस्तावहरूमा संक्षेप गर्न सकिन्छ:

१. मानिसजातिको पापीहरूको मुक्तिको सम्मान गर्दै, यहोवा पिता र उहाँको सह-अनन्त पुत्रको बीचमा एउटा करारमा प्रवेश गरिएको थियो। यस संघीय लेनदेनको वास्तविकता, भजन ८९:३ बाट देखिन्छ: "मैले आफ्नो चुनेको जनसँग वाचा बाँधेको छु; मैले आफ्नो दास दाऊदसँग कसम खाएको छु ।" यस खण्डमा वक्ता अरू कोही हुन सक्दैनन्, जो प्रभु हुनुहुन्छ । भजनको सुरुमा उल्लेख गरिएको; र यो यथोचित रूपमा प्रश्न गर्न सकिँदैन, कि बोलिएका शब्दहरूले येशू ख्रीष्टमा तिनीहरूको अन्तिम र मुख्य पूर्ति भएको छ, र उहाँसँग गरिएको एउटा करारलाई जोड दिन्छ, जसमध्ये इजरायलका राजा डेभिडसँग गरिएको शाहीको करार विशिष्ट थियो। धर्मशास्त्रका अन्य ठाउँहरूमा, करार शब्द नदेखिए तापनि, हामीसँग उचित करारका सबै आवश्यक भागहरूको स्पष्ट सूचना छ । यशैया ५३:१० मा, हामीसँग करारका दुई ठूला भागहरू छन् - सशर्त र प्रतिज्ञा; र दुई गौरवशाली संविदाकारी पक्षहरू - एउटा यसको कठिन अवस्थाको प्रदर्शनको

लागि प्रतिबद्धता - अर्को यसको बहुमूल्य प्रतिज्ञाहरूको पूर्तिको लागि संलग्नः 'यदि उसको आत्माले प्रायश्चित बलिदान गर्छ भने, उसले एक बीउ देखेछ जसले तिनीहरूको दिन लामो हुनेछ; र यहीवाको अनुग्रहपूर्ण उद्देश्य उहाँको हातमा सफल हुनेछ' (बिशप लोथको अनुवाद) ।

२. यो करार उहाँको आत्मिक सन्तानको शिर वा प्रतिनिधिको रूपमा ख्रीष्टसँग गरिएको थियो। यो ख्रीष्ट र आदम बीचको तुलना द्वारा पुष्टि हुन्छ, जुन प्रेरित द्वारा भनिएको छ (रोमी ५: १ कोरिन्थी १५:४५, ४७); जसले स्पष्ट रूपमा सत्यलाई स्थापित गर्दछ, कि आदम र ख्रीष्टले आ-आफ्नो बीजको संघीय प्रमुखको रूपमा सार्वजनिक चरित्रलाई अलग-अलग रूपमा कायम राखेका थिए । ख्रीष्ट र उहाँको आत्मिक सन्तानलाई एउटै नामले बोलाइन्छ (यशै ४९:३) - परमेश्वरले उहाँसँग करारमा आफ्नो प्रतिनिधिको रूपमा व्यवहार गर्नुभएको स्पष्ट प्रमाण हो । ख्रीष्टलाई करारको निश्चय पनि भनिन्छ (हिब्रू ७:२२); र करारका प्रतिज्ञाहरू मुख्य रूपमा उहाँलाई गरिएका थिए (गलाती ३:१६; तीतस १:२)।

३. यो करार परमेश्वरको स्वतन्त्र अनुग्रह र सार्वभौम इच्छाबाट उत्पन्न भएको हो । धर्मशास्त्रले समान रूपमा यस लेनदेनलाई उहाँको असल खुशीको लागि वर्णन गर्दछ जसले सबै कुराहरू आफ्नो इच्छाको सल्लाह अनुसार काम गर्दछ, र यसलाई उहाँको अनुग्रहको महिमाको प्रशंसाको रूपमा प्रस्तुत गर्दछ (एफिसी १:३-६) । यस कारणले गर्दा यो करारलाई, ठूलो उचितताका साथ, अनुग्रहको करार भनिन्छ, किनभने यो परमेश्वरको निःशुल्क अनुग्रहबाट उत्पन्न भएको हो, र पापीहरूलाई मुक्तिको आशीर्वादलाई अत्यन्तै अनावश्यक रूपमा प्रस्तुत गर्दछ ।

४. यो करार अनन्तकाल देखि स्थापित भएको थियो । अनुग्रहको करारलाई दोस्रो करार भनिन्छ, जसलाई आदमसँग गरिएको कामको करारबाट भिन्न हुन्छ । तर प्रकटीकरण र कार्यान्वयनको सन्दर्भमा दोस्रो भए तापनि, अवधि वा क्रमको सन्दर्भमा यो बनाइएको थियो, यो पहिलो करार हो । यस करारको प्रमुखको परिचय दिइएको छ (हितोपदेश ८:२३), यसो भनिएको छ, 'म अनन्तदेखि, सुरुदेखि नै, पृथ्वीको सदादेखि स्थापित भएको छु'; अर्थात् उहाँलाई उहाँको

मध्यस्थ कार्यालय र काममा अलग गरिएको थियो - अर्को शब्दमा, अनन्तदेखिको अनुग्रहको करारमा उहाँको आध्यात्मिक बीजको शिर हुन । अनन्त जीवनको प्रतिज्ञा हामीलाई ख्रीष्टमा 'संसार सुरु हुनुभन्दा अघि' दिइएको छ भनिन्छ (तीतस १:२); र करारलाई बारम्बार अनन्त करार भनिन्छ (हिब्रू १३:२०) ।

५. यस करारको प्रशासनमा, परमेश्वरले "पापीहरूलाई येशू ख्रीष्टद्वारा सितैमा जीवन र मुक्ति प्रदान गर्नुहुन्छ, उनीहरूलाई उहाँमा विश्वास गर्न आवश्यक छ, ताकि तिनीहरूले मुक्ति पाउन सकून्"। यद्यपि ख्रीष्टले यस करारमा, मानवजातिको निश्चित संख्यालाई मात्र प्रतिनिधित्व गर्नुभयो, जो 'संसारको स्थापना हुनु अघि उहाँमा चुनिएका थिए', तैपनि, करारको प्रशासनमा, येशू ख्रीष्टद्वारा मुक्तिको निःशुल्क प्रस्ताव पापीहरूलाई सम्बोधन गरिएको छ । मानवजातिको अनिश्चित काल र विश्वव्यापी रूपमा (यूहन्ना ६:३२; यसैया ५५:१; प्रकाश २२:१७)। यो प्रस्ताव प्रतिबन्धित छैन, जस्तै ब्याक्सटेरियनहरूले आरोप लगाए, समझदार पापीहरू, वा तिनीहरूको पापमा विश्वस्त भएकाहरू, र मुक्तिदाताको आवश्यकता; किनभने यो तिनीहरूको आफ्नै दुःख र चाहनाको रूपमा पूर्णतया असंवेदनशीलतामा ढुबेका व्यक्तिहरूलाई सम्बोधन गरिएको छ (प्रकाश ३:१७, १८) । यो प्रस्ताव अन्ततः यसलाई अस्वीकार गर्नेहरूका लागि बनाइएको हो, जसरी यो अन्ततः प्राप्त गर्नेहरूलाई हो । किनभने यदि यो अवस्था नभएको भए, सुसमाचार सुत्रहरूको पहिलेको वर्गलाई तिनीहरूको अविश्वासको लागि निन्दा गर्न सकिँदैन (यूहन्ना ३:१८, १९)।

परमेश्वरले 'पापीहरूलाई मुक्ति पाउनको लागि ख्रीष्टमा विश्वास चाहिन्छ,' कुनै विवाद नभएको स्वीकार गर्नुहुन्छ । तथापि, विश्वासको लागि तोकिएको भाग धेरै विवादित भएको छ । धेरै उत्कृष्ट दिव्यहरू, तिनीहरूले छुटकाराको करार र अनुग्रहको करार बीचको भिन्नताको परिणामस्वरूप, पछिको करारको अवस्थाको रूपमा विश्वासको कुरा गर्न अगुवाइ गरियो। तर तिनीहरूद्वारा प्रयोग गरिएको यो शब्दले मेरिटोरियस वा प्राप्त कारणलाई बुझाउँदैन, तर केवल केहि चीज जो अघि जान्छ, र जसको बिना अर्को प्राप्त गर्न सकिँदैन । तिनीहरू विश्वासलाई क्रम वा जडानको अवस्थाको रूपमा मात्र मान्छन्, जसरी यसलाई शैली दिइएको छ, र

सुसमाचारमा प्रस्तावित मुक्तिमा चासो प्राप्त गर्ने साधन वा माध्यमको रूपमा । यो अर्मिनिनियन र नियोनोमियनहरू द्वारा शब्दसँग जोडिएको अर्थ भन्दा धेरै फरक छ, जसले विश्वासलाई प्रतिज्ञा निलम्बित गरेको पूर्तिमा शर्तको रूपमा प्रतिनिधित्व गर्दछ ।<sup>43</sup> वेस्टमिन्स्टर सभाले अन्यत्र पुष्टि गर्छ, कि परमेश्वरले पापीहरूलाई ख्रीष्टमा विश्वास गर्न चाहानुहुन्छ, "उहाँमा चासोको शर्तको रूपमा" (ठूला धार्मिक प्रश्नोत्तरमाला, प्रश्न ३२) । तर यो विश्वास अनुग्रहको करारको शर्त हो भनेर पुष्टि गर्नु भन्दा धेरै फरक छ । त्यो विश्वास अपरिहार्य रूपमा आवश्यक छ जसको माध्यमबाट हामीले ख्रीष्टमा सुरक्षित रूपमा चासो राखेका छौं, र व्यक्तिगत रूपमा करारमा स्थापित गरिएको छ, सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण सत्य हो, र यो सबै वेस्टमिन्स्टर दिव्यहरूको उद्देश्य हो । तिनीहरूले उपकरणको पर्यायवाची रूपमा अवस्था शब्द प्रयोग गरेको देखिन्छ; किनकि, एक ठाउँमा उनीहरूले विश्वासको कुरा गर्छन् मध्यस्थमा पापीहरूलाई चासोको शर्तको रूपमा, अर्को ठाउँमा उनीहरू पुष्टि गर्छन्, कि 'विश्वास नै धर्म ठहराउने एकमात्र साधन हो' (विश्वासको स्वीकार, अध्याय ११, २), र सिकाउँछन्, कि 'विश्वासले पापीलाई परमेश्वरको नजरमा धर्म ठहराउँछ, किनकि यो एउटा साधन हो जसद्वारा उसले ख्रीष्ट र उहाँको धार्मिकतालाई ग्रहण गर्छ र लागू गर्छ' (ठूला धार्मिक प्रश्नोत्तरमाला, प्रश्न ७३) । शब्द अवस्था अस्पष्ट छ, गलत बुझ्न उपयुक्त छ, र बारम्बार एक असुरक्षित र खतरनाक अर्थमा प्रयोग गरिन्छ, यो अब सु-समाचारीय ईश्वरीयहरूले अप्रयोग गरेको छ ।

६. परमेश्वरले उहाँको पवित्र आत्मालाई उहाँका चुनिएकाहरूमा काम गर्ने प्रतिज्ञा गर्नुहुन्छ जुन विश्वासद्वारा तिनीहरूले यस करारका आशिष्हरूमा विशेष चासो लिन्छन् । यसले संकेत गर्दछ, कि एक निश्चित निश्चित संख्या अनन्त जीवनको लागि नियुक्त गरिएको थियो, र ती सबै समयमै ख्रीष्टमा विश्वास गर्न ल्याइनेछ (प्रेरित १३:४८) । यसले यो पनि बुझाउँछ, कि तिनीहरू आफैंमा

<sup>43</sup> यस महत्त्वपूर्ण बिन्दुमा विभिन्न लेखकहरूको भावनाहरू डा फ्रेजरले विट्सियसको डिसर्टेशन अन द एपोस्टल्स क्रीड, खण्ड i, नोट ४४ । उहाँद्वारा उल्लेख गरिएका लेखकहरूलाई थप्र सकिन्छ, बोस्टन, अनुग्रहको करारको दृश्य, हेड iii., सेक्ट १; विल-सन अफ लन्डन, सेर्मन्स, पृष्ठ ७१); र डा डिक लेक्चर्स, भोल्युम। ii., पृष्ठ ४३४ ।

अनिच्छुक छन् र विश्वास गर्न असमर्थ छन् (यूहन्ना ६:४४); तर परमेश्वरले तिनीहरूलाई इच्छुक र सक्षम बनाउन पवित्र आत्मा दिने वाचा गर्नुहुन्छ (इजिकिएल ३६:२६) । विश्वास, त्यसकारण, अनुग्रहको करारको शर्त हुनुको सट्टा, करारको वचनको अंश हो (रोमी १५:१२)। यो परमेश्वरको वरदान हो, जसले उहाँको असल खुशीको इच्छा र काम गर्न हामी दुवैमा काम गर्नुहुन्छ (एफिसी २:८; फिलिप्पी २:१३) ।

## खण्ड ४

अनुग्रहको यो करारलाई बारम्बार नयाँ करारको नामबाट धर्मशास्त्रमा उल्लेख गरिएको छ जुन येशु ख्रीष्टको मृत्यु र अनन्तसम्मको उत्तराधिकारसँग सम्बन्धित छ, यी सबै चिजहरू मानिसहरूलाई दिइएका छन् ।

(हिब्रू ९:१५, १६, १७; हिब्रू ७:२२; लुका २२:२०; १ को. ११:२५)

## व्याख्या

नयाँ नियमको आधिकारिक संस्करणमा, अनुग्रहको करारलाई बारम्बार एक करार नामित गरिएको छ; र यो सामान्यतया स्वीकार गरिएको छ, कि मूल शब्दले करार र करार दुवैलाई जनाउँछ । त्यहाँ, कम्तिमा, एउटा खण्ड छ जसमा यो सबैभन्दा सही तरिकाले प्रमाणीकरण गरिएको छ, अर्थात्, हिब्रू ९:१६, १७। केही विद्वान आलोचकहरूले, वास्तवमा, यस खण्डमा पनि त्यो शब्दको प्रयोगको विरुद्धमा कडा तर्क गरेका छन्; तर ठूलो बहुमतले अनुमति दिन्छ कि सामान्य अनुवाद अतुलनीय छ ।<sup>44</sup>

---

<sup>44</sup> पाठकले यस विषयमा आलोचकहरूको विचारहरूको सारांश डाक्टर फ्रेजरको लामो र सक्षम लेखमा पाउनुहुनेछ, जसलाई उनको ट्रान्सलेसन अफ विट्सियस डिसेटेशन अन द एपोस्टल्स क्रीड, खण्ड i., नोट ४२ । एन्डोभरका विद्वान प्रोफेसर स्टुअर्टले (हिब्रूहरूमा उनको टिप्पणीमा) उल्लेख गरिएको खण्डमा करार शब्दलाई प्राथमिकता दिने टिप्पणीकारहरूलाई पनि उल्लेख गर्दछ, र घोषणा गर्दछ कि 'यसलाई स्वीकार गर्नमा उसको कठिनाइहरू अतुलनीय छन् ।'

## खण्ड ५

यी दुई करार; व्यवस्थाको समयमा र सुसमाचारको समयमा फरक फरक तरिकाले प्रशासित भएको थियो । व्यवस्था अन्तर्गत प्रतिज्ञाहरू, भविष्यवाणीहरू, बलिदानहरू, खतना, निस्तार चाडको थुमा, अन्य प्रकारका यहूदी नियमहरू र येशु ख्रीष्ट आउनुहुने पूर्व-संकेतद्वारा प्रशासित थियो जुन त्यस समयका लागि पर्याप्त र प्रभावकारी थियो । आत्माको कार्यद्वारा, चुनिएकाहरूलाई निर्देशन दिन र प्रतिज्ञा गरिएका मसीहमा विश्वास गर्न जसद्वारा तिनीहरूको पाप पूर्णरूपमा क्षमा हुने र अनन्त मुक्तिको प्रतिज्ञा गरिएको थियो जसलाई पुरानो करार भनिन्छ ।

(२ कोर. ३:६, ७, ८, ९. हिब्रू ८, ९, १० अध्यायहरू; रोमी ४:११; कल. २:११, १२; १ कोर. ५:७. १ कोर. १०:१, २, ३, ४; हिब्रू ११:१३; यहू.८:५६. गला. ३:७, ८, ९, १४)

## खण्ड ६

अनुग्रहको करार अन्तर्गत; ख्रीष्टको ईश्वरत्व र मनुष्यत्वको बारेमा देखाइएको छ, यो करार येशुको जीवनीसँगै बाँडिएको छ त्यसकारण त्यही शब्दहरू नै प्रचार गरिन्छ । बप्तिस्मा र प्रभुभोजको विधिबाट यो करार प्रशासित हुन्छ । संख्यामा थोरै भएपनि बाहिरी महिमाको लागि होइन तर यी विधिहरू तिनीहरूमा सरलताका साथ प्रशासित हुन्छ । अनुग्रहको करार यी विधिद्वारा प्रशासित छन ताकि यसबाट सबै राष्ट्रहरूमा, यहूदीहरूमा र अन्यजातिहरूमा पूर्णता, आत्मिक प्रभाव र गवाही होस् जसलाई नयाँ करार भनिन्छ । त्यसकारण अनुग्रहको करारको स्वअस्तित्वमा दुई फरक करार छैनन् तर विभिन्न कालखण्डका दुवै एउटै र समान तत्त्व हुन् ।

(कल. २:१७. मत्ती २८:१९, २०; १ को. ११:२३, २४, २५. हिब्रू १२:२२-२८; यर. ३१:३३, ३४. मत्ती २८:१९; एफे. २:१५, १६, १७, १८, १९. लुका २२:२०. गला. ३:१४, १६; रोमी ३:२१, २२, २३, ३०; भ.सं. ३२:१, रोमी ४:३, ६, १६, १७, २३, २४; हिब्रू १३:८; प्रे. १५:११)

## व्याख्या

यी खण्डहरूमा राखिएका सिद्धान्तहरू निम्न हुन्:

१. कि त्यहाँ दुईवटा अनुग्रहका करारहरू छैनन्, वस्तुमा भिन्न छन्, तर पुरानो र नयाँ नियमको अर्थतन्त्रहरू एउटै करारका दुईवटा व्यवस्थाहरू मात्र हुन् । यहूदी र ईसाई व्यवस्था पहिलो र दोस्रो - पुरानो र नयाँ करार (हिब्रू ८:७, १३) को अर्थ हो ।

२. पुरानो व्यवस्था अन्तर्गत बाँच्ने विश्वासीहरू, साथै सुसमाचार अन्तर्गत बाँच्नेहरू, ख्रीष्टमा विश्वासद्वारा मुक्ति पाएका थिए, र धन्य अनैतिकताको आशामा बाँचे र मरे ।

३. नयाँ नियमको अनुग्रहको करारको प्रबन्ध, धेरै कुरामा, शरीरमा ख्रीष्टको आगमन भन्दा पहिलेको भन्दा उच्च छ । वर्तमान व्यवस्थाले विगतलाई पार गर्छ, यसको अभिव्यक्तिको उच्च स्पष्टतामा - ख्रीष्टको मृत्युद्वारा यसको पर्याप्त अनुमोदनमा - पवित्र आत्माको अधिक प्रचुर मात्रामा - आराधनाको थप आत्मिक रूपको परिचयमा, र यसको विस्तारमा सबै राष्ट्रहरूमा ।<sup>45</sup>

यस अध्यायको अन्त्यमा, पहिलो करारको उल्लङ्घनले बर्बाद भएकाहरूको अवस्थाको लागि अनुग्रहको करार कत्तिको सराहनीय रूपमा अनुकूल छ भनेर प्रतिबिम्बित गरौं । यसको सर्त महिमापूर्ण धितोद्वारा पूरा हुँदैछ, पापीहरूको प्रमुखलाई पूर्ण मुक्ति सित्तैमा प्रस्ताव गरिएको छ । तर यसले हामीलाई के फाइदा गर्छ कि यो अनुग्रही करार प्रकट भएको छ, जबसम्म हामी यसमा व्यक्तिगत चासो प्राप्त गर्दैनौं, र यसको अमूल्य आशिषहरूको सहभागी बनाइएनौं ? त्यसकारण आउनुहोस्, 'परमेश्वरको करारलाई पक्रिराखौं,' र यस धन्य करारमा हाम्रो चासोको पूर्ण प्रमाणको पछि परिश्रम गरौं । त्यसोभए, जीवनका सबै समस्याहरूको बीचमा, हामी 'परमप्रभु हाम्रा परमेश्वरमा आफैलाई प्रोत्साहन' गर्न सक्छौं; र, अन्य सबै चीजहरू असफल हुँदा पनि, हामीले त्यो बलियो सान्त्वना अनुभव गर्न सक्छौं जुन दाउदले आफ्नो जटिल परीक्षाहरूमा र विघटनको तत्काल सम्भावनामा आनन्द उठाए । र जसलाई उहाँले यी अन्तिम शब्दहरूमा

---

<sup>45</sup> दुवै व्यवस्था अन्तर्गत अनुग्रहको करारको समानता, पुरानो नियमका आशिष र दोषहरू, र नयाँका उत्कृष्ट फाइदाहरू, क्याल्भिन, संस्थानहरू, पुस्तक ii, अध्याय ९-११ द्वारा पूर्ण रूपमा छलफल गरिएको छ, र विस्तिअस द्वारा, प्रतिज्ञाको अर्थव्यवस्था, पुस्तक iv, अध्याय ११, १२, १३, १५ ।

बोल्नुभयो: 'यद्यपि मेरो घर परमेश्वरसँग त्यस्तो छैन, तैपनि उहाँले मसँग अनन्त करार बाँध्नुभएको छ, सबै कुरामा क्रमबद्ध र निश्चित छ; यो मेरो सबै मुक्ति, र मेरो सबै इच्छा हो ।





## अध्याय ८

### ख्रीष्ट एक मध्यस्थकर्ता

### (CHRIST THE MEDIATOR)

#### खण्ड १

परमेश्वरले उहाँको अनन्त योजनामा उहाँको एकमात्र जन्मेको पुत्र प्रभु येशुलाई मानिस र परमेश्वरको बिचमा मध्यस्थकर्ताको रूपमा नियुक्त गर्न असल लाग्यो । उहाँ नै अगमवक्ता, पुजारी, राजा, मण्डलीको शिर र मुक्तिदाता हुनुहुन्छ । उहाँ नै सबै कुराको उत्तराधिकारी र संसारको न्यायाकर्ता हुनुहुन्छ जसमा उहाँले अनन्तकालदेखि नै मानिसहरूलाई उहाँको सन्तान हुने अधिकार दिनुभयो । समयमै उहाँद्वारा छुटकारा पाउन, बोलाइन, निर्दोष तुल्याइन, पवित्रिकरण गरिन र महिमित तुल्याइन हामीलाई दिइएको छ ।

(यशै. ४२:१; १ पत्र. १९, २०; यहू. ३:१६; १ तिमो. २:५. प्रे. ३:२२. हिब्रू ५:५. ६. भ.सं. २:६; लुका १:३३. एफे. ५:२३. हिब्रू १:२. प्रे. १७:३१. यहू. १७:६; भ.सं. २२:३०, यशै. ५३:१०. १ तिमो. २:६; यशै. ५५:४, ५; १ को. १:३०)

#### व्याख्या

एक मध्यस्थकर्ता त्यो हो जसले भिन्नतामा दुई पक्षहरू बीच मेलमिलापको लागि हस्तक्षेप गर्दछ । पतन अघि, परमेश्वर र मानिसबीच मध्यस्थता को आवश्यकता थिएन; किनकि, प्रकृतिमा असीम दुरी भए पनि, यी पक्षहरूबीच कुनै भिन्नता थिएन । तर पतनमा मामिला परिवर्तन भयो; परमेश्वरको अनादर भयो, र उहाँलाई अत्यन्तै रिस उठ्यो । मानिस परमेश्वरबाट टाढा थियो, र उसको न्यायिक असन्तुष्टिको अधीनमा थियो; र मानिसले उल्लङ्घन गरेको ईश्वरीय कानूनको दावीहरू पूरा गर्न असमर्थ भएकोले, यदि उसलाई आफ्नो अपमानित सार्वभौमको पक्षमा पुनर्स्थापित गर्नको लागि, आफ्नो अपराधको प्रायश्चित्त गर्न, र जग बसाल्न शान्तिको निम्ति अर्को व्यक्तिको हस्तक्षेप आवश्यक थियो । यो येशू ख्रीष्टलाई दिइएको कार्यालय र काम हो, परमेश्वर र मानिस बीचको एक मध्यस्थ;

र वर्तमान खण्ड यस कार्यालयमा उहाँको ईश्वरीय नियुक्ति, र उहाँको बीजको रूपमा उहाँलाई जनताको दानसँग सम्बन्धित छ ।

१. परमेश्वर र मानिस बीचको मध्यस्थताको लागि उहाँको एकमात्र पुत्र प्रभु येशूलाई चुनन र नियुक्त गर्न, अनन्तकालदेखि नै परमेश्वरलाई खुशी लाग्यो । परमेश्वर मानिसको पापबाट रिसाएको पक्ष भएकोले, व्यक्तिगत अपराधीहरूको कोठामा अर्कोद्वारा सन्तुष्टि स्वीकार गर्ने अधिकार उहाँको हो । तर उहाँले एक विकारी सन्तुष्टि मात्र स्वीकार गर्नुभएन; उहाँले पनि, असीम अनुग्रह र अवांछित प्रेमको अभ्यासमा, आफ्नो मध्यस्थ कार्यालयमा आफ्नै पुत्रको नियुक्तिमा, कठिन कार्यको बराबर एक प्रदान गर्नुभयो । हाम्रा प्रभुले आफ्नो बुबाको विशेष बोलावट र आज्ञाबिना मध्यस्थताको काममा संलग्न हुनुहुन्नथ्यो । अनन्तकालदेखि नै उहाँलाई परमेश्वर र मानिसको बीचमा मध्यस्थकर्ताको पद कार्यान्वयन गर्न चुनिएको र नियुक्त गरिएको थियो । त्यसैले उहाँलाई 'अनन्तदेखि स्थापित' र 'संसारको सृष्टि हुनुअघि नै नियुक्त गरिएको' भनिएको छ (हितोपदेश ८:२३; १ पत्रुस १:२०) । जब उहाँ पृथ्वीमा हुनुहुन्थ्यो उहाँले प्रायः घोषणा गर्नुभयो, कि उहाँले हाम्रो छुटकाराको काम पूरा गर्नमा के गर्नुभयो, उहाँले पिताबाट विशेष आज्ञाद्वारा र उहाँको इच्छाको आज्ञाकारितामा गर्नुभयो (यूहन्ना ६:३८) । उहाँको मध्यस्थ कार्यालयमा ख्रीष्टको ईश्वरीय नियुक्तिले बुबाको प्रेमको एक उल्लेखनीय प्रमाण दिन्छ, जसले 'आफ्नो एकमात्र पुत्र पठाउनुभयो ... हाम्रा पापहरूको प्रायश्चित हुन' (१ यूहन्ना ४:९-१०), र ख्रीष्टमा हाम्रो विश्वासको लागि बलियो आधार निर्माण गर्न । उहाँको बुबाको नियुक्तिबिना, उहाँको काम हाम्रो उद्धारको लागि कानूनमा मान्य हुने थिएन; तर यो नियुक्तिले हामीलाई आश्वासन दिन्छ, कि उहाँको मध्यस्थताको सम्पूर्ण कार्य परमेश्वरलाई सबैभन्दा स्वीकार्य छ, र हाम्रो अनन्त मुक्तिको लागि उहाँको समाप्त कार्यमा भर पर्न हामीलाई उच्चतम प्रोत्साहन दिन्छ ।

२. पिताले, अनन्तकालदेखि, ख्रीष्टलाई उहाँको सन्तान हुन र उहाँद्वारा महिमामा ल्याउनको लागि मानिसहरूलाई दिनुभयो । धनी र सार्वभौम अनुग्रहको अभ्यासमा परमेश्वरद्वारा चुनिएका मानिसजातिको निश्चित संख्या ख्रीष्टलाई दिइएको थियो, तिनीहरू र संसारको बीचमा भएको भिन्नताबाट प्रकट

हुन्छ । ख्रीष्टले तिनीहरूलाई 'संसारबाट उहाँलाई दिइएका मानिसहरू' नियुक्त गर्नुभयो, र घोषणा गर्नुहुन्छ कि उहाँले प्रार्थना गर्नुभयो 'संसारको लागि होइन, तर तिनीहरूका लागि जसलाई पिताले उहाँलाई दिनुभएको छ' (यूहन्ना १७:६,९) । यी खण्डहरूमा संसार ख्रीष्टलाई दिइएकाहरूको विरुद्धमा छ, र यसले प्रत्येक पूर्वाग्रही दिमागलाई विश्वास दिलाउनै पर्छ कि ख्रीष्टलाई दिइएका व्यक्तिहरू एक निश्चित संख्या हुन्, मानवजातिको संसारबाट परमेश्वरद्वारा चुनिएकाहरू हुन् । तिनीहरू ख्रीष्टलाई उहाँको सन्तान हुनलाई दिइएको थियो । यो अनिश्चित छोडिएको थिएन कि ख्रीष्टले आफ्नो मध्यस्थताको इनामको रूपमा, उहाँको सेवा गर्ने मानिसहरू हुनेछन् । यो निर्धारित गरिएको थियो कि उसको बीउ हुनुपर्छ, जसमा उसले आफ्नो आत्माको कष्ट देखेछ (यशै. ५३:१, ११) । तिनीहरू उहाँलाई दिइएको थियो कि उहाँले तिनीहरूलाई छुटकारा दिन सक्नुहुन्छ, र तिनीहरूलाई महिमामा ल्याउन सक्नुहुन्छ । उहाँ तिनीहरूका लागि मुक्तिको सम्भावना मात्र प्राप्त गर्नुभएन, तर तिनीहरूका लागि पूर्ण र अन्तिम मुक्ति सुरक्षित गर्नको लागि; र उहाँलाई दिइएको कुनै पनि हराउने छैन । ख्रीष्टले भन्नुहुन्छ, "अनि मलाई पठाउनुहुने पिताको इच्छा यो छ - उहाँले मलाई दिनुभएको सबैमध्ये एउटालाई पनि म नहराऊँ, तर अन्तिम दिनमा उसलाई फेरि बौराएर उठाऊँ ।" (यूहन्ना ६:३९) ।

## खण्ड २

परमेश्वरको पुत्र त्रिएकत्वमा दोस्रो व्यक्ति र अनन्त परमेश्वर, ईश्वरत्वमा एक समान र पितासँग समान हुनुहुन्छ, समयको परिपूर्णतामा उहाँले मानिसको रूप धारण गर्नुभयो । सबै मानवीय गुणहरू र सामान्य दुर्बलताहरू सहीत तर पापरहित पवित्र आत्माको शक्तिद्वारा कन्या मरियमको कोखबाट गर्भधारण हुनुभयो । त्यसकारण दुई सिद्ध भिन्न स्वभाव, ईश्वरत्व र मानवत्व अविभाज्य रूपमा रूपान्तरणरहित, रचनारहित वा भ्रमरहित एकै व्यक्तिमा सँगै जोडिएर रहेको थियो । जुन व्यक्ति पूर्ण परमेश्वर र पूर्ण मानिस हुनुहुन्छ । येशु ख्रीष्ट नै एक मात्र परमेश्वर र मानिस बिचको मध्यस्थकर्ता हुनुहुन्छ ।

(यहु. १:१, १४; १ यहु. ५:२०; फिलि. २:६; गला. ४:४; हिब्रू २:१४, १६, १७; हिब्रू ४:१५. लुका १:२७, ३१, ३५; गला. ४:४. लुका १:३५; कल. २:९; रोमी ९:५; १ पत्रु. ३:१८; १ तिमो. ३:१६; रोमी १:३, ४; १ तिमो. २:५)

## व्याख्या

यो खण्ड मध्यस्थकर्ताको व्यक्तिको संविधानसँग सम्बन्धित छन। ख्रीष्ट केवल एक मानिस हुनुहुन्थ्यो, र मरियमबाट जन्मनु अघि उहाँको कुनै अस्तित्व थिएन भन्ने कुरा राख्ने सोसिनियन र युनिटेरियनहरूको विरोधमा; र एरियनहरूको विरोधमा, जसले ख्रीष्टको पूर्व-अस्तित्वलाई स्वीकार गरे तापनि उहाँ एक प्राणी हो र उहाँको अवतार हुनुभन्दा पहिले मात्र एक अलौकिक स्वर्गीय आत्माको रूपमा अस्तित्वमा रहेको कुरा कायम राख्छन् । हाम्रो विश्वासको स्वीकारले सिकाउँछ, कि ख्रीष्ट उहाँको अवतार हुनुभन्दा पहिले मात्र अस्तित्वमा हुनुहुन्थ्यो, तर अनन्तकालदेखि नै परमेश्वरको पुत्र, एउटै तत्वको, र पितासँग बराबर हुनुहुन्थ्यो । र त्यो, समयको पूर्णतामा, उहाँले परमात्मासँग एकतामा पूर्ण मानव प्रकृति ग्रहण गर्नुभयो, ताकि उहाँ दुवै परमेश्वर र मानिस हुनुहुन्छ, दुई भिन्न प्रकृतिहरू भएका, तर एक व्यक्ति ।

१. येशू ख्रीष्ट उहाँको अवतार हुनु भन्दा पहिले मात्र अस्तित्वमा हुनुहुन्थ्यो, तर उहाँ परमेश्वरको अनन्त पुत्र हुनुहुन्छ, एक तत्वको र पितासँग बराबर हुनुहुन्छ । ख्रीष्टको पूर्व-अस्तित्व धर्मशास्त्रका धेरै प्रमाणहरूद्वारा पुष्टि हुन्छ । बप्तिस्मा दिने यूहन्ना भन्दा पहिले उहाँको अस्तित्व थियो भन्ने कुरा जो आफैले पुष्टि गरेको छ, जसले 'उहाँको साक्षी दिए', यसो भन्दै, 'मपछि आउने उहाँलाई मभन्दा पहिले प्राथमिकता दिइन्छ: किनकि उहाँ मभन्दा अगाडि हुनुहुन्थ्यो' (यूहन्ना १:१५)। अब्राहाम हुनुभन्दा पहिले उहाँको अस्तित्व ख्रीष्ट आफैले पुष्टि गर्नुभयो, जसले यहूदीहरूलाई भन्नुभयो, 'अब्राहाम हुनुभन्दा अघि, म हुँ' (यूहन्ना ८:५८)। जलप्रलय अघि उहाँ अस्तित्वमा हुनुहुन्थ्यो भनी प्रेरित पत्रुसका शब्दहरूबाट स्पष्ट हुन्छ, जसले पुष्टि गर्छ कि आत्माद्वारा ख्रीष्ट "उही आत्माद्वारा उहाँ जानुभयो, र उहाँले कैदमा भएका आत्माहरूलाई प्रचार गर्नुभयो, जसले बितेको समयमा आज्ञापालन गरेनन्, जब एकपल्ट परमेश्वरको सहनशीलताले पर्खिरहेको थियो – नूहका दिनहरूमा जब त्यो जहाज बनिरहेको थियो, जसमा थोरै अर्थात् आठ प्राणीहरू

पानीद्वारा बचाइए ।” (१ पत्रुस ३:१९, २०) । संसारको सृष्टि हुनुभन्दा पहिले उहाँको अस्तित्व कम प्रस्ट छैन, किनकि धर्मशास्त्रले हामीलाई सबै थोक उहाँद्वारा सृष्टि गरिएको हो भनी सिकाउँछ, र उहाँको समापन प्रार्थनामा उहाँले यसरी व्यक्त गर्नुभयो: 'अब, हे पिता, तपाईंले मलाई आफ्नै आत्मले महिमा दिनुहोस् । संसारको अगाडि मसँग भएको महिमाको साथ थियो' (यूहन्ना १७:५) । ख्रीष्टले यो पनि घोषणा गर्नुहुन्छ कि उहाँ 'स्वर्गबाट तल आउनुभयो' र उहाँ पहिले जहाँ हुनुहुन्थ्यो त्यहाँ उहाँको आरोहणको कुरा गर्नुहुन्छ (यूहन्ना ३:१५; ६:६२); जसले स्पष्ट रूपमा आयात गर्दछ, कि उहाँले हाम्रो प्रकृति लिनु अघि उहाँको स्वर्गमा बास थियो ।<sup>46</sup>

ख्रीष्टले आफ्नो अवतार हुनुभन्दा पहिले अस्तित्वमा रहनुभएको त्यो प्रकृति कस्तो थियो भनेर हामीले अनुमान गर्न छोडेका छैनौं । हामी आश्चर्य छौं कि 'उहाँ परमेश्वरको रूपमा हुनुहुन्थ्यो, र परमेश्वरको बराबर हुनु लुटपाट होइन' (फिलि. २:६); कि 'आदिमा वचन थियो, र वचन परमेश्वरसँग थियो, र वचन परमेश्वर हुनुहुन्थ्यो' (यूहन्ना १:१) । तर ख्रीष्टको सर्वोच्च ईश्वरत्वलाई अघिल्लो अध्यायमा स्थापित गरिएको छ, र अब हामी त्यो विषयलाई पुनः सुरु गर्दैनौं । यद्यपि, यो ठाउँमा, ख्रीष्टको पुत्रत्वको बारेमा केही टिप्पणीहरू प्रस्ताव गर्न उचित हुनेछ । धर्मशास्त्रमा परमेश्वरका छोराहरूको उपाधि विभिन्न प्राणीहरूको क्रममा लागू गरिएको छ, तर ख्रीष्टलाई एक अर्थमा परमेश्वरको पुत्रको रूपमा स्टाइल गरिएको छ । त्यसैले उहाँलाई परमेश्वरको आफ्नै पुत्र भनिन्छ - उहाँको उचित पुत्र - पिताको एकमात्र जन्मेको पुत्र । उहाँको पुत्रत्व उहाँको मिशनमा आधारित छैन, न उहाँको चमत्कारी अवधारणामा, न उहाँको पुनरुत्थानमा, जसरी धेरैले मान्छन्; तर उहाँ अनन्त, आवश्यक र अपरिहार्य पुस्ताद्वारा परमेश्वरको पुत्र हुनुहुन्छ । यो सत्यतालाई धर्मशास्त्रका धेरै खण्डहरूद्वारा पुष्टि गरिएको छ, जसको प्रयोगलाई परमेश्वरका पुत्रको अनन्त पुस्तामा धेरै विद्वान ईश्वरहरूले प्रमाणित गरेका छन् ।<sup>47</sup> हामी पाठकलाई भजन २:७ मा मात्र उल्लेख गर्न सक्छौं; हितोपदेश ८:२४,

<sup>46</sup> ख्रीष्टको पूर्व-अस्तित्वलाई आर्कबिशप म्यागीको प्रायश्चित्तमा मनाइने काममा राम्रोसँग व्यवहार गरिएको छ - चित्रण, नम्बर १; हिलको व्याख्यान, भोल्युम i, पृष्ठ २८९; ख्रीष्टको व्यक्तिमा विल्सन, अध्याय ११ )

<sup>47</sup> विट्सियस अन द क्रिड हेर्नुहोस्, खण्ड १२; गिबको उपसना, पृष्ठ २०७-२२७ ।

२५: मीका ५:२; यूहन्ना १:१४. हाम्रो प्रभुको अनन्त पुत्रत्वको इन्कारले त्रिएकको सिद्धान्तलाई बिगार्छ; यसले छुटकाराको कामको महिमामाथि पर्दा पनि फ्याँक्छ; दोस्रो व्यक्तिको अवतार, आज्ञापालन र कष्टमा उहाँको अनुग्रहको लागि - उहाँलाई पठाउनमा पहिलोको प्रेम, र उहाँलाई हाम्रो लागि दुःख र मृत्युको लागि सुम्पिनु - र उहाँको प्रायश्चित्तको असीम मूल्य, सबै धर्मशास्त्रमा बनाइएको छ । परमेश्वरको पुत्रको रूपमा उहाँको आवश्यक गरिमामा फर्कनुहोस् । हामी पुत्रको अनन्त पुस्ताको तरिकालाई व्याख्या गर्ने बहाना गर्न सक्दैनौं; तर हामीले बुझ्न नसकिने आधारमा यसलाई अस्वीकार गर्नु बेकार हुनेछ; किनकि, एउटै धरातलमा, हामीले एउटै ईश्वरमा तीन भिन्न व्यक्तिहरूको निर्वाहलाई पनि अस्वीकार गर्न सक्छौं । यद्यपि पुत्रको अनन्त पुस्ता हाम्रो लागि एक अकल्पनीय रहस्य हो, तैपनि एउटा कुरामा हामी निश्चित छौं, कि यसले अनिवार्य रूपमा पितासँग पुत्रको समानतालाई संकेत गर्दछ । यहूदीहरूले हाम्रो प्रभुको पुत्रत्वको दावीलाई पितासँग समानताको दावीको रूपमा बुझे, र फलस्वरूप उचित परमेश्वरको रूपमा; र उहाँले "म र मेरा पिता एक हौं" (यूहन्ना १०:३०, ३३) घोषणा गरेर, उहाँका शब्दहरूमा राखेको व्याख्यालाई स्वीकृत गर्नुभयो ।

२. समयको पूर्णतामा, परमेश्वरको पुत्रले आफ्नो ईश्वरीय व्यक्तित्वसँग एकतामा पूर्ण मानव स्वभाव ग्रहण गर्नुभयो । हाम्रो आस्थाको यो लेख विभिन्न विवरणका विधर्महरूद्वारा विरोध गरिएको छ र हाम्रो विश्वास स्वीकारका कथनहरू विभिन्न कालखण्डहरूमा फैलिएका पाखण्डहरूलाई पूरा गर्ने उद्देश्यले गरिएको छ ।

१. परमेश्वरको पुत्रले मानिसको प्रकृतिलाई ग्रहण गर्नुभयो - एक वास्तविक र सिद्ध मानवता । ख्रीष्टियन मण्लीको आदिम समयमा यसलाई डोसेटे भनिने विभिन्न सम्प्रदायहरूद्वारा अस्वीकार गरिएको थियो, जसले ख्रीष्टको वास्तविक नभई केवल छायामय शरीर भएको ठान्थे । जबकि अरूले, पछिल्ला समयमा, ख्रीष्टको शरीर थियो, तर आत्मा होइन भनेर पुष्टि गरे ।<sup>४८</sup> तर धर्मशास्त्रले घोषणा

<sup>४८</sup> एरियन र युनोमियनहरूले ख्रीष्टको मानव स्वभावको कुनै अंश थिएन, केवल शरीर बाहेक; तर आत्माको स्थान वचनको वासद्वारा प्रदान गरिएको थियो । एपोलिनरियनहरूले मानिसलाई तीन

गर्दछ कि “वचन देह हुनुभयो” (यूहन्ना १:१४) - कि ‘परमेश्वरले आफ्नो पुत्रलाई पठाउनुभयो, एउटी स्त्रीबाट जन्मनुभयो’ (गलाती ४:४) - र त्यो, “यसकारण ती छोराछोरीहरू मासु र रगतका भागीदार भएका हुनाले उहाँ आफै पनि त्यसरी नै ती कुराहरूकै भागी हुनुभयो, मृत्युद्वारा उहाँले मृत्युको सामर्थ्य भएकोलाई अर्थात् शैतानलाई नष्ट गर्नलाई ।” (हिब्रू २:१४) । ख्रीष्टको मानव स्वभावको वास्तविकतालाई अझ स्पष्ट रूपमा दाबी गर्न सक्ने भाषा भेटाउन असम्भव हुनेछ । उहाँका प्रेरितहरू, जसलाई उहाँसँग परिचित कुराकानी गर्न स्वीकार गरिएको थियो, तिनीहरूले देखेको यो केवल प्रेत होइन भनेर निश्चित थिए, र उहाँको शरीरको वास्तविकतालाई तिनीहरूको आफ्नै जस्तै पूर्ण रूपमा विश्वस्त थिए । ‘हामीले हेरेका छौं, र हाम्रा हातहरूले जीवनको वचनलाई सम्हालेका छौं’ (१ यूहन्ना १:१) । ख्रीष्टमा मानव आत्मा थियो भन्ने कुरा पनि उत्तिकै निर्विवाद छ । उहाँ “बुद्धि र कदमा बढ्नुभयो” (लूका २:५२); एउटा उहाँको शरीरको सम्मानमा, अर्को उसको आत्माको सम्मानमा । आफ्नो पीडामा, उहाँले भन्नुभयो, “मेरो आत्मा ज्यादै दुःखी छ, मृत्युसम्म पनि” (मर्कुस १४:३४); र क्रुसमा, उहाँले यसलाई आफ्नो पितालाई सुम्पनुभयो, यसो भन्दै, “हे पिता, म मेरो आत्मा तपाईंको हातमा सुम्पन्छु” (लूका २३:४६) ।

२. ख्रीष्ट हाम्रो स्वभावको सामान्य दुर्बलताहरूको अधीनमा हुनुहुन्थ्यो, तर पूर्ण रूपमा पापरहित हुनुहुन्थ्यो । उहाँ भोक र तिर्खा, थकान र पीडा र अन्य प्राकृतिक दुर्बलताहरूको अधीनमा हुनुहुन्थ्यो । यसकारणले गर्दा, उहाँलाई संसारमा ‘पापी शरीरको स्वरूपमा’ पठाइएको भनिएको छ (रोमी ८:३) । तर यो पापी शरीरको प्रतिरूप मात्र थियो, किनकि वास्तवमा उहाँसँग कुनै पाप थिएन । त्यसैले उहाँलाई ‘पवित्र’, ‘पवित्र बालक येशू’ र ‘दोषरहित र दागरहित थुमा’ भनिन्छ । उहाँको मध्यस्थताको कामको लागि उहाँलाई योग्य बनाउन हाम्रो प्रभुको मानव स्वभावको पूर्ण शुद्धता आवश्यक थियो; किनभने यदि उहाँ आफै पापी भएको

---

भागमा छुट्याए - शरीर, समझदार आत्मा, र तर्कसंगत आत्मा; पछिल्लो उनीहरूले ख्रीष्टको स्वामित्वमा थिएनन्, तर वचनलाई यसको स्थानमा प्रतिस्थापित गरिएको थियो - न्यूलाण्ड्स, थर्टी-नाइन लेखहरूको विश्लेषण, पृष्ठ ५७ ।



भए, अरूको पापको लागि उहा सन्तुष्ट हुन सक्नुहुन्नथ्यो । “किनकि हाम्रा निम्ति यस्तै महापूजाहारी उचित थियो, जो पवित्र, निर्दोष, निष्कलङ्क, पापीहरूबाट अलग हुनुभएको र स्वर्गहरूभन्दा पनि उच्च पारिनुभएको हुनुहुन्छ ।” (हिब्रू ७:२६)।

३. कन्या मरियमको गर्भमा पवित्र आत्माको शक्तिद्वारा ख्रीष्टको मानव स्वभावको कल्पना गरिएको थियो, र उनको तत्वबाट बनेको थियो । ख्रीष्टको शरीर शून्यबाट बनाइएको थिएन, न त यो स्वर्गबाट आएको हो, तर पवित्र आत्माको एजेन्सीद्वारा, कन्याको तत्वबाट बनाइएको थियो; त्यसैले मरियमलाई येशूकी आमा भनिन्छ, र उहाँलाई 'उनको गर्भको फल' र 'स्त्रीको बीउ' भनिन्छ (लूका १:४२, ४३; उत्पत्ति ३:१५) ।<sup>49</sup>

४. परमेश्वरको पुत्रले मानव स्वभावलाई परमेश्वरसँग एकतामा ग्रहण गर्नुभयो, ताकि दुई भिन्न प्रकृतिहरू, ईश्वरत्व र पुरुषत्व, एक व्यक्तिमा अभिन्न रूपमा जोडिएका छन् । यो पाँचौं शताब्दीमा ब्रोच गरिएका केही त्रुटिहरूको विरोधमा दाबी गरिएको छ । नेस्टोरियनहरूले विश्वास गरे कि ख्रीष्टमा 'दुई व्यक्ति थिए, जसमध्ये एक ईश्वरीय थियो, अनन्त वचन पनि; र अर्को, जो मानव थियो, मानिस येशू हुनुहुन्थ्यो ।' यो त्रुटिप्रति कडा घृणाले युटिचियनहरूलाई विपरित चरम सीमामा पुऱ्यायो । तिनीहरूले ख्रीष्टमा 'एउटै प्रकृति मात्र थियो' भनेर सिकाए; उहाँको मानव स्वभाव ईश्वरीयद्वारा अवशोषित भयो भनेर सिकाए ।<sup>50</sup> ईश्वरत्व र पुरुषत्व ख्रीष्टको एउटै व्यक्तिमा एकताबद्ध छन् भन्ने कुरा धर्मशास्त्रका ती सबै खण्डहरूद्वारा पुष्टि हुन्छ जसले हाम्रा मुक्तिदाताको रूपमा दुई प्रकृतिको कुरा गर्छ (जस्तै यशैया ४:६; रोमी ४:५; मत्ती १:१८) । ख्रीष्टको मानव प्रकृतिको आफ्नै छुट्टै निर्वाह वा व्यक्तित्व कहिल्यै थिएन, तर, यसको पहिलो गठनदेखि नै, परमेश्वरको पुत्रको व्यक्तित्वमा एकताबद्ध र निर्वाह भएको थियो । यसलाई हाइपोस्टेटिकल वा व्यक्तिगत मिलन भनिन्छ । यद्यपि यो एक घनिष्ठ मिलन हो,

<sup>49</sup> केही पुरातन विधर्मीहरू बाहेक, सुधारको समयको बारेमा इङ्गल्याण्डमा देखा परेका केही एनाब्याप्टिस्टहरूले दावी गरे कि ख्रीष्टले आफ्नो मानव स्वभावलाई स्वर्गबाट तल ल्याउनुभयो, र यो काँचबाट सूर्यको किरणहरू जस्तै मरियमबाट मात्र पार भयो ।

<sup>50</sup> मोशेमको मण्डली इतिहास खण्ड २, अध्याय ५ ।

तर पनि दुई प्रकृतिहरू भ्रमित छैनन्, तर प्रत्येकले आफ्नै आवश्यक गुणहरू राख्छ । तर, यस मिलनको फलस्वरूप, एउटै प्रकृतिको लागि उपयुक्त हुने गुण र कार्यहरू ख्रीष्टको व्यक्तिलाई दिइन्छ । उहाँले मानव स्वभावमा मात्र आज्ञापालन र कष्ट भोग्न सक्नुहुन्थ्यो, तर उहाँको आज्ञाकारिता र कष्टहरू उहाँलाई परमेश्वरको पुत्र - महिमाको प्रभुको रूपमा भविष्यवाणी गरिएको छ (हिब्रू ५:८; १ कोरिन्थी २:८) । हाम्रो मुक्तिदातालाई उहाँको ईश्वरत्वबाट भिन्न मानव व्यक्तिको रूपमा प्रतिनिधित्व गर्नु भनेको उहाँको आज्ञाकारिता र तिनीहरूको अन्तर्निहित मूल्यको पीडालाई अलग गर्नु हो, र फलस्वरूप, उहाँको रगतद्वारा मण्डलीको छुटकाराको महान् सिद्धान्तलाई बिगार्नु हो । तसर्थ, यो हाम्रो विश्वासको सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण लेख हो, कि हाम्रो धन्य मुक्तिदाता 'परमेश्वर र धेरै मानिस, तर एउटै ख्रीष्ट हुनुहुन्छ'।<sup>51</sup> यसमा यो जोडिएको छ, कि उहाँ "परमेश्वर र मानिस बीचको एक मध्यस्थकर्ता" हुनुहुन्छ । रोमन क्याथोलिकहरूले मध्यस्थताको काममा सन्त र स्वर्गदूतहरूलाई ख्रीष्टसँग जोड्थे । तिनीहरूले अनुमति दिन्छन्, वास्तवमा, छुटकाराको एक मात्र मध्यस्थ ख्रीष्ट हुनुहुन्छ, तर तिनीहरूले अरू मध्यस्थकर्ताहरू छन् भनी आरोप लगाउँछन् । तर धर्मशास्त्रले त्यस्तो कुनै भेद गर्दैन । यसको विपरित, यसले स्पष्ट रूपमा दाबी गर्छ कि त्यहाँ एक मात्र मध्यस्थ छ, किनकि त्यहाँ एक मात्र परमेश्वर हुनुहुन्छ (१ तिमोथी २:५) ।

## खण्ड ३

प्रभु येशु आफ्नो मानव स्वभावमा र ईश्वरीय स्वभावमा एकताबद्ध हुनुहुन्छ, उहाँ नै माथिको मापनद्वारा पवित्र आत्माले अभिषेक गरिएको व्यक्ति हुनुहुन्छ । उहाँमा नै सबै बुद्धि, ज्ञान र खजानाहरू छन् कि सबै पूर्णता उहाँमा बास गर्नुहुन्छ, जसमा पिता प्रसन्न हुनुहुन्छ । अन्तसम्म पवित्र, पापरहित, अनुग्रह र सत्यले भरिपूर्ण हुनुहुन्छ जसले मध्यस्थकर्ताको भूमिका निर्वाह गर्न र मध्यस्थकर्ताको भूमिकालाई सुसज्जित पार्न सक्नुहुन्छ । जुन काम उहाँले आफ्नो लागि होइन तर उहाँलाई

<sup>51</sup> यस विषयमा पाठकले हरियनको प्रवचन, खण्ड १ मा परामर्श लिन सक्नुहुन्छ; र ओवेन अन द पर्सन अफ क्राइष्ट, अध्याय १८ ।

बोलाउनुहुने, सबै शक्ति र न्याय उहाँको हातमा सुम्पिदिनुहुने उहाँको पिताले नै सबै मध्यस्थकर्ताको जिम्मेवारी सही तरीकाले कार्यान्वयन गर्न आज्ञा दिनुभएको छ ।

(भ.सं. ४५:७; यहु. ३:३४. कल. २:३. कल. १:१९. हिब्रू ७:२६; यहु. १:१४. प्रे. १०:३८; हिब्रू १२:२४; हिब्रू ७:२२. हिब्रू ५:४, ५. यहु. ५:२२, २७; मत्ती २८:१८; प्रे. २:३६)

## व्याख्या

यो खण्ड उहाँको मध्यस्थता कार्यको लागि ख्रीष्टको योग्यतासँग सम्बन्धित छ । उहाँलाई यो काममा बोलाउनुहुने पिताले उहाँलाई यस कार्यको लागि आवश्यक सबै योग्यताहरू प्रदान गर्नुभयो । उहाँले दुःखकष्ट भोग्न र मर्न सक्षम हुनको लागि 'उहाँको लागि शरीर तयार' गर्नुभएन । उहाँले आफ्नो मानव स्वभावलाई पवित्र आत्माको वरदान र अनुग्रहहरू अतुलनीय मात्रामा प्रदान गर्नुभयो, ताकि उहाँ आफ्नो मध्यस्थताको कार्यालयलाई पूरा गर्न पूर्ण रूपमा सुसज्जित हुन सकोस् । 'परमेश्वरले उहाँलाई नापले आत्मा दिनुहुन्' (यूहन्ना ३:३४ ) । उहाँको चमत्कारी अवधारणामा, उहाँको मानव स्वभाव पवित्र आत्माद्वारा बनाइएको थियो, प्रारम्भिक अनुग्रहको साथ यसको उच्च स्तरको पूर्णतामा; र जब हाम्रो प्रकृतिमा उहाँको सार्वजनिक सेवकाईमा प्रवेश गर्न लाग्नुभयो, उहाँको कमिशनमा छाप लगाउन, र उहाँको कामको प्रकृतिमा उहाँलाई योग्य बनाउन, आत्मा उहाँमा शारीरिक आकारमा अवतरण गर्नुभयो (लूका ३:२१, २२)।<sup>52</sup>

## खण्ड ४

मध्यस्थकर्ताको काम प्रभु येशुले स्वइच्छाले उठाउनुभएको थियो । उहाँलाई यो काम निर्वाह गर्न व्यवस्थाको अधीनमा राखिएको थियो र त्यसलाई पूर्णरूपले पालन गर्नुभयो । उहाँले आत्मामा धेरै दर्दनाक पीडाहरू सहनुभयो र शरीरमा पनि दुःखदायी पीडाहरू भोग्नुभयो, उहाँ क्रुसमा टाँगिनुभयो, मर्नुभयो अनि गाडिनुभयो । उहाँमा कुनै छल नभएतापनि मृत्युको शक्तिमा रहनुभयो तर सड्नु

<sup>52</sup> ओवेन अन द होली स्पिरिट, पुस्तक २, अध्याय ४ हेर्नुहोस् ।

भएन । तेस्रो दिनमा उहाँ मृत्युबाट बौरी उठ्नुभयो । जुन शरीरमा उहाँले पीडा भोग्नुभएको थियो त्यही शरीरमा उहाँ स्वर्गारोहण हुनुभयो र त्यहाँ आफ्नो पिताको दाहिने हातपट्टि बस्नुभएको छ र मध्यस्थकर्ता गर्दै हुनुहुन्छ । युगको अन्त्यमा मानिसहरू र स्वर्गदूतहरूको न्याय गर्न फेरि आउनुहुनेछ ।

(भ.सं. ४०:७, ८, हिब्रू १०:५-१०; यहू. १०:१८; फिलि. २:८. गला. ४:४. मत्ती ३:१५; मत्ती ५:१७, मत्ती २६:३७, ३८; लुका २२:४४; मत्ती २७:४६. मत्ती २६, २७ अध्याय. फिलि. २:८. प्रे. २:२३, २४, २७; प्रे. १३:३७; रोमी ६:९. १ को. १५:३, ४. यहू. २०:२५, २७. मर्कू. १६:१९. रोमी ८:३४; हिब्रू ९:२४; हिब्रू ७:२५. रोमी १४:९, १०; प्रे. १:११; प्रे. १०:४२; मत्ती १३:४०, ४१, ४२; यहूदा ६; २ पत्रु. २:४)

## व्याख्या

यसले हाम्रो विशेष ध्यानको माग गर्दछ, कि ख्रीष्टले पापीहरूको ग्यारेन्टीको रूपमा 'परमेश्वरमा पुग्न आफ्नो हृदय संलग्न गर्नुभयो' - वास्तवमा, विश्वव्यापी रूपमा मानवजातिको पापीहरूको होइन, तर पिताले उहाँलाई दिनुभएको र जसलाई उहाँले आफ्नो आत्मिक बीउको रूपमा प्राप्त गर्नुभयो । हालको खण्ड अधिल्लोसँग नजिकबाट जोडिएको छ, र ख्रीष्टले स्वेच्छाले मध्यस्थकर्ताको मात्र होइन, तर जमानतको पनि पदभार ग्रहण गर्नुभयो भनेर पुष्टि गर्दछ । जमानत त्यो हो जसले ऋण तिर्न संलग्न हुन्छ, वा अर्कोद्वारा लगाइएको दण्ड भोग्छ । यस्तो निश्चय हाम्रा प्रभु येशू ख्रीष्ट हुनुहुन्छ । उहाँले अनन्त करारमा, उहाँका चुनिएकाहरूले तिर्न बाध्य भएको असीम ऋणको लागि परमेश्वरको व्यवस्था र न्यायप्रति उत्तरदायी हुनको लागि लिनुभयो । र तिनीहरूको जमानत बनेपछि, उहाँको पिताको नियुक्ति र उहाँको आफ्नै स्वैच्छिक संलग्नताद्वारा, तिनीहरूको दोष कानुनी रूपमा उहाँलाई हस्तान्तरण गरिएको थियो, र तिनीहरूको प्रकृतिमा उहाँका सबै आज्ञाकारिता र पीडाहरू विकृत थिए, वा तिनीहरूको कोठामा जसलाई उहाँले परमेश्वरको अगाडि प्रतिनिधित्व गर्नुभयो ।

'हाम्रो प्रभुको ग्यारेन्टी सोसिनियनहरूले अस्वीकार गरेका छन्, जसले कायम राख्छन्, कि उहाँले हाम्रो सट्टामा दुःख भोग्नुभएन र मर्नुभएन, तर केवल हाम्रो भलाइको लागि; वा उहाँको सिद्धान्त पुष्टि गर्न, र हामीलाई

धैर्यताको उदाहरण छोड्न र हाम्रा कष्टहरूमा परमेश्वरको इच्छामा राजीनामा दिन । उहाँको उचित ग्यारेन्टीपनलाई नियोनोमियनहरूले पनि इन्कार गरेका छन्, जसले कायम राख्छन्, "उहाँले पापीहरूका लागि ईश्वरीय न्यायलाई मात्र सन्तुष्ट गर्नुभयो, जहाँसम्म यो उनीहरूसँग मुक्तिको निम्न सर्तहरूमा प्रवेश गर्नको लागि परमेश्वरको सम्मानसँग सुसंगत बनाउन आवश्यक थियो ।" र ख्रीष्टमा हाम्रा पापहरूको दोषारोपणको सिद्धान्तको विरोध गर्नेहरू र सामान्य र अनिश्चित प्रायश्चित्तको वकालत गर्नेहरूद्वारा पनि यसलाई अस्वीकार गरिएको छ

153

तिनीहरूले ख्रीष्टलाई पापीहरूको विकल्पको रूपमा, र उहाँका पीडाहरू दुष्टको रूपमा बोल्न सक्छन्, तर उहाँको उचित ग्यारेन्टीको सिद्धान्त, जसमा उहाँलाई उहाँका मानिसहरूको दोषको आरोप लगाउनु, र तिनीहरूले भोगेको सजायको उहाँको सहनशीलता समावेश छ । तिनीहरूको प्रणालीमा कुनै स्थान हुन सक्दैन । धर्मशास्त्रमा, तथापि, जमानत शब्द स्पष्ट रूपमा ख्रीष्टमा लागू गरिएको छ (हिब्रू ७:२२) । र सोसिनियनहरूले आरोप लगाएझैं उहाँ हामीलाई उहाँका प्रतिज्ञाहरू पूरा गर्नको लागि परमेश्वरको लागि ग्यारेन्टी होइन, तर चुनिएका पापीहरूका लागि परमेश्वरको ग्यारेन्टी हुनुहुन्छ; र, जस्तै, तिनीहरूले व्यवस्थाको पालनाको ऋण तिर्न संलग्न थिए, कामहरूको करारको रूपमा, र तिनीहरूले पापद्वारा करार गरेको सजायको ऋण । उहाँका मानिसहरूका पापहरू उहाँमाथि लगाइयो भनेर स्पष्ट रूपमा पुष्टि गरिएको छ: 'परमप्रभुले हामी सबैको अधर्म उहाँमाथि राख्नुभयो' (यशैया ५३:६) । यो घोषणा गरिएको छ, कि ख्रीष्टले दुःख भोग्नु भयो, पापहरूका लागि, अन्यायीहरूका लागि, आफ्ना मानिसहरूका अपराधहरूको लागि; जसले अनिवार्य रूपमा मान्दछ कि उहाँलाई तिनीहरूको अपराधको आरोप लगाइएको थियो (१ पत्रुस ३:१८; यशैया ५३:८) । कानूनी व्यवस्था अन्तर्गत ईश्वरीय नियुक्तिद्वारा प्रदान गरिएका सबै बलिदानहरू ख्रीष्टको मृत्युको विशिष्ट

<sup>53</sup> स्टीभेन्सन अन द अफिस अफ क्राइस्ट, पृष्ठ १४०।

थिए; तर सबै कानुनी बलिदानहरू विकृत थिए - अपराधीको दोष पापबलिमा हस्तान्तरण गरिएको थियो, जुन पीडितको टाउकोमा हात राखेर संकेत गरिएको थियो; र, यो प्रकार हाम्रो प्रभुको प्रतिस्थापनमा उहाँका मानिसहरूको कोठामा महसुस भएको देखाउन, उहाँले रूखमा आफ्नो शरीरमा तिनीहरूका पापहरू बोक्नुभएको छ भनिन्छ (१ पत्रुस २:२४)। ख्रीष्टको दुःख र मृत्युको लेखाजोखा गर्न असम्भव छ, परमेश्वरको भलाइ र समानतासँग एकरूपतामा, उहाँको जमानतको सिद्धान्तलाई स्वीकार गर्नु बाहेक अरू कुनै तरिकामा; किनकि उहाँको आफ्नै कुनै पाप थिएन, र त्यसकारण, अरूको सट्टामा उसले दुःख भोगेको हुनुपर्छ, कि उहाँले तिनीहरूका पापहरूको लागि ईश्वरीय न्यायको लागि उचित सन्तुष्टि दिन सक्छ । यसले मात्र आफ्ना मानिसहरूलाई ख्रीष्टको सन्तुष्टिको अभियोगको आधार बनाउँछ । उहाँले तिनीहरूको जमानतको रूपमा आज्ञापालन गर्नुभयो र दुःख भोग्नुभयो: र, यस आधारमा, उहाँले के गर्नुभयो र भोग्नु भयो तिनीहरूको हिसाबमा राखिएको छ, र तिनीहरूको मुक्तिको लागि प्रभावकारी हुन्छ (२ कोरिन्थी ५:२१) । यसबाट यो अनिवार्य रूपमा पछ्याउँछ, कि ख्रीष्टले हाम्रो जातिको निश्चित संख्याको लागि मात्र दुःख भोग्नुभयो र मर्नुभयो जुन पिताले उहाँलाई दिनुभएको थियो, जबसम्म हामीले विश्वव्यापी मुक्तिको प्रणालीलाई अँगालेका छैनौं । यदि ख्रीष्ट मानव जातिको प्रत्येक व्यक्तिको ग्यारेन्टीको रूपमा खडा हुनुभयो भने, निष्कर्ष अपरिहार्य छ, कि त सबै मानवजातिलाई बचाउनु पर्छ, वा ख्रीष्टले आफूले गरेको काम पूरा गर्न असफल हुनुभएको छ ।

यस खण्डले थप बताउँछ कि ख्रीष्टले आफ्नो मध्यस्थताको पदको निर्वहनमा के गर्नुभयो, र त्यो दुवै आफ्नो नम्र र उच्च अवस्थामा। पहिलेको अवस्थामा:

१. *उहाँ व्यवस्था अन्तर्गत बनाइएको थियो*, र यसलाई पूर्ण रूपमा पूरा गर्नुभयो । ख्रीष्ट बनेको व्यवस्था नै नैतिक व्यवस्था थियो, जीवनको नियमको रूपमा होइन, तर एउटा करारको रूपमा, जीवनको अवस्थाको रूपमा पूर्ण आज्ञाकारिताको माग गर्दै, र मानिसको अपराधको लागि पूर्ण सन्तुष्टि । ख्रीष्ट सुरुमा व्यवस्थाको ऋणी हुनुहुन्थ्यो, तर उहाँ स्वेच्छाले पापीहरूको ग्यारेन्टीको रूपमा यसको अधीनताको अवस्थामा आउनुभयो; र तिनले दुवैले त्यसको

उपदेश पूरा गरे र दण्ड भोगे । उहाँको सबै आज्ञाकारिता र पीडाहरू, कानूनको विषयको रूपमा, आफ्नो लागि कुनै सम्मान थिएन, तर पूर्ण रूपमा आफ्ना मानिसहरूको सट्टामा; र उहाँको सेवाद्वारा, व्यवस्था मात्र पूरा भएन, तर बढाइयो र सम्मानजनक बनाइयो (यशैया ४२:२१) ।

२. *उहाँले आत्मा र शरीर दुवैमा दुःख भोग्नुभयो ।* उहाँका पीडाहरू विभिन्न प्रकारका थिए, र स्तरमा चरम थिए । आफ्नो जीवनभरि, उहाँ 'दुःखको मानिस, र शोकसँग परिचित हुनुहुन्थ्यो।' तिनले मानिसहरूबाट धेरै दुःख भोगे, स्पष्ट शत्रुहरूबाट मात्र होइन तर ढोंग गर्ने साथीहरू र आफ्नै चेलाहरूबाट पनि । उहाँ पनि शैतानको परीक्षामा पर्नुभयो । तर, उहाँले प्राणीहरूको एजेन्सीद्वारा सहने के बाहेक, उहाँले स्वयं एक रेक्टरल न्यायाधीशको रूपमा परमेश्वरको अधिक तत्काल हातबाट पीडित भए । 'यसलाई कुट्टु र उहाँलाई शोकमा पार्नु प्रभुलाई खुसी लाग्यो।' जसरी सोसिनियनहरूले हाम्रा प्रभुको पीडाको दण्डात्मक प्रकृतिलाई अस्वीकार गर्छन्, त्यसैले उनीहरूले प्राणीहरूको एजेन्सी मार्फत उहाँले सहनु भएको कुरामा सीमित राख्छन्; तर जबसम्म हामीले स्वीकार गर्दैनौं कि उहाँले आफ्नो आत्मामा परमेश्वरको तत्काल हातबाट दुःख भोग्नु भयो, एक अपमानित न्यायकर्ताको रूपमा, उहाँको कारणले गरेको पापको लागि उहाँलाई सन्तुष्टि दिँदै, हामी गेथसेमनीको बगैंचामा उहाँको डरलाग्दो पीडाको लेखाजोखा गर्न सक्दैनौं, र क्रूसमा उसको तीतो विलापको लागि । उहाँले एक सिजनको लागि, आफ्नो पिताको प्रेमको समझदार अभिव्यक्तिको हानि, र पापको कारणले परमेश्वरको न्यायिक असन्तुष्टिको भयानक दबाबलाई सहनुभयो । यो थियो जसले उहाँबाट यी दुःखी गुनासोहरू तान्यो: 'मेरो आत्मा धेरै दुःखी छ, मृत्युसम्म पनि'; 'हे परमेश्वर, मेरो परमेश्वर, तपाईंले मलाई किन त्याग्नुभयो ?'

३. *उहाँ क्रूसमा टाँगिनुभयो र मर्नुभयो ।* मृत्यु व्यवस्थाको दण्ड थियो, र पापको न्यायिक ज्याला; मृत्यु, त्यसकारण, पापीहरूको जमानतद्वारा सहनु उपयुक्त हुन्छ । यद्यपि ख्रीष्टले व्यवस्थाको नियमको पालना गर्नुभएको थियो, र आफ्नो जीवनको क्रममा सबैभन्दा उत्कृष्ट पीडाहरू सहनु भएको थियो, तापनि, उहाँले मृत्युको अधीनमा नबस्नुभएको भए, सबै हाम्रो उद्धारको लागि उपलब्ध थिएनन् ।

तर, 'उनी मृत्युसम्मै आज्ञाकारी भए'; र जसको अधीनमा उहाँ मृत्यु हुनुहुन्थ्यो, अरू सबैमध्ये, सबैभन्दा लामो, सबैभन्दा पीडादायी, र सबैभन्दा अपमानजनक, 'क्रसको मृत्यु पनि ।' यो एक श्रापित मृत्यु पनि थियो; किनकि यहूदी व्यवस्थामा लेखिएको थियो, 'जसलाई झुण्ड्याइएको छ त्यो परमेश्वरबाट श्रापित हुन्छ' (व्यवस्था २१:२३)। ख्रीष्टले यस किसिमको मृत्युबाट गुञ्जनुहुँदा जुन श्राप अन्तर्गत परेका थिए भनेर पहिले नै संकेत गर्नको लागि एउटा श्रापलाई कार्यान्वयनको यस मोडसँग जोडिएको जस्तो देखिन्छ (गलाती ३:१०)। उहाँको मृत्यु हिंसक थियो, मानिसहरूको साधनको सन्दर्भमा, जसले 'उहाँलाई दुष्ट हातले मारे'; तर, आफ्नै तर्फबाट, यो स्वैच्छिक थियो (यूहन्ना १०:१८)। र, हामी कहिल्यै नबिसौं, कि उहाँको मृत्यु दुष्ट थियो; किनकि, यदि यसमा यो चरित्र नभएको भए, हामीले उहाँको मृत्युबाट अगमवक्ताहरू, प्रेरितहरू र शहीदहरूको भन्दा ठूलो लाभ प्राप्त गर्न सक्ने थिएनौं। 'धर्मशास्त्रअनुसार ख्रीष्ट हाम्रा पापहरूको लागि मर्नुभयो' (१ कोरिन्थी १५:३)।

४. *उहाँ गाडिनुभयो, र केही समयको लागि मृत्युको शक्ति अन्तर्गत रहे ।* यदि उहाँ क्रुसबाट तल झर्ने बित्तिकै पुनर्जीवित भएको भए, उहाँका शत्रुहरूले उहाँ साँच्चै मरेका थिएनन् भनी बहाना गर्न सक्थे, र उहाँका साथीहरूसँग उहाँ वास्तवमै मरेको थियो भन्ने पर्याप्त प्रमाण हुने थिएन। त्यसकारण, उहाँको मृत्युको वास्तविकता प्रमाणित गर्न, जसमा उहाँका मानिसको आशा र खुशी निर्भर छ, उहाँलाई चिहानमा राखिएको थियो, र तीन दिन र तीन रातसम्म मृत्युको शक्तिमा रह्यो। उहाँलाई गाडिएको थियो, उहाँका अनुयायीहरूलाई चिहानलाई पवित्र बनाउनको लागि, कि यो तिनीहरूका लागि विश्रामको ठाउँ होस्, जहाँ तिनीहरूको शरीर पुनरुत्थानसम्म आराम गर्न सकून्।

हाम्रो मुक्तिदाताको पीडा र मृत्युको कारण भएको पापको भयानक दुर्व्यवहार र भयानक मरुभूमिको बारेमा सोचौं। हामी 'हाम्रा प्रभु येशू ख्रीष्टको अनुग्रहको प्रशंसा गरौं, जो धनी भए तापनि हाम्रो खातिर गरिब भए, ताकि उहाँको गरिबीद्वारा हामी धनी हुन सकौं।' र यद्यपि यो मानव स्वभावमा मात्र थियो कि उहाँ सक्षम हुनुहुन्थ्यो। दुःख र मर्ने, उहाँको व्यक्तित्वको गरिमालाई कहिल्यै



नबिसौं । कलभरीमा कुसमा टाँगिएका उहाँ 'महिमाका प्रभु' हुनुहुन्थ्यो, र जब उहाँ योसेफको चिहानमा सुत्नुभयो, उहाँ अझै पनि 'प्रभु' हुनुहुन्थ्यो (१ कोरिन्थी २:८; मत्ती २८:६) ।

पुरानो नियम अगमवक्ताहरूमा ख्रीष्टको आत्मा, ख्रीष्टको पीडा, र पछि लाग्ने महिमा पहिले नै गवाही दिनुभयो; उहाँको अपमान, तदनुसार, एक महिमित उच्चताद्वारा सफल भएको थियो, दुबै कि उसले आफ्नो लागि अकल्पनीय महिमा प्राप्त गर्न सक्छ, पृथ्वीमा आफ्नो कामको इनामको रूपमा, र यो पनि कि उहाँले आफ्नो मण्डलीको भलाइको लागि आफ्ना सबै मध्यस्थ कार्यालयहरू प्रयोग गर्न जारी राख्न सक्छ । उहाँको उत्थानका धेरै चरणहरू यहाँ सूचीबद्ध छन्, जसमध्ये प्रत्येकमा हामी केही संक्षिप्त टिप्पणीहरू प्रस्तुत गर्नेछौं ।

क. *तेस्रो दिनमा उहाँ मृत्युबाट बौरी उठ्नुभयो ।* ख्रीष्टको पुनरुत्थान आवश्यक थियो, कि पुरानो भविष्यवाणीहरू पूरा हुन सकोस्, र पुरातन प्रकारहरू महसुस गरियोस्; र, साथै उहाँले कुसमा समाप्त गर्नुभएको सन्तुष्टि र धार्मिकताको पूर्णतामा हामी आश्चस्त हुन सकौं । उहाँको पुनरुत्थान एक राम्रो प्रमाणित तथ्य हो । साक्षीहरूको संख्या पर्याप्त थियो - तिनीहरू आफैंलाई धोका दिन सकेनन्, र यो समान रूपमा अविश्वसनीय छ कि तिनीहरूले अरूलाई धोका दिन चाहन्छन् - तिनीहरूले मानिसहरूले दिन सक्ने सबैभन्दा राम्रो प्रमाण दिए जुन तिनीहरूले गवाही दिएका थिए । किनभने तिनीहरूले आफ्नो जीवनको खतरामा तथ्य प्रकाशित गरे र तिनीहरूमध्ये धेरैले आफ्नो रगतले आफ्नो गवाहीलाई छाप लगाए । कुसमा टाँगिएको र चिहानमा राखिएको शरीर लिएर ख्रीष्ट उठ्नुभयो; उहाँले किल्ला र भालाले लगाएका घाउका निशानहरू बोकेर देखाउनुभयो (यूहन्ना २०:२०) । प्रभुलाई देख्दा चेलाहरू खुसी भए, र उहाँको पुनरुत्थान हरेक युगमा उहाँका अनुयायीहरूका लागि अकथनीय आनन्दको स्रोत हो । यसरी उहाँको सर्वोच्च ईश्वरत्व प्रमाणित भयो - उहाँको ईश्वरीय मिशन र उहाँले सिकाउनुभएको सिद्धान्तको सत्यता पूर्ण रूपमा पुष्टि भएको थियो - उहाँले अर्पण गरेको बलिदानको पर्याप्तता र स्वीकार्यता प्रमाणित गरिएको थियो - मृत्यु र चिहानमाथि उहाँको निर्णायक विजयको निर्विवाद प्रमाण दिइएको थियो

। - र विश्वासीहरूसँग अब अनन्त जीवनमा उनीहरूको आनन्दमय पुनरुत्थानको निश्चित प्रतिज्ञा र अतुलनीय निश्चयता छ ।

ख. *उहाँ स्वर्गमा उक्लनुभयो* । उहाँको पुनरुत्थान पछि, उहाँले पृथ्वीमा चालीस दिनसम्म जारी राख्नुभयो, ताकि उहाँले आफ्ना चेलाहरूलाई उहाँको जोश पछि जीवित हुनुको अचम्मको प्रमाणहरू प्रदान गर्न सकोस्, र उहाँले तिनीहरूलाई परमेश्वरको राज्यसँग सम्बन्धित कुराहरूमा निर्देशन दिन सकून् । त्यसपछि उहाँ जैतुन भनिने पहाडबाट आरोहण गर्नुभयो, उहाँका चेलाहरूको उपस्थितिमा, स्वर्गदूतहरूको एक महिमित समूहको उपस्थितिमा, पृथ्वीबाट स्वर्गमा उहाँको मानव स्वभावको स्थानीय अनुवादद्वारा, जसमा उहाँलाई त्यहाँका बासिन्दाहरूको कराह र प्रशंसाद्वारा स्वागत गरियो । (भजन ४७:५) । उहाँ उच्चमा उक्लिनुभयो, कि उहाँले महिमाको अधिकार लिन सकोस् जुन उहाँले यति न्यायोचित रूपमा योग्य हुनुन्थ्यो; कि उहाँले आफ्नो मण्डली र मानिसहरूलाई आफ्नो चमत्कारी वरदान र पवित्र प्रभावमा पवित्र आत्मा पठाउन सक्नुहुन्छ; उहाँले शासन गर्न र आफ्ना मानिसहरूको रक्षा गर्न सक्नुहुन्छ, तिनीहरूको उच्च राजाको रूपमा; कि उहाँले तिनीहरूको लागि शक्तिशाली मध्यस्थता गर्न सक्नुहुन्छ । र उहाँले तिनीहरूको लागि ठाउँ तयार गर्न सक्नुहुन्छ र तिनीहरूको नाममा स्वर्गीय सम्पदाको अधिकार लिन सक्नुहुन्छ ।

ग. *उहाँ परमेश्वरको दाहिने हातमा विराजमान हुनुहुन्छ* । यो वाक्यांश स्पष्ट रूपमा लाक्षणिक अर्थमा बुझ्नुपर्छ; किनकि परमेश्वर आत्मा हुनुहुन्छ र उहाँको कुनै शारीरिक अंग छैन । मानिसहरूको बीचमा, दाहिने हात सम्मान र सम्मानको स्थान हो र ख्रीष्टलाई परमेश्वरको दाहिने हातमा राखिएको रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ, अकल्पनीय मर्यादा र महिमालाई जनाउनको लागि, जसमा, परमेश्वर-मानिसको रूपमा, उहाँ अब उन्नत हुनुहुन्छ, र सार्वभौम अख्तियार र प्रभुत्व जसको साथ उहाँले लगानी गर्नुभएको छ (एफिसी १:२०, २२) । उहाँको परमेश्वरको दाहिने हातमा बस्नुले उहाँको विश्रामको पूर्णता, सबै विरोधीहरूबाट उहाँको सुरक्षा र उहाँको महिमित राज्यको अनन्त निरन्तरतालाई सङ्केत गर्दछ (हिब्रू १०:१२) ।

के ख्रीष्ट यति धेरै उच्च हुनुहुन्छ ? त्यसोभए हामी ख्रीष्टको क्रूसको लागि लज्जित हुने कुनै कारण छैन; किनभने 'क्रस सहने उहाँ अब परमेश्वरको सिंहासनको दाहिने हातमा बस्नु भएको छ ।' हामी पृथ्वीमा उहाँको मण्डलीको संरक्षणको बारेमा आश्वस्त हुन सक्छौं र उहाँ र उहाँका शत्रुहरूको सबै षड्यन्त्रहरू व्यर्थका यन्त्रहरू साबित हुनुपर्दछ (भजन २:१-४) । र, जसरी ख्रीष्ट परमेश्वरको दाहिने हातमा उक्लनुभयो र बस्नुभयो, उहाँका जनहरूको शिर र प्रतिनिधिको रूपमा, उहाँको उच्चतामा तिनीहरूले आफ्नो उच्चताको प्रतिज्ञा र नमुना देख्न सक्छन् (एफिसी २:६) ।

घ. अब उहाँ आफ्ना मानिसहरूको लागि मध्यस्थता गर्दै हुनुहुन्छ । उहाँको मध्यस्थतामा उहाँका मानिसहरूको प्रकृति र नाममा परमेश्वर सामु उहाँको उपस्थिति, उहाँको प्रायश्चित्त बलिदानको योग्यतालाई उहाँको तर्फबाट उहाँको बिन्तीको आधारको रूपमा प्रस्तुत गर्नु, र उहाँको उच्च अवस्थाको लागि उपयुक्त तरिकाले पितालाई उहाँको इच्छा सूचित गर्नु समावेश छ । कि उहाँले तिनीहरूका लागि किनेको आशीर्वाद तिनीहरूले आनन्द उठाउन सक्छन् । उहाँले अन्तरक्रिया गर्नुहुन्छ, 'संसारको लागि होइन, तर पिताले उहाँलाई दिनुभएको छ'; र उहाँले तिनीहरूमध्ये प्रत्येकको लागि विशेष गरी, तिनीहरूको विविध परिस्थितिहरूको लागि उपयुक्ततामा बिन्ती गर्नुहुन्छ (यूहन्ना १७:९; लूका २२:३२) । उहाँको अन्तरक्रिया नयाँ करारको प्रतिज्ञाहरू जस्तै व्यापक छ र उहाँको मृत्युद्वारा किन्नुभएको आशीर्वादहरू; विशेष गरी, उहाँ प्रार्थना गर्नुहुन्छ कि जो अझै सम्म परिवर्तन भएका छैनन् उनीहरूलाई सत्यको ज्ञानमा ल्याइयोस्; कि रूपान्तरितहरू अनुग्रहको अवस्थामा सुरक्षित हुन सक्नु, र प्रलोभनको घडीमा समर्थन गर्न सकियोस्; कि तिनीहरूका व्यक्ति र सेवाहरू परमेश्वरमा स्वीकार गर्न सकिन्छ; कि तिनीहरू क्रमिक रूपमा पवित्र हुन सक्छन्; र कि तिनीहरू, समयमा, महिमा हुन सक्छ (यूहन्ना १७) । उहाँको मध्यस्थता सधैं प्रचलित र सफल हुन्छ (भजन २१:२; यूहन्ना ११:४२) । उहाँको मध्यस्थताको प्रचलित प्रभावकारिता उहाँको व्यक्तिको गरिमा, र उहाँ पितासँगको मायालु सम्बन्धबाट अनुमान लगाउन सकिन्छ । पिताको प्यारो अधिवक्ता मात्र होइन तर उहाँ बिन्ती गर्ने

ग्राहकहरू पनि पिताको विशेष प्रेमका वस्तुहरू हुन् (यूहन्ना १६:२७) । तिनीहरूको तर्फबाट ख्रीष्टको बिन्तीहरू सधैं उहाँको पिताको इच्छा अनुरूप हुन्छन् - ती बलिदानमा आधारित छन् जुन उहाँले अर्पण गर्नुभयो, जसमा पिताले आफूलाई खुसीको रूपमा घोषणा गर्नुभएको छ; पिताले पनि ख्रीष्टलाई उहाँका सबै अनुरोधहरू प्रदान गर्ने वाचाद्वारा आफूलाई बाँध्नुभएको छ र उहाँको करार उहाँसँग दृढतापूर्वक खडा हुनेछ र उहाँको विश्वासयोग्यता असफल हुनेछैन । यसले हामीलाई ख्रीष्टलाई परम स्नेहले प्रेम गर्न संलग्न गराउनुपर्छ; यसले हाम्रो हृदयलाई पृथ्वीबाट स्वर्गमा आकर्षित गर्नुपर्दछ र माथिका चीजहरूमा हाम्रो स्नेह र इच्छाहरू ठीक गर्नुपर्दछ; यसले हामीलाई 'निडरताका साथ अनुग्रहको सिंहासनमा आउन' प्रोत्साहन दिनुपर्छ; र यसले हामीलाई ख्रीष्टमा बाँच्न, उहाँको पक्षमा बहस गर्न र पृथ्वीमा उहाँको चासोलाई बढावा दिन बाधा पुऱ्याउनु पर्छ ।

ड. *उहाँ संसारको अन्त्यमा मानिसहरू र स्वर्गदूतहरूको न्याय गर्न फर्कनुहुनेछ* । यो स्पष्ट रूपमा प्रकट भएको सत्य हो, र पवित्र अभिलेखहरूमा पूर्ण रूपमा प्रमाणित गरिएको छ । आदमबाट सातौं, हनोकले यसलाई गम्भीर भाषामा भविष्यवाणी गरे (यहूदा १४) । पुरानो नियमका धर्मशास्त्रहरूमा दोस्रो र ख्रीष्टको पहिलो आगमनको प्रतिज्ञाहरू प्रशस्त छन् (भजन ५०:३; ९६:१३; ९८:९) । प्रेरितहरू, एउटै आवाजमा, यो सत्यको घोषणा गर्छन् (१ थेस्सलोनिकी ४:१६; २ थेस्सलोनिकी १:७-९) । स्वर्गदूतहरूले पनि त्यही सत्यको साक्षी दिन्छन् (प्रेरित १:११) । यो ख्रीष्ट आफैंको अचम्मको गवाही द्वारा पुष्टि हुन्छ (मत्ती २६:६४; प्रकाश २२:७, १२, २०) । उहाँ व्यक्तिगत रूपमा र स्पष्ट रूपमा ठूलो शक्ति र महिमाको साथ आउनुहुनेछ । उहाँको आगमनको समय, स्वर्गका परिषदहरूमा निश्चित भए तापनि, हामीलाई अज्ञात छ; तर यो अचानक र अप्रत्याशित हुनेछ र हामी नजिकैको रूपमा मानिनुपर्छ (मत्ती २५:१३; याकूब ५:८, ९) । उहाँको आगमनको महान् अन्त संसारको न्याय गर्नु हो, जब उहाँले स्वर्गदूतहरू र मानिसहरूको अन्तिम विनाशको घोषणा गर्नुहुनेछ र आफ्ना मानिसहरूको मुक्तिलाई समाप्त गर्नुहुनेछ (हिब्रू ९:२८) ।

हामीले हाम्रा प्रभुको आगमनको बारेमा बारम्बार र गम्भीर विचारहरू गर्न आफूलाई अभ्यस्त गर्नुपर्छ; किनकि यो एउटा घटना हो जसमा हामी गहिरो चासो राख्छौं, किनकि 'हामी सबै ख्रीष्टको न्याय-आसनको अगाडि उपस्थित हुनै पर्छ; कि हरेकले आफ्नो शरीरमा गरेका कामहरू, चाहे त्यो असल होस् वा नराम्रो होस्, बमोजिम प्राप्त गरून्' (२ कोरिन्थी ५:१०) । हाम्रा प्रभु नआएसम्म हामीले हाम्रा प्रतिभाहरू ओगट्नुपर्दछ, ताकि हामीले उहाँबाट उत्कृष्ट प्रशंसाहरू प्राप्त गर्न सकौं: 'राम्रो काम, असल र विश्वासयोग्य सेवक, तिमी आफ्नो प्रभुको आनन्दमा प्रवेश गरेकाछौ ।' हामी ख्रीष्टियन अनुग्रहहरूलाई जीवन्त रूपमा कायम राख्न प्रयास गरौं । र बलियो व्यायाम, र सधैं ख्रीष्टको आगमनको लागि तयारीको मुद्रामा रहनुहोस् (लूका १२:३५, ३६) । र, हामी 'उहाँमा रहिरहौं, कि जब उहाँ देखा पर्नुहुनेछ, उहाँको आगमनमा उहाँको सामु लज्जित नहोस्,' (१ यूहन्ना २:२८) ।

## खण्ड ५

प्रभु येशुको सिद्ध आज्ञाकारिता र बलिदानद्वारा उहाँले आफैँलाई अनन्त आत्मा मार्फत एकैपल्ट आफ्नो पितासामु सुम्पनुभयो र यस बलिदानले परमेश्वरको न्यायलाई पूर्णरूपमा सन्तुष्ट पारेको छ । हामीलाई परमेश्वरसँग मिलाप मात्र गर्नुभएन तर स्वर्ग राज्यका हकदारी बनाउनुभएको छ । ती सबैका लागि जसलाई पिताले उहाँलाई दिनुभएको छ ।

(रोमी ५:१९; हिब्रू ९:१४, १६; हिब्रू १०:१४; एफे. ५:२; रोमी ३:२५, २६; दानि. ९:२४, २६; कल. १:१९, २०; एफे. १:११, १४; यहु. १७:२; हिब्रू ९:१२, १५)

## व्याख्या

यो खण्डले ख्रीष्टको आज्ञाकारिता र बलिदानद्वारा प्राप्त गरेको अन्त, वा प्रभावहरूसित सम्बन्धित छ । यो पुष्टि गरिएको छ:

१. उहाँले आफ्नो पिताको न्यायलाई पूर्ण रूपमा सन्तुष्ट गर्नुभएको छ । प्रतिशोधात्मक न्याय नैतिक शासकको रूपमा परमेश्वरको लागि आवश्यक छ; र यसको अभ्यास, पापको प्रवेशद्वारमा, अपरिहार्य रूपमा आवश्यक थियो । ख्रीष्ट,

जसलाई पिताले उहाँलाई दिनुभएको थियो, तिनीहरूको जमानतको रूपमा, तिनीहरूको सट्टामा तिनीहरूको पापको योग्य दण्ड सहेर, ईश्वरीय न्यायको लागि साँचो र उचित सन्तुष्टि बनाउनुभयो । 'उहाँले आफ्नो बलिदानद्वारा पाप हटाउनुभयो' (हिब्रू ९:२६) । "उहाँले अपराध समाप्त गर्नुभयो, पापको अन्त्य गर्नुभयो, र अधर्मको लागि मेलमिलाप गर्नुभयो" (दानिएल ९:२४) । 'उहाँले हामीलाई व्यवस्थाको श्रापबाट छुटकारा दिनुभएको छ, हाम्रा लागि श्राप बन्नुभएको छ' (गलाती ३:१३) ।

'हाम्रो प्रभुको पीडाहरू, हाम्रो ग्यारेन्टीको रूपमा, पापको लागि साँचो र उचित सन्तुष्टिको लागि आवश्यक सबै चीजहरू छन्; उहाँले परमेश्वरको नियुक्तिबाट पीडा भोग्नुभयो, जसलाई अपराधीहरूको कोठामा जमानतको मृत्यु स्वीकार गर्ने अधिकार थियो । उहाँले पाप गरेको जस्तै प्रकृतिको पीडा भोग्नुभयो । उहाँका पीडाहरू स्वैच्छिक र आज्ञाकारी थिए, र यसैले ईश्वरीय कानूनको घाइते सम्मानहरूलाई क्षतिपूर्ति गर्नको लागि नैतिक योग्यता थियो; उहाँ आफ्नै जीवनको प्रभु हुनुहुन्थ्यो र अरूको कोठामा राख्ने अधिकार थियो । र उहाँका दुःखहरू, उहाँको व्यक्तिको मर्यादाबाट, हाम्रा पापहरूको प्रायश्चित्तको लागि असीम मूल्यका थिए ।

ख्रीष्टको बलिदान ईश्वरीय न्यायको लागि पूर्ण रूपमा सन्तोषजनक थियो, प्रश्न गर्न सकिँदैन । एक प्रेरितले गवाही दिन्छन् कि ख्रीष्टले अर्पण गर्नुभएको बलिदान 'परमेश्वरलाई सुगन्धित सुगन्धको लागि' थियो (एफिसी ५:२) । ख्रीष्ट आफैले सन्तुष्टि पूर्ण भएको घोषणा गर्नुभयो, जब क्रुसमा, उहाँले घोषणा गर्नुभयो, 'यो समाप्त भयो।' र हामीसँग उहाँको बलिदानको सन्तोषजनक प्रकृतिको सबैभन्दा निर्णायक प्रमाण छ, उहाँको मृत्युबाट पुनरुत्थानमा र उहाँको महिमित स्वर्ग उच्चतामा ।

२. उहाँले आफ्ना मानिसको लागि मेलमिलाप किन्नुभयो । यो अनिवार्य रूपमा पहिलेबाट प्रवाह हुन्छ; किनकि यदि न्याय पूर्णतया सन्तुष्ट छ भने, परमेश्वरको न्यायिक असन्तुष्टि हटाउनै पर्छ । यो पाप हो जसले परमेश्वर र पापीहरूको बीचमा छुट्याउँछ; र, त्यसकारण, ख्रीष्टले पापको लागि ईश्वरीय न्यायलाई सन्तुष्ट गरेर

मेलमिलाप गर्नुभयो - अलगावको कारण । परमेश्वरलाई ख्रीष्टको मृत्युद्वारा मिलाउन योग्य मात्र होइन, तर पूर्ण रूपमा मेलमिलाप गरिएको थियो । यदि परमेश्वर मात्र मेलमिलापयोग्य हुनुहुन्थ्यो भने, हाम्रा आफ्नै कार्यहरू हाम्रो मेलमिलापको उचित आधार हुनुपर्दछ । तर यस्तो भावना सुसमाचारको विध्वंसक हो, जुन जताततै घोषणा गरिएको छ, कि ख्रीष्टले आफ्नो मृत्युद्वारा मेलमिलाप गर्नुभयो (रोमी ५:१०) । यसबाट, तथापि, यो कुनै पनि हालतमा पछ्याउँदैन, कि चुनिएकाहरू वास्तविक मेलमिलापको अवस्थामा छन्, या त ख्रीष्टको मृत्युको समयदेखि वा तिनीहरूको अस्तित्वको पहिलो क्षणदेखि धर्मशास्त्रले तिनीहरूलाई 'स्वभावद्वारा क्रोधका छोराछोरीहरू, अरूहरूजस्तै' भनेर प्रतिनिधित्व गर्दछ । तिनीहरूको मेलमिलापको लागि ख्रीष्टको मृत्युद्वारा निश्चित जग बसाइयो । तर तिनीहरू वास्तवमा परमेश्वरसँग मेलमिलाप हुन्छन् जब, ईश्वरीय कार्यको विश्वासद्वारा, तिनीहरूले ख्रीष्टद्वारा प्राप्त गरेको क्षमा र शान्तिलाई स्वीकार गर्छन्, र उनीहरूलाई सुसमाचारमा स्वतन्त्र रूपमा प्रदर्शन गर्छन् । 'हामी परमेश्वरमा आनन्दित छौं,' प्रेरित भन्छन्, 'हाम्रा प्रभु येशू ख्रीष्टद्वारा, जसद्वारा हामीले अहिले प्रायश्चित पाएका छौं,' वा बरु 'मिलाप' (रोमी ५:११) ।

३. उहाँले स्वर्गको राज्यमा आफ्नो चुनिएको अनन्त उत्तराधिकारको लागि किन्नुभयो । ख्रीष्टले कानूनको दण्डको पूर्ण प्रहारलाई मात्र होइन, आफ्ना मानिसहरूलाई दण्डबाट छुटकारा पाउनको लागि, तर तिनीहरूका लागि अनन्त उत्तराधिकारको उपाधि प्राप्त गर्नको लागि यसको सिद्धान्तलाई पूर्ण रूपमा पूरा गर्नुभयो । निस्सन्देह, दण्डको उहाँको सहनशीलता र कानूनको नियमप्रतिको उहाँको आज्ञाकारिता, यद्यपि तिनीहरू छुट्याउन सकिन्छ, अलग गर्न सकिँदैन, र त्यो एक धार्मिकता गठन गर्दछ जुन तिनीहरूको पूर्ण मुक्तिको लागि योग्य छ । "अनुग्रहले धार्मिकताद्वारा अनन्त जीवनमा, हाम्रा प्रभु येशू ख्रीष्टद्वारा राज्य गर्दछ" (रोमी ५:२१) । 'ख्रीष्टको सन्तुष्टिद्वारा,' सही रूपमा विटसियस भन्छन्, 'पापबाट

छुटकारा, र त्यस प्रतिरोधात्मकताका सबै सुखद प्रभावहरू, सबै चुनिएकाहरूका लागि एकैचोटि खरिद गरियो ।<sup>54</sup>

## खण्ड ६

वास्तवमा मुक्तिको काम उहाँको देहधारण नहुदासम्म ख्रीष्टद्वारा नउतारिएको भएतापनि संसारको सुरूदेखि नै ती प्रतिज्ञाहरू, बलिदानहरू, पूर्वचित्रण, प्रभावकारिता र यसका लाभहरूलाई चुनिएका सबै पुस्तामाझ सञ्चार गरिएको थियो । संसारको उत्पत्तिदेखि नै यो कुरा इङ्कित गरिएको थियो कि उहाँ कन्याबाट जन्मिनुहुनेछ, जसले सर्पको टाउको कुल्चनेछ । उहाँ मारिएको थुमा हुनुहुन्छ । संसारको सुरूदेखि नै हिजो, आज र सदा सर्वदा एकसमान हुनुहुन्छ ।

(गला. ४:४, ५; उत्प. ३:१५; प्रका. १३:८; हिब्रू १३:८)

## व्याख्या

यस खण्डले पापीहरूको मुक्तिको लागि ख्रीष्टको मृत्युको प्रभावकारितालाई जोड दिन्छ, साथै, उहाँले वास्तवमा आफ्नो जीवन अर्पण गर्नुभयो । यद्यपि उहाँ वास्तवमा शरीरमा देखा पर्नु अघि चार हजार वर्ष बितिसक्यो, र आफैंको बलिदानद्वारा पापलाई हटाउनुभयो, तापनि उहाँ संसारको सुरूदेखि नै प्रतिज्ञाहरू, भविष्यवाणीहरू र प्रकारहरूमा प्रदर्शन गरिएको थियो; र पुरानो नियम अन्तर्गतका विश्वासीहरूलाई उहाँको बलिदानको योग्यताद्वारा बचाइएको थियो, साथै नयाँ अन्तर्गतकाहरूलाई । अब्राहाम 'आफ्नो दिन देखेर रमाए', र उहाँमाथिको विश्वासद्वारा धर्मी ठहरिए । 'उहाँको मृत्यु पहिलेको भन्दा अहिले धेरै प्रभावकारी छैन, न त अनन्तसम्म हुनेछ; किनकि उहाँ हिजोको सद्गुणको बिन्दुमा विगतका युगहरूमा उस्तै हुनुहुन्छ, जसरी उहाँ आज हुनुहुन्छ, र आउने युगहरूमा पनि हुनेछन्' (हिब्रू १३:८) ।<sup>55</sup> उहाँको मृत्युमा अझै पनि उस्तै छ भनेर

<sup>54</sup> विस्मयको इकोनमि अफ कभनेन्ट, पुस्तक २, अध्याय ७ । तुरेतिनको उत्कृष्ट शोध प्रबंधहरू खण्ड २ पनि हेर्नुहोस् ।

<sup>55</sup> चारनोको काम, भाग २, पृष्ठ ५६३ ।



हामी आनन्द गरौं । सद्गुण र प्रभावकारिता जुन यो थियो; यसका फल र प्रभावहरूको हामीलाई सञ्चारको लागि विश्वासको प्रयोग बाहेक अरु केही आवश्यक छैन ।

## खण्ड ७

ख्रीष्टले दुवै स्वभावहरूद्वारा मध्यस्थताको काम सम्पन्न गर्नुभयो । प्रत्येक स्वभावले सुहाउँदो र उपयुक्त हुने काम गर्नुभयो । तैपनि व्यक्तित्वमा भएको एकताको कारण कहिलेकाहीँ धर्मशास्त्रमा एक स्वभावले अर्को स्वभावलाई प्रभूत्व गरेको पाइन्छ ।

(हिब्रू ९:१४; १ पत्र. ३:१८. प्रे. २०:२८; यहू. ३:१३; १ यहू. ३:१६)

## व्याख्या

रोमन क्याथोलिकहरूको विरोधमा, जसले ख्रीष्ट मात्र मानिसको रूपमा मध्यस्थकर्ता हुनुहुन्छ भनी दाबी गर्दछ, यो खण्डले ख्रीष्ट, मध्यस्थकर्ताको रूपमा, दुवै प्रकृति अनुसार कार्य गर्दछ भनेर दाबी गर्दछ । धर्मशास्त्रले हामीलाई सिकाउँछ कि उहाँले मानव स्वभावको आफ्नो धारणा अघि मध्यस्थकर्ताको रूपमा काम गर्नुभयो । यो एक मध्यस्थ कार्य हो - एक अगमवक्ताको कार्य, परमेश्वरको इच्छा प्रकट गर्न; र यो प्रश्न गर्न सकिँदैन कि ख्रीष्ट पुरानो र नयाँ व्यवस्था अन्तर्गत प्रकाशको लेखक हुनुहुन्थ्यो । यो मण्डलीको लागि मध्यस्थता गर्न एक मध्यस्थ कार्य हो; तर यो ख्रीष्टले आफ्नो अवतार हुनुभन्दा धेरै अघि गर्नुभयो (जकरिया १:१२) । र उहाँको अवतारदेखि मध्यस्थले ईश्वर-मानिसको रूपमा कार्य गर्दछ, र प्रत्येक प्रकृतिको लागि विशिष्ट कार्यहरू ख्रीष्टको व्यक्तिलाई दिइन्छ, जसमा दुवै प्रकृतिहरू एकताबद्ध छन्। मानव स्वभावले मात्र पीडा र मर्न सक्छ; तर पनि भनिएको छ, 'महिमाका प्रभुलाई क्रूसमा टाँगिएको थियो'; र, 'परमेश्वरले मण्डलीलाई आफ्नै रगतले किन्नु भयो' (१ कोरिन्थी २:८; प्रेरित २०:२८) । यो हाम्रो विशेष ध्यान दावी; किनकि ख्रीष्टको व्यक्तिमा दुई प्रकृतिको सहभागितामा, सबै मध्यस्थता कार्यहरूमा, विशेष गरी ग्यारेन्टीको रूपमा, उहाँको कामको अन्तर्निहित मूल्य मुख्य रूपमा निर्भर गर्दछ ।

## खण्ड ८

ख्रीष्टले सबैलाई आफ्नो रगतद्वारा किन्नु भएको छ । उहाँले निश्चित रूपमा, प्रभावकारी रूपमा र सम्मान रूपमा मध्यस्थताको लागि सञ्चार गर्नुहुन्छ । तिनीहरूलाई उहाँको आत्मा र बचनद्वारा मुक्ति को रहस्यका कुराहरू प्रकाश पार्दै प्रभावकारी रूपमा तिनीहरूलाई पालन गर्न, विश्वास गर्न र तिनीहरूको हृदयमा उहाँको वचन र आत्माद्वारा राज्य गर्नुहुन्छ । उहाँको सर्वशक्तिमान शक्ति, बुद्धि र उहाँको तरिकामा र उहाँको अद्भुत र अगम्य प्रबन्धहरूद्वारा सबै शत्रुहरूलाई पराजित गरिदिनुहुन्छ ।

(यहु.६:३७, ३९; यहु.१०:१५, १६; १ यहु.२:१, २; रोमी ८:३४. यहु. १५:१३, १५; एफे. १:७, ८, ९; यहु. १७:६. यहु.१४:२६; हिब्रू १२:२; २ को. ४:१३; रोमी ८:९, १४; रोमी १५:१८, १९; यहु. १७:१७; भ.सं. ११०:१; १ को. १५:२५, २६; मला. ४:२, ३; कल. २:१५)

## व्याख्या

यो खण्डले ख्रीष्टको मृत्युको हृदयसम्म यसको वस्तुहरूको सन्दर्भमा, र आर्मीनियन सिद्धान्तको विरोधमा, ख्रीष्ट सबै मानिसहरूका लागि मर्नुभयो - जो अन्ततः नाश हुनेछन्, साथै अन्ततः मुक्ति पाउनेहरूका लागि पनि सम्बन्धित छ; यसले पुष्टि गर्छ कि खरीद र छुटकाराको आवेदन ठ्याक्कै उही हृदयसम्म हो । पाँचौं खण्डमा हामीलाई सिकाइएको थियो कि ख्रीष्टले 'जसलाई पिताले उहाँलाई दिनुभएको छ' तिनीहरूका लागि मात्र उद्धार किन्नुभयो; र यहाँ यो जोड दिइएको छ, 'जसका लागि ख्रीष्टले छुटकारा किन्नु भएको छ, उहाँले निश्चित रूपमा र प्रभावकारी रूपमा लागू गर्नुहुन्छ र त्यसलाई सञ्चार गर्नुहुन्छ ।' विश्वासको स्वीकार निर्माण गरिएको अवधिमा, वाक्यांशलाई यो पहिले टिप्पणी गरिएको थियो । खरिद मोचन पापको प्रायश्चित्त गर्न वाक्यांशसँग लगभग समानार्थी थियो । त्यसोभए, कुन भाषाले यहाँ प्रयोग गरिएको भन्दा बढी स्पष्ट रूपमा पुष्टि गर्न सक्छ, कि ख्रीष्टको प्रायश्चित्त विशिष्ट र सीमित छ - कि यो न त विश्वव्यापी वा अनिश्चित छ, तर चुनिएकाहरूमा सीमित छ, जो उहाँद्वारा क्रोधबाट बचाउनुहुनेछ ?

ख्रीष्टको बलिदानले उहाँको व्यक्तिको मर्यादाबाट असीम मूल्य प्राप्त गर्यो; त्यसकारण, यो सम्पूर्ण मानव जातिको पापहरू प्रायश्चित्त गर्नको लागि आन्तरिक

रूपमा पर्याप्त भएको हुनुपर्दछ यदि यो यसरी अभिप्रेरित भएको भए; तर, पिताको पदमा, र ख्रीष्ट आफैंको अभिप्रायमा, यो एक निश्चित संख्यामा सीमित थियो, जसले अन्ततः मुक्ति प्राप्त गर्नेछ । यस महत्त्वपूर्ण सत्यलाई निम्न तर्कहरूद्वारा पुष्टि गर्न सकिन्छ:

१. ख्रीष्टको मृत्युको विषयहरू व्यक्त गर्न धर्मशास्त्रमा बारम्बार प्रतिबन्धात्मक शब्दहरू प्रयोग गरिएको छ: 'उहाँले धेरैको पाप बोक्नु भयो'; 'उहाँले आफ्नो जीवन धेरैको लागि फिरौतीको रूपमा दिनुभयो' (यशैया ५३:१२; मत्ती २०:२८) । के यसले ख्रीष्ट मर्नुभयो, सबै मानिसहरूको लागि होइन, तर धेरैका लागि मात्र हो भन्ने कुरालाई आत्मीयता गर्दैन ?

२. जसको लागि ख्रीष्ट मर्नुभयो तिनीहरू भेदभाव गर्ने चरित्रहरूद्वारा अरूबाट भिन्न हुन्छन् । तिनीहरूलाई भेडा (यूहन्ना १०:१५); मण्डली (एफिसी ५:२५); परमेश्वरका चुनिएका (रोमी ८:३३); परमेश्वरका सन्तानहरू (यूहन्ना ११:५२) भनिन्छ ।

३. जसलाई ख्रीष्टले आफ्नो रगतद्वारा छुटकारा दिनुभयो, उनीहरूलाई 'उद्धार गरिएको हो भनेर भनिन्छ' (प्रकाश १४: ४), जुन, यदि ख्रीष्टले सबै मानिसहरूलाई छुटकारा दिनुभयो भने, एक अर्थहीन र असंगत वाक्यांश हुनेछ; तिनीहरूलाई 'हरेक आफन्तहरूबाट छुटकारा दिइयो', आदि पनि भनिन्छ ।

४. ख्रीष्टले प्राप्त गर्नुभएको छुटकारा "उहाँमा चुनिएका" र जसलाई पिताले उहाँको मृत्युद्वारा छुटकारा दिन उहाँलाई दिनुभएको छ, उहाँहरूमा मात्र सीमित छ (एफिसी १:४, ७; यूहन्ना १७:२) ।

५. ख्रीष्ट एक जमानतको चरित्रमा मर्नुभयो, र त्यसैले उहाँले आफ्नो जीवन केवल उहाँको प्रतिनिधित्व गर्नेहरूका लागि वा आफ्नो आत्मिक सन्तानको लागि अर्पण गर्नुभयो (यशैया ५३:१०) ।

६. आफ्नो जीवन अर्पण गर्नुमा ख्रीष्टको अभिप्राय थियो, जसको लागि उहाँले मर्नुभयो मुक्तिको सम्भावना प्राप्त गर्नु मात्र होइन, तर वास्तवमा तिनीहरूलाई बचाउनु थियो - तिनीहरूलाई अनन्त मुक्तिको वास्तविक अधिकार र आनन्दमा ल्याउनु थियो (एफिसी ५:२५, २६; तीतस २:१४; १ पत्रुस ३:१८; १ थेस्स. ५:१०) ।

यसबाट, यो अनिवार्य रूपमा पछ्याउँछ, कि ख्रीष्ट केवल अनन्त मुक्तिको साथ उहाँमा मुक्ति पाउनेहरूको लागि मर्नुभयो ।

७. ख्रीष्टको मध्यस्थता उहाँको प्रायश्चित्त बलिदानको आधारमा अगाडि बढ्छ; तिनीहरू, त्यसैले, तिनीहरूको वस्तुहरूको सन्दर्भमा समान हृदयसम्म हुनुपर्छ; तर उहाँले संसारको लागि प्रार्थना गर्दैन्, तर उहाँलाई संसारबाट दिइएकाहरूका लागि मात्र प्रार्थना गर्नुहुन्छ। त्यसकारण उसको बलिदान त्यो निश्चित संख्यामा सीमित हुनुपर्छ (१ यूहन्ना २:१, २; यूहन्ना १७:९)।

८. एक प्रेरितले पापीहरूको लागि आफ्नो पुत्रलाई मृत्युको लागि सुम्पिनुमा परमेश्वरको प्रेमको महानताबाट अनुमान लगाउनुहुन्छ, कि उहाँले तिनीहरूबाट मुक्तिको कुनै पनि आशीर्वादलाई रोक्नुहुनेछैन; त्यसकारण हामीले यो निष्कर्षमा पुग्नै पर्छ कि ख्रीष्ट सम्पूर्ण मानवजातिको लागि मर्नुभएन (रोमी ८:३२) ।

९. एउटै प्रेरितले ख्रीष्टको जीवनद्वारा हाम्रो मुक्तिको निश्चितता, उहाँको मृत्युद्वारा परमेश्वरसँग हाम्रो मेलमिलापको निश्चितताको अनुमान गर्दछ । अब, उहाँको जीवनद्वारा सबैलाई बचाउन नसक्दा, उहाँको मृत्युद्वारा सबैको मेलमिलाप भएको थिएन भनेर हामीले निष्कर्षमा पुग्नुपर्छ (रोमी ५:१०)।

१०. ख्रीष्टले आफ्नो मृत्युद्वारा, आफ्ना मानिसहरूका लागि मुक्ति मात्र होइन, तर त्यसको आनन्द लिनका लागि सबै माध्यमहरू प्राप्त गर्नुभयो । फलस्वरूप, मृत्युमा उसको मनसाय पश्चात्ताप गर्ने र विश्वास गर्नेहरूमा मात्र सीमित हुनुपर्छ, र सम्पूर्ण मानव जातिमा विस्तारित हुँदैन ।

११. ख्रीष्ट सबै मानिसहरूको लागि मर्नुभयो भन्ने सिद्धान्तले धेरै बेतुकका परिणामहरू निम्त्याउँछ, जस्तै: ख्रीष्टले धेरैका लागि आफ्नो रगत व्यर्थमा बगाउनुभयो, किनकि सबैले मुक्ति पाएका छैनन्; कि उहाँले आफ्नो जीवन पूर्ण अनिश्चितता मा अर्पण गर्नुभयो कि मानव जाति को अन्ततः मुक्ति हुनेछ कि; कि उनले लाखौंको लागि आफ्नो रगत बगाए जो, उनको मृत्युको क्षणमा, अनन्त विनाशको खाडलमा पठाइयो; कि उहाँ तिनीहरूका लागि मर्नुभयो जसको लागि उहाँ मध्यस्थता गर्दैन्; कि उहाँ तिनीहरूका लागि मर्नुभयो जसलाई उहाँले मुक्तिको माध्यमहरू कहिल्यै पठाउनुभएन, हो, जसमध्ये कसैलाई उहाँले आफ्नो

सुसमाचार प्रचार गर्न निषेध गर्नुभयो (मत्ती १०:५; रोमी १०:१४); र कि परमेश्वरले ती अपराधहरूको लागि मानिसहरूलाई अनन्त सजाय दिन अन्यायपूर्ण रूपमा कार्य गर्नुहुन्छ जसको लागि उहाँले ख्रीष्टको मृत्युद्वारा पूर्ण सन्तुष्टि प्राप्त गरिसक्नु भएको छ । यी मध्ये कुनै पनि कुरालाई पुष्टि गर्न उच्चतम स्तरमा निन्दा हुनेछ; र, त्यसकारण, त्यस्ता परिणामहरू समावेश गर्ने सिद्धान्त गैर-धर्मशास्त्रीय हुनुपर्छ ।

विश्वव्यापी शब्दहरू कहिलेकाहीँ ख्रीष्टको मृत्युको सन्दर्भमा धर्मशास्त्रमा प्रयोग गरिन्छ । तर तर्क र सामान्य ज्ञानको माग छ कि सामान्य वाक्यांशहरू व्याख्या र परिभाषित गरिनु पर्छ जुन विशेष हो, र जसले केवल एक व्याख्यालाई स्वीकार गर्न सक्छ । प्रत्येक अवस्थामा अर्थ सामान्यतया सन्दर्भबाट पत्ता लगाउन सकिन्छ; र ख्रीष्टको मृत्युको सम्बन्धमा अनिश्चितकालीन र विश्वव्यापी शब्दहरूको प्रयोगको एउटा स्पष्ट कारण हो, उहाँको मृत्युको बचत प्रभावहरू सबै राष्ट्रहरू - अन्यजातिहरू र यहूदीहरू - सबै वर्ग र मानिसहरूका वर्णनहरूमा फैलिएको छ भन्ने कुरा बुझाउनु हो ।<sup>56</sup>

---

<sup>56</sup> यस विषयमा हालै धेरै प्रकाशनहरू देखा परेका छन्; पहिलेका उत्पादनहरू मध्ये, हामीले लाइमेस्ट्रीट लेक्चरहरूमा हर्षियनको चार उपदेशहरू, र विशेष गरी डा ओवेनको ट्रीटाइज, *सालस इलेक्टोरम, साइ-गुइस जेसुलाई* सन्दर्भ गर्नेछौं, जसले वास्तवमा, विषयलाई समाप्त गर्छ ।

## अध्याय ९

### स्वतन्त्र इच्छा

### (FREE WILL)

#### खण्ड १

परमेश्वरले मानिसको त्यो इच्छालाई स्वभाविक स्वतन्त्रताको साथ भरिपूर्ण गरिदिनुभएको छ । यो जबरजस्तीले पनि होइन, प्रकृतिको कुनै पनि आवश्यकताद्वारा पनि होइन तर असल वा खराब निर्धारण गर्न सकौं भनेर हो ।

(मत्ती १७:१२; याकु. १:१४; व्यव. ३०:१९)

#### व्याख्या

क्याल्भिनिस्ट र आर्मिनियनहरू बीचको विवादमा अधिकांश बुँदाहरूको निर्णय, जसरी एडवर्ड्सले अवलोकन गरेका छन्, प्रश्नको दृढतामा निर्भर गर्दछ: नैतिक एजेन्सीको लागि आवश्यक पर्ने इच्छाको स्वतन्त्रता कहाँ समावेश छ ? आर्मिनियनहरूका अनुसार इच्छाको स्वतन्त्रतासँग तीनवटा कुराहरू छन्:

१. कि इच्छाको एक आत्म-निर्धारण शक्ति, वा आफैमा एक निश्चित सार्वभौमिकता छ, र यसको आफ्नै कार्यहरू, जसद्वारा यसले आफ्नै इच्छाहरू निर्धारण गर्दछ ।

२. उदासीनताको अवस्था, वा त्यो सन्तुलन, जसमा इच्छा सबै पूर्वाग्रह बिना हुन्छ र कुनै पनि पक्ष वा अर्कोतिर कुनै पनि पूर्वाग्रही झुकावबाट पूर्ण रूपमा मुक्त छोडिन्छ ।

३. कि इच्छाहरू, वा इच्छाका कार्यहरू, आकस्मिक छन्, न केवल सबै बाधाहरूको विरोधको रूपमा, तर सबै आवश्यकताहरू, वा कुनै पहिलेको आधार वा तिनीहरूको अस्तित्वको कारणसँग कुनै निश्चित र निश्चित सम्बन्ध छन् ।

अर्कोतर्फ, क्याल्भिनवादीहरू तर्क गर्छन् कि इच्छामा शक्तिले आफ्नै निर्णयहरू निर्धारण गर्न, या त अर्थहीन छ, वा मान्यहुन्छ, दर्शनको पहिलो

सिद्धान्तको विपरीत, कुनै कारण बिना उत्पन्न हुने कुरा; कि आत्माले छनोट वा प्राथमिकताको कार्य गर्दछ, जबकि, एकै समयमा, इच्छा पूर्ण सन्तुलनमा छ, वा उदासीनताको अवस्था, बेतुकका र आत्म-विरोधाभासले भरिएको छ; र त्यो, कारण बिना कुनै पनि कुरा हुन सक्दैन, इच्छाका कार्यहरू कहिले पनि आकस्मिक वा आवश्यकता बिना हुँदैनन् - आवश्यकताद्वारा बुझाइ, परिणामको आवश्यकता, वा माथिको कुनै चीजसँग अतुलनीय सम्बन्ध छ ।<sup>57</sup>

क्याल्भिनवादीहरूका अनुसार, नैतिक एजेन्टको स्वतन्त्रता उसको छनोट अनुसार काम गर्ने शक्तिमा हुन्छ; र ती कार्यहरू स्वतन्त्र छन् जुन कुनै बाह्य बाध्यता वा अवरोध बिना आफ्नै मनको संकल्पको फलस्वरूप गरिन्छ ।

मानिसको इच्छा र उसको आशंका र स्वभावको अनुरूप कार्य गर्ने आवश्यकता, तिनीहरूको विचारमा, तर्कसंगत प्रकृतिको हुन सक्ने सबै स्वतन्त्रतासँग पूर्णतया सुसंगत छ । असीम सृष्टिले अनिवार्य रूपमा इच्छा गर्दछ र आफ्नो प्रकृतिको पूर्ण पूर्णता अनुसार कार्य गर्दछ, तर उच्चतम स्वतन्त्रताको साथ । स्वर्गदूतहरूले अनिवार्य रूपमा तिनीहरूको स्वभावको पूर्णता अनुसार काम गर्नेछन्, तर पूर्ण स्वतन्त्रताका साथ; किनभने यस प्रकारको आवश्यकता इच्छाको स्वतन्त्रतामा हस्तक्षेप गर्नबाट धेरै टाढा छ, इच्छाको स्वतन्त्रताको पूर्णता यस्तो आवश्यकतामा निहित छ । यसको स्वतन्त्रताको सार कुनै बाह्य बाध्यता वा बाधा बिना होशपूर्वक कार्य गर्न, छनोट वा अस्वीकार गर्नमा निहित छ, तर तर्कसंगत आशंका र प्राकृतिक स्वभावको भित्री सिद्धान्तहरू अनुसार छ ।<sup>58</sup>

## खण्ड २

मानिसले आफ्नो निर्दोष अवस्थामा स्वतन्त्रता र शक्तिका साथ आफ्नो इच्छामा परमेश्वरलाई असल र मनपर्ने काम गर्ने स्वतन्त्रता थियो । तैपनि उ परिवर्तनशील,

<sup>57</sup> इच्छाको स्वतन्त्रतामा एडवर्ड्सको अनुसन्धान हेर्नुहोस् ।

<sup>58</sup> स्वतन्त्रता र आवश्यकता मा आदम गिब; चिन्तन, पृ. ४८४ ।

त्रुटिपूर्ण र स्वतन्त्रताबाट चुक्ने सम्भावना थियो ।

(उत्प. ७:२९; उत्प. १:२६. उत्प. २:१६, १७; उत्प. ३:६)

### खण्ड ३

मानिस पापमा पतन भएकाले सबै आत्मिक असल इच्छाको गुणहरू र मुक्ति पूर्ण रूपमा गुमाएको छ त्यसैले एक स्वभाविक मानिसको रूपमा त्यो असल कुराहरूबाट पापमा पूर्ण रूपमा मरेको हुनाले आफ्नै शक्तिद्वारा आफूलाई परिवर्तन गर्न वा आफूलाई मुक्तिको लागि तयार गर्न सक्षम छैनौं ।

(रोमी ५:६; रोमी ८:७; यहु. १५:५; रोमी ३:१०, १२; एफे. २:१, ५; कल. २:१३; यहु. ६:४४, ६५; एफे. २:२, ३, ४, ५; १ कोर. २:१४; तित. ३:३, ४, ५)

### खण्ड ४

जब परमेश्वरले एक पापीलाई परिवर्तन गर्नुहुन्छ तब उसलाई अनुग्रहमा रूपान्तरण गर्नुहुन्छ र उसको आफ्नो प्राकृतिक पापको बन्धनबाट पनि स्वतन्त्र गर्नुहुन्छ । उहाँको अनुग्रहले मात्र स्वतन्त्र रूपमा इच्छा गर्न र आत्मिक रूपमा असल काम गर्न सक्षम बनाउँछ । तैपनि उसमा बाँकी रहेका पाप स्वभावका कारण पूर्ण रूपमा जे असल छ त्यो गर्न सक्दैन यसैले खराब कामहरू पनि गरिरहेको हुन्छ ।

(कल १:१३; यहु ८:३४, ३६. फिल २:१३; रोमी ६:१८, २२. गला. ५:१७; रोमी ७:१५, १८, १९, २१, २३)

### खण्ड ५

महिमित अवस्थामा मात्र उहाँको राज्यमा असल काम गर्नको लागि मानिसको इच्छा पूर्ण स्वतन्त्र र अपरिवर्तनीय बनाइएको छ ।

(एफे ४:१३; हिब्रू १२:२३; १ यहु ३:२; यहुदा २४)

### व्याख्या

मानव इच्छा एक विशिष्ट एजेन्ट होइन, तर तर्कसंगत आत्माको शक्ति मात्र हो । यो आत्माको लागि नैतिक स्वभाव, राम्रो वा खराब, वा दुवैको मिश्रण हुनु आवश्यक छ; र, आत्माको प्रचलित नैतिक स्वभाव के अनुसार, इच्छाको नैतिक



कार्य हुनुपर्छ । त्यसैले मानिसको विभिन्न अवस्थाहरूमा इच्छाको स्वतन्त्रताको सन्दर्भमा ठूलो भिन्नता छ ।

निर्दोषताको अवस्थामा, मानिसको इच्छाको स्वाभाविक झुकाव केवल राम्रो थियो; तर यो प्रलोभनको शक्ति मार्फत परिवर्तन गर्न उत्तरदायी थियो, र त्यसैले दुष्ट छनोट गर्न स्वतन्त्र थियो ।

आफ्नो प्राकृतिक भ्रष्ट अवस्थामा, मानिसले स्वतन्त्र रूपमा दुष्ट छनोट गर्दछ, कुनै बाध्यता वा आफ्नो इच्छामा बाधा बिना; र उसले अन्यथा गर्न सक्दैन, पापको बन्धनमा छ ।

अनुग्रहको अवस्थामा, उहाँसँग आंशिक रूपमा राम्रो र आंशिक रूपमा खराबको लागि स्वतन्त्र इच्छा छ । यस अवस्थामा दुई विपरीत नैतिक स्वभावको मिश्रण हुन्छ, र जसरी कहिले एक, र कहिले अर्को, प्रबल हुन्छ, त्यसैले इच्छाले कहिले राम्रो छ, कहिले नराम्रो छनोट गर्दछ ।

महिमाको राज्यमा, धन्यले स्वतन्त्र रूपमा के राम्रो छ छान्नुहोस्; र, पूर्ण पवित्रताको राज्यमा पुष्टि भई, तिनीहरूले मात्र राम्रो कुरा गर्न सक्छन् ।

तेस्रो खण्डमा राखिएको महत्त्वपूर्ण सत्यले मानिसको असक्षमताको बारेमा, उसको पतित अवस्थामा, इच्छा गर्ने वा गर्ने जुन आत्मिक रूपमा राम्रो छ, केही थप सूचनाहरू दावी गर्दछ । यसको विभिन्न गुटले विरोध गर्दै आएको छ । पेलागियनहरूले 'मानवजाति पश्चात्ताप र संशोधन गर्न र तिनीहरूको प्राकृतिक क्षमता र शक्तिहरूको प्रयोग गरेर धार्मिकता र सद्गुणको उच्चतम स्तरमा पुग्न सक्षम छन्' भनी राखे । सेमी-पेलागियनहरूले, यद्यपि तिनीहरूले अनुमति दिए कि एक व्यक्तिलाई धार्मिक कर्तव्यहरूको पाठ्यक्रममा जारी राख्न सक्षम बनाउनको लागि सहयोगी अनुग्रह आवश्यक छ, तर तिनीहरूले मानेका थिए कि 'आत्मामा साँचो पश्चात्ताप र संशोधनको पहिलो सुरुआतमा अनुग्रहलाई भित्री रूपमा रोक्न आवश्यक थिएन । कि हरेक मानिस आफ्नो प्राकृतिक क्षमता को मात्र शक्ति द्वारा उत्पादन गर्न सक्षम थियो; साथै ख्रीष्टमा विश्वास गर्ने, र पवित्र र निष्कपट आज्ञाकारिताको उद्देश्यहरू निर्माण गर्ने ।<sup>59</sup> आर्मीनियनहरू,

---

<sup>59</sup> मोशेम, खण्ड २, अध्याय ५ ।

शब्दहरूमा, पापीको रूपान्तरणलाई परमेश्वरको अनुग्रहमा श्रेय दिन्छन्; यद्यपि तिनीहरूले अन्ततः यसलाई मानिसको स्वतन्त्र इच्छामा समाधान गर्छन् ।

यी विभिन्न प्रकारका त्रुटिहरूको विरोधमा, हाम्रो स्वीकारोक्तिले दाबी गर्छ कि मानिस, उसको प्राकृतिक भ्रष्ट अवस्थामा, 'कुनै पनि आत्मिक असल साथको मुक्तिको लागि इच्छाको सबै क्षमता गुमाएको छ,' र त्यो 'प्राकृतिक मानिस आफ्नो शक्तिले आफूलाई परिवर्तन गर्न, वा त्यसमा आफूलाई तयार गर्न सक्षम छैन यो पुष्टि हुन सक्छ:

१. मानवजाति पापीहरूको प्राकृतिक अवस्थाको धर्मशास्त्रमा दिइएको प्रतिनिधित्वद्वारा उनीहरूलाई 'अपराध र पापमा मरेको' भनिएको छ । अन्धो मात्र होइन, आफैं 'अन्धकार' हुनु; 'पापका सेवकहरू' हुनु; 'परमेश्वरका शत्रुहरू' हुनु, जो होइनन् र उहाँको व्यवस्थाको अधीनमा हुन सक्दैनन् (एफिसी २:१; ५:८; रोमी ६:१७; कल. १:२१; रोमी ८:७) ।

२. धर्मशास्त्रले ख्रीष्टमा विश्वास गर्न, वा आध्यात्मिक रूपमा केही राम्रो गर्न मानिसको असक्षमताको स्पष्ट घोषणाहरू समावेश गर्दछ (यूहन्ना ६:४४; १५:५) ।

३. परमेश्वरले पापीहरूको रूपान्तरणलाई आफ्नै कामको रूपमा दाबी गर्नुहुन्छ, जुन उहाँले पूरा गर्ने प्रतिज्ञा गर्नुहुन्छ (इज. ११:१९, २०; ३६:२६, २७; यर्मि. ३१:३३) ।

४. पापीहरूको रूपान्तरणलाई ईश्वरीय अनुग्रहको प्रभावकारितामा समान रूपमा श्रेय दिइएको छ (प्रेरित १६:१४; १ थेस्सलोनिकी १:५) ।

५. आत्माको रूपान्तरणलाई धर्मशास्त्रमा त्यस्ता लाक्षणिक शब्दहरूद्वारा वर्णन गरिएको छ जसलाई यो ईश्वरीय कार्य हो भनेर संकेत गर्दछ । यसलाई सृष्टि भनिन्छ (एफिसी २:१०); पुनरुत्थान (यूहन्ना ५:२१); नयाँ जन्म (यूहन्ना १:१३) ।

६. यदि पापीले आफूलाई परिवर्तन गर्न सक्छ भने, उसले घमण्ड गर्न सक्ने केहि चीज हुनेछ - जुन उसले प्राप्त गरेको थिएन (१ कोरिन्थी १:२९, ३०; ४:७) ।

७. विश्वास र पवित्रतामा ईसाईहरूको वृद्धिलाई परमेश्वरको कामको रूपमा बोलाइएको छ; जसले यसको पहिलो शुरुवात उहाँलाई नै भनिएको हो भनेर अझ बलियो रूपमा संकेत गर्नुपर्दछ (फिलि. १:६; २:१३; हिब्रू १३:२०, २१) ।

हामी केवल थप्छौं, कि मानिसको इच्छा वा आध्यात्मिक रूपमा राम्रो गर्ने असक्षमता, नैतिक असक्षमता भएकोले, उसको जिम्मेवारीसँग असंगत छैन ।

## अध्याय १०

### प्रभावकारी बोलावट

### (EFFECTUAL CALLING)

#### खण्ड १

तिनीहरू जसलाई परमेश्वरले जीवनको लागि पूर्वनिर्धारित गर्नुभएको छ उनीहरूबाट मात्र परमेश्वर प्रसन्न हुनुहुन्छ । उहाँको तोकिएको र स्वीकृत गरिएको समयमा प्रभावकारी रूपमा उहाँको वचन र आत्माद्वारा पाप र मृत्यु जुन तिनीहरूका स्वभावमै छन् त्यो अवस्थाबाट येशु ख्रीष्टद्वारा अनुग्रह र मुक्तिमा बोलाउनुहुन्छ । तिनीहरूको विवेकलाई आत्मिक रूपमा र साचो रूपमा बुझ्नको लागि परमेश्वरका चीजहरू प्रबुद्ध गर्नुहुन्छ । तिनीहरूको दुःखाको हृदय हटाई तिनीहरूमा मासुको हृदय हालिदिनुहुन्छ । उनीहरूको इच्छा नवीकरण गर्दै उहाँको सर्वशक्तिमान शक्तिले तिनीहरूलाई असल कुरा निर्धारण गर्ने ज्ञान दिनुहुन्छ र प्रभावकारी रूपमा तिनीहरूलाई येशु ख्रीष्टमा केन्द्रित गर्दै अझै तिनीहरूलाई स्वतन्त्र रूपमा उहाँको अनुग्रहको इच्छा अनुसार ख्रीष्ट कहाँ बोलाउनुहुन्छ ।

(रोमी ८:३०; रोमी ११:७; एफे १:१०, ११. २ थेस २:१३, १४; २ कोर ३:३, ६. रोमी ८:२; एफे २:१, २, ३, ४, ५; २ तिमो १:९, १०. प्रे २६:१८; १ को २:१०, १२; एफे १:१७, १८. इज ३६:२६. इज ११:१९; फिलि २:१३; व्यव ३०:६; इज ३६:२७. एफे १:१९; युह ६:४४, ४५. भसं ११०:३; युह ६:३७; रोमी ६:१६, १७, १८)

#### खण्ड २

प्रभावकारी बोलावट चाहिँ परमेश्वरको निःशुल्क र विशेष अनुग्रहबाट आउँदछ । मानिसले सोचेको कुनै पनि कुराबाट यी कुराहरू आउदैनन्, यो पूर्ण रूपमा त्यति बेलासम्म निष्क्रिय गरिएको हुन्छ जबसम्म पवित्र आत्माद्वारा नयाँ र नवीकरण हुँदैनौं । पवित्र आत्माद्वारा नयाँ र नवीकरण बनाइएपछि मात्र बोलावटलाई प्रतिक्रिया दिन सक्षम हुन्छौं । त्यसपछि बोलावटमा प्रदान गरिएको र सञ्चार गरिएको अनुग्रहलाई अँगाल्न सक्छौं ।

(२ तिमी. १:९; तित. ३:४, ५; एफे. २:४, ५, ८, ९; रोमी ९:११. १ को. २:१४; रोमी ८:७; एफे. २:५. युह. ६:३७; इज. ३६:२७; युह. ५:२५)

## व्याख्या

त्यहाँ सुसमाचारको बाहिरी आह्वान छ, जसद्वारा यो सुत्रे सबैलाई ख्रीष्टको सङ्गतिमा बोलाइन्छ, र उहाँमा बिना पैसा र मूल्य बिना पूर्ण मुक्ति प्राप्त गर्न बोलाइन्छ (यशैया ५५:१) । यो आह्वान चुनिएकाहरूका लागि मात्र सीमित छैन, न त तिनीहरूका लागि मात्र सीमित छ जो आफ्ना पापहरूप्रति समझदार छन्, र उनीहरूलाई मुक्तिदाताको आवश्यकता महसुस गर्छन्, वा उनीहरूलाई अरूबाट छुट्याउनको लागि केही राम्रो योग्यताहरू छन्; तर यो मानवजाति पापीहरूलाई सम्बोधन गरिएको छ, भेदभावबिना, र अपवाद बिना मानिसहरूको सामान्य सम्प्रदाय अन्तर्गत आउने सबै, तिनीहरूको चरित्र र राज्य जस्तोसुकै होस्, उनीहरूलाई यो आह्वान गरिएको छ: “हे मानिसहरूहो, म तिमीहरूलाई पुकार्छु; मेरो वाणी मानिसका सन्तानका निम्ति हो ।” (हितो. ८:४) । “हे पृथ्वीका छेउ-छेउका मानिसहरूहो, मलाई हेर, र उद्धार पाओ; किनकि परमेश्वर म नै हुँ, र अरू कोही पनि छैन ।” (यशैया ४५:२२) । सुसमाचारको असीमित आह्वानलाई विशेष चुनाव र निश्चित प्रायश्चित्तका सिद्धान्तहरूसँग मेलमिलाप गर्न, मानव दिमागको प्रयासहरू भन्दा बढी देखिन्छ । तर हामीले ती सिद्धान्तहरू पत्ता लगाउन सक्दैनौं जसले तिनीहरूलाई मिलाउँछ, सिद्धान्तहरू आफैं स्पष्ट रूपमा परमेश्वरको वचनमा सिकाइन्छ । र, त्यसकारण, निर्धक्क आत्मविश्वासका साथ ग्रहण गर्नुपर्दछ । सुसमाचारको आह्वान अनिश्चित र सार्वभौमिक छ, कि सुसमाचार आउने सबैलाई यो आह्वान गर्नमा परमेश्वर इमानदार हुनुहुन्छ, र आह्वान पालन गर्ने कोही पनि निराश हुनेछैनन्; यी निर्विवाद सत्य हुन् । तर वचनको बाहिरी आह्वान आफैमा प्रभावहीन छ । यद्यपि अपवाद बिना सबैलाई यसरी बोलाइन्छ, तर भीडले सुत्र अस्वीकार गर्दछ, र यस सन्दर्भमा ‘धेरै बोलाइन्छ, तर थोरै छानिएका छन्’; अर्थात्, केही प्रभावकारी रूपमा कललाई अँगाल्न दृढ संकल्पित हुन्छन् ।

तर त्यहाँ एक आन्तरिक बोलावट पनि छ, जसमा पवित्र आत्मा आत्मा शक्ति र प्रभावकारिताको साथ बाह्य बोलावटलाई साथ दिनुहुन्छ; र यो बोलावट सधैं प्रभावकारी हुन्छ । आत्माको यो प्रभावकारी कामलाई बोलावट भनिन्छ, किनभने मानिसहरू स्वाभाविक रूपमा ख्रीष्टबाट टाढा छन्, र यसैद्वारा उहाँसँग सङ्गतिमा ल्याइएको छ । तिनीहरूलाई 'पाप र मृत्युको त्यो अवस्थाबाट बाहिर बोलाइएको छ जसमा तिनीहरू प्रकृतिद्वारा छन्, येशू ख्रीष्टको अनुग्रह र मुक्तिको लागि' - अन्धकारबाट अद्भुत उज्यालोमा - दुष्टतामा परेको संसारबाट परमेश्वरको परिवारमा - गौरवपूर्ण स्वतन्त्रताको राज्यमा दासत्वको अवस्था - पापको अवस्थाबाट पवित्रतामा - र क्रोधको अवस्थाबाट अनन्त महिमाको आशामा यस बोलावटको बारेमा हामीलाई यहाँ सिकाइएको छ:

१. चुनिएकाहरू मात्र यसमा सहभागी हुन्छन्: 'जसलाई परमेश्वरले जीवनको लागि पूर्वनिर्धारित गर्नुभएको छ, र केवल तिनीहरूलाई बोलाउन उहाँ प्रभावकारी रूपमा प्रसन्न हुनुहुन्छ।' यस कार्यका विषयहरूलाई 'परमेश्वरको उद्देश्य अनुसार बोलाइएको' भनिएको छ । र "जसलाई उहाँले पूर्वनिर्धारित गर्नुभयो, तिनीहरूलाई उहाँले बोलाउनुभयो" (रोमी ८:२८, ३०; २ तिमोथी १:९) । वचन वितरण गर्नेहरूलाई 'अनुग्रहको चुनाव' मा को-को समावेश छ भनेर थाहा छैन र त्यसैले, मानिसहरूलाई सुसमाचारको आह्वान र निमन्त्रणाहरूलाई अन्धाधुन्ध रूपमा सम्बोधन गर्नुपर्छ । तिनीहरूले एउटा उद्यममा धनु तान्छन्, तर प्रभु, जसले 'उनीहरूलाई उहाँका हुन् भनी चिन्नुहुन्छ', उहाँले तीरलाई निर्देशित गर्नुहुन्छ, जसले गर्दा उहाँले 'ख्रीष्टमा चुनिएका' मानिसहरूको हृदयमा घर पुर्याउन सकियोस् ।

२. यो आह्वान सार्वभौम इच्छा र यसको समयको रूपमा परमेश्वरको खुशीको निर्देशनमा छ । उहाँ आफ्ना निर्वाचितहरूलाई 'आफ्नो तोकिएको र स्वीकार गरिएको समयमा' बोलाउन पाउँदा खुसी हुनुहुन्छ । कसैलाई तेस्रो घण्टामा दाखबारीमा बोलाइन्छ, कसैलाई छैटौँमा, कसैलाई नवौँमा, र कसैलाई दिनको एघारौँ घण्टामा । कोही, असल ओबदियाजस्तै, आफ्नो युवावस्थादेखि नै परमप्रभुको डर मान्छन् । टार्ससका शाऊल जस्ता अरूहरू, समयभन्दा बाहिर

जन्मिएका छन् । यस बोलावट गर्ने तरिकाको सन्दर्भमा पनि विविधता छ । लिडिया जस्ता कोही-कोही, मुक्तिदातालाई गोप्य र मीठो रूपमा प्रलोभनमा परेका छन्, र खुशीको परिवर्तन सुरु भएको समय वा तरिका बताउन गाह्रो छ । फिलिप्पीका जेलरले जस्तै अरूले पनि एक सिजनको लागि प्रभुको डर सहेका छन्, र कराउन, काँप्दै र आश्चर्यचकित भएका छन्, 'मलाई बचाउन के गर्नुपर्छ ?' (प्रेरित १६)।

३. यो आह्वान वचन र आत्माद्वारा प्रभावकारी हुन्छ। शब्द सामान्यतया बाहिरी माध्यम हो नियोजित, र पवित्र आत्मा सधैं कुशल एजेन्ट हो, मानिसहरूलाई अनुग्रहको राज्यमा बोलाउन। यदि, कुनै पनि अवस्थामा, सुसमाचारको आह्वान सफल साबित हुन्छ, यो सुसमाचार वितरण गर्नेहरूको धार्मिकता वा प्रेरक वक्तृत्वको कारण होइन (१ कोरिन्थी ३:७); न त यो आफ्नो स्वतन्त्र इच्छा को अर्को भन्दा राम्रो उपयोग को कारण हो (रोमी ९:१६); यो केवल वचनको बाहिरी आह्वानको साथमा ईश्वरीय आत्माको शक्तिलाई श्रेय दिइन्छ (१ थेस्सलोनिकी १:५)।

व्यवस्थाको माध्यमबाट, आत्माले उनीहरूलाई तिनीहरूको पापपूर्णताको विश्वास दिलाउनुहुन्छ, उनीहरूलाई जोखिममा परेको खतरा देखाउनुहुन्छ, र उनीहरूलाई परमेश्वरसामु स्वीकृतिको लागि उनीहरूको आशा र भरोसाको आधारको रूपमा तिनीहरूको आफ्नै धार्मिकताका कामहरूको पूर्ण अपर्याप्तता पत्ता लगाउँदछ। सुसमाचारको माध्यमबाट, उहाँले ख्रीष्टको ज्ञानमा तिनीहरूको दिमागलाई उज्यालो बनाउनुहुन्छ - उनीहरूलाई उहाँको व्यक्तिको महिमा, उहाँको धार्मिकताको पूर्णता, उहाँका पदहरूको उपयुक्तता, र उहाँको अनुग्रहको पूर्णता पत्ता लगाउनुहोस्; उनीहरूलाई अन्तिममा बचाउन सक्ने उहाँको क्षमता, तिनीहरूको अवस्थाको लागि उहाँको उपयुक्तता, र उहाँमा आउने सबै प्राप्त गर्ने उहाँको इच्छा देखाउँदछ । उहाँले तिनीहरूको ढुङ्गाको हृदय पनि हटाउनुहुन्छ, र तिनीहरूलाई मासुको हृदय दिनुहुन्छ - तिनीहरूको इच्छालाई नवीकरण गर्नुहुन्छ, र प्रभावकारी रूपमा उनीहरूलाई ख्रीष्टलाई आफ्नो मुक्तिदाताको रूपमा अँगाल्न सक्षम बनाउनुहुन्छ ।

४. यो आह्वानमा इच्छालाई कुनै हिंसा प्रस्ताव गरिएको छैन । जब आत्माले प्रभावकारी रूपमा पापीहरूलाई ख्रीष्टमा तान्नुहुन्छ, उहाँले तिनीहरूसँग तिनीहरूको तर्कसंगत प्रकृतिसँग मिल्दोजुल्दो व्यवहार गर्नुहुन्छ, 'त्यसैले तिनीहरू उहाँको अनुग्रहद्वारा इच्छुक भएर सबैभन्दा स्वतन्त्र रूपमा आउँछन्।' इच्छाको स्वतन्त्रतामाथि आक्रमण हुँदैन, त्यसको लागि यसको प्रकृति नष्ट; तर यसको जिद्दी परास्त भयो, यसको विकृतता हटाइयो, र सम्पूर्ण आत्मा शक्तिशाली, तर मीठो, मुक्तिदातातर्फ आकर्षित भयो । आत्माको पालना स्वैच्छिक छ, जबकि आत्माको ऊर्जा कुशल र सर्वशक्तिमान छ: "तपाईंको पराक्रमको दिनमा तपाईंको प्रजा इच्छुक बन्नेछ; प्रभातको गर्भदेखि पवित्रताको सुन्दरतामा तपाईंसँग तपाईंको जवानीको शीत छ ।" (भ.सं. ११०:३) ।

५. यो आह्वानमा पवित्र आत्माको कार्यहरू अजेय छन् । जसरी आर्मिनियनहरू र अरूहरूले भनेका छन् कि परमेश्वरले सबै मानिसहरूलाई पर्याप्त अनुग्रह दिनुहुन्छ, जसको उचित सुधारमा उनीहरूले मुक्ति पाउन सक्छन्, यदि यो तिनीहरूको आफ्नै गल्ती होइन, त्यसैले तिनीहरूले पनि धर्म परिवर्तनमा आत्माको कुनै कार्यहरू छैनन् भनी ठान्छन् । पापीलाई यस्तो अवस्थामा छोड्नुहोस् कि उसले तिनीहरूको पालना गरोस् वा नगरोस् । यो स्पष्ट छ कि यस विचारले आत्माको कामको सफलतालाई पापीको स्वतन्त्र इच्छामा निर्भर बनाउँछ, ताकि वास्तवमा सुसमाचारको आह्वान पालन गर्नेहरू यसलाई अस्वीकार गर्नेहरू भन्दा परमेश्वरप्रति बढी ऋणी हुँदैनन्, तर प्रशंसा गर्न सक्छन् । आफूले आफ्नो शक्तिको राम्रो प्रयोग गरेकोमा, धर्मशास्त्रको सीधा विरोधमा, जसले घोषणा गर्छ कि 'यो चाहनेको होइन, तर कृपा देखाउने परमेश्वरको हो' । हामी स्वीकार गर्छौं कि त्यहाँ आत्माका सामान्य कार्यहरू छन् जुन पापीको रूपान्तरणमा समस्या हुँदैन; तर हामी विश्वास गर्छौं कि आत्माको विशेष कार्यहरूले सबै विरोधहरूलाई जित्छ, र प्रभावकारी रूपमा पापीलाई येशू ख्रीष्टलाई सुसमाचारमा प्रस्तुत गरिएको रूपमा अँगाल्न निर्धारण गर्दछ । यदि आत्माको विशेष कार्यहरू अपराजेय थिएनन्, तर प्रभावकारी रूपमा प्रतिरोध गर्न सकिन्छ, तब यो अनिश्चित हुनेछ कि कसैले विश्वास गर्लान् वा नगर्ने, र



फलस्वरूप खीष्टले मुक्तिको काममा जे गर्नुभयो र कष्ट भोग्नु भयो त्यो सबै पूरा भएको हुन सक्छ र व्यर्थमा कष्ट भोगे ।

६. यो आह्वान परमेश्वरको निःशुल्क अनुग्रहबाट हुन्छ । अनुग्रह शब्द कहिलेकाहीँ हृदयमा पवित्र आत्माको प्रभावलाई जनाउन प्रयोग गरिन्छ र कहिलेकाहीँ उहाँका सृष्टिहरूको पक्षमा सबै योग्यताहरूको विपरीत परमेश्वरको स्वतन्त्र अनुग्रहलाई जनाउन प्रयोग गरिन्छ । यो प्रभावकारी आह्वानलाई 'परमेश्वरको स्वतन्त्र र विशेष अनुग्रहको मात्र हो, मानिसमा नदेखिने कुनै पनि कुराबाट होइन' भनिन्छ भने पछिल्ला अर्थमा बुझ्नुपर्छ । आफ्नो पेशा भन्दा पहिले, मानिसहरूले आत्मिक रूपमा राम्रो काम गर्न सक्दैनन्; र, तिनीहरूको कुराकानी पछि, तिनीहरूका उत्कृष्ट कामहरू अपूर्ण छन्, र तिनीहरूलाई कुनै इनामको हकदार बनाउन सक्दैन । त्यसकारण, उनीहरूले पहिले नै गरिसकेका कुनै पनि असल कामहरूका लागि उनीहरूलाई बोलाउन परमेश्वर प्रभावित हुनुहुन्न, न त उनीहरूले पछि गर्ने कुनै पनि कुराको दूरदर्शिताबाट (२ तिमोथी १:९; तीतस ३:५) । यो आह्वान पूर्णतया परमेश्वरको निः शुल्क अनुग्रहको कारण हो भनेर प्रकट गर्न, र उहाँको अनुग्रहको अत्यधिक धन प्रदर्शन गर्न, परमेश्वर कहिलेकाहीँ पापीहरूको प्रमुखलाई बोलाउन खुशी हुनुहुन्छ ।

७. कि यस आह्वानमा पापी पूर्णतया निष्क्रिय हुन्छ, जबसम्म उहाँ पवित्र आत्माद्वारा छिटो र नवीकरण हुनुहुन्न । यहाँ यो पुनर्जन्म र रूपान्तरण बीच भेद गर्न उचित छ; पहिलेमा पापी निष्क्रिय छ, पछिल्लोमा ऊ सक्रिय छ, वा परमेश्वरको अनुग्रहको साथ सहयोग गर्दछ । पुनरुत्थानमा आत्मामा अनुग्रहको सिद्धान्त प्रत्यारोपित हुन्छ, र यसभन्दा अघि पापी नैतिक गतिविधि गर्न असक्षम हुन्छ; किनभने, प्रेरणाको भाषामा, उहाँ 'अपराध र पापहरूमा मरेको' हुनुहुन्छ । रूपान्तरणमा आत्मा परमेश्वरमा फर्कन्छ, जसले गतिविधि आयात गर्दछ; तर अझै पनि पापीले परमेश्वरद्वारा व्यवहार गरे जस्तै मात्र काम गर्दछ, जसले 'उहाँमा इच्छा र गर्न दुवै काम गर्नुहुन्छ' ।

### खण्ड ३

चुनिएका शिशुहरू जो बाल्यकालमा मर्दछन् तिनीहरू पवित्र आत्माको शक्तिद्वारा रूपान्तरित भई ख्रीष्टको आत्माद्वारा बचाइन्छन् । उहाँले आफूले चाहेको समय, स्थान र अभिप्राय अनुसार काम गर्नुहुन्छ । त्यस्तै अन्य सबै चुनिएका व्यक्तिहरू पनि बचाइने छन्, जो बाहिरी रूपमा वचनको सेवकाइद्वारा आह्वान गर्न मुस्किल छन् । (यहाँ बाह्य रूपमा आह्वान गर्न मुस्किल भनिएकाहरू सुसमाचार नै नसुनेका मानिसहरू नभई मानसिक सन्तुलन ठिक नभएको तर ख्रीष्टलाई ग्रहण गरेकालाई जनाउँदछ) ।

(लुका १८:१५, १६, प्रे. २:३८, ३९, युह. ३:३, ५, १ युह. ५:१२, रोमी ८:९, युह. ३:८, १ युह. ५:१२; प्रे. ४:१२)

### व्याख्या

पवित्र आत्मा सामान्यतया माध्यमद्वारा काम गर्नुहुन्छ; र वचन, पढिएको वा प्रचार गरिएको, सामान्य माध्यम हो जसलाई उसले पापीहरूको मुक्तिको लागि प्रभावकारी बनाउँछ । तर उहाँसँग मानिसहरूको हृदयमा तुरुन्तै पहुँच छ, र साधारण माध्यमहरू प्रयोग नगरी तिनीहरूमा बचत परिवर्तन गर्न सक्छ । 'जस्तो कि शिशुहरू निर्देशनका विषयहरू योग्य छैनन्, तिनीहरूको पुनरुत्थान तिनीहरूको आत्मामा पवित्र आत्माको तत्काल एजेन्सीद्वारा बिना माध्यमबाट प्रभावकारी हुनुपर्छ । त्यहाँ वयस्क व्यक्तिहरू पनि छन्, जसलाई कारणको प्रयोग अस्वीकार गरिएको छ । तिनीहरू यस कारणले मुक्तिबाट बहिष्कृत छन् भनी मान्नु कठोर र अनुपयुक्त हुनेछ; र तिनीहरूमध्ये जसलाई परमेश्वरले छात्रुभएको छ, यो शिशुहरूलाई जस्तै लागू गर्न सकिन्छ ।'<sup>60</sup>

### खण्ड ४

अरूहरू जो चुनिएका छैनन् यद्यपि तिनीहरू वचनको सेवकाइ र केही आत्माको कार्यहरूद्वारा बोलाइएको पनि हुन सक्छन् । तापनि तिनीहरू बचाइने छैनन् किनभने तिनीहरू कहिल्यै साचो रूपमा ख्रीष्टमा आउँदैनन् । अझ ख्रीष्टियन

<sup>60</sup> ईश्वरशास्त्रमा डिकको व्याख्यान, भाग ३, पृ. २६५।

पथलाई अङ्गीकार नगर्ने मानिसहरू त झन कुनै पनि हालतमा बचाइने छैनन् । जसको तुस उनीहरूले प्राकृतिक ढाचाँ अनुसार आफ्नो जीवन सञ्चालन गर्न ध्यान नलगाउनु र आफूले मानी आएको धर्मको व्यवस्थालाई लत्याउनु हो । यहीँ कुरालाई जोड दिएर र कायम राखेर उनीहरू तिरस्कारको र विनाशको सम्मुख छन् ।

(मती २२:१४. मती ७:२२; मती १३:२०, २१; हिब्रू ६:४, ५. युह. ६:६४, ६५, ६६; युह. ८:२४. प्रे. ४:१२; युह. १४:६; एफे. २:१२; युह. ४:२२; युह. १७:३. २ युह. ९, १०, ११; १ को. १६:२२; गला. १:६, ७, ८)

## व्याख्या

यस खण्डमा उल्लेख गरिएका सिद्धान्तहरू निम्न हुन्:

१. कि जो चुनिएका छैनन् उनीहरूलाई सुसमाचारको बाह्य आह्वान गरिएको भए तापनि, चुनिएकाहरूसँग समान रूपमा, तर 'तिनीहरू साँच्चै ख्रीष्टमा कहिल्यै आउँदैनन्, र त्यसैले बचाइएन सक्दैनन् ।'

२. कि त्यहाँ 'आत्माको सामान्य कार्यहरू' छन्, जुन अन्तस्करणमा व्यवस्थाको माध्यमद्वारा पापको विश्वास उत्पन्न हुन्छन्; र आनन्दित भावनाहरू, सुसमाचारको माध्यमबाट, तिनीहरूको प्राकृतिक अवस्थामा मानिसहरूको स्नेहमा; जुन रूपान्तरणमा समस्या हुँदैन ।

३. प्रकाशको पूर्णतया अभाव भएकाहरूलाई बचाउन सकिँदैन । 'यद्यपि प्रकृतिले परमेश्वरलाई खोज्नको लागि दिएको निमन्त्रणा तिनीहरूलाई पालन नगर्ने बहाना बिना प्रदान गर्न पर्याप्त छ (रोमी १:२०), तर यो मुक्तिको लागि, वस्तुगत रूपमा पनि पर्याप्त छैन; किनकि यसले लाज नमात्रे जीवन्त आशालाई वहन गर्दैन, किनकि यो सुसमाचारद्वारा मात्र प्रकट हुन्छ । जहाँबाट अन्यजातिहरू संसारमा आशाविहीन थिए भनिन्छ (एफिसी २:१२)। यसले परमेश्वरको आनन्दको लागि साँचो बाटो देखाउँदैन, जुन ख्रीष्टमा विश्वास बाहेक अरू छैन । यसले हामीलाई परमेश्वरको आराधना र खुसी पार्ने र उहाँलाई मनपर्ने काम गर्ने तरिकाबारे पर्याप्त निर्देशन दिँदैन । छोटकरीमा भन्नुपर्दा, प्रकृतिको यो आह्वानले कहिल्यै पनि गरेको छैन, न त यो सम्भव पनि छ कि यसले परमेश्वरको बचाउने ज्ञानमा ल्याउन सक्छ । सुसमाचार मात्र "मुक्तिको लागि

परमेश्वरको शक्ति हो, विश्वास गर्ने हरेकको लागि हो" (रोमी १:१६) । ख्रीष्ट बिना मुक्ति छैन भन्ने कुरामा हामी विश्वस्त छौं (प्रेरित ४:१२); ख्रीष्टसँग वयस्क व्यक्तिहरूको सम्बन्ध छैन, तर उहाँमा विश्वास गरेर (एफिसी ३:१७); उहाँको ज्ञान बिना ख्रीष्टमा विश्वास छैन (यूहन्ना १७:३); कुनै ज्ञान छैन तर सुसमाचार प्रचार गरेर (रोमी १०:१४); प्रकृतिका कामहरूमा सुसमाचारको प्रचार छैन; किनभने यो त्यो रहस्य हो जुन संसारको सुरुवातदेखि नै गोप्य राखिएको थियो (रोमी १६:२५) ।<sup>61</sup>

सुसमाचारमा ख्रीष्टको प्रकाश र निःशुल्क प्रस्तावको साथमा हामी कृतज्ञ छौं । हामी हाम्रो आह्वान सुनिश्चित गरेर, हाम्रो चुनाव सुनिश्चित गर्न सबै लगनशील गरौं; र यदि हामी, वास्तवमा, 'स्वर्गीय बोलावटका सहभागीहरू' बनाइएका छौं, आउनुहोस्, 'हामीलाई बोलाइएको पेशाको योग्यको' हिंडौं, र 'परमेश्वरको योग्य, जसले हामीलाई उहाँको राज्य र महिमामा बोलाउनुभएको छ' ।

---

<sup>61</sup> विट्सियसको इकोनमी अफ द कभनेन्ट पुस्तक ३, अध्याय ५, खण्ड १३, १४ ।



## अध्याय ११

### धर्मीकरण

### (JUSTIFICATION)

#### खण्ड १

जसलाई परमेश्वरले प्रभावकारी रूपमा बोलाउनुहुन्छ उसलाई सित्तैमा धर्मी पनि ठहराउनुहुन्छ । तिनीहरूमा धार्मिकता भरेर होइन तर तिनीहरूका पापहरू र लेखालाई क्षमा गरि तिनीहरूलाई धर्मी व्यक्तिको रूपमा स्वीकार गर्नुहुन्छ । तिनीहरूमा भएको कुनै कुराको कारणले होइन वा तिनीहरूद्वारा गरिएको कामबाट होइन तर केवल ख्रीष्टको खातिर हो । यो काम तिनीहरूमा विश्वास गर्ने प्रकृया अर्थात् अन्य कुनै सुसमाचारीय आज्ञाकारितालाई तिनीहरूको धार्मिकता ठानेर होइन तर तिनीहरूसामु ख्रीष्टको आज्ञाकारिता र सन्तुष्टिको कारणले गर्दा धर्मी ठहर्‍याउनुहुन्छ । तिनीहरूले विश्वासद्वारा उहाँमा विश्राम लिन्छन् र उहाँको धार्मिकता प्राप्त गर्छन् । यो विश्वास तिनीहरूको आफ्नै होइन यो त परमेश्वरको उपहार हो ।

(रोमी ८:३०; रोमी ३:२४; रोमी ४:५, ६, ७, ८; २ को. ५:१९, २१; रोमी ३:२२, २४, २५, २७, २८; तितस ३:५, ७; एफे. १:७; यर २३:६; १ को. १:३०, ३१; रोमी ५:१७, १८, १९; प्रे. १०:४३; गला. २:१६; फिलि. ३:१९; प्रे. १३:३८, ३९; एफे २:७, ८)

#### खण्ड २

ख्रीष्टमा विश्राम लिन र उहाँको धार्मिकता प्राप्त गर्नको लागि विश्वास मात्र धर्मीकरणको एक माध्यम हो । तर धर्मी व्यक्तिमा विश्वास मात्र नभई योसँगै अन्य सबै बचाइने अनुग्रहहरू समावेश हुन्छ । यो विश्वास मृत हुँदैन तर प्रेमद्वारा जहिले पनि क्रियाशील हुन्छ ।

(युह. १:१२; रोमी ३:२८; रोमी ५:१. याकु. २:१७, २२, २६; गला. ५:६)

#### व्याख्या

विश्वासद्वारा धर्मी ठहराउने सिद्धान्तले क्रिश्चियन प्रणालीमा सबैभन्दा महत्त्वपूर्ण

स्थान राख्छ । यसलाई लुथर, आर्टिक्युलस स्ट्यान्टिस वेल क्याडेन्टिस इक्लेसियोले न्यायसंगत रूपमा भनेका थिए - खडा हुने वा गिरिरहेको मण्डलीको परीक्षणको बारेमा कुरा गरेका थिए । रोमको मण्डलीमा यो सिद्धान्त एकदमै भ्रष्ट थियो; र यो स्पष्ट रूपमा धर्मशास्त्रीय सिद्धान्तको प्रचारको माध्यमबाट पोपबाट सुधार प्रभावकारी भएको थियो । प्रोटेस्टेन्ट मण्डलीहरूमा पनि, तथापि, यस विषयको सन्दर्भमा हानिकारक त्रुटिहरू व्यापक रूपमा फैलिएको छ, र विभिन्न अवधिहरूमा धेरै कठोर विवाद उत्पन्न भएको छ । हाम्रो विश्वासको स्वीकारमा, धर्मिकरणको धर्मशास्त्रीय सिद्धान्तलाई त्रुटिका विभिन्न रूपहरूबाट सही रूपमा भेदभाव गरिएको छ; र, हाम्रो प्रदर्शनको प्रगतिमा, हामी गल्तीहरू औल्याउँनेछौं जसमा विश्वासको स्वीकारको कथनहरूको विरोध गरिएको छ ।

१. धर्मिकरण परमेश्वरको न्यायिक कार्य हो र यो प्रकृतिको परिवर्तन होइन, तर व्यवस्थाको सम्बन्धमा पापीको अवस्थाको परिवर्तन हो । रोमको मण्डलीले धर्मिकरणलाई पवित्रीकरणको साथ भ्रमित गर्दछ, र धर्मिकरणलाई भौतिक कार्यको रूपमा प्रतिनिधित्व गर्दछ, जसमा मानिसहरूको आत्मामा धार्मिकताको समिश्रण समावेश हुन्छ, तिनीहरूलाई आन्तरिक र व्यक्तिगत रूपमा न्यायी बनाउँदछ । तर धर्मिकरण र पवित्रता अभिन्न रूपमा जोडिएको भए तापनि तिनीहरू पूर्ण रूपमा भिन्न छन्, र तिनीहरूको मिश्रणले व्यवस्था र सुसमाचार दुवैलाई विकृत गर्दछ । धर्मशास्त्रमा शब्दको प्रयोग अनुसार धर्मिकरणलाई न्यायिक रूपमा बुझ्नुपर्छ; यो एक कानुनी शब्द हो, न्यायको मानव अदालतबाट व्युत्पन्न गरिएको हो, र यसले व्यक्तिलाई धर्म बनाउनु होइन, तर उसलाई कानूनमा धर्म भएको घोषणा गर्नु हो । शब्दको फोरेन्सिक अर्थ यसको बारम्बार निन्दाको विरोध भएकोबाट प्रकट हुन्छ (जस्तै व्यवस्था २५:१; हितोपदेश १७:१५; रोमी ५:१६; ८:३३, ३४) । निन्दा भनेको अपराधीमा दुष्टता फैलाउनु, वा उसलाई दोषी ठहराउनुमा होइन, तर कानूनको उल्लङ्घन अनुसार उसलाई न्यायिक रूपमा सजाय सुनाउनु हो । त्यसकारण कुनै व्यक्तिमा धार्मिकता भर्नुमा न्यायोचितता छैन तर कानुनी आधारमा उसलाई धर्म घोषणा गर्नुमा; र, न्यायाधीशको सजाय जस्तै, यो एकै पटक पूरा हुन्छ ।

सोसिनियनहरू र अरू केहीले, केवल पापको क्षमामा समावेश भएको रूपमा धर्मीकरणले प्रतिनिधित्व गर्दछ भनी विश्वास गर्दछन् । यसको विरोधमा, हाम्रो विश्वासको स्वीकारले यो घोषणा गर्दछ कि परमेश्वरले जसलाई प्रभावकारी रूपमा बोलाउनुहुन्छ तिनीहरूलाई, 'तिनीहरूका पापहरू क्षमा गरेर' मात्र होइन, तर 'तिनीहरूका व्यक्तिहरूलाई धर्मी रूपमा लेखेर र स्वीकार गरेर' धर्मी ठहराउनुहुन्छ । पापको क्षमा निस्सन्देह न्यायको एक महत्त्वपूर्ण भाग हो । यो अपराध हटाउने, वा पापीलाई सजायको दायित्वबाट मुक्तिमा समावेश गर्दछ जुन उसले उल्लङ्घन गरिएको कानूनको सजायको आधारमा राखेको छ । परमेश्वरले दिनुभएको क्षमा पूर्ण छ । यसमा सबै पापहरू समावेश छन्, चाहे तिनीहरू यति धेरै भए पनि, र तिनीहरूका सबै उत्तेजितताहरूमा विस्तार हुन्छन्, चाहे तिनीहरू यति ठूलो होस् । यसरी परमप्रभु भन्नुहुन्छ, "अनि म तिनीहरूलाई तिनीहरूको सबै अधर्मबाट शुद्ध पार्नेछु, जसद्वारा तिनीहरूले मेरो विरोधमा पाप गरेका छन्; अनि म तिनीहरूका सबै अधर्महरू क्षमा गर्नेछु, जसद्वारा तिनीहरूले पाप गरेका छन् र जसद्वारा तिनीहरूले मेरो विरोधमा अपराध गरेका छन् ।" (यर्मिया ३३:८) । विश्वासीका सबै पापहरू एकैचोटि उसको न्यायमा क्षमा गरिन्छ; उसको विगतका पापहरू औपचारिक रूपमा क्षमा गरिन्छ, र उसको भविष्यका पापहरू दोष लगाइनेछैन, ताकि ऊ निन्दामा आउन सक्दैन (भजन ३२:१, २; यूहन्ना ५:२४) । तर पापको क्षमाले मात्र विश्वासीलाई यस्तो परीक्षणको अवस्थामा पुनर्स्थापित गर्नेछ जुन आदमबाट खसेको थियो । उसलाई अपराधको कुनै कानुनी आरोप लाग्ने छैन, तर अझै पनि उसलाई अनन्त जीवनको लागि कुनै कानुनी शीर्षक हुनेछैन । तर जब परमेश्वरले पापीलाई धर्मी ठहराउनुहुन्छ, उहाँले उसलाई दोषबाट, वा अनन्त मृत्युको दायित्वबाट मुक्त गर्नुभएन; उहाँले उहसलाई धर्मी पनि घोषणा गर्नुहुन्छ, र, जस्तै, अनन्त जीवनको हकदार । त्यसैले, यसलाई 'जीवनको धर्मीकरण' भनिन्छ; र जसले 'धार्मिकताको वरदान पाउँछन्, तिनीहरूले जीवनमा एक जना येशू ख्रीष्टद्वारा राज्य गर्नेछन्' (रोमी ५:१७, १८) ।

२. कुनै पनि व्यक्ति कुनै पनि प्रकारको व्यक्तिगत धार्मिकताको आधारमा पूर्ण वा आंशिक रूपमा परमेश्वरको सामु धर्मी ठहरिन सक्दैन । रोमनवादीहरू,



सोसिनियनहरू र पेलागियनहरू, हामी या त व्यक्तिगत अन्तर्निहित धार्मिकताद्वारा वा आफ्नै कामहरूद्वारा धर्मी ठहरिएका छौं भनी कायम राख्छन्।<sup>62</sup>

यसको विरोधमा, हाम्रो विश्वासको स्वीकारले सिकाउँछ कि व्यक्तिहरू 'उनीहरूमा भएको कुनै पनि कुराको लागि, वा तिनीहरूद्वारा गरिएको, तर केवल ख्रीष्टको खातिर' न्यायोचित हुँदैनन् । हामी एक अन्तर्निहित धार्मिकताद्वारा धर्मी हुन सक्दैनौं, यो स्पष्ट छ:

१. किनभने हामी केवल सिद्ध धार्मिकताको आधारमा धर्मी ठहरिन सक्छौं र हाम्रो अन्तर्निहित धार्मिकता अपूर्ण छ । किनकि धर्मशास्त्रले भन्छ, "पाप नगर्ने मानिस छैन" (१ राजा ८:४६) ।

२. किनभने हामी धर्मी ठहरिने धार्मिकता हाम्रो आफ्नै होइन (फिलि. ३:९) ।

३. किनभने धर्मिकरणको वाक्य, प्रकृतिको क्रममा, समयको नभई, अन्तर्निहित पवित्रताको प्रत्यारोपण अधि हुनुपर्छ ।

४. किनभने यदि हामी जन्मजात धार्मिकताद्वारा धर्मी ठहरिएका थियौं भने यो भन्न सकिँदैन कि परमेश्वरले 'अधर्मीहरूलाई न्याय गर्नुहुन्छ' (रोमी ४:५) ।

हामी हाम्रा आफ्नै कामहरूद्वारा धर्मी हुन सक्दैनौं भन्ने कुरा कम प्रस्ट छैन:

१. किनभने हाम्रो व्यक्तिगत आज्ञाकारिता कानूनको आवश्यकताहरू भन्दा धेरै कम छ । व्यवस्थाले सबै हिसाबले पूर्ण रूपमा आज्ञाकारिताको माग गर्दछ; तर 'धेरै कुरामा हामी सबैलाई अपमान गर्छौं' (याकूब ३:२) ।

२. किनभने हाम्रो आज्ञाकारिता, यद्यपि यो कानूनको उच्च मागहरूसँग मिल्दोजुल्दो थियो, हाम्रा विगतका अपराधहरूको लागि सन्तुष्ट हुन सकेन । व्यवस्थाले यसको उपदेश पूरा गर्न मात्रै होइन, यसको दण्डको सहनशीलता पनि चाहिन्छ: 'रगत नबगाइकन क्षमा हुँदैन' (हिब्रू ९:२२) ।

---

<sup>62</sup> रोमको मण्डलीले दोहोरो धर्मिकरणको लागि बिन्ती गर्दछ । पहिलो, पापको क्षमा र भित्री मानिसको नवीकरणमा समावेश, विश्वासद्वारा भनिन्छ, एक अर्थमा, तथापि, जसले योग्यता र पूर्वनिर्धारित योग्यताहरू बहिष्कार गर्दैन; दोस्रो, जसद्वारा हामी अनन्त जीवनको लागि निर्णायक हुन्छौं, जन्मजात धार्मिकता र कामहरूद्वारा गरिएको भनिन्छ, जुन अनुग्रहको सहायताद्वारा गरिएको थियो जुन पहिलोमा समावेश गरिएको थियो ।

३. किनभने हामी अनुग्रहद्वारा स्वतन्त्र रूपमा धर्मी ठहरिएका छौं र अनुग्रह र कामहरू समान रूपमा विरोध गरिएका छन् (रोमी ३:२४; ११:६) ।

४. किनभने कामहरूद्वारा धर्मी ठहराउनुले परमेश्वरको अनुग्रहलाई शून्य मात्र बनाउँदैन तर ख्रीष्टको मृत्युलाई बेकार र कुनै प्रभावहीन बनाउँछ (गलाती २:२१) ।<sup>63</sup>

५. किनकि हामी सबै घमण्डलाई बाहेक यसरी धर्मी ठहरिएका छौं (रोमी ३:२७) ।

६. किनभने कामहरूद्वारा धर्मी ठहराउनु धर्मशास्त्रको समान गवाहीको सीधा विरोधाभास हो । प्रेरित पावलले रोमीहरू र गलातीहरूलाई आफ्ना पत्रहरूमा धर्मी ठहराउने विषयलाई पूर्ण रूपमा छलफल गर्छन् । र यी दुवै पत्रहरूमा उहाँले स्पष्ट रूपमा घोषणा गर्नुहुन्छ, 'व्यवस्थाका कामहरूद्वारा कुनै पनि शरीर परमेश्वरको नजरमा धर्मी ठहरिनेछैन' (रोमी ३:२०; गलाती २:१६) ।

यस तर्कको जवाफमा, यो प्रायः आग्रह गरिएको छ, कि प्रेरितले परमेश्वरको सामु पापीको धर्मी ठहराउने आधारबाट बहिष्कार गर्ने कामहरू केवल औपचारिक कामहरू हुन्, नैतिक, कानूनको होइन । यो 'विविध परिवर्तन', क्याल्भिन् भन्छन्, उसको समयका 'झगडा विवादकर्ताहरू' ओरिजेन र केही पुराना लेखकहरूबाट उधारो र उसले यो 'धेरै मूर्ख र बेतुका' हो भनी घोषणा गर्दछ र आफ्ना पाठकहरूलाई निश्चित सत्यको लागि यसलाई कायम राख्न आह्वान गर्दछ, जब सम्पूर्ण कानूनको बारेमा भनिन्छ, जब कानूनबाट न्यायिक ठहराउने शक्ति खोसिन्छ ।<sup>64</sup>

सन्दर्भ भनेको परमेश्वरले मानिसलाई दिनुभएका प्रत्येक नियम हो, चाहे शब्दहरूमा व्यक्त गरिएको होस् वा हृदयमा छापिएको होस् । यो त्यो व्यवस्था हो जुन अन्यजातिहरूले उल्लङ्घन गरेका छन्, जुन तिनीहरूले स्वाभाविक रूपमा तिनीहरूको हृदयमा कोरेका छन् । यो त्यो कानून हो

<sup>63</sup> यस पाठमा रोबर्ट ट्रेलका उत्कृष्ट प्रवचनहरू हेर्नुहोस् ।

<sup>64</sup> क्याल्भिन्को इन्टिच्युट, किताब ३, अध्याय ११, खण्ड १९ ।

जुन यहूदीहरूले उल्लङ्घन गरेका छन्, जब तिनीहरूले चोरी, व्यभिचार, र अपवित्र कामहरू गरे, जसले उनीहरूलाई अधर्म, दुष्ट बोल्ने, कलंक, हत्या वा अन्यायको दोषी ठहरायो। एक शब्दमा, यो त्यो व्यवस्था हो जसले सारा संसारको मुख बन्द गर्छ, जस्तै अघिल्लो पदमा भनिएको थियो, र सबै मानिसहरूलाई परमेश्वरको सामु दोषी ल्याउँछ।<sup>65</sup>

अरूले तर्क गरेका छन् कि प्रेरितले हाम्रो धर्मिकरणमा कुनै पनि अंशबाट बहिष्कार गरेका कामहरू विश्वासमा गरिएका कामहरू मात्र हुन् । यो आरोप उत्तिकै आधारहीन छ; किनकि प्रेरितले सामान्य रूपमा कामहरू समावेश गर्दैनन् - हरेक प्रकारका कामहरू, कुनै भेदभाव वा अपवाद बिना (एफिसी २:९, १०); र सबैभन्दा प्रतिष्ठित सन्तहरूले तिनीहरूको आफ्नै कामहरूमा सबै निर्भरतालाई अस्वीकार गर्छन् र तिनीहरूको उत्कृष्ट प्रदर्शन अनुसार व्यवहार गर्न अस्वीकार गर्छन् (भजन १४३:२; फिलि. ३:८, ९) ।

आर्मीनियनहरूले विश्वास आफैंमा, वा विश्वास गर्ने कार्यलाई हाम्रो धर्मिकरण धार्मिकताको रूपमा स्वीकार गर्दछन् । यसको विरोधमा हाम्रो विश्वासको स्वीकारले सिकाउँछ, कि परमेश्वरले हामीलाई 'विश्वास आफैं, विश्वासको कार्य, यथार्थताको आरोप लगाएर' धर्मी ठहराउनुहुन्न । यसको पुष्टि गर्दै, हामी देख्छौं कि विश्वास, हामीले गरेको कार्यको रूपमा, आज्ञाकारिताको काम हो । कुनै पनि अन्य जस्तै कानून; र, त्यसकारण, विश्वासको कार्यद्वारा धर्मी ठहरिन, कामद्वारा धर्मी ठहरिनेछ । तर यो धर्मशास्त्रको स्पष्ट घोषणाहरूको विपरीत हो, जसले सबै प्रकारका कामहरूलाई औचित्यको विषयबाट बाहिर राख्छ (गलाती २:१६) । यसबाहेक, विश्वास स्पष्ट रूपमा त्यो धार्मिकताबाट भिन्न छ जसद्वारा हामी धर्मी ठहरिन्छौं । हामी 'परमेश्वरको धार्मिकता जो येशू ख्रीष्टको विश्वासद्वारा हुन्छ', र 'परमेश्वरको धार्मिकता जो विश्वासद्वारा हुन्छ' (रोमी ३:२२; फिलि. ३:९) भनेर

<sup>65</sup> रोबर्ट हल्डेन रोमीहरूमा, भोल्ग्युम । पृष्ठ २६१ । यस बिन्दुमा, धर्मिकरणमा ओवेनको विचार अध्याय १४ पनि हेर्नुहोस्। जोनाथन एडवर्ड्सको प्रवचन, पृष्ठ ३३-५२; औचित्यमा रावलिन, पृष्ठ ३९; र चाल्मर्स अन द रोमन्स, पृ. १९३-१९९ ।

पदछौं । धार्मिकता र विश्वास दुई फरक कुरा हुन् भनेर कुनै पनि भाषाले अझ स्पष्ट रूपमा देखाउन सक्दैन । श्री हल्डेन भन्छन्, 'केही छैन, सत्यको ठूलो भ्रष्टता हुन सक्छ धर्मको सट्टा स्वीकार गरिएको विश्वासलाई प्रतिनिधित्व गर्नु, वा पापीलाई बचाउने धार्मिकता हुनु भन्दा । विश्वास भनेको धार्मिकता होइन । धार्मिकता भनेको व्यवस्थाको पालना हो।'<sup>66</sup>

नियोनोमियनहरूले आरोप लगाउँछन्, कि यद्यपि हामीले त्यो पूर्ण आज्ञाकारिता पूरा गर्न सक्दैनौं जुन कामको व्यवस्थाले माग गरेको थियो, तैपनि, ख्रीष्टको खातिर, हामीलाई नयाँ व्यवस्था दिनको लागि परमेश्वरले दयालु रूपमा प्रसन्न हुनुहुन्छ । जसको अनुसार, निष्कपट आज्ञाकारिता, वा विश्वास, पश्चात्ताप, र निष्कपट आज्ञाकारितालाई हाम्रो न्यायोचित धार्मिकताको रूपमा स्वीकार गरिन्छ । यहाँ यो टिप्पणी गर्न सकिन्छ कि धर्मशास्त्रले कतै पनि मानवलाई सुरुमा दिइएको कामको कानूनको सट्टामा नयाँ र नरम कानून प्रतिस्थापन गरिएको छ भनेर अलिकति पनि जानकारी दिँदैन । ख्रीष्ट 'व्यवस्थालाई नष्ट गर्न होइन, तर यसलाई पूरा गर्न' आउनुभयो । सुसमाचार पापीहरूलाई सिकाउनको लागि कहिल्यै निर्माण गरिएको थिएन कि परमेश्वरले अब एक सिद्ध आज्ञाकारिताको सट्टा निष्कपटलाई स्वीकार गर्नुहुनेछ, तर तिनीहरूलाई येशू ख्रीष्टलाई "विश्वास गर्ने हरेकको लागि धार्मिकताको अन्त्य" भनेर निर्देशन दिनको लागि निर्माण गरिएको थियो । मानव प्रकृतिको वर्तमान अवस्थसँग अनुकूल नयाँ कानूनको विचारले कानून र कानूनदाता दुवैको सबैभन्दा ठूलो अनादर झल्काउँछ; किनभने यसले मान्दछ कि कानून दिने व्यक्ति परिवर्तनशील छ र मानिसलाई दिइएको व्यवस्थाले धेरै माग गर्थो ।

३. येशू ख्रीष्टको धार्मिकता परमेश्वरको सामु पापीको धर्मी ठहराउने एकमात्र आधार हो । यो परमेश्वरको रूपमा उहाँको आवश्यक धार्मिकता होइन जुन हामीले अभिप्रेरित गर्छौं,<sup>67</sup> यो अपरिचित छ; तर उसको मध्यस्थता वा निश्चित-

<sup>66</sup> रोमीहरूमा हल्डेन, भोल्युम i., पृष्ठ ३५० ।

<sup>67</sup> यो ओसियान्डर, एक विद्वान व्यक्तिको राय थियो, जो सुधारको शुरुवातमा जर्मनीमा देखा पर्‍यो, र जसले लुथर र मेलाथनलाई आफ्ना धारणाहरूसँग धेरै रिसाए ।

धार्मिकता, जुन हाम्रो स्वीकारोक्ति अनुसार, उसको 'आज्ञाकारिता र सन्तुष्टि' समावेश गर्दछ । यस आधारमा मात्र पापीहरू न्यायी छन् भन्ने प्रमाणहरूको बहुलताद्वारा प्रदर्शन गर्न सकिन्छ । सिद्ध धार्मिकता बिना कोही पनि धर्म हुन सक्दैन; किनभने कानूनको मागलाई अलग राख्न वा ढिलाइ गर्न सकिँदैन । परमेश्वरको न्याय, पापीलाई धर्म घोषणा गर्दा, सत्य अनुसार हुनेछैन, जबसम्म दण्ड व्यवस्थाको आवश्यकताहरू अनुरूप धार्मिकतामा स्थापित हुँदैन । पुरानो नियममा, मसीहलाई यस प्रिय नाममा उल्लेख गरिएको छ, 'परमप्रभु हाम्रो धार्मिकता' (यर्मिया २३:६); र यो भविष्यवाणी गरिएको छ कि उहाँले 'अनन्त धार्मिकता ल्याउनु पर्छ' (दानिएल ९:२१) । नयाँ नियममा, ख्रीष्टलाई 'हामीलाई धार्मिकता बनाइएको' भनिएको छ; र हामीलाई 'उहाँमा परमेश्वरको धार्मिकता बनाइएको' भनिएको छ (१ कोरिन्थी १:३०; २ कोरिन्थी ५:२१) । यो घोषणा गरिएको छ कि 'एउटाको आज्ञाकारिताले धेरैलाई धर्म बनाइनेछ', र त्यो 'एउटाको धार्मिकताले, जीवनको धर्म बनाउनको लागि सबै मानिसहरूलाई सितैमा वरदान आउँछ' (रोमी ५:१८, १९) ।

४. पापीहरूले ख्रीष्टको धार्मिकतामा चासो पाउँछन्, तिनीहरूको धर्मिताको लागि, परमेश्वरले उनीहरूलाई यो आरोप लगाएर, र तिनीहरूले विश्वासद्वारा यसलाई प्राप्त गर्छन् । ख्रीष्टको धार्मिकताको अभियोगको सिद्धान्तलाई रोमनवादीहरू र सोसिनियनहरूले मात्र होइन, तर व्यापक रूपमा भिन्न भावनाका धेरै लेखकहरूले अस्वीकार गरेका छन् ।<sup>६८</sup> यो ध्यान दिनुहोस्, कि हामी ख्रीष्टको धार्मिकताको आरोपको लागि बिन्ती गर्छौं, र यसको प्रभावहरूको मात्र होइन । 'ख्रीष्टको धार्मिकता, अर्थात् उहाँको आज्ञाकारिता र पीडाहरू, तिनीहरूको प्रभावको रूपमा मात्रै हामीमाथि गनिन्छन्, भन्नुको अर्थ तिनीहरूबाट हामीलाई फाइदा छ, र अरू केही छैन । तर अभियोग आफैलाई अस्वीकार गरिएको छ । त्यसैले सोसिनियनहरू भन्छन्; तर उनीहरूलाई राम्ररी

<sup>६८</sup> यहाँ उल्लेख गरिएका लेखकहरू मध्ये, डा ड्वाइट र प्रोफेसर स्टुअर्ट उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

थाहा छ, र सहजताका साथ दिन्छन्, कि उनीहरूले सबै साँचो, वास्तविक अभियोगलाई यसरी उल्टाउँछन् ।<sup>69</sup>

ख्रीष्टको धार्मिकताको प्रभावहरू उहाँको धार्मिकताको आरोपको आधारमा हामीलाई सूचित गरिन्छ । तर तिनीहरू साँच्चै प्रदान गरिएका छन्, र हामीलाई दोष दिइएन । यसको उचित प्रकृतिको गलत धारणाको कारणले गर्दा धेरैले हामी अभियोगको सिद्धान्तको विरोध गर्छौं, यसले पवित्र स्वभावको समिश्रण वा विश्वासीहरूलाई ख्रीष्टको धार्मिकताको वास्तविक स्थानान्तरणलाई सङ्केत गर्दैन, ताकि यो अन्तर्निहित र व्यक्तिगत रूपमा तिनीहरूको हुन्छ - जुन चीजहरूको प्रकृतिमा असम्भव छ; तर यसको अर्थ यो हो, कि परमेश्वरले ख्रीष्टको धार्मिकतालाई तिनीहरूको खातामा गणना गर्नुहुन्छ, र, यसलाई विचार गर्दा, तिनीहरू धर्मी भए जस्तै व्यवहार गर्नुहुन्छ । तिनीहरूले आफैँले यो काम गरे भनी परमेश्वरले मान्नुहुन्न, किनभने यो सत्यअनुसार होइन । तर उहाँले तिनीहरूको औचित्यको लागि तिनीहरूलाई हिसाब गर्नुहुन्छ ।

धर्मशास्त्रमा केही प्राविधिक शब्दहरू छन् जुन हाल प्रयोग गरिन्छ, कि तिनीहरू सोच सिद्धान्तमा आफ्नै अर्थलाई प्रभाव पार्न असफल हुन्छन् । 'अभियोग' शब्द ती मध्ये एक हो । यसले तपाईंलाई यसको स्पष्ट अर्थको प्रकटीकरण गर्न सक्छ, जब यो विरलै उल्लेख गरिएको छ कि ६ औं पद (रोमी ४) मा अभियोग शब्द फिलेमोनको त्यो पदमा प्रयोग गरिएको छ जहाँ पावलले भने, 'यदि उसले तिमीलाई गल्ती गरेको छ, वा तिम्रो ऋण छ भने, त्यो मेरो खातामा राख्नुहोस् ।' कर्मविनाको मानिसलाई धार्मिकताको दोष लगाउनु भनेको उसले धार्मिकताका कामहरू नगरेको भएता पनि उसको खातामा धार्मिकतालाई तल राख्नु हो ।<sup>70</sup>

---

<sup>69</sup> ओवेन धर्मिकरणमा, अध्याय ७ ।

<sup>70</sup> चाल्मर्स लेक्चर्स अन द रोमी, भोल्युम। i., पृष्ठ २०८ ।

ख्रीष्टको धार्मिकताको अभियोगको सिद्धान्त धर्मशास्त्रमा स्पष्ट रूपमा सिकाइएको छ । हामी ख्रीष्टको आज्ञाकारिताद्वारा धर्मी बनेको रूपमा प्रतिनिधित्व गर्दछौं, जसरी हामी आदमको अनाज्ञाकारिताद्वारा पापीहरू गठन भएका छौं; र यो केवल आरोप द्वारा हुन सक्छ (रोमी ५:१९) । हामी पनि ख्रीष्टमा परमेश्वरको धार्मिकता बनाइन्छ भनिएको छ, जसरी उहाँ हाम्रो लागि पाप बनाइनुभयो; र यो, त्यसै गरी, केवल आरोप द्वारा हुन सक्छ (२ कोरिन्थी ५:२१) । हामीलाई स्पष्ट रूपमा भनिएको छ कि परमेश्वरले काम बिना नै धार्मिकतालाई दोष दिनुहुन्छ (रोमी ४:६) । यो अभियोग अनन्तकालदेखि ख्रीष्टसँग विश्वासीको सङ्घीय एकताको आधारमा र उहाँसँग समयमै उहाँको महत्त्वपूर्ण एकताको आधारमा अधि बढ्छ । ख्रीष्ट, उहाँको आत्मिक बीउको ग्यारेन्टीको रूपमा, तिनीहरूको लागि यो धार्मिकता पूरा गर्न अनन्तदेखि संलग्न हुनुभयो; उहाँले यो तिनीहरूको प्रकृति र तिनीहरूको कोठामा पूरा गर्नुभयो । र जब तिनीहरू आत्मा र विश्वासद्वारा उहाँसँग अत्यावश्यक रूपमा एकताबद्ध हुन्छन्, परमेश्वरले अनुग्रहपूर्वक उहाँको धार्मिकतालाई तिनीहरूको धर्मी ठहराउनुहुन्छ ।

५. विश्वास पापीको औचित्यको एक मात्र साधन हो । हामी विश्वासद्वारा धर्मी ठहरिएका छौं भनेर धर्मशास्त्रमा बारम्बार र स्पष्ट रूपमा घोषणा गरिएको छ, कि कसैले पनि आफ्नो विश्वासको नियमको रूपमा परमेश्वरको वचन ग्रहण गरेको दाबी गर्ने व्यक्तिले यसलाई अस्वीकार गर्ने साहस गर्न सक्दैन । तथापि, पापीको धर्मीकरणमा विश्वासको कार्यालयको सन्दर्भमा धेरै फरक विचारहरू छन् ।

कोही-कोही भन्छन् कि पापी विश्वासद्वारा धर्मी ठहरिन्छ, किनकि यो उसले गरेको काम हो । जस्तो कि विश्वास पूर्ण आज्ञाकारिताको कोठामा आयो, कानून द्वारा आवश्यक छ । यो हामीले पहिले नै अस्वीकार गरिसकेका छौं; र विटसियस भन्छन्, 'यो सबैलाई थाहा छ, 'सुधारित मण्डलीहरूले आर्मीनियस र तिनका अनुयायीहरूलाई न्यायको मामिलामा, हाम्रो काम वा कार्यको रूपमा मानिन्छ भनी भनी निन्दा गरे ।'<sup>71</sup>

<sup>71</sup> विस्सिअस अन्दा इकोनोमि अफ कभनेन्ट, पुस्तक ८, अध्याय ३, खण्ड ५१ ।

कसै-कसैले भनेका छन्, विश्वासलाई हाम्रो धर्मिकरणको सर्त मान्नुपर्छ । कुनै पनि कुराको 'सर्त' ले सामान्यतया त्यो कुरालाई जनाउँछ, जुन गरिँदैछ, हामीलाई त्यसमा अधिकार र शीर्षक दिन्छ, किनभने यसमा या त आन्तरिक वा परम्परागत योग्यता हुन्छ । विश्वास भन्नाको लागि, यस अर्थमा, हाम्रो धर्मिकरणको अवस्थाले, मानवीय योग्यतालाई, ईश्वरीय अनुग्रहको अनादरको परिचय दिनेछ, र सुसमाचारलाई पूर्ण रूपमा विघटन गर्नेछ । केही योग्य ईश्वरीयहरूले विश्वासलाई एक शर्त भनेका छन्, जो यो विचारबाट टाढा थिए कि यो सही रूपमा भनिएको अवस्था हो, जसको प्रदर्शनमा मानिसहरूलाई, परमेश्वरको अनुग्रही प्रतिज्ञा अनुसार, तिनीहरूको इनामको रूपमा धर्म ठहराउने अधिकार हुनुपर्छ । तिनीहरूले केवल अभिप्राय राखेका थिए, कि विश्वास बिना हामी धर्म हुन सक्दैनौं - त्यो विश्वास समय वा प्रकृति को क्रम मा धर्म हुनुपर्छ । तर 'सर्त' शब्द धेरै अस्पष्ट छ र अज्ञानीहरूलाई बहकाउनको लागि गणना गरिएको छ, यसलाई बेवास्ता गर्नुपर्छ ।

अरूले भनेका छन् कि विश्वास उचित हुन्छ, किनकि यो परोपकारद्वारा सूचित र एनिमेटेड हुन्छ । यो रोमनवादीहरूको भाषा हो; र यहाँ हामी सुधारका वीर च्याम्पियनका शब्दहरू उपयुक्त रूपमा प्रयोग गर्न सक्छौं । गलाती २:१६ मा टिप्पणी गर्दै, उनी भन्छन्:

यो ख्रीष्टियन बन्ने साँचो माध्यम हो, येशू ख्रीष्टमा विश्वासद्वारा धर्म ठहरिन पनि, व्यवस्थाका कामहरूद्वारा होइन । यहाँ हामी उभिनु पर्छ, स्कूलीहरूको दुष्ट चमकमा होइन, जसले भन्छ, विश्वासले दान र असल कामहरू एकसाथ जोडिएमा न्यायी बनाउँछ । यस महामारीको चमकको साथ, सोफिस्टरहरूले यसलाई अँध्यारो र भ्रष्ट पारेका छन् र पावलको जस्तै अन्य वाक्यहरू, जसमा उनले स्पष्ट रूपमा ख्रीष्टमा मात्र विश्वासलाई न्यायोचित ठहराउँछन् । तर जब एक मानिसले सुन्छ कि उसले ख्रीष्टमा विश्वास गर्नुपर्दछ र तैपनि, विश्वासले धर्म ठहराउँदैन, बाहेक यो गठन र परोपकारले सुसज्जित हुँदैन र उसले विश्वासबाट पतन



गर्छ र यसरी उसले सोच्दछ: यदि परोपकार बिनाको विश्वासले मात्र धर्मी ठहराउँदैन । त्यसोभए विश्वास व्यर्थ र अनुपयोगी छ, र दानले मात्र धर्मी ठहराउँछ; किनकि विश्वास दानमा बनेको बाहेक यो केहि होइन ....त्यसैले हामीले यो चमकलाई सबैभन्दा घातक र शैतानी विषको रूपमा बेवास्ता गर्नुपर्छ र पावलको साथ निष्कर्षमा पुग्छ, 'हामी धर्मी छौं, परोपकारले सुसज्जित विश्वासद्वारा होइन, तर केवल विश्वासद्वारा मात्र ।'<sup>72</sup>

विश्वासले धर्मी ठहराउने सम्बन्धका यी विभिन्न दृष्टिकोणहरूको विरोधमा, हाम्रो विश्वासको स्वीकारले सिकाउँछ कि 'विश्वास, ख्रीष्ट र उहाँको धार्मिकतामा विश्वास गर्नु नै धर्मी ठहराउने एकमात्र साधन हो' । कसै-कसैले यस अभिव्यक्तिलाई गलत रूपमा प्रस्तुत गरेका छन्, मानौं कि विश्वास भनेको एउटा साधन हो जसद्वारा परमेश्वरलाई न्यायोचित ठहराउनुहुन्छ । तर यो कहिल्यै अभिप्रेरित थिएन कि विश्वास परमेश्वरको तर्फबाट एक साधन हो, तर हाम्रो पक्षमा छ । कसै-कसैले विश्वासलाई औजारको रूपमा गलत रूपमा पनि बोलेका छन् जसद्वारा हामीले धर्मी ठहराउँछौं । विश्वास त्यो साधन हो जसद्वारा हामीले ख्रीष्ट र उहाँको धार्मिकता प्राप्त गर्छौं ।<sup>73</sup> श्री ट्रेलका अनुसार यो 'सादा पुरानो प्रोटेस्टेन्ट सिद्धान्त हो, कि विश्वासको स्थान ख्रीष्टको धार्मिकता प्राप्त गर्ने हात वा साधन मात्र हो, जसको लागि हामी मात्र न्यायी छौं ।'<sup>74</sup>

आधुनिक सुसमाचारीय ईश्वरीयहरूको भाषा पूर्णतया यो 'पुरानो प्रोटेस्टेन्ट सिद्धान्त' सँग मेल खान्छ । श्री हल्लेन भन्छन्, 'विश्वासले धार्मिकताको कार्यको रूपमा न्याय गर्दैन, तर हामीले ख्रीष्ट र उहाँको धार्मिकतालाई प्राप्त गर्ने साधनको रूपमा ।'<sup>75</sup> डा चार्ल्स भन्छन्, 'जब हामीले पढ्छौं कि हामी विश्वासद्वारा धर्मी ठहरिन्छौं,' कसैले बुझ्नुपर्छ कि विश्वास मात्र एउटा औजार हो जसद्वारा हामीले

<sup>72</sup> गलातीयनहरूमा लुथरको टिप्पणी। 'एउटा पुस्तक,' श्री ट्रेल भन्छन्, 'जसमा धेरै सादा ध्वनि सुसमाचार छ, अरू केही दिव्यहरूको धेरै खण्डहरू भन्दा ।'

<sup>73</sup> एडवर्ड्सको प्रवचन हेर्नुहोस्, पृष्ठ १३।

<sup>74</sup> ट्रेलको कार्य, भाग १, पृष्ठ २९८।

<sup>75</sup> रोमीहरूमा हल्लेन, भाग १, पृष्ठ ३३३ ।

यो महान विशेषाधिकारलाई समात्छौं ।'<sup>76</sup> 'हातले पोषण गर्छ भनिन्छ,' डा. कोलक्युहोन 'किनकि यो शरीरमा खाना लागू गर्ने साधन हो; त्यसैले विश्वासले उद्धारकर्ताको धार्मिकतालाई आत्मामा लागू गर्ने हात वा साधनको रूपमा न्यायोचित ठहराउँछ ।'<sup>77</sup>

यो ध्यानपूर्वक अवलोकन गर्नुपर्दछ, कि हाम्रो स्वीकारोक्तिले विश्वासलाई साधनको रूपमा मात्र वर्णन गर्दैन, तर न्यायको एक मात्र साधनको रूपमा वर्णन गर्दछ। यो रोमनवादीहरूको त्रुटि विरुद्ध निर्देशित छ, जसले त्यो आशा राख्छन्, र प्रेम, र पश्चात्ताप, विश्वासमा न्यायोचित रूपमा समावेश छन्, र विश्वाससँग सहमत छन्, कडा रूपमा तथाकथित, न्यायको लागि। हामी विश्वासद्वारा मात्र धर्म ठहरिएका छौं भन्ने कुरा यी जस्ता तर्कहरूद्वारा प्रमाणित हुन्छ: हामी विश्वासद्वारा धर्म ठहरिएका छौं, कामको विरोधमा (रोमी ४:२, ३) - विश्वासले मात्र ख्रीष्टको धार्मिकता ग्रहण गर्छ र लागू गर्छ; हामी अनुग्रहद्वारा स्वतन्त्र रूपमा धर्म ठहरिएका छौं, र त्यसकारण विश्वासद्वारा मात्र - किनभने यो मात्र अनुग्रहद्वारा यसको अस्तित्वसँग मेल खान्छ (रोमी ३:२४; ४:१६); अब्राहामले मात्र विश्वासद्वारा धर्म ठहराउने आशिष प्राप्त गरे, र उहाँलाई अर्को युगहरूमा अन्य सबैलाई धर्म ठहराउने तरिकाको रूपमा निर्माण गरिएको थियो (गलाती ३:६-९) ।

केवल विश्वासद्वारा धर्म ठहराउने सिद्धान्तका बारेमा वकालत गर्नेहरूले असल कामहरूको आवश्यकतालाई इन्कार गरे जस्तै गरी घोर निन्दा गरियो । यस हानिकारक गलत बयानबाट जोगाउनको लागि, हाम्रो स्वीकारोक्तिले सिकाउँछ, कि 'विश्वास नै धर्मिकरणको एक मात्र साधन हो, तर यो न्यायी व्यक्तिमा एकलै हुँदैन' । धर्म ठहराउने विश्वास एक जीवित र सक्रिय सिद्धान्त हो, जसले प्रेमद्वारा काम गर्छ, हृदयलाई शुद्ध पार्छ, र विश्वव्यापी आज्ञाकारितामा उत्तेजित हुन्छ । यो हरेक ख्रीष्टियन अनुग्रहको साथमा छ र असल कामहरूको उत्पादक हो । लुथर भन्छन्, 'प्रश्नले धर्मिकरणलाई सम्मान गर्दा कामहरूलाई ध्यान दिइँदैन । तर साँचो विश्वासले तिनीहरूलाई उत्पादन गर्न असफल हुनेछ,

---

<sup>76</sup> रोमीहरूमा चाल्मर्स, भाग १, पृष्ठ २७२ ।

<sup>77</sup> कोलक्युहोनको प्रवचन, पृष्ठ १४७ ।

सूर्यले प्रकाश दिन बन्द गर्न सक्छ।' यसले हामीलाई प्रेरित पावल र याकुब बीचको स्पष्ट भिन्नता हटाउन सक्षम बनाउँछ । तर हामी त्यस विषयमा प्रवेश गर्न अस्वीकार गर्छौं ।<sup>78</sup>

### खण्ड ३

ख्रीष्टको आज्ञाकारिता र मृत्युद्वारा धर्मी ठहर्‍याइएका सबैको पापको ऋण पूर्णरूपमा चुक्ता गरिदिनुभएको छ । पापीहरूको साटोमा आफ्नो पिताको न्यायलाई उचित तरिकाले र वास्तवमै पूर्ण रूपमा सन्तुष्ट पारिदिनु भएको छ । जसरी ख्रीष्टलाई पिताले उनीहरूका लागि दिनुभएको थियो त्यसरी नै उनीहरूको सट्टामा उहाँको आज्ञाकारिता र सन्तुष्टिलाई स्वीकार गर्नुहुन्छ । यी दुवै कार्यहरू तिनीहरूमा भएको कुनै विशेष कामद्वारा होइन तर यो त केवल सित्तैमा दिनुभएको अनुग्रहबाट हो । तिनीहरूको धर्मीकरण केवल सित्तैको अनुग्रहको फल हो ताकि उचित न्याय र परमेश्वरको प्रशस्त अनुग्रह पापीहरूको धर्मीकरणमा महिमित हुन सकोस् ।

(रोमी ५:८, ९, १०, १९; १ तिमो. २:५, ६; हिब्रू १०:१०, १४; दानि. ९:२४, २६; यशै. ५३:४, ५, ६, १०, ११, १२. रोमी ८:३२. २ को. ५:२१; मत्ती ३:१७; एफे. ५:२. रोमी ३:२४; एफे. १:७. रोमी ३:२६; एफे. २:७)

### व्याख्या

ख्रीष्टले आफ्ना जनहरूको तर्फबाट ईश्वरीय न्यायको लागि कुनै वास्तविक र उचित सन्तुष्टि दिनुभयो भनेर सोसिनियनहरूले इन्कार गरे । यस सिद्धान्तमा तिनीहरूको ठूलो आपत्ति यो हो कि यसले पापीहरूको मुक्तिमा अनुग्रहको अभ्यासको लागि कुनै ठाउँ छोड्दैन । धेरै आधुनिक लेखकहरू, फरक वर्गका, ख्रीष्टले प्रतिशोधात्मक न्यायलाई सन्तुष्टि गर्नुभएको कुरालाई अस्वीकार गर्छन् र उहाँले सार्वजनिक न्यायलाई मात्र सन्तुष्टि पार्नुहुन्थ्यो भनी जोड दिनुहुन्छ । फलस्वरूप तिनीहरूले कायम राख्नुपर्छ, कि उहाँले न त न्यायी भएकाहरूको

<sup>78</sup> ओवेनलाई धर्मीकरणमा हेर्नुहोस्, अध्याय २०; डिक लेक्चर, भाग ३, पृष्ठ ३८०-३८५; हिलको व्याख्यान, भाग २ पृष्ठ २८४, २८५ ।

ऋण चुकाउनु भयो, न त तिनीहरूको तर्फबाट उचित सन्तुष्टि गर्नुभयो । वास्तवमा, तिनीहरू मान्छन् कि आज्ञाकारिताको ऋण वा सजायको ऋण, यसको प्रकृतिमा, हस्तान्तरण योग्य छ । निस्सन्देह, न त ख्रीष्टलाई हस्तान्तरण गरिएको थियो, र न त उहाँद्वारा भुक्तानी गरिएको थियो । व्यवस्थाका मागहरू, आज्ञाकारिता र सन्तुष्टि दुवैको सन्दर्भमा, यहीवाटद्वारा लिनुको सट्टा, र ख्रीष्टद्वारा पूरा हुनुको सट्टा, तिनीहरूको विचारमा, ईश्वरीय सार्वभौमिकताको कार्यद्वारा, 'निलम्बित, अतिक्रमित, उपेक्षा गरिएको' हो । र तिनीहरूले ईश्वरीय न्यायको लागि 'उचित, वास्तविक र पूर्ण सन्तुष्टि' को सिद्धान्तको बिरूद्ध आग्रह गर्ने मुख्य तर्क 'यसले पापीको मुक्तिको प्रक्रियाको हरेक भागबाट अनुग्रहको प्रकृतिको कुनै पनि कुरालाई बाहेक, मूल नियुक्ति बाहेक जमानतको हो ।'

हाम्रो विश्वासको स्वीकारको कथन, यस खण्डमा, यी विचारहरूको सीधा विरोध गर्दछ र यसको पुष्टि गर्न, हामीले धर्मशास्त्रको स्पष्ट गवाहीलाई मात्र सन्दर्भ गर्न आवश्यक छ । 'एउटाको आज्ञापालनले धेरैलाई धर्मी बनाइनेछ' (रोमी ५:१९) । ख्रीष्टले धर्मी ठहरिएकाहरूद्वारा आज्ञाकारिताको ऋण चुकाउनुहुने योभन्दा बलियो प्रमाण के हुन सक्छ ? 'उहाँको ज्ञानद्वारा मेरो धर्मी दासले धेरैलाई धर्मी ठहराउनेछ । किनकि उसले तिनीहरूका अधर्महरू वहन गर्नेछ' (यशैया ५३:११) । 'ख्रीष्टले हामीलाई व्यवस्थाको श्रापबाट छुटकारा दिनुभएको छ, हाम्रा लागि श्राप बनेर' (गलाती ३:१३) । कुन शब्दहरूले यो भावनालाई अझ स्पष्ट रूपमा व्यक्त गर्न सक्छ, कि ख्रीष्टले तोडिएको व्यवस्थाको एकदमै दण्ड सहनुभयो, र यसरी उहाँले प्रतिनिधित्व गर्नुभएको सबैको तर्फबाट 'उहाँको पिताको न्यायमा उचित, वास्तविक र पूर्ण सन्तुष्टि' बनाउनुभयो ? तर पापीहरूको धर्मीकरण, 'ख्रीष्ट येशूमा भएको छुटकाराद्वारा', बहिष्करण वा अस्पष्ट पार्नुको सट्टा, यसमा प्रदर्शित अनुग्रहको महिमालाई चित्रण गर्नको लागि सेवा गर्दछ । ग्यारेन्टीको धार्मिकता स्वीकार गर्नको लागि परमेश्वरको अनुग्रहमा अनुग्रह चम्किन्छ । उहाँको ग्यारेन्टी प्रदान गर्ने मा अझै धेरै; सबै भन्दा माथि, हाम्रो पापको प्रायश्चित हुनको लागि उहाँको एकमात्र जन्मेको पुत्र दिनु भयो । यसबाहेक, त्यो विश्वास जसद्वारा हामीले ख्रीष्टको धार्मिकता प्राप्त गर्छौं त्यो परमेश्वरको वरदान हो (एफिसी २:८) ।

सुसमाचारको महिमा यो हो कि अनुग्रहले धार्मिकताद्वारा शासन गर्दछ । मुक्ति अनुग्रहको हो; तर यो अनुग्रह हामीलाई धार्मिकताको बाटोमा आउँछ । यो हाम्रो लागि अनुग्रह हो; तर यो यसरी ल्याइयो कि हाम्रो सबै ऋण चुक्ता भयो । यसले परमेश्वरलाई दयालु पनि देखाउँछ । न्यायको लागि पूर्ण क्षतिपूर्तिको आवश्यकतामा मात्र; र दयालु, किनभने यो उहाँ हुनुहुन्थ्यो, न कि पापी, जसले मोल प्रदान गर्नुभयो ।<sup>79</sup>

## खण्ड ४

परमेश्वरले अनन्तकालदेखि नै सबै चुनिएकाहरूलाई धर्मी ठहराउने उर्दी गर्नुभयो । ख्रीष्ट येशुले समयको पूर्णतामा तिनीहरूका पापहरूको लागि मर्नुभयो र तिनीहरूको धर्मीकरणको लागि फेरि बौरी उठ्नुभयो । जबसम्म पवित्र आत्मा उचित समयमा ख्रीष्टलाई उनीहरूसामु लागु गर्नुहुन्न तबसम्म तिनीहरू धर्मी ठहर्न्याइएको हुँदैनन् ।

(गला. ३:८; १ पत्र. १:२, १९, २०; रोमी ८:३०. गला. ४:४; १ तिमो. २:६; रोमी ४:२५; कल. १:२१, २२; गला. २:१६; तीत. ३:३, ४, ५, ६, ७)

## व्याख्या

यो खण्ड एन्टिनोमियन त्रुटिको बिरूद्ध निर्देशित गरिएको छ कि चुनिएकाहरू अनन्तकालदेखि नै धर्मी ठहरिएका थिए वा जब तिनीहरूको छुटकाराको मूल्य ख्रीष्टले तिर्नुभएको थियो । यो सहजै स्वीकार गरिएको छ कि परमेश्वरले अनन्तकालदेखि नै चुनिएकाहरूलाई धर्मी ठहराउने आदेश दिनुभयो । तर प्रभावकारी बोलाउने अवधि सम्म तिनीहरू क्रोध र निन्दाको अवस्थामा छन् (एफिसी २:३; यूहन्ना ३:१८) । धार्मिकता जसद्वारा तिनीहरू धर्मी ठहरिएका छन् ख्रीष्टको मृत्युमा सिद्ध भएको थियो र यसको पूर्णता उहाँको पुनरुत्थानद्वारा घोषित गरिएको थियो र तिनीहरूले ख्रीष्टलाई निर्दोष र तिनीहरूको शिर र प्रतिनिधिको

<sup>79</sup> रोमीहरूमा हल्डेन, भाग १, पृष्ठ ३२० ।

रूपमा डिस्चार्ज गर्दा वस्तुतः धर्मी ठहरिएको भन्न सकिन्छ । यद्यपि तिनीहरू वास्तवमा र औपचारिक रूपमा धर्मी ठहरिँदैनन् जबसम्म तिनीहरू विश्वासद्वारा ख्रीष्टमा अत्यावश्यक रूपमा एकताबद्ध हुँदैनन् ।

## खण्ड ५

परमेश्वरले ती चुनिएका मानिसहरूका पाप क्षमा गर्नुहुन्छ । ती चुनिएकाहरू कहिल्यै धर्मीकरणको राज्यबाट पतन नभए तापनि तिनीहरू परमेश्वर पिताको असन्तुष्टिमा आफ्नो पापको अधीनमा गिर्न सक्छन् । जबसम्म तिनीहरूले आफूलाई नम्र तुल्याउँदैनन्, आफ्ना पापहरू स्वीकार गर्दैनन्, क्षमा याचना गर्दैनन् र आफ्नो विश्वासलाई पश्चात्ताप र नवीकरण गर्दैनन् तबसम्म उहाँको ज्योति तिनीहरूको मुहारमा पुनर्स्थापित हुँदैन ।

(मत्ती ६:१२; १ युह. १:७, ९; १ युह. २:१, २; लुका २२:३२; युह. १०:२८; हिब्रू १०:१४. भ.सं. ८९:३१, ३२, ३३; भ.सं. ५१:७, ८, ९, १०, ११, १२; भ.सं. ३२:५; मत्ती २६:७५; १ को. ११:३०, ३२; लुका १:२०)

## व्याख्या

जसरी धर्मीकरण एकै पटक पूरा भएको कार्य हो, त्यसैले धर्मी ठहरिएकाहरू निन्दामा आउन सक्दैनन्: “अब ख्रीष्ट येशूमा भएकाहरूलाई कुनै दण्ड छैन ।” (रोमी ८:१)। तिनीहरूले पछि गरेका पापहरूले परमेश्वरले तिनीहरूलाई अनुग्रहपूर्वक दिनुभएको क्षमालाई रद्द गर्न सक्दैन । तर तिनीहरूले तिनीहरूलाई उहाँको बुबाको असन्तुष्टि र अस्थायी दण्डको अधीनमा राख्न सक्छन् (भजन ८९:३०-३३)। यहाँ हामीले न्यायिक र पिताको माफी बीचको ज्ञात भिन्नतालाई विज्ञापन गर्नुपर्छ । यद्यपि परमेश्वरले न्यायकर्ताको हैसियतमा विश्वासीहरूका सबै पापहरू क्षमा गर्नुहुन्छ, सबैभन्दा स्वतन्त्र र बिना शर्त रूपमा, तिनीहरूको न्यायको दिनमा, तापनि त्यो क्षमा जुन, एक पिताको रूपमा, उहाँले आफ्ना धर्मी र धर्मपुत्रहरूलाई प्रदान गर्नुहुन्छ, सामान्यतया, विशेषाधिकार प्राप्त गर्न र सुधार गर्नको लागि तिनीहरूको तर्फबाट उपयुक्त तयारी बिना प्रदान गरिएको छैन । तसर्थ, तिनीहरूले परमेश्वरको सामु आफूलाई नम्र बनाउनु पर्छ, आफ्ना अपराधहरूको सहज स्वीकार गर्नुपर्दछ, उनीहरूको विश्वास र पश्चात्तापलाई

नवीकरण गर्नुपर्दछ र उहाँको बुबाको असन्तुष्टि हटाउने, र उहाँको पितृ मुस्कानको पुनर्स्थापनाको लागि हार्दिक अनुरोध गर्नुपर्दछ ।

## खण्ड ६

पुरानो करारको अधीनमा भएका विश्वासीहरूको धर्मीकरण सम्पूर्ण तवरमा नयाँ करारको अधीनमा भएको विश्वासीहरूको धर्मीकरणसँग दुवै उस्तै र एकै समानको छ ।

(गला. ३:९, १३, १४; रोमी ४:२२, २३, २४; हिब्रू १३:८)

## व्याख्या

यसको उल्टो सोसिनियनहरूले राखेका छन् । हामीले यो मात्र अवलोकन गर्नेछौं कि 'परमेश्वरको धार्मिकता' अब सुसमाचारद्वारा अझ स्पष्ट रूपमा प्रकट भएको भए तापनि यो 'व्यवस्था र अगमवक्ताहरूद्वारा साक्षी थियो' (रोमी ३:२१) । र ती पुरानो नियम अन्तर्गत जसले विश्वासद्वारा त्यो धार्मिकतालाई समातेका थिए, नयाँ नियम अन्तर्गत विश्वासीहरू जस्तै वास्तवमै र पूर्ण रूपमा न्यायी थिए । तदनुसार, पावलले अब्राहामको धर्मीकरणलाई विधिको उदाहरणको रूपमा जोड्छन् जसमा सबै उमेरका विश्वासीहरूलाई धर्मी ठहराउनुपर्छ (रोमी ४:३) । यद्यपि अनन्त धार्मिकता वास्तवमा ख्रीष्ट 'मृत्युसम्म आज्ञाकारी नहुञ्जेल' भित्र ल्याइएको थिएन, तैपनि उहाँको मृत्युको प्रभावकारिता पहिलेका र वर्तमान व्यवस्था अन्तर्गत विश्वासीहरूमा विस्तार भयो ।

कति अमूल्य र उत्कृष्ट महिमाको सुअवसर धर्मीकरण हो ! परमेश्वरले कर्मविना नै धार्मिकता ठहराउनुहुने मानिस कति अकथनीय रूपमा आशिष् हो ! भत्किएको कानूनको भयानक श्रापबाट छुटकारा पाएको र परमेश्वरको साथ स्वीकृति र अनुग्रहको स्थितिमा परिचय गराइयो, सबै दण्डनीय खराबीहरू उसको दुःखको कचौराबाट निकालिन्छ, मृत्यु आफैं यसको उसको राम्रो डंकबाट अलग हुन्छ र सबै चीजहरू सँगै काम गर्नेछन् । उद्धारकर्ताको धार्मिकताको महिमित पोशाकले सजिएको, उहाँ न्याय-आसनको अगाडि निर्विरोध खडा हुनेछ, जबकि उच्च मुक्तिदाता र न्यायकर्ताले उहाँलाई अन्तिम र अनन्त आशिष्को

स्थितिमा स्वागत गर्नुहुनेछ जुन परमेश्वरले उहाँको लागि तयार गर्नुभएको छ, 'आऊ, तिमी मेरो बुबाको आशीर्वाद, संसारको जग देखि तिम्रो लागि तयार राज्य उत्तराधिकारी हो ।'

तर पापी र अधर्मीहरू त्यस दिनमा कहाँ देखा पर्नेछ जब मानिसको पुत्र आफ्नो महिमाको सिंहासनमा विराजमान हुनेछ, र तिनीहरूको अन्तिम विनाश प्राप्त गर्नको लागि उहाँको अगष्ट न्यायाधिकरणमा बोलाउनेछ ? पश्चात्तापी र विश्वास नगर्नेहरू-जसले परमेश्वरको धार्मिकतामा समर्पण गरेका छैनन्- त्यसपछि 'पहाडहरू र चट्टानहरूलाई तिनीहरूमाथि खस्नका लागि बोलाएर सिंहासनमा विराजमान हुनुहुने थुमाको मुखबाट र उहाँको क्रोधबाट लुकाउनेछन् ।

आफ्नो धार्मिकता स्थापित गर्नको लागि अहिलेसम्म परिश्रम गर्नेहरू व्यर्थ प्रयासबाट बन्द होस् - उनीहरूले सुसमाचारको प्रस्तावमा उनीहरूको स्वीकृतिको लागि प्रस्तुत गरिएको धार्मिकताको वरदान प्राप्त गरौं - र उनीहरूले यो सिद्ध र महिमित धार्मिकताको बिन्ती गरून्, र सुधार गरून् । यो विश्वासद्वारा, अनुग्रहको परमेश्वरबाट तिनीहरूको सबै अपेक्षाहरूको एकमात्र आधारको रूपमा या त अनन्तकालको समयमा आ-आफ्नो धार्मिकताका कामहरूमा सबै निर्भरता त्यागेर, तिनीहरूले पावलले जस्तै, 'ख्रीष्टलाई जित्ने र उहाँमा भेटाउने इच्छा गरौं, तिनीहरूको आफ्नै धार्मिकता होइन, तर ख्रीष्टको विश्वासद्वारा भएको धार्मिकता, जुन परमेश्वरको हो ।





## अध्याय १२

### धर्मसन्तानग्रहण

#### (ADOPTION)

#### खण्ड १

ती सबै जो धर्मी ठहर्न्याएका छन् उनीहरूलाई परमेश्वरले ग्रहण गर्नुहुन्छ र उहाँको एकमात्र पुत्र येशु ख्रीष्टमा अनुग्रहको धर्मसन्तान हुने अधिकार दिनुहुन्छ । जसद्वारा तिनीहरू परमेश्वरका सन्तानको गन्तीमा ल्याइएका छन् र परमेश्वरका सन्तानहरूको स्वतन्त्रता र विशेषाधिकारहरूमा भोगचलन गर्दछन् । उहाँले आफ्नो नाउँ तिनीहरूमाथि खोप्नु भएको छ र उनीहरूले धर्मसन्तानग्रहणको आत्मा प्राप्त गर्दछन् अनि साहसका साथ अनुग्रहको सिंहासनमा पहुँच पाउँदछन् र उहाँलाई अब्बा पिता भनि पुकार गर्न सक्षम पारिन्छन् । उहाँद्वारा अझै पनि एक बुबाले जस्तै अनुशासनमा रहन, पुकार्ने, कृपा पाउँन र सरणस्थानमा सुरक्षित रहन र छुटकाराको दिनको लागि छाप लगाइएका छन् । उहाँमा उत्तराधिकारीको लागि प्रतिज्ञा गरिएको र अनन्त मुक्तिको लागि हकदार बनाइएका छन् ।

(एफे. १:५. गला. ४:४, ५; रोमी ८:१७; युह. १:१२. यर. १४:९; २ को. ६:१८; प्रका. ३:१२. रोमी ८:१५. एफे. ३:१२; रोमी ५:२. गला. ४:६. भ.सं. १०३:१३. हितो. १४:२६. मत्ती ६:३०, ३२; १ पत्रु. ५:७. हिब्रू १२:६. विला. ३:३१. एफे. ४:३०. हिब्रू ६:१२. १ पत्रु. १:३, ४; हिब्रू १:१४)

#### व्याख्या

सबै मानिसहरू आफ्नो सृष्टिको सन्दर्भमा परमेश्वरका सन्तान हुन् । किनकि "के हामी सबैका एउटै पिता हुनुहुन्न र? के एउटै परमेश्वरले हामीलाई सृष्टि गर्नुभएन र ? तब किन हाम्रा पितापुर्खाहरूको वाचा अपवित्र तुल्याएर हामी हरेकले आफ्नो दाजुभाइसँग विश्वाससघात गर्छौं ?" (मलाकी २:१०) । बाह्य संघीय सम्बन्धको सन्दर्भमा दृश्यमान मण्डलीका सदस्यहरू परमेश्वरका सन्तानहरू हुन् । तिनीहरू पृथ्वीमा परमेश्वरको दृश्य परिवार हुन् र विशिष्ट विशेषाधिकारहरूको आनन्द उठाउँछन् । प्रारम्भिक कालमा, साँचो धर्मका प्राध्यापकहरूलाई 'परमेश्वरका छोराहरू' (उत्पत्ति ६:२) भनिन्थ्यो । परमेश्वरले इस्राएललाई

आफ्ना विशिष्ट जातिहरूका लागि चुन्नुभएको थियो र उनीहरूलाई धेरै सुअवसरहरू प्रदान गर्नुभयो जुन उहाँले अन्य राष्ट्रहरूलाई सुरक्षित गर्नुभएन र तिनीहरूका बीचमा साँचो परमेश्वरको ज्ञान र उपासना कायम गरिँदै थियो, जबकि अन्य सबै राष्ट्रहरू अज्ञानता र मूर्तिपूजामा डुबेका थिए, 'तिनीहरू परमेश्वरका छोराहरू' भनिन्थे । परमप्रभुले फारोलाई इस्राएलको बारेमा भन्न आज्ञा दिनुभयो, 'उ मेरो छोरा हो, मेरो जेठो छोरो पनि' (प्रस्थान ४:२२)। यो ठूलो आशिष् हो तर धेरै जसो यसको आनन्द लिन्छन् वास्तवमा परमेश्वरका सन्तान होइनन् र अन्तमा पूर्ण अन्धकारमा फालिनेछन् (यूहन्ना ८:४४; मत्ती ८:१२) ।

धेरै उच्च अर्थमा ती सबै परमेश्वरका सन्तानहरू हुन् । उनीहरूलाई धर्मपुत्र ग्रहणको अनुग्रहको सहभागी बनाइन्छ । मानिसहरूमा, धर्मपुत्रले त्यो कार्यलाई जनाउँछ जसद्वारा एक व्यक्तिले अर्कोको बच्चालाई ठाउँमा लैजान्छ र उसलाई आफ्नो छोराको विशेषाधिकारको हकदार बनाउँछ । आत्मिक धर्मपुत्र ग्रहण त्यो कार्य हो जसद्वारा परमेश्वरले पापीहरूलाई आफ्नो परिवारमा ग्रहण गर्नुहुन्छ र उनीहरूलाई आफ्ना सन्तानको सबै विशेषाधिकारहरूको अधिकार दिनुहुन्छ । पापीहरू स्वाभाविक रूपमा 'शैतानका सन्तान', परमेश्वरको परिवारका लागि विदेशीहरू र क्रोधका उत्तराधिकारीहरू हुन् । धर्मपुत्र ग्रहण गरेर तिनीहरू शैतानको परिवारबाट स्वर्गको परिवारमा अनुवादित हुन्छन् र यसरी तिनीहरूको जेठो भाइको रूपमा, सबै पवित्र स्वर्गदूतहरू र सबै सन्तहरूको साथमा, परमेश्वरका एकमात्र पुत्र येशू ख्रीष्टसँग सङ्गतिमा स्वीकार गरिन्छन् - पृथ्वीमा भएका र स्वर्गमा भएका दुवै ।

अहिले सम्म त्यहाँ नागरिक र आत्मिक ग्रहण बीच समानता छ; तर त्यहाँ पनि महत्त्वपूर्ण बिन्दुहरू छन् जसमा तिनीहरू फरक छन् । मानिसहरूले एक अपरिचित व्यक्तिलाई दोष प्रदान गर्नको लागि ग्रहण गर्छन्, तर परमेश्वरले आदमका छोराछोरीहरू मध्ये कुनैलाई पनि धर्मपुत्र लिनको लागि त्यस्तो कुनै प्रलोभन थिएन । किनकि उहाँ आफैंमा असीम आशिष् हुनुहुन्छ र उहाँसँग 'एकजना प्रिय पुत्र' थियो, जो उहाँको अपरिवर्तनीय आनन्दको वस्तु थियो । मानिसहरूले प्रायः आफ्नो छोरा र उत्तराधिकारी हुन एक जनालाई मात्र धर्मपुत्र

ग्रहण गर्छन् तर परमेश्वरले आफ्नो परिवारमा अनगिन्ती भीड प्राप्त गर्नुहुन्छ र 'धेरै छोराहरूलाई महिमामा ल्याउनुहुन्छ' । मानिसहरू जहिले पनि व्यक्तिमा केही वास्तविक वा अनुमानित उत्कृष्टताबाट प्रभावित हुन्छन् जसलाई उनीहरूले यो दया देखाउँछन् । तर जसलाई परमेश्वरले धर्मपुत्र ग्रहण गर्नुहुन्छ उहाँको पक्षमा सिफारिस गर्नको लागि कुनै पनि राम्रो योग्यताबाट पूर्णतया विपन्न हुन्छन् ।

धर्मपुत्र ग्रहण, परिवर्तनको अवस्था भएकोले, एकै पटक पूरा हुन्छ र ख्रीष्टमा साँच्चै विश्वास गर्ने सबैको समान विशेषाधिकार हो (गलाती ३:२६, २८)। परमेश्वरका केही सन्तानहरूले वरदान र दयालु गुणहरूमा अरूलाई उत्कृष्ट बनाउन सक्छन्; तर परमेश्वरसँगको फिलीयल सम्बन्ध सबैमा समान छ । यो उच्च विशेषाधिकार पूर्णतया परमेश्वरको स्वतन्त्र र सार्वभौम अनुग्रहबाट प्रवाहित हुन्छ । यस आशीर्वादको वरदानमा प्रेम र अनुग्रहको प्रदर्शन छ जुन अभिव्यक्तिलाई पार गर्दछ र यसमा सहभागी हुने सबैको प्रशंसा गर्दछ । “हेर त, पिताले हामीलाई कस्तो किसिमको प्रेम प्रदान गर्नुभएको छ - हामी परमेश्वरका सन्तान कहलिँदछौं; यसैकारण संसारले हामीलाई चिन्दैन, किनभने यसले उहाँलाई चिनेन ।” (१ यूहन्ना ३:१) ।

तर ईश्वरीय अनुग्रह न्यायको दावी र कानूनको सम्मानसँग एकरूपमा दोषीहरूलाई मात्र वितरण गर्न सकिन्छ । यदि परमेश्वरले त्यस्ता विद्रोहीहरूलाई तिनीहरूको अपराधको लागि सन्तुष्टिको माग नगरी आफ्नो पक्ष र परिवारमा ग्रहण गर्नुभएको भए, यसले उहाँको सिद्धताको महिमालाई बदनाम गर्ने थियो र तिनीहरूले उल्लङ्घन गरेको कानूनको अपमान गर्ने थियो । यसैले, यसको योग्य कारणको रूपमा यो विशेषाधिकार ख्रीष्टको आज्ञाकारिता र सन्तुष्टिको आधारमा प्रदान गरिएको छ । “तर जब समय पूरा भयो, तब परमेश्वरले आफ्ना पुत्रलाई पठाउनुभयो, जो स्त्रीद्वारा जन्मनुभयो, व्यवस्थाको अधीनतामा जन्मनुभयो - हामी धर्मपुत्र हुने अधिकार पाऔं भनेर उहाँले यस व्यवस्थाको अधीनतामा भएकाहरूलाई दाम तिरी छुटकारा दिनलाई जन्मनुभयो । (गलाती ४:४, ५)। हाम्रा प्रभु येशू ख्रीष्टको अनुग्रह कस्तो अचम्मको छ, जसले व्यवस्थाको श्राप सहनुभयो, ताकि हाम्रो पुत्रत्वको बन्धन उल्टियोस् ! जसरी उहाँले हाम्रो लागि यो सुअवसर

अमूल्य मूल्यमा प्राप्त गर्नुभयो, त्यसैकारण जब हामी उहाँसँग विश्वासद्वारा एकताबद्ध हुन्छौं तब मात्र हामी यसमा चासो राख्छौं । “तर जतिले उहाँलाई ग्रहण गरे, तिनीहरूलाई उहाँले परमेश्वरका सन्तान हुने अधिकार दिनुभयो, अर्थात् तिनीहरूलाई, जसले उहाँको नाममा विश्वास गर्दछन् ।” (यूहन्ना १:१२) ।

अब हामी परमेश्वरका छोराछोरीहरूको अतुलनीय विशेषाधिकारहरूको सरसरी दृष्टिकोण लिनेछौं ।

१. तिनीहरूले नयाँ नाम प्राप्त गर्छन् । अर्काको परिवारमा लिइएको अपरिचितले, धर्मपुत्रको नाम प्राप्त गर्यो र जसलाई परमेश्वरले ग्रहण गर्नुहुन्छ उनीहरूलाई 'नयाँ नाउँले बोलाइन्छ, जुन प्रभुको मुखले राखेको छ', 'छोराहरूको सम्मानजनक र प्यारो नामबाट पनि । र सर्वशक्तिमान् प्रभुका छोरीहरू' (यशैया ६२:२; २ कोरिन्थी ६:१८) ।

२. तिनीहरूले धर्मपुत्रको आत्मा प्राप्त गर्छन् (रोमी ८:१५; गला. ४:६) । आत्माले उनीहरूमा बच्चाहरूको स्वभाव प्रत्यारोपण गर्नुहुन्छ र तिनीहरूलाई परमेश्वरको प्यारो पुत्रको स्वरूपमा रूपान्तरण गर्नुहुन्छ । उहाँले तिनीहरूको आत्माद्वारा गवाही दिनुहुन्छ कि तिनीहरू परमेश्वरका छोराहरू हुन् । उहाँले तिनीहरूलाई छुटकाराको दिनसम्म मोहर लगाउनुहुन्छ र किनेको सम्पत्तिको मोल नहुँदासम्म तिनीहरूको उत्तराधिकारको बृद्धि हुन्छ (रोमी ८:१६; एफिसी १:१३, १४) ।

३. तिनीहरूले साहसका साथ अनुग्रहको सिंहासनमा पहुँच गर्छन् । परमेश्वरले आफ्ना छोराछोरीहरूलाई स्वतन्त्रताका साथ उहाँको नजिक आउन, उहाँसामु आफ्नो हृदय खन्याउन, आफ्ना सबै अनुरोधहरू उहाँलाई बताउन अनुमति दिनुहुन्छ । र तिनीहरूले यो विश्वासको कदर गर्न सक्छन्, कि यदि तिनीहरूले उहाँको इच्छा अनुसार केही माग्छन् भने, उहाँले तिनीहरूलाई सुन्नुहुन्छ (१ यूहन्ना ५:१४) ।

४. तिनीहरू परमेश्वरको पिताको सहानुभूति र दयाको वस्तु हुन् । उहाँ तिनीहरूको प्रेम जान्नुहुन्छ र सम्झनुहुन्छ कि तिनीहरू धुलो मात्र हुन् । र जब

उहाँले तिनीहरूलाई सच्याउन आवश्यक देख्छ, उहाँले तिनीहरूको लागि आमाबाबुको करुणाको साथ महसुस गर्छन् (भजन १०३:१३)।

५. *तिनीहरूले आफ्नो स्वर्गीय पिताको सुरक्षाको आनन्द लिन्छन् ।* तिनीहरूका आत्मिक शत्रुहरू धेरै छन् र तिनीहरूको जोखिममा परेका खतराहरू धेरै छन् । तर जो न निदाउँछन् न निदाउँछन्, तिनीहरूको हेरचाह बिना थाकेका छन् । उहाँले आफ्ना स्वर्गदूतहरूलाई तिनीहरूको बारेमा आज्ञा दिनुहुन्छ, जसले तिनीहरूको वरिपरि छाउनी राख्छन्, र, हामीलाई अज्ञात तरिकाले तिनीहरूका लागि धेरै दयालु कार्यहरू गर्छन् (भजन ३४:७; हिब्रू १:१४) ।

६. *तिनीहरूको स्वर्गीय पिताद्वारा प्रदान गरिएको हो ।* उहाँलाई थाहा छ कि उनीहरूलाई यस संसारमा उहाँको ईश्वरीय अनुग्रहको खाँचो छ र यो उहाँले रोक्नुहुन्न (मत्ती ६:३०-३२; भजन ३४:९, १०)। तिनीहरूको आत्माको लागि उहाँले आफ्नो वचनमा उपयुक्त व्यवस्था गर्नुभएको छ र उहाँले तिनीहरूलाई तिनीहरूको विविध परिस्थिति अनुसार अनुग्रहको आपूर्तिहरू सञ्चार गर्नुहुन्छ (फिलि. ४:१९) ।

७. *आवश्यक पर्दा पितृको सुधार रोकिदैन (हिब्रू १२:६) ।* यो, वास्तवमा, तिनीहरू एक विशेषाधिकारको सट्टा सजायको रूपमा मात्र उपयुक्त छन्; तर यो पितृप्रेमको फल हो, यो तिनीहरूको लाभको लागि हो, र आशिषको रूपमा प्रतिज्ञा गरिएको छ (भजन ८९:३०-३४) । यी सुधारहरू, यद्यपि वर्तमान आनन्दको लागि होइन, तर दुःखदायी, तिनीहरूको आध्यात्मिक लाभलाई बढावा दिन्छ; र परमेश्वरका धेरै छोराछोरीहरूले उनीहरूको आनन्दित अनुभवबाट स्वीकार गरेका छन्, कि उनीहरूलाई दुःखी हुनु राम्रो थियो (भजन ९४:१२; ११९:६७, ७१; अय्यूब ५:१७) ।

८. *तिनीहरूको पुत्रत्वको अवस्था र त्यो राज्यसँग सम्बन्धित सबै विशेषाधिकारहरूमा अपरिवर्तनीय स्थापना ।* जसरी तिनीहरूका स्वर्गीय पिताले तिनीहरूलाई कहिल्यै त्याग्नहुने छैन, त्यसैले तिनीहरू पूर्णतया र अन्तमा उहाँबाट अलग हुनेछैनन् (यर्मि. ३२:४०) ।

९. तिनीहरू सबै प्रतिज्ञाका उत्तराधिकारी हुन् । यी अति महान र बहुमूल्य छन्; तिनीहरू परमेश्वरका छोराछोरीहरूलाई राख्न सकिने हरेक अवस्थामा अनुकूल छन्; र प्रतिज्ञा गरेको विश्वासयोग्य हो (हिब्रू ६:१२, १७) ।

१०. तिनीहरू एक धनी र गौरवशाली सम्पदाका उत्तराधिकारी हुन्, जुन तिनीहरूका लागि स्वर्गमा आरक्षित छ (१ पत्रुस १:४) । उनीहरूलाई 'मुक्तिको उत्तराधिकारी' (हिब्रू १:१४); 'जीवनको अनुग्रहका उत्तराधिकारीहरू' (१ पत्रुस ३:७); 'राज्यका उत्तराधिकारीहरू' (याकूब २:५); र 'परमेश्वरका उत्तराधिकारीहरू' (रोमी ८:१७) भनिन्छ ।

सबै साँचो विश्वासीहरू कति सम्मानित छन् ! परमेश्वरका छोराहरू जत्तिकै आदरणीय चरित्र कस्तो छ ! साँच्चै, तिनीहरू जुन गरिमामा उन्नत छन्, त्यो संसारको लागि सुस्पष्ट छैन, न त सधैं आफैँले बुझिन्छ; तर येशू ख्रीष्टको प्रकाशको दिन 'परमेश्वरका छोराहरूको प्रकट हुने दिन' हुनेछ (रोमी ८:१९) । त्यसपछि ख्रीष्टले तिनीहरूलाई जम्मा भएको संसारको सामु आफ्ना भाइहरूको रूपमा स्वीकार गर्नुहुनेछ र तिनीहरूलाई त्यो सम्पदाको पूर्ण स्वामित्वमा राख्नुहुनेछ जुन उहाँ तिनीहरूको लागि तयार गर्न जानुभएको छ । यसकारण, तिनीहरूले उहाँको महिमित उपस्थितिको खोजी गरून् । यस बीचमा, परमेश्वरका छोराहरूको रूपमा हिँड्ने, हानिरहित र हप्काउने र संसारमा ज्योतिको रूपमा चम्कने उनीहरूलाई तिनीहरूको उच्च चरित्र र तिनीहरूको उच्च संभावनाहरू अनुसार काम गरौं ।

## अध्याय १३

### पवित्रिकरण

### (SANCTIFICATION)

#### खण्ड १

तिनीहरू जो प्रभावकारी रूपमा बोलाइएका र नयाँ गरि जन्माइएका छन् तिनीहरूमा नयाँ हृदय र नयाँ आत्मा सिर्जना गरिएको छ । जसको कारण तिनीहरू वास्तवमा र व्यक्तिगत रूपमा ख्रीष्ट येशुको मृत्यु र पुनरुत्थानको अनुग्रहद्वारा शुद्धिकरण गरिएका छन् । यो काम उहाँले आफ्नो आत्मा र वचन तिनीहरूमा हालीदिएर गर्नुहुन्छ र सम्पूर्ण शरीरको पापको प्रभुत्व नाश हुनुका साथै त्यसका कामवासना पनि कमजोर र नाश हुँदछ । र तिनीहरू सशक्त रूपमा उद्धार दिने अनुग्रहमा साँचो पवित्रताको अभ्यास गर्नको लागि उनीहरूलाई पुनर्जीवित र बलियो बनाइन्छ । साँचो पवित्रता विना कुनै पनि मानिसले परमेश्वरलाई देख्न असम्भव छ ।

(१ को. ६:११; प्रे. २०:३२; फिलि. ३:१०; रोमी ६:५, ६. युह. १७:१७; एफे ५:२६; २ थेस. २:१३. रोमी ६:६, १४. गला. ५:२४; रोमी ८:१३. कल. १:११; एफे ३:१६, १७, १८, १९. २ को. ७:१; हिब्रू १२:१४)

#### खण्ड २

शुद्धिकरण मानिसको सम्पूर्ण पक्षमा लागु भएतापनि यस जीवनमा यो अपूर्ण छ । हाम्रो शरीरको प्रत्येक भागमा अझै पनि केही मात्रामा भ्रष्टता रहिरहन्छ त्यसकारण यस जीवनमा पापमय शरीर आत्माको विरुद्धमा र आत्मा शरीरको विरुद्धमा निरन्तर र बेमेल तरिकामा युद्ध भइरहन्छ ।

(१ थेस. ५:२३. १ युह. १:१०; रोमी ७:१८, २३; फिलि. ३:१२. गला. ५:१७; १ प्रे. २:११)

#### खण्ड ३

आत्मा र शरीर बिच युद्ध भएतापनि पाप स्वभाव अझै बाँकी रहेको कारणले गर्दा केही समयको लागि धेरै प्रबल हुन सक्छ यद्यपि ख्रीष्टको शुद्धिकरणको आत्माबाट शक्तिको निरन्तर आपूर्ति हुन्छ जसले गर्दा नयाँ सृष्टिले त्यसमाथि विजय हासिल



गर्दछ । यसरी सन्तहरू अनुग्रहमा अधि बढ्छन् र परमेश्वरको भयमा पवित्रतालाई पूर्ण पार्न खोज्छन् ।

(रोमी ७:२३, रोमी ६:१४; १ युह. ५:४; एफे. ४:१५, १६, २ पत्रुस. ३:१८; २ को. ३:१८, २ को. ७:१)

## व्याख्या

धर्मशास्त्रमा, पवित्रीकरण शब्दले विभिन्न प्रकारका इन्द्रियहरू बोकेको छ । यसले एक पवित्र प्रयोगको लागि सामान्यबाट अलग हुनु वा परमेश्वरको सेवामा समर्पणलाई जनाउँछ । यसरी वेदी, मन्दिर, पुजारीहरू र सबै पवित्र भाँडाकुँडाहरू, पवित्र गरियो । यसले औपचारिक अशुद्धताबाट शुद्धिकरणलाई पनि जनाउँछ (हिब्रू ९:१३)। तर विश्वासीहरूको पवित्रीकरण, जसको यस अध्यायले व्यवहार गर्दछ, तिनीहरूको पापको प्रदूषणबाट शुद्धीकरण र परमेश्वरको छवि पछि तिनीहरूको प्रकृतिको नवीकरणमा समावेश छ ।

एन्टिनोमियनहरू राख्छन्, कि विश्वासीहरू केवल ख्रीष्टको पवित्रताद्वारा पवित्र हुन्छन् र उनीहरूमा कुनै अन्तर्निहित पवित्रता समावेश गरिएको छैन, न आवश्यक छ । यो एक ठूलो र खतरनाक त्रुटि हो; र, यसको विरोधमा, हाम्रो कन्फेशनले दावी गर्दछ, विश्वासीहरू वास्तवमै र व्यक्तिगत रूपमा पवित्र हुन्छन् । तिनीहरूको पवित्रीकरणमा 'तिनीहरूका सदस्यहरूमा पापको पीडा' समावेश छ । यसमा "आत्माका फलहरू, जस्तै प्रे तर आत्माको फल हो: प्रेम, आनन्द, मेलमिलाप, सहनशीलता, कृपा, भलाइ, विश्वास, नम्रता, संयम" (गला. ५:२२) समावेश छ । यी व्यक्तिगत कुरा हुन्; तिनीहरू विश्वासीहरूको हृदयमा बनाइएका छन् र तिनीहरूको स्वभाव र जीवनमा उत्पादन गरिन्छ । तिनीहरू ख्रीष्टमा छन् भन्नु बेतुकको हो र विश्वासीहरूलाई दोष लगाइन्छ । ती हामीलाई दिइएको पवित्र आत्माका प्रभावहरू हुन्, जसको कार्यहरू ख्रीष्ट आफैले, 'हामी भित्रको पानीको इनार, अनन्त जीवनको लागि उभिएको' सँग तुलना गर्नुभएको छ ।

रोमनवादीहरू, जसरी हामीले पहिले याद गरेका थियौं, पवित्रीकरणको साथ धर्मिकरणलाई भ्रमित गर्दछ; र, यसले विभिन्न खतरनाक गल्तीहरूलाई निम्त्याउँछ, हामी धेरै बुँदाहरू उल्लेख गर्नेछौं जसमा तिनीहरू फरक छन् ।

तिनीहरू तिनीहरूको प्रकृतिमा भिन्न छन्; धर्मीकरण राज्यको सापेक्ष परिवर्तन हो; पवित्रीकरण सम्पूर्ण मानिस, आत्मा र शरीरको वास्तविक परिवर्तन हो । तिनीहरू तिनीहरूको क्रममा भिन्न छन्; धर्मीकरण, प्रकृतिको क्रममा, यद्यपि समयको होइन, पवित्रीकरण अधि; किनकि धार्मिकतालाई प्रकृतिको क्रममा, पवित्रताभन्दा पहिले, प्रत्यारोपित र अन्तर्निहित मानिन्छ । तिनीहरू तिनीहरूको मामिलामा भिन्न छन्; धर्मी ठहराउने कुरा ख्रीष्टको धार्मिकता हो । पवित्रीकरणको कुरा भनेको अन्तर्निहित धार्मिकता हो । तिनीहरू तिनीहरूको रूपमा भिन्न छन्; धर्मीकरण एक न्यायिक कार्य हो जसद्वारा पापीलाई धर्मी घोषित गरिन्छ; पवित्रीकरण एक शारीरिक वा नैतिक कार्य हो, वा बरु कार्यहरूको एक शृंखला हो, जसद्वारा आत्माको गुणहरूमा परिवर्तन हुन्छ । तिनीहरू तिनीहरूको गुणहरूमा भिन्न छन्; औचित्य एकै पटक सिद्ध हुन्छ, र सबै विश्वासीहरूमा समान हुन्छ; पवित्रीकरण सुरुमा अपूर्ण छ, र विभिन्न व्यक्तिहरूमा प्रगतिको विभिन्न स्तरहरूमा अवस्थित छ; त्यसैले पहिलेको कार्य भनिन्छ, र पछिल्लोलाई कार्य भनिन्छ । भिन्नताका अन्य बिन्दुहरू उल्लेख गर्न सकिन्छ, तर हामी केवल थप्छौं, कि औचित्यमा हामीले स्वर्गको उपाधि प्राप्त गर्दछौं; पवित्रताले हामीलाई यसको लागि एक मिलन, र यसको मजा लिने क्षमता दिन्छ ।

पवित्रीकरण एक विशेषाधिकार र कर्तव्य दुवै हो । एउटा दृष्टिकोणमा यो परमेश्वरको काम हो र अर्कोमा यो अलौकिक अनुग्रहद्वारा सहयोग गरिएको मानिसको काम हो । विशेषाधिकारको रूपमा, यो सुसमाचारमा दयालु रूपमा प्रतिज्ञा गरिएको छ (इजकिएल ३६:२७) । कर्तव्यको रूपमा, यो कानूनद्वारा आवश्यक छ; यसैले हामी आफैलाई 'नयाँ हृदय बनाउन', र 'शरीर र आत्माको सबै फोहोरताबाट आफूलाई शुद्ध पार्न, परमेश्वरको डरमा पवित्रतालाई सिद्ध गर्न' बोलाइन्छ (इज. १८:३१; २ कोरिन्थी ७: १)

पवित्रीकरण प्रारम्भिक र प्रगतिशील रूपमा मात्र सकिन्छ । प्रारम्भिक पवित्रीकरण नयाँ जन्म जस्तै हो, जसद्वारा हामी 'नयाँ प्राणीहरू' बन्छौं - 'पुरानो चीजहरू हटाइँदैछ, र सबै चीजहरू नयाँ हुँदैछन्' । प्रगतिशील पवित्रीकरणमा, बूढो मानिसका धेरै अभिलाषाहरू अधिक र अधिक कमजोर र मर्माहत हुन्छन् ।

प्रारम्भिक पवित्रीकरणमा, ख्रीष्टको आत्माले उहाँको सबै अनुग्रहहरूको जोशको साथ हृदयमा प्रवेश गर्नुहुन्छ र तिनीहरूलाई त्यहाँ प्रत्यारोपण गर्नुहुन्छ । प्रगतिशील पवित्रीकरणमा, यी अनुग्रहहरू अधिक र अधिक छिटो र बलियो हुन्छन् । प्रारम्भिक पवित्रीकरणमा, आत्मिक जीवनको सिद्धान्त प्रत्यारोपित गरिन्छ र ईश्वरीय छविको रेखाहरू आत्मामा हल्का रूपमा प्रभावित हुन्छन् । प्रगतिशील पवित्रीकरणमा, आत्मिक जीवन बढ्छ र ईश्वरीय स्वरूपको रूपरेखाहरू बिस्तारै भरिन्छ । छोटकरीमा भन्नुपर्दा, नयाँ सृष्टिले ख्रीष्टमा सिद्ध मानिसको पूर्ण कदमा नपुगुञ्जेल नयाँ जन्ममा सुरु भएको कामलाई पवित्रीकरणमा अघि बढाइन्छ (फिलि. १:६) ।

पवित्रता सम्पूर्ण मानिसमा फैलिएको छ, आत्माका सबै क्षमताहरू र शरीरका सबै अंगहरूमा फैलिएको छ (१ थेस्सलोनिकी ५:२३) । हाम्रो सम्पूर्ण प्रकृति मूलतः परमेश्वरको स्वरूपमा सृष्टि गरिएको थियो; पापको प्रवेशद्वारबाट यो स्वरूप पूर्ण रूपमा विकृत र हराएको थियो; त्यसैले भ्रष्ट र भ्रष्ट प्रकृतिलाई 'बुढो मानिस' भनिन्छ, किनभने यसले सम्पूर्ण मानिसलाई संक्रमित गर्छ, र आत्मा र शरीर दुवैलाई अपवित्र बनाउँछ । अब, जसरी मौलिक भ्रष्टता सम्पूर्ण मानिसमा व्याप्त छ, त्यसरी नै पवित्र अनुग्रह प्रत्येक भागमा फैलिएको छ; तसर्थ, हाम्रो प्रकृति, परमेश्वरको स्वरूप पछि नवीकरण गरिएको, 'नयाँ मानिस' भनिन्छ, किनभने पवित्रतामा संचार गरिएको पवित्रताले सम्पूर्ण मानिसलाई अधिकार दिन्छ र सम्मानित गर्दछ ।

पवित्रता यस जीवनमा अपूर्ण छ । त्यहाँ मानिसहरू थिए, र अझै पनि छन्, जसले कायम राख्छन्, कि पापरहित पूर्णता यस जीवनमा प्राप्य छ । ख्रीष्टको सिद्ध पवित्रतालाई विश्वासीहरूका लागि अङ्कित गरिएको छ भनी दाबी गर्ने एन्टिनोमियनहरूद्वारा यो कुरा हो । यसलाई रोमनवादीहरू, सोसिनियनहरू र अरूहरूले पनि मानेका छन्, जसले विश्वासीहरूले पूर्ण जन्मजात पवित्रता पाएका छन् वा प्राप्त गर्न सक्छन् भनी पुष्टि गर्छन् ।<sup>80</sup> पापरहित पूर्णताको सिद्धान्त पनि मेथोडिस्टहरूको संस्थापकद्वारा राखिएको थियो; र उहाँका

<sup>80</sup> यी विचारहरूको पूर्ण विवरणको लागि, हिलको लेक्चरहरू, हेर्नुहोस्, पृष्ठ ३०३ ।

अनुयायीहरूले पनि उही धारणा राखेका छन् ।<sup>81</sup> त्यस्ता विचारहरूको विरोधमा, हाम्रो विश्वासको स्वीकारले निश्चित रूपमा पुष्टि गर्छ कि पवित्रता 'यस जीवनमा अपूर्ण छ' । यद्यपि यो सम्पूर्ण मानिसमा फैलिएको छ, तर 'त्यहाँ अझै पनि भ्रष्टाताका केही अवशेषहरू प्रत्येक भागमा छन्' । पापरहित सिद्धताको सिद्धान्तको विरुद्धमा धर्मशास्त्रमा धेरै स्पष्ट प्रमाणहरू छन् (उपदेशक ७:२०; याकूब ३:२; हितोपदेश २०:९; १ यूहन्ना १:८) । सिद्ध उपनाम वास्तवमा धेरै सन्तहरूमा लागू हुन्छ, तर यसलाई तुलनात्मक रूपमा बुझ्नु पर्छ, जसमा 'नोआ आफ्नो पुस्तामा सिद्ध थिए'; वा, इमानदारी वा ईमानदारीको पर्यायवाची रूपमा, जसको अर्थमा परमेश्वरले अब्राहामलाई भन्नुभयो, 'मेरो अगाडि हिड, र तिमी सिद्ध बन ।' धर्मशास्त्रमा उल्लेख गरिएका सबैभन्दा प्रतिष्ठित सन्तहरू पापबाट मुक्त थिएनन् भन्ने दोष र दोषहरूबाट स्पष्ट हुन्छ । उनीहरूको आचरणमा पत्ता लाग्यो । तिनीहरू कल्पना गर्नबाट टाढा थिए कि तिनीहरूले पापरहित सिद्धतामा पुगेका थिए (अध्यूब ९:२०; भजन १९:१२; फिलि. ३:१२) । प्रत्येक साँचो ख्रीष्टियनले निश्चित रूपमा पूर्णताको आकांक्षा गर्नेछ; तर यस जीवनमा कसैले पनि पूर्णता प्राप्त गर्न सक्दैन ।

प्रत्येक सन्तमा अनुग्रह र भ्रष्टाताको अवशेष दुवै रहेको हुनाले यी दुई विपरीत सिद्धान्तहरूबीच 'निरन्तर र असंलग्न युद्ध' हुनेछ । यो द्वन्द्वलाई धेरै उल्लेखनीय ढंगले वर्णन गरिएको छ (रोमी ७; गलाती ५:१७) । कहिले एक सिद्धान्त प्रबल हुन्छ र कहिले अर्को; तर अनुग्रहले अन्ततः जित्नेछ ।

पवित्रीकरणको आवेगपूर्ण वा गतिशील कारण परमेश्वरको स्वतन्त्र अनुग्रह हो (तीतस ३:५) । योग्य कारण ख्रीष्टको रगत र धार्मिकता हो (तीतस २:१४) । प्रभावकारी कारण पवित्र आत्मा हो (१ पत्रुस १:२; २ थेस्सलोनिकी २:१३; १ कोरिन्थी ६:११) । साधनको कारण ख्रीष्टमा विश्वास हो (प्रेरित १५:९; २६:१८) । बाहिरी माध्यम भनेको पढेको र प्रचार गरिएको वचन, संस्कार र प्रार्थना हो (यूहन्ना १७:१७; १ पत्रुस २:२) । विश्वासीहरूको पवित्रतालाई बढावा दिनको लागि

<sup>81</sup> रिचार्ड वाटसनको ईश्वरशास्त्र संस्था, भाग ४, पृष्ठ १४० ।

प्रबन्धहरू, विशेष गरी दुःखदायी व्यवस्थाहरू पनि आशिषित हुन्छन् (रोमी ८:२८; ५:४-५) ।

पवित्रता, यद्यपि यसले हामीलाई स्वर्गको उपाधि दिन सक्दैन, अपरिहार्य रूपमा आवश्यक छ । यो ईश्वरीय र अपरिवर्तनीय संविधान द्वारा आवश्यक छ; किनकि 'पवित्रता बिना कसैले प्रभुलाई देखेछैन' (हिब्रू १२:१४) । परमेश्वरले यसलाई अपरिवर्तनीय नियमको रूपमा लागू गर्नुभएको छ, कि अपवित्र हुने कुनै पनि कुरा स्वर्गीय सहरमा पस्ने छैन (प्रकाश २१:२७) । यो स्वर्गको तयारीको रूपमा पनि आवश्यक छ । यो हाम्रो उपाधिको प्रमाण हो र आनन्दको आनन्द लिन र स्वर्गीय संसारको काममा संलग्न हुनको लागि हाम्रो मिलन गठन गर्दछ । "हृदयमा शुद्ध हुनेहरू धन्य हुन्, किनभने उनीहरूले परमेश्वरलाई देखेछन् ।" (मत्ती ५:८) ।

त्यसोभए, नियुक्त साधनहरूको लगनशील प्रयोगमा उत्कटताका साथ 'पवित्रताको पालना' गरौं । 'यो परमेश्वरको इच्छा हो, हाम्रो पवित्रता पनि।' यो उहाँको स्पष्ट आज्ञा हो: 'तिमीहरू पवित्र होओ; किनकि म पवित्र छु' । जसलाई उहाँले अन्तको रूपमा महिमा गर्न नियुक्त गर्नुभयो, उहाँले साधनको रूपमा पवित्रतालाई रोज्नुभयो, जसको बिना कसैले त्यो अन्त प्राप्त गर्न सक्दैन (एफिसी १:४) । यो, येशू ख्रीष्टद्वारा हाम्रो उद्धारको अन्त्य पनि हो (एफिसी ५:२५, २६) । उहाँ हामीलाई क्रोधबाट बचाउन मात्र होइन, तर हाम्रा पापहरूबाट बचाउन मर्नुभयो । पवित्रता हाम्रो प्रकृतिको आदिम महिमा थियो, र के हामीले त्यो महिमा पुनः प्राप्त गर्न कोसिस गर्दैनौं - हामीलाई सृष्टि गर्नुहुनेको स्वरूपमा पुनर्स्थापित गर्न ? पवित्रता प्रख्यात रूपमा परमेश्वरको महिमा हो र के हामी पवित्रतामा उहाँसँग मिल्दोजुल्दो खोज्ने छैनौं ? हामीलाई 'प्रकाशमा सन्तहरूको उत्तराधिकारको सहभागी हुनको लागि भेट्न' बनाउन पवित्रता आवश्यक छ । अभिमान र भ्रामक हो ख्रीष्टलाई पछि देखे आशा, जसले यहाँ उहाँसँग अनुरूप हुनको लागि उत्कट इच्छा र उत्कट प्रयास उत्पन्न गर्दैन । "अनि उहाँमा यो आशा राख्ने हरेक मानिसले जस्तो उहाँ शुद्ध हुनुहुन्छ, त्यस्तै गरी आफूलाई शुद्ध पार्दछ ।" (१ यूहन्ना ३:३) ।

## अध्याय १४

### उद्धार दिने विश्वास

### (SAVING FAITH)

#### खण्ड १

विश्वासको अनुग्रह जसद्वारा चुनिएकाहरूलाई तिनीहरूको आत्माको उद्धारको लागि विश्वास गर्न सक्षम बनाइन्छ, यो ख्रीष्टको आत्माको काम हो जुन तिनीहरूको हृदयमा गरिन्छ । सामान्यतया यो वचनको सेवकाइद्वारा प्रभावकारी बनाइन्छ । धार्मिक पवित्र विधिहरूको अभ्यास (बप्टिस्मा र प्रभु भोज) र प्रार्थनाद्वारा पनि यो विश्वास अभिवृद्धि र मजबुत बनाइएको हुन्छ ।

(हिब्रू १०:३९. २ को. ४:१३; एफे १:१७, १८, १९; एफे २:८. रोमी १०:१४, १७. १ प्रे. २:२; प्रे. २०:३२; रोमी ४:११; लुका १७:५; रोमी १:१६, १७)

#### व्याख्या

‘जसले विश्वास गर्छ र बप्टिस्मा लिन्छ, उसले उद्धार पाउनेछ । तर जसले विश्वास गर्दैन उसलाई धिक्कारिनेछ’ मुक्तिदाता स्वयंको गम्भीर घोषणा हो । यसरी मुक्तिको विषयमा विश्वासलाई तोकिएको स्थानले यस अध्यायको विषयको गहिरो चासो रहेको देखाउँछ । यदि हराएका पापीहरूको पुनः प्राप्तिको लागि मुक्तिदाता आवश्यक थियो भने, मुक्तिदातामा विश्वास गर्नु मुक्तिको वास्तविक आनन्दको लागि कम आवश्यक छैन । त्यसकारण विश्वासलाई बचाउने प्रकृतिको धर्मशास्त्रीय दृष्टिकोण राख्नुको ठूलो महत्त्व स्पष्ट हुनुपर्छ । वर्तमान खण्डले हामीलाई सिकाउँछ:

१. यस विश्वासका विषयहरू चुनिएका पापीहरू हुन् । अनन्तकालदेखि अनन्त जीवनको लागि चुनिएका सबैलाई समयमै तिनीहरूको आत्माको उद्धारमा विश्वास गर्न ल्याइन्छ । एक प्रेरितले पुष्टी गरे: ‘जति धेरै अनन्त जीवनको लागि नियुक्त गरिएका थिए र विश्वास गरे’, ख्रीष्ट आफैले घोषणा गर्नुहुन्छ: ‘पिताले मलाई दिनुहुने सबै मकहाँ आउनेछन्’ (प्रेरित १३:४८; यूहन्ना ६:३७) ।

'परमेश्वरका चुनिएकाहरूको विश्वास' अरू सबै प्रकारको विश्वासभन्दा फरक छ । बचाउने विश्वास अलौकिक हो - एक नवीकरण आत्माको कार्य - एक जीवित सिद्धान्त, जसले हृदयलाई शुद्ध पार्छ, प्रेमद्वारा काम गर्दछ र संसारलाई जित्छ, त्यसकारण यो प्राकृतिक, मृत वा साझा विश्वासबाट व्यापक रूपमा फरक हुनुपर्छ । यसलाई 'अमूल्य विश्वास', 'अस्पष्ट विश्वास', 'परमेश्वरको सञ्चालनको विश्वास' भनिन्छ र त्यो विश्वास जसमा धर्मशास्त्रले यति धेरै भेदभावपूर्ण विशेषणहरू लागू गर्दछ पक्कै पनि आफैमा केही विशिष्ट गुणहरू हुनुपर्छ । तदनुसार, हामीले विश्वास गर्ने धेरैको धर्मशास्त्रमा पढ्छौं तर पनि बचाउने विश्वास थिएन । जादूगर सिमोनले विश्वास गरे, अग्रिपाले विश्वास गरे, ढुङ्गाको जमिनको तुलनामा श्रोताहरूले विश्वास गरे, धेरैले येशूको नाउँमा विश्वास गरे, जब तिनीहरूले उहाँले गर्नुभएका चमत्कारहरू देखे । 'तर उहाँले आफूलाई तिनीहरूसामु सुम्पनु भएन किनभने उहाँले सबै मानिसहरूलाई चिन्नुहुन्थ्यो ।' त्यसोभए, यो स्पष्ट छ कि 'तिनीहरू सही, सावधानीपूर्वक वा सुरक्षित रूपमा बोल्दैनन्, जसले सबै प्रकारका विश्वासहरू एउटै विशिष्ट प्रकृतिको हुन प्रतिनिधित्व गर्छन्; किनभने तिनीहरू सबै केही साधारण कार्य वा मनको अनुनयमा सहमत हुन सक्छन् । मानव गवाहीमा कुनै पनि सामान्य तथ्यको विश्वास, र धर्मशास्त्रमा लिपिबद्ध कुनै पनि सिद्धान्त वा तथ्यहरूलाई मानिसहरू वा शैतानहरूले दिएको प्रत्येक स्वीकृति, त्यससँग उस्तै प्रकारको हो भन्ने सोच्नु ठूलो र खतरनाक गल्ती हुनुपर्दछ । यद्यपि पछिल्लाका लागि आवश्यक धेरै चीजहरू चाहन्छन्, जसको बारेमा धेरै बोलिएको छ र जुन परमेश्वरको पुस्तकमा धेरै उच्च रूपमा लिइन्छ ।'<sup>82</sup>

---

<sup>82</sup> दि. लेट. प्रोफेसर ब्रुसको (अफ. ह्याइटबर्न) इभान्जेलिकल डिस्कोर्सेस, पृष्ठ १०६ । राष्ट्रपति एडवर्डसको 'विविध अवलोकन' मा यस बिन्दुमा केही उत्कृष्ट टिप्पणीहरू छन् । 'उद्धार गर्ने विश्वास प्रकृति र सारमा साझा विश्वास भन्दा फरक छ' भनेर प्रमाणित गर्न धेरै तर्कहरू थपेपछि, उनी भन्छन्: 'सामान्य र उद्धार गर्ने विश्वासमा कुनै आवश्यक भिन्नता छैन भनेर तपाईंले त्यस्तो कुनै पनि सिद्धान्तलाई कसरी मनोरञ्जन गर्नुहुन्छ होशियार हुनुहोस्; र ती दुवै धर्मका सिद्धान्तहरूको बुझाइको मात्र सहमतिमा समावेश हुन्छन् । यो सिद्धान्त झटो छ, के भनिएको छ द्वारा प्रकट हुन्छ; र यदि यो गलत हो भने, यो अत्यन्तै खतरनाक हुनुपर्छ ।' विश्वासको धारणालाई सरल बनाउने चाहनाले केही पछिल्ला लेखकहरूलाई सत्यको सरल विश्वासको रूपमा बचत गर्ने विश्वासलाई प्रतिनिधित्व गर्न प्रेरित गरेको छ - जस्तो कि फरक-फरक छ, कार्यको सन्दर्भमा, कुनै

२. यो विश्वास पवित्र आत्माद्वारा चुनिएका मानिसहरूको हृदयमा बसेको हो । कसै-कसैले स्पष्ट रूपमा पुष्टि गर्छन् कि प्रत्येक मानिसमा आत्माको प्रभावबाट स्वतन्त्र रूपमा सुसमाचारमा विश्वास गर्ने पूर्ण शक्ति हुन्छ । र अरूहरू, जसले ईश्वरीय प्रभावको आवश्यकतालाई बुझ्दछन्, अझै पनि कुनै प्रत्यक्ष विशेष प्रभाव चाहिन्छ वा प्रदान गरिएको छ भन्ने कुरालाई अस्वीकार गर्छन् । र यसैले अन्ततः मानिसको स्वतन्त्र इच्छामा अर्को भन्दा एकमा विश्वासको अस्तित्वलाई श्रेय दिनुहोस् । त्यो मानिस, आफ्नो पतित अवस्थामा, 'कुनै पनि आत्मिक असल साथको मुक्तिको लागि इच्छाको सबै क्षमता गुमायो', हामीले पहिले स्थापित गर्ने प्रयास गरेका थियौं,<sup>83</sup> र अब मात्र धर्मशास्त्रको स्पष्ट गवाहीलाई अपील गर्नेछौं । विश्वासलाई 'परमेश्वरको वरदान' भनी घोषणा गरिएको छ - 'परमेश्वरको कार्य' हो - र 'परमेश्वरले उहाँलाई मरेकाहरूबाट बौरी उठाउनुहुँदा ख्रीष्टमा भएको जस्तो महाशक्तिको परिश्रमको आवश्यकता छ' (एफिसी १. : १९, २:१८; कल. २:१२) । पवित्र आत्मालाई 'विश्वासको आत्मा' भनिन्छ (२ कोरिन्थी ४:१३); र विश्वासलाई 'आत्माका फलहरू' मा उल्लेख गरिएको छ (गलाती ५:२२); किनकि चुनिएकाहरूको हृदयमा विश्वासको उत्पादन विशेष रूपमा उहाँको हो, ख्रीष्टद्वारा खरिद गरिएको छुटकाराको प्रयोगको रूपमा हुन्छ ।

३. त्यो विश्वास सामान्यतया वचनको सेवकाईद्वारा चुनिएकाहरूको हृदयमा हुन्छ । "यसकारण विश्वास सुनाइद्वारा आउँछ र सुनाइचाहिँ परमेश्वरको वचनद्वारा आउँछ ।" (रोमी १०:१७) । कतिपयले यस मामिलामा बाहिरी माध्यमबाहेक अरू कुनै प्रभाव पार्ने अनुमति दिन्छन् । तिनीहरूले धर्मशास्त्रका ती खण्डहरूको सादा आयातलाई व्याख्या गर्छन् जसले विश्वासको उत्पादनलाई तत्काल ईश्वरीय प्रभावको रूपमा वर्णन गर्दछ, मानौं कि परमेश्वरले मानिसहरूलाई सत्य र यसको प्रमाणहरू प्रदान गर्नु भन्दा बढी उद्देश्य थिएन । तिनीहरूको व्याख्या अनुसार, ख्रीष्टको त्यो सशक्त घोषणा, 'पिताले उहाँलाई

---

पनि सामान्य ऐतिहासिक तथ्यको विश्वासको यो दृष्टिकोण अपनाउने व्यक्तिहरूले तीव्र एडवर्डसको तर्कलाई तौल्यु राम्रो हुन्छ ।

<sup>83</sup> पृष्ठ १५८-१५९ हेर्नुहोस् ।



नदिनु भएको बाहेक कोही पनि मसँग आउन सक्दैन,' यसको अर्थ पिताले उनीहरूलाई धर्मशास्त्र दिनुहुन्छ भन्ने हो । यो कुशल कर्ताको ठाउँमा साधनहरू प्रतिस्थापन गर्न हो । यदि काम बाहिरी माध्यमबाट मात्र प्रभावकारी हुन्छ भने, विश्वासको उत्पादनमा पवित्र आत्माको कुरा गर्नुमा कुनै औचित्य हुन सक्दैन । तर हाम्रो स्वीकारोक्तिले पवित्र आत्माको काम र वचनको सेवाको बिचमा स्पष्ट रूपमा भिन्नता देखाउँछ । हृदयमा आत्माको छुट्टै र तत्काल प्रभाव हुन्छ तर आत्माले सामान्यतया माध्यमद्वारा काम गर्नुहुन्छ र पढेको वा प्रचार गरिएको वचन ईश्वरीय नियुक्तको माध्यम हो जसद्वारा उसले सामान्यतया आफ्नो प्रभावलाई सञ्चार गर्छ । लिडिया, अरूसँग समान रूपमा पावलले प्रचार गरेको वचन सुने तर 'परमप्रभुले उनको हृदय खोलिदिनुभयो' । प्रेरितले स्पष्ट रूपमा सुसमाचार र शक्ति बिचको भिन्नता छ जसले यसलाई सफल बनाउँछ: 'हाम्रो सुसमाचार तिमीहरूकहाँ शब्दमा मात्र होइन, शक्ति र पवित्र आत्मामा पनि आयो...' (१ थेस्सलोनिकी १:५) ।

## खण्ड २

एक ख्रीष्टियनले वचाउने विश्वासद्वारा वचनमा प्रकट पारिएका सबै कुरालाई सत्य हो भनी विश्वास गर्दछ किनकि परमेश्वरको अख्तियार त्यहाँ स्वत बोल्छ र बाइबलको प्रत्येक खण्डमा समावेश भएको वचनको शिक्षालाई सही तरिकाले व्यवहार गर्दछ । यी कामहरूले आज्ञाहरूको पालन गर्दछ, चेतावनीहरूप्रति भयवीत हुँदै जान्छ साथै यस जीवनमा र आउने जीवनको लागि परमेश्वरको प्रतिज्ञाहरूलाई अङ्गाल्दै जान्छ । तर बचाउने विश्वासको प्रमुख कार्यहरू भनेको स्वीकार गर्नु, ग्रहण गर्नु र ख्रीष्टमा मात्र आराम गर्नु हो । केवल उहाँमा मात्र धर्मीकरण, पवित्रिकरण र अनन्त जीवनको लागि पूर्ण रूपमा निर्भर रहनु हो जुन अनुग्रहको करारको परिणाम हो ।

(यूहन्ना ४:४२; १ थेस्स. २:१३; १ यूहन्ना ५:१०; प्रेरित २४:१४. रोमी १६:२६, यशै. ६६:२, हिब्रू ११:१३; १ तिमो. ४:८, यूहन्ना १:१२; प्रेरित १६:३१; गला. २:२०; प्रेरित १५:११)

## व्याख्या

१. ईश्वरीय विश्वासको सामान्य वस्तु परमेश्वरको सम्पूर्ण वचन हो । जसरी विश्वास सामान्यतया, गवाहीमा सत्यको लागि सहमति हो, त्यसरी नै ईश्वरीय विश्वास ईश्वरीय गवाहीमा ईश्वरीय सत्यको लागि सहमति हो । त्यसकारण, विश्वास बचाउनुमा परमेश्वरको वचनमा प्रकट गरिएका सबै सत्यहरूलाई हृदयको सहमति समावेश गर्दछ, चाहे तिनीहरू व्यवस्थासँग सम्बन्धित होस् वा सुसमाचारसँग र त्यो, कुनै मानिस वा मण्डलीको गवाहीमा होइन, न त तिनीहरू प्राकृतिक कारणको आदेशमा सहमत देखिन्छन्, तर परमेश्वरको सत्यता र अधिकारको आधारमा, धर्मशास्त्रमा बोल्दै र आफैँलाई प्रमाणित गर्दै प्रकाश र शक्ति भेद, दिमागमा समावेश हुन्छ ।<sup>84</sup>

२. विश्वास बचाउने विशेष र व्यक्तिगत वस्तु प्रभु येशू ख्रीष्ट हुनुहुन्छ । ख्रीष्टलाई चित्र र उहाँमा प्रकट भएको परमेश्वरलाई, सबै बचत गर्ने ज्ञानको लागि व्यापक छ - एक शब्द जसद्वारा कहिलेकाहीँ विश्वास व्यक्त गरिन्छ (यूहन्ना १७:३) । तसर्थ, यस विश्वासलाई 'येशू ख्रीष्टको विश्वास' भनिन्छ र प्रेरितको सिद्धान्तको दायरा यसरी वर्णन गरिएको छ: 'यहूदीहरू र ग्रीकहरू दुवैलाई परमेश्वरतर्फको पश्चात्ताप र हाम्रा प्रभु येशू ख्रीष्टमाथिको विश्वासको गवाही दिइएको छ ।'

यो विश्वासले उहाँको पुत्रको बारेमा परमेश्वरको गवाहीमा विश्वास गर्नु र उहाँमा भएको जीवनलाई मानिसहरूको लागि विश्वास गर्नु हो । यसले उहाँको व्यक्तित्व र सम्पूर्ण चरित्रमा उहाँलाई बनाइएको प्रकाशको आधारमा सम्मान गर्दछ र ज्ञानको मापन अनुसार एक व्यक्तिले उहाँलाई यसरी प्रकट गरेको छ, विशेष गरी अहिले प्रकट भएको र अझ स्पष्ट रूपमा प्रदर्शन गरिएको र सुसमाचारमा स्वतन्त्र रूपमा प्रस्ताव गरिएको छ । यसले उहाँलाई आफ्नो सर्वोच्च परमेश्वरमा 'इम्मानुएल, परमेश्वर हामीसँग' को रूपमा हेर्छ, सबै उद्धार दिने विश्वास कार्यमा निहित, उच्च अर्थमा, येशू वा मुक्तिदाता, प्रभु वा राजा, महान् प्रधान पुजारी, मसीह, वा

---

<sup>84</sup> विश्वासको कारणमा ओवेनको ग्रंथ, र विश्वासमा हेलीबर्टनको आलेख ।

ख्रीष्टको नाम बोक्न सकियोस् भनेर र मानवजाति पापीहरूको फाइदाको लागि आफ्ना सबै कार्यमा प्रयोग गर्दै, जससँग उहाँ नजिकको सम्बन्धमा प्रवेश गर्नुभयो, तिनीहरूको प्रकृतिको धारणाद्वारा, कि उहाँ आज्ञाकारी, मर्ने, योग्यता र मध्यस्थतामा ग्यारेन्टीको अंश कार्य गर्न सक्षम हुनुभयो ।<sup>85</sup>

यसले उद्धार गर्ने विश्वासको उद्देश्यलाई कुनै एक सैद्धान्तिक प्रस्तावमा सीमित गर्ने काम गर्दैन - जस्तै, येशू परमेश्वरका पुत्र हुनुहुन्छ, वा येशू ख्रीष्ट शरीरमा आउनुभएको छ, वा धर्मशास्त्र अनुसार ख्रीष्ट हाम्रा पापहरूको लागि मर्नुभयो । यो अधिकतम केवल एक निश्चित सिद्धान्तलाई श्रेय दिनु हुनेछ तर उद्धार गर्ने विश्वास भनेको ख्रीष्टको व्यक्तिमा विश्वास गर्नु हो, वा ख्रीष्ट आफैँलाई उपयुक्त बनाउनु हो, उहाँमा समावेश भएका सबै सुविधाहरू र आशिष्हरू सहित उहाँमा रहनु हो ।<sup>86</sup>

३. उद्धार गर्ने विश्वासका प्रमुख कार्यहरू हुन्, स्वीकार गर्ने, ग्रहण गर्ने र ख्रीष्टमा विश्राम गर्ने हो । रोमनवादीहरूले विश्वासलाई 'वचनमा प्रकट भएको सत्यको लागि खुला नाङ्गो स्वीकृति' बाहेक अरू केही होइन । यस धारणाको हाम्रा सुधारकहरूले कडा विरोध गरेका थिए र स्कटल्याण्डको राष्ट्रिय करारमा 'सामान्य र शंकास्पद विश्वास' को नाममा परित्याग गरिएको छ; तैपनि, धेरै प्रोटेस्टेन्टहरूले, आधुनिक समयमा धर्मशास्त्रमा लिपिबद्ध सैद्धान्तिक सत्यहरूलाई साधारण सहमतिको रूपमा र विशेष रूपमा बुझाइको कार्यको रूपमा बचाउने विश्वासलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ । तर, यद्यपि बचाउने विश्वासले परमेश्वरको सम्पूर्ण वचनलाई पूर्ण श्रेय दिन्छ र विशेष गरी उहाँको पुत्र येशू ख्रीष्टको बारेमा परमेश्वरको गवाहीलाई जसरी पहिले नै भनिएको छ, यद्यपि, यसको मुख्य कार्यहरू 'स्वीकार्नु, ग्रहण गर्नु र ख्रीष्टमा विश्राम गर्नु' हो । साँचो

---

<sup>85</sup> प्राध्यापक ब्रुसको सुसमाचारीय शिक्षा, पृष्ठ १०८ ।

<sup>86</sup> विश्वासको आश्वासनमा कर्क्थको एफोरिज्म १८२९ मा व्हिटबर्नको स्वर्गीय रेभ. जोन ब्राउनको सिफारिसको साथ, अमेरिकन डिभाइन्सद्वारा विश्वासमा दुईवटा निबन्धहरू सहित एउटा संस्करण प्रकाशित भयो; र ती भर्खर अमेरिकाका ई. एरस्काइन र डा एन्डरसनद्वारा विश्वासमा ट्रीटिसिजसहित प्रकाशित भएका छन् ।

विश्वास गवाहीको विश्वास हो तर यो विश्वास गरिएको गवाहीको प्रकृति अनुरूप हुनुपर्छ । यदि सुसमाचार केवल अनुमानित सत्यहरूको कथन हो, वा तथ्यहरूको उल्लेख हो जसमा हाम्रो कुनै व्यक्तिगत चासो छैन, त्यसोभए, यी सत्यहरूलाई दिमागको एक साधारण सहमति, यी तथ्यहरूको मात्र श्रेय, सुसमाचारको विश्वास गठन हुनेछ । तर सुसमाचार भनेको ऐतिहासिक तथ्यहरू, वा मुक्तिदातालाई सम्मान गर्ने अमूर्त सिद्धान्तहरूको मात्र बयान होइन; यसमा ख्रीष्टको निःशुल्क प्रस्ताव समावेश छ, र उहाँद्वारा मुक्ति, हरेक वर्गका पापीहरूलाई, जसले यसलाई सुन्छ, तिनीहरूको स्वीकृतिको लागि । त्यसकारण, उद्धार गर्ने विश्वास, यो विश्वास गरिएको गवाहीसँग मेल खान्छ, यसमा ख्रीष्टको सौहार्दपूर्ण स्वीकृति वा स्वागत समावेश हुनुपर्छ, जुन सुसमाचारमा हामीलाई दिइएको छ ।

जसरी ख्रीष्टलाई धर्मशास्त्रमा विभिन्न पात्रहरू र उपमाहरू अन्तर्गत प्रदर्शित गरिएको छ, त्यसरी नै उहाँमाथिको विश्वासलाई विभिन्न रूपमा परिभाषित गरिएको छ । यो उहाँकहाँ आएर, उहाँलाई हेरेर, शरणको लागि उहाँकहाँ भागेर, उहाँको देह खाने र उहाँको रगत पिएर, उहाँलाई ग्रहण गरेर र उहाँमाथि विश्राम गरेर अभिव्यक्त हुन्छ । यो ध्यान दिनु पर्छ, हाम्रो विश्वासको स्वीकारमा प्रयोग गरिएका सर्तहरूले विश्वासका विभिन्न कार्यहरूलाई जनाउँदैन तर एउटै कार्यका विभिन्न अभिव्यक्तिहरू मात्र हुन् । ख्रीष्टमा विश्वास गर्नुलाई उहाँको ग्रहण भनिन्छ, गरिब पापीहरूलाई उहाँलाई परमेश्वरको उपहारको रूपमा प्रस्तुत गरिएको सन्दर्भमा; र यो उहाँमा विश्रामको शैली हो, किनकि उहाँ सुसमाचारमा एक निश्चित आधारको रूपमा प्रकट गरिएको छ, जसमा पापीले आफ्नो अनन्त मुक्तिको भार दृढ विश्वासका साथ राख्न सक्छ । यो स्पष्ट छ, कि धर्मशास्त्रमा विश्वास बचाउने सबै साङ्केतिक विवरणहरूले आत्माद्वारा ख्रीष्टको एक विशेष प्रयोग, वा विशेष गरी आफ्नो आत्माको लागि मुक्तिको लागि ख्रीष्टमा भरोसालाई संकेत गर्दछ र यसैलाई कसै-कसैले विश्वासको विनियोजन भनेका छन् । यो कुनै कम प्रस्ट छैन, कि धर्मशास्त्रको वाक्यांशमा, विश्वास भनेको समझको सहमति मात्र होइन तर मुक्तिदातालाई स्वीकार गर्ने र मुक्तिको लागि उहाँमा भर पर्नु

स्वेच्छाको कार्यलाई जनाउँछ । यो कुनै पनि अधिल्लो ज्ञानमा अगाडि बढ्दै नजुन पापीले उसको चुनावको बारेमा छ; न त ख्रीष्ट अरूको लागि भन्दा बढी उहाँको लागि जानाजानी मर्नुभयो भन्ने कुनै विश्वासमा, किनभने विश्वास गर्नु अघि यी कुराहरूको ज्ञानमा आउन असम्भव छ । न त ख्रीष्ट सबै मानिसहरूको लागि समान रूपमा मर्नुभयो, त्यसकारण विशेष गरी उहाँको लागि यो मान्यतामा अघि बढ्छ । न त आफूमा कुनै पनि असल गुणहरूको धारणामा उसलाई अरूबाट छुट्याउन नै तर यो सित्तैमा, असीमित प्रस्ताव र पापीहरूको प्रमुखलाई सुसमाचारको प्रतिज्ञामा मात्र अघि बढ्छ ।

४. कि साँचो विश्वासीले मुक्तिको लागि ख्रीष्टलाई मात्र ग्रहण गर्छ र उसमा निर्भर हुन्छ । यसले साँचो विश्वासीलाई परमेश्वरको सामान्य कृपामा मुक्तिको आशा राख्ने, ख्रीष्टको मध्यस्थता, वा तिनीहरूको आफ्नै धार्मिकताका कामहरू, वा ख्रीष्टको धार्मिकता र तिनीहरूका आफ्नै कामहरू जोडिएको कुनै सम्मान नगरी छुट्याउँछ ।

५. कि साँचो विश्वासीले पूर्ण मुक्तिको लागि ख्रीष्टलाई ग्रहण गर्छ र उसमा निर्भर हुन्छ । उसले क्रोधबाट मुक्तिको लागि मात्र होइन, तर पापबाट पनि मुक्तिको लागि ख्रीष्टमा भरोसा राख्छ - पापको दोषबाट मुक्तिको लागि मात्र होइन, तर यसको प्रदूषण र शक्तिबाट पनि - भविष्यको आनन्दको लागि मात्र होइन, तर यहाँको पवित्रताको लागि पनि हो । विश्वासको स्वीकारको भाषामा, उहाँ ख्रीष्टमा 'धर्मी ठहरिने, पवित्रीकरण र अनन्त जीवनको लागि' निर्भर हुनुहुन्छ, र त्यो 'अनुग्रहको करारको क्षमादानद्वारा'; त्यो हो, जसरी यी आशिषहरू त्यो करारमा प्रदर्शित र सुरक्षित छन् ।

### खण्ड ३

यो वचाउने विश्वास कमजोर वा बलियो नाप अनुसार फरक हुन्छ । यसलाई अक्सर धेरै तरिकाले र बारम्बार आक्रमण गरि कमजोर बनाइन सक्छ तरपनि अन्तत् विजय नै हुनेगर्दछ । यो भिविन्न तवरमा पूर्ण निश्चयताको प्राप्ति सम्मको

लागि ख्रीष्टद्वारा वृद्धि गराइन्छ जो चाही हाम्रो विश्वासको दुवै सुरूवातकर्ता र पूरक हुनुहुन्छ ।

(हिब्रू ५:१३, १४; रोमी ४:१९, २०; मत्ती ६:३०; मत्ती ८:१०, लुका २२:३१, ३२; एफे ६:१६; १ युह ५:४, ५, हिब्रू ६:११, १२; हिब्रू १०:२२; कल. २:२. हिब्रू १२:२)

## व्याख्या

यस खण्डमा विभिन्न व्याख्याहरू राखिएको छ । कसै-कसैले भनेका छन्, 'यहाँ आश्वासन स्पष्ट रूपमा उद्धार गर्ने विश्वासको फल र परिणाम बनाइएको छ र आवश्यक कार्य होइन ।'<sup>८७</sup> हरेक विश्वासीको लागि, बलियो वा कमजोर, तर सधैं उसको विश्वासको डिग्रीको अनुपातमा हुन्छ । प्रख्यात बोस्टन भन्छन्, 'कस्तो विश्वास, कुनै पनि कुरामा पूर्ण आश्वासनसम्म बढ्न सक्छ, यदि यसको प्रकृतिमा कुनै आश्वासन छैन भने, म बुझ्न सक्दिन ।' र अर्को, यो विचारलाई विस्तार गर्दै भन्छन्: 'यदि त्यहाँ थिएन भने विश्वासको प्रकृतिमा केही हदसम्म आश्वासन, यो पूर्ण आश्वासनमा कहिल्यै बढ्न सक्दैन । कुनै पनि कुरा जति हदसम्म बढोस्, त्यसले आफ्नो वृद्धिद्वारा फरक प्रकृति मात्र सक्दैन । यो समान प्रकारको उच्च डिग्रीमा बढ्न सक्छ, तर अर्को प्रकारमा होइन ।'<sup>८८</sup>

सायद आश्वासन शब्दको फरक अर्थ जोड्दा यो मत भिन्नता उत्पन्न भएको हो । विश्वासको प्रकृति हो भन्ने आश्वासनलाई अस्वीकार गर्नेहरूले, त्यो शब्दद्वारा बुझ्नुहोस्, एक व्यक्ति पहिले नै मुक्तिको अवस्थामा छ भन्ने आश्वासन; तर शब्दको यो अर्थ विश्वासको लागि आवश्यक छ भन्ने आश्वासन कायम राख्नेहरूले अस्वीकार गरेका छन् । दिव्यहरूको पछिल्लो वर्ग मध्ये एक भन्छन्:

विश्वासको आश्वासन र सही रूपमा बुझिएको र समाहित गरिएको भावनाको आश्वासन बीचको भिन्नता हो भने यो विषयको स्पष्ट

<sup>८७</sup> १ यूहन्ना ५:११, १२ मा प्रिन्सिपल हेडोको प्रवचन, फिफको सिनोड अगाडि प्रचार गरियो, १७१९, पृष्ठ ३३ ।

<sup>८८</sup> उद्धार गर्ने विश्वासमा कोल्ह्वुनको दृष्टिकोण, पृष्ठ २४७ ।

दृष्टिकोणलाई यसले धेरै प्रेरित गर्नेछ । जब हामी विश्वासको लागि आवश्यक आश्वासनको कुरा गर्छौं, धेरैले हामीले सिकाउँछौं कि कोही पनि वास्तविक ख्रीष्टियन हुन सक्दैनन् जसले आफू मृत्युबाट जीवनमा गएको महसुस गर्दैनन् र ख्रीष्टमा आफ्नो चासोको अस्पष्ट र विजयी विचारहरू राखेका छैनन् । उसको प्रेमको अभिव्यक्ति अन्तर्गत आनन्द, 'मेरो प्रिय मेरो हो, र म उहाँको हुँ।' तर परमेश्वरले यसरी उहाँका सन्तानहरूको पुस्ताको विरुद्धमा अपमान गर्न नदिनुहोस् । तिनीहरूमध्ये धेरैले यस्तो आश्वासन चाहन्छन् भन्ने प्रश्न उठाउन सकिँदैन । तथापि, यो विश्वासको होइन, तर भावनाको आश्वासन हो । र तिनीहरू धेरै फरक छन् । पहिलेको वस्तु भनेको वचनमा प्रकट भएको ख्रीष्ट हुनुहुन्छ; पछिको वस्तु, ख्रीष्टले हृदयमा प्रकट गर्नुभयो । पहिलेको जमीन हामी बिना परमेश्वरको गवाही हो; त्यो पछिको, हामी भित्र आत्माको काम हो । प्रतिज्ञाको सत्यता बाहेक अरू केही नहेर्दै प्रतिज्ञालाई अँगाल्छ; अर्कोले आफ्नो वास्तविक उपलब्धिको मिठासमा प्रतिज्ञाको आनन्द लिन्छ । विश्वासले ख्रीष्टको रगतमा क्षमाको लागि भरोसा गर्दछ; भावनाले आत्मालाई आरामदायी सूचनाहरूबाट क्षमा दिन्छ । विश्वासद्वारा, हामी मुक्तिको लागि प्रभु येशूलाई लिन्छौं; हाम्रो हृदयमा उहाँको आफ्नै अनुग्रही काममा आत्माको चमकबाट हामी मुक्ति पाएको महसुस गर्छौं ।<sup>89</sup>

यी दुई प्रकारका निश्चयताहरू बीचको भिन्नता डाक्टर एमक्रिले सही रूपमा कोरेका छन्, र दुवै हातमा चरम सीमाहरू न्यायिक रूपमा औल्याएका छन् ।

निश्चयता दुई प्रकारका हुन्छन्, जसलाई विश्वासको आश्वासन र भावनाको आश्वासनको रूपमा निर्माण गरिएको छ । पहिले प्रत्यक्ष हो, पछिल्लो

<sup>89</sup> उद्धार गर्ने विश्वासमा निबन्ध, रेभ. डा. मेसन, न्यूयोर्क द्वारा; कुडोर्थको एफोरिजम, पृष्ठ १०५, १०६ संग प्रकाशित ।

अप्रत्यक्ष हो । पहिलेको परमेश्वरको गवाहीमा आधारित छ; पछिल्लो, अनुभवमा आधारित छ । पहिलेको वस्तु हामी बिना पूर्णतया छ; पछिल्लो वस्तु मुख्यतया हामी भित्र छ । 'परमेश्वरले आफ्नो पवित्रतामा बोल्नुभएको छ, म रमाउनेछु,' पहिलेको भाषा हो; 'हामी उहाँको कारीगरी हौं, ख्रीष्ट येशूमा नयाँ बनाइएका छौं,' पछिको भाषा हो । जब एक व्यक्तिले मलाई आफ्नो प्रतिज्ञा-नोट दिन्छ, म विश्वासको निश्चयता दिन्छु, जब उसले मलाई प्रतिज्ञा दिन्छ, वा नियमित रूपमा ब्याज तिर्छ, मसँग भावनाको आश्वासन हुन्छ । तिनीहरू एकअर्कासँग पूर्ण रूपमा अनुरूप छन्, एकै समयमा आत्मामा अवस्थित हुन सक्छन्, र तिनीहरूको संयोजनले उच्चतम बिन्दुमा निश्चयता दिन्छ ।

विश्वासको निश्चयतालाई अस्वीकार गर्नेहरू, सुसमाचार र विश्वास दुवैको रूपमा गल्तीमा परिश्रम गरेको देखिन्छ । सुसमाचारले सामान्य सिद्धान्तहरू मात्र समावेश गर्दैन; तर यो सुत्रे सबैलाई अनिश्चितकालका लागि प्रस्ताव गरिएको वाचाहरूको पनि; आनन्द लिनको लागि, विश्वास गर्ने शर्तमा होइन, तर विश्वास गर्ने तरिकामा । 'म, म नै हुँ जसले मेरो आफ्नै खातिर तिम्रा अपराधहरू मेटिदिनेछ, र तिम्रा पापहरू सम्झनेछैन ।' 'म तिमीहरूमाथि सफा पानी छर्किदिनेछु, र तिमीहरू शुद्ध हुनेछौ ।' 'म मेरा नियमहरू लागू गर्नेछु । तिनीहरूको मन, र तिनीहरूलाई तिनीहरूको हृदयमा लेख्नुहोस्।' 'हेर, म तिमीहरूलाई ठूलो आनन्दको सुसमाचार ल्याउँछु, जुन सबै मानिसहरूलाई हुनेछ।' कुनै व्यक्तिले यी प्रतिज्ञाहरूलाई साँचो र समझका साथ विश्वास गर्न सक्छ, आशीर्वादको केही आश्वासन बिना ? प्रतिज्ञा गरेको ? त्यहाँ विश्वासको प्रकृति, र यसले छुटकाराको प्रयोगमा राखेको स्थानमा पनि गल्ती भएको देखिन्छ । यो ख्रीष्टमा भरोसा गर्नु हो, उहाँलाई सम्मान गर्ने ईश्वरीय गवाहीको आधारमा मुक्तिको लागि उहाँमाथि भरोसा गर्नु हो; र के यसले सधैं केही हृदयसम्म निश्चयता वा विश्वासलाई संकेत गर्दैन ?



अरूहरू विपरीत चरममा जान्छन् । तिनीहरू कायम राख्छन्, कि प्रत्येक साँचो ख्रीष्टियनले सधैं आफ्नो अन्तिम आनन्दको रूपमा एक पूर्ण र अटल निश्चितता प्राप्त गर्दछ - त्यो एक साँचो विश्वासी हो, र मुक्तिको अवस्थामा; र तिनीहरू विश्वासको आश्वासनमा बस्छन्, प्रमाणहरूको बेवास्ता गर्न जुन ईसाई अनुभव र पवित्रतामा वृद्धिबाट उत्पन्न हुन्छ । यो एकातिर अनुमानको भावनाको कदर गर्न र अर्कोतर्फ व्यक्तिहरूलाई निराशाको अवस्थामा पर्याप्त उपयुक्त छ । त्यहाँ आश्वासनका विभिन्न स्तरहरू छन्, र केही वास्तविक विश्वासीहरूमा यो दुर्लभ रूपमा बुझ्न सकिने हुन सक्छ । उहाँ जो हाम्रो विश्वासको लेखक र समाप्तकर्ता हुनुहुन्छ, चोट लागेको निगालो नतोड्न, वा धुम्रपानको सन निभाउन सावधान हुनुहुन्थ्यो । जब उहाँले आफ्ना चेलाहरूको अविश्वास र अव्यावहारिक शङ्काहरूलाई हप्काउनुभयो, उहाँले तिनीहरूको विश्वासको वास्तविकतामाथि कहिल्यै प्रश्न उठाउनुभएन । उहाँले त्यो मानिसलाई स्वीकार गर्नुभयो जसले भन्यो, 'प्रभु, म विश्वास गर्छु । मेरो अविश्वासलाई मद्दत गर्नुहोस् ।' उहाँले पत्रुसलाई भन्नुभयो, 'ए अल्पविश्वासी, तिमीले किन शंका गर्यौं?' उहाँलेले उनको हात समातेर पानीबाट बाहिर निकाल्नुभयो । शङ्का गर्नु पाप हो भनी दिनुहोस्; के पृथ्वीमा असल गर्ने र पाप नगर्ने कोही धर्मी मानिस छ ? के एक ख्रीष्टियनको प्रेम र धैर्य र अन्य दयालु स्वभावहरू पनि पापपूर्ण रूपमा दोषपूर्ण छैनन् ? सल्लाह दिनुहोस्, 'विश्वासी नहोऊ, तर विश्वास गर'; तर आग्रह गर्न पनि बेवास्ता नगर्नुहोस्, 'तिमीहरू पवित्र होओ, किनकि म पवित्र छु ।' 'स्वर्गमा बस्नुहुने तिम्रा पिता सिद्ध हुनुहुन्छ जस्तो सिद्ध हुनुहोस् ।' के यो पवित्रताको हितको लागि खतरनाक, र धर्मको लागि बदनाम हुँदैन, यदि एक व्यक्ति हो भने ? सिद्ध आश्वासनको स्वामित्वमा हुनुपर्दछ, जबकि अन्य सबै सन्दर्भमा अपूर्णताको अधीनमा ? के आध्यात्मिक पुरुषका सबै अंगहरूमा समानुपातिक वृद्धि हुँदैन ? के ऊ अन्यथा राक्षसी प्राणी हुनेछैन ? वा के यस जीवनमा पापरहित सिद्धताको

विस्फोटित सिद्धान्त हामी माझ पुनर्जीवित हुनेछ ? जसको विश्वास निर्दोष छ, र उसको आश्वासन पूर्ण र अपरिवर्तनीय छ, उसले ख्रीष्टलाई उहाँ जस्तै देख्छ, र पहिले नै उहाँ जस्तै छ । ऊ पृथ्वीको योग्य बासिन्दा हुने थिएन; र उसले राख्न सक्ने एउटै प्रार्थना थियो, 'अब तपाईं आफ्नो दासलाई शान्तिसँग बिदा दिनुहोस् ।'<sup>90</sup>

---

<sup>90</sup> एमक्रिको प्रवचन, पृष्ठ २८१-२८३ ।



## अध्याय १५

### जीवनको लागि पश्चात्ताप

### (REPENTANCE UNTO LIFE)

#### खण्ड १

जीवनको लागि पश्चात्ताप भनेको सुसमाचारीय अनुग्रह हो जुन सिद्धान्त हरेक सुसमाचारका सेवकद्वारा प्रचार गरिनुपर्दछ । साथै ख्रीष्टमाथि भएको विश्वास पनि प्रचार गरिनुपर्छ ।

(जकरिया १२:१०; प्रेरित ११:१८, लूका २४:४७; मर्कुस १:१५; प्रेरित २०:२१)

#### खण्ड २

पश्चात्तापद्वारा एक पापीले आफ्नो दृष्टि र विवेकद्वारा जोखिमको चेतना पाउने मात्र होइन तर उनीहरूको अश्लीलता र घीनलाग्दो पापहरूको निम्ति गम्भीर हुन्छ जुन परमेश्वरको पवित्र गुण र धार्मिक व्यवस्थाको विरुद्ध हुन्छ । यसले ख्रीष्टमा राखिएको परमेश्वरको कृपालाई मनन् गर्दै पश्चात्ताप गर्न र आफ्ना पापहरूको लागि शोक गर्न र तिनीहरूलाई घृणा गर्न सहायता गर्दछ । त्यसकारण एक पापी पूर्ण रूपमा परमेश्वरतिर फर्किने गर्छ, परमेश्वरको सबै आज्ञाहरूको मार्गमा उहाँसँग हिँड्न र उद्देश्यप्रेरित हुनु अठोट लिँदै जान्छ ।

(इजकिएल १८:३०, ३१; इजकिएल ३६:३१; यशैया ३०:२२; भजनसंग्रह ५१:४; यर्मिया ३१:१८, १९; योएल २:१२, १३; आमोस ५:१५; भजनसंग्रह ११९:१२८; २ कोरिन्थी ७:११, भजनसंग्रह ११९:६, ५९, १०६; लुका १:६; २ राजा २३:२५)

#### व्याख्या

यस अध्यायमा वर्णन गरिएको पश्चात्तापलाई *जीवनको लागि पश्चात्ताप भनिन्छ*, किनभने यो अनन्त जीवनको आनन्दसँग अविभाज्य रूपमा जोडिएको छ । मृत्युलाई काम गर्ने संसारको शोकबाट छुट्याउनको लागि यसलाई अनुग्रहको शैली दिइएको छ, किनकि यो परमेश्वरको निःशुल्क उपहार हो, र उहाँको आत्माको सञ्चालनद्वारा हृदयमा निर्माण गरिएको हो । "त्यसोभए परमेश्वरले

अन्यजातिहरूलाई पनि जीवनको लागि पश्चात्ताप दिनुभएको छ" (प्रेरित ११:१८) । 'मलाई फर्काइदेऊ र म फर्किनेछु; निश्चय नै म फर्किए पछि, मैले पश्चात्ताप गरेँ' (यर्मिया ३१:१८, १९) । यो पश्चात्तापलाई कानुनी पश्चात्तापबाट छुट्याउनको लागि सु-समाचारिय अनुग्रह पनि भनिन्छ । पछिल्लो परमेश्वरको क्रोधको डरबाट बग्न र पहिले, परमेश्वरको कृपामा विश्वासबाट बग्न । पछिल्लो समयमा, पापी मुख्य रूपमा उसको पापले उसलाई पर्दाफास गर्ने दण्डबाट प्रभावित हुन्छ; पहिले, उसले आफ्नो पापको लागि आपत्तिजनक र परमेश्वरको अपमानको रूपमा शोक गर्छ । कयिन र यहूदाले पश्चात्ताप गरे तर यो आफैंमा पापको नतिजाको कारण थियो, जबकि साँचो पश्चात्तापले ईश्वरीय प्रकारको पछि शोक गर्दछ, ईश्वरीय शोकको साथ वा एक शोक जसले प्रत्यक्ष रूपमा परमेश्वरलाई मान्दछ (२ कोरिन्थी ७:९, १०) ।

पश्चात्तापको सिद्धान्त सुसमाचारका प्रत्येक सेवकद्वारा प्रचार गरिनु पर्छ, साथै ख्रीष्टमा विश्वासको पनि, एन्टिनोमियनहरूको घोर पाखण्डको विरोधमा दाबी गरिएको छ, जसले पश्चात्तापलाई कुनै पनि सेवकले प्रचार गर्नु हुँदैन भन्ने कुरा राख्छन् । सुसमाचारलाई आरोप लगाउँदै कि यसले हामीलाई ख्रीष्टबाट टाढा लैजान्छ र सबैभन्दा हानिकारक र खतरनाक साबित हुन्छ । यस्तो भावना ख्रीष्ट आफैंको उदाहरण र आज्ञाको कति विपरीत छ ! उहाँले आफ्नो सार्वजनिक सेवकाईमा उपस्थित हुनेहरूलाई पश्चात्तापको सिद्धान्त प्रचार गर्नुभयो । उहाँले भन्नुभयो, 'पश्चात्ताप गर र सुसमाचारमा विश्वास गर' (मर्कुस १:१५) । र उहाँले प्रेरितहरूलाई सुसमाचार प्रचार गर्न आज्ञा दिनुभएको निर्देशनमा यो स्पष्ट रूपमा आज्ञा गरिएको थियो कि 'पश्चात्ताप र पापको क्षमा सबै राष्ट्रहरूमा उहाँको नाउँमा प्रचार गर्नुपर्छ' (लूका २४:४७) । प्रेरितहरूले तदनुसार, यहूदीहरू र अन्यजातिहरू दुवैमा पश्चात्तापको आवश्यकतालाई जोड दिए (प्रेरित २:३८; ३:१९; १४:१५) । प्रेरित पावलले ख्रीष्टको सिद्धान्तको पहिलो सिद्धान्तको रूपमा 'मरेका कामहरूबाट पश्चात्ताप' भन्ने कुरा बताउँछन् (हिब्रू ६:१); र एफिससका एल्डरहरूसामु आफ्नो सिद्धान्तको सारांश दिँदा, उहाँले पश्चात्ताप र विश्वासका दुई महान् लेखहरू अन्तर्गत सम्पूर्ण कुरा बुझ्नुहुन्छ: 'मैले दुवै यहूदीहरू र

ग्रीकहरूलाई परमेश्वरकहाँ मन फिराउनुपर्छ र हाम्रा प्रभु येशू ख्रीष्टमाथि विश्वास गर्नुपर्छ भनी यत्नपूर्वक गवाही दिइरहेँ ।' (प्रेरित २०:२१) ।

एक पापी मात्र पश्चात्ताप गर्न सक्षम विषय हो । ख्रीष्ट 'धर्मिहरूलाई बोलाउन आउनुभएको होइन, तर पापीहरूलाई पश्चात्ताप गर्न आउनुभयो' र उनले 'केवल मानिसहरूलाई पश्चात्तापको आवश्यकता छैन' भनेर सूचित गरे । तर 'सबैले पाप गरेका छन् र परमेश्वरको महिमाबाट चुकेका छन्' । त्यसैले पश्चात्ताप विश्वव्यापी रूपमा आवश्यक हुनुपर्छ । 'परमेश्वरले अब सबै मानिसहरूलाई पश्चात्ताप गर्न आज्ञा दिनुहुन्छ' (प्रेरित १७:३०), र विश्वासयोग्य र साँचो साक्षी येशू ख्रीष्टले गम्भीर रूपमा घोरपणा गर्नुभएको छ 'तिमीहरूले पश्चात्ताप गरेनौ भने, तिमीहरू सबै त्यसै गरी नष्ट हुनेछौ' (लूका १३:३) ।

१. साँचो पश्चात्ताप पापको दृष्टि र भावनाबाट उत्पन्न हुन्छ । सबै मानिसहरूले सजिलै स्वीकार गर्नेछन्, सामान्य शब्दहरूमा तिनीहरू पापी हुन् तर कुनै पनि मानिसले आफ्नो पापको स्पष्ट दृष्टि र अनुभूति गर्न सक्दैन, जबसम्म पवित्र आत्मा उसको शिक्षक बन्नुहुन्न । पापलाई विश्वास दिलाउन उहाँको काम हो (यूहन्ना १६:८) । यो उसले कानूनको माध्यमबाट गर्छ; किनकि 'व्यवस्थाद्वारा पापको ज्ञान हुन्छ' (रोमी ३:२०) । जब आत्माले पापीको दिमागलाई शुद्धता, आत्मिकता र ईश्वरीय व्यवस्थाको विशालता बुझ्नको लागि उज्यालो पार्छ, उसले पापलाई 'अत्यधिक पापी' भएको देख्छ । उसले यसलाई खतरनाक मात्र होइन तर आफैमा घृणित रूपमा हेर्छ, यसको पवित्र प्रकृति र परमेश्वरको धार्मिक व्यवस्थाको विपरितको कारण हुन्छ ।

२. साँचो पश्चात्ताप ख्रीष्टमा परमेश्वरको कृपाको आशंकाबाट पश्चात्ताप गर्नेहरूमा प्रवाहित हुन्छ । यदि हामीले परमेश्वरलाई निर्दयी न्यायकर्ता मान्ने तर्क गर्छौं भने, हामीले आदमले जस्तै उहाँको उपस्थितिबाट भाग्न र उहाँको बदला लिने न्यायको तरवारबाट उम्कन सक्छौं तर हामी उहाँकहाँ इमानदार पश्चात्तापको रूपमा कहिल्यै फर्कनेछैनौं । धन्य परमेश्वर ! हामीसँग उहाँको क्षमाशील कृपाको हाम्रो विश्वासलाई विश्राम गर्ने सबैभन्दा बलियो आधार छ । उहाँले आफ्नो नाउँलाई 'परमप्रभु, परमप्रभु परमेश्वर, दयालु र अनुग्रही, अधर्म,

अपराध र पाप क्षमा गर्ने' भनेर घोषणा गर्नुभएको छ (प्रस्थान ३४:६, ७) । दुष्टलाई 'आफ्नो मार्ग त्यागेर प्रभुमा फर्कन' निम्तो दिइएको छ, 'उहाँले उहाँमाथि कृपा गर्नुहुनेछ र प्रशस्त माफी दिनुहुनेछ' (यशैया ५५:७) । 'येशू ख्रीष्ट उहाँको रगतमा विश्वासद्वारा प्रायश्चित हुनको लागि प्रस्तुत हुनुभएको छ' (रोमी ३:२५); 'उहाँको नाउँद्वारा हामीलाई पापको क्षमाको प्रचार गरिएको छ' (प्रेरित १३:३८); र हामी आश्चस्त छौं, 'उहाँमाथि विश्वास गर्नेले उहाँको नामद्वारा पापको क्षमा पाउनेछ' (प्रेरित १०:४३) । अब, यो विश्वासद्वारा ख्रीष्टमा परमेश्वरको कृपाको आशंका हो, जसले हृदयलाई पापको पश्चात्तापको शोकमा पगाल्छ । यति उदार प्रकृतिको सु-समाचारिय पश्चात्ताप हो, कि पश्चात्ताप गर्ने आत्मा कहिल्यै पापको लागि यति गहिरो नम्र र शोकित हुँदैन, जबसम्म अनुग्रही परमेश्वरले यसलाई स्वतन्त्र रूपमा क्षमा गर्नुभएको छ भन्ने आशा गर्ने कारण हुँदैन । यो उदार स्वभावलाई पवित्र धर्मशास्त्रमा साँचो पश्चात्ताप गर्नेलाई तोकिएको छ: "यसैले कि तैंले सम्झना गर्लिस, र शर्ममा पर्लिस, अनि आफ्नो शर्मले गर्दा आफ्नो मुख फेरि कहिल्यै नखोल्लिस; यो तब हुनेछ, जब म तँलाई तैंले गरेका सबै कामहरू क्षमा गर्नेछु, प्रभु यहोवा भन्नुहुन्छ ।" (इजकिएल १६:६३) ।

आस्था र पश्चात्तापको क्रमको सन्दर्भमा, यो टिप्पणी गर्न सकिन्छ, कि हामी समयको कुनै क्षणको कुनै अवधारणा बनाउन सक्दैनौं जब एक आत्मामा अर्कोबाट अलग हुन्छ । त्यसोभए, समयको बिन्दुमा विश्वास र पश्चात्ताप अनिवार्य रूपमा एकअर्काको साथमा छन् तर प्रकृतिको क्रममा विश्वास पश्चात्ताप भन्दा पहिले हुनुपर्छ । सु-समाचारिय पश्चात्ताप भनेको पापबाट परमेश्वरतर्फ फर्कनु हो तर ख्रीष्टद्वारा बाहेक अरू कुनै पनि मानिस परमेश्वरतिर फर्कन सक्दैन, र ख्रीष्टमा आउँदैन तर उहाँमा विश्वास गरेर मात्र हुन्छ (यूहन्ना १४:६; ६:३५) । यसबाहेक, सु-समाचारिय पश्चात्ताप प्रेमबाट परमेश्वरमा प्रवाहित हुन्छ तर उहाँप्रतिको निष्कपट प्रेमको अभ्यास साँचो विश्वासको अभ्यासबाट हुन्छ (१ तिमोथी १:५) । यसमा थपुहोस्, यो केवल उहाँलाई हेरेर मात्र हो जसलाई हामीले छेडेका छौं, त्यो उल्लेखनीय प्रतिज्ञा अनुसार हामी ईश्वरीय प्रकारको पछि शोक गर्न सक्छौं: अनि म दाऊदको घरानामाथि र यरूशलेमका बासिन्दाहरूमाथि अनुग्रह पाउने र

विन्तीहरू चढाउने आत्मा खन्याउनेछु; “अनि तिनीहरूले मलाई हेर्नेछन्, जसलाई तिनीहरूले छेंडेका थिए; अनि आफ्नो एकमात्र छोराका निम्ति विलाप गरेझैं उहाँका निम्ति विलाप गर्नेछन्, अनि जेठा छोराका निम्ति शोकित भएझैं उहाँका निम्ति शोकित हुनेछन् ।” (जकरिया १२:१०) । वास्तवमा, त्यहाँ व्यक्तिको अपराध र दुःखको विश्वास छ, पापको लागि एक प्रकारको दुःखको साथ र यसलाई त्याग्न संकल्पहरू छन्, किनभने यसले उसलाई अनन्त सजायमा पर्दाफास गर्दछ, जुन चीजहरूको प्रकृतिमा, ख्रीष्टमा विश्वासको अभ्यास अगाडि हुनुपर्छ तर यो सु-समाचारिय पश्चात्ताप भन्दा धेरै फरक छ ।<sup>91</sup>

३. साँचो पश्चात्तापमा शोक वा गहिरो पश्चात्ताप र पापको लागि ईश्वरीय शोक समावेश छ । झुटो दुःख छ, जसलाई साँचोका लागि धेरैले गल्ती गर्छन् । धेरै आफ्नो पापको लागि शोकित छन्, केवल सजायको कारणले गर्दा यो आफैंमा ल्याउने जस्तै छ र यस प्रकारको दुःखबाट सबैभन्दा गहिरो प्रभावित हुनेहरू, यदि तिनीहरू आफ्नो डरलाई कम गर्न सफल हुन्छन् भने, प्रायः पहिले भन्दा धेरै स्वतन्त्रता र आवेगका साथ पाप गर्ने मार्गमा फर्कन्छन् । तर साँचो पश्चात्ताप गर्नेको दुःख परमेश्वरको विरुद्धमा गरेको पापको लागि हो-उहाँको सही अधिकारको विरुद्धको विद्रोहको रूपमा-उहाँको पवित्र व्यवस्थाको उल्लङ्घनको रूपमा र सबैभन्दा आधारको रूपमा उहाँको सबै भलाइको लागि कृतघ्न फिर्ताको रूपमा गर्नुपर्छ (भजन ५१:४) ।

४. साँचो पश्चात्तापमा पापको घृणा समावेश छ, जसले हामीलाई मृत्युमा पर्दाफास गर्दछ तर आफैंमा घृणित रूपमा घृणित कुरा जसलाई परमेश्वरले घृणा गर्नुहुन्छ र जसले हामीलाई उहाँको नजरमा नराम्रो र घृणित बनाउँछ । यदि पापको यो घृणा साँचो हो भने, यसले हामीलाई नराम्रो र घृणा गर्न लैजान्छ र यसले हामी र अरूको सबै पापमा विस्तार गर्नेछ (अय्यूब ४२:६; इजकिएल ३६; यर्मिया ३१:१९; भजनसंग्रह ११९:१२८, १३६) ।

<sup>91</sup> बोस्टनको विविध प्रश्नहरू, खोज ३; कोल्ह्वुनको दृष्टिकोणमा बचाउने विश्वास, पृष्ठ ३०३; विल्सनको (लन्डनको) प्रवचन, पृष्ठ ३९०; एन्डरसनको (अमेरिका) बहुमूल्य सत्यता, पृष्ठ १८०; ब्याकको प्रवचन, पृष्ठ ८७ ।



५. साँचो पश्चात्तापमा पापबाट परमेश्वरतर्फ फर्कनु, निष्कपट उद्देश्यका साथ र उहाँका आज्ञाहरूका सबै मार्गहरूमा उहाँसँगै हिँड्ने प्रयास गर्नुमा समावेश छ । यो मुकुट कार्य र साँचो पश्चात्ताप को महान् परीक्षा हो । पावलले यहूदीहरू र अन्यजातिहरू दुवैलाई प्रचार गरे कि 'तिनीहरूले पश्चात्ताप गर्नुपर्छ र परमेश्वरतिर फर्कनुपर्छ, र पश्चात्तापको लागि कामहरू गर्नुपर्छ' (प्रेरित २६:२०) । साँचो पश्चात्ताप गर्नेहरूले पापलाई त्याग्छन्, मूर्तिहरूसँग अरू कुनै सम्बन्ध नराख्ने दृढ संकल्पका साथ तिनीहरू प्रेम र पापको अभ्यासबाट परिवर्तन हुन्छन् । तिनीहरू विशेष गरी ती पापहरूबाट जोगाउँछन् जुन तिनीहरू पहिले सबैभन्दा बढी लत थिए, र जसको प्रभावको अगाडि तिनीहरू पतन हुन तयार छन् (भजन १८:२३) । तिनीहरू पापका सबै अवसरहरू विरुद्ध लगनशीलताका साथ हेर्छन् र यसबाट पूर्ण छुटकाराको लागि उत्कट इच्छा गर्छन् । तिनीहरू उहाँको अनुग्रहमा भर पर्दै, 'आफ्नो जीवनभरि पवित्रता र धार्मिकतामा उहाँको सेवा गर्ने' संकल्प गर्दै, तिनीहरूको सही प्रभु र मालिकको रूपमा परमेश्वरमा फर्कन्छन् । तिनीहरूले आफ्नो हृदयमा एक स्थिर र अटल उद्देश्य बनाउँछन् र सचेतता र लगनशीलताद्वारा सबै माध्यमहरूको निरन्तर प्रयोगमा, सबै पापबाट बच्नको लागि र विश्वव्यापी पवित्रताको अभ्यास गर्ने प्रयास गर्छन् । यसको मतलब यो होइन कि साँचो पश्चात्ताप गर्नेहरूले पापरहित पूर्णतामा पुगेका छन्; किनकि 'बाँच्ने र पाप नगर्ने कुनै मानिस छैन' । त्यसकारण, तिनीहरूले पश्चात्तापको नवीकरण अभ्यासको लागि हरेक दिन अवसर खोज्छन् । तिनीहरूको आँखाबाट सबै आँसु पुछिनेछैन जबसम्म तिनीहरूको आत्माबाट सबै पाप पूर्ण रूपमा हट्दैन ।

### खण्ड ३

पश्चात्ताप कुनै पापको लागि क्षमा वा पापलाई सन्तुष्टि गर्नको लागि दिइएको होइन यो त केवल ख्रीष्टमा राखिएको परमेश्वरको सित्तैको अनुग्रहको कार्य हो । यसो भएतापनि यो सबै पापीहरूका लागि आवश्यक छ कि कसैले पनि पश्चात्ताप विना पाप क्षमाको अपेक्षा गर्नुहुँदैन ।

(इजकिएल ३६:३१, ३२; इजकिएल १६:६१, ६२, ६३, होशे १४:२, ४; रोमी ३:२४; एफेसी १:७, लुका १३:३, ५; प्रेरित १७:३०, ३१)

## व्याख्या

१. रोमनवादीहरूको विरोधमा जसले सन्तुष्टिलाई पश्चात्तापको एक आवश्यक भाग बनाउँदछ । कुनै अपराधीले गरेको केही कार्य वा प्रायश्चितहरू, उसको अपराधको लागि क्षतिपूर्ति हो भन्ने धारणा राख्छन्, जसको विचारमा यो क्षमा हुन्छ र सोसिनियनहरूको विरोधमा पनि, जसले ख्रीष्टको मृत्युद्वारा पापको प्रायश्चितलाई अस्वीकार गर्छन् र पश्चात्ताप मात्र आवश्यक प्रायश्चित हो भनेर कायम राख्छन् । हाम्रो विश्वासको स्वीकारले दाबी गर्छ, कि पश्चात्ताप पापको लागि कुनै सन्तुष्टि वा त्यसको क्षमाको कारणको रूपमा आराम गर्नु हुँदैन । यो पहिले नै देखाइएको छ, यो सधैं पश्चात्ताप गर्न हरेक पापी को कर्तव्य हुनुपर्छ । अब वर्तमान कर्तव्य निर्वाहले विगतका अपराधहरूको लागि कहिल्यै प्रायश्चित गर्न सक्दैन । पश्चात्ताप नागरिक राज्य विरुद्ध गरेको अपराधको कारण सजाय माफीको लागि एक कानूनी आधार मानिदैन । त्यसोभए, परमेश्वरको विरुद्धमा गरेको पापको क्षमाको लागि यसले पर्याप्त आधार बनाउन सक्छ भनेर मान्नु कति अव्यावहारिक हो ! ख्रीष्टले आफ्नो बलिदानद्वारा परमेश्वरको न्यायलाई पूर्ण रूपमा सन्तुष्ट गर्नुभएको छ र उहाँको रगतले मात्र हामीलाई सबै पापबाट शुद्ध पार्छ (१ यूहन्ना १:७) । हाम्रो लागि पापको क्षमा पूर्णतया अनावश्यक छ, 'ख्रीष्टमा परमेश्वरको सित्तैमा अनुग्रहको कार्य'-र यदि यो अनुग्रहको हो भने यो कामहरूद्वारा होइन, त्यसैले, पश्चात्ताप गरेर होइन, पापको सन्तुष्टिको रूपमा पनि होइन ।

२. साँचो पश्चात्ताप र क्षमा अभिन्न रूपमा जोडिएको छ । यद्यपि कसैलाई उसको पश्चात्तापको लागि क्षमा गरिएको छैन तर पश्चात्ताप यस्तो अपरिहार्य आवश्यकता हो, कि पश्चात्ताप नगर्ने पापी क्षमाशील वा क्षमा गरिएको पापी हुन सक्दैन ।

"उनीहरू मुक्तिको अर्थतन्त्रमा जोडिएका छन्, कारण र प्रभावको रूपमा होइन तर पवित्रताको चासोको साथ निः शुल्क क्षमाको स्थिरता देखाउन । कुनै पनि सरकारले अपराधीलाई सफाई दिनु र स्वभाव

परिवर्तनको केही प्रमाणबिना नै उसलाई समाजमा पुर्नस्थापित गर्नु उसलाई दण्डहीनताका साथ अपराध गर्ने इजाजतपत्र दिनु भन्दा कम हुनेछ । तर यदि यो मानवको लागि अयोग्य हुन्छ भने, यो भन्दा धेरै ईश्वरीय प्रशासन ! परमेश्वरले, दयाको योजनाको सम्मानको पुष्टिको लागि क्षमालाई पश्चात्ताप र कबुलीसँग जोड्नुभएको छ-पश्चात्तापको अभिव्यक्ति-कि तिनीहरू मात्र निश्चित प्रमाण हुन् कि हामी क्षमा गरिएको अवस्थामा छौं, जबकि क्षमा र पश्चात्ताप समान रूपमा हाम्रा प्रभु येशू ख्रीष्टद्वारा परमेश्वरको वरदान हो ।<sup>92</sup>

## खण्ड ४

कुनै पनि पाप अति सानो हुँदैन तर हरेक सानो पाप पनि दण्डको योग्य हुन्छ, त्यसरी नै कुनै पनि पाप अति ठूलो हुँदैन, जसले साँचो पश्चात्ताप गर्नेहरूमाथि दण्ड ल्याउन सकोस् ।

(रोमी ६:२३; रोमी ५:१२; मत्ती १२:३६, यशैया ५५:७; रोमी ८:१; यशैया १:१६, १८)

## व्याख्या

एकातिर, रोमको मण्डलीको विरोधमा जसले केही पापहरू नश्वर हुन् भनी ठान्छन् र अरूलाई घृणित हुन्छन्- अर्थात्, यति तुच्छ प्रकृतिको कि उनीहरूलाई केही अस्थायी प्रकोपद्वारा क्षमा गर्न सकिन्छ भन्छन्-हाम्रो विश्वासको स्वीकारले दाबी गर्छ कि, 'त्यहाँ कुनै पाप यति सानो छैन तर हरेक पाप दण्डको योग्य छ' र अर्कोतर्फ, केही एनाब्याप्टिस्टहरूको विरोधमा र अरू केही जसले मानेका छन् कि यदि व्यक्तिहरू बप्टिस्मा र अनुग्रह प्राप्त गरेपछि, गम्भीर पापहरूमा पर्छन्, तिनीहरूको लागि कुनै क्षमा बाँकी छैन, यद्यपि तिनीहरूले पश्चात्ताप गर्नुपर्छ भन्छन । हाम्रो विश्वासको स्वीकारले दावी गर्छ, कि 'साँच्चै पश्चात्ताप गर्नेहरूलाई दण्ड दिन सक्ने कुनै ठूलो पाप छैन' । हामी स्वीकार गर्छौं कि अपराधको योग्यतामा ठूलो विविधता विभिन्न पापहरूमा संलग्न हुन्छ तर हामी हरेक पाप

<sup>92</sup> स्टीभेन्सन अन द अफिस अफ क्राइस्ट, पृष्ठ २४४ ।

मृत्युको योग्य छ भनी राख्छौं । सबैभन्दा स्पष्ट एक प्रेरितको घोषणा हो: 'पापको ज्याला मृत्यु हो' (रोमी ६:२३) । 'व्यवस्थाको पुस्तकमा लेखिएका सबै कुरामा निरन्तरता नदिने हरेक श्रापित होस्' (गलाती ३:१०)। यी दुवै ग्रन्थहरू प्रत्येक प्रकारको पापमा निस्सन्देह लागू हुन्छन् । तथापि, पापीहरूको प्रमुखले दया प्राप्त गर्न सक्छ, जो अनुग्रह प्राप्त गरेपछि, गम्भीर पापहरूमा परेका छन्, साँच्चै पश्चात्ताप गर्न सक्छन् र क्षमा प्राप्त गर्न सक्छन् । दाऊद आफ्नो 'महान पाप वा अपराध' पछि र पत्रुसले आफ्नो मालिकलाई अस्वीकार गरेपछि, पश्चात्ताप गरे र क्षमा पाए (२ शमूएल १२:१३; यूहन्ना २१:१९) ।

## खण्ड ५

मानिसहरू सामान्य पश्चात्तापसँग सन्तुष्ट हुनुहुँदैन तर यो हरेक मानिसको कर्तव्य हो कि निश्चित रूपमा आफ्नो व्यक्तिगत पापहरूको लागि विशेष रूपमा पश्चात्ताप गरिरहनुपर्छ र पश्चात्ताप गर्न प्रण लिनु हो ।

(भ.सं. १९:१३; लूका १९:८; १ तिमो. १:१३, १५)

## व्याख्या

कुनै पनि मानिसले आफ्ना सबै पापहरू क्रमबद्ध रूपमा गणना गर्न सक्दैन । किनभने 'उनका गल्तीहरू कसले बुझ्न सक्छ ?' तर हामी पापी हौं भनेर सामान्य शब्दमा स्वीकार गर्नु पर्याप्त छैन; हामीले हाम्रो हृदय र मार्गहरूको कडा र निष्पक्ष जाँच गरेर ती विशेष पापहरू पत्ता लगाउने प्रयास गर्नुपर्छ जसद्वारा हामीले परमेश्वरलाई अपमानित र अनादर गरेका छौं र 'हरेकले आफ्नो अधर्मको लागि शोक गर्नु पर्छ' । यसरी, जब दाऊदलाई साँचो पश्चात्तापको अभ्यासमा ल्याइयो, उसले सामान्य रूपमा स्वीकार मात्र गरेन कि उसले पाप गरेको थियो, तर उसले त्यो विशेष पापमा उसको नजर थियो जसद्वारा उसले विशेष तरिकामा परमेश्वरको अपमान गरेको थियो: 'मेरो पाप पहिलेदेखि नै छ । मलाई । तिम्रो विरुद्धमा, तिम्रो मात्र, मैले पाप गरेको छु, र तिम्रो दृष्टिमा यो नराम्रो काम गरेको छु' (भजन ५१:३, ४) । 'म आफ्नो अधर्म घोषणा गर्नेछु; म मेरो पापको लागि पछुताउनेछु' (भजन ३८:१८) ।

## खण्ड ६

हरेक मानिसले परमेश्वरमा व्यक्तिगत रूपमा आफ्नो पाप स्वीकार गर्न र क्षमादानको लागि प्रार्थना गर्न बाध्य छ किनकि आफ्ना पापलाई त्यागेपछि मात्र उसले अनुग्रह पाउनेछ । आफ्नो भाइ वा ख्रीष्टको मण्डलीलाई बदनाम गर्नेले आफूले चोट पारेकाहरूसँग व्यक्तिगत रूपमा वा सार्वजनिक रूपमा आफ्नो पाप र गल्ती स्वीकार गरेर आफ्नो पापको निम्ति शोकित हुदै क्षमा मागेको घोषणा गर्न इच्छुक हुनुपर्छ । जब उसले गल्ती स्वीकार गरी क्षमा माग्छ त्यसको लगत्तै तिनीहरू उसँग पुनःमिलापमा आउनुपर्छ र उसलाई प्रेमपूर्वक ग्रहण गर्नुपर्छ ।

(भजनसंग्रह ५१:४, ५, ७, ९, १४; भजनसंग्रह ३२:५, ६, हितोपदेश. २८:१३; १ यूहन्ना १:९, याकूब ५:१६; लूका १७:३, ४; यहोशू ७:१९; भजनसंग्रह ५१, २ कोरिन्थी २:८)

## व्याख्या

यस खण्डमा हामीलाई सिकाइएको छ:

१. कि हरेक मानिसले परमेश्वरलाई आफ्नो पाप व्यक्तिगत रूपमा स्वीकार गर्नुपर्छ । हामीले परमेश्वरलाई उहाँको सर्वज्ञानी आँखाबाट लुकाइएको कुनै पनि कुरा पत्ता लगाउन सक्दैनौं; तर हाम्रा पापहरू स्वीकार गरेर हामी परमेश्वरलाई महिमा दिन्छौं, र आफैंलाई पाप हुँ भनि लज्जित पनि तुल्याउँछौं । तब यहोशूले आकानलाई भने: “हे मेरा छोरा, म तिमीलाई विन्ती गर्छु, परमप्रभु इस्राएलका परमेश्वरलाई महिमा देऊ, र उहाँको सामु स्वीकार गर ! तिमीले जे गरेका छौ, सो मलाई अहिले नै बताऊ; मबाट यो नलुकाऊ !” (यहोशू ७:१९) । हाम्रा पापहरू ढाक्नु भनेको परमेश्वरको अनादर गर्नु हो, मानौं कि उहाँले देख्नुभएन वा तिनीहरूलाई सजाय दिन सक्नुहुन्न; जबकि, हाम्रा पापहरू स्वीकार गर्नु भनेको परमेश्वरको पवित्र व्यवस्थालाई सम्मान गर्नु हो, जुन हामीले उल्लङ्घन गरेका छौं- उहाँको सर्वज्ञताको सम्मान गर्नु हो, जसले हाम्रा सबै अपराधहरू देख्यो - उहाँको न्यायको सम्मान गर्न, जसले तिनीहरूमाथि बदला लिनुहुनेछ-र उहाँको धैर्यता र लामो कष्टको सम्मान गर्नु हो । जसले योग्य सजाय कार्यान्वयन गर्न अस्वीकार गर्नुभएको छ ।

२. कि जसले गोप्य रूपमा परमेश्वरलाई आफ्ना पापहरू स्वीकार गर्छन् र तिनीहरूलाई त्याग्छन्, दया पाउनुहुनेछ, यद्यपि तिनीहरूले पुजारीहरू सामु आफ्ना पाप स्वीकार नगरे तापनि तिनीहरूका सबै पाप त्यो प्रेरितद्वारा प्रचुर मात्रामा पुष्टि हुन्छ: “जसले आफ्ना पापहरू ढाक्छ, त्यो सफल हुँदैन; तर जसले तिनीलाई मानिलिन्छ र छोडिदिन्छ, उसले कृपा पाउनेछ ।” (हितो. २८:१३) । दाऊदको अनुभव यस घोषणासँग मेल खान्छ (भजनसंग्रह ३२:५) । तर रोमको मण्डलीले पापको श्रृङ्खला स्वीकार गरेको छ एक पुजारी, र त्यसपछि प्राप्त उनको मुक्ति, एक मात्र माध्यम हो सबै नश्वर पापहरूको क्षमा प्राप्त गर्नको लागि परमेश्वरद्वारा नियुक्त बप्तिस्मा पछि प्रतिबद्धता<sup>93</sup> यस्तो स्वीकारोक्तिको लागि धर्मशास्त्रमा न त उदाहरण छ न आज्ञा नै छ । रोमनवादीहरू मुख्य रूपमा निर्भर हुने पाठ (यूहन्ना २०:२३) ले पादरीको कानमा पापको स्वीकारको बारेमा केही पनि भन्दैन र धर्मका सेवकहरूले केवल घोषणात्मक रूपमा पापहरू क्षमा गर्न सक्छन्, आधिकारिक रूपमा होइन । तिनीहरू मण्डलीको निन्दाबाट मुक्त हुन सक्छन् तर पापको दोषबाट होइन, जुन परमेश्वरको विरुद्धमा प्रतिबद्ध छन् । एक ठाउँमा हामीलाई ‘आफ्ना गल्तीहरू एकअर्कालाई स्वीकार गर्न’ आज्ञा दिइएको छ (याकूब ५:१६); तर यो स्वीकारोक्ति आपसी हो, पुजारीलाई मानिसहरूले गरेको स्वीकारोक्ति होइन । ख्रीष्टियनहरूले आफ्ना गल्तीहरू स्वीकार गर्नुपर्छ जसलाई उनीहरूले चोट पुर्याएका छन्; तर मण्डली अफ रोमको मण्डलीद्वारा आवश्यक अनुसार, एक पादरीलाई एकान्तमा तिनीहरूका सबै पापहरूको स्वीकार धर्मशास्त्रद्वारा पूर्ण रूपमा अनाधिकृत छ, र यो स्पष्ट दुरुपयोगको अवसर भएको छ ।

‘धर्मका सेवकहरूलाई आफ्नो गोप्य मामिलामा जनताको मनमा अनुचित र खतरनाक प्रभाव पारेर श्रवण स्वीकारले समाजलाई धेरै

<sup>93</sup> रोमको मण्डलीको सबैभन्दा ठूलो भ्रष्टताले पश्चात्तापको सिद्धान्तलाई सम्मान गर्छ । त्यो मण्डलीको मापदण्डहरूमा स्वीकृत सिद्धान्तहरू अनुसार, पश्चात्तापले पुजारीलाई पापको स्वीकार, पश्चात्ताप, वा त्याग र सन्तुष्टि तीन कार्यहरू समावेश गर्दछ ।

असुविधा दिने मात्र होइन तर यसले पापीको औचित्य तिनीहरूको धारणालाई विकृत गर्दछ । यसले तिनीहरूको अन्तस्करणलाई शान्त पार्ने तरिका प्रदान गर्दछ, जुन पहुँचमा यति सजिलो छ कि यसले तिनीहरूलाई थोरै डरको साथ पाप गर्न प्रोत्साहन दिन्छ ।<sup>94</sup>

३. यद्यपि ख्रीष्टियनहरूले आफ्ना गोप्य पापहरू परमेश्वरलाई स्वीकार गर्न मात्र आवश्यक छ, जसले गोप्य रूपमा देख्छ, तर पनि यदि तिनीहरूले कुनै ख्रीष्टियन भाइलाई, उसको सम्पत्ति वा राम्रो नाममा गल्ती गरेका छन् भने, तिनीहरूले उहाँमा आफ्नो अपराध स्वीकार गर्न बाध्य छन् र तिनीहरूले उहाँलाई गरेको चोटको लागि तिनीहरूको शक्तिमा सबै क्षतिपूर्ति र तिनीहरूको पश्चात्तापमा उहाँले तिनीहरूलाई क्षमा गर्न बाध्य हुनुहुन्छ (मत्ती ५:२३, २४; लूका १७:३, ४) । जब ख्रीष्टियनहरू सार्वजनिक स्वयान्दलमा पर्छन्, तिनीहरूले आफ्नो अपराधको थप सार्वजनिक स्वीकार गर्न इच्छुक हुनुपर्छ, ताकि तिनीहरूले आफ्नो स्वीकारोक्तिद्वारा त्यो परमेश्वरलाई खुल्लमखुल्ला सम्मान गर्न सकून्, जसलाई तिनीहरूले आफ्नो आचरणद्वारा खुला रूपमा अनादर गरेका छन् । मण्डली तिनीहरूको पश्चात्तापमा, तिनीहरूलाई ग्रहण गर्न प्रेममा हुनुपर्छ,<sup>95</sup> र तिनीहरूलाई तिनीहरूका सबै ख्रीष्टियन विशेषाधिकारहरूमा पुनर्स्थापित गर्नुहोस् । नोभेटियनहरूले गम्भीर अपराधमा फसेकाहरू, विशेष गरी विश्वासबाट धर्मत्यागी भएकाहरूलाई, सतावटको समयमा फेरि मण्डलीको काखमा ग्रहण गर्नुहुँदैन भनी राखेका थिए । र धर्मशास्त्रका उदाहरणहरू यदि कुनै मानिस पापमा परेको छ भने, आत्मिक व्यक्तिहरूलाई नम्रताको भावनामा त्यस्ता व्यक्तिलाई पुनर्स्थापित गर्न आदेश दिइएको छ, आफूलाई विचार गर्दै, नत्र तिनीहरू पनि परीक्षामा पर्छन् (गला. ६:१) । कोरिन्थको मण्डलीले व्यभिचार गर्ने व्यक्तिलाई उसको पश्चात्तापमा क्षमा गर्न आवश्यक थियो र उसलाई फेरि

<sup>94</sup> ईश्वरत्वमा हिलको व्याख्यान, पृष्ठ २९२, २९३ ।

<sup>95</sup> इतिहासमा मोशेमको उपदेश, सेन्ट iii, अध्याय ५, पृष्ठ २, ग १७, १८ ।

संगतिमा ग्रहण गर्न आवश्यक थियो, नत्रता ऊ धेरै दुःखले निलिन सक्छ (२  
कोरिन्थी २:७, ८) ।





## अध्याय १६

### असल कामहरू

### (GOOD WORKS)

#### खण्ड १

असल कामहरू ती हुन् जुन परमेश्वरले आफ्नो पवित्र वचनमा आज्ञा गर्नुभएको छ । वचनको आज्ञाको अनुमति विना मानिसहरूले अन्धोपनको जोशमा वा कुनै देखावटी बाहानामा कुनै काम गर्नु हुँदैन तर वचनले आज्ञा गरेको र वचनमा रहेर मात्र असल कामहरू गरिनुपर्छ ।

(मीका ६:८; रोमी १२:२; हिब्रू १३:२१, मती १५:९; यशैया २९:१३; १ पत्रुस १:१८; रोमी १०:२; युहन्ना १६:२; १ समु. १५:२१, २२, २३)

#### व्याख्या

यस खण्डले असल कामलाई राम्रो बनाउन के आवश्यक छ भनेर बताउँछ । आफैँमा मानिएको रूपमा असल काम परमेश्वरले आफ्नो पवित्र वचनमा आज्ञा दिनुभएको जस्तै हुनुपर्छ । परमेश्वरको व्यवस्था मानिसको आज्ञाकारिताको एकमात्र नियम हो र कुनै पनि काम जतिसुकै सुन्दर देखिने भए तापनि सर्वोच्च परमेश्वरबाट आवश्यक नभएसम्म ठीकसँग असल काम भन्न सकिँदैन । मानिसको कुनै पनि आज्ञाले असल काम गर्न सक्दैन, जबसम्म यो एकै समयमा वस्तुतः वा स्पष्ट रूपमा परमेश्वरले आज्ञा दिनुभएको छैन वा हुँदैन । ती कामहरू जसमा परमेश्वरको वचनबाट कुनै वारेन्टी छैन तर मानिसहरूले अन्धा जोशमा बनाएका छन्, ती कामहरू असल कामहरूमा गणना गर्न सकिँदैन । यस आधारमा ख्रीष्टले फरिसीहरूका ती सेवाहरूलाई अस्वीकार गर्नुभयो, जसमा एल्डरहरूको परम्पराहरू वा तिनीहरूका आफ्नै कानूनहरूबाहेक अरू कुनै अधिकार थिएन । यसो भन्नुभयो: 'कसलाई यो तपाईंको हातमा चाहिएको छ ।' र त्यही आधारमा ती कामहरू अन्धविश्वास र आफ्नै इच्छामा आराधना जुन केवल रोमको मण्डलीमा मानिसहरूका आज्ञाहरूद्वारा आज्ञा गरिएको छ जुन

अस्वीकार गरिनुपर्छ । 'तर यिनीहरू व्यर्थमा मेरो आराधना गर्छन्, किनकि यिनीहरू मानिसहरूका आज्ञाहरू धर्म-शिक्षाहरूको रूपमा सिकाउँछन् ।' (मत्ती १५:९) ।

परमेश्वरले आज्ञा नदिनुभएको कामलाई असल कामहरूमा परिवर्तन गर्न सकिँदैन, (जस्तै रोमको मण्डलीद्वारा राखिएको छ) मध्यस्थको राम्रो नियतद्वारा परिवर्तन गर्ने गरिन्छ । धेरैले असल नियतबाट काम गरेको नाटक गरेका छन्, जब तिनीहरू प्रत्यक्ष परमेश्वरको इच्छा प्रकट विरोधमा काम गरिरहेका थिए (१ शमूएल १३:१३; १५:१७-२३) । मानिसहरूले सोचेका छन् कि तिनीहरूले परमेश्वरको राम्रो सेवा गरिरहेका थिए, जब तिनीहरू सबैभन्दा क्रूर अपराधमा प्रतिबद्ध थिए (यूहन्ना १६:२; प्रेरित २६:९) ।

यो आफैमा विचार गरिन्छ कि परमेश्वरले आज्ञा गर्नुभएको काम असल हो तर हामीले व्याख्या गरे अनुसार यसलाई राम्रो बनाउनको लागि थप केहि आवश्यक छ । र कुनै पनि कार्य परमेश्वरको नजरमा असल काम होइन, यो बाहेक औपचारिक रूपमा र भौतिक रूपमा राम्रो नभएसम्म राम्रो हुँदैन । औपचारिक रूपमा असल काम प्रस्तुत गर्न के के चीजहरू आवश्यक छन्, यी कुराहरू पछिबाट यस अध्यायको खण्डहरूमा सिक्न सकिन्छ । तर यसमा हामी तिनीहरूलाई छोटकरीमा बताउन उचित ठान्छौँ ।

१. तिनीहरू एक व्यक्तिद्वारा प्रदर्शन गरिनुपर्छ जसद्वारा ख्रीष्टको धार्मिकता र उहाँको आत्माद्वारा नवीकरणमा न्यायोचित छ ।

२. ती सही सिद्धान्तअनुसार गरिनुपर्छ - विश्वासले प्रेमद्वारा काम गर्छ । हामी के गर्छौँ भन्ने विश्वास वा निश्चयता हुनुपर्छ, परमेश्वरद्वारा आज्ञा र हामीले यो उहाँको अधिकारलाई सम्मान गर्नुपर्छ (रोमी १४:२३) । स्वीकार गर्ने विश्वाससाथ ख्रीष्टको मध्यस्थता मार्फत मात्र हाम्रा कामहरू हुनुपर्छ । हाम्रो आज्ञाकारिता त्यसैगरी प्रेमबाट परमेश्वरमा प्रवाहित हुनुपर्छ (१ यूहन्ना ५:३) ।

३. तिनीहरू सही तरिकामा प्रदर्शन गरिनुपर्छ । तिनीहरू प्रतिज्ञा गरिएको अनुग्रहको बलमा र स्वीकृतिको लागि ख्रीष्टको धार्मिकताको निर्भरतामा-उहाँका

सबै लाभहरूका लागि परमेश्वरप्रति कृतज्ञताको अभ्यासमा र हाम्रो आफ्नै अयोग्यताको गहिरो भावनामा हुनुपर्छ ।

४. तिनीहरू सही अन्तमा निर्देशित हुनुपर्छ । हाम्रा कामहरू असल काममा गणना हुन सक्दैनन्, जबसम्म हाम्रो प्रमुख र अन्तिम उद्देश्य परमेश्वरलाई महिमा दिनुबाहेक अरु केहि कुरामा हुँदैन (१ कोरिन्थी १०:३१) ।

## खण्ड २

परमेश्वरको आज्ञाकारितामा गरिएका यी असल कामहरू साँचो र जीवित विश्वासको फल र प्रमाणहरू हुन् । ती कामहरूद्वारा विश्वासीहरूले आफ्नो कृतज्ञता प्रकट गर्दछन् र उनीहरूको निश्चयतालाई अझ बलियो बनाउन्छन्, तिनीहरूका भाइहरूलाई सुधार गर्छन्, सुसमाचारको सेवालाई आत्मासात गर्छन्, विरोधीहरूको मुख बन्द गर्दिन्छन् र परमेश्वरको महिमा गर्छन् जसको निम्ति तिनीहरू ख्रीष्ट येशुमा सृष्टि गरिएका छन् । ताकि तिनीहरूको फललाई पवित्रताको निम्ति फलाएर अन्त्यमा तिनीहरूले अनन्त जीवन प्राप्त गर्छन् ।

(याकूब २:१८, २२, भजनसंग्रह ११६:१२, १३; १ पत्रुस. २:९, १ यूहन्ना २:३, ५; २ पत्रुस. १:५, ६, ७, ८, ९, १०, २ कोरिन्थी ९:२; मत्ती ५:१६, १ तिमो. २:५, ९, १०, ११, १२; १ तिमो. ६:१, १ पत्रुस. २:१५, १ पत्रुस. २:१२; फिलि. १:११; यूहन्ना १५:८, एफेसी. २:१०, रोमी ६:२२)

## व्याख्या

हाम्रा असल कामहरू परमेश्वरलाई लाभदायक हुन सक्दैनन्; किनकि उहाँ आफैमा असीम रूपमा सिद्ध र सर्व-पर्याप्त हुनुहुन्छ, र उहाँको आवश्यक महिमा वा आनन्द बाहेक यसमा कुनै थप गर्न सकिँदैन (अय्यूब २२:२; ३५:७) । अनि हाम्रा असल कामहरूले परमेश्वरसामु हाम्रो धर्मी ठहरिने कुरामा कुनै प्रभाव पार्न सक्दैन । किनकि 'व्यवस्थाका कामहरूद्वारा कुनै पनि प्राणी उहाँको नजरमा धर्मी ठहरिनेछैन' (रोमी ३:२०) । हाम्रा असल कामहरू स्वर्गमा वा अनन्त जीवनको लागि हाम्रो उपाधिको आधार हुन सक्दैनन् । किनभने 'अनन्त जीवन हाम्रा प्रभु येशू ख्रीष्टद्वारा परमेश्वरको वरदान हो' (रोमी ६:२३) । तैपनि असल कामहरूको कार्यसम्पादन सबै ख्रीष्टियनहरूलाई निरन्तर रूपमा अभिव्यक्त गरिनुपर्छ र

उत्कटताका साथ आग्रह गर्नुपर्छ र तिनीहरूले धेरै मूल्यवान उद्देश्यहरू सेवा गर्छन् । त्यसकारण पावलले तितस र तिनमा रहेका सुसमाचारका अन्य सबै सेवकहरूमा राखेको गम्भीर आज्ञा 'यो एक विश्वासयोग्य भनाइ हो र म यी कुराहरू तपाईंलाई निरन्तर पुष्टि गर्न चाहन्छु, ताकि परमेश्वरमा विश्वास गर्नेहरूले पालन गर्न होसियार हुन सकून् । असल कामहरू: यी चीजहरू मानिसहरूका लागि असल र लाभदायक छन्' (तीतस ३:८) । असल कामका धेरै महत्त्वपूर्ण प्रयोगहरू यहाँ निर्दिष्ट गरिएका छन् ।

१. तिनीहरू साँचो र जीवन्त विश्वासको फल र प्रमाण हुन् । एक निष्क्रिय विश्वास जसले धार्मिकताको फल फलाउँदैन, प्रेरित याकूबले त्यस्तो काम मरेको काम हो भनेर घोषणा गरेको छ (याकूब २:२, ६) । जीवित विश्वासका असल कामहरू देशी फलहरू हुन् र तिनीहरू विश्वासमा अप्रमाणित छन् भन्ने सही प्रमाणहरू हुन् । उही प्रेरित भन्छन् तर कसैले भन्ना: 'तिमीसँग विश्वास छ, तर मसँग कामहरू छन्; तिम्रो विश्वास तिम्रा कामहरूविना मलाई देखाऊ, र म तिमीलाई मेरो विश्वास मेरा कामहरूद्वारा देखाउनेछु ।' (याकूब २:१८) ।

२. असल कामहरू परमेश्वरप्रति कृतज्ञता व्यक्त गर्ने उपयुक्त अभिव्यक्ति हुन् । कसैले पनि परमेश्वरलाई उहाँको अतुलनीय आशिषको लागि कुनै उचित प्रतिफल दिन सक्दैन तर सबै ख्रीष्टियनहरू उहाँको महिमा गर्न अनिवार्य रूपमा बाध्य छन् उहाँका आज्ञाहरूको विश्वव्यापी र आनन्दित आज्ञाकारिताद्वारा र तिनीहरूका असल कामहरू जस्तै यो थियो, परमेश्वरले तिनीहरूलाई प्रदान गर्नुभएको लाभहरूको लागि उहाँलाई धन्यवाद चढाओ ।

३. असल कामहरूले विश्वासीहरूको आश्वासनलाई बलियो बनाउँछ । तिनीहरू दुवैले आफ्नो विश्वासको आश्वासनको पुष्टि गर्छन्, र ख्रीष्टमा आफ्नो व्यक्तिगत चासो र उहाँको महान् मुक्तिको आश्वासन बढाउँछन् । येशुका प्रिय चेला भन्छन्, अनि हामी उहाँका आज्ञाहरू पालन गर्दछौं भने, यसैबाट हामी उहाँलाई चिन्दा रहेछौं भनी हामी थाह पाउँछौं । (१ यूहन्ना २:३) ।

४. विश्वासीहरूका असल कामहरूले तिनीहरूका सँगी-ख्रीष्टियनहरूलाई सुधार गर्छ । असल कामहरू कायम राख्न होशियार हुनेहरू अरूको लागि नमुना

बन्छन् र तिनीहरूलाई पवित्र अनुकरण गर्न उत्प्रेरित गर्छन् । यसैले प्रेरित पावलले कोरिन्थीका विश्वासीहरूलाई जानकारी दिनुभयो, कि यरूशलेममा गरिब सन्तहरूको लागि योगदान गर्ने तिनीहरूको जोसले 'धेरैलाई उत्साहित गरेको थियो' (२ कोरिन्थी ९:२) ।

५. तिनीहरू सुसमाचारको पेशालाई सजाउँछन् । यो व्यावहारिक ईश्वरभक्ति र ख्रीष्टियन धर्मको सबैभन्दा उज्यालो गहना हो । त्यसैले ख्रीष्टियनहरू आफ्नो ठाउँको कर्तव्य वफादार निर्वहनद्वारा सम्बन्ध प्रोत्साहित गरिन्छ र लामो हात नगर्नु तर सब प्रकारको असल इमानदारीपना देखाउनु भनी अर्ती देऊ; यसरी नै सबै कुराहरूमा तिनीहरूले परमेश्वर हाम्रा मुक्तिदाताको शिक्षालाई सिँगारिदिऊन् । (तीतस २:१०) ।

६. असल कामहरूले विरोधीहरूको मुख बन्द गर्छन् । जब ख्रीष्टियनहरू "वार्तालापमा सुसमाचारको गवाही बन्ने" भइरहेका छन् र 'हरेक असल कामको लागि तयार छन्', तिनीहरूले अरूलाई धर्मको सिफारिस गर्छन्, सत्यका विरोधीहरूलाई चुप लगाउँछन् र उनीहरूलाई अन्यायको बारेमा विश्वस्त तुल्याउँछन् । ती निन्दाहरू जुन सुसमाचारमा पर्‍याँकिएका छन्, र भएको रूपमा इजाजतको लागी एक प्रवृत्ति हो । 'परमेश्वरको इच्छा पनि त्यस्तै छ,' एक प्रेरितले भने, किनकि परमेश्वरको इच्छा यही हो-तिमीहरूले असल काम गरेर मूर्ख मानिसहरूको अज्ञानतालाई चुप पारिदेओ । (१ पत्रुस २:१५) ।

७. तिनीहरूले वा असल कामहरूले परमेश्वरको महिमा गर्छन् । विश्वासीहरू असल कामहरूमा जति फलदायी हुन्छन्, त्यति नै परमेश्वरको महिमा हुन्छ । किनकि 'यहाँ' हाम्रा प्रभु भन्नुहुन्छ, तिमीहरूले धेरै फल फलायौ भने, यसैमा मेरा पिताको महिमा हुनेछ; र तिमीहरू मेरा चेला हुनेछौ । (यूहन्ना १५:८) । आफ्ना असल कामहरूद्वारा ख्रीष्टियनहरूले परमेश्वरको महिमा मात्र गर्दैनन् तर अरूलाई पनि उहाँको महिमा गर्न नेतृत्व गर्न सक्छन् । हाम्रो मुक्तिदाताले भन्नुहुन्छ, 'तपाईंको ज्योति मानिसहरूको अगाडि चम्कियोस्,' ताकि तिनीहरूले तिमीहरूका असल कामहरू देखून् र स्वर्गमा हुनुहुने तिमीहरूका पिताको महिमा गरून्' (मत्ती ५:१६) ।

८. स्वर्गमा प्रवेशको लागि असल कामहरू अनिवार्य रूपमा आवश्यक छन् । यद्यपि तिनीहरू अनन्त जीवनको योग्य छैनन्, तैपनि तिनीहरू सबैमा अपरिहार्य रूपमा आवश्यक छन् जो 'जीवनको अनुग्रहका उत्तराधिकारीहरू' हुन् । विश्वासीहरू, तर अब ता पापबाट स्वतन्त्र पारिएपछि र परमेश्वरका दासहरू भएपछि तिमीहरूले पवित्रताका निम्ति आफ्ना फल फलाउँछौ, अनि अन्तचाहिँ अनन्त जीवन हो । (रोमी ६:२२) ।

### खण्ड ३

तिनीहरूको असल काम गर्ने क्षमता आफ्नै बल बुद्धिमा होइन तर पूर्णतया ख्रीष्टको आत्माबाट हुन्छ ताकि अधिबाट नै प्राप्त गरेको अनुग्रहको साथै तिनीहरूमा भएको पवित्र आत्माको वास्तविक प्रभावद्वारा तिनीहरूले परमेश्वरको असल अभिप्रायको निम्ति इच्छा गर्न र केवल उहाँकै भलाईको लागि काम गर्न सक्नु । तैपनि तिनीहरू आफ्नै लापरवाहीमा यस्तो तरिकाले रूमलिनु हुँदैन । पवित्र आत्माले विशेष तरिकाले उनीहरूलाई नचलाएसम्म कुनै पनि दायित्व पूरा गर्नको लागि तिनीहरू बाध्य छैनन् तर तिनीहरू लगनशील भई तिनीहरूमा भएको परमेश्वरको अनुग्रहलाई जगाउनु पर्दछ ।

(युह १५:४,५; इज ३६:२६, २७; फिलि २:१३; फिलि ४:१३; २ को. ३:५; फिलि २:१२; हिब्रू ६:११, १२; २ पत्रुस १:३, ५, १०, ११; यशै ६४:७; २ तिमो १:६; प्रे २६:६, ७; यहु २०, २१)

### व्याख्या

पेलागियनहरू, रोमनिस्टहरू र आर्मिनियनहरूको विरोधमा हाम्रो विश्वासको स्वीकारले भन्दछ, विश्वासीहरूको असल काम गर्ने क्षमता हुन्छ । आफूबाट होइन तर पूर्णतया ख्रीष्टको आत्माबाट हुन्छ, यो सावधानीपूर्वक अवलोकन गर्नुपर्दछ, कि एक अलौकिक बानी वा अनुग्रहको महत्त्वपूर्ण सिद्धान्त, सबै साँचो विश्वासीहरूको आत्मामा तिनीहरूको पुनरुत्थानको दिनमा दिइन्छ वा प्रत्यारोपित हुन्छ, जसद्वारा तिनीहरू पवित्र आज्ञाकारिताका कार्यहरू प्रदर्शन गर्न सक्षम हुन्छन् ( इजक ३६:२६, २७) । तर यो शक्ति वा क्षमताको बाबजुद जुन विश्वासीहरूले यो बानी अनुग्रहद्वारा प्राप्त गरेका छन्, तिनीहरूको प्रत्येक

अनुग्रहपूर्ण पवित्र कार्यको प्रदर्शनमा पवित्र आत्माको वास्तविक प्रभाव आवश्यक छ । तिनीहरूले आदतको अनुग्रहको जुनसुकै सजावटहरू प्राप्त गरेका हुन सक्छन्, तिनीहरूमा आज्ञाकारिताको प्रत्येक कर्तव्यको वास्तविक दया प्रदर्शनको लागि आवश्यक पवित्र आत्माको वास्तविक कार्य हुन्छ । यो पुष्टि भएको छ:

१. हाम्रो मुक्तिदाताको स्पष्ट घोषणाद्वारा: 'म बिना तिमीहरूले केही गर्न सक्दैनौ' (यूहन्ना १५:५) । यहाँ हाम्रा मुक्तिदाताले स्पष्ट रूपमा पुष्टि गर्नुहुन्छ कि विश्वासीहरू, जो अनुग्रहको बानीमा सहभागी बनाइएका छन्, तिनीहरूले पहिले नै प्राप्त गरिसकेका कुनै पनि अनुग्रहको आधारमा वा उहाँबाट अनुग्रहको नयाँ आपूर्तिहरूबिना आत्मिक रूपमा असल वा परमेश्वरलाई स्वीकार्य हुने कुनै पनि काम गर्न सक्दैनन् ।

२. पावलको स्वीकृतिद्वारा विश्वासीहरूको नाउँमा बोल्दै: 'कुनै चीज आफैबाटको जस्तो ठान्नलाई हामी आफैआफ योग्य छैनौं, तर हाम्रो योग्यता त परमेश्वरबाटको हो ।' (२ कोरिन्थी ३:५) ।

३. अनुग्रहको नयाँ आपूर्तिहरूको लागि सन्तहरूको प्रार्थनाद्वारा तिनीहरूलाई परमेश्वरको इच्छा गर्न सक्षम बनाउँछ । पावलले हिब्रूहरूका तर्फबाट प्रार्थना गर्छन्: 'अब शान्तिका परमेश्वर जसले भेड़ाहरूको महान् गोठाला हाम्रा प्रभु येशूलाई अनन्त वाचाको रगतद्वारा मरेकाहरूबाट बौराएर उठाउनुभयो, उहाँले तिमीहरूलाई हरेक असल काममा उहाँको इच्छा पालन गर्ने गरी सिद्ध पारेका होऊन्, र उहाँको दृष्टिमा जे अति मनपर्दो छ, सो तिमीहरूमा येशू ख्रीष्टद्वारा पूरा गरेका होऊन्; उहाँलाई सदा-सर्वदा महिमा भइरहोस् ! आमेन ।' (हिब्रू १३:२०, २१) । आवश्यकता र पवित्र आज्ञाकारिताको प्रत्येक स्वीकार्य कार्यको लागि वास्तविक अनुग्रहको दक्षता, अधिक प्रत्यक्ष रूपमा व्यक्त गर्न सकिँदैन ।<sup>96</sup>

विपक्षमा, अर्कोतर्फ विश्वासीहरूले धर्ममा कुनै पनि कर्तव्य पूरा गर्नु हुँदैन भन्ने कुरामा विश्वास गर्ने केही उत्साहिहरूका लागि जबसम्म आत्माले उनीहरूलाई

---

<sup>96</sup> पवित्र आत्माको बारेमा ओवेनको प्रवचन, पुस्तक ४, अध्याय ६, ७ ।



यी कर्तव्यहरूमा उत्प्रेरित गर्दै, हाम्रो विश्वासको स्वीकारले जोड दिन्छ, विश्वासीहरूले 'लापरवाहीमा बढ्नु हुँदैन,' आत्माको विशेष गतिमा बाहेक तिनीहरू कुनै पनि कर्तव्य पूरा गर्न बाध्य छैनन् तर जस्तो तिनीहरूमा रहेको परमेश्वरको अनुग्रहलाई उत्साहित गर्न तिनीहरू लगनशील हुनुपर्छ ।' यो हाम्रो विश्वासको स्वीकारका लेखकहरूले उल्लेख गर्ने धर्मशास्त्रका खण्डहरूबाट यत्तिको पुष्टी हुन्छ कि हामी यसमा ध्यान दिनु एकदमै अनावश्यक महसुस गर्छौं ।

## खण्ड ४

तिनीहरू जो आफ्नो आज्ञाकारितामा सबैभन्दा उच्च विन्दुलाई हासिल गर्छन् उनीहरूले पनि गर्नुपर्ने भन्दा ज्यादा कामहरू र परमेश्वरले चाहे भन्दा बढि गर्न सक्दैनन् । उनीहरू पनि आफूले निभाउनु पर्ने दायित्वमा चुक्दछन् ।

(लुका १७:१०; नहे १३:२२; अय्युब १:२, ३; गला ५:१७) ।

## व्याख्या

यस खण्डलाई रोमी मण्डली सिद्धान्तको बिरूद्ध समतल गरिएको छ, सुपररोगेसनको कामलाई सम्मान गर्दै त्यो मण्डलीले सिकाउँछ, कि ती आज्ञाहरूबाहेक जुन सबैलाई बाध्यकारी छ र जुन पापबिना कसैले पनि अवज्ञा गर्न सक्दैन, त्यहाँ नयाँ नियममा दिइएको 'पूर्णताका सल्लाहहरू' छन्, जसलाई मानिसहरूले चाहेमा बेवास्ता गर्न स्वतन्त्र छन् । त्यसकारण यी सल्लाहहरूको पालना गर्नेहरूले आफूले गर्न बाध्य भएभन्दा बढी काम गर्छन् र फलस्वरूप उनीहरूको फाइदाको लागि अरूलाई हस्तान्तरण गर्न सकिने योग्यताको अत्यधिक योग्यता छ । त्यो मण्डलीको भ्रष्टताको बृद्धिमा यो सिकाइएको थियो र विश्वास गरिएको थियो । पूर्णताका सल्लाहहरू पालन गर्नेहरूका असल कामहरूबाट उत्पत्ति अत्यधिक योग्यताको सम्पूर्ण भण्डार, पोपको व्यवस्थापनमा प्रतिबद्ध छ । उसको खुशी अनुसार पार्सल आउट हुनुपर्थ्यो, मण्डलीका अन्य सदस्यहरूको पाप र दुर्बलताहरू उहाँलाई आवश्यक परेको

जस्तो देखिन्छ । पोपले लगानी गरेको यो विवेकी शक्तिको ठूलो दुरुपयोग सुधारको तत्काल कारण थियो ।<sup>97</sup>

यस निन्दावादी सिद्धान्तको विरोधमा प्रोटेस्टेन्टहरूले पापीहरूले 'पूर्णताका सल्लाहहरू' भन्ने कुराको लागि धर्मशास्त्रमा अलिकति पनि आधार छैन भनी दाबी गर्छन् । यो आज्ञाहरूको प्रकृतिबाट प्रस्ट हुन्छ जुन सबै मानिसहरूमा लागू हुन्छ । हामीले 'परमेश्वरलाई आफ्नो सारा हृदयले, सारा प्राणले, सारा शक्तिले र सारा समझले प्रेम गर्नुपर्छ । र हाम्रा छिमेकीहरू हामी आफैँलाई जस्तै प्रेम गर्नुपर्छ (लूका १०:२७) । यी दुई आज्ञाहरूमा निहित छ भन्दा बढी के कल्पना गर्न सकिन्छ ? अज्ञानी र आत्म-धर्मी मानिसहरूको व्यर्थ कल्पनामा मात्र सुपररोगेसनका कामहरूको कुनै अस्तित्व छैन । यतिसम्म कि सबैभन्दा प्रतिष्ठित सन्तहरू आफ्नो कर्तव्यको नाप भन्दा बढी छन्, कि तिनीहरूले गर्नुपर्ने कर्तव्यमा धेरै कम छन् । 'धेरै कुरामा हामी सबैलाई अपमान गर्छौं ।' 'यदि हामी भन्छौं कि हामीमा पाप छैन भने, हामी आफैँलाई धोका दिन्छौं र सत्य हामीमा हुँदैन' (याकूब ३:२; १ यूहन्ना १:८) । हाम्रा मुक्तिदाताले हामीलाई दिनहुँ प्रार्थना गर्न सिकाउनुभएको छ कि हाम्रा अपराधहरू क्षमा हुन सक्छन्, जसको अर्थ हामी हरेक दिन पाप गर्छौं ।

## खण्ड ५

हामी हाम्रा उत्कृष्ट कामहरूद्वारा पापको क्षमा वा अनन्त जीवन पाउन सक्दैनौं, यो त परमेश्वरको हातमा छ, तिनीहरू र आउने महिमा बिच अन्तर छ । हामी र परमेश्वर बिचमा असीम दूरी छ जसले गर्दा हामीले न त लाभ लिन नै सक्छौं न त हाम्रो पहिलेका पापहरूको ऋणबाट छुटकारा नै पाउन सक्छौं तर जब हामीले सक्दो गरेका हुन्छौं, त्यो त हामीले हाम्रो कर्तव्य पूरा गरेका मात्र हो । यो एक नालायक सेवकले आफ्नो जिम्मेवारी पुरा गरेको जस्तो मात्रै हो । ती कामहरू असल छन् किनभने तिनीहरू परमेश्वरको आत्माबाट आएका हुन । तिनीहरू

<sup>97</sup> हिलको लेक्क्स इन डिभिनिटी, भोल्युम । २, पृष्ठ ३०२ ।

हामीद्वारा प्रभावित भएको हुनाले तिनीहरू यति धेरै कमजोरी र अशुद्धताले भरिएका छन् कि तिनीहरू परमेश्वरको न्यायको कठोरता सहन सक्दैनन् ।

(रोमी ३:२०; रोमी ४:२, ४, ६; एफेसी २:८, ९; तित ३:५, ६, ७; रोमी ८:१८; भजनसंग्रह १६:२; अय्युब २२:२, ३; अय्युब ३५:७, ८, लुका १७:१०, गलाती ५:२२, २३, यशैया ६४:६; गलाती ५:१७; रोमी ७:१५, १८; भजनसंग्रह १४३:२; भजनसंग्रह १३०:३)

## व्याख्या

यो खण्ड रोमको मण्डलीको त्रुटि विरुद्ध पनि निर्देशित गरिएको छ, जसले सिकाउँछ कि सन्तहरूका असल कामहरू सराहनीय छन् ।<sup>१८</sup> हामीले हाम्रा उत्कृष्ट कामहरूद्वारा पापको क्षमा वा अनन्त जीवन परमेश्वरको हातमा निम्न विचारहरूबाट देखा पर्न सक्दैनौं:

१. हाम्रो मुक्तिदाताले घोषणा गर्नुहुन्छ (लूका १७:१०), 'यसरी नै तिमीहरूले पनि जब तिमीहरूलाई अहाइएका सबै कामहरू गरिसक्छौ, तब भन: 'हामी निकम्मा दास हौं, किनभने जे गर्ने हाम्रो कर्तव्य थियो, त्यही मात्र हामीले गरेका छौं ।'

२. हाम्रा उत्कृष्ट कामहरू परमेश्वरको लागि लाभदायक हुन सक्दैनन्, त्यसैले उहाँको हातमा केही पनि योग्य हुन सक्दैन (भजनसंग्रह १६:२) ।

३. हाम्रा सबै कामहरू जस्तै तिनीहरू असल छन्, अनुग्रहको आत्माको सर्वशक्तिमान शक्तिबाट अगाडि बढ्छन् (फिलि. २:१३); र तिनीहरू हाम्रो आफ्नै बलमा प्रदर्शन गरिएका छैनन्, तिनीहरूले आफैँमा कुनै इनाम पाउन सक्दैनन् ।

४. हाम्रा उत्कृष्ट कामहरू जसरी तिनीहरू हामीद्वारा बनाइएका छन्, तिनीहरूमा पापको यस्तो मिश्रण छ, कि, परमेश्वरको हातमा कुनै पनि कुराको

<sup>१८</sup> चर्च अफ रोमका स्कूलीहरूले मेरिटम डे कन्युओको कुरा गरे- एक समानताको योग्यता र मेरिटम डे कन्डिग्रो - कन्डिग्रिटीको योग्यता पहिलेको अनुसार, तिनीहरूको मतलब औचित्यभन्दा पहिले असल कामहरूको मूल्य हो, जुन यो उपयुक्त वा अनुकूल थियो कि परमेश्वरले उहाँको अनुग्रह भरेर इनाम दिनुहुन्थ्यो । पछि, तिनीहरूको मतलब अनुग्रहको प्रभावको परिणाममा औचित्य पछि प्रदर्शन गरिएका असल कामहरूको मूल्य हो । यी यद्यपि परमेश्वरको कृपाले सम्पन्न भए तापनि, त्यो अन्तर्निहित मूल्यको कल्पना गरिएको थियो जुन इनामको योग्य छ र जसको लागि अनन्त जीवनले कमाएको नोकरको ज्याला जत्तिकै छ - हिल्स लेक्चर्स, खण्ड २, पृष्ठ ३०१ ।

सद्दा तिनीहरूले परमेश्वरको न्यायको कठोरता सहन सक्दैनन् (भजनसंग्रह १४३:२) ।

५. हाम्रा उत्कृष्ट कामहरूले अनन्त जीवनको अतुलनीय आशिषसँग कुनै अनुपात राख्दैनन् (२ कोरिन्थी ४:१७); तदनुसार, इनामलाई 'अनुग्रहको रूपमा, ऋणको रूपमा' प्रतिनिधित्व गरिएको छ र हामीलाई 'अनन्त जीवनको लागि हाम्रा प्रभु येशू ख्रीष्टको कृपा खोज्न' निर्देशन दिइएको छ (यहूदा २१) ।

## खण्ड ६

विश्वास गर्ने व्यक्तिहरू ख्रीष्टद्वारा स्वीकार गरिएको छन् र तिनीहरूका असल कामहरू पनि उहाँमा ग्रहण गरिएका छन् । तिनीहरू यस जीवनमा परमेश्वरको नजरमा पूर्णतया निर्दोष र दोषरहित थिए भनेर होइन तर उहाँको पुत्रमा तिनीहरूलाई हेर्नुहुन्छ । उनीहरूमा धेरै कमजोरी र असिद्धता भएपनि उहाँको पुत्रमा स्वीकार गरि इनाम दिन प्रसन्न हुनुहुन्छ ।

(एफेसी १:६; १ पत्रुस २:५; प्रस्थान २८:३८; उत्पत्ति ४:४ हिब्रू ११:४, अय्युब ९:२०; भजनसंग्रह १४३:२, हिब्रू १३:२०, २१; २ कोरिन्थी ८:१२; हिब्रू ६:१०; मत्ती २५:२१, २३)

## व्याख्या

यस खण्डले हामीलाई विश्वासीहरूको असल कामहरू सिकाउँछ, यद्यपि हाम्रो योग्यता आफैँमा योग्यको छैन र अझै पनि हामी ख्रीष्टमार्फत परमेश्वरमा स्वीकार गरिएको छौं । यहाँ केवल दुई टिप्पणी प्रस्ताव गर्न आवश्यक छ ।

पहिलो, हाम्रो आज्ञाकारिताका कामहरू परमेश्वरमा स्वीकार गरिनुअघि हाम्रा व्यक्तिहरूलाई स्वीकार गर्नुपर्छ । 'परमप्रभुले हाबिल र उहाँको भेटीलाई आदर गर्नुभयो' (उत्पत्ति ४:४) । उसको बलिदान स्वीकार गर्दा परमेश्वरले आफ्नो व्यक्तिप्रति आदर गरेको कुरा गवाही दिनुभयो । अर्थात् उसले आदर गर्यो र उसलाई धर्मी ठहर्‍याइयो (हिब्रू ११:४) ।

दोस्रो, हाम्रा सबैभन्दा असल कामहरू हाम्रो रूपमा स्वीकार गरिँदैन तर केवल ख्रीष्टको योग्यता र मध्यस्थताको कारणले हामीलाई स्वीकार गरिन्छ ।

जसरी हाम्रा व्यक्तिहरू 'प्रियहरूको रूपमा ग्रहण गरिएका छन्', त्यसरी नै हाम्रा असल कामहरू 'येशू ख्रीष्टद्वारा परमेश्वरलाई स्वीकार्य' मात्र छन् (१ पत्रुस २:५) ।

## खण्ड ७

परिवर्तन नभएका मानिसहरूले गरेका कामहरू परमेश्वरले नै आज्ञा गर्नु भएतापनि र ती चीजहरू तिनीहरूको आफ्नै लागि र अरूको लागि राम्रो उपयोगी र असल प्रतिफल दिनसक्छ यद्यपि ती कामहरू पापमय छन् र यसले परमेश्वरलाई प्रसन्न पार्न सक्दैन । न त मानिसलाई नै परमेश्वरबाट अनुग्रह प्राप्त गर्न सक्ने बनाउन सक्छ । किनकि ती कामहरू विश्वासद्वारा शुद्ध हृदयबाट गरिएको हुँदैन न त वचन अनुसार सही तरिकामा नै गर्दछन् त्यसैले त्यस्ता कामहरूबाट परमेश्वरको महिमा हुँदैन । ती मानिसहरू अझै पनि आफ्नो कामलाई हेलचेक्याइँ गर्छन्, ती कामहरू अति पापमय छन् कि यस्ता कामहरूबाट परमेश्वर अप्रसन्न हुनुहुन्छ ।

(२ राजाहरू १०:३०, ३१; १ राजा २१:२७, २९; फिलि. १:१५, १६, १८, उत्पत्ति ४:५, हिब्रू ११:४; हिब्रू ११:६, १ कोरिन्थी १३:३; यशैया १:१२, मत्ती ६:२, ५, १६, हागै. २:१४; तीत. १:१५; आमोस ५:२२, २३; होशे १:४; रोमी ९:१६; तीतस ३:५) भजनसंग्रह १४:४; भजनसंग्रह ३६:३; अय्यूब २१:१४, १५; मत्ती २५:४१, ४२, ४३, ४५; मत्ती २३:२३)

## व्याख्या

यो खण्ड फेरी रोमी मण्डलीको त्रुटिहरू विरुद्ध समतल गरिएको छ । त्यो मण्डलीका लेखकहरूले विश्वास गर्छन् कि एक अपरिवर्तित अवस्थामा मानिसहरूका कार्यहरू सबै पापबाट मुक्त हुन सक्छ र परमेश्वरको हातमा कामको योग्यताको रूपमा शुद्ध हुन सक्छ । हामीले पहिले असल कामलाई सम्मान गर्दै विरोध गरेका थियौं, जुन यहाँ ध्यान दिन चाहन्छौं । कुनै कार्य भौतिक रूपमा हुन सक्छ तर औपचारिक रूपमा असल हुँदैन । प्रार्थना, परमेश्वरको वचन पढ्ने र सुन्ने, गरिबहरूलाई केही कुरा दिनु भौतिक रूपमा असल कार्यहरू हुन् तर जबसम्म यी कार्यहरू 'प्रिय परमेश्वरमा ग्रहण गरिएका' हुँदैनन् ती व्यक्तिहरूद्वारा गरिन्छन्, र 'ख्रीष्ट येशूमा नयाँ बनाइएका हुँदैनन्'-तबसम्म

तिनीहरू सही सिद्धान्तबाट प्रवाहित हुँदैनन्, सही तरिकामा गरिदैनन् र सही अन्त्यमा निर्देशित हुँदैनन्, तिनीहरू औपचारिक रूपमा असल छैनन् । अब अपरिवर्तित मानिसहरूले धेरै कुराहरू गर्न सक्छन् जुन तिनीहरूको लागि राम्रो छ, किनभने तिनीहरू चीजहरू हुन् जुन परमेश्वरले आज्ञा गर्नुभएको छैन । ती कुराहरू आफू र अरूको लागि राम्रो उपयोगी भए तापनि तिनीहरूद्वारा प्रदर्शन गरेझैं, तिनीहरू सबै कुराको अभावमा छन् जसले 'परमेश्वरको नजरमा राम्रो र स्वीकार्य' कामलाई प्रस्तुत गर्न सक्छ । प्रेरित पावलको घोषणा स्पष्ट छ कि: 'शरीरमा भएकाहरूले परमेश्वरलाई खुशी पार्न सक्दैनन्' (रोमी ८:८) । शरीरमा हुनु भनेको प्राकृतिक, भ्रष्ट, खराब अवस्थामा हुनु हो र जसरी प्रदूषित झरनाबाट शुद्ध खोलाहरू निस्कन सक्दैन, न त भ्रष्ट रूखले असल फल फलाउन सक्छ, त्यसरी नै शरीरमा भएकाहरूले आत्मिक रूपमा असल र परमेश्वरलाई ग्रहणयोग्य काम गर्न सक्दैनन् । परमेश्वरलाई प्रसन्न तुल्याउनुको सट्टा र उहाँबाट अनुग्रह प्राप्त गर्न उनीहरूलाई भेट्नुको सट्टा, अपरिवर्तित मानिसहरूका सबै असल कामहरू पापपूर्ण छन्, त्यसैले परमेश्वरको क्रोध र श्रापको योग्यका छन् ।

'धर्मशास्त्रमा सबै अपरिवर्तित व्यक्तिहरूलाई पापी वा अधर्मका कामदारहरू भनिएको छ (भजनसंग्रह ५३:४), र तिनीहरूका कामहरू तिनीहरूमध्ये धेरैले आफू वा अरूको लागि जतिसुकै फाइदाजनक भए तापनि, सबै पापको रूपमा प्रस्तुत गरिएका छन्, एक असीम पवित्र परमेश्वरको अगाडी पापपूर्ण काम सरह नै गणना गरिन्छ (हितोपदेश २१:४); किनकि यद्यपि तिनीहरूमध्ये धेरै भौतिक रूपमा असल हुन सक्छन् तर तिनीहरू सबै औपचारिक रूपमा खराब छन्, त्यसैले तिनीहरू उहाँको लागि घृणित छन्' (हितोपदेश १५:८) ।<sup>९९</sup>

तथापि यो अनुमान गर्नु हुँदैन, कि अपरिवर्तित मानिसहरूले परमेश्वरले आज्ञा गरेको कुनै पनि कर्तव्यको उपेक्षामा बाँच्न सक्छन् । यद्यपि तिनीहरूको प्रार्थना,

<sup>९९</sup> कानून र सुसमाचारमा कोल्हिनको पुस्तक, पृष्ठ ३३३ ।

उदाहरणका लागि परमेश्वरलाई स्वीकार्य हुन सक्दैन, तर तिनीहरूको प्रार्थनालाई बेवास्ता गर्नु उहाँलाई अझ पापी र अप्रिय हुनेछ । यो उपेक्षालाई धर्मशास्त्रमा सधैं अत्यन्तै आपराधिक रूपमा चित्रण गरिएको छ: 'आफ्नो चेहराको घमण्डमा दुष्टले परमेश्वरको खोजी गर्दैन; त्यसका सबै विचारहरूमा "परमेश्वर हुँदै हुनुहुन्न" भन्ने हुन्छ ।' (भजनसंग्रह १०:४) । र जसरी यो तिनीहरूको पाप हो, त्यसैले तिनीहरूको विरुद्धमा परमेश्वरको क्रोधको निन्दा गरिएको छ: 'तपाईंलाई नचिनेका जातिहरूमाथि र तपाईंको नाउँ नपुकार्ने परिवारहरूमाथि आफ्नो क्रोध खन्याउनुहोस्' (यर्मि. १०:२५) ।

यस अध्यायको अन्त्यमा, हामी पाठकलाई प्रभाव पार्नेछौं, कि सुसमाचार "परमेश्वर अनुसारको सिद्धान्त" हो । 'परमेश्वरको अनुग्रह, जसले मुक्ति ल्याउँछ, सबै मानिसहरूमा देखा परेको छ । सबै अधर्म र सांसारिक अभिलाषाहरूलाई इन्कार गर्दै, हामीले यस वर्तमान संसारमा संयमी, धार्मिक र ईश्वरीय जीवन बिताउनुपर्दछ भनेर हामीलाई सिकाउनुभयो ।' सबैभन्दा डरलाग्दो अज्ञानता वा सत्य विरुद्धको सबैभन्दा दृढ शत्रुताबाहेक अरू केहीले मानिसहरूलाई सुसमाचारमा निर्माण गर्न प्रेरित गर्न सक्दैन । र नैतिकता एकअर्काको विरोधमा वा अनुग्रहको सिद्धान्तले इजाजतमा झुक्याउँछ भन्ने आरोप लगाउन, त्यस्ता मानिसहरूलाई थाहा छैन तिनीहरू के भन्छन्, न त तिनीहरूले के पुष्टि नै गर्छन् । सुसमाचारका सिद्धान्तहरूमा नैतिकतालाई जोडेर हामीले यसलाई दृढ आधारमा स्थापित गर्छौं । 'के हामी विश्वासद्वारा व्यवस्थालाई बेकार बनाउँछौं ? परमेश्वरलाई निषेध गर्छौं; हो, हामी व्यवस्था स्थापित गर्छौं ।' यद्यपि मुक्तिको मामिलामा असल कामहरूलाई कुनै पनि प्रभावकारी प्रभाव पार्नबाट वञ्चित गरिएको छ, तैपनि हामीले देख्यौं, तिनीहरू अपरिहार्य आवश्यकता हुन्, र धेरै मूल्यवान उद्देश्यहरू पूरा गर्छन् । त्यसैले 'असल काममा फलदायी' हुन 'ख्रीष्टको नाउँ लिने' सबैको मनन् होस्, ताकि तिनीहरूले सत्यका विरोधीहरूलाई मौन गरून्, तिनीहरूको प्रभावको क्षेत्रमा सबैलाई धर्मको सिफारिस गरून्, महिमा तिनीहरूको स्वर्गमा हुनुहुने पिता र तिनीहरूको आफ्नै आनन्द, आराम र खुशी बृद्धि होस् ।

## अध्याय १७

### सन्तहरूको निश्चयता

### (THE PERSEVERANCE)

#### खण्ड १

तिनीहरू जसलाई परमेश्वरले आफ्नो प्रेममा ग्रहण गर्नुभएको छ उनीहरू उहाँको आत्माद्वारा प्रभावकारी रूपमा बोलाइएका र पवित्र बनाइएका छन् । तिनीहरू परमेश्वरको अनुग्रहको अवस्थाबाट कहिल्यै पनि पतन हुनै सक्दैनन् तर पक्कै पनि त्यो अनुग्रहमा अन्तसम्म दृढ रहनेछन् र सदाकालको लागि बचाइनेछन् ।

(फिलि. १:६; २ पत्रुस. १:१०; यूहन्ना १०:२८, २९; १ यूहन्ना ३:९; १ पत्रुस. १:५, ९)

#### खण्ड २

सन्तहरूको यो निश्चयता उनीहरूको आफ्नै स्वतन्त्र इच्छामा होइन तर परमेश्वरको आज्ञाको अपरिवर्तनीय चुनावमा निर्भर रहन्छ । परमेश्वर पिताको स्वतन्त्र र अपरिवर्तनीय प्रेमबाट येशु ख्रीष्टको योग्यता र मध्यस्थताको प्रभावकारितामा हुने गर्दछ । तिनीहरू भित्र परमेश्वरको आत्माको निरन्तर उपस्थिति र अनुग्रहको करारको स्वभाव रहिरहन्छ । यी सबै कुराबाट नै निश्चितता र अचुकपन उत्पत्ति हुन्छ ।

(२ तिमोथी २:१८, १९; यर्मिया ३१:३, हिब्रू १०:१०, १४; हिब्रू १३:२०, २१; हिब्रू ९:१२, १३, १४, १५; रोमी ८:३३, यूहन्ना १७:११, २४; लूका २२:३२; हिब्रू ७:२५, यूहन्ना १४:१६, १७; १ यूहन्ना २:२७; १ यूहन्ना ३:९ यर्मिया ३२:४०, यूहन्ना १०:२८; २ थेस्स ३:३; १ यूहन्ना २:१९)

#### खण्ड ३

तैपनि तिनीहरू शैतान र संसार मार्फत प्रलोभनमा पर्न सक्छन्, तिनीहरूमा दुष्टता रहिरहेको छ र तिनीहरूलाई संरक्षण गर्ने निश्चयताको बेवास्ताका कारण गम्भीर पापहरूमा फस्ने गर्दछन् ; र केही समयको लागि त्यस पापमा निरन्तर रहिरहन्छन्, जसबाट तिनीहरूले परमेश्वरलाई असन्तुष्ट पार्छन् र पवित्र आत्मालाई दुखित तुल्याउँछन् । तिनीहरू अनुग्रह र आनन्दको केही मात्राबाट



वञ्चित हुन्छन् । तिनीहरूले आफ्नो हृदयलाई कठोर र तिनीहरूको विवेकलाई घायल बनाउँछन् जसले अरूलाई चोट पुर्याउने, बदनाम गर्ने र आफैँलाई क्षणिक न्यायमा निम्त्याउँने गर्दछन् ।

(मत्ती २६:७०, ७२, ७४, भजनसंग्रह ५१, १४, यशैया ६४:५, ७, ९; २ शमूएल ११:२७, एफिसी ४:३०, भजनसंग्रह ५१:८, १०, १२; प्रकाश २:४; ५:२, ३, ४, ६, यशैया ६३:१७; मर्कूस ६:५२; मर्कूस १६:१४, भजनसंग्रह ३२:३, ४; भजनसंग्रह ५१:८, २ शमूएल १२:१४, भजनसंग्रह ८९:३१, ३२; १ कोरिन्थी ११:३२)

## व्याख्या

सन्तहरूको निश्चयता विश्वासको स्वीकारको लेखहरूमध्ये एक हो जसद्वारा क्यालिभिनका अनुयायीहरूको सम्प्रदाय आर्मिनियसका अनुयायीहरूको भन्दा फरक छ । पछिल्लाहरूले विश्वास गर्छन् कि साँचो विश्वासीहरू अनुग्रहको अवस्थसँग असंगत पापहरूमा पर्न सक्छन् र जीवनको अन्त्यसम्म धर्मत्यागमा जारी रहन सक्छन्, र फलस्वरूप अन्ततः विनाशमा पर्न सक्छन् । उही सिद्धान्त रोमको मण्डलीद्वारा स्पष्ट रूपमा समर्थित छ; किनकी ट्रेन्टको परिषदले निर्णय गरेको छ, 'यदि कुनै व्यक्ति धर्मी ठहरिएको मानिसले अनुग्रह गुमाउन सक्दैन, त्यसकारण, जसले पतन गर्छ र पाप गर्छ, ऊ कहिल्यै पनि साँच्चै धर्मी ठहरिएको छैन भनी भन्छ भने, ऊ श्रापित हुनेछ ।'<sup>100</sup> यस सिद्धान्तमा हाम्रो विश्वासको स्वीकारले पुष्टि गर्छ, कि साँचो विश्वासीहरू 'न त पूर्णतया वा अन्तमा अनुग्रहको अवस्थाबाट टाढा हुन सक्दैनन्; तर पक्कै पनि त्यसमा अन्तसम्म दृढ रहनेछ र अनन्तको लागि मुक्ति पाउनेछ । यस कथनमा भाषाको अनावश्यकता देखिन सक्छ, किनभने यदि विश्वासीहरू पूर्णतया पतन हुन सक्दैनन् भने, तिनीहरू अन्तमा पतन हुन सक्दैनन् भन्ने कुरालाई पछ्याउँछ । तथापि, दुबै सर्तहरू अत्यन्त उचित कुराका लागि नियोजित छन् ।

'तिनीहरू आर्मिनियनहरूको सिद्धान्तको विरोध गर्ने उद्देश्य राख्छन्, जसले पुष्टी पनि गर्छन्, कि एक सन्त अनुग्रहबाट पूर्णतया पतन हुन

<sup>100</sup> डिक्लेटको धर्मिकरण, क्यानन २३ ।

सकछ, उहाँ पश्चात्तापद्वारा पुनर्स्थापित हुन सक्नुहुन्छ तर यो अनिश्चित भएकोले, सधैं हुँदैन, ऊ अन्तमा पतन हुन सकछ र आफ्नो पापहरूमा मर्न सकछ । अब, हामी पुष्टि गर्छौं, कि विश्वासीहरूको पूर्ण रूपमा विश्वासबाट पतन हुन असम्भव छ, यी कुराहरू चीजहरूको प्रकृतिमा होइन तर ईश्वरीय व्यवस्थाद्वारा र फलस्वरूप एक पटक ईश्वरीय अनुग्रहमा प्राप्त भएको कुनै पनि मानिस अन्ततः मुक्तिबाट वञ्चित हुन सक्दैन ।<sup>101</sup>

सन्तहरूको निश्चयताको सिद्धान्तको व्याख्या गर्ने उद्देश्यको लागि र यसको विरुद्धमा आपत्तिहरू हटाउन, हामी निम्न अवलोकनहरू प्रस्ताव गर्दछौं, जुन हाम्रो विश्वासका स्वीकारको धेरै प्रस्तावहरूमा मूर्त रूपमा फेला पर्नेछ:

१. *अन्तिम लगनशीलताको विशेषाधिकार साँचो विश्वासीहरूको लागि विशिष्ट छ* /यो हाम्रो स्वीकारोक्तिमा सीमित छ 'जसलाई परमेश्वरले आफ्नो प्रियमा ग्रहण गर्नुभएको छ, प्रभावकारी रूपमा बोलाइएको छ र उहाँको आत्माद्वारा पवित्र गरिएको छ' । दृश्य मण्डलीमा धेरैजना नाममात्रका ख्रीष्टियनहरू मात्र हुन् । तिनीहरू बाहिरी पेशाद्वारा मण्डलीमा सामेल भएका छन् तर तिनीहरू अनुग्रहको आत्मा र जीवित विश्वासद्वारा मण्डलीको प्रमुख कुरासँग एकताबद्ध छैनन् । तिनीहरू ईश्वरभक्तिको रूप धारण गर्छन्, तर यसको शक्तिमा अपरिचित छन् । तिनीहरूको जिउने नाम हुन सकछ तर तिनीहरू आत्मिक रूपमा मरेका छन् । अब यस्तो देखिने ख्रीष्टियनहरूले अन्ततः धर्मत्यागी हुन सक्छन् भन्ने कुरा सजिलै स्वीकार गरिएको छ । तिनीहरूले सत्यमा परमेश्वरको अनुग्रहलाई कहिल्यै थाहा पाएनन् र परीक्षाको समयमा खुलमखुल्ला धर्मत्यागद्वारा तिनीहरूको वास्तविक चरित्र पत्ता लगाउन सकछ । तिनीहरूसँग धर्मको उत्कृष्ट पेशा हुन सकछ, असल वरदानहरू भएको हुन सकछ र यसरी तिनीहरूले आफूलाई धोका दिन सक्छन् र अरूलाई थोपाउन सक्छन्; तर तिनीहरूमा 'मुख्य विषयको जरा' नहुन सकछ । र हामी पूर्णतया र अन्ततः टाढा

<sup>101</sup> ईश्वरशास्त्रमा डिकको व्याख्या, खण्ड, ३ पृष्ठ ५१६ ।

भएका सबैको बारेमा निश्चित रूपमा निष्कर्षमा पुग्न सक्छौं, कि तिनीहरू वास्तवमा 'ख्रीष्टमा जरा गाडेर बसेका' थिएनन् । एक प्रेरितले त्यस्ता व्यक्तिहरूको बारेमा घोषणा गर्छन्: "हामीबाट तिनीहरू निस्के, तर तिनीहरू हाम्रा थिएनन्; किनकि तिनीहरू हाम्रा हुँदा हुन् ता तिनीहरू हामीसँगै रहिरहनेथिए; तर तिनीहरू सबै हाम्रा होइन रहेछन् भनी प्रकट होओस् भनेर तिनीहरू हामीबाट निस्के ।" (१ यूह. २:१९) ।

यसले हामीलाई पवित्र धर्मशास्त्रमा उल्लिखित धर्मत्यागका धेरै उदाहरणहरू, सन्तहरूको अन्तिम लगनशीलतासँग पूर्ण एकरूपतामा व्याख्या गर्न सक्षम बनाउँछ । ढुङ्गाको भूमिमा सुत्रेहरू, जसले आनन्दको साथ वचन प्राप्त गरे र पनि पछि हटे, स्पष्ट रूपमा भनिएको छ कि उनीहरूमा आफैँमा कुनै जरा छैन र केही समयको लागि मात्र सहन्छ (मत्ती १३:२१) । हिब्रू ६: ४-६ मा, कोहीलाई प्रबुद्ध भएको, स्वर्गीय वरदानको स्वाद लिने, पवित्र आत्माको सहभागी बनाइएको, परमेश्वरको असल वचन र संसारका शक्तिहरूको स्वाद चाखेको भनिएको छ । आउनुहोस् र अझै पनि तिनीहरू टाढा भाग्न सक्छन् र फेरि कहिल्यै पुनर्स्थापित हुन सक्दैनन् । तर यो स्पष्ट छ कि उनीहरूमा उल्लेख गरिएका उच्च कुराहरूको बावजुद, उनीहरूमा अनुग्रहको सत्य कहिल्यै थिएन । किनभने त्यहाँ अझ राम्रा चीजहरू छन्, मुक्तिसँगै भएका चीजहरू पनि स्पष्ट रूपमा उल्लेख गरिएको (पद ९) तिनीहरूको उपलब्धिहरूको विरोधमा हुन्छ । अर्को प्रेरित (२ पत्रुस २:२०) द्वारा उल्लेख गरिएका छ, जो संसारको प्रदुषणबाट भागेका थिए, फेरि त्यसमा फसेका थिए र विजयी भएका थिए, स्पष्टतः तिनीहरूले आफ्नो अशुद्ध स्वभावको वास्तविक परिवर्तन अनुभव गरेका थिएनन्, यद्यपि तिनीहरूको बाहिरी सुधार थियो । त्यस्ता उदाहरणहरू वा हाइमेनियस, फिलेटस र डेमास जस्ता धर्मका शिक्षक वा विद्वानहरूको पतनले साँचो सन्तहरूको अन्तिम दृढताको सिद्धान्तलाई कम्तिमा पनि अमान्य गर्दैन ।

यहाँ यो टिप्पणी गर्न सकिन्छ, कि लगनशीलताको विशेषाधिकार साँचो विश्वासीहरूको लागि सीमित छ, त्यसैले यो तिनीहरूमध्ये प्रत्येकको लागि विस्तार गरिनु पर्छ । यदि तिनीहरूमध्ये एक हराउन सक्छ भने, यसले सम्पूर्णको

आरामको जगलाई भाँच्नेछ; किनकि सबैको अवस्था असुरक्षित हुनेछ । उच्च स्तरको अनुग्रह भएकाहरू मात्र होइन तर साँचो अनुग्रह भएकाहरू सबैलाई तर रायोको दानाजस्तै बलियो र फस्टाउने मात्र होइन तर 'धूम्रपानको सन र कुचिएको निगालो' जस्तै हुनेछ । 'तिनीहरूको बाटो समात्न' सक्षम, बलियो र महान् हुनेछ । सबैको लगनशीलताको लागि एउटै कारणहरू छन्, जो कोही पनि जसले 'अमूल्य विश्वास प्राप्त गरेका छन्' र हामीले या त विश्वासीको विशेषाधिकारको सूचीबाट यसलाई पूर्ण रूपमा मेटाउनुपर्दछ, वा यो तिनीहरूमध्ये प्रत्येकमा विस्तार भएको कायम राख्नुपर्छ ।

२. सन्तहरूको निश्चयता तिनीहरूको अन्तर्निहित शक्तिको कारण होइन वा तिनीहरूले पहिले नै प्राप्त गरिसकेका अनुग्रहको कुनै मापनको कारण होइन तर केवल ईश्वरीय अनुग्रहको लागि हुने गर्दछ । हामी सजिलै स्वीकार गर्छौं, कि तिनीहरू आफैँमा पूर्ण रूपमा कमजोर छन् र तिनीहरूको विरुद्धमा संयुक्त भएका असंख्य र शक्तिशाली शत्रुहरूको सामना गर्न पूर्ण रूपमा अपर्याप्त छन्; जस्तै शैतान, संसार र आफ्नै हृदयको भ्रष्टता । यदि तिनीहरूको आत्मिक विरोधीहरूसँग तिनीहरूको आफ्नै बलमा झगडा गर्न छोडियो भने, तिनीहरू सजिलै पराजित हुनेछन् । यदि तिनीहरूको निश्चयता तिनीहरूको आफ्नै संकल्पमा निर्भर थियो भने, तिनीहरूको विश्वास चाँडै असफल हुनेछ । पत्रुसको सन्दर्भमा यो नम्र सत्यलाई कति उल्लेखनीय उदाहरण दिइएको छ ! उहाँले आत्मविश्वासका साथ भन्नुभयो: 'तिम्रो कारणले सबै मानिसहरूको रिस उठ्यो तापनि म कहिल्यै रिसाउनेछैन' ... 'म तपाईँसँगै मर्छु, तैपनि म तपाईँलाई इन्कार गर्दिन' (मत्ती २६:३३,३५) । तर कति चाँडै उसको साहस डगमगाएको थियो ! कति चाँडै उनको राम्रो संकल्प बिर्सियो र हावालाई दिइयो ! उसले आफ्नै बलमा धेरै भरोसा गर्यो र आफ्नो कमजोरी महसुस गर्न छोड्यो । उहाँलाई परीक्षणमा ल्याइएको थियो र उसको अनुमानित शक्ति हराएको थियो । उसले एक दासीको आवाजमा काँप्यो, र डरलाग्दो कसमहरू र डरलाग्दो प्रभावहरूका साथ आफ्नो प्रभुलाई इन्कार गर्यो । प्रचलित प्रार्थना र ईश्वरीय उद्धारकर्ताको अनुग्रहलाई समर्थन गर्ने कुराले उसलाई यहूदाजस्तै विश्वासघाती धर्मत्यागी बन्नबाट रोक्यो !

तर त्यस्ता सन्तहरूको लगनशीलता आफैँमा उत्कृष्ट मानिन्छन् । त्यसैले, हाम्रो विश्वासको स्वीकारले भन्छ, 'तिनीहरूको आफ्नै स्वतन्त्र इच्छामा निर्भर हुँदैन' । तिनीहरूसँग तिनीहरूको विरुद्धमा एकजुट भएका शक्तिशाली शत्रुहरूलाई प्रतिरोध गर्न र पराजित गर्न आफैँमा कुनै शक्ति छैन र तिनीहरू सबैभन्दा सुरक्षित हुन्छन् जब तिनीहरूको आफ्नै कमजोरीलाई गहिरो रूपमा बुझिन्छ र पूर्ण रूपमा ईश्वरीय अनुग्रहमा निर्भर हुन्छ, किनभने 'जब तिनीहरू कमजोर हुन्छन्, तब तिनीहरू बलियो हुन्छन्' ।

३. सन्तहरूको निश्चयताले तिनीहरूलाई आंशिक पतनबाट सुरक्षित गर्दैन तर पूर्ण र अन्तिम धर्मत्यागबाट बचाउँछ । हाम्रो विश्वासको स्वीकारले स्वीकार गर्दछ, कि विश्वासीहरू 'शैतान र संसारको प्रलोभनहरूद्वारा, तिनीहरूमा रहेको भ्रष्टाको व्याप्ति र तिनीहरूको संरक्षणका साधनहरूको बेवास्ताले गर्दा गम्भीर पापहरूमा पर्न सक्छ र केही समयको लागि त्यसमा जारी रहन सक्छ ।' सावधानीले 'उहाँमा खडा भएको ठात्रुहुन्छ, होसियार होस् नत्र ऊ पतन हुनेछ' भनेर सम्बोधन गरिएको थियो र सन्तहरूको उत्कट प्रार्थना, कि परमेश्वरले 'उनीहरूलाई गोप्य दोषहरूबाट शुद्ध पार्नुहुनेछ र अभिमानी पापहरूबाट तिनीहरूलाई फिर्ता राख्नुहुनेछ', स्पष्ट छ, यद्यपि सन्तहरूमध्ये कुनै पनि अनुग्रहको अवस्थाबाट खस्र सक्दैनन् तर तिनीहरू धेरै ठूला पापहरूमा पर्न सक्छन् । र धर्मशास्त्रले सबैभन्दा प्रतिष्ठित सन्तहरूमा आंशिक पतनको धेरै उदाहरणहरू प्रस्तुत गर्दछ ।

बिरामी अय्यूबले आफ्नो जन्मको दिनलाई सराप दिए । नम्र मानिस मोशा, जो 'पृथ्वीमा भएका सबै मानिसभन्दा नम्र' थिए, उसले आफ्नो ओठले अनावश्यक रूपमा बोले । दाऊद, परमेश्वरको आफ्नै हृदय पछिको मानिस, एक क्रूर र एक जटिल पापको दोषी थियो । सुलेमान, मानिसहरूमध्ये सबैभन्दा बुद्धिमान भए तापनि, 'परमप्रभुको दृष्टिमा नराम्रो काम गरे र तिनका पिता दाऊदले गरेझैँ पूर्णतया प्रभुको पछि लागेन ।' पत्रुस, एक साहसी र जोसिलो चेलाले आफ्नो प्रभुलाई सबैभन्दा कष्टकर तरिकामा इन्कार गरे । तर यद्यपि साँचो सन्तहरू धेरै तल खसेका छन्, यति तल कि आफू र अरूलाई उनीहरूको सुधारको थोरै आशा

हुन सक्छ तर तिनीहरू पूर्ण रूपमा हराउने छैनन्; किनभने परमप्रभुको हातले अझै पनि तिनीहरूलाई सँभालिराख्नु भएको छ । 'असल मानिस पतन भए तापनि उसलाई पूर्ण रूपमा तल फ्याँकिनेछैन, किनकि प्रभुले उसलाई आफ्नो हातले उठाउनुहुन्छ' (भजनसंग्रह ३७:२४) । 'धर्मी मानिस सात पल्ट लड्छ र फेरि उठ्छ' (हिती. २४:१६) । यद्यपि दाऊद धेरै गम्भीर पापहरूमा परे र अगमवक्ता नेथनद्वारा ब्याँझनु नभएसम्म ठूलो असंवेदनशील अवस्थामा रहेको देखिन्छ, तैपनि यो प्रकट हुन्छ कि उहाँले परमेश्वरको आत्माद्वारा उहाँमा जे थियो त्यो पूर्ण रूपमा गुमाउनुभएन । किनकि हामीले उहाँलाई पछि प्रार्थना गरेको पाउँछौं: 'मलाई तपाईंको उपस्थितिबाट नफर्काउनुहोस् र तपाईंको पवित्र आत्मा मबाट नछोड्नुहोस्' (भजनसंग्रह ५१:११); जसको अर्थ हो कि उसले त्यसबेला परमेश्वरको उपस्थितिको केही अनुभव गरेको थियो र पवित्र आत्मा उहाँबाट पूर्ण रूपमा कहिल्यै टाढा भएको थिएन । जब यो सुलेमानको बारेमा भनिन्छ, 'उनी पूर्णतया प्रभुको पछि लागेनन्, जसरी उहाँका पिता दाऊदले गरे' (१ राजा ११:६), यो स्पष्ट देखिन्छ कि उसको पतनलाई उसको पहिलेको जोसको कमीलाई बुझ्नुपर्छ र पूर्ण र अन्तिम धर्मत्यागको होइन । परमेश्वर, अझै पनि उहाँका पिताजस्तै, 'उहाँलाई मानिसको लट्टी र मानिसका छोराछोरीका कोराले ताडना दिनुभयो'; तर 'उहाँबाट टाढा हुने उहाँको कृपा' कहिल्यै भोग्नुभएन (२ शमूएल ७:१४, १५) । पत्रुस पनि आफ्नो विलापपूर्ण पतनबाट मुक्त भए । जब ख्रीष्टले 'फर्केर उहाँलाई हेर्नुभयो, उहाँ बाहिर जानुभयो र रुनुभयो' (लूका २२:६१, ६२) । जब प्रभुले उसलाई उसको प्रेमको सम्मानको बारेमा प्रश्न गर्नुभयो, उहाँले उसलाई हृदयको खोजीकर्ताको रूपमा अपील गर्न सक्नुहुन्थ्यो, उहाँले उसलाई इमानदारीसाथ प्रेम गर्नुभयो; र ख्रीष्टले आफ्नो आज्ञा नवीकरण गरेपछि, उसले आफ्नो मालिकको सेवामा जोसिलो र विश्वासपूर्वक काम गर्नुभयो ।

त्यसोभए, वास्तविक सन्तहरू गम्भीर पापहरूमा पर्न सक्छन् भन्ने तथ्य कुनै पनि हालतमा तिनीहरूको अन्तिम दृढतासँग असंगत छैन । प्रभुले 'तिनीहरूलाई पछाडी निको पार्ने' प्रतिज्ञा गर्नुहुन्छ (होशे १४:४) र यस प्रतिज्ञाले तिनीहरू

आंशिक रूपमा पतन हुन सक्छ भन्ने संकेत गर्दछ, यसले तिनीहरू पूर्ण रूपमा र अन्तमा खस्नेछैन भनेर सुरक्षित गर्दछ ।

४. सन्तहरूको निश्चयताले तिनीहरूको आत्मामा अनुग्रहको सिद्धान्तको संरक्षणलाई सुरक्षित गर्दछ, यद्यपि यसको अभ्यासको रूपमा धेरै क्षय हुन सक्छ । अनुग्रहको उपयोग वा अभ्यासको सन्दर्भमा, विश्वासी कहिलेकाहीँ धेरै सुस्त अवस्थामा हुन सक्छ तर अनुग्रहको सिद्धान्त पूर्ण रूपमा मेटिने छैन । ऊ लामो र कडा जाडोले लगभग मरेको रूख जस्तै देखिन सक्छ । ऊ फलविहीन, भाँडोविहीन जस्तो लाग्न सक्छ; हो, जीवनबिना पनि तर विश्वासीका सबै सुखापनहरू अन्तर्गत, 'उसको बीउ उहाँमा रहन्छ'; अन्यथा त्यो प्रतिज्ञा सफल हुनेछ जसमा यो संलग्न छ, कि 'धर्महरूको जरा हट्नेछैन' (हि.तो. १२:३) ।

हामी पत्रुसको सन्दर्भमा यो उदाहरण देख्छौं, ख्रीष्टले उसलाई भन्नुभयो: 'मैले तिम्रो लागि प्रार्थना गरेको छु, कि तिम्रो विश्वास असफल नहोस्' (लूका २२:३२) । हामी शंका गर्न सक्दैनौं कि पत्रुसको विश्वास, यसको अभ्यासको रूपमा असफल भयो र त्यो अत्यन्तै विलापपूर्ण तरिकामा हुन्छ तर उसको विश्वास यसको सिद्धान्त वा बानीको रूपमा असफल भयो भनेर मान्नु, ख्रीष्टको प्रार्थनाको सफलतासँग पूर्णतया असंगत हुनेछ, जुन हामी निश्चित छौं कि सधैं प्रचलित छ । जसरी हिउँदमा रूखको जरामा जीवित रहन्छ, यद्यपि यसको हाँगाहरू ओइल्छन् र यो मरेको देखिन्छ । त्यसैले विश्वासी, आफ्नो सबैभन्दा सडिएको र सुस्त अवस्थामा हुन सक्छ, अझै पनि भित्र अनुग्रहको एक महत्त्वपूर्ण सिद्धान्त छ । र जसरी वसन्त फर्कने बित्तिकै रूख पुनर्जीवित हुन्छ र फस्टाउँछ, त्यसरी नै विश्वासीहरूको अनुग्रहहरू पुनर्जीवित हुन्छन् र 'धार्मिकताको सूर्य' आफ्नो स्फूर्तिदायी प्रभावहरूको साथ फिर्ता हुँदा नयाँ जोशका साथ कार्य गर्दछ । अनुग्रहको अभ्यास अवरुद्ध हुन सक्छ तर अनुग्रहको सिद्धान्त, एक पटक प्रत्यारोपण गरेपछि, पूर्ण रूपमा समाप्त हुँदैन । विश्वासी धेरै सुस्त अवस्थामा पर्न सक्छ तर ऊ कहिल्यै अनुग्रहको अवस्थाबाट टाढा हुँदैन । अनुग्रह महिमामा परिणत नभएसम्म उहाँलाई निश्चयता रहन सक्षम हुनेछ ।

सन्तहरूको निश्चयताको सिद्धान्तको व्याख्या गरिसकेपछि, यो हाम्रो विश्वासको स्वीकारमा व्याख्या गरिएको छ, यसलाई समर्थन गरिएको तर्कहरू अब बताउन सकिन्छ । दोस्रोमा खण्ड यी निम्न क्रममा व्यवस्थित छन्:

अः सन्तहरूको निश्चयता चुनावको आज्ञाको अपरिवर्तनीयताद्वारा सुरक्षित छ । मानिसजातिको निश्चित संख्यामा पापीहरू, सार्वभौम कृपामा परमेश्वरबाट चुनिएका र महिमाको लागि नियुक्त भएका, संसारको सृष्टि हुनुभन्दा पहिले, धर्मशास्त्रका धेरै स्पष्ट घोषणाहरूले प्रमाणित गरेको सत्यता हो (एफिसी १:४; २ थेस्स. २:१३; प्रेरित १३:४८) । अन्ततः उहाँका चुनिएकाहरूलाई मुक्ति वा अनन्त जीवन प्रदान गर्ने परमेश्वरको यो उद्देश्य, अनिवार्य रूपमा तिनीहरूलाई यसको आनन्दको लागि भेट्नको लागि आवश्यक सबै गर्नको लागि दृढ संकल्प समावेश गर्दछ र तिनीहरूलाई सबै पासो र प्रलोभनहरूको बिचमा सुरक्षित राख्नको लागि यसको पूर्ण स्वामित्वको लागि हुन्छ । अब, यदि अनुग्रहको चुनावमा समावेश भएको व्यक्ति अन्ततः नष्ट हुन्छ भने, परमेश्वरको उद्देश्य त्यस अवस्थामा निराश हुनेछ र प्रत्येक घटनामा जहाँ यस्तो घटना हुनुपर्दछ । तर उहाँको उद्देश्य आफैबाट उत्पत्ति भएको र उहाँका प्राणीहरूबाट पूर्ण रूपमा स्वतन्त्र हुनु, उहाँको स्वभावको रूपमा अपरिवर्तनीय हुनुपर्छ । त्यसैले उहाँले दिव्य महिमाको साथ घोषणा गर्नुहुन्छ: 'म प्रभु हुँ; म परिवर्तन गर्दिन ।' 'मेरो सल्लाह खडा हुनेछ र म मेरो सबै खुशी गर्नेछु ।' हाम्रा मुक्तिदाता स्वयं विश्वासीहरूको चुनावबाट तिनीहरूको नाश हुने अवस्थामा बहकाउने असम्भवताको अनुमान लगाउँछन् । "त्यहाँ झूटा ख्रीष्टहरू र झूटा अगमवक्ताहरू खडा हुनेछन् र ठूला-ठूला चिन्हहरू र आश्चर्यकर्महरू देखाउनेछन्, (यदि सम्भव भएमा) तिनीहरूले चुनिएकाहरूलाई धोका दिनेछन्" (मत्ती २४:२४) । यो स्पष्ट छ कि, यस खण्डमा हाम्रा प्रभुले सत्यको ज्ञानमा ल्याइएपछि चुनिएकाहरूलाई व्यवहार गर्नुहुन्छ र उहाँले कुनै पनि प्रलोभनको बारेमा बोल्नुभएको छैन तर जुन पूर्ण र अन्तिम हो । अब यस शब्दहरू, 'यदि सम्भव भएको भए,' तिनीहरूको यति प्रलोभन हुनुको वास्तविक असम्भव संकेत गर्दछ ।



(आ) यो ख्रीष्टको पीडा र मृत्युको योग्यताद्वारा सुरक्षित छ । ख्रीष्टले 'मण्डलीलाई आफ्नै रगतले किन्नु भयो' । उहाँका सबै मानिसहरूका 'अधर्महरू' 'उहाँमाथि राखिएको थियो' र तिनीहरूको जमानतको रूपमा 'उहाँले तिनीहरूका पापहरू जरा आफ्नै शरीरमा बोक्नुभयो' । उहाँले श्रापको पूर्ण प्रहारलाई सहनुभयो जुन तिनीहरू योग्यका थिए र 'उनीहरूको लागि अनन्त छुटकारा प्राप्त गर्नुभएको छ ।'

अब, उसले प्रतिनिधित्व गर्ने व्यक्तिको कोठामा जमानत खडा भएको रूपमा पछिल्लोले उसको नाममा जमानतले जे गरेको छ त्यसको सबै फाइदा लिन्छ; ताकि, यदि उसको ऋण जमानतद्वारा भुक्तान गरिएको छ भने, मालिकले उसबाट भुक्तानीको माग गर्न सक्दैन । यदि ख्रीष्टले आफ्ना मानिसहरूका पापहरूको लागि क्रुसमा सन्तुष्टि दिनुभयो भने- तिनीहरूमध्ये केहीको लागि मात्र होइन तर तिनीहरू सबैका लागि, जसरी हामीले स्पष्ट रूपमा आश्चर्य छौं-तिनीहरूलाई पनि दण्डको अधीनमा राख्नु न्यायको विपरीत हुनेछ । तर यदि सन्तहरू अनुग्रहको अवस्थाबाट झर्छन् र तिनीहरूका पापहरूमा नष्ट हुन्छन् भने, सन्तुष्टि दुई पटक प्राप्त हुनेछ - पहिलो, जमानतबाट र दोस्रो, तिनीहरूबाट, या त ख्रीष्टले आफ्ना मानिसहरूका पापहरूको लागि प्रायश्चित गर्नुभयो वा गर्नुभएन । यदि उहाँले तिनीहरूको लागि प्रायश्चित गर्नुभएन भने, तिनीहरूले आफ्नो लागि सन्तुष्ट हुनुपर्छ । यदि उहाँले तिनीहरूको सट्टामा न्यायको मागहरूको जवाफ दिनुभयो भने यो असम्भव छ कि, स्वर्गको धार्मिक प्रशासन अन्तर्गत तिनीहरू कुनै पनि कारणले वा कुनै कारणले, निन्दामा आउनु पर्छ । तदनुसार, नयाँ करारले विश्वासीहरूलाई पूर्ण र अपरिवर्तनीय क्षमा दिने प्रतिज्ञा गरेको छ । म तिनीहरूको अधर्मप्रति दयालु हुनेछु र तिनीहरूका पापहरू र अधर्महरूलाई म फेरि सम्झनेछैनँ (हिब्रू ८:१२) । तर यदि सन्तहरूको दोषको सिद्धान्त सत्य हो भने, प्रतिज्ञा झूटो हो; किनभने तिनीहरूका पापहरू फेरि सम्झिन सक्छन्

। होइन, यदि यो सिद्धान्त सत्य हो भने, ख्रीष्ट व्यर्थमा मर्नुभएको हुन सक्छ; किनकि, जसरी एक सन्त अनुग्रहको अवस्थाबाट खस्र्न सक्छ र अर्को पनि, यो हुन सक्छ कि एकल पापीलाई उसको रगतद्वारा अनन्त विनाशबाट छुटकारा दिनु हुँदैन ।<sup>102</sup>

इ: यो ख्रीष्टको मध्यस्थताको अनन्तता र व्यापकताद्वारा सुरक्षित छ । जसरी ख्रीष्टले आफ्ना मानिसहरूलाई आफ्नै रगतको योग्यताद्वारा किन्नुभयो, त्यसैगरी उहाँ तिनीहरूको लागि मध्यस्थता गर्न सधैं जीवित हुनुहुन्छ । र तिनीहरूको तर्फबाट उहाँको मध्यस्थताको कुरा के हो ? उहाँ तिनीहरूमध्ये प्रत्येकको लागि प्रार्थना गर्नुहुन्छ, जसरी उहाँले पत्रुसको लागि गर्नुभयो, 'तिनीहरूको विश्वास असफल नहोस्' । ती निवेदनहरूमा जुन उहाँले आफ्ना अनुयायीहरूको लागि प्रस्ताव गर्नुभयो, उहाँ अझै पृथ्वीमा हुँदा, हामीसँग सिंहासन अगाडि उहाँको बिन्तीहरूको नमूना छ । "अनि अब उसो म संसारमा हुँदिनँ, तर तिनीहरूचाहिँ संसारमा हुन्छन्, र म तपाईंकहाँ आउँछु । पवित्र पिता, तपाईंले मलाई जतिजना दिनुभएको छ, तिनीहरूलाई तपाईंको नामद्वारा रक्षा गर्नुहोस् र तिनीहरू पनि हामी जस्तै एक होऊन् । तपाईंको सत्यताद्वारा तिनीहरूलाई पवित्र पार्नुहोस्; तपाईंको वचन सत्यको वचन हो ।" यूहन्ना १७:११; यूहन्ना १७:१७ । नत्र कसैले यी बिन्तीहरू आफ्ना नजिकका चेलाहरूमा सीमित राख्नु पर्छ वा उहाँमा पहिले नै विश्वास गरिसकेकाहरूलाई, उहाँले थप्नुहुन्छ (पद २०) 'न त म यिनीहरूका लागि मात्र प्रार्थना गर्छु तर तिनीहरूका लागि पनि जसले तिनीहरूको वचनद्वारा ममाथि विश्वास गर्नेछन् ।' यदि, त्यसोभए ख्रीष्टको मध्यस्थतामा कुनै प्रभावकारिता छ भने, उहाँमा विश्वास गर्ने सबैको निश्चयता अचम्मको रूपमा सुरक्षित छ । तर उहाँको मध्यस्थता, उहाँको सन्तोषजनक मृत्यु र योग्य धार्मिकतामा आधारित भएर, उहाँका जनहरूका लागि उहाँले तिनीहरूको तर्फबाट सोध्नुभएको सबै प्राप्त गर्नको लागि प्रचलित र प्रभावकारी हुनुपर्छ । उहाँलाई पिताले सधैं सुन्नुहुन्छ (यूहन्ना ११:४२) ।

<sup>102</sup> ईश्वरशास्त्र डिकको व्याख्यान, भोल्युम ३, पृष्ठ ५२१ ।

ई: यो आत्माको निरन्तर बसोबासद्वारा सुरक्षित छ । जब हाम्रा प्रभु यस संसारबाट बिदा हुन लाग्नु भएको थियो, उहाँले आत्माको प्रतिज्ञाद्वारा आफ्ना चेलाहरूको हृदयलाई सान्त्वना दिनुभयो । 'अनि म पितालाई प्रार्थना गर्नेछु, र उहाँले अर्को शान्तिदाता, उहाँ सधैंभरि तिमीहरूसँगै रहून् भनेर तिमीहरूलाई दिनुहुनेछ ।' यूहन्ना १४:१६ । आत्माको वरदान प्रेरितहरूका लागि विशेष थिएन तर हरेक वास्तविक ख्रीष्टियनको खुसीको सुअवसर हो, यो प्रेरितको घोषणाबाट स्पष्ट हुन्छ: 'यदि कुनै मानिसमा ख्रीष्टको आत्मा छैन भने, त्यो उहाँको होइन' (रोमी। ८:९) । अब, आत्माको विश्वासीहरूको हृदयमा क्षणिक पाहुनाको रूपमा प्रवेश गर्दै न तर 'तिनीहरूसँग उहाँको बास गर्नको लागि हो ।' त्यसैले तिनीहरूलाई 'परमेश्वरको मन्दिर' भनिन्छ, किनभने तिनीहरूमा परमेश्वरको आत्मा वास गर्नुहुन्छ । विश्वासीहरूमा आत्माको बासले प्रभावकारी रूपमा उनीहरूको लगनशीलतालाई सुरक्षित बनाउँछ । तिनीहरूमा उहाँको बसोबास लिनको उहाँको अनुग्रहपूर्ण उद्देश्यको लागि तिनीहरूलाई प्रकाशमा सन्तहरूको उत्तराधिकारको लागि भेट्न, जीवनको माध्यमबाट तिनीहरूलाई रक्षा गर्न र तिनीहरूलाई महिमामा आचरण गर्नु हो । उहाँद्वारा तिनीहरू छुटकाराको दिनमा छाप लगाइएका छन् र उहाँ तिनीहरूको भविष्यको उत्तराधिकारको लागि उत्कट हुनुहुन्छ (२ कोरिन्थी १:२२; एफिसी १:१३, १४) । व्यवस्था भनेको सम्पूर्णको भविष्यको स्वामित्वको लागि सुरक्षाको रूपमा दिइएको अंश हो र जसरी पवित्र आत्मा विश्वासीहरूका लागि स्वर्गीय उत्तराधिकारको उत्कटता हो, यसले तिनीहरूको भविष्यको आनन्दको परम निश्चिततालाई संकेत गर्नुपर्छ । यदि आत्मा पाएको कोही पनि पूर्णतया र अन्तमा अनुग्रहको अवस्थाबाट पतन हुन छोडियो भने र स्वर्गीय उत्तराधिकारबाट कम हुन छोडियो भने, आश्चर्यचकित विचार ! सत्यको आत्मा एक अनिश्चित र भ्रमपूर्ण ईमानदार हुनेछ ।

उ: यो अनुग्रहको करारको अपरिवर्तनीय प्रकृतिद्वारा सुरक्षित छ । यो करार, परमेश्वरको अनुग्रहमा स्थापित भएको र हाम्रो आज्ञाकारितामा होइन, 'सबै कुरामा क्रमबद्ध र निश्चित छ ।' यस करारको कार्यकाल स्पष्ट रूपमा व्यक्त गरिएको छ: 'म तिनीहरूसँग अनन्त करार गर्नेछु, कि म तिनीहरूबाट टाढा नजानुहोस्,

तिनीहरूको भलाइ गर्न तर म मेरो डर तिनीहरूको हृदयमा हालिदिनेछु, कि तिनीहरू मबाट टाढा हुनेछैनन्' (यर्मिया ३२:४०) । यो टिप्पणी गर्न योग्य छ, कि यहाँ आफ्ना जनहरूप्रति परमेश्वरको निरन्तर स्नेहको प्रतिज्ञा मात्र होइन, ताकि उहाँ तिनीहरूलाई असल गर्नबाट कहिल्यै पछि हट्नुहुने छैन तर उहाँले तिनीहरूको हृदयमा आफ्नो डर राख्नुहुनेछ भनी प्रतिज्ञा पनि गरिएको छ । ताकि तिनीहरू उहाँबाट टाढा नहोस् । यदि तिनीहरू उहाँसँग डराउन जारी राख्छन् भने परमेश्वरले उनीहरूप्रति अनुग्रह गरिरहने प्रतिज्ञा मात्र गर्दैनन्, तर उहाँले तिनीहरूको हृदयमा उहाँको डर राख्ने वा तिनीहरूलाई पतन हुनबाट जोगाउने उहाँको अनुग्रहको सञ्चारहरू प्रदान गर्ने वाचा पनि गर्नुहुन्छ । सन्तहरूको दृढताको निश्चिततालाई बलियो शब्दहरूमा व्यक्त गर्न सकिँदैन ।

यी तर्कहरू बाहेक जुन विश्वासको स्वीकारमा निर्दिष्ट गरिएको छ, हामी भन्न सक्छौं कि सन्तहरूको दृढता पनि स्पष्ट छ:

१. विभिन्न ईश्वरीय प्रतिज्ञाहरूबाट (यशैया ५४:१०; यूहन्ना १०:२७-३०; हेब्रु १३:५) ।

२. विभिन्न ईश्वरीय सिद्धताहरूबाट ।

३. प्रभावकारी बोलावट र विश्वासीहरूको महिमा बिचको जडानबाट (रोमी ८:३०) ।

४. पूर्णताको चरित्रबाट जुन परमेश्वरको सबै कामहरूसँग सम्बन्धित छ (फिलि. १:६) ।

५. ख्रीष्ट र विश्वासीहरू बिचको अन्तरनिहित र अघुलनशील मिलनबाट (यूहन्ना १५:५; १ कोरिन्थी १२:१२; यूहन्ना १४:१९, २०) ।<sup>103</sup>

सन्तहरूको दृढताको सिद्धान्तलाई कहिलेकाहीँ पवित्रताको हितहरूको लागि मित्रैलोको रूपमा प्रतिनिधित्व गरिएको छ । तर यसले कसरी प्रभाव पार्छ, बुझ्न सजिलो छैन । यद्यपि विश्वासीहरू 'अन्तसम्म अनुग्रहमा लागिरहनेछन् र

<sup>103</sup> यो विषय सबै व्यवस्थित लेखकहरूद्वारा व्यवहार गरिएको छ । यो निम्न कार्यहरूमा पनि पूर्ण रूपमा छलफल गरिएको छ: लाइम स्ट्रीट लेक्चर, सेर ९, बेरी स्ट्रीट प्रवचन, सेर २४; ईश्वरको सार्वभौमिकतामा एलिशा कोल्स; साम। विल्सनको उपदेश, सेर ११-१५ र महत्त्वपूर्ण धर्मशास्त्रीय विवादहरूमा अध्यक्ष एडवर्ड्सको टिप्पणी, अध्याय ५ ।

अनन्तसम्म मुक्ति पाउनेछन्; तैपनि, यदि तिनीहरू गम्भीर पापहरूमा पर्छन् भने, तिनीहरूले 'परमेश्वरको अप्रसन्नता पाउँछन् र उहाँको पवित्र आत्मालाई शोकित गर्छन्-तिनीहरूको अनुग्रह र आरामबाट केही हृदयसम्म वञ्चित हुन पुग्छन्-तिनीहरूको हृदय कठोर भएको छ र तिनीहरूको अन्तस्करण घायल भएको छ-अरूलाई चोट पुर्याउने र बदनाम गर्ने र आफैंमा अस्थायी न्याय ल्याउनुहोस् । त्यसोभए, यदि सन्तहरूले आफ्नो स्वर्गीय पिताको महिमा अरूको उन्नति र आफ्नै आरामको बारेमा कुनै चिन्ता महसुस गर्नुहुन्छ भने तिनीहरूसँग 'सबै प्रकारको दुष्टताबाट टाढा रहने' र 'हिँड्ने' प्रयास गर्ने सबैभन्दा बलियो मनसाय छ । परमप्रभुका सबै आज्ञाहरू र नियमहरूमा निर्दोष हुन्छ । यसबाहेक हामीले बिन्ती गर्ने दृढता भएको अन्तसम्म पवित्रतामा लगनशीलता हो । र कसरी यो सिद्धान्तले मानिसहरूलाई पापको कार्यको बारेमा लापरवाह बनाउने कुनै प्रवृत्ति हुन सक्छ ? यसमा थप्नुहोस्, कि विश्वासीले जति दृढतापूर्वक विश्वस्त हुन्छ कि कुनै पनि कुराले उसलाई परमेश्वरको प्रेमबाट अलग गर्न सक्दैन र उसले जति धेरै परमेश्वरको प्रेमलाई आफ्नो हृदयमा पारेको महसुस गर्छ, त्यति नै शक्तिशाली रूपमा उसलाई बाँच्न बाध्य हुनेछ । परमेश्वरको महिमालाई बढावा दिनको लागि बाध्य हुन्छ (२ कोरिन्थी ५:१४, १५) ।

सन्तहरूको दृढताको निश्चितताले कसैलाई पनि उनीहरूको संरक्षणको लागि परमेश्वरले नियुक्त गर्नुभएको साधनहरूलाई बेवास्ता गर्न प्रोत्साहन दिँदैन । 'हेर्नुहोस् र प्रार्थना गर्नुहोस्,' हाम्रा मुक्तिदाताले भने, 'तिमीहरू प्रलोभनमा नपर ।' 'होशियार रहो, नत्रता तिमीहरू आफ्नै दृढताबाट खस्नेछौ,' उहाँका प्रेरितले भने; 'आफैलाई हेर, आफूले गरेका कुराहरू नगुमाऊ ।' धर्मशास्त्रमा यस्ता सल्लाह र सुझाबहरू प्रशस्त छन् र तिनीहरू धेरै गलत छन् जसले तिनीहरूबाट अनुमान लगाउँछन् कि सन्तहरू पूर्णतया र अन्तमा अनुग्रहबाट टाढा हुन सक्छन् । परमेश्वरले आफ्ना जनहरूलाई तर्कसंगत प्राणीहरूको रूपमा व्यवहार गर्नुहुन्छ र यी सल्लाह र सुझाबहरू नै उहाँले प्रयोग गर्नुहुन्छ र जसलाई उहाँले प्रभावकारी रूपमा प्रस्तुत गर्नुहुन्छ, तिनीहरूको धर्मत्याग रोक्न र तिनीहरूको अन्तिम दृढतालाई बढावा दिनको लागि काम गर्छ । परमेश्वरले विश्वासीहरूमा

काम गर्नुहुन्छ, इच्छा र काम दुवै गर्न तर उहाँले आफ्नो काम गरिरहँदा तिनीहरूले आफ्नो भाग पूरा गर्न आवश्यक छ । तसर्थ, प्रत्येक ख्रीष्टियनलाई 'अडिग, अटल, सधैं प्रभुको काममा प्रशस्त रहोस्, किनकि उसलाई थाहा छ कि उसको परिश्रम प्रभुमा व्यर्थ हुँदैन' ।



## अध्याय १८

### अनुग्रह र मुक्तिको निश्चयता

#### (ASSURANCE OF GRACE AND SALVATION)

#### खण्ड १

कपटीहरू र अन्य अपरिवर्तित मानिसहरूले परमेश्वरको निगाहमा र मुक्तिको अवस्थामा रहेको भनि झूटा आशाहरू र सांसारिक मान्यताहरूद्वारा आफूलाई व्यर्थमा धोका दिने गर्दछन् । तिनीहरूको आशा नष्ट भएर जानेछ तर जसले प्रभु येशुमा साँच्चै विश्वास गर्छ र उहाँलाई इमानदारीपूर्वक प्रेम गर्छ, उहाँको अघि सबै असल विवेकमा हिँड्ने प्रयास गर्दछन् तिनीहरू यस जीवनमा निश्चित रूपमा अनुग्रहको अवस्थामा रहेको निश्चित हुन्छन् र परमेश्वरको महिमाको आशामा आनन्दित हुन्छन् । तिनीहरू आशा खीष्टमा भएकोले कहिल्यै शर्ममा पर्नु पर्दैन । (अप्यूब ८:१३, १४; मीका ३:११; व्यव. २९:१९; यूहन्ना ८:४१, मत्ती ७:२२, २३, १ यूहन्ना २:३; १ यूहन्ना ३:१४, १८, १९, २१, २४, १ यूहन्ना ५:१३, रोमी ५:२)

#### खण्ड २

यो निश्चयता एक बेकामे काल्पनिक, नाशवान, सम्भावित अनुभूति र असफल आशामा आधारित छैन तर यो त विश्वासको अतुलनीय निश्चयता, मुक्तिको प्रतिज्ञाहरूको ईश्वरीय सत्यताको आधारमा यी प्रतिज्ञा गरिएका छन् जुन अनुग्रहको भित्री प्रमाण हो । हामी परमेश्वरका सन्तान हौं भनी हाम्रा आत्मासँग धर्मसन्तान ग्रहण गर्ने आत्माद्वारा गवाही दिइएको छ । यो त्यहीँ आत्मा हो, जुन आत्मा साँचो उत्तराधिकारी लागि उत्सुक हुनुहुन्छ, जसद्वारा हामी उद्धारको दिनको निम्ति छाप लगाइएका छौं ।

(हिब्रू ६:११, १९, हिब्रू ६:१७, १८, २ पत्रुस १:४, ५, १०, ११; १ यूहन्ना २:३; १ यूहन्ना ३:१४; २ कोरिन्थी १:१२, रोमी ८:१५, १६, एफिसी १:१३, १४; एफिसी ४:३०; २ कोरिन्थी १:२१, २२)

#### व्याख्या

'अनुग्रह र मुक्तिको आश्वासन' द्वारा यस अध्यायमा व्यवहार गरिएको, विश्वासीको



आश्वासन हो कि उहाँ 'अनुग्रहको अवस्थामा हुनुहुन्छ' र ख्रीष्टको मुक्तिमा व्यक्तिगत चासो छ । यस विषयमा कथनहरू रोमको मण्डली र आर्मिनियनहरूको केही त्रुटिहरू विरुद्ध निर्देशित छन् । रोमको मण्डलीले यस जीवनमा कुनै पनि व्यक्तिको लागि असाधारण प्रकाशबाहेक मुक्तिको अनुमानित र सम्भावित अनुनयभन्दा बढी प्राप्त गर्न सम्भव छ भनेर अस्वीकार गर्दछ र तिनीहरूले आफ्नो ट्राफिकको सबैभन्दा लाभदायक अंशहरू त्यो सदाको शंका र अनिश्चिततामा निर्माण गर्छन् । उनीहरूको अन्तिम मुक्तिको सन्दर्भमा जसमा उनीहरू आफ्ना मतदाताहरू राख्छन् र जुन उनीहरूले मण्डलिको प्रार्थनाद्वारा हटाउन केही हदसम्म दाबी गर्छन् । सन्त र शहीदहरूको गुण र पुजारीहरूले परमेश्वरको नाममा उच्चारण गर्ने मुक्ति आर्मिनियनहरू, सन्तहरूको अन्तिम दृढताको निश्चिततालाई अस्वीकार गर्दै कुनै पनि व्यक्तिले यो भन्दा ठूलो मुक्तिको निश्चितता प्राप्त गर्न सम्भव छैन भनी ठान्छन्, यदि उसले अन्तसम्म विश्वासमा दृढ रहन्छ भने, उसलाई बचाउनेछ ।

१. यी त्रुटिहरूको विरोधमा हाम्रो विश्वासको स्वीकारले सिकाउँछ, कि सन्तहरूले कुनै विशेष वा तत्काल प्रकाशबिना सामान्य माध्यमको उचित प्रयोगमा केवल अनुमानित वा सम्भावित अनुनय मात्र होइन तर तिनीहरूको अस्तित्वको निश्चित आश्वासन प्राप्त गर्न सक्छन् । अनुग्रहको अवस्था र तिनीहरूको अन्तिम मुक्ति यो निम्न विचारहरूद्वारा पुष्टि गरिएको छ:

१. धर्मशास्त्रमा ख्रीष्टियनहरूलाई आफैलाई जाँच्न र यो आश्वासन प्राप्त गर्न सबै लगनशीलता दिन आज्ञा दिइएको छ । प्रेरित पावलले कोरिन्थीहरूलाई 'तिनीहरू विश्वासमा छन् कि छैनन् भनेर आफैलाई जाँच्न' सल्लाह दिन्छन् र तिनीहरूलाई येशू ख्रीष्ट तिनीहरूमा हुनुहुन्छ वा हुनुहुन्न भन्ने कुरा थाहा छैन, तिनीहरूमा धेरै दोषपूर्ण कुराको तर्कको रूपमा बोल्छन् (२ कोरिन्थी १३:५) । प्रेरित पत्रसले सबै ख्रीष्टियनहरूलाई 'आफ्नो बोलावट र चुनावलाई सुनिश्चित गर्न सबै लगनशील हुन' निर्देशन दिन्छ, अरूलाई होइन तर आफैलाई; र उनीहरूलाई यो कसरी गर्न सकिन्छ भनेर जानकारी दिन्छ (२ पत्रस १:५-११) । यो आग्रह उनीहरूलाई सम्बोधन गरिएको छ जसले 'परमेश्वरको धार्मिकता, हाम्रा

मुक्तिदाता येशू ख्रीष्टद्वारा बहुमूल्य विश्वास प्राप्त गरेका छन्; तिनीहरूलाई 'आफ्नो विश्वास, सद्गुणमा थप्न' निर्देशन दिइएको छ र असल काम र ज्ञान आदिको लागी र तिनीहरूलाई सूचित गरिन्छ, कि यसो गर्दा तिनीहरूले आफ्नो बोलावट र चुनावको निश्चित आश्वासन प्राप्त गर्नेछन् र स्वर्गमा परमेश्वरको अनन्त राज्यमा निश्चित प्रवेश पाउनेछन् । यो निर्देशन हिब्रूहरूलाई प्रेरित पावलको आग्रहको साथ समान प्रकृतिको छ (६:११): 'हामी चाहन्छौं कि तिमीहरू सबैले उस्तै लगनशीलता आशाको पूर्ण आश्वासनको लागि अन्तसम्म देखाउनुपर्छ ।' यी आग्रहहरूमा यो प्रकट गर्छ, कि ख्रीष्टियनहरूसँग कुनै विशेष प्रकाशबिना नै आफ्नो वर्तमान धार्मिकता र भविष्यको सुरक्षाको आश्वासन दिने माध्यमहरू छन् ।

२. धर्मशास्त्रले साँचो विश्वासीहरूको धेरै चिन्ह वा चरित्रहरू प्रदर्शन गर्दछ, जसबाट तिनीहरू निश्चित रूपमा आश्वस्त हुन सक्छन् कि तिनीहरूले आफ्नो आत्माको उद्धारमा विश्वास गरेका छन् । 'अनि हामी उहाँका आज्ञाहरू पालन गर्दछौं भने, यसैबाट हामी उहाँलाई चिन्दा रहेछौं भनी हामी थाहा पाउँछौं । तर जसले उहाँको वचन पालन गर्छ, साँच्चै उनैमा परमेश्वरको प्रेम सिद्ध भएको छ; यसैबाट हामी उहाँमा रहेछौं भनी थाहा पाउँछौं ।' (१ यूह. २:३; १ यूह. २:५) । 'हामी जान्दछौं - हामी मृत्युबाट जीवनमा सरिसकेका छौं; किनभने हामी भाइहरूलाई प्रेम गर्छौं । जसले आफ्नो भाइलाई प्रेम गर्दैन, त्यो मृत्युमा रहिरहन्छ । अनि यसैबाट हामी सत्यबाटका रहेछौं भनी थाहा पाउँछौं, र उहाँको सामु आफ्ना हृदयलाई मनाउनेछौं । (१ यूह. ३:१४; १ यूह. ३:१९) । त्यो पत्रको सम्पूर्ण दायरा भनेको विश्वासीहरूलाई त्यस्ता निश्चित चिन्हहरू प्रस्ताव गर्नु हो, जसद्वारा उनीहरूले 'अनन्त जीवन छ भनी जान्न सक्छन्' (१ यूहन्ना ५:१३) ।

३. सन्तहरूको व्यक्तिगत अनुभवको इतिहासमा हामीसँग यस आश्वासनको प्राप्तिको धेरै उदाहरणहरू छन् । धर्मशास्त्रमा वर्णन गरिएका सन्तहरू मुक्तिको आश्वासन व्यक्त गर्ने बानीमा थिए । 'मेरो हकमा,' दाऊदले भने, 'म तपाईंको अनुहार धार्मिकतामा हेर्छु, जब म ब्यँझन्छु, तपाईंको प्रतिरूपमा म सन्तुष्ट हुनेछु' (भजनसंग्रह १७:१५) । 'निश्चय नै मेरो जीवनभर भलाई र करूणा म पछि लाग्नेछ

र म परमप्रभुको घरमा सधैंभरि बास गर्नेछु' (भजनसंग्रह २३:६) । 'तपाईंले मलाई आफ्नो सल्लाहले डोऱ्याउनुहुन्छ र पछि मलाई महिमामा ग्रहण गर्नुहुन्छ' (भजनसंग्रह ७३:२४) । अय्यूबले पनि आफ्नो संचित दुःखको बिचमा आश्वासनको भाषा बोले: 'मलाई थाहा छ कि मेरो उद्धारक जीवित हुनुहुन्छ...' (अय्यूब १९:२५) । नयाँ नियमका विश्वासीहरूको अनुभव अझै स्पष्ट रूपमा व्यक्त गरिएको छ । प्रेरित पावल उदाहरणको रूपमा सेवा गर्न सक्छन् । यी सबै सन्तहरूको तर्फबाट उहाँको विजयी भनाइहरू हुन्: 'हामीलाई माया गर्ने उहाँद्वारा हामी विजेताहरूभन्दा बढी छौं । किनकि म विश्वस्त छु, न त मृत्यु, न जीवन, न स्वर्गदूतहरू, न राज्यहरू, न शक्तिहरू, न वर्तमान चीजहरू, न आउने कुराहरू, न उचाइ, न गहिराइ, न कुनै अन्य प्राणीहरूले हामीलाई परमेश्वरको प्रेमबाट अलग गर्न सक्षम हुनेछन् । जुन हाम्रा प्रभु येशू ख्रीष्टमा छ' (रोमी ८:३७-३९; २ कोरिन्थी ५:१ यो पनि हेर्नुहोस्) । अर्को अवसरमा उसले ख्रीष्टमा विश्वास गरेको र आफ्नो भविष्यको आनन्दको पूर्ण अनुभूति भएको आफ्नो आश्वासन घोषणा गर्छ: 'मलाई थाहा छ जसलाई मैले विश्वास गरेको छु, र म विश्वस्त छु कि मैले उहाँलाई दिएको कुरालाई त्यसको विरुद्धमा राख्न सक्षम हुनुहुन्छ । (२ तिमोथी १:१२) । उहाँ यति विश्वस्त हुनुहुन्थ्यो कि, 'शरीरबाट अनुपस्थित' हुँदा पनि, उहाँ 'परमेश्वरसँग उपस्थित हुनुपर्दछ', कि उहाँले आफ्नो इच्छा व्यक्त गर्नुहुन्छ, होइन, आफ्नो उत्कट इच्छा उहाँको आश्वासनको फलस्वरूप शरीरबाट मुक्त हुनुहुनेछ, कि उसले तुरुन्तै स्वर्गीय आनन्दमा प्रवेश गर्न सक्छ: 'म अब प्रस्ताव गर्न तयार छु र मेरो प्रस्थानको समय नजिकै छ । मैले राम्रो लडाइँ लडेको छु, मैले मेरो दौड पूरा गरेको छु, मैले विश्वास राखेको छु । अबदेखि मेरो लागि धार्मिकताको मुकुट राखिएको छ, जुन परमप्रभु, धर्मि न्यायकर्ताले मलाई त्यस दिन दिनुहुनेछ' (२ तिमोथी ४:६-८; २ कोरिन्थी ५:८; फिलि. १: २३) । यी उदाहरणहरू सामान्य सिद्धान्त स्थापित गर्न पर्याप्त हुनुपर्छ कि मुक्तिको आश्वासन यस जीवनमा विश्वासीहरूमा प्राप्त हुन्छ ।

२. यो आश्वासन 'मुक्तिको प्रतिज्ञाहरूको ईश्वरीय सत्यतामा आधारित छ, यी प्रतिज्ञाहरू गरिएका ती अनुग्रहहरूको भित्री प्रमाण र हामी परमेश्वरका

सन्तानहरू हौं भन्ने हाम्रो आत्मासँग गवाही दिने दत्तक आत्माको गवाही हो ।' यी कुनै पनि चीजहरूमा एकल रूपमा स्थापित छैन तर ती सबै संयुक्त रूपमा छन् । वचनमा मुक्तिको प्रतिज्ञाहरूले हामीलाई साँचो ख्रीष्टियनहरूका विशिष्ट पात्रहरू प्रदान गर्दछ र यी चरित्रहरू पाइने सबैलाई मुक्ति दिइनेछ भनी निश्चित रूपमा हामीलाई आश्वासन दिइएको छ । अनुग्रहका भित्री प्रमाणहरूले हामीलाई यी चरित्रहरू छन् भनी आश्वासन दिन्छ; र हामी अहिले दयालु अवस्थामा छौं र 'अनन्त मुक्तिको साथ बचाइनेछौं' ।

"आश्वासन सामान्यतया एक प्रकारको पवित्र शब्दावली वा यस तरिकामा तर्कद्वारा प्राप्त गरिन्छ: जसले प्रभु येशू ख्रीष्टमा विश्वास गर्छ, अनुग्रहको अवस्थामा छ र मुक्ति पाउनेछ (प्रेरित १६:३१; रोमी ९:३३) । तर म उहाँमा विश्वास गर्छु; त्यसैले म अनुग्रहको अवस्थामा छु र मुक्ति पाउनेछु । जहाँसम्म हामी सत्यको धर्मशास्त्रमा विश्वास गर्छौं, यी प्रस्तावहरूमध्ये पहिलोलाई प्रश्नमा बोलाउन सकिँदैन । सबै कठिनाइले दोस्रोलाई सम्मान गर्छ, अर्थात् चाहे हामी ख्रीष्टमा साँच्चै विश्वास गर्छौं । किनकि यो अस्वीकार गर्न सकिँदैन कि एक व्यक्तिले आफूलाई केही नभएको बेला आफूलाई केही ठान्न सक्छ, र यसरी आफैलाई धोका दिन सक्छ (गलाती ६:३) । जति थोरै हुन सक्छ, मानसिक आँखा समात्न सक्छ, जसरी कहिलेकाहीँ शारीरिक हुन्छन् (लुका २४:१६) र यस्तो अवस्थामा प्रभुको भय मान्नेले पनि अन्धकारमा हिँड्नुपर्छ (यशैया १:१०); उहाँ ख्रीष्टमा हुनुहुन्छ भनी थाहा छैन, यद्यपि उहाँ निश्चित हुनुहुन्छ । यो पर्याप्त छैन कि मानिस केहि कार्यहरूको बारेमा सचेत छ, विश्वासको रूपमा पश्चात्ताप, परमेश्वर र उहाँका सबै सन्तहरूलाई प्रेम, पवित्र आश्वासनको उचाइमा पुग्नको लागि उहाँ यी कार्यहरूको विशिष्ट प्रकृतिको रूपमा सन्तुष्ट हुनुपर्दछ, कि तिनीहरू अपरिचित छन् र कपटी होइनन् । तर पवित्र आत्माको सहायताबिना उसले यो कसरी प्राप्त गर्न सक्छ भन्ने कुरा अकल्पनीय छ । जसले विश्वास र पश्चात्ताप दियो उहाँले उसलाई

परमेश्वरबाट सितैमा दिएको कुराहरू पनि थाहा दिनुपर्छ (१ कोरिन्थी २:१२) । जसरी सूर्यलाई उहाँको आफ्नै ज्योतिले देख्न सकिँदैन, त्यसरी नै हामीसँग आत्मा छ भनी आत्माद्वारा जान्न सकिन्न ।<sup>104</sup>

कसै-कसैले सिकाउनुभएको छ, कि ख्रीष्टमा विश्वास गर्ने हरेक मानिसले तुरुन्तै सचेत हुनुपर्छ कि उसले त्यसो गर्छ । र यो चेतना पहिलो प्रमाण हो जुन मानिससँग हुन्छ कि ऊ न्यायोचित अवस्थामा छ । यस प्रमाणको सम्बन्धमा हाम्रो स्वीकारोक्ति पूर्णतया मौन छ वा बरू यसले स्पष्ट रूपमा संकेत गर्दछ कि यो चेतना कुनै पनि हिसाबले साँचो विश्वासको एक अविभाज्य सहयोगी होइन । यो चेतना एउटै कुरा हो जसलाई धेरै ईश्वरशास्त्रीय लेखकहरूले 'विश्वासको प्रतिबिम्ब कार्य' भनेका छन् । यसबाट तिनीहरूको अर्थ विश्वासको प्रत्यक्ष कार्यको चेतना वा प्रतिबिम्बबाट उत्पत्ति भएको विश्वासको ज्ञान हो । अब, 'अनुग्रह र मुक्तिको आश्वासन' विश्वासको लागि आवश्यक छैन भनेर घोषणा गरेर, हाम्रो विश्वासको स्वीकारले सिकाउँछ कि एक व्यक्तिले ऊ न्यायी अवस्थामा छ भन्ने आश्वासन प्राप्त गर्नुअघि ख्रीष्टमा विश्वास गर्न सक्छ र उसको विश्वासद्वारा धर्मो ठहरिन सक्छ । वा अर्को शब्दमा उसले ख्रीष्टमा विश्वास गर्न सक्छ र तुरुन्तै सचेत नहुन सक्छ कि उसले आफ्नो आत्माको उद्धारमा साँच्चै विश्वास गरेको छ । विश्वासले विभिन्न स्तरहरू स्वीकार गर्दछ र यसको प्रमाण यसको बलको अनुपातमा हुनेछ । जब आत्माको ठूला सञ्चारहरू दिइन्छ, जसको माध्यमबाट विश्वास धेरै बलियो हुन्छ, तब यसले यसको सत्यताको सबैभन्दा विश्वस्त प्रमाणलाई साथमा लैजान सक्छ । निस्सन्देह, धर्मशास्त्रमा अभिलेख गरिएका धेरै सन्तहरूको विश्वास अब्राहाम, शताब्दी र कनानकी स्त्रीको रूपमा यसमा शंका गर्ने ठाउँ छोडिएको थिएन तर यसले हामीलाई प्रत्येक विश्वासीले ख्रीष्टमाथिको आफ्नो विश्वासको बारेमा तुरुन्तै सचेत हुनुपर्छ र उसको विश्वास अस्पष्ट छ भनी दाबी गर्ने अनुमति दिदैन ।

<sup>104</sup> बेलको नोट्स टु विसियस' आइरनिकल एनिमडर्भर्सन, पृष्ठ ३०५, ३०६ ।

यदि विश्वासले कुनै प्रस्तावको सत्यतालाई बुझ्ने सहमतिमा मात्र समावेश गरेको हो भने, त्यसमा आधारित प्रमाणहरू बुझेर, व्यक्ति सचेत वा निश्चित भएकोमा कुनै शंका हुन सक्दैन तर यदि हृदय कुनै अर्थमा विश्वासलाई बचाउने उचित आसन हो भने अधिक अनिश्चितता चेतनाबाट उत्पत्ति हुने प्रमाणमा उपस्थित हुनेछ । यदि आत्मामा परमेश्वर र अनुग्रहद्वारा मुक्तिको मार्गमा कुनै विपरीत स्वभाव छैन भने, यो कुरा धेरै सजिलो हुनेछ तर त्यो मामला होइन । हृदय नयाँ गरि जन्मिने कुरामा पापले गर्दा हुने छलबाट पूर्णतया छुटकारा पाएको छैन जसले गर्दा यसले आत्मालाई निरन्तर धोका दिने र बहकाउने प्रयास गर्छ । त्यहाँ एक दयालु आत्मिक स्वभाव वा हृदयको व्यायाम छैन तर केही हृदयसम्म प्राकृतिक सिद्धान्तहरूको मात्र कार्यद्वारा नकली हुन सक्छ र हृदयको बाँकी छलकपटले यसरी काम गर्न सक्छ कि विश्वासीलाई अर्कोबाट भेदभाव गर्न धेरै गाह्रो हुन सक्छ । धेरै नैतिक रूपमा गम्भीर व्यक्तिहरू यस तरिकाले धोकामा परेका छन् तिनीहरूले कहिलेकाहीँ महसुस गरेका स्नेहहरू र जुन अनुग्रहको कामको लागि विभिन्न कारणहरूले उत्साहित हुन्छन् । वास्तवमा यो शङ्का हटाउनै पर्छ कि आत्माको बचाउने कार्यहरूले आत्मामा कुनै पनि अन्य कारणबाट धेरै फरक प्रभावहरू उत्पादन गर्नुपर्छ, त्यसकारण उसको काम पक्कै पनि सबैभन्दा भेदभाव हुन सक्छ । तैपनि, विश्वास कमजोर भएको ठाउँमा निकै कठिनाई रहनेछ । न त यो अन्यथा हुन सक्छ, जब विश्वासीका सदस्यहरूमा उसको दिमागमा नियमको विरुद्ध लड्ने व्यवस्था हुन्छ र जब शरीरले आत्माको विरुद्धमा अभिलाषा गर्छ, उसलाई आफूले चाहेको कुराहरू गर्नबाट रोक्छ । न त आदिम ख्रीष्टियनहरूको मामलाबाट निष्पक्ष रूपमा निकालिएको छ, जसले आफ्नो विश्वासको सत्यताको बारेमा कुनै हिचकिचाहट नगरेको जस्तो देखिन्थ्यो र उनीहरूले विश्वास गरेको कुरा सजिलै घोषणा गरे । अनुग्रहका धेरै ठूला उपायहरू त्यसबेला दिइएको

देखिन्छ र सबैलाई दिइयो, सामान्य रूपमा दिइन्छ र त्यस समयदेखि दिइएको देखिन्छ ।<sup>105</sup>

आत्माको साक्षीको वास्तविकताको सन्दर्भमा कुनै प्रश्न हुन सक्दैन; किनकि एक प्रेरित प्रेरितले स्पष्ट रूपमा घोषणा गर्नुहुन्छ: 'आत्मा आफैले हाम्रो आत्मासँग गवाही दिन्छ, हामी परमेश्वरका सन्तान हौं' (रोमी ८:१६) । तथापि, आत्माले यो गवाही दिने तरिकामा फरक-फरक मतहरू छन् । कसै-कसैले सोचेका छन् कि आत्माले भित्री प्रकाश वा तत्काल सुझावको माध्यमबाट विश्वासीको ग्रहण गरेको देख्छ । 'आत्मा' एक भन्छन्, 'आत्मा आफैले, पानी र रगतबाट फरक तरिकामा साक्षी दिनुहुन्छ, हृदयमा परमेश्वरको प्रेमलाई आत्मा-विशाल तरिकाले बहाएर' थपिएको छ, 'सन्तहरूको अनुभवबाट' तिनीहरूमध्ये धेरैलाई यस तुरुन्तै आश्वासनमा ल्याइएको छ । र केवल चिनाहरू, चिन्हहरू र योग्यताहरू प्रतिबिम्बित गरेर होइन, जुन पानी वा पवित्रीकरणद्वारा आत्माको साक्षी हो ।<sup>106</sup> तथापि, दिव्यताका ठूला भागहरू यस विचारमा सहमत छन् कि आत्माले उहाँका कार्यहरूद्वारा वा विश्वासीहरूको हृदयमा उहाँद्वारा उत्पत्ति प्रभावहरूद्वारा साक्षी दिनुहुन्छ । तिनीहरूले तत्काल गवाहीको विचारलाई अस्वीकार गर्छन् र विश्वास गर्छन् कि आत्माको काम भनेको गवाही हो जुन उहाँले दिनुहुन्छ । विश्वासीहरूलाई उनीहरूको दत्तक र परिणाम सुरक्षाको आश्वासन दिनुहुन्छ ।

अध्यक्ष एडवर्ड्सले आत्माले तत्काल सुझाव वा प्रकाशको माध्यमबाट साक्षी दिनुहुन्छ भन्ने धारणाको विरुद्धमा एकदमै दृढतापूर्वक र निश्चयतापूर्वक बोल्छन्, कि यो झूटा र भ्रामक धारणाबाट धेरै दुराचारहरू उत्पत्ति भएका छन् भनी घोषणा गर्छन् । उहाँ भन्नुहुन्छ, 'धेरैलाई के छुटेको छ,' उहाँ भन्नुहुन्छ, 'परमेश्वरको आत्माको प्रभावले उनीहरूको धारणामा हामीले बोलिरहेका छौं 'साक्षी' शब्द हो, यसलाई आत्माको साक्षी भनिन्छ । त्यसकारण तिनीहरूले यसलाई हृदयमा आत्माको कुनै प्रभाव वा काम नहोस् भनेर लिएका छन्, मानिसहरूले आफूहरू

<sup>105</sup> थमसनको (क्वारेलवुडको) प्रवचन, खण्ड २, पृष्ठ ५४० ।

<sup>106</sup> राल्फ एर्स्किनको प्रवचन, सेर, १४३, भोल्युम ९, पृष्ठ १९९, २०० ।

परमेश्वरका सन्तानहरू हुन् भनी तर्क गर्न सक्ने प्रमाण दिन्छन् । तर एक भित्री सुझाव तुरुन्तै, जस्तो कि परमेश्वरले मानिससँग भित्री रूपमा बोल्नुभयो र उसलाई गवाही दिनुभयो र उसलाई भन्नुभयो कि ऊ उसको बच्चा हो, एक प्रकारको गोप्य आवाज वा छापद्वारा: साक्षी वा गवाही शब्दको तरिकालाई अवलोकन गर्दैन् । नयाँ नियममा अक्सर प्रयोग गरिन्छ, जहाँ त्यस्ता सर्तहरूले प्रायः कुनै कुरालाई सत्य हो भनी घोषणा गर्ने र दाबी गर्ने मात्र होइन तर कुनै कुरालाई तर्क गर्न र सत्य साबित गर्न सक्ने प्रमाणहरू प्रस्तुत गर्ने मात्र होइन । तसर्थ (हिब्रू २:४), परमेश्वरले चिन्हहरू र आश्चर्यकर्महरू र विविध चमत्कारहरू र पवित्र आत्माका वरदानहरूद्वारा साक्षी दिनु भनी भनिएको छ । अब यी चमत्कारहरू यहाँ बोलिएको छ, परमेश्वरको साक्षी भनिन्छ, किनभने तिनीहरू दावीहरूको प्रकृतिका हुन्, तर चिन्ह र प्रमाणहरू हुन् । त्यसरी नै प्रेरित १४:३; यूहन्ना ५:३६; १०:२५। त्यसकारण पानी र रगतलाई साक्षी दिने भनिएको छ (१ यूहन्ना ५:८), तिनीहरूले केही बोलेका वा दाबी गरेका होइनन् तर तिनीहरू गवाही र प्रमाणहरू थिए ।" 'वास्तवमा प्रेरित, जब त्यसमा (रोमी ८:१६) , उहाँमा हामी परमेश्वरका सन्तान हौं भनी हाम्रो आत्मासँग गवाही दिने आत्माको कुरा गर्छ, यदि उहाँका वचनहरूलाई ध्यानमा राखिएको भए आफूलाई पर्याप्त रूपमा व्याख्या गर्नुहुन्छ । यहाँ व्यक्त गरिएको कुरा अघिल्लो दुई पदहरूसँग जोडिएको छ, प्रेरितले त्यहाँ भनेको कुराको परिणाम हो, जस्तो कि प्रत्येक पाठकले देख्न सक्छ । तीनवटा पदहरू एकसाथ यसरी छन्: "जति धेरै परमेश्वरका आत्माद्वारा अगुवाइमा छन्, तिनीहरू परमेश्वरका छोराहरू हुन्; किनभने तिमीहरूले फेरि डराउने दासत्वको आत्मा पाएका छैनौ तर तिमीहरूले ग्रहण गर्ने आत्मा पाएका छौ, जसद्वारा हामी अब्बा, पिता भनि पुकार्छौं । आत्माले नै हाम्रो आत्मासँग गवाही दिन्छ कि हामी परमेश्वरका सन्तान हौं ।" यहाँ प्रेरितले के भन्नुहुन्छ, यदि हामीले यसलाई सँगै लियौं भने, उहाँले स्पष्ट रूपमा देखाउनुहुन्छ कि उहाँ के सम्मान गर्नुहुन्छ, जब उहाँले आत्माले हामीलाई गवाही वा प्रमाण दिनुहुन्छ कि हामी परमेश्वरका सन्तानहरू हौं, उहाँ हामीमा वास गर्नुहुन्छ र हामीलाई नेतृत्व गर्नुहुन्छ



। धर्मपुत्रको आत्मा वा बच्चाको आत्मा दिनुहुन्छ, जुन हामीलाई परमेश्वरप्रति पिताको रूपमा व्यवहार गर्ने प्रबन्ध गर्नुहुन्छ ।<sup>107</sup>

हालसालैका लेखकहरूले यस विषयलाई समान दृष्टिकोण राख्छन् र यो धेरै रोचक बिन्दुमा सबैभन्दा प्रख्यात धर्मशास्त्रीय लेखकहरू बिच यस्तो सामंजस्य पाउन सन्तोषजनक छ । 'आत्मा'ले विश्वासीहरूको पुत्रत्वको गवाही दिन्छन्, डा. डिक, 'जब उसले प्रकाशमा ल्याउँछ, तिनीहरूको आत्मामा आफ्नो अपरेशनहरूद्वारा, तिनीहरूको धर्मपुत्रको प्रमाणहरू र यसरी परमेश्वरसँगको उनीहरूको सम्बन्धलाई श्रव्य स्वरमा आश्वासन दिएजस्तै प्रकट गर्दछ ।'<sup>108</sup> चार्ल्स भन्छन्:

हामी परमेश्वरका सन्तान हौं भन्ने आत्मा'ले हाम्रो आत्मासँग गवाही दिन सक्ने एउटा धेरै स्पष्ट तरिका छ वा जसमा धेरैको अनुवाद अनुसार, आत्मा'ले साक्षी दिन सक्छ वा हाम्रो आत्मालाई प्रमाणित गर्न सक्छ कि हामी परमेश्वरका सन्तान हौं । उहाँ नै हुनुहुन्छ जसले हाम्रो आत्मामा अनुग्रहको काम गर्नुहुन्छ र त्यो काम हाम्रो आफ्नै विवेकमा प्रकट हुन सक्छ । हामीले हाम्रो आफ्नै पुनर्निर्मित चरित्रको रेखाचित्रहरू पढ्न सक्छौं र यसलाई हाम्रो आफ्नै आत्माको अभ्यासको रूपमा लिन सकिन्छ, जसबाट हामी आफैंमा गठन भएका नयाँ विशेषताहरूको नयाँ विशेषताहरूसँग परिचित हुन सक्छौं । यसबाहेक हामी बाइबलमा पढ्न सक्छौं, नयाँ सृष्टिको धर्मशास्त्र चिन्हहरू के हुन्; र जसरी सबै धर्मशास्त्र परमेश्वरको प्रेरणाद्वारा दिइएको छ, यो एउटा तरिका हो जसमा परमेश्वरको आत्मा र हाम्रो आत्माको बिचमा यस विषयमा संयुक्त गवाही दिन सकिन्छ । वा जसमा एकबाट अर्कोमा संचार गर्न सकिन्छ, ताकि तिनीहरू दुवै एउटै वाक्यमा सहमत हुनेछन् - कि हामी वास्तवमा

<sup>107</sup> एडवर्ड्स टीटाइज कन्सर्निंग रिलिजियस अफेक्शन्स, पृष्ठ १३१, १३७ । फ्लेवेलको ४ औं खण्डपनि हेर्नुहोस् । मेड, भोल्युम २, पृष्ठ ४५५, ४५६; म्याक्लियोड्स (न्यूयोर्क) लाइफ एण्ड पावर अफ द्रु गॉडलाइन्स, पृष्ठ २०४ ।

<sup>108</sup> डिकको धर्मशास्त्रीय व्याख्यान, भोल्युम ३ पृष्ठ ४१५ ।

परमेश्वरका सन्तान हौं । यस मामिलामा परमेश्वरको आत्माको अंश यो हो, कि उहाँले हामी दुवैलाई ख्रीष्ट येशूको जीवित पत्रको रेखांकनहरू चिहानमा राख्नुहुन्छ, र यी रेखाहरू के हुन् भनेर लिखित प्रकाशको पत्रमा हामीलाई बताउनुहुन्छ । हाम्रो आफ्नै आत्माको अंश हो, त्यो हो, चेतनाको आँखाले हामी आफैँमा के छ भनेर पढ्छौं; र समझको आँखाले हामी परमेश्वरको गवाहीको पुस्तकमा के छ भनेर पढ्छौं । र हामीले बुझ्नेका अनुग्रहका चिन्हहरू जुन हामीले भित्र पाउँछौं, त्यस्तै अनुग्रहका चिन्हहरू जुन हामीले त्यो वचनको वर्णनमा देख्छौं जुन आत्माको संकेत नगरेको हो, हामी यो निष्कर्षमा पुग्छौं कि हामी परमेश्वरमा जन्मेका हौं । तर अझ के हो भने यो आत्माको वचन हो जसले व्यक्तिलाई यी दुवै दिशाहरूमा अझ स्पष्ट रूपमा देख्नको लागि आफ्नो आँखा खोल्नको लागि बाइबलमा भएका कुराहरूलाई उज्यालो अभिव्यक्तिका साथ हेर्न सकोस् र उसले पनि देख्न सकून् । ती चीजहरू जुन गहिरो रूपमा लुकेका छन् र धेरैजसो नभेटिएर आफ्नै हृदयको आर्कानामा लुकेका छन् ।

मैले मेरो आफ्नै सिद्धान्तलाई मेरो आफ्नै अनुभवभन्दा बाहिर नभई परमेश्वरको आत्माको अन्य कुनै सूचनाको लागि आश्वासन दिन सकिदिन जुन उहाँले तपाईंलाई परमेश्वरको वचनलाई स्पष्ट पार्ने कार्यमा दिनुहुन्छ, र तपाईंको आफ्नै हृदयको अवस्थामा स्पष्ट छ । तिमी माथि एउटाबाट तपाईंले यसका प्रतिज्ञाहरू के-के हुन् भनेर कोर्नु हुन्छ - अर्कोबाट तपाईंको आफ्नै व्यक्तिगत विशेषताहरू के हुन् र पहिलो देखि दोस्रोको आवेदनले सबैभन्दा वैध तर्क गर्न सक्छ, कि तपाईं व्यक्तिगत रूपमा बचत गरिएकामध्ये एक हुनुहुन्छ र त्यो ढिलो वा विस्तृत तर्क पनि होइन तर अन्तर्ज्ञानको प्रकाशको रूपमा द्रुत र शक्तिशाली प्रमाणको साथ हुन्छ ।<sup>109</sup>

<sup>109</sup> चार्ल्स लेक्चर्स अन द रोमन्स, खण्ड ३, पृष्ठ ६४-६६, ६८ ।

### खण्ड ३

यो अतुलनीय निश्चयता विश्वासको सारसँग सम्बन्धित नहुन सक्छ (साँचो विश्वास गर्नेमा पनि मुक्तिको निश्चयता नहुनसक्छ) तर एक साँचो विश्वासीले यस निश्चयतामा सहभागी हुनु अघि धेरै कठिनाइहरूको सामना गर्नुपर्ने र लामो समयसम्म परख्नु पर्ने हुनसक्छ । तैपनि आत्माद्वारा सक्षम भई केही कुराहरू जान्न उसलाई परमेश्वरबाट सितैमा दिइएको छ, जसले गर्दा साधारण प्रकाश विना नै सामान्य माध्यमको सही प्रयोग गरी निश्चयता प्राप्त गर्न सक्छ । त्यसकारण लगनशील भएर उसको बोलावट र चुनावलाई सुनिश्चित गर्नु सबै मानिसको कर्तव्य हो । ताकि उसको हृदय शान्ति र आनन्दमा विस्तारित हुदै पवित्र आत्मा, प्रेम र परमेश्वरमा धन्यवादि हुन सकोस्, शक्ति र आज्ञाकारितामा प्रफुल्लित होस् जुन चाहि यस निश्चयताको उचित फल हो । यसले मानिसहरूलाई छाडापनको झुकावबाट बचाउँछ ।

(यूहन्ना ५:१३; यशैया ५०:१०; मर्कुस ९:२४; भजनसंग्रह ८८, भजनसंग्रह ७७:१२, १ कोरिन्थी २:१२; १ यूहन्ना ४:१३; हिब्रू ६:११, १२; एफिसी ३:१७, १८, १९, २ पत्रुस १:१०, रोमी ५:१, २, ५; रोमी १४:१७; रोमी १५:१३; एफिसी १:३, ४; भजनसंग्रह ४:६, ७; भजनसंग्रह ११९:३२, १ यूहन्ना २:१, २; रोमी ६:१, २; तीत २:११, १२, १४; २ कोरिन्थी ७:१; रोमी ८:१, १२; १ यूहन्ना ३:२,३; भजनसंग्रह १३०:४; १ यूहन्ना १:६, ७)

### खण्ड ४

साँचो विश्वासीहरूको मुक्तिको निश्चयता विभिन्न तरिकाबाट हल्लिन, घट्न र निलम्बित हुन सक्छ । जसले यसको संरक्षणमा हेलचेक्प्राई गर्दछ र कुनै विशेष पापमा फस्छ यसले अचानक वा तीव्र परीक्षामा परेर अन्तस्करणलाई चोट र आत्मालाई दुःखीत तुल्याउँछ । परमेश्वरले आफ्नो मुहारको ज्योतिलाई फिर्ता लिँदा र कष्ट दिँदा ताकि उहाँको भय मान्नेहरू पनि अन्धकारमा हिँड्न र ज्योतिविहीन हुन् (यो काम उहाँले चुनिएकाहरूमा विश्वासलाई अझ बलियो बनाउनलाई गर्नुहुन्छ) तरैपनि तिनीहरू परमेश्वरको त्यो मौलिक सिद्धान्त र विश्वासको जीवनबाट पूर्ण रूपमा असहाय हुँदैनन् । ख्रीष्टको प्रेम, दाजुभाइहरूको प्रेम, हृदयको इमानदारिता र विवेकशील कर्तव्यमा पूर्ण निराश

भएको समयमा आत्माको कामद्वारा उचित समयमा यो निश्चयता पुनर्जीवित गराइ उनीहरूलाई सहायता गरिन्छ ।

(भजनसंग्रह ५१:८, १२, १४; एफिसी ४:३०, ३१; भजनसंग्रह ७७:१ देखि १०; मत्ती २६:६९, ७०, ७१, ७२; भजनसंग्रह ३१:२२; भजनसंग्रह ८८, यशैया ५०:१०, १ यूहन्ना ३:९; लूका २२:३२; अय्यूब १३:१५; भजनसंग्रह ७३:१५; भजनसंग्रह ५१:८, १२; यशैया ५०:१०, मीका ७:७, ८, ९; यर्मिया ३२:४०; यशैया ५४:७, ८, ९, १०; भजनसंग्रह २२:१; ८८)

## व्याख्या

एक दयालु अवस्थामा छ भन्ने आश्वासन विश्वासको सारसँग सम्बन्धित छैन भनेर कुनै प्रमाणको आवश्यकता पर्दैन । यो आश्वासन विश्वासको फल र प्रमाणहरूको धारणाबाट उत्पत्ति हुन्छ; र यो स्पष्ट छ कि विश्वास हुनुअघि यसको प्रमाणहरू बुझ्न सकिन्छ । सबै विश्वास गवाहीमा आधारित छ; तर धर्मशास्त्रमा कुनै मानिसलाई ऊ अनुग्रहको अवस्थामा छ भनी घोषणा गर्ने कुनै प्रमाण छैन । त्यसैले यो विश्वासको वस्तु हुन सक्दैन । यस प्रकारको आश्वासन, जस्तै पहिले नै देखाइएको छ, सामान्यतया प्रतिबिम्ब वा तर्कको प्रक्रियाद्वारा प्राप्त गरिन्छ । तर यद्यपि यस अध्यायमा वर्णन गरिएको आश्वासन विश्वासको लागि आवश्यक छैन, तैपनि त्यहाँ एक आश्वासन छ जुन विश्वासको सारसँग सम्बन्धित छ र यो हाम्रो विश्वासको स्वीकारले अध्यायमा मान्यता दिन्छ जसले विश्वासलाई बचाउने व्यवहार गर्दछ । यसले विश्वासलाई बचाउने प्रमुख कार्यहरूलाई मुक्तिको लागि ख्रीष्टमा 'स्वीकार गर्ने, ग्रहण गर्ने र विश्राम लिने' समावेश गर्दछ र उहाँद्वारा मुक्ति पाउनुहुनेछ भन्ने विश्वास वा भरोसा नगरी मुक्तिको लागि ख्रीष्टमा विश्राम गर्न असम्भव छ । जसले कुनै व्यक्तिलाई उसको पक्षमा कुनै काम गर्नको लागि आश्रय दिन्छ, उसले उसको लागि त्यो काम गर्नेछ भन्ने विश्वास वा आश्वासन हुनुपर्छ । वास्तवमा, विश्वासको लागि आश्वासन यति आवश्यक छ कि योबिना कुनै विश्वास, मानव वा ईश्वरीय हुन सक्दैन । प्रतिवेदनलाई विश्वास गर्नु भनेको प्रतिवेदनको सत्यताको लागि विश्वस्त वा आश्वस्त हुनु हो; प्रतिज्ञामा विश्वास गर्नु भनेको प्रतिज्ञाकर्ताले उसले भनेजस्तै गर्नेछ भनी विश्वास दिलाउन वा आश्वासन

दिनु हो । त्यसैगरी मुक्तिको लागि ख्रीष्टमा विश्वास गर्नु भनेको हाम्रा प्रभु येशू ख्रीष्टको अनुग्रहद्वारा मुक्ति पाउनुहुनेछ भनी विश्वस्त हुनु वा आश्वासन दिनु हो ।

त्यो आश्वासन जुन विश्वासको लागि आवश्यक छ, सामान्यतया विश्वासको आश्वासन भनिन्छ । अनुग्रह र मुक्तिको आश्वासनलाई इन्द्रियको आश्वासन भनिन्छ । कसै-कसैले पहिलेलाई उद्देश्य र पछिल्लोलाई व्यक्तिपरक आश्वासन भनिन्छ । तिनीहरू बिच एक स्पष्ट भिन्नता छ; पहिलेको आफ्नो उद्देश्यको लागि सुसमाचारको गवाहीमा परमेश्वरको विश्वासयोग्यता भएको हुन्छ, जबकि पछिल्लो वस्तुको लागि आत्मामा अनुग्रही कार्यको अस्तित्व हुन्छ । पहिले परमेश्वरको वचनमा के समावेश छ भन्ने एकल दृष्टिकोणबाट उत्पत्ति हुन्छ; पछिल्लो, हामी बिना उहाँको वचन र हामी भित्र उहाँको कामको संयुक्त दृष्टिकोणबाट हुन्छ । पहिलेको एउटा आश्वासन हो कि परमेश्वरले वर्तमानमा ख्रीष्टलाई उहाँको मुक्तिको साथ सु-समाचारको निःशुल्क प्रस्ताव र प्रतिज्ञामा दिनुभएको छ । पछिल्लो एक आश्वासन हो कि ख्रीष्ट र उहाँको मुक्ति पहिले नै हाम्रो वास्तविक अधिकार र आनन्दमा छ । त्यो विश्वास बचाउन अविभाज्य छ; यो साँचो विश्वासको अभ्यासबाट छुट्याउन सकिने र प्रायः वास्तवमा छुट्याइने दुवै हो ।

यस विषयको सन्दर्भमा त्यहाँ दुई चरम छन् जुन बेवास्ता गर्नुपर्छ । एउटा यो हो कि विश्वासको प्रत्यक्ष कार्यमा कुनै आश्वासन छैन र त्यो आश्वासन केवल दयालु राज्यको चिन्ह र प्रमाणहरूबाट प्राप्त गर्न सकिन्छ; अर्को यो हो कि व्यक्तिगत मुक्तिको आश्वासन विश्वास बचाउनको लागि यति आवश्यक छ कि कोही पनि एक साँचो विश्वासी हुन सक्दैन जसलाई आफ्नै मुक्तिको बारेमा कुनै शंका छ । एकातिर, हामी आशंका गर्छौं, जबकि एक कृपालु राज्यको चिन्ह र प्रमाणहरूबाट उत्पत्ति हुने आश्वासन विश्वासको सारसँग सम्बन्धित छैन तर त्यहाँ विश्वासको प्रत्यक्ष कार्यमा एक आश्वासन छ, जुन व्यक्ति आफैंको बारेमा कुनै कुरामा आधारित छैन तर केवल परमेश्वरको वचनमा र अर्कोतर्फ, यद्यपि विश्वासको लागि आवश्यक आश्वासन छ, तर पनि विश्वासी प्रायः आफ्नो व्यक्तिगत मुक्तिको बारेमा शंका र डरले अलमल्लमा पर्न सक्छ, किनकि त्यहाँ अझै धेरै अविश्वास र अन्य भ्रष्टाहरू उसमा बाँकी छन्, र यी बारम्बार उसको विरुद्धमा हावी हुन्छ ।

यसमा निहित यी खण्डहरूमा अन्य सत्यताहरू छोटकरीमा बताउन पर्याप्त हुनेछ ।

१. साधारण साधनको उचित प्रयोगमा विश्वासीहरूले आफ्नो कृपाको अवस्थाको सुनिश्चितता प्राप्त गर्न सक्ने भएकाले त्यसलाई प्राप्त गर्नको लागि लगनशीलता हुनु र आफ्नो सक्दो प्रयास गर्नु उनीहरूको कर्तव्य हो । यो परमेश्वरको आदेशद्वारा तिनीहरूमाथि आवश्यक छ र यो तिनीहरूको आफ्नै आरामको लागि आवश्यक छ, यद्यपि तिनीहरूको सुरक्षाको लागि होइन ।

२. यो आश्वासन सबै विश्वासीहरूको प्राप्ति होइन र यसको आनन्द लिइसकेपछि, यो कमजोर हुन सक्छ केहि सिजनको लागि हराउन पनि सक्छ । यो शारीरिक दुर्बलताले, तिनीहरूको आफ्नै लापरवाहीले प्रलोभनद्वारा परमेश्वरको त्यो भेटद्वारा हल्लाउन उत्तरदायी छ जसलाई धर्मशास्त्रले उहाँको मुहार आफ्ना जनहरूबाट लुकाउनु हुन्छ र कहिलेकाहीँ उल्लङ्घनद्वारा यो हुन्छ भनिएको छ ।

३. यद्यपि विश्वासीहरूले आफ्नो आश्वासन गुमाउन सक्छन्, तापनि तिनीहरूका दयालु बानी र स्वभावहरूबाट पूर्ण रूपमा निराश हुँदैनन्, न त पूर्ण रूपमा निराशामा डुब्न नै छोडिन्छन् र तिनीहरूको आश्वासन र आत्माको सञ्चालनद्वारा समयमै पुनर्जीवित हुन सक्छ ।

४. यो आश्वासनले विश्वासीहरूलाई पापमा लाग्न प्रोत्साहन दिनुको सट्टा, तिनीहरूलाई पवित्रताको तीव्र खोजी गर्न उत्प्रेरित गर्छ । जस्तै तिनीहरूको आश्वासनको घमण्ड र अझै पनि जानाजानी पापपूर्ण कुरा अभ्यास गर्न सक्छन्, यी केवल व्यर्थ बहानाको कारण हुनसक्छ । साँचो आश्वासन प्राप्त गर्न वा सुरक्षित गर्न सकिँदैन उहाँका सबै आज्ञाहरू र नियमहरूमा निर्दोष परमेश्वरसँग घनिष्ठ हिँडाइबिना हामीले मुक्तिको आश्वासनको प्रवृत्तिलाई हाम्रा प्रभुका प्रेरितहरूले यसको बारेमा के भनेका छन् भनेर जाचँ गर्नुपर्छ र तिनीहरूले समान रूपमा यसलाई पवित्रताको उद्देश्यको रूपमा सुधार गर्छन् (रोमी १३:११-१४; १ कोरिन्थी १५:५८; १ यूहन्ना ३:२, ३ ।



## अध्याय १९

### परमेश्वरको व्यवस्था

### (THE LAW OF GOD)

#### खण्ड १

परमेश्वरले आदमलाई कामको करारको रूपमा एउटा व्यवस्था दिनुभयो जुन व्यवस्थाले उ आफैलाई र उसको सबै वंशलाई व्यक्तिगत र पूर्ण रूपमा आज्ञापालनमा बाँधेको थियो । सटीक र अनन्त आज्ञाकारितामा व्यवस्था पूरा गर्नेहरूलाई उहाँले जीवनको प्रतिज्ञा गर्नुभयो र यो उल्लंघन गरेमा मृत्युको खतरा छ है भनि चेतावनी पनि दिनुभएको थियो र यो करारलाई निभाउने शक्ति र क्षमता आदमलाई दिइएको थियो ।

(उत्पत्ति १:२६, २७ उत्पत्ति २:१७; रोमी २:१४, १५; रोमी १०:५; रोमी ५:१२, १९; गलाती ३:१०, १२; उत्पत्ति. ७:२९; अय्यूब २८:२८)

#### व्याख्या

परमेश्वरले मानिसलाई एक बुद्धिमान प्राणी र नैतिक शासनको विषय बनाएर, उसलाई उसको आचरणको शासनको लागि एक व्यवस्था दिनुभयो । यो व्यवस्था परमेश्वरको असीम धार्मिक प्रकृतिमा स्थापित भएको थियो । उहाँ र मानिस बिचको नैतिक सम्बन्ध अनिवार्य रूपमा अवस्थित छ । यो मूल रूपमा मानिसको हृदयमा लेखिएको थियो, किनकि उसलाई आफ्नो सृष्टिकर्ताको इच्छाको पूर्ण ज्ञानले सम्पन्न भएको थियो जुन उसलाई उसको कर्तव्यको सम्पूर्ण हृदको बारेमा जानकारी दिन पर्याप्त थियो, जुन परिस्थितिमा उसलाई राखिएको थियो र सुसज्जित पनि थियो । उहाँलाई आवश्यक पर्ने सबै आज्ञाकारिताहरू उपज गर्ने शक्ति र क्षमताको साथ यो परमेश्वरको नैतिक छविमा समावेश छ, जस पछि मानिस सृष्टि भयो (उत्पत्ति १:२७) । यसरी व्यवस्था पहिलो मानिसको हृदयमा कुँदिएको रूपमा प्रायः सृष्टिको नियमलाई शैली दिइन्छ, किनकि यो सार्वभौम सृष्टिकर्ताको इच्छा थियो, तर्कसंगत प्राणीलाई प्रकट गरिएको थियो, सृष्टिमा



उसको दिमाग र हृदयमा प्रभाव पारिएको थियो, यसलाई नैतिक व्यवस्था पनि भनिन्छ । किनभने यो परमेश्वरको इच्छाको प्रकटीकरण थियो, उहाँको नैतिक शासकको रूपमा र मानिसको नैतिक कार्यहरूको मानक र नियम थियो । आदमलाई मूल रूपमा यस नियम अन्तर्गत यसको प्राकृतिक रूपमा राखिएको थियो, केवल निर्देशन र उहाँलाई पूर्ण आज्ञाकारिता गर्न बाध्य पार्ने रूपमा उहाँलाई एउटा करारको रूपमा ल्याइएको थियो, जब मृत्युको स्पष्ट चेतावनी र जीवनको कृपालु प्रतिज्ञा यसमा संलग्न गरिएको थियो । र त्यसपछि एक सकारात्मक आज्ञा थपियो, उहाँलाई ज्ञानको रूखको फल नखान आज्ञा दिँदै, सम्पूर्ण व्यवस्थाको उहाँको आज्ञाकारिताको परीक्षाको रूपमा (उत्पत्ति २:१६, १७) छोडियो । यो करार पहिलो मानिससँग गरिएको थियो, एकल व्यक्तिको रूपमा होइन तर उसको सबै प्राकृतिक वंशको संघीय प्रतिनिधिको रूपमा, पहिले देखाइएको छ (पृष्ठ १२५ हेर्नुहोस्) । व्यवस्था करारको रूपको साथ लगानी गरिएको प्रेरित पावलद्वारा, 'कामको व्यवस्था' (रोमी ३:२७); अर्थात्, कामको करारको रूपमा व्यवस्था यस ढाँचामा, नियमद्वारा कर्तव्य तोक्ने मात्र नभई आज्ञाकारितालाई इनामको रूपमा प्रतिज्ञापूर्ण जीवनको रूपमा र मृत्युलाई अपराधको दण्डको रूपमा निन्दाको रूपमा हेरिनुपर्छ । यो व्यवस्था 'जसलाई जीवनको लागि नियुक्त गरिएको थियो' अहिले 'शरीरद्वारा कमजोर' भएको छ, वा हाम्रो पतित स्वभावको भ्रष्टाद्वारा कमजोर भएको छ, यसले सर्तहरू निर्धारण गर्दछ जुन हामी प्रदर्शन गर्न असक्षम छौं । र एउटा करारको रूपमा व्यवस्थाको आफ्नै आज्ञाकारिताद्वारा जीवन खोज्न प्रोत्साहित हुनुको सट्टा, हामीले त्यस तरिकामा मुक्तिको सबै आशाहरू त्याग्नु पर्छ र ख्रीष्टमा विश्वासद्वारा यसलाई खोज्न आवश्यक छ । तर सबै मानिसहरू स्वाभाविक रूपमा कानूनको अधीनमा भत्किएको करारको रूपमा छन्, यसको दण्डको लागि घृणित छन् र यसका आज्ञाहरूको पालना गर्न बाध्य छन् । आदमसँग गरिएको करार, आफ्नो लागि मात्र होइन तर आफ्ना सबै वंशका लागि पनि जब उसले यसलाई उल्लङ्घन गर्‍यो, उहाँले ती सबैलाई टुटेको करारको रूपमा छाडिदिनुभयो । तसर्थ, स्वभावतः सबै मानिसहरूको अवस्था सबैभन्दा दयनीय छ, किनकि 'जति व्यवस्थाका कामहरू

छन्, श्रापमा छन्' (गलाती ३:१०) । व्यवस्थाका कामहरूद्वारा धार्मिकता खोजेहरू साँच्चै मोहित हुन्छन् । किनकि 'व्यवस्थाका कामहरूद्वारा कुनै पनि प्राणी परमेश्वरको नजरमा धर्मी ठहरिनेछैन' (रोमी ३:२०) ।

## खण्ड २

यो व्यवस्था मानिसको पतन पछिपनि एक सिद्ध नियम र धार्मिकताको रूपमा निरन्तर जारी रह्यो कि यो दस आज्ञाको रूपमा सीनै पर्वतमा परमेश्वरद्वारा मोशालाई दिइएको थियो, जुन दुई शिला पाटीमा लेखिएको थियो । दशआज्ञाको पहिलो चार आज्ञाहरूमा परमेश्वरप्रति हाम्रो कर्तव्य समावेश गरिएको छ भने अरू छवटा आज्ञाहरूमा मानिसप्रति हाम्रो कर्तव्यको बारेमा लेखिएको छ ।

(याकूब १:२५; याकूब २:८, १०, ११, १२; रोमी १३:८, ९; व्यव. ५:३२; व्यव. १०:४; प्रस. ३४:१, मत्ती २२:३७, ३८, ३९, ४०)

## व्याख्या

मानिसको पतनमा कामको करारको रूपमा लिइएको कानूनलाई रद्द गरियो र अलग राखियो तर नैतिकताको रूपमा लिइन्छ, यो नै धार्मिकताको सिद्ध नियम हो । कानूनको त्यो उचित प्रतिलिपि, जुन उसको सृष्टिमा पहिलो मानिसको हृदयमा कुँदिएको थियो, पतनबाट पनि पूर्ण रूपमा मेटिएन तर धेरै विकृत भएको थियो । यसको केही छाप अझै पनि सबै व्यावहारिक प्राणीहरूको दिमागमा रहन्छ । यसका सामान्य सिद्धान्तहरू जस्तै, परमेश्वरको आराधना गरिनुपर्छ, आमाबाबुको सम्मान गर्नुपर्छ, हामीले अरूलाई के गर्नुपर्छ जुन उनीहरूले हामीसँग गरून् भनी हामी उचित चाहन्छौं-यस्ता सामान्य सिद्धान्तहरू अझै पनि केही हृदयसम्म छन् । सबै मानिसहरूको मगजमा कुँदिएको छ (रोमी २:१४, १५) । तर व्यवस्थाको मौलिक संस्करण धेरै मेटिएको छ, परमेश्वरले यसको नयाँ र पूर्ण प्रतिलिपि दिन कृपा गर्नुभयो । उहाँले सिनाइ पर्वतबाट इजरायलीहरूलाई भयानक गम्भिरताका साथ सुम्पनुभयो । व्यवस्थाको यो घोषणामा उहाँले यसलाई दस आज्ञाहरूमा सार गर्नुभयो र यसैले यसलाई सामान्यतया दस आज्ञाको व्यवस्था भनिन्छ । यी आज्ञाहरू ढुङ्गाका दुई टेबुलहरूमा परमेश्वरको हातद्वारा

लेखिएका थिए (प्रस्थान ३२:१५, १६; ३४:१) । पहिलो चार आज्ञाहरूमा परमेश्वरप्रतिको हाम्रो कर्तव्यहरू छन् र अरू छवटा आज्ञाहरूमा मानिसप्रतिको हाम्रो कर्तव्यहरू छन् । र तिनीहरू हाम्रा मुक्तिदाताद्वारा हाम्रा सारा हृदयले परमेश्वरलाई प्रेम गर्ने, र हाम्रा छिमेकीहरूलाई आफूलाई जस्तै प्रेम गर्ने दुई महान् आज्ञाहरूमा सारिएका छन् (मत्ती २२:३७-४०) ।

रोमको मण्डलीले पहिलो टेबलमा केवल तीनवटा आज्ञाहरू प्रदान गर्दछ र दोस्रोलाई सातवटा छन् । तिनीहरू पहिलो र दोस्रो आज्ञाहरू एकसाथ जोड्छन् र त्यो स्पष्ट कारणको लागि अलग उभिएर, दोस्रोले परमेश्वरको आराधनामा छविहरूको प्रयोगलाई निषेध गर्दछ र स्पष्ट रूपमा त्यो मण्डलीको अभ्यासको निन्दा गर्दछ तर पहिलो आज्ञाको परिशिष्टको रूपमा हेर्दा, यसले झूटा देवताहरूका मूर्तिहरूको उपासनाको बाहाना गरेझैं निषेध गर्छ र फलस्वरूप तिनीहरूले साँचो परमेश्वर र उहाँका सन्तहरूको सम्मानमा समर्पित गरेका मूर्तिहरूको पूजा गर्न तिनीहरूलाई स्वतन्त्रतामा छोड्छन् । यसरी दुईवटा आज्ञाहरूलाई एउटैमा परिणत गरिसकेपछि, दशको सङ्ख्या बनाउनको लागि, तिनीहरूले 'तिमीले आफ्नो छिमेकीको घरको लोभ नगर्नु', एउटा र त्यसपछिका शब्दहरू अर्को बनाउँदै, डेकालोगको अन्तिम आज्ञालाई दुई भागमा विभाजन गरे ।

यो विभाजनलाई प्रमाणित गर्न सकिँदैन । दुई पहिलो आज्ञाहरू स्पष्ट रूपमा फरक चीजहरूसँग सम्बन्धित छन् । पहिलोले आराधनाको वस्तुलाई औल्याउँछ, जस्तै जीवित र साँचो परमेश्वर अरू कुनैपनि छैन । दोस्रोले मूर्ति वा मानव आविष्कारको कुनै अन्य योजनाद्वारा होइन तर ईश्वरीय रूपमा नियुक्त गरिएका नियमहरूद्वारा आराधनाका साधनहरू निर्धारित गर्दछ । दशौं आज्ञा स्पष्ट रूपमा एक र अविभाज्य छ । यसको सम्पूर्णता एउटा विषयसँग सम्बन्धित छ-लोभ वा गैरकानूनी इच्छा र यदि यसलाई दुई भागमा विभाजन गर्नुपर्दछ, किनकि 'तिमीले लोभ नगर्नु' शब्दहरू दुई पटक दोहोर्याइएको छ, यसले निर्दिष्ट गरेको वस्तुहरूको विभिन्न वर्गहरू भए जति धेरै आज्ञाहरूमा विभाजन गरिनु पर्छ भन्ने अनुसरण गर्दछ । 'तिमीले लोभ नगर्नु' शब्दहरूका लागि यी प्रत्येक वस्तुको

उपसर्गको रूपमा बुझ्नुपर्छ । प्रेरित पावलले स्पष्ट रूपमा यसलाई एउटै आज्ञाको रूपमा बोल्छन्, जब उनले यसो भने: 'तिमीले लोभ नगर्नू' व्यवस्थाले नभनेसम्म मैले अभिलाषा थाहा पाएको थिइनँ' (रोमी ७:७) ।

यो टिप्पणी गर्न सकिन्छ, दश आज्ञाको नियम कामको करारको रूपमा सिनै पर्वतबाट इजरायललाई जारी गरिएको थियो । यो होइन कि यो इजरायलसँग कामको एक करार नवीकरण गर्नको लागी परमेश्वरको योजना थियो वा व्यवस्थाको आफ्नै आज्ञाकारिताद्वारा जीवन खोज्नको लागी तर व्यवस्था तिनीहरूलाई कामहरूको करारको रूपमा प्रकाशित गरिएको थियो । तिनीहरूलाई देखाउनको लागि कि एक सिद्ध धार्मिकताबिना व्यवस्थाका सबै मागहरूको जवाफ दिँदै, तिनीहरू परमेश्वरको सामु धर्मी हुन सक्दैनन् । र त्यो आफूलाई त्यो धार्मिकताबाट पूर्णतया निराधार पाएर तिनीहरू अनुग्रहको करारलाई समाप्त उत्साहित हुन सक्छन्, जसमा तिनीहरूको न्यायको लागि पूर्ण धार्मिकता अनुग्रहपूर्वक प्रदान गरिएको छ । सिनाई पर्वत लेनदेनको मिश्रित व्यवस्था थियो । यसमा अनुग्रहको करार प्रकाशित गरिएको थियो, जसरी आज्ञाहरूको अगाडि उभिएको प्रस्तावनामा यी शब्दहरूबाट देखिन्छ: 'म परमप्रभु तिम्रा परमेश्वर हुँ, जसले तिमीहरूलाई मिश्र देशबाट, दासत्वको घरबाट बाहिर ल्याएको हु'; र एकै समयमा औपचारिक व्यवस्थाको घोषणाबाट तर नैतिक व्यवस्था कामको करारको रूपमा इस्राएलीहरूलाई तिनीहरूको पापपूर्णता र दुःखको बारेमा विश्वस्त पार्न, तिनीहरूलाई प्रायश्चितको आवश्यकता सिकाउन र धन्य मध्यस्थलाई विश्वासद्वारा अँगाल्नमा नेतृत्व गर्न अब्राहामलाई प्रतिज्ञा गरिएको थियो । जसमा पृथ्वीका सबै परिवारले आशिष पाउने थिए । त्यसकारण, अनुग्रहको करारको अधीनमा कार्यहरूको करारको रूपमा व्यवस्था सिनाई पर्वतमा प्रकाशित गरिएको थियो । र व्यवस्था अझै पनि सुसमाचारको अधीनमा प्रकाशित छ, "यसकारण व्यवस्थाचाहिँ हामी विश्वासद्वारा धर्मी ठहरिऔं भनेर हामीलाई खीष्टकहाँ ल्याउने हाम्रो शिक्षक भएको छ ।" (गलाती ३:२४) ।

### खण्ड ३

यो व्यवस्था बाहेक इजरायलका मानिसहरूलाई मण्डली अन्तर्गतको अरू विधिविधानहरू दिन परमेश्वरलाई असल लाग्यो जसमा औपचारिक नियमहरू र धेरै विशिष्ट आदेशहरू समावेश गरिएका छन् जसलाई सामान्यतया नैतिक व्यवस्था भनिन्छ । यस व्यवस्थामा आंशिक रूपमा आराधनाको बारेमा छ जसले ख्रीष्टको पूर्वचित्रण, उहाँको अनुग्रह, उहाँको कार्यहरू, दुख र लाभहरू र आंशिक रूपमा यी विविध नैतिक विधिहरूलाई आत्मसाथ गर्दै नैतिक कर्तव्य पालनको निर्देशन दिइएको छ । यी सबै औपचारिक नियम कानूनहरू अब नयाँ नियमको अधीनमा रद्द वा खारेज गरिएको छ ।

(हिब्रू ९ अध्याय; हिब्रू १०:१; गलाती ४:१, २, ३; कल. २:१७. १ को. ५:७; २ को. ६:१७; यहू.दा २३, कल. २:१४, १६, १७; दानि. ९:२७; एफेसी. २:१५, १६)

### खण्ड ४

उनीहरूलाई राज्यको शासन गर्नको निम्ति उहाँले विभिन्न न्यायिक विधिहरू, व्यवस्थाहरू दिनुभयो जुन ती मानिसहरूको राज्यसँगै समाप्त भयो । अब यस व्यवस्थाले वकालत गर्ने निष्पक्ष न्याय बाहेक केही पनि पालन गर्न कसैलाई पनि कुनै बाध्यता छैन ।

(प्रस. २१ अध्याय; प्रस. २२:१ देखि २९; उत्पत्ति ४९:१०, १ पत्रुस २:१३, १४; मत्ती ५:१७, ३८, ३९; १ को. ९:८, ९, १०)

### खण्ड ५

नैतिक व्यवस्थाले सधैंको लागि धर्मी ठहर्‍याइएका र धर्मी नठहर्‍याइएका सबैलाई आज्ञाकारितामा बाँध्छ । यो केवल व्यवस्थामा निहित कुराको सन्दर्भमा मात्र होइन तर व्यवस्था दिनुहुने परमेश्वरको अधिकारलाई पनि श्रद्धा गर्नुपर्छ जो चाही सृष्टिकर्ता पनि हुनुहुन्छ । ख्रीष्टले आफ्नो सुसमाचारमा कुनै पनि तरिकाले यसलाई विघटन गर्न चाहनुभएको छैन तर यसको बिपरित यसको आज्ञाकारिताको दायित्वलाई अझै बलियो बनाउनु भएको छ ।

(रोमी १३:८, ९, १०; एफेसी ६:२; १ यूहन्ना २:३, ४, ७, ८, याकूब २:१०, ११, मत्ती ५:१७, १८, १९; याकूब २:८; रोमी ३:३१)

## व्याख्या

नैतिक व्यवस्थाबाहेक, परमेश्वरले इस्राएललाई औपचारिक र न्यायिक नियमहरू दिनुभयो; दुई पछिल्ला सीमित र अस्थायी प्रयोगका हुन्; पहिलेको सार्वभौमिक र स्थायी दायित्व हो ।

१. औपचारिक नियमले यहूदीहरूलाई तिनीहरूको मण्डलीको रूपमा वा मण्डलीको रूपमा सम्मान गर्नु र तिनीहरूले परमेश्वरको बाह्य आराधनामा पालना गर्नुपर्ने विधि वा संस्कार र शारीरिक नियमहरू तोकियो । यी समारोहहरू मुख्यतया ख्रीष्टको पूर्वचित्रण गर्न र उहाँद्वारा उद्धारको मार्गको ज्ञानमा डोर्याउनको लागि योजना गरिएको थियो (हिब्रू १०:१) । यो कानून नयाँ नियमको व्यवस्था अन्तर्गत रद्द गरिएको छ । यो देखिन्छ कि:

अ: नियमको प्रकृतिबाट नै । यो यहूदीहरूलाई अन्य राष्ट्रहरूको मूर्तिपूजक संस्कारबाट अलग गर्न र तिनीहरूको धर्मलाई अक्षुण्ण रूपमा जोगाउन दिइएको थियो । तर जब सबै राष्ट्रहरूमा सुसमाचार प्रचार गरियो, यहूदी र अन्यजातिहरू ख्रीष्टको शिरमुनि एउटै शरीरमा भेला भए, तब विभाजनको पर्खाल भत्कियो (एफिसी २:१४, १५) ।

आ: किनभने यी समारोहहरू आउने राम्रा कुराहरू मात्र थिए, सुधारवादको समयसम्म यहूदीहरूमाथि थोपाएका थिए र ख्रीष्टद्वारा रद्द गरिएको थियो, जसमा उनीहरूलाई साकार र प्रमाणित गरिएको थियो (हिब्रू ९:९-१२) ।

इ: किनभने यी समारोहहरू इस्रायलीहरूलाई ख्रीष्ट र उहाँको मृत्युको चित्रण र प्रतिनिधित्व गर्न दिइएको थियो । ख्रीष्ट आउनुभएको हुनाले र उहाँको मृत्यु र सन्तुष्टिद्वारा तिनीहरूले पूर्वनिर्धारित सबै कुराहरू पूरा गरिसक्नुभएको छ, यी प्रकारहरूलाई समाप्त गरिनुपर्छ (कल. २:१७) ।

ई: किनभने यी धेरै विधि वा संस्कारहरू यरूशलेमको मन्दिरमा सीमित थिए र मन्दिर अहिले नष्ट भइरहेको छ, यी विधि वा संस्कारहरू यससँगै बन्द हुनुपर्छ ।

उ: किनभने प्रेरितहरूले स्पष्ट रूपमा सिकाए कि ख्रीष्टियन व्यवस्था अन्तर्गत औपचारिक व्यवस्था रद्द गरिएको छ (प्रेरित १५:२४) । हिब्रूहरूका लागि पत्रको

एउटा मुख्य योजना यो हो कि यो व्यवस्था अनिवार्य रूपमा खारेज गरिनुपर्छ (हिब्रू ७:१२) ।

२. न्यायिक कानूनले यहूदीहरूलाई तिनीहरूको राजनीतिक क्षमतामा वा एक राष्ट्रको रूपमा सम्मान गर्‍यो, र ती संस्थाहरू समावेश थिए जुन परमेश्वरले उनीहरूलाई उनीहरूको नागरिक प्रशासनको लागि तोक्नुभएको थियो । यो कानून जहाँसम्म यहूदी राजनीति विचित्र थियो, त्यो पनि पूर्ण रूपमा खारेज गरिएको छ तर जहाँसम्म यसले सबै राष्ट्रहरूको लागि साझा प्रकृतिको नियममा स्थापित कुनै विधान समावेश गर्दछ, यो अझै पनि अनिवार्य छ ।

३. यसलाई नैतिक कानून भनिन्छ किनभने यो नैतिक कार्यहरूसँग सम्बन्धित छ । र यसलाई सकारात्मक नियमहरूबाट छुट्याउनको लागि, जुन अस्थायी दायित्व मात्र थियो । यो नियम समय, स्थान वा एक राष्ट्रभन्दा अर्को राष्ट्रसँग कुनै सम्बन्ध छैन तर तिनीहरूको सृष्टिकर्ता र एकअर्कासँग मानिसहरूको सम्बन्धमा स्थापित भएकोले यसले सबै प्रबन्धहरूमा आफ्नो अधिकार राख्छ । एन्टिनोमियनहरूको विरोधमा जसले विश्वासीहरूलाई नैतिक कानूनको दायित्वबाट मुक्त गरिएको छ भनी सिकाउँछ, हाम्रो विश्वासको स्वीकारले सिकाउँछ कि यो कानून सधैं धर्मी व्यक्तिहरू र अरूलाई पनि बाध्यकारी छ । विश्वासीहरू वास्तवमा यसको करारको रूपमा यस व्यवस्थाबाट छुटकारा पाएका छन् तर तिनीहरू अझै पनि जीवनको नियमको रूपमा मध्यस्थकर्ताको हातमा 'परमेश्वरको लागि व्यवस्थाबिना होइन तर ख्रीष्टको व्यवस्थाको अधीनमा' (१ कोरिन्थी ९:२१) मा छन् । ख्रीष्टले अत्यन्त गम्भीर र स्पष्ट रूपमा घोषणा गर्नुभयो, कि उहाँ 'व्यवस्थालाई नष्ट गर्न होइन, तर यसलाई पूरा गर्न आउनुभयो' (मत्ती ५:१७) । उहाँले यसलाई पूरा गर्नुभयो, एक करारको रूपमा उहाँको आफ्नै पूर्ण आज्ञाकारिताद्वारा र उहाँका मानिसहरूको कोठामा उहाँको सबैभन्दा पीडादायी दुख र यसका स्वर्गीय आज्ञाहरूलाई उहाँले तिनीहरूको मगजमा सबैभन्दा सहि आशयद्वारा कर्तव्यको सिद्ध नियमको रूपमा लागू गर्नुभएको छ । सुसमाचारले व्यवस्थाको दायित्वलाई कमजोर पार्नुको सट्टा, यसको अधिकारलाई पुष्टि र बलियो बनाउँछ र सबैभन्दा बलियो मनसायद्वारा यसको नियमहरूको

पालनालाई लागू गर्दछ । 'के हामी विश्वासद्वारा व्यवस्थालाई रद्द गर्छौं ? परमेश्वर निषेध गर्नुहुन्छ; होइन, हामी व्यवस्था स्थापित गर्छौं' (रोमी ३:३१) । यद्यपि नैतिक व्यवस्था विश्वासीहरूलाई यसको करारको रूपबाट अलग गरिएको हो, यो यसको विषय र यसको अधिकार दुवैको सन्दर्भमा अपरिवर्तनीय रूपमा उस्तै रहन्छ । जसरी व्यवस्था पहिलो मानिसलाई जीवनको करार वा नियमको रूपमा बाध्यकारी थियो, परमेश्वर र उहाँ बिचको कुनै पनि करार-लेनदेनको पूर्ववर्ती, हामी सजिलै बुझ्न सक्छौं कि व्यवस्था पूर्ण रूपमा यसको करारको रूपबाट अलग हुन सक्छ, जबकि नैतिक आचरणको नियमको रूपमा यो पूर्ण रूपमा जारी रहन्छ ।

## खण्ड ६

साँचो विश्वासीहरू कामको करारको रूपमा व्यवस्थाको अधीनमा हुँदैनन्, यसद्वारा धर्मो ठहरिदैनन् न त दोषी नै ठहरिन्छन् तैपनि यो तिनीहरू साथै अरूहरूको लागि धेरै उपयोगी छ । त्यसमा जीवनको नियमको रूपमा तिनीहरूलाई परमेश्वरको इच्छा र तिनीहरूको कर्तव्यको बारेमा जानकारी दिँदै, तिनीहरूलाई निर्देशन दिइएको छ र त्यहीअनुसार हिँड्न बाध्य गर्दछ साथै तिनीहरूको पापपूर्ण स्वभाव, खराब हृदयको जीवन पत्ता लगाउँन सहायता गर्दछ । यसबाट तिनीहरू आफैलाई जाँच्ने, पापलाई घृणा गर्ने विश्वस्तता तिनीहरूमा आउदछ । ख्रीष्टमा तिनीहरूको आवश्यकताको स्पष्ट दृष्टिको साथ उहाँको आज्ञाकारिताको पूर्णतामा निश्चित हुन्छन् । साथै नयाँ गरि जन्मिएकाले आफ्नो पापहरूको दुष्टता रोक्नको निम्ति यसले काम गर्दछ र यसको खतराले तिनीहरूका पापहरू डण्डको योग्य छन् भन्ने देखाउछ । तिनीहरूले यस जीवनमा कस्ता दुःखहरू भोग्छन् भन्ने कुरा पनि देखाउने गर्दछ, श्रापबाट मुक्त भएतापनि विधि र नियमको खतरामा हुन्छन् यो प्रतिज्ञाहरूले तिनीहरूलाई परमेश्वरको आज्ञाकारितामा अनुमोदन गर्छ र यो कुराले के आशिषहरू आशा गर्न सक्छन भन्ने कुरा देखाउँछन् । यद्यपि तिनीहरूले व्यवस्थाको आज्ञाकारिताद्वारा र कामको करार अनुसार आज्ञापालनको आशिष चाही अपेक्षा



गर्नुहुदैन । त्यसैले कुनै एक मानिसले व्यवस्थाले प्रोत्साहन गरे अनुसार राम्रो गर्दै खराबीबाट टाढा रहन्छ र निरुत्साहन गरे अनुसार दुष्टलाई इन्कार गर्छ भने उ व्यवस्था अधीनमा नभई अनुग्रहको अधीनमा भएको प्रमाण दिन्छ ।

(रोमी ६:१४; गलाती २:१६; गलाती ३:१३; गलाती ४:४, ५; प्रेरित १३:३९; रोमी ८:१ रोमी ७:१२, २२, २५; भजनसंग्रह ११९:४, ५, ६; १ कोरिन्थी ७:१९; गलाती ५:१४, १६, १८, १९, २०, २१, २२, २३, रोमी ७:७; रोमी ३:२०, याकूब १:२३, २४, २५; रोमी ७:९, १४, २४, गलाती ३:२४; रोमी ७:२४, २५; रोमी ८:३, ४, याकूब २:११; भजनसंग्रह ११९:१०१, १०४, १२८, एब्रा ९:१३, १४; भजनसंग्रह ८९:३०, ३१, ३२, ३३, ३४ लेवी २६:१ देखि १४, २ कोरिन्थी ६:१६; एफिसी ६:२, ३; भजनसंग्रह ३७:११, मत्ती ५:५; भजनसंग्रह १९:११, गलाती २:१६; लूका १७:१०, रोमी ६:१२, १४; १ पत्रुस ३:८, ९, १०, ११, १२, भजनसंग्रह ३४:१२, १३, १४, १५, १६; हिब्रू १२:२८, २९)

## खण्ड ७

व्यवस्था पालन गर्नु चाही अनुग्रहको सुसमाचारको विपरीत हो भनेर कहिँकतै पनि उल्लेख गरिएको छैन तर व्यवस्थाको पालन त अनुग्रहसँग फरकै नपर्नेगरी ठ्याक्कै मेल खान्छ । ख्रीष्टको आत्माले मानिसको इच्छालाई प्रभावमा पार्नुहुन्छ र व्यवस्थामा प्रकाश गरिएको कुरालाई पालना गर्नुपर्ने परमेश्वरको इच्छालाई स्वतन्त्र र खुसीसाथ आज्ञालाई पालन गर्नलाई योग्यको बनाउनुहुन्छ ।

(गलाती ३:२१, इज. ३६:२७; हिब्रू ८:१०, यर. ३१:३३)

## व्याख्या

यो यहाँ पुष्टि गरिएको छ, कि साँचो विश्वासीहरू व्यवस्थाबाट र कामहरूको करारको रूपमा पूर्ण रूपमा छुटकारा पाएका छन् । ख्रीष्ट तिनीहरूको प्रतिनिधि र जमानतको रूपमा, व्यवस्थाको श्रापलाई यसको सबै तीतोपनमा र यसको परम हदसम्म, मृत्युसम्मका आफ्ना कष्टहरूमा सहनुभयो, र यसरी तिनीहरूलाई यसको निन्दा गर्ने शक्तिबाट पूर्णतया स्वतन्त्र बनाउनुभयो (गलाती ३:१३; रोमी ८:१) । तर यदि ख्रीष्टले व्यवस्थाको श्रापलाई मात्र सहनु भएको थियो र अझै पनि आफ्ना मानिसहरूलाई यसको कमाडिंग शक्तिको अधीनमा एउटा करारको रूपमा छोड्नुभएको थियो भने, यसले उनीहरूलाई आदम सुरुमा खडा भएको परीक्षणको त्यही अनिश्चित अवस्थामा पुनर्स्थापित गर्ने थियो र श्राप अन्तर्गत तिनीहरूलाई हरेक अपराध फेरि संलग्न हुने थियो । तथापि ख्रीष्टले व्यवस्थाको

दण्डको पूर्ण प्रहारलाई मात्र होइन, उहाँले यसका आज्ञाहरूप्रति पूर्ण आज्ञाकारिता पनि गर्नुभयो र यसरी आफ्ना जनहरूलाई यसको आज्ञाबाट मुक्तिको साथै यसको निन्दा गर्ने शक्ति पनि प्राप्त गर्नुभयो । यस स्वतन्त्रताको पूर्ण प्रकृति देखाउन हामीलाई भनिएको छ कि तिनीहरू ख्रीष्टको शरीरद्वारा व्यवस्थाको लागि मरेका छन्, विश्वास गर्ने हरेकको लागि ख्रीष्ट नै धार्मिकताको व्यवस्थाको अन्त्य हुनुहुन्छ । र तिनीहरू व्यवस्थाको अधीनमा छैनन् तर अनुग्रहको अधीनमा छन् (रोमी ७:४; १०:४, ६:१४) ।

व्यवस्थाबाट विश्वासीको स्वतन्त्रताको सिद्धान्त एक करारको रूपमा इजाजतको लागि कुनै प्रवृत्ति छैन; किनकि यो पहिले नै स्थापित भइसकेको छ, कि तिनीहरू जीवनको नियमको रूपमा कानूनको दायित्वमा छन् । र यहाँ यो थप देखाइएको छ कि व्यवस्था तिनीहरूका लागि र अरूलाई पनि धेरै प्रयोगको छ: 'व्यवस्था असल छ,' प्रेरित पावल भन्छन्, 'यदि कुनै मानिसले यसलाई विधिपूर्वक प्रयोग गर्छ भने' (१ तिमोथी १:८) ; त्यो हो, यदि उसले यसलाई आफू रहेको राज्यको लागि उपयुक्ततामा प्रयोग गर्दछ, या त विश्वासी वा अविश्वासीको रूपमा प्रयोग गर्दछ । कानूनले दुबै अपरिवर्तित र पुनः उत्पत्ति गर्नका लागि धेरै महत्त्वपूर्ण उद्देश्यहरू प्रदान गर्दछ । यी प्रयोगहरूमध्ये केही संक्षिप्त रूपमा उल्लेख गर्न सकिन्छ ।

पहिलो, नयाँ गरि नजन्मेकाहरूको लागि नैतिक कानून निम्न कुरामा प्रयोग हुन्छ:

अ: तिनीहरूलाई धेरै पापबाट रोक्न (१ तिमोथी १:९) ।

आ: तिनीहरूको पापपूर्णता र दुःखको बारेमा तिनीहरूलाई विश्वस्त पार्न (रोमी ३:२०; ७:९) ।

इ: उनीहरूलाई ख्रीष्टको पूर्ण आवश्यकता पत्ता लगाउन र उनीहरूलाई उनीहरूको पर्याप्त मुक्तिदाताको रूपमा उहाँतिर लैजान सहायता गर्छ (गलाती ३:२४) ।

ई: यदि तिनीहरू आफ्ना पापहरूमा जारी राख्छन् भने तिनीहरूलाई अक्षम्य प्रतिपादन गर्न र अन्तमा हराएका पापीहरूको एकमात्र मुक्तिदातालाई अस्वीकार गर्छन् (रोमी १:२०; २:१५) यूहन्ना ३:१८, ३६) ।

दोस्रो, नयाँ गरि जन्मेकाहरूको लागि नैतिक कानून निम्न कुरामा लागु हुन्छ:

अ: ख्रीष्टलाई उनीहरूका लागि अझ बहुमूल्य बनाउन, र उनीहरूलाई माया गर्ने उहाँप्रति उनीहरूको कृतज्ञतालाई उत्साहित गर्नका लागि यसका नियमहरू पालन गर्न र यसको दण्ड भोग्न, ताकि उहाँले तिनीहरूलाई एउटा करारको रूपमा यसबाट छुटकारा दिन सक्नुभएको होस् (गलाती ३:१३; ४:४, ५) ।

आ: तिनीहरूलाई परमेश्वरको इच्छा देखाउन, र तिनीहरूको आचरण विनियमित गर्न (मीका ६:८) ।

इ: आत्म-जाँचको मानकको रूपमा सेवा गर्न, तिनीहरूको हृदय र जीवनको प्रदूषण पत्ता लगाउनको लागि-तिनीहरूलाई आत्म-निर्भर राख्नको लागि- तिनीहरूलाई ख्रीष्टमा निरन्तर निर्भरतामा डोर्‍याउन र तिनीहरूलाई पवित्रतामा प्रगतिशील प्रगतिको लागि उत्साहित गर्न (फिलि. ३:१०-१४) ।

ई: तिनीहरूको इमानदारीको परीक्षणको रूपमा सेवा गर्न, तिनीहरूले आफ्नो हृदयलाई आश्वस्त पार्न सक्नु कि तिनीहरू सत्यका हुन् र तिनीहरू भित्री मानिसको रूपमा तिनीहरूका धेरै दोषहरूको बावजुद कर्तव्यमा परमेश्वरको व्यवस्थामा रमाउँछन् (१ यूहन्ना ३:१९; रोमी ७:२२, २५; २ कोरिन्थी १:१२) ।

## अध्याय २०

# ख्रीष्टियन स्वतन्त्रता र विवेक वा चेतनाको स्वतन्त्रता (CHRISTIAN LIBERTY, AND LIBERTY OF CONSCIENCE)

### खण्ड १

ख्रीष्टले सुसमाचारको अधीनमा विश्वासीहरूका लागि किन्नुभएको स्वतन्त्रताले तिनीहरूलाई पापको दोष, परमेश्वरको निन्दा गर्ने क्रोध र व्यवस्थाको नैतिक श्रापबाट स्वतन्त्र तुल्याउँछ । तिनीहरूलाई यस दुष्ट वर्तमान संसारबाट, पापको प्रभुत्वबाट र शैतानको बन्धनबाट छुटकारा दिनुहुन्छ साथै दुःख कष्टबाट, मृत्युको डरबाट, चिहानबाट विजय र अनन्तको डण्डबाट छुटकारा दिनुहुन्छ । परमेश्वरमा तिनीहरूको स्वतन्त्र साथ पहुँच र उहाँसामु तिनीहरू आज्ञाकारितामा समर्पण गर्नुहुन्छ, यी कुरा दासको जस्तो डरमा होइन तर एक बालकजस्तै माया र इच्छुक समझका साथ स्वतन्त्र तुल्याउनुहुन्छ । यी सबै कुरा व्यवस्थाको अधीनमा भएका विश्वासीहरूलाई समान मात्रामा लागु थियो । तर नयाँ नियम अन्तर्गत ख्रीष्टियन स्वतन्त्रता नैतिक व्यवस्थाको जुवाबाट मुक्त बनाइएको हुनाले तिनीहरूमा स्वतन्त्रता अझ बढेको छ । नैतिक व्यवस्थाको अधीनमा यहूदी मण्डली थियो । अनुग्रहको सिंहासनमा सामान्यतया व्यवस्थाको अधीनमा हुनेहरू भन्दा अनुग्रहको अधीनमा हुनेहरू महान् पहुँचको साहसमा र परमेश्वरको स्वतन्त्र आत्माको पूर्ण सञ्चारमा अनुग्रहको सिंहासमा सहभागी हुन्छन् ।

(तित. २:१४; १ थेस्स. १:१०; गलाती ३:१३, गलाती १:४; कल. १:१३; प्रेरित २६:१८; रोमी ६:१४, रोमी ८:२८; भजनसंग्रह ११९:७१; १ को. १५:५४, ५५, ५६, ५७; रोमी ८:१, रोमी ५:१, २. रोमी ८:१४, १५; १ यूहन्ना ४:१८, गलाती ३:९, १४. गलाती ४:१, २, ३, ६, ७; गलाती ५:१; प्रेरित १५:१०, ११, हिब्रू ४:१४, १६; हिब्रू १०:१९, २०, २१, २२, यूहन्ना ७:३८, ३९; २ को. ३:१३, १७, १८)

### व्याख्या

नागरिक स्वतन्त्रता न्यायोचित रूपमा एक अमूल्य विशेषाधिकार मानिन्छ र हराएको बेला यसलाई पुनः प्राप्ति गर्न वा मजा लिँदा यसलाई सुरक्षित गर्नको

लागि कुनै बलिदानलाई ठूलो मानिन्छ । तर नागरिक स्वतन्त्रता जत्तिकै मूल्यवान छ, यो प्रश्न गर्न सकिँदैन कि ख्रीष्टले आफ्ना मानिसहरूलाई स्वतन्त्र बनाउनुभएको स्वतन्त्रतालाई प्राथमिकता दिनु पर्छ । शरीरभन्दा माथिको आत्माको मूल्यको अनुपातमा त्यसरी नै एकलाई सम्मान गर्ने स्वतन्त्रताले अर्कोसँग मात्र सम्बन्धित हुने स्वतन्त्रतालाई पार गर्नुपर्छ । जसलाई ख्रीष्टले स्वतन्त्र बनाउनुहुन्छ तिनीहरू साँच्चै स्वतन्त्र छन् (यूहन्ना ८:३६) । ख्रीष्टियन स्वतन्त्रतालाई या त हरेक युगमा विश्वासीहरूका लागि सामान्य रूपमा वा नयाँ नियमको व्यवस्था अन्तर्गत परमेश्वरका सन्तानहरूको विशेष प्रतिरक्षाको रूपमा मात्र सकिन्छ । त्यो स्वतन्त्रता जुन सबै युगहरूमा विश्वासीहरूका लागि सामान्य छ तिनीहरूको स्वतन्त्रतामा समावेश छ:

१. *दोष र पापको प्रभुत्वबाट* । पापको दोष भनेको पापको कारणले अनन्त सजाय भोग्नु पर्ने दायित्व हो । यसबाट विश्वासीहरू ख्रीष्टको रगतको भूमिमा पारिएको क्षमाशील दयाको कार्यद्वारा मुक्त हुन्छन् । 'उहाँको रगतद्वारा उद्धार, पापको क्षमा, उहाँको अनुग्रहको धनअनुसार' (एफिसी १:७) । तर पापले पापको साथमा मात्र होइन, यसले पापीमाथि कठोर शासन पनि गर्छ । पापको शासन गर्ने शक्तिबाट ख्रीष्टले आफ्ना जनहरूलाई तिनीहरूको नयाँ गरि जन्मेको दिनमा छुटकारा दिनुहुन्छ, यद्यपि पाप अझै पनि तिनीहरूमा बास गर्दछ, तिनीहरूको प्रगतिशील पवित्रीकरणमा यसको शक्ति बिस्तारै कमजोर हुँदैछ, र यसको अस्तित्व समयमै समाप्त हुनेछ । त्यसैले प्रेरित पावलले विश्वासीहरूलाई यसरी सम्बोधन गर्छन्: 'पापले तिमीहरूमाथि प्रभुत्व जमाउनेछैन'; 'पापबाट स्वतन्त्र भएर र परमेश्वरको दास बनेर, तिमीहरूले पवित्रताको फल र अनन्त जीवनको अन्त्य पाउनेछौ' (रोमी ६:१४, २२) ।

२. *परमेश्वरको निन्दा गर्ने क्रोधबाट* । परमेश्वरको क्रोधको लागि सबै मानिसहरू स्वाभाविक रूपमा घृणित छन् । अनाज्ञाकारिताका सन्तान भएकाले तिनीहरू क्रोधका सन्तान पनि हुन् (एफिसी २:२,३) । तर ख्रीष्टको धार्मिकताको आधारमा उनीहरूलाई दोष लगाइएको छ, विश्वासीहरू ईश्वरीय क्रोधबाट पूर्ण रूपमा मुक्त हुन्छन् । 'अब ख्रीष्ट येशूमा भएकाहरूलाई कुनै दण्ड छैन' (रोमी

८:१) । परमेश्वरले तिनीहरूबाट आफ्नो अनुहार लुकाउन सक्नुहुन्छ, तर उहाँको न्यायिक क्रोध तिनीहरूबाट सदाको लागि हटेको छ (यशैया ५४:९, १०; रोमी ५:१०) ।

३. *तोडिएको करारको रूपमा व्यवस्थाको श्रापबाट* । त्यो श्राप अन्तर्गत सबै मानिसहरू स्वाभाविक रूपमा झूट बोल्छन्; किनकि यस्तो लेखिएको छ: 'सबै श्रापित होस्, जसले व्यवस्थाको पुस्तकमा लेखिएका सबै कुरामा निरन्तरता दिँदैन' (गलाती ३:१०) । तर ख्रीष्टले आफ्ना जनहरूको जमानतको रूपमा त्यो श्राप सहनुभएर, उहाँमा पाइने सबैलाई यसबाट छुटकारा दिनुहुन्छ । यसकारण प्रेरित पावलले यसो भने: 'ख्रीष्टले हामीलाई व्यवस्थाको श्रापबाट छुटकारा दिनुभएको छ, हाम्रा लागि श्राप बनेको छ' (गलाती ३:१३) । यद्यपि विश्वासीहरू जीवनको नियमको रूपमा नैतिक कानूनको अधीनमा छन्, तिनीहरू कामहरूको करारको रूपमा यसबाट पूर्ण रूपमा मुक्त छन् - यसको आज्ञा र निन्दा गर्ने शक्ति दुवैबाट मुक्त छन्, त्यसकारण तिनीहरूको अपराधको कारण तिनीहरूले यसको श्रापको अधीनमा हुन सक्दैनन् । 'तिमीहरू व्यवस्थाको अधीनमा छैनौ तर अनुग्रहको अधीनमा छौ' (रोमी ६:१४) । 'अब हामी व्यवस्थाबाट छुटकारा पाएका छौं, जुन मरेको अवस्थामा हामी थुनिएका थियौं' (रोमी ७:६) ।

४. *यस वर्तमान दुष्ट संसारबाट* । संसार अर्को अत्याचारी मालिक हो, जसको शक्ति र प्रभावमा सबै मानिसहरू स्वाभाविक रूपमा छन् । तर विश्वासीहरू यस आकर्षक र विनाशकारी शत्रुको शक्तिबाट मुक्त हुन्छन् । यो स्वतन्त्रता ख्रीष्टले तिनीहरूका लागि प्राप्त गर्नुभएको छ र तिनीहरूलाई प्रदान गर्नुहुन्छ । 'हाम्रा पापहरूका लागि उहाँले आफूलाई अर्पण गर्नुभयो, कि उहाँले हामीलाई यस वर्तमान दुष्ट संसारबाट छुटकारा दिनुहुनेछ, हाम्रा पिता' र परमेश्वरको इच्छाबमोजिम (गलाती १:४) छुटकारा दिनुहुन्छ । उहाँको क्रुसको शक्तिशाली प्रभावद्वारा, विश्वासीहरू संसारका लागि क्रुसमा टाँगिएका छन् र संसार तिनीहरूका लागि (गलाती ६:१४) ।

५. *शैतानको बन्धनबाट* । सबै मानिसहरू स्वभावैले शैतानको बन्दी हुन्, जसलाई यस संसारको देवता भनिन्छ । तिनीहरूलाई आफ्नो पासोमा लिएर, तिनीहरू उहाँको शिकार बन्छन् र 'उनको इच्छामा उहाँद्वारा बन्धनमा लगाइन्छ' । तर ख्रीष्ट 'शैतानका कामहरू नष्ट गर्नलाई प्रकट हुनुभयो'; र 'मृत्युद्वारा उहाँले मृत्युको शक्ति भएको शैतानलाई नष्ट गर्नुभयो' । सु-समाचारमा उहाँले कैदीहरूलाई स्वतन्त्रताको घोषणा गर्नुहुन्छ (यशैया ६१:१); र तिनीहरूको वास्तविक बोलावटको दिनमा, उहाँले वास्तवमा आफ्ना मानिसहरूलाई शैतानको शक्तिबाट छुटकारा दिनुहुन्छ (कल. १:१३) । वर्तमान संसारमा हुँदा वास्तवमा तिनीहरू यस विरोधीको आक्रमणको सामना गरिरहेका छन् (१ पत्रुस ५:८) तर उसले तिनीहरूमाथि आफ्नो प्रभुत्व कहिल्यै प्राप्त गर्नेछैन, र निर्धारित समयमा, तिनीहरू पूर्ण रूपमा उहाँका प्रलोभनहरूबाट मुक्त हुनेछन् र उहाँको प्रभावको पहुँचभन्दा बाहिर राखिनेछन् । किनभने प्रतिज्ञाले भनेको छ: 'शान्तिका परमेश्वरले छिट्टै शैतानलाई तिम्रा खुट्टामुनि कुचाउनुहुनेछ' (रोमी १६:२०) ।

६. *दुःखको दुष्टताबाट* । ख्रीष्टले विश्वासीहरूलाई वा मानिसहरूलाई सामान्य हुने समस्याहरूबाट पूर्ण छुट दिनुभएन तर उहाँले तिनीहरूलाई सबै दण्डको दुष्टताबाट मुक्त गर्नुहुन्छ । तिनीहरूको पीडाको कचौरा ठूलो र गहिरो हुन सक्छ तर न्यायिक क्रोधको एक थोपा पनि यसमा मिसिएको छैन । तिनीहरूको दुःख तिनीहरूको लाभको लागि डिजाइन गरिएको हो र ईश्वरीय आशिषको माध्यमबाट तिनीहरू प्रदान गरिन्छ, विभिन्न सन्दर्भमा तिनीहरूका लागि अत्यधिक लाभदायक हुन्छ । त्यसकारण परमेश्वरका सन्तानहरूले प्रायः तिनीहरूको लागि दुःख पाउनु राम्रो थियो भनेर स्वीकार गरेका छन् (भजनसंग्रह ११९:७१) र यद्यपि तिनीहरू कहिलेकाहीँ तिनीहरूका परीक्षाहरू कसरी लाभदायक छन् भनेर बुझ्नको लागि हानिमा पर्न सक्छन् तर तिनीहरू सबै कुराहरू तिनीहरूको भलाइको लागि एकसाथ काम गर्नेछन् भन्ने पूर्ण आश्वासन छ (रोमी ८:२८; हिब्रू १२:६-११; २ कोरिन्थी ४:१७ पनि हेर्नुहोस्) ।

७. *मृत्युको खिलबाट* । जसरी मृत्युको अर्थ आत्मा र शरीरको बिचको मिलनको विघटन हो, विश्वासीहरूलाई यसको आघातबाट मुक्त हुँदैन (हिब्रू ९:२८;

भजनसंग्रह ८९:४८) । तथापि, ख्रीष्टले आफ्ना मानिसहरूलाई मृत्युबाट छुटकारा दिनुहुन्छ, जसलाई व्यवस्था-श्रापको प्रभाव र अनन्त विनाशको अग्रदूत मानिन्छ (यूहन्ना ११:२५, २६) । उहाँले मृत्युको खिल निकाल्नुभएको छ र आफ्ना जनहरूलाई कुनै पनि वास्तविक हानि गर्न शक्तिहीन बनाउनुभएको छ (१ कोरिन्थी १५:५६) । विश्वासीहरूलाई कुनै वास्तविक चोट पुऱ्याउनुको सट्टा, मृत्युले उनीहरूलाई अकथनीय असल प्रदान गर्ने आज्ञा छ । यो तिनीहरूका सबै दुःखहरूको अन्त्य हो, तिनीहरूको युद्धबाट मुक्ति र तिनीहरूको ख्रीष्टसँगको प्रस्थान हो (फिलि. १:२१, २३) ।

८. *चिहानबाट विजय* । विश्वासीहरूको शरीर चिहानमा राख्नुपर्छ, र भ्रष्टता देख्नुपर्दछ । तथापि, तिनीहरूका लागि चिहान जेल होइन तर विश्रामको ओछ्यान हो । र तिनीहरू सधैं भ्रष्टताको शक्तिको अधीनमा रहनेछैनन्, तर अन्तिम दिनमा महिमित र अमर रहनेछन् (अय्यूब १९:२६, २७) । 'अब ख्रीष्ट मरेकाहरूबाट बौरी उठ्नुभएको छ, र सुतेकाहरूको पहिलो फल हुनुभएको छ' (१ कोरिन्थी १५:२०) । उहाँको पुनरुत्थान उहाँमा सुत्ने सबैको पुनरुत्थानको प्रतिज्ञा र प्रतिबद्धता हो । तोकिएको समयमा यो प्रतिज्ञा पूर्ण रूपमा पूरा हुनेछ: 'म तिनीहरूलाई चिहानको शक्तिबाट छुटकारा दिनेछु; म तिनीहरूलाई मृत्युबाट छुटकारा दिनेछु' (होशे १३:१४); र 'त्यसपछि यो भनाइ पूरा हुनेछ, मृत्यु विजयमा निलियो' (१ कोरिन्थी १५:५४) ।

९. *अनन्त धिक्कार वा दण्डबाट* । पापको पूर्ण दण्ड यस जीवनमा कहिल्यै कसैलाई दिइँदैन तर अन्त्यमा 'दुष्टहरू नरकमा फालिने छन्' (भजनसंग्रह ९:१७) । महान् दिनमा तिनीहरूमाथि निन्दाको सजाय सुनाइनेछ, र तिनीहरूलाई 'अनन्त आगोमा लगिनेछ, शैतान र त्यसका स्वर्गदूतहरूको लागि तयार पारिएको छ' (मत्ती २५:४१) । तर विश्वासीहरू दण्डमा आउनबाट सुरक्षित छन् र आउने क्रोधबाट छुटकारा पाउनेछन् (यूहन्ना ५:२४; १ थेस्सलोनिकी १:१०) । जब परमेश्वरको क्रोधको महान् दिन आउँछ, तिनीहरूले दुष्टहरूको इनाम देखेछन् र हेर्नेछन् तर यो तिनीहरूको नजिक आउनेछैन ।



१०. विश्वासीहरूलाई पनि परमेश्वरमा स्वतन्त्र पहुँच छ । तिनीहरूसँग अनुग्रही पिताको रूपमा परमेश्वरमा पहुँचको स्वतन्त्रता छ र तिनीहरूले आफ्नो हृदय खन्याउन सक्छन्, र उहाँसामु आफ्ना गुनासोहरू, पूर्ण स्वतन्त्रताका साथ प्रकट गर्न सक्छन् । 'ख्रीष्ट येशूमा विश्वासद्वारा हामीसँग साहस र पहुँच छ, (एफिसी ३:१२) ।

११. विश्वासीहरूसँग परमेश्वरको सेवामा आत्माको स्वतन्त्रता हुन्छ । दुष्ट मानिसहरूले परमेश्वरलाई तिर्ने आज्ञाकारिता एक तानाशाहको दासहरू जस्तै हो, जसलाई तिनीहरू घृणा गर्छन्, र जसको आज्ञाकारिताको एकमात्र उद्देश्य सजायको डर हो । तर विश्वासीहरू क्रोधको दास हुनुको डरबाट छुटकारा पाउँछन् र प्रेमको उदार सिद्धान्तबाट र इच्छुक दिमागले परमेश्वरको सेवा गर्छन् । 'जहाँ प्रभुको आत्मा हुन्छ, त्यहाँ स्वतन्त्रता हुन्छ' (२ कोरिन्थी ३:१७; लुका १:७४, ७५; २ कोरिन्थी ५:१४; १ यूहन्ना ४:१८ पनि हेर्नुहोस्) ।

अहिले वर्णन गरिएको कानून अन्तर्गत साथै वर्तमान व्यवस्था अन्तर्गत विश्वासीहरूको स्वतन्त्रता थियो तर नयाँ नियम अन्तर्गत ख्रीष्टियनहरूको स्वतन्त्रतालाई धेरै विवरणहरूमा विस्तार गरिएको छ, जुन छोटकरीमा ध्यान दिनुपर्नेछ ।

१. ख्रीष्टियनहरू अब औपचारिक कानूनको जुवाबाट मुक्त भएका छन् । यहूदी मण्डलीलाई 'संसारका तत्वहरूको बन्धनमा' राखिएको थियो (गलाती ४:३) तर त्यो बोझिलो जुवा ख्रीष्टियन मण्डलीमा थोपिएको छैन (प्रेरित १५:१०) । ख्रीष्टको मृत्युद्वारा दायित्वको बिन्दुमा पुरातन समारोहहरू रद्द गरिएको छ, यद्यपि केही समयको लागि तिनीहरूको प्रयोग उदासीन थियो तर सुसमाचारको पूर्ण प्रचारमा र यरूशलेमको मन्दिरको विनाश, तिनीहरूको पालन गैरकानूनी थियो त्यसकाण प्रेरित पावलले ख्रीष्टियनहरूलाई 'स्वतन्त्रतामा दृढ रहन र ख्रीष्टले तिनीहरूलाई स्वतन्त्र तुल्याउन र फेरि बन्धनको जुवामा नपर्नु' (गलाती ५:१) आग्रह गरेका छन् ।

२. ख्रीष्टियनहरूसँग अब अनुग्रहको सिंहासनमा पहुँचको ठूलो साहस छ । प्रेरित पावलले बारम्बार स्वतन्त्रता, आत्मविश्वास र साहस नयाँ नियम अन्तर्गतका

विश्वासीहरूको विशेष सुअवसरको रूपमा पुरानो अन्तर्गत बस्नेहरूको अवस्थाको विरुद्धमा परमेश्वरमा उनीहरूको पहुँच भएको उल्लेख गरेका छन् (हिब्रू ४:१६; १०:१९; १ यूहन्ना ३:२१; ४:१७; ५:१४) ।

३. ख्रीष्टियनहरूले सामान्यतया व्यवस्था अन्तर्गत विश्वासीहरूलाई प्रदान गरिएको भन्दा परमेश्वरको स्वतन्त्र आत्माको पूर्ण सञ्चारको आनन्द लिन्छन् । आत्मा, निस्सन्देह पुरानो नियम अन्तर्गत मण्डलीमा पठाइएको थियो तर आत्माको अधिक व्यापक र प्रचुर मात्रामा प्रवाह नयाँ नियमको समयमा आरक्षित थियो । त्यसैले आत्माले होइन भन्नुभएको छ, येशूको महिमा हुनु अघि दिइएको थियो (यूहन्ना ७:३९) । आत्माको प्रचुर मात्रामा सुसमाचारको समयको ठूलो विशेषाधिकारको रूपमा बारम्बार भविष्यवाणी गरिएको थियो (यशै ४४:३; योएल २:२८, २९) । तदनुसार ख्रीष्टको स्वर्गारोहणमा र ख्रीष्टियन प्रबन्धको प्रारम्भमा आत्माको असाधारण र चमत्कारी वरदानहरू प्रेरितहरूलाई मात्र होइन तर प्रायः साधारण विश्वासीहरूलाई पनि सञ्चार गरिएको थियो । सामान्य वरदान र आत्माको अनुग्रही प्रभावहरू अझै पनि पहिलेको प्रबन्ध अन्तर्गत भन्दा धेरै प्रशस्त मात्रामा प्रदान गरिन्छ । यसैले प्रेरित पावलले यसलाई नयाँ नियमको प्रबन्धको महिमाको एक प्रतिष्ठित भागको रूपमा प्रतिनिधित्व गर्दछ, कि यो 'आत्माको सेवा' हो (२ कोरिन्थी ३:८) ।

हामीले वर्णन गरेको त्यो स्वतन्त्रता कति उत्कृष्ट छ ! यदि नागरिक स्वतन्त्रता उच्च मूल्यवान छ भने, परमेश्वरका सन्तानहरूको महिमित स्वतन्त्रता निश्चित रूपमा बहुमूल्य छ । विश्वासीहरू प्रभु येशू ख्रीष्टप्रति कति धेरै ऋणी छन्, जसले उनीहरूका लागि आफ्नो बहुमूल्य रगतको अतुलनीय मूल्यमा यो स्वतन्त्रता प्राप्त गर्नुभयो ! पक्कै पनि तिनीहरूको हृदय तिनीहरूको उदार दिनुहुने उद्धारकर्तालाई कृतज्ञताले भरिएको हुनुपर्छ, जसले तिनीहरूको लागि आफ्नो जीवन फिरोतीको रूपमा दिनुभयो । किनकि उहाँले तिनीहरूलाई सबैभन्दा अपमानजनक दासत्वबाट मुक्त गर्नुभएको छ र उनीहरूलाई पहिले उनीहरूमाथि अत्याचार गर्ने क्रूर मालिकहरूबाट छुटकारा दिनुभएको छ । के तिनीहरूले उहाँको जुवा, जो सजिलो छ, र उहाँको बोझ जो हलुका छ, त्यो

तिनीहरूमाथि लिनु हुँदैन ? प्रत्येक साँचो ख्रीष्टियनले यसलाई आफ्नो सर्वोच्च विशेषाधिकार साथै आफ्नो वर्तमान कर्तव्य, ख्रीष्टको समर्पित सेवक हुन, जसको सेवा पूर्ण स्वतन्त्रता हो भनेर गणना गर्नेछ ।

## खण्ड २

परमेश्वर मात्र विवेकको प्रभु हुनुहुन्छ । जसले उहाँको वचन, विश्वास, आराधनाको सन्दर्भ विपरीत मानव निर्मित सिद्धान्त र आज्ञाहरूबाट उहाँका मानिसहरूलाई मुक्त बनाउनु हुन्छ । त्यसकारण विश्वास वा आराधनाको मामिलामा त्यस्ता गलत सिद्धान्तहरूमा विश्वास गर्नु वा अन्तस्करणबाट त्यस्ता आज्ञाहरू पालन गर्नु विवेकको वास्तविक स्वतन्त्रताको विश्वासघात गर्नु हो । त्यस्ता सिद्धान्तहरूप्रति निःसन्देह विश्वास गर्नु अन्धो बन्नु जस्तै हो र अन्धो आज्ञाकारिताले विवेकको स्वतन्त्रता र तर्कलाई नष्ट गर्दछ ।

(याकु. ४:१२; रोमी १४:४, प्रेरित ४:१९; प्रेरित ५:२९; १ को. ७:२३; मत्ती २३:८, ९, १०; २ को. १:२४; मत्ती १५:९, कल. २:२०, २२, २३; गलाती १:१०; गलाती २:४, ५; गलाती ५:१; रोमी १०:१७; रोमी १४:२३; यशैया ८:२०; प्रेरित १७:११; यूहन्ना ४:२२; होशे. ५:११; प्रका. १३:१२, १६, १७; यर. ८:९)

## व्याख्या

यस खण्डमा विवेकको स्वतन्त्रताको सिद्धान्त धेरै स्पष्ट शब्दहरूमा राखिएको छ । अन्तस्करण, विश्वास र कर्तव्यका सबै मामिलामा केवल परमेश्वरको अख्तियारको अधीनमा छ र मानिसहरूको परम्परा र आज्ञाहरूको सबै अधीनताबाट पूर्ण रूपमा स्वतन्त्र छ । कुनै पनि सिद्धान्तमा विश्वास गर्नु वा कुनै आज्ञा पालन गर्नु मानव अधिकारको अधीनमा नभई परमेश्वरको वचनको विपरीत वा त्यसको बाहेक गर्नु विवेकको साँचो स्वतन्त्रतालाई धोका दिनु हो । चाहे जोसुकैको शक्ति र अख्तियार भए तापनि यो नागरिक न्यायीक अगुवाको होस् वा मन्त्रीको होस्-पतिको होस्, मालिकको होस् वा अभिभावकको होस्, जसको लागि स्पष्ट नभएको विश्वास र पूर्ण रूपमा अन्धो आज्ञाकारिता हुने गर्दछ, यसले विवेकको स्वतन्त्रतालाई नष्ट गर्नेछ ।

विवेकको अधिकारहरू प्रायः शासकहरूद्वारा नागरिक र मण्डली दुवैको आक्रमण गरिएको छ । रोमको मण्डलीद्वारा हाम्रो विश्वासको सारको कथनहरू सिद्धान्त र व्यवहार दुवैमा प्रत्यक्ष रूपमा विरोधाभासपूर्ण छन् । तिनीहरूले सिकाउँछन् कि पोप, र बिशपहरू तिनीहरूको आफ्नै विवेकमा, तिनीहरूको आफ्नै अधिकारले, विवेकलाई बाँध्ने कानूनहरू लागू गर्न सक्छन् र जो ईश्वरीय व्यवस्थाको प्रत्येक उल्लङ्घनमा संलग्न भएका समान दण्डहरू नलिई उल्लङ्घन गर्न सकिँदैन । र तिनीहरूले वास्तवमा विश्वासका धेरै लेखहरू बनाएका छन् र परमेश्वरको आराधनामा आवश्यक नपर्ने अनगिन्ती संस्कार र समारोहहरू आज्ञा दिएका छन्, जसको धर्मशास्त्रमा कुनै आधार छैन । र उनीहरूलाई तिनीहरूका सबै आज्ञाहरूमा पूर्ण विश्वास र तिनीहरूका सबै आज्ञाहरूमा अन्धो आज्ञाकारिता चाहिन्छ । त्यो मण्डलीको अत्याचारी कब्जा र अतिक्रमणको विरुद्धमा यो खण्ड मुख्य रूपमा समतल गरिएको छ ।

पृथ्वीमा कुनै पनि व्यक्तिलाई अन्तस्करणमा आज्ञा दिने अधिकार हुन सक्दैन; यसका लागि सर्वोच्च प्रभु र विधायकबाहेक अरू कसैको स्वामित्वमा नपर्ने विशेषाधिकार मान्नुपर्दछ । 'त्यहाँ एक जना व्यवस्था दिने हुनुहुन्छ, जसले बचाउन र नाश गर्न सक्षम हुनुहुन्छ' (याकूब ४:१२) । यस्तो शक्ति येशू ख्रीष्टले उहाँका अनुयायीहरूका बिचमा निषेध गर्नुभएको थियो: 'अन्यजातिहरूका राजाहरूले तिनीहरूमाथि प्रभुत्व गर्छन्, तर तिमीहरू त्यस्तो हुनेछैनौ' (लूका २२:२५) । प्रेरितहरूद्वारा यसलाई अस्वीकार गरिएको थियो: 'तिमीहरूको विश्वासमाथि हामी राज्य गर्ने होइनौं,' गैरयहूदीहरूका प्रेरितले भने, 'तर हामी तिमीहरूको आनन्दका सहायकहरू हौं' (२ कोरिन्थी १:२४) ।

यस खण्डमा राखिएका सिद्धान्तहरूबाट यसले यो स्पष्ट रूपमा पछ्याउँछ, कि धर्मका मामिलाहरूमा व्यक्तिगत निर्णय गर्ने अधिकार प्रत्येक मानिसको हो र प्रत्येक ख्रीष्टियनले प्रयोग गर्नुपर्छ । ख्रीष्टियनहरूले परमेश्वरको वचनको अविचलित नियमद्वारा प्रत्येक सिद्धान्तलाई जाँच्न र प्रमाणित गर्न आवश्यक छ (यशैया ८:२०; १ यूहन्ना ४:१) । तिनीहरू आफूमा रहेको आशाको कारण प्रस्तुत गर्न तयार हुनुपर्छ (१ पत्रुस ३:१५), र यो कसैले गर्न सक्दैन जसले निहित विश्वास

र अन्धो आज्ञाकारिताका साथ मानिसहरूका सिद्धान्तहरू र आज्ञाहरू प्राप्त गर्दछ । परमेश्वरको नजरमा यसको दायित्व वा वैधताको व्यक्तिगत अनुकरणको साथमा र विश्वासमा नगरिएको जुनसुकै कुराहरूलाई पाप भनिन्छ (रोमी १४:२३) ।

यहाँ राखिएको सिद्धान्तहरूबाट यो कम रूपमा पछ्याउँछ, कि जब कानुनी उच्च अधिकारीहरूले परमेश्वरको वचनको विपरीत वा यसको अलावा, विश्वास र आराधनाको मामिलामा आदेश दिन्छन्, तिनीहरूका आदेशहरूले अन्तस्करणलाई बाँध्न सक्दैनन् । धर्मशास्त्रले हामीलाई कानुनी वरिष्ठहरूलाई प्रदान गर्न आदेश दिएको आज्ञाकारिताहरू-चाहे आमाबाबु वा पति वा नागरिक न्यायीक अगुवाहरू - असीमित छैन त्यहाँ अवज्ञा गर्नु कर्तव्य बन्छ । 'बालबालिकाहरू, सबै कुरामा आफ्ना आमाबाबुको आज्ञा पालन गर' भन्ने उपदेश भनेको तिनीहरूको सही अभिभावकीय अख्तियारको प्रयोगमा मात्र पालन गर्ने आज्ञा हो । निहित र निष्क्रिय आज्ञाकारिताको लागि कुनै दायित्व थुपार्नु पर्दैन भन्ने कुरामा कसैलाई शंका छैन । 'पत्नीहरू आफ्ना पतिको अधीनमा बस' भन्ने आज्ञाको सन्दर्भमा पनि मुद्दा उस्तै स्पष्ट छ । र यो प्रश्न गर्न सकिँदैन कि नागरिक न्यायिक अगुवाहरूको कारण आज्ञाकारिता पनि सीमित छ । 'प्रत्येक आत्मा उच्च शक्तिको अधीनमा होस्' भन्ने वचनलाई नागरिक न्यायीक अगुवाहरूले उनीहरूको अधिकारको प्रयोगमा र सबै कुरामा कानुनी रूपमा मात्र पालन गर्ने आदेशको रूपमा बुझ्नुपर्छ । उही प्रेरित शिक्षकहरू जसले शासकहरूको आज्ञाकारितालाई सामान्य रूपमा आज्ञा दिएका थिए, उनीहरूले उनीहरूका आज्ञाहरू अन्य र उच्च दायित्वहरूसँग असंगत हुँदा उनीहरूलाई समान रूपमा र खुला रूपमा अवज्ञा गरे । 'हामीले मानिसहरूको भन्दा परमेश्वरको आज्ञा मान्नुपर्छ' (प्रेरित ५:२९), त्यो सिद्धान्त थियो जुन उनीहरूले दाबी गरे र जसमा उनीहरूले काम गरे । जब प्रेरितहरूलाई यहूदी परिषदद्वारा येशूको नाममा थप नबोल्न अभियोग लगाइयो, तिनीहरूको निःसंकोच जवाफ थियो: "परमेश्वरको भन्दा तपाईंहरूको कुरा बढ्ता गरी सुन्नुचाहिँ के परमेश्वरको दृष्टिमा उचित छ र ? तपाईंहरू नै न्याय गर्नुहोस् ! किनभने जुन कुराहरू हामीले

देखेका र सुनेका छौं, तिनको विषयमा हामी नबोली सक्दै सक्दैनौं ।" (प्रेरित ४:१९; प्रेरित ४:२०) । नैतिक रूपमा गलत गर्ने कुनै पनि आदेश अन्तस्करणमा बाध्यकारी हुन सक्दैन ।

यहाँ दिइएको सिद्धान्तहरूबाट कसै-कसैले नागरिक अख्तियार धर्मको मामिलामा पूर्ण रूपमा लागू नहुने अनुमान गरेका छन् । तथापि, यस धारणाको सामना गर्नुबाहेक विश्वासको स्वीकारको नमूनाबाट अरू केही हुन सक्दैन । यस अध्यायको चौथो खण्डमा र अध्याय २३ मा पनि विश्वासको स्वीकारका लेखकहरूले धार्मिक मामिलाहरूमा नागरिक शक्तिको कानुनी अभ्यास छ भनेर स्पष्ट रूपमा सिकाउँछन् । र यो अभ्यासको निन्दा गर्ने यो खण्डमा तिनीहरूको नागरिक अधिकारको योजना थिएन त्यसैले त्यस्तो कुनै सिद्धान्तलाई वचनहरूबाट न्यायोचित रूपमा अनुमान गर्न सकिँदैन, 'यदि तिनीहरूले नागरिक अधिकारको सबै प्रयोगको निन्दा गर्छन्' । डा. एमक्रीको भाषा प्रयोग गर्दा, 'त्यसोभए तिनीहरू यी चीजहरूको बारेमा मानव अधिकारको सबै अन्य प्रजातिहरूको अभ्यासको निन्दा पनि गर्छन्, चाहे मण्डलीय होस् वा अभिभावकको होस्, आदि । के यो समान रूपमा सत्य होइन, कि परमेश्वरले अन्तस्करणलाई "मानिसका सिद्धान्तहरू र आज्ञाहरूबाट स्वतन्त्र छोडिदिनुभएको छ, जुन उहाँको वचनको विपरीत हो, वा यसबाहेक विश्वास वा आराधनाको मामिलामा" चाहे यी सिद्धान्तहरू र आज्ञाहरू मन्त्री वा नागरिक न्यायीक अगुवाहरूको, मालिकको वा अभिभावकको होस् ? के "निरपेक्ष विश्वास" वा "निरपेक्ष र अन्धो आज्ञाकारिता" अनुचित र पापपूर्ण होइन, चाहे यो परिषद् वा प्रशासकहरूमा सुम्पियोस् ? वचनहरूको डिजाइन भनेको विशेष गरी विश्वास र आराधनाको मामिलामा परमेश्वरको सार्वभौमिकता र नियमहरूमा सबै मानव शक्तिको अधीनता सिकाउनु हो । होइन, तिनीहरू त्यो खण्डमा मण्डली अख्तियारद्वारा आक्रमणहरू विरुद्ध तुरुन्तै समतल भएको देखिन्छ, जुन नागरिक शासकहरूको जस्तै धर्ममा पूर्ण रूपमा बारम्बार हानिकारक थिए । जस्तै पोपहरू, परिषद्हरू, प्रिलेटहरू, दीक्षान्तहरू, विश्वासका नयाँ लेखहरू बनाउने, गैरशास्त्रीय अधिकारहरू र समारोहहरू, क्याननहरू इत्यादि लागू

गर्नुलाई यहाँ "मानिसहरूको सिद्धान्त र आज्ञाहरू" भनिन्छ । ईश्वरीय संस्थाहरूको विरोधमा शास्त्रीहरू र फरिसीहरूको परम्परा र अन्धविश्वासहरू, ईश्वरीय व्यवस्थामा जोडिएका हाम्रा प्रभुद्वारा बोलाइन्छ । यदि नागरिक शासकहरू यी लागूहरूमा सहमत छन् भने वा यदि तिनीहरूले आफ्नै एकल अधिकारद्वारा यस्तै प्रयास गर्नेछन्, र मण्डलीको सर्वोच्चताको दाबी यो सिद्धान्त समान रूपमा निन्दा गर्दछ, तिनीहरूको अत्याचार सिकाउँछ र कुनै त्रुटि, आफ्नै इच्छाको आराधना वा कुनै पनि झूटो धर्मको प्रजाति जसद्वारा मण्डली वा राज्यहरूमा आज्ञा गरिएको छ, विवेकमा कुनै दायित्व राख्न सक्दैन, जुन तुरुन्तै परमेश्वरको अधीनमा हुन्छ । तर त्यस्तो कुनै पनि कुरा सिकाइएको छैन, जस्तै कि मानिसहरूको अन्तस्करण कुनै पनि मानव अधिकारको आज्ञाकारिताबाट स्वतन्त्र हुन्छ, जब परमेश्वरको वचनसँग पूर्ण एकरूपतामा कार्य गर्दछ र त्यसको बाहिर कुनै पनि कुरा संलग्न गर्दैन वा यसको आफ्नै सीमाभन्दा बाहिर; जुन अख्तियारले पक्कै पनि गर्न सक्छ ।<sup>110</sup>

### खण्ड ३

ख्रीष्टियन स्वतन्त्रताको बहानामा कुनै पनि पापको अभ्यास गर्ने वा कुनै कामुकतामा रमाउनेहरूले ख्रीष्टियन स्वतन्त्रताको अन्तिम बिन्दुलाई समेत नष्ट गर्दछन् । हामी हाम्रा शत्रुहरूको हातबाट छुटकारा गराएर यो स्वतन्त्रता हामीलाई दिलाइएको छ ताकि हाम्रो जीवनको सारा दिनहरू परमप्रभुको नजरमा पवित्रता र धार्मिकतामा जिउनुको साथै कुनै पनि डरबिना उहाँको सेवा गर्न सकौं ।

(गलाती ५:१३; १ पत्रुस. २:१६; २ पत्रुस. २:१९; यूहन्ना ८:३४; लूका १:७४, ७५)

### खण्ड ४

किनभने परमेश्वरले नियुक्त गर्नुभएको अधिकार र ख्रीष्टले किन्नुभएको स्वतन्त्रता परमेश्वरले नाश गर्ने उद्देश्यले होइन तर पारस्परिक रूपमा कायम राख्न र

<sup>110</sup> मकरीको कथन, पृष्ठ १००, १०१ ।

एकअर्कालाई जोगाउन दिनुभएको हो । तिनीहरू जसले ख्रीष्टियन स्वतन्त्रताको बहानामा कुनै पनि वैधानिक अधिकार वा न्यायसम्मत अभ्यासको विरोध गर्छन्, चाहे त्यो अधिकार नागरिक प्रशासनको वा मण्डलीको होस्, तिनीहरूले परमेश्वरको विधिविधानको प्रतिरोध गर्दछन् । त्यस्ता विचारहरूका प्रकाशनले वा त्यस्ता अभ्यासहरू कायम राख्नु प्रकृतिको प्रकाश वा ख्रीष्टियन धार्मिक सिद्धान्तको विपरीत वा ख्रीष्टियन धर्मका ज्ञातित सिद्धान्तहरूमा विश्वास, आराधना वा धार्मिक शक्तिको विपरीत हुन्छ । यस्ता गलत विचारहरू वा अभ्यासहरू या त तिनीहरूको आफ्नै स्वभावमा वा तरिकामा तिनीहरूलाई प्रकाशन गर्नु वा कायम राख्नु विनाशकारी हुन्छ, यस्ता कुराहरूले ख्रीष्टले स्थापना गर्नुभएको मण्डलीमा बाह्य शान्ति र सुव्यवस्थापनमा असर गर्दछ । मण्डलीको विरुद्ध हुने निन्दाबाट उनीहरूलाई वैधानिक रूपमा लेखा लिन सकिन्छ वा नागरिक न्यायाधीशको शक्तिद्वारा खबरदारी गर्नुपर्दछ ।

(मत्ती १२:२५; १ पत्रुस. २:१३, १४, १६; रोमी १३:१-८; हिब्रू १३:१७, रोमी १:३२, १ कोरिन्थी ५:१, ५, ११, १३; २ युह. १०, ११, २ थेस. ३:१४, १ तिमो. ६:३, ४, ५ र तित. १:१०, ११, १३, तित. ३:१०, मत्ती १८:१५, १६, १७; १ तिमो. १:१९, २०; प्रका. २:२, १४, १५, २०; प्रका. ३:९. व्यव. १३:६-१२; रोमी १३:३, ४, २ युह. १०, ११; एज्रा ७:२३, २५, २६, २७, २८; प्रका. १७:१२, १६, १७; नेह. १३:१५, १७, २१, २२, २५, ३०; २ राजा २३:५, ६, ९, २०, २१; २ इति. ३४:३३; २ इति. १५:१२, १३, १६; १ तिमो. २:२; यशैया ४९:२३; जक. १३:२, ३)

## व्याख्या

हाम्रो विश्वासको सारमा अनुरोध गरिएको स्वतन्त्रता निरपेक्ष र अनियन्त्रित छैन । नैतिक कानूनको सम्मान नगरी र परमेश्वरप्रति उत्तरदायी नभई मानिसहरूलाई आफूले चाहेअनुसार सोच्ने र व्यवहार गर्ने अधिकार छ भनी दाबी गर्नु नास्तिक हुनेछ । यदि मानिसहरूलाई सामाजिक रूपमा एकताको रूपमा लिइन्छ र प्रशासनको अधीनमा राखिएको छ भने, उनीहरूको प्राकृतिक अधिकारहरू, धार्मिक र नागरिक चीजहरूमा समाजको हित र अन्त्यको आवश्यकता अनुसार संयम र नियमहरूको लागि उत्तरदायी हुनुपर्छ । तदनुसार विश्वासको स्वीकार, माथिका खण्डहरूमा दुरुपयोगको विरुद्ध विवेकको स्वतन्त्रताको सिद्धान्तको रक्षा गर्न अगाडि बढ्छ, पहिले, उहाँको कानून परमेश्वरको अधिकारको सन्दर्भमा र दोस्रो, पृथ्वीका अधिकारीहरूको सन्दर्भमा नागरिक र मण्डलीको । पहिलेको



सन्दर्भमा यसले घोषणा गर्दछ, 'जसले ख्रीष्टियन स्वतन्त्रताको बहानामा कुनै पाप गर्छन् वा कुनै अभिलाषाको कदर गर्छन्, जसले यसरी ख्रीष्टियन स्वतन्त्रताको अन्त्यलाई नष्ट गर्छन् ।' परमेश्वरले अन्तस्करणलाई दायित्वबाट मुक्त गर्नुभएको छैन । यसको विपरित आफ्नै कानूनमा उसले सबैलाई निहित र तुरुन्तै आज्ञापालन गर्न आवश्यक छ जुन परमेश्वरले आज्ञा गर्नुभएको छ । कुनै पनि ज्ञात पाप अभ्यास गर्न स्वतन्त्रताको लागि बिन्ती गर्नु, इजाजतको लागि निवेदन गर्नु हो र व्यक्तिहरूले ख्रीष्टियन स्वतन्त्रताको बहानामा आफूलाई कुनै पनि भ्रष्ट स्नेह र अभ्यासहरूमा लिप्त हुनु भनेको 'आफ्नो स्वतन्त्रतालाई शारीरिक अवसरको लागि प्रयोग गर्नु' हो । पछिको सन्दर्भमा विश्वासको स्वीकारले केही चीजहरू उल्लेख गर्दछ जसको लागि एक निश्चित विवरणका व्यक्तिहरू विरुद्ध, नागरिक र मण्डलीका अधिकारीहरू दुवैद्वारा कारबाही गर्न सकिन्छ । तथापि, यो खण्डको मनसाय यी शक्तिहरूका प्रान्तहरूको सीमा तोक्ने होइन तर विवेकको बिन्ती हटाउन मात्र हो भनेर ध्यान दिनु पर्छ र यसलाई बुझ्नु पर्छ, प्रत्येकको आफ्नो प्रान्तमा तिनीहरूको अभिनयसँग एकरूपतामा एकले अर्कोको ज्ञानमा आउने कारणहरूमा हस्तक्षेप नगरी यद्यपि नागरिक शासकहरूले निषेध गर्न सक्छन् । र अवसरको आवश्यकता पर्दा नैतिक कानूनको पहिलो तालिकाको अधिक स्पष्ट उल्लङ्घनहरू जस्तै ईश्वरनिन्दा, निन्दापूर्ण विचारहरूको प्रकाशन, र शबाथको खुला र घोर अपवित्रतालाई सजाय दिन सक्छ तर पनि तिनीहरू छन् । यी दृष्टहरूलाई दबाउनको लागि औपचारिक रूपमा हुनुपर्छ, जुन परमेश्वरको विशेषाधिकार हो, यो पापको रूपमा होइन, न त घोटालाहरूको रूपमा जुन प्रकाशमा तिनीहरू मण्डलीको संज्ञानमा आउँछन् तर अपराध र समाजमा भएका चोटहरूको रूपमा हुनुपर्छ ।

सबै राम्रो प्रेस्बिटेरियनहरूले विशुद्ध धार्मिक मामिलाहरूको सन्दर्भमा सबै असहिष्णु वा अनिवार्य उपायहरू अस्वीकार गर्छन् । कुनै पनि व्यक्तिलाई उसको धार्मिक विचार वा अभ्यासको आधारमा सजाय वा दुर्व्यवहार गर्नु हुँदैन भन्ने कुरामा उनीहरू समाजको सामान्य हितमा हानिकारक वा आफू बसेको देशका कानुनी संस्थाहरूका लागि खतरनाक कुनै कुरा नहोस भन्ने कुरामा जोड दिन्छन्

। अहिले विचाराधीन खण्ड, तथापि, कहिलेकाहीँ असल र शान्तिपूर्ण विषयहरूलाई तिनीहरूको धार्मिक विचार र अभ्यासहरूको आधारमा वा अन्तस्करणको खातिर सतावटको लागि अनुकूलको रूपमा दण्ड दिने अधिकारको साथ नागरिक न्यायीक अगुवाहरूलाई सशस्त्र रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ । यस गम्भीर आरोपबाट स्वीकार्यतालाई प्रमाणित गर्दै डा. एमक्री प्रख्यात लेखक भन्छन्, 'खण्ड चौथोको डिजाइन भनेको सार्वजनिक अधिकारको सन्दर्भमा विवेकको स्वतन्त्रताको सिद्धान्तको दुरुपयोगबाट जोगाउनु हो । किनभने परमेश्वरले नियुक्त गर्नुभएको शक्तिहरू र ख्रीष्टले किन्नुभएको स्वतन्त्रता परमेश्वरले नष्ट गर्ने उद्देश्यले होइन तर आपसी रूपमा एकअर्काको समर्थन गर्न र बचाउनको लागि हो । जसले ख्रीष्टियन स्वतन्त्रताको बहानामा कुनै पनि वैधानिक शक्तिको विरोध गर्दछ । वा यसको वैधानिक अभ्यास चाहे त्यो मण्डलीको नागरिक होस्, त्यसले परमेश्वरको आज्ञाको प्रतिरोध गर्दछ ।" जो विवेकको प्रभु हुनुहुन्छ उहाँले मण्डली र राज्यमा अधिकारीहरू पनि स्थापना गर्नुभएको छ । र उसले प्रत्येक व्यक्तिको छातीमा आफ्नै आज्ञाको प्रतिरोध गर्ने, प्रतिकार गर्ने र खारेज गर्ने शक्ति रोपेको छ भनी मान्नु एकदमै बेतुका हुनेछ । जब सार्वजनिक र निजी दाबीहरू हस्तक्षेप र झगडा हुन्छन्, पछिल्लोले पहिलेको लागि बाटो दिनुपर्छ र जब कुनै पनि कानुनी अधिकारीले आफ्नो कर्तव्यको दायरा भित्र कानुनी रूपमा अघि बढिरहेको छ, उसले यसको प्रगतिमा बाधा पुऱ्याउने सबै चीजहरूलाई बाहिर निकाल्ने अधिकारको रूपमा बुझ्नुपर्छ । विश्वासको स्वीकार अगाडि बढ्छ, तदनुसार यसो भनिएको छ: "र तिनीहरूको त्यस्ता विचारहरूको प्रकाशनको लागि वा त्यस्ता अभ्यासहरूलाई कायम राख्, जुन प्रकृतिको प्रकाशको विपरीत हो, वा ख्रीष्टियन धर्मका ज्ञात सिद्धान्तहरू चाहे विश्वास, आराधना वा कुराकानी वा ईश्वरीय शक्तिमा वा त्यस्ता गलत विचार वा अभ्यासहरू जुन तिनीहरूको आफ्नै प्रकृतिमा वा तिनीहरूलाई प्रकाशित गर्ने र कायम राख् तरिकामा, ख्रीष्टले मण्डलीमा स्थापना गर्नुभएको बाह्य शान्ति र व्यवस्थाको लागि विनाशकारी छन् । उनीहरूलाई कानुनी रूपमा लेखाजोखा गर्न सकिन्छ र मण्डलीको निन्दा र नागरिक न्यायीक अगुवाहरूको शक्तिद्वारा

यसको विरुद्ध कारबाही गर्न सकिन्छ ।" अब यसले त्यस्ता विचारहरू प्रकाशित गर्ने र उल्लेख गरिएका अभ्यासहरूलाई कायम राख्ने सबैलाई नागरिक न्यायीक अगुवाहरूद्वारा कारबाही गर्न वा सजाय (यदि यो शब्दको प्रतिस्थापनको लागि जोड दिइन्छ भने) हुन सक्छ भन्ने होइन न त कुनै पनि राम्रो र शान्तिपूर्ण विषय प्रकाशित धार्मिक विचारहरूको आधारमा यो प्रक्रिया को लागी उत्तरदायी बनाइने र उहाँद्वारा पालन गरिने अभ्यास भनिएको छैन ।

'किनकि, पहिलो स्थानमा यस अनुच्छेदमा एक विशेष चरित्रका व्यक्तिहरूको कुरा गरिएको छ र यी राम्रो र शान्तिपूर्ण विषयहरू भन्दा धेरै फरक छन् । उनीहरूलाई पहिलेको वाक्यमा "कानूनी शक्ति वा यसको वैध अभ्यासको विरोध गर्नेहरू" र "परमेश्वरको अज्ञाको विरोध गर्नेहरू" भनेर वर्णन गरिएको छ । सोही व्यक्तिहरू विचाराधीन वाक्यमा बोलिएका छन्, जसरी सम्भोगात्मक र नातेदारबाट देखिन्छ । "प्रकाशनको लागि कुनै पनि" आदि भनिएको छैन तर "उनीहरू जसले कुनै पनि कानूनी शक्तिको विरोध गर्दछ" र "उनको प्रकाशनको लागि" गर्दछन् ।

'दोस्रो स्थानमा यो वाक्यले यी व्यक्तिहरू उल्लिखित विपक्षमा आरोपित हुन सक्ने केही तरिकाहरू निर्दिष्ट गर्दछ र फलस्वरूप 'विवरणको लागि बोलाइन्छ' तर उल्लेख गरिएको प्रकारको हरेक पेशागत विचार वा अभ्यासको लागि उनीहरूलाई पनि कारबाही गर्नुपर्दछ वा हुनुपर्दछ भन्ने कुरा यसले जोड दिँदैन । सबैले यो अनिवार्य रूपमा संकेत गर्दछ, कि तिनीहरू वैध शक्तिहरूको विरोध गर्दै फेला पर्न सक्छन् वा निर्दिष्ट चीजहरूमा तिनीहरूको वैधानिक अभ्यास र तिनीहरूले त्यस प्रकारको मामिलामा सामान्य गैरजिम्मेवारीको निवेदन गर्ने हकदार छैनन् । यस्तो बिन्तीको बाबजुद "तिनीहरू हुन सक्छन् गणनाको लागि बोलाइयो र यसको विरुद्ध कार्यवाही गरियो ।"

'किनकि यो अवलोकन गर्नुहोस्, यो मण्डलीको निन्दा वा नागरिक अभियोजनको वस्तुहरू बताउन यो अनुच्छेदको योजना होइन । यसको उचित र पेशागत उद्देश्य भनेको विवेकको स्वतन्त्रताको दुरुपयोगलाई न्यायिक र कानूनी अधिकारको पूर्वाग्रहको रूपमा सञ्चालन गर्नु हो । यो पापको रूपमा पाप होइन

तर घोटालाको रूपमा वा ख्रीष्टियनहरूको आत्मिक चासोको लागि हानिकारक, त्यो मण्डलीको निन्दाको उचित वस्तु हो । र यो त्यस्ता पापहरूको लागि होइन तर अपराधहरूको लागि हो, कि व्यक्तिहरू नागरिक न्यायीक अगुवाहरूद्वारा सजायको लागि उत्तरदायी हुन्छन् । विश्वासको स्वीकारका लेखकहरू यी भिन्नताहरूबारे धेरै सचेत थिए, जुन त्यतिबेला सामान्य थिए ।

'कसैलाई लाग्छ कि यदि नागरिक न्यायीक अगुवाको प्रक्रिया "प्रकृतिको प्रकाशको विपरीत" अपराधहरूमा सीमित भएको भए, यो पूर्ण रूपमा न्यायोचित हुन्थ्यो तर सत्य यो हो कि यो अब दिइएको व्याख्यामा मात्र हुन्थ्यो । कुनै कार्यलाई न्यायिक दण्डको उचित वस्तुको रूपमा प्रस्तुत गर्न, यो प्राकृतिक होस् वा प्रकट होस्, परमेश्वरको व्यवस्थाको विपरीत हुनु पर्याप्त छैन । यसले कुनै न कुनै रूपमा समाजको सार्वजनिक हितमा प्रहार गर्नुपर्छ । जसले "आफ्नो, विशेष गरी आफ्नै घरका मानिसहरूलाई" प्रदान गर्दैन, उसले "प्रकृतिको प्रकाश" विरुद्ध पाप गर्छ । यसरी "परमेश्वरलाई भन्दा बढी आनन्दको प्रेमी" हुन्छ तर नागरिक न्यायीक अगुवाहरू विरुद्ध कारबाही गर्न बाध्य छन् र हरेक अल्छी र पेट-देवतालाई दण्डित गर्न बाध्य छन् भनी निवेदन गर्ने थोरै छन् ।

'अर्को तर्फ, त्यहाँ "ख्रीष्टियन धर्मका सिद्धान्तहरूको विपरीत" विचार र अभ्यासहरू छन् वा तिनीहरूमा कलमी गरिएको छ, जुन या त तिनीहरूको आफ्नै प्रकृतिमा वा तिनीहरूले पहिरिएको परिस्थितिबाट, यो धेरै हानिकारक साबित हुन सक्छ । सामान्यतया समाजको वा विशेष राष्ट्रहरूको वा तिनीहरूको न्यायपूर्ण कार्यवाहीको वा तिनीहरूमा स्थापित कानुनी संस्थाहरूको कल्याण तिनीहरूका प्रकाशकहरू र संरक्षकहरूलाई जबरजस्ती र सजायको अधीनमा यी सम्बन्धित हुन सक्ने एउटा बिन्दुको रूपमा म प्रभुको दिनको बाह्य पालना र पवित्रीकरणलाई उल्लेख गर्न सक्छु, जुन "ख्रीष्टियन धर्मका सिद्धान्तहरू" बाट मात्र थाहा पाउन सकिन्छ । र विश्वासको स्वीकार, "विश्वासद्वारा निर्दिष्ट गरिएका सबै विवरणहरूसँग जोडिएको छ । आराधना, कुराकानी, ईश्वरीय शक्ति र मण्डलीको बाह्य व्यवस्था र शान्ति" समान विवरणका अन्य धेरै उदाहरणहरू उत्पादन गर्न सकिन्छ । पोपिश सिद्धान्त र अभ्यासहरू र वेस्टमिन्स्टर धर्मसभाको

बैठकमा अंग्रेजी सम्प्रदायहरू बिच प्रचलित भएकाहरूसँग राम्ररी परिचित कुनै पनि विवेकशील व्यक्तिले इन्कार गर्नेछैन । जसले यसलाई इन्कार गर्दैन्, ऊ हकदार हुन सक्दैन, निष्पक्ष निर्माणको कुनै सिद्धान्तमा, प्रश्नमा रहेको खण्डमा सतावटको कलंकलाई ठीक गर्न मैले सोच्नु पर्छ ।'<sup>111</sup>

---

<sup>111</sup> एमक्रीद्वारा मण्डलीको एकतामा बहसको परिशिष्ट, पृष्ठ १३४-१३७ ।

## अध्याय २१

### धार्मिक आराधना र शबाथ-दिन

### (RELIGIOUS WORSHIP, AND THE SABBATH-DAY)

#### खण्ड १

प्रकृतिको प्रकाशले यो देखाउँछ कि त्यहाँ एक परमेश्वर हुनुहुन्छ, जो सबैमाथि प्रभुत्व र सार्वभौमिकता राख्नुहुन्छ । उहाँ असल हुनुहुन्छ र सबैमाथि भलाई नै गर्नुहुन्छ । त्यसकारण उहाँको भय मानिनु पर्दछ, उहाँलाई प्रेम गरिनुपर्दछ, प्रशंसा गरिनुपर्छ, पुकार गरिनुपर्छ, भरोसा गरिनुपर्छ र सारा हृदयले, सारा प्राणले र सारा शक्तिले सेवा गरिनुपर्छ । तर साँचो स्वीकार्य योग्य आराधनाको पद्धति परमेश्वर आफैँले स्थापित गर्नु भएको छ । आराधनाको पद्धति उहाँको आफ्नै इच्छाद्वारा प्रकट गर्नुभएको छ जुन सीमित छ ताकि उहाँलाई मानिसहरूको कल्पना र उपकरणद्वारा उपासना नगरियोस् वा शैतानको सुझावहरूद्वारा वा कुनैपनि देखिने प्रतिनीधित्व अन्तर्गत पनि होइन वा कुनै अन्य तरिका जुन पवित्र शास्त्रमा उल्लेख गरिएको छैन ती उल्लेख नगरिएको ढाचाँहरूबाट पनि उहाँको आराधना गर्नुहुँदैन ।

(रोमी १:२०; प्रेरित १७:२४; भजनसंग्रह ११९:६८; यर. १०:७; भजनसंग्रह ३१:२३; भजनसंग्रह १८:३; रोमी १०:१२; भजनसंग्रह ६२:८; यहो. २४:१४; मर्कूस १२:३३. व्यव. १२:३२; मत्ती १५:९; प्रेरित १७:२५; मत्ती ४:९, १०; व्यव. ४:१५-२०; प्रस. २०:४, ५, ६; कल. २:२३)

#### व्याख्या

धार्मिक आराधना त्यो श्रद्धा र सम्मानमा समावेश छ जुन हामी परमेश्वरलाई दिन्छौं । असीम पूर्णताको रूपमा जसद्वारा हामी हाम्रो मुख्य असल र केवल खुशीको रूपमा उहाँमा हाम्रो अधीनता र उहाँमा भरोसा राख्छौं । यसलाई आन्तरिक वा बाह्य रूपमा हेर्न सकिन्छ; पहिलेको त्यो भित्री श्रद्धामा समावेश छ जुन हामी परमेश्वरमा ऋणी छौं, जस्तै प्रेम गर्ने, विश्वास गर्ने, भय मात्रै, उहाँमा भरोसा गर्ने र मनका अन्य स्पष्ट कार्यहरू; उहाँको स्थापित आज्ञाहरूको पालना गरेर त्यो

श्रद्धाको बाहिरी अभिव्यक्तिमा समावेश गरिएको पछिल्लो परमेश्वरको बाह्य आराधनाको सन्दर्भमा हाम्रो विश्वासको स्वीकारले पुष्टि गर्छ ।

पहिलो स्थानमा परमेश्वरको आराधना उहाँको आफ्नै नियुक्तिको तरिकामा मात्र गर्न सकिन्छ । धार्मिक आराधनाको एकमात्र वस्तु ईश्वर हुनु भएको कारण यसको विधि तोक्ने अधिकार उहाँको हो । आराधना ईश्वरीय संस्था हो, त्यसैले हाम्रो आराधनाको नियम वचनद्वारा हुनुपर्छ । र जे पनि उपयोगी र सभ्य भएको कल्पना गर्न सकिन्छ, यो नियमद्वारा जाँच गरि निर्धारण गर्नुपर्छ । परमेश्वरको आफ्नै नियुक्तिहरूमा कुनै पनि परिवर्तन गर्न वा थप गर्ने कुरा मानव विवेकमा छोडिएको छैन । 'परमप्रभु भन्नुहुन्छ, 'म तिमीलाई जे आज्ञा दिन्छु, त्यो पालन गर । तिमीले यसमा थप वा घटाउने छैनौ' (व्यवस्था १२:३२) । आराधनालाई सुन्दर बनाउने र आराधकहरूको भक्तिलाई उत्साहित गर्ने बहानामा महत्त्वपूर्ण मानिने समारोहहरूलाई परमेश्वरको आराधनामा परिचय गराउनु भनेको अन्धविश्वास र स्व-इच्छा आराधनाको पाप हो ।

दोस्रो स्थानमा, हाम्रो विश्वासको स्वीकारले विशेष गरी 'कुनै देखिने प्रतिनिधित्व अन्तर्गत' परमेश्वरको आराधनाको निन्दा गर्दछ । चित्रहरूमा वा मूर्तिहरूद्वारा ईश्वरको आराधना गर्नु रोमको मण्डलीको सबैभन्दा खराब भ्रष्टता वा पाप हो । परमेश्वर एक आत्मिक, अदृश्य र बुझ्न नसकिने प्राणी हो, त्यसैले कुनै पनि भौतिक समानता वा आकृतिद्वारा प्रतिनिधित्व गर्न सकिदैन । "तब तिमीहरू मलाई कससँग तुलना गर्छौ ? वा म को बराबर हुनेछु?, पवित्र जनले भन्नुहुन्छ ।" (यशैया ४०:२५) । "यसकारण हामी परमेश्वरकै सन्तान भएका हुनाले परमेश्वरचाहिँ मानिसको कारिगरी र कल्पनाद्वारा कुँदेर बनाइएको सुन वा चाँदी वा ढुङ्गाको मूर्तिजस्तो हुन्छ भनी हामीले सोच्नुहुँदैन ।" (प्रेरित १७:२९) । इस्राएलीहरूलाई स्पष्ट रूपमा परमेश्वरको कुनै पनि मूर्ति बनाउन निषेध गरिएको थियो । व्यवस्था ४:१५, १६ मा मोशाले जोड दिएका छन् कि "यसकारण आफ्नो विषयमा तिमीहरू खूबै होशियार रहो; किनकि होरेबमा आगोको बिचबाट परमप्रभुले तिमीहरूसँग कुरा गर्नुभएको दिनमा तिमीहरूले त्यहाँ कुनै किसिमको रूप देखेनौ; नत्र कहीं तिमीहरूले आफैलाई भ्रष्ट पारौला कि, र

आफ्ना निम्ति कुनै थोकको प्रतिरूपमा खोपेको मूर्ति बनाऔला वा कुनैपनि आकार जस्तै पुरुष वा स्त्रीको आकार ।” त्यसकारण उहाँले तिनीहरूलाई आज्ञा दिनुहुन्छ (पद २३) “आफ्नो विषयमा होशियार रहो, कहीं तिमीहरूले परमप्रभु आफ्ना परमेश्वरको आज्ञा बिर्सौला, जो उहाँले तिमीहरूसँग बाँध्नुभएको छ, र आफ्ना निम्ति खोपेको मूर्ति, वा कुनै थोकको प्रतिरूप बनाऔला, जसको विषयमा परमप्रभु तिम्रा परमेश्वरले तिमीलाई मनाही गर्नुभएको छ ।” धर्मशास्त्रले प्रतिमाहरूद्वारा परमेश्वरको आराधना गर्न निषेध गर्दछ, यद्यपि तिनीहरू उचित समानताको रूपमा अभिप्रेरित नहुन सक्छ, तर केवल परमेश्वरको प्रतीकात्मक प्रतिनिधित्वको रूपमा हाम्रा विचारहरूमा परमेश्वरलाई सम्झाउन र हाम्रो भक्तिहरूलाई उर्जा गर्न जसको अगाडि हामी हाम्रा धार्मिक कार्यहरू गर्छौं, प्रत्येक दृश्य स्वरूपलाई दोस्रो आज्ञा (प्रस्थान २०:४) मा व्यक्त गर्न निषेध गरिएको छ । रोमको मण्डलीलाई यो उपदेशले तिनीहरूको सिद्धान्त र अभ्यासको निन्दा गर्छ भनी समझदार भएर यसलाई पहिलो आज्ञाको परिशिष्ट बनाउनुहोस् र यसलाई तिनीहरूको धर्मशास्त्र र आराधनाका पुस्तकहरूमा छोड्नुहोस् ।

तेस्रो स्थानमा, हाम्रो विश्वासको स्वीकारले मूर्तिहरूद्वारा परमेश्वरको आराधना गर्ने मात्र होइन, 'पवित्र धर्मशास्त्रमा उल्लेख नभएको कुनै पनि तरिकामा' उहाँको आराधना गर्नुलाई पनि निन्दा गर्छ । रोमको मण्डलीले धेरै तुच्छ समारोहहरूद्वारा ईश्वरको आराधनालाई भ्रष्ट गरेको मात्र होइन तर केही सुधारवाद मण्डलीहरूले पनि पोपरीका धेरै प्रयोगहरू कायम राखेका छन् । र धर्मका सेवकहरूले विशेष पोशाक लगाउन आदेश दिएका छन्, धेरै संस्कारहरूको दिनहरूको अवलोकन, मण्डलीहरूमा वेदीहरू निर्माण, बप्तिस्मामा क्रुसको चिन्ह, येशूको नाममा निहुरने र प्रभुको भोजमा घुँडा टेक्ने यी अभ्यासहरूलाई हामी अन्धविश्वास मात्र ठान्छौं, किनभने तिनीहरूको लागि कुनै धर्मशास्त्रीय वारेन्टी छैन र तिनीहरू मानिसहरूको आविष्कार हुन् । आज्ञा दिने र पालन गर्नेहरूले यहूदीहरूका सम्बन्धमा परमेश्वरका वचनहरूलाई विचार गर्ने भए राम्रो हुन्थ्यो, “तर यिनीहरू व्यर्थमा मेरो उपासना गर्छन्, किनकि मानिसहरूका आज्ञाहरू धर्म-शिक्षाहरूका रूपमा सिकाउँछन्।” (मत्ती १५:९) ।



## खण्ड २

धार्मिक आराधना स्वर्गदूतहरू, सन्तहरू वा अन्य कुनै प्राणीहरूलाई गरिनु हुँदैन तर पिता परमेश्वरलाई, पुत्र परमेश्वरलाई र पवित्र आत्मा परमेश्वरलाई मात्र गर्नुपर्छ र केवल उहाँलाई मात्र गरिनु पर्दछ । मानिसको पतनपछि मध्यस्थकर्ता बिना होइन, न त अरूकुनै मध्यस्थकर्ताद्वारा नै तर ख्रीष्टद्वारा मात्रै उहाँको आराधना गरिनु पर्छ ।

(मत्ती ४:१० यूहन्ना ५:२३ र २ को. १३:१४, कल. २:१८, प्रका. १९:१०; रोमी १:२५, यूहन्ना १४:६; १ तिमो. २:५; एफेसी. २:१८; कल. ३:१७)

## व्याख्या

यस खण्डमा धार्मिक आराधनाको उद्देश्य परिभाषित गरिएको छ ।

१. हाम्रो विश्वासको स्वीकार वा सारले धार्मिक आराधना केवल परमेश्वरलाई दिनु पर्छ भनेर पुष्टि गर्दछ । जबकि पहिलो आज्ञाले हामीलाई उहाँको अगाडि कुनै अन्य देवताहरू राख्न निषेध गर्दछ, यसले हामीलाई उहाँलाई मात्र आराधना गर्न आवश्यक छ भनि स्पष्ट पार्छ । सबैभन्दा स्पष्ट ख्रीष्टले शैतानलाई दिनु भएको जवाफ पनि थियो, जब उसले हाम्रो मुक्तिदातालाई घोष्टो परेर उहाँको आराधना गर भनेका थिए । 'यो लेखिएको छ,' उनले जवाफ दिए, 'तिमीले परमप्रभु आफ्ना परमेश्वरको आराधना गर्नु र उहाँको मात्र सेवा गर्नु' (मत्ती ४:१०) । र जब प्रेरित यूहन्नाले एक स्वर्गदूतलाई धार्मिक आराधना प्रस्ताव गर्ने प्रयास गरे, अनि म यूहन्नाले यी कुराहरू देखे र सुनें । अनि जब मैले सुनें र देखे, तब मलाई यी कुराहरू देखाउने स्वर्गदूतलाई दण्डवत् गर्न म उनका पाउको अधिल्लिँघोष्टो परें । तब उनले मलाई भने: "हेर, तिमीले यसो नगर; किनकि म ता तिम्रो सङ्गी-दास हुँ, साथै तिम्रा भाइहरूको अर्थात् भविष्यवक्ताहरूको र यस पुस्तकका वचनहरू पालन गर्नेहरूको सङ्गी-दास हुँ; परमेश्वरलाई नै दण्डवत् गर !" (प्रकाश २२:८; प्रकाश २२:९), यसले केवल परमेश्वरको आराधना गर्नु पर्छ भन्ने संकेत गर्दछ ।

त्यहाँ एक मात्र साँचो परमेश्वर हुनु हुन्छ तर एक परमेश्वरमा तीन अलग व्यक्तित्वहरू छन् । यी तीन व्यक्तित्वहरूलाई पिता परमेश्वर, पुत्र परमेश्वर र पवित्र

आत्मा परमेश्वर भनिन्छ । धार्मिक आराधना यी प्रत्येक व्यक्तिको कारण हुने गर्दछ । यद्यपि ख्रीष्टियनहरूले सामान्यतया पितालाई पुत्रको नाममा र पवित्र आत्माको सहयोगमा आफ्ना बिन्तीहरू सम्बोधन गर्ने गर्दछन् । यद्यपि ईश्वरीय आराधना यी तीन व्यक्तित्वहरूमध्ये कुनै पनि तुरुन्तै गर्न सकिन्छ । र यो सँधै याद राख्नु पर्छ कि जब परमेश्वरको कुनै एक व्यक्तिलाई तुरुन्तै सम्बोधन गरिन्छ, अन्य दुई समावेश हुन्छन् । यी दिव्य व्यक्तिहरू केवल आराधनाको एउटै वस्तु हुन्, किनभने तिनीहरू केवल एक अस्तित्व हुन् - एक परमेश्वर हुन् ।

२. पोपिस्टहरूको विरोधमा जसले ईश्वर मात्र होइन तर असल स्वर्गदूतहरू र मरेका सन्तहरूलाई पोपद्वारा मान्यता दिएर धार्मिक रूपमा आराधना पनि गरिनुपर्छ भन्ने कुरा कायम राख्छन्, हाम्रो विश्वासको स्वीकार वा सारले पुष्टि गर्छ कि न त स्वर्गदूतहरू, न संतहरू, न त कुनै अन्य प्राणीलाई धार्मिक आराधना ग्रहण गर्नु पर्छ । स्वर्गदूतहरूको आराधनालाई प्रेरित पावलद्वारा निषेध गरिएको व्यक्त गरिएको छ: 'स्वैच्छिक नम्रता र स्वर्गदूतहरूको आराधना गरेर कसैले पनि तिमीहरूलाई आफ्नो इनामबाट बहकाउन नपाओस्' (कल. २:१८) । जब प्रेरित यूहन्ना स्वर्गदूतको आराधना गर्न जाँदै थिए, उहाँले यसलाई पूर्णतया इन्कार गर्नुभयो र उहाँलाई उहाँको आराधना स्वयं परमेश्वरलाई निर्देशित गर्न आदेश दिनुभयो; 'म उहाँको आराधना गर्न उहाँको पाउमा परें; अनि उहाँले मलाई भन्नुभयो, 'हेर, तिमीले त्यसो नगर म तिमी सह-सेवक हुँ । परमेश्वरको आराधना गर' (प्रकाश १९:१०) । पापीहरू पनि उत्तिकै सकल मूर्तिपूजाको दोषी छन्, दिवंगत सन्तहरू, विशेष गरी कन्या मरियमको आराधना र सन्तहरूलाई तिनीहरू प्रार्थना गर्छन्, भाकल गर्छन्, तिनीहरूद्वारा कसम खान्छन्, तिनीहरूका लागि वेदीहरू र मन्दिरहरू पवित्र गर्छन्, धूप चढाउँछन् । छोटकरीमा उनीहरूलाई सबै सम्मानहरू प्रदान गर्छन् जुन स्वयं परमेश्वरलाई दिइन्छ । निस्सन्देह, तिनीहरूले भन्दछन् कि तिनीहरूले सन्तहरूलाई दिने आराधना तिनीहरूले परमेश्वरलाई दिएका प्रकार र स्तरमा ठ्याक्कै समान छैनन् । तर तथापि तिनीहरूले सिद्धान्तमा भिन्न हुन सक्छन्, धेरै भागले व्यवहारमा कुनै भेद गर्दैन । दिवंगत सन्तहरूलाई कुनै किसिमको धार्मिक आराधना गर्नु

धर्मशास्त्रले प्रमाणित गर्न सक्दैन । ख्रीष्टियनहरू उनीहरूमाथि शासन गर्नेहरूलाई सम्झन चाहन्छन् (हिब्रू १३:१७) तर तिनीहरूलाई आराधना गर्ने कुनै सूचना दिइएको छैन । धेरै प्रेरितहरू र प्रथम ख्रीष्टियन विशेष गरी जेम्स द ग्रेट र स्टीफन यी पत्रहरू लेख्दा शहीद भएको थियो तर तिनीहरूलाई प्रार्थना गर्ने बारे कुनै उल्लेख गरिएको छैन । सन्तहरूको आह्वानले या त तिनीहरू सबै ठाउँमा छन् वा तिनीहरू सबै कुरा जान्दछन् भन्ने संकेत गर्छ तर सर्वव्यापीता र सर्वज्ञता ईश्वरीय सिद्धताहरू हुन्, जुन कुनै पनि प्राणीलाई सम्पर्क गर्न सकिँदैन ।

हाम्रो विश्वासको स्वीकारले स्वर्गदूतहरू र सन्तहरूको मात्र होइन तर 'अन्य कुनै पनि प्राणी' को आराधना गर्नलाई निन्दा वा निषेध गर्दछ । र यहाँ निर्दिष्ट गरिएका बाहेक पापीहरूसँग आराधना गर्ने वस्तुहरूको बहुलता छ । तिनीहरूले दिवंगत संतहरूलाई मात्र नभई तिनीहरूका अवशेषहरूको पनि आराधना गर्छन् । ट्रेन्ट परिषदले अवशेषहरूको आराधना गर्ने अधिकार दियो र तिनीहरू आजको दिनसम्म पोपिस्टहरूका बिचमा उच्च सम्मानमा जारी छन् । तर परमेश्वरले प्रभावकारी रूपमा मोशाको अवशेषको सन्दर्भमा यहूदीहरू जुन अन्धविश्वासमा परेको हुन सक्छ, त्यसको विरुद्धमा प्रभावकारी रूपमा जोगाउनुभयो, उहाँको शरीरलाई 'कसैलाई उसको चिहानको बारेमा थाहा नपरोस्' भनेर ध्यान दिएर त्यसैले यसले पक्कै पनि सन्तहरूको शरीर उनीहरूलाई हस्तक्षेप गर्नुबाहेक अरू कुनै सम्मान नगर्ने कुरालाई न्यायोचित बनाउँछ । हामीलाई थाहा छ कि प्रारम्भिक ख्रीष्टियनहरूले स्टीफनको शरीरलाई शिष्टताका साथ गाड्नुभन्दा बढी वास्ता गरेनन् (प्रेरित ८:२) । र अवशेषहरूको आराधना आदिम ख्रीष्टियनहरूको अभ्यासको सीधा विपरीत छ, त्यसैले यो सामान्य ज्ञानसँग पूर्णतया असंगत छ ।

यो ट्रेन्ट परिषदले पनि आदेश दिएको थियो, कि ख्रीष्ट, कन्या मरियम र अन्य सन्तहरूको छविहरूलाई 'उचित आदर र सम्मान' दिइनेछ ।<sup>112</sup> पापीहरू तदनुसार, मूर्तिहरूको अघि घुडा टेक्छन्, तिनीहरूलाई चुम्बन गर्छन्, धूप चढाउँछन् र तिनीहरूलाई प्रार्थना गर्छन् । तिनीहरूले हामीलाई बताउन सक्छन्

<sup>112</sup> कन् ट्रिड, खण्ड २५ ।

कि तिनीहरूले मूर्तिमा आफ्नो आराधना समाप्त गर्दैन् तर परमेश्वरको आराधना गर्दछन् । एउटै कुरा प्रबुद्ध राष्ट्रहरू र यहूदीहरूद्वारा पनि भनिएको हुन सक्छ तर यसले तिनीहरूलाई मूर्तिपूजाको आरोपबाट छुट दिएको छैन । इस्राएलीहरूले सुनको बाछोद्वारा यहोवाको आराधना गरेको दाबी गरे (प्रस्थान ३२:५); र यारोबामद्वारा दान र बेथेलमा स्थापित बाछाहरू, साँचो परमेश्वरको आराधना गर्ने माध्यमको रूपमा मात्र थिए (१ राजा १२:२६) । मूर्तिहरूको आराधना मात्र होइन तर तिनीहरूद्वारा साँचो परमेश्वरको आराधना गर्दा पनि तिनीहरूको आराधनामा प्रयोग गर्नुलाई धर्मशास्त्रमा मूर्तिपूजा भनिन्छ ।

यस खण्डले पनि त्यस माध्यमलाई बुझाउँछ जसद्वारा परमेश्वरलाई स्वीकार्य आराधना गर्नुपर्दछ । निर्दोषताको अवस्थामा मानिसलाई सधैं परमेश्वरमा पहुँच गर्ने स्वतन्त्रता थियो । ऊ र उसको सृष्टिकर्ताको बिचमा मध्यस्थता गर्न कोही पनि आवश्यक थिएन तर पतनदेखि मध्यस्थकर्ताबिना परमेश्वरलाई कुनै पनि स्वीकार्य आराधना दिन सकिदैन । र पोपिस्टहरूको विरोधमा जसले स्वर्गदूतहरू, मरेका सन्तहरू र मुख्य रूपमा कन्या मरियम, परमेश्वर र मानिसको बिचमा मध्यस्थ र मध्यस्थकर्ता हुन् भन्ने कुरालाई कायम राख्छन् । हाम्रो विश्वासको सारले यो पुष्टि गर्छ, ख्रीष्टबाहेक अरू कुनै मध्यस्थकर्ता छैन । धर्मशास्त्रले हामीलाई स्पष्ट रूपमा आश्वासन दिन्छ कि 'परमेश्वर र मानिसबिच एउटै मध्यस्थकर्ता हुनुहुन्छ, उहाँ मानिस ख्रीष्ट येशू' हुनुहुन्छ (१ तिमोथी २:५) । ख्रीष्ट आफैले घोषणा गर्नुहुन्छ, 'म बाटो हुँ, मद्दारा बाहेक कोही पनि पिताकहाँ आउँदैन' (यूहन्ना १४:६); र 'उहाँद्वारा हामीले पितासम्म पुग्न सक्छौं' (एफिसी २:१८) ।

पापीहरूले येशू ख्रीष्टलाई छुटकाराको एक मात्र मध्यस्थता मान्छन् तर तिनीहरू मध्यस्थताले मध्यस्थकर्ताको रूपमा उहाँसँग स्वर्गदूतहरू र संतहरूलाई सामेल गर्छन् । यस बिन्दुमा, वास्तवमा तिनीहरू आपसमा सहमत छैनन् । कसै-कसैले हाम्रो अहिले महिमा प्राप्त मध्यस्थताका साथमा पवित्र स्वर्गदूतहरू र मरेर गएका सन्तहरूले हाम्रो लागि परमेश्वरसँग मध्यस्थता गर्छन् भन्ने धारणा राख्छन् । अरूले तिनीहरू ख्रीष्ट र हाम्रो बिचमा मध्यस्थकर्ताको रूपमा मात्र काम गर्छन् भनी ठान्छन् । तथापि धर्मशास्त्रले यी भिन्नताहरूको

लागि कुनै वारेन्टी दिंदैन । यसले ख्रीष्टको मध्यस्थतालाई प्रतिनिधित्व गर्दछ जुन उहाँको प्रायश्चित्त बलिदानको अमूल्य योग्यतामा आधारित छ । उहाँ जो पितासँग हाम्रो अधिवक्ता हुनुहुन्छ उहाँ नै हाम्रा पापहरूको प्रायश्चित्त हुनुहुन्छ (१ यूहन्ना २:१, २) । उहाँ मध्यस्थताको मध्यस्थ हुनुहुन्छ, किनकि उहाँ छुटकाराको मध्यस्थ हुनुहुन्छ र यस गणनामा उहाँको मध्यस्थता प्रभावकारी छ । महिमा भएका सन्तहरू स्वर्गमा आफ्नै प्रवेशको लागि निःशुल्क अनुग्रहको लागि ऋणी छन्, र तिनीहरूसँग अरूलाई लागू गर्ने योग्यता छैन । तिनीहरूको मध्यस्थता माग्नु भनेको तिनीहरूले हाम्रो प्रार्थना सुन्छन् र हाम्रो परिस्थितिसँग परिचित छन् तर यो एक अनावश्यक धारणा हो । परमेश्वरसँग हाम्रो लागि मध्यस्थता गर्न तिनीहरूलाई नियुक्त गर्नु, ख्रीष्टको सम्मानको लागि अत्यन्त अपमानजनक छ, किनकि यसले उहाँ आफ्नो पदप्रति बेवास्ता गर्दै हुनुहुन्छ वा हामीलाई चाहिने आशिर्षहरू प्राप्त गर्न उहाँलाई पर्याप्त चासो छैन भनी सङ्केत गर्छ । परमेश्वरलाई अपमान गर्दै ख्रीष्टसँग हाम्रो लागि मध्यस्थता गर्न तिनीहरूलाई नियुक्त गर्नु पनि हो । किनभने यसको अर्थ हुनुपर्छ, 'हाम्रा कृपालु प्रधान पुजारीभन्दा हामीप्रति सहानुभूति देखाउने धेरै प्रबन्धहरू छन्, जो हाम्रा कमजोरीहरूको भावनाले छोडएका छन् र सबै कुरामा हामी जस्तै प्रलोभनमा परेका छन्' ।

जबकि यस विषयमा रोमको मण्डलीको सिद्धान्त प्रभु येशू ख्रीष्टलाई अपमानित गर्दछ, यसले दिवंगत सन्तहरूलाई परमेश्वरको सम्मान र विशेषताहरूको साथ लगानी गर्दछ । यो मात्र सकिन्छ कि तिनीहरू सर्वव्यापी र सर्वज्ञ छन्; उदाहरणका लागि, कन्या मरियमलाई कसरी दस हजार ठाउँहरूमा एकै समयमा उनलाई सम्बोधन गरिएको प्रार्थनाको कुनै ज्ञान हुन सक्छ, र यो लाखौं व्यक्तिहरूद्वारा हुन सक्छ ? त्यसकारण प्रोटेस्टेन्टहरूले राम्रो कारणका साथ स्वर्गदूत र मानव मध्यस्थकर्ताहरूको धारणालाई अस्वीकार गर्छन् र त्यो महिमा मध्यस्थकर्ताको मध्यस्थतामा मात्र भर पर्छन् जसलाई पिताले सधैं सुन्नुहुन्छ ।

## खण्ड ३

कृतज्ञता साथ प्रार्थना गर्नु धार्मिक उपासनाको एक विशेष भाग हो जुन परमेश्वरले उहाँको आराधकबाट माग गर्नुहुन्छ । उहाँको इच्छाअनुसार पुत्रको नाउँद्वारा र परमेश्वरको आत्माको सहायताले समझ, श्रद्धा, नम्रता, जोश, विश्वास, प्रेम र लगनशीलतासाथ र यदि मौखिक रूपमा गरिदै छ भने सबैले बुझ्ने भाषामा र ग्रहणयोग्य रूपमा उहाँको उपासना गरिनुपर्छ ।

(फिल. ४:६, भजनसंग्रह ६५:२, यूहन्ना १४:१३, १४; १ प्रत्रु. २:५, रोमी ८:२६, १ यूहन्ना ५:१४, भजनसंग्रह ४७:७; उत्पत्ति. ५:१, २; हिब्रू १२:२८; उत्पत्ति १८:२७; याकूब ५:१६; याकूब १:६, ७; मर्कूस ११:२४; मत्ती ६:१२, १४, १५; कल. ४:२; एफेसी. ६:१८, १ को. १४:१४)

## खण्ड ४

प्रार्थना चाही कुराहरू वैधानिक वा न्यायसंगत बनाउनलाई गरिन्छ र सबै प्रकारका जीवित मानिसहरू लागि वा पछि जन्मने मानिसहरूको निम्ति गरिनुपर्छ । तर मरेकाहरूको लागि र तिनीहरू जसले मृत्युसम्म पुन्याउने पाप गरेका छन् त्यस्ता पापीहरूको लागि भने गर्नुहुँदैन ।

(१ यूहन्ना ५:१४, १ तिमो. २:१, २; यूहन्ना १७:२०; २ शमु. ७:२९; रूथ ४:१२. २ शमु. १२:२१, २२, २३, लूका १६:२५, २६; प्रका. १४:१३. १ यूहन्ना ५:१६)

## व्याख्या

धार्मिक आराधना वस्तुको सन्दर्भमा र यसलाई कसरी गर्नुपर्दछ भन्ने सन्दर्भमा हाम्रो स्वीकारोक्तिले वा हाम्रो विश्वासको स्वीकारले धार्मिक उपासनाका धेरै भागहरूको थप विशेष विवरण दिन अघि बढ्छ । र हाम्रो विचार अन्तर्गतका खण्डहरूमा यसले प्रार्थनाको व्यवहार गर्दछ, जुन हामीले परमेश्वरप्रति ऋणी रहेको आराधनाको एउटा विशेष भाग हो । प्रार्थना जब यसको सबैभन्दा व्यापक अर्थमा लिइन्छ, यसमा समावेश छ । आराधना वा परमेश्वरको पूर्णताको समर्पित उत्सव र उहाँका कामहरू जसमा तिनीहरू प्रदर्शित हुन्छन् । परमेश्वरमा हाम्रो पापको स्वीकार, हामीले उहाँबाट पाएका अनुग्रहहरूको लागि धन्यवाद र आशिषको लागि अनुरोध गर्दछौं जसको हामी खाँचोमा खडा छौं । तर प्रार्थना शब्दको कडा अर्थ निवेदनमा मात्र समावेश हुन्छ र यस प्रकाशमा हामीले यसलाई

विश्वासको स्वीकारका कथनहरूको दृष्टान्तमा प्रस्तुत गर्ने अवलोकनहरूमा हेर्ने छौं ।

१. *प्रार्थना सबै मानिसहरूको लागि अनिवार्य कर्तव्य हो* । आश्रित प्राणीहरूको रूपमा हामी परमेश्वरलाई यो श्रद्धा दिन्छौं । 'उहाँमा हामी बाँच्छौं, चल्छौं र हाम्रो अस्तित्व उहाँमा नै छ' र 'उहाँबाट हरेक असल वरदान र हरेक सिद्ध वरदान आउँछ' । त्यसोभए, उहाँमा हाम्रो निरन्तर निर्भरतालाई स्वीकार गर्नु र हाम्रो आवश्यकताहरूको आपूर्तिको लागि उहाँलाई दिनहुँ निवेदन गर्नुभन्दा बढी व्यवहारिक के हुन सक्छ ?

हामीले उहाँलाई तिनीहरूको बारेमा बताउन अघि नै परमेश्वरले हाम्रा चाहनाहरू जान्नुहुन्छ र उहाँको असीम भलाइले उहाँलाई हाम्रो आनन्दको लागि उपयुक्त कुराहरू प्रदान गर्न प्रेरित गर्नेछ । कहिलेकाहीँ प्रार्थनाको आवश्यकता र उपयोगिताको विरुद्ध तर्कको रूपमा आग्रह गरिएको छ । तर यद्यपि प्रार्थना निश्चित रूपमा परमेश्वरलाई जानकारी दिन आवश्यक छैन र ईश्वरीय परोपकारलाई उत्तेजित गर्ने उद्देश्यले होइन तर यो अनावश्यक छ भनेर पछ्याउँदै न किनभने त्यहाँ धेरै महत्त्वपूर्ण अन्य कारणहरू हुन सक्छन् जसको लागि यो आवश्यक छ । यो हाम्रो चाहनाको भावनाको साथ हाम्रो आफ्नै दिमागलाई अझ गहिरो प्रभाव पार्न योजना गरिएको हुन सक्छ र तिनीहरूलाई त्यो स्थितिमा ल्याउनको लागि जुन एकलै यो उचित छ कि हामीले माग्ने आशिषहरू हामीलाई प्रदान गरिनुपर्छ । यसबाहेक प्रार्थना हाम्रो स्वर्गीय पिताबाट हामीलाई चाहिने आशिषहरू प्राप्त गर्ने ईश्वरीय नियुक्त माध्यम हो । उहाँले हामीलाई माग्न आज्ञा दिनुभएको छ र हामीले पाउनेछौं भनेर प्रतिज्ञा गर्नुभएको छ (मत्ती ७:७) । उहाँले हामीलाई धेरै ठूला र बहुमूल्य प्रतिज्ञाहरू दिनुभएको छ र उहाँले भन्नुभएको छ: प्रभु यहीवा यसो भन्नुहुन्छ, इस्राएलको घरानाले, तिनीहरूका निम्ति म यो काम गरूँ भनी अझै पनि मबाट सोधखोज गर्न पाउनेछन्; म तिनीहरूलाई भेडाहरूजस्तै मानिसहरू बढाइदिनेछु । (इजकि. ३६:३७) ।

यो पनि आरोप लगाइएको छ, 'दुष्ट र अपरिवर्तित मानिसहरूले परमेश्वरलाई प्रार्थना गर्नु हुँदैन' । यो त्रुटि केहि सम्प्रदायहरूद्वारा गरिएको थियो । हाम्रो

विश्वासको स्वीकारका लेखकहरू भएको समयमा र यो हाम्रो आफ्नै दिनमा पुनर्जीवित भएको छ ।<sup>113</sup> यो कायम राखिएको छ, किनकि अविश्वासीहरूले स्वीकार्य रूपमा प्रार्थना गर्न सक्दैनन्, तिनीहरूले प्रार्थना गर्नु हुँदैन । यो सजिलै स्वीकार गरिनेछ कि विश्वासको प्रार्थना मात्र स्वीकार्य हुन सक्छ; अझै पनि हामीले मान्नु पर्छ कि सबै मानिसहरू परमेश्वरलाई प्रार्थना गर्न बाध्य छन् ।

कः प्रार्थना केवल प्रकृतिको प्रकाशद्वारा आवश्यक एक कर्तव्य हो, त्यसैले सबै मानिसहरूमा जिम्मेवार हुनुपर्छ (योना १:५, ६, १४) ।

खः प्रार्थना एक कर्तव्य हो जुन मानिसहरूलाई अत्यन्त रूपमा र विश्वव्यापी रूपमा परमेश्वरको वचनमा आज्ञा गरिएको छ (भजनसंग्रह ६५:२; फिलि. ४:६; १ थेस्स. ५:१७) ।

गः यदि अविश्वासीहरू वा अपरिवर्तित मानिसहरूले प्रार्थना गर्नु हुँदैन भने तिनीहरूको प्रार्थना छोड्नु तिनीहरूको पाप हुनेछैन तर तिनीहरूको प्रार्थनाको बेवास्तालाई धर्मशास्त्रमा सँधै उच्च पापको रूपमा चित्रण गरिएको छ (भजनसंग्रह १०:४; यर्मिया १०:२५) ।

घः प्रेरित पत्रसले सिमोन जादुघरलाई परमेश्वरमा प्रार्थना गर्न आग्रह गरे, यद्यपि तिनी त्यतिबेला 'तीतोपनको पित्त र अधर्मको बन्धनमा' थिए (प्रेरित ८:२२, २३) ।

ङः प्रार्थना अनुग्रहको एक नियुक्त माध्यम हो जुन सबै मानिसहरूले सुधार गर्नुपर्छ । यद्यपि यो हाम्रो प्रार्थनाको लागि होइन, तैपनि यो प्रार्थनाको तरिकामा हो । परमेश्वरले स्थापना गर्नुभएको आदेशको रूपमा हामीले उहाँबाट कुनै आशिषको आशा गर्न सक्छौं (मत्ती ७:७) । परमेश्वरबाट कुनै पनि असल कुरा चाहिने र चाहने हरेकले प्रार्थनाद्वारा त्यसलाई सोध्न बाध्य छ ।

चः यद्यपि प्रार्थना दुष्टको जोत्ने काम पापपूर्ण हुन सक्छ, किनभने तिनीहरूले सही तरिकाले गरेनन्, तापनि यो आफैमा वैधानिक र असल भएको कुरा तिनीहरूले यसलाई बेवास्ता गर्नु ठूलो घृणित कुरा हो (हितो. १५:८) २१:४) । हाम्रो

---

<sup>113</sup> एडवर्डको गैंग्रीन, भाग, पृष्ठ २७ ।



स्वीकारोक्तिमा वा विश्वासको स्वीकारमा 'प्रार्थना सबै मानिसहरूबाट परमेश्वरमा आवश्यक छ' यी कारणहरूका लागि हामीले स्वीकार गर्नुपर्छ ।

२. *प्रार्थना वैधानिक चीजहरूको लागि वा परमेश्वरको इच्छा अनुसार गरिनु पर्छ* । हाम्रा निवेदनहरू परमेश्वरको प्रकट गरिएको इच्छाद्वारा विनियमित हुनुपर्छ, उहाँको वचन प्रार्थनाको नियम हुनुपर्छ । न त यस नियमद्वारा हाम्रा प्रार्थनाहरू साँघुरो सीमाभित्र परेका छन्; हाम्रो लागि वास्तवमै आवश्यक कुनै पनि कुरालाई औल्याउन सकिँदैन जुन केही ईश्वरीय घोषणा वा प्रतिज्ञाहरूमा समावेश छैन । हामीलाई परमेश्वरको अस्थायी कृपा सोध्न वारेन्ट गरिएको छ, किनकि 'हाम्रा स्वर्गीय पितालाई थाहा छ कि हामीलाई यी चीजहरूको खाँचो छ' (मत्ती ६:३२); तर आत्मिक दया हाम्रो अनुरोधमा प्राथमिकता हुनुपर्छ, किनकि हाम्रा मुक्तिदाता यसो भन्नुहुन्छ: 'पहिले परमेश्वरको राज्य र उहाँको धार्मिकता खोज र यी सबै कुराहरू तिमीहरूलाई थपिनेछन्' (मत्ती ६:३३) । यदि हामीले हाम्रा बिन्तीहरूलाई परमेश्वरको वचनद्वारा विनियमित गर्छौं भने, उहाँको इच्छा र हाम्रा इच्छाहरू बिचको पूर्ण मेलमिलाप छ भनी हामी पूर्ण विश्वस्त हुन सक्छौं र हामी लिन सक्छौं । त्यो सुन्दर र व्यापक प्रतिज्ञाको पूर्ण प्रोत्साहन हो, 'यदि तिमीहरू ममा रह्यौ, र मेरा वचनहरू तिमीहरूमा रह्यौ भने, तिमीहरूले जे चाहन्छौ सो माग्नेछौ र त्यो तिमीहरूलाई गरिनेछ' (युहन्ना १५:७; १ युहन्ना ५:१४ यो पनि हेर्नुहोस्) ।

३. *प्रार्थना ख्रीष्टको नाममा गरिनु पर्छ* । हाम्रा मुक्तिदाताले बारम्बार हामीलाई उहाँको नाममा सबै कुराहरू माग्न आदेश दिनुहुन्छ । र उहाँको नाममा प्रस्तुत गरिएका हाम्रा सबै वैध इच्छाहरू र अनुरोधहरू पूरा गरिनेछ भनी हामीलाई आश्वासन दिनुहुन्छ (यूहन्ना १४:१३, १४; १६:२३, २४) । तथापि हामीले हाम्रो प्रार्थनामा ख्रीष्टको नाउँ मात्र परिचय गराउनु मात्र पर्याप्त छैन वा हामीले तिमीहरूलाई खाली शब्दहरूमा समाप्त गर्छौं; 'हामीले जे माग्छौं सबै ख्रीष्टको खातिर हो ।' ख्रीष्टको नाममा प्रार्थना गर्नु भनेको आकर्षित गर्नु हो । हाम्रो सबै प्रोत्साहन ख्रीष्टबाट मात्र प्रार्थना गर्न, उहाँको शक्तिमा निर्भर रहँदै यो कर्तव्यमा

संलग्न हुनु र उहाँको योग्यता र मध्यस्थतामा मात्र परमेश्वरमा पहुँच र हाम्रो प्रार्थनाको स्वीकृति र अनुग्रहपूर्ण जवाफको लागि भर पर्नु हो ।

४. *प्रार्थना पवित्र आत्माको सहायतामा निर्भर रहनुपर्छ* । यो स्वीकार्य प्रार्थनाको लागि आवश्यक रूपमा धर्मशास्त्रमा बारम्बार उल्लेख गरिएको छ (एफिसी ६:१८; यहूदा २०) । हामीले केको लागि प्रार्थना गर्नुपर्छ भन्ने हामीलाई थाहा छैन, त्यसैले आत्माको सहायताबिना हामी हाम्रा अनुरोधहरूको सन्दर्भमा गलत माग्ने खतरामा छौं । न त हामीलाई कसरी प्रार्थना गर्ने भनेर थाहा छैन । तर आत्माले हाम्रा अशक्तहरूलाई मद्दत गर्ने प्रतिज्ञा गरिएको छ । हाम्रा आवश्यकताहरूको ज्ञानमा हाम्रो दिमागलाई उज्यालो पारेर, हाम्रो सम्झनामा ल्याउने प्रतिज्ञाहरू जुन हाम्रो आवश्यकताहरू पूरा गर्न परमेश्वरसँग सोध्नको लागि हामीलाई प्रोत्साहन दिन्छ, र हामी भित्र ती स्नेह र अनुग्रहहरू उत्तेजित गर्दछ जुन स्वीकार्य प्रार्थनाको लागि आवश्यक छ (रोमी ८:२६, २९) ।

५. *यदि हामीले हाम्रा प्रार्थनाहरू परमेश्वरले स्वीकार गररको चाहन्छौं भने, तिनीहरू सही तरिकामा अर्पण गर्नुपर्छ*, जसमा विभिन्न चीजहरू समावेश छन् । हामी यसरी प्रार्थना गर्नुपर्छ:

कः समझको साथ (भजनसंग्रह ४७:७); परमेश्वरको केहि ज्ञानसँग, प्रार्थनाको एक मात्र वस्तु हाम्रा चाहनाहरू, प्रार्थनाको विषय, ख्रीष्टको व्यक्ति र कामको प्रतिज्ञाहरू जुन स्वीकार्य प्रार्थनाको एकमात्र माध्यम हुन् यहि नै प्रार्थनामा हाम्रो प्रोत्साहन हो ।

खः आदरका साथ (हिब्रू १२:२८), परमेश्वरको असीम महिमा र अस्पष्ट पवित्रताको गहिरो भावनाबाट उत्पत्ति भएको हुनु हुँदैन ।

गः नम्रताका साथ (उत्पत्ति १८:२७), हाम्रो आफ्नै अयोग्यता र पापपूर्णताको गहिरो छापबाट उत्पत्ति हुनु हुँदैन ।

घः जोशका साथ (याकूब ५:१६), एक जीवन्त आशंकाबाट उत्पत्ति भएको हाम्रा आफ्नै चाहनाहरू र हामी परमेश्वरसँग माग्ने आशिषहरूको अमूल्य प्रकृतिको हुनु हुँदैन ।

उः विश्वासका साथ (याकूब १:६), हामीले परमेश्वरको इच्छाबमोजिम हामीले मागेका कुराहरू पाउनेछौं भनी पूर्ण विश्वासको साथ प्रार्थना गर्नुपर्छ ।

चः प्रेमका साथ (१ तिमोथी २:८), हामीसँग परमेश्वरको उपस्थिति पछिको उत्कट इच्छाको कदर गर्दै र ती सबैलाई कृपालु आदरका साथ जसमा हामीले प्रार्थना गर्नुपर्छ ।

छः धैर्यता र लगनशीलताका साथ (मत्ती १५:२२-२८; एफिसी ६:१८), हाम्रो मामलालाई थिच्दै र हाम्रो निवेदनलाई बारम्बार नवीकरण गर्नुपर्छ, जबसम्म हाम्रो प्रार्थनाको दयालु जवाफ प्राप्त हुँदैन ।

जः आशा छ परमेश्वरको पर्खाइमा, उहाँको इच्छाको अधीनमा, हाम्रा बिन्तीहरूको जवाफ खोज्नुपर्छ (भजनसंग्रह ५:३; मीका ७:७) ।

६. *प्रार्थना कस्तिमा सार्वजनिक र सामाजिक रूपमा सबैले जान्ने भाषामा प्रस्तावित हुनुपर्छ* । यसले रोमको मण्डलीको सिद्धान्त र अभ्यासको निन्दा गर्दछ, जसले सार्वजनिक प्रार्थनाहरू जान्ने भाषामा हुनु आवश्यक छैन भन्ने कुरा राख्छ र अझै पनि ल्याटिन भाषामा आफ्नो सेवा गर्न जारी राख्छ, जुन एक हजार वर्षदेखि स्थानीय भाषा हुन बन्द भएको छ । .. यो अभ्यास सामान्य ज्ञानको विपरित छ, कि यसको विरोधमा हाम्रो विश्वासको स्वीकारको कथनलाई समर्थन गर्न कुनै तर्क आवश्यक पर्दैन । यो अवलोकन गर्न पर्याप्त छ, कि प्रेरित पावलले कोरिन्थिहरूलाई पहिलो पत्रको १४ औं अध्यायको लगभग सम्पूर्ण भाग ओगटेको छ कि सार्वजनिक प्रार्थनाहरू असल बोलीमा वा सबैले बुझ्ने भाषामा प्रस्तुत गरिनु पर्छ भनेर देखाउँदछ । उसले अज्ञात जिब्रोमा दश हजार भन्दापनि मानिसहरूले बुझ्न सक्ने पाँच शब्दहरू बोल्न चाहन्छ । उहाँले यो सामान्य नियम राख्नुहुन्छः 'सबै कुराहरू सुधारको लागि होस्' तर नबुझ्नेको भाषामा आराधना गरेर मानिसहरूलाई कसरी सुधार्न सकिन्छ ?

७. *प्रार्थना 'सबै किसिमका जीवित वा पछि जन्मिने मानिसहरूका लागि गरिनुपर्छ तर मरेकाहरूका लागि भने प्रार्थना गरिनु हुँदैन, न त तिनीहरूका लागि जसलाई थाहा छ कि तिनीहरूले मृत्युसम्म पुग्याउने पाप गरेका छन्* । हामीले 'पृथ्वीमा रहेका ख्रीष्टको सम्पूर्ण मण्डलीका लागि-नागरिक न्यायीक अगुवा र

सेवकहरूको लागि प्रार्थना गर्नुपर्छ अनि हाम्रा भाइहरू र हाम्रा शत्रुहरूको लागि पनि गर्नुपर्छ ।<sup>114</sup> जसरी ख्रीष्टले उहाँमाथि विश्वास गर्नेहरूका लागि प्रार्थना गर्नुभयो (यूहन्ना १७:२०), त्यसरी नै हामीले उहाँको दोस्रो आगमन नभएसम्म संसारमा उहाँको राज्यको उन्नतिको लागि प्रार्थना गर्नुपर्छ (भजनसंग्रह १०२):१८)

हामीले मृतकहरूका लागि प्रार्थना गर्नु हुँदैन भन्ने कथन रोमको मण्डलीको विरुद्धमा राखिएको छ, जसले प्रार्थना र जनसमुदायमा मृत आत्माहरूको लागि गर्नुपर्दछ, र उनीहरूलाई वास्तवमै फाइदा हुन सक्छ । धर्मशास्त्रमा हामीले मरेकाहरूका लागि प्रार्थना गर्न आवश्यक पर्ने कुनै उपदेशहरू फेला पाउँदैनौं, न त परमेश्वरले तिनीहरूका लागि हाम्रो प्रार्थना सुन्नुहुन्छ भन्ने कुनै प्रतिज्ञा नै छ, न त तिनीहरूको तर्फबाट गरिएको प्रार्थनाको कुनै उदाहरण नै छ; किनकि जब पावलले 'ओनेसिफोरसले त्यस दिनमा प्रभुको कृपा पाउन सक्न्' भनेर प्रार्थना गरे (२ तिमोथी १:१८), तब ओनेसिफोरस मरेको थियो भनेर प्रमाणित गर्न सकिँदैन । मृत्युद्वारा हटाइएपछि दाऊदले आफ्नो बच्चाको लागि प्रार्थना गर्न छोडे (२ शमूएल १२:२२, २३) । मृतकहरूको अवस्था अपरिवर्तनीय रूपमा स्थिर छ र त्यसैले हाम्रो प्रार्थनाले तिनीहरूलाई लाभ दिन सक्दैन (लूका १६:२२-२६) ।

कथन यो छ, कि हामीले मृत्युसम्म पुर्याउने पाप गरेको भनेर चिनिनेहरूका लागि प्रार्थना गर्नु हुँदैन । प्रेरित यूहन्नाको अभिव्यक्त शब्दहरूमा आधारित छ: "यदि कसैले आफ्नो भाइलाई मृत्युसम्म नपुर्‍याउने पाप गरेको देख्यो भने उसले मागोस्, र उहाँले उसलाई ती मृत्युसम्म नपुर्‍याउने पाप गर्नेहरूका निम्ति जीवन दिनुहुनेछ । मृत्युसम्म पुर्‍याउने पाप हुन्छ; यसका निम्ति उसले प्रार्थना गरोस् भनी म भन्दैनँ ।" (१ यूह. ५:१६) । मृत्युसम्मको पाप सायद पवित्र आत्मा विरुद्धको पाप हो, जसलाई मात्र क्षमा गर्न नसकिने भनिएको छ र त्यो पापको अपरिवर्तनीय प्रकृति स्पष्ट रूपमा कारण हो कि यसको लागि दोषी भनेर चिनिने व्यक्तिको लागि प्रार्थना निषेध गरिएको छ ।

---

<sup>114</sup> लामा प्रश्नोत्तरमाला, प्रश्न १८३ ।

## खण्ड ५

परमेश्वरलाई सामान्य रूपमा आराधना गर्ने विभिन्न तरिकाहरू छन्; जस्तै, ईश्वरीय भयका साथ धर्मशास्त्रको अध्ययन गर्नु, यसको सही प्रचार गर्नु र वचनको विवेकपूर्ण बुझाई, विश्वास र आदरका साथ परमेश्वरप्रति आज्ञाकारी रहनु, अनुग्रही हृदयको साथ भजनसंग्रह गाउनुका साथै ख्रीष्टद्वारा स्थापित गरिएका उचित प्रशासन र विधिविधानमा सहभागिता र सञ्चालन गरिनुपर्छ । यी सबै परमेश्वरको धार्मिक उपासनाका भागहरू हुन् । धार्मिक शपथहरू र भाकलहरू बाहेक गम्भीर उपवासहरू र अवसरहरूमा विशेष धन्यवादी हुनु, जुन तिनीहरूको विभिन्न समय र मौसम अवधिमा पवित्र र धार्मिक रूपमा प्रयोग गरिनुपर्छ ।

(प्रेरित १५:२१; प्रका. १:३. २ तिमो. ४:२, याकूब १:२२; प्रेरित १०:३३; मत्ती १३:१९; हिब्रू ४:२; यशैया ६६:२, कल. ३:१६; एफेसी. ५:१९; याकूब ५:१३. मत्ती २८:१९; १ को. ११:२३-२९; प्रेरित २:४२. व्यव. ६:१३, नहे. १०:२९, यशैया १९:२१, उत्पत्ति. ५:४, ५. योएल २:१२; एस्तर ४:१६; मत्ती ९:१५; १ को. ७:५, भजनसंग्रह १०७; एस्तर ९:२२. हिब्रू १२:२८)

## व्याख्या

प्रार्थनाको कर्तव्यको व्याख्या गरिसकेपछि धार्मिक आराधनाका अन्य नियमहरू गणना गर्न अगाडि बढ्छौँ । जसमध्ये केही सामान्य र कथित छन्, अरू असाधारण र सामयिक छन् ।

१. *धर्मशास्त्रको पाठ गर्नु* । परमेश्वरको वचन पढाइलाई सार्वजनिक रूपमा ध्यान दिनु पर्छ (नेह ८:८; लुका ४:१६); परिवारहरूमा (व्यवस्था ६:६-९; भजनसंग्रह ७८:५); र गुप्तमा वा व्यक्तिगत रूपमा बाइबल पढाइलाई ध्यान दिनुपर्छ (यूहन्ना ५:३९) ।

‘पवित्र धर्मग्रन्थहरू उच्च र आदरपूर्वक पढ्नुपर्छ; तिनीहरू परमेश्वरको वचन हुन् र उहाँले मात्र हामीलाई तिनीहरूलाई बुझ्न सक्षम बनाउन सक्नुहुन्छ भनी दृढ निश्चयसहित; तिनीहरूमा प्रकट भएको परमेश्वरको इच्छा जान्न, विश्वास गर्न र पालन गर्ने इच्छाको साथ; लगनशीलता र

ध्यानसँग मामिला र तिनीहरूको दायरा; ध्यान, आवेदन, आत्म-त्याग र प्रार्थनाको साथ पढ्नु पर्छ ।<sup>115</sup>

२. *वचनको प्रचार र सुनुवाइ* । वचनको प्रचार गर्नु ईश्वरीय नियम हो र संसारको अन्त्यसम्म मण्डलीमा जारी राख्न नियुक्त गरिएको छ (१ कोरिन्थी १:२१; मत्ती २८:२०) । सेवकहरूको अफिस ईश्वरीय संस्था हो र मण्डलीमा छुट्टै प्रशासन हो, यी निम्न विचारहरूबाट देखिन्छ:

कः सुसमाचारका सेवकहरूलाई दिइएको धर्मशास्त्रमा विचित्र शीर्षकहरू छन् । तिनीहरूलाई पास्टरहरू, शिक्षकहरू, परमेश्वरका रहस्यका भण्डारेहरू, विशपहरू वा बगालका निरीक्षकहरू, र मण्डलीहरूका स्वर्गदूतहरू भनिन्छ ।

खः तिनीहरूलाई विशेष कर्तव्यहरू तोकिएको छ । तिनीहरूले वचन प्रचार गर्न, हप्काउने र कमाउनेहरूलाई निर्देशन दिन (२ तिमोथी ४:२; २:२५); विधि वा संस्कारहरू व्यवस्थापन गर्न (मत्ती २८:१९; १ कोरिन्थी ११:२३); बगालको हेरचाह गर्न, जसरी लेखा दिनु पर्छ (हिब्रू १३:१७); पढाइमा उपस्थिति दिन, उपदेश दिन, सिद्धान्तमा यी कुराहरूमा मनन गर्न र आफूलाई पूर्ण रूपमा तिनीहरूमा सुम्पन (१ तिमोथी २:१३, १५) ।

गः आफ्ना सेवकहरूको सन्दर्भमा विश्वासीलाई विशेष कर्तव्यहरू आवश्यक छन् । तिनीहरूलाई जान्न र तिनीहरूको बिचमा परिश्रम गर्ने र प्रभुमा तिनीहरूमाथि छन् भनेर स्वीकार गर्न बोलाइन्छ (१ थेस्सलोनिकी ५:१२); तिनीहरूको कामको खातिर उनीहरूलाई प्रेममा उच्च सम्मान गर्न (१ थेस्सलोनिकी ५:१३); र तिनीहरूमाथि शासन गर्नेहरूको आज्ञापालन गर्न र आफूलाई आत्मसमर्पण गर्न (हिब्रू १३:१७); तिनीहरूको हेरचाहको लागि व्यवस्था गर्न (गलाती ६:६); र तिनीहरूका लागि प्रार्थना गर्न (२ थेस्सलोनिकी ३:१) । यी कुराहरूले स्पष्ट रूपमा प्रमाणित गर्छ कि मण्डलीमा सेवकाई एउटा छुट्टै अफिस हो ।<sup>116</sup> यद्यपि सबैले परमेश्वरको वचन पढ्नुपर्छ र सुन्नुपर्छ, तैपनि 'पर्याप्त

<sup>115</sup> लामा प्रश्नोत्तरमाला, प्रश्न १५७ ।

<sup>116</sup> आइबिड, प्रश्न १५८ ।

वरदान पाएका र विधिवत रूपमा अनुमोदित र त्यस प्रशासनमा बोलाइएकाहरूद्वारा मात्र प्रचार गर्नुपर्छ' ।

ख्रीष्टियनहरूले आपसी सल्लाह र सुधारको लागि व्यक्तिगत रूपमा आफ्ना वरदान र अवसरहरू सुधार गर्नुपर्छ; तर कुनैपनि तिनीहरूसँग जुनसुकै वरदानहरू हुन सक्छन्, सुसमाचार प्रचार गर्न बाध्य छन् जबसम्म तिनीहरूसँग त्यस उद्देश्यको लागि ख्रीष्टको बोलावट छैन । प्रेरितहरूले तुरुन्तै ख्रीष्ट आफैंबाट उनीहरूको बोलावट प्राप्त गरे र उनीहरूलाई त्यो पवित्र भरोसा निम्न शिक्षकहरूलाई समर्पित गर्न अधिकार दिइएको थियो । यिनीहरूलाई फेरि अरूलाई सिकाउन सक्षम हुने विश्वासी मानिसहरूलाई यो काम गर्न आदेश दिइएको थियो । र सामान्य अवस्थामा कसैलाई पनि वचनको प्रचार गर्ने अधिकार छैन तर मण्डलीमा पहिले नै आधिकारिक शक्तिमा निहित व्यक्तिहरूको माध्यमबाट ख्रीष्टद्वारा अधिकार प्राप्त गर्नेहरूलाई आदिमा मण्डलीमा वचन प्रचार गर्नेहरूलाई 'प्रेस्बेटेरियनहरूले हात राखेर' (१ तिमोथी ४:१४) गम्भिरतापूर्वक तिनीहरूको प्रशासनमा अलग गरियो ।

सुसमाचार प्रचार गर्न नियमित बोलावट आवश्यक छ, मानिसहरूको खातिर; किनकि सेवकको श्रमको सबै सफलता ख्रीष्टको आशिषमा निर्भर हुन्छ, र मानिसहरूले ख्रीष्टका सेवकहरू नभएकाहरूको श्रममा यो आशिषको आशा गर्ने कुनै वारेन्टी छैन (यर्मि. १३:३२) ।

यो आह्वान स्वयम् सेवकहरूको सान्त्वना र प्रोत्साहनको लागि कम आवश्यक छैन; किनकि सेवकाईको काम अनौठो कठिनाई र खतराको काम हो, त्यसैले त्यो कामको निर्वाहमा ईश्वरीय समर्थन र सुरक्षाको आशा गर्ने कुनै वारेमा छैन, तर ईश्वरीय आयोग अन्तर्गत काम गर्नेहरूलाई छ (रोमी १०:१४, १५; प्रेरित २६:१६, १७) ।

३. *भजन गाउनु* । यो पुरानो नियम अन्तर्गत परमेश्वरको सामान्य आराधनाको एक भागको रूपमा आज्ञा गरिएको थियो र यसलाई औपचारिक आराधनाबाट अलग गरिएको छ (भजनसंग्रह ६९:३०, ३१) । यो नयाँ नियम अन्तर्गत रद्द गरिएको छैन, बरु पुष्टि गरिएको छ (एफि. ५:१९; कल. ३:१६) । यसलाई ख्रीष्ट र उहाँका

प्रेरितहरूको उदाहरणद्वारा स्वीकृत गरिएको छ (मत्ती २६:३०; प्रेरित १६:२५) । दाऊदका भजनहरू विशेष रूपमा मण्डलीको प्रयोगको लागि, सार्वजनिक प्रशंसाको अभ्यासमा, पहिलेको व्यवस्था अन्तर्गत परमेश्वरको उद्देश्य थियो । र तिनीहरू वर्तमान व्यवस्था अन्तर्गत मण्डलीको प्रयोगको लागि समान रूपमा अनुकूलित छन् । यद्यपि प्रेरितहरूले धार्मिक संस्थाहरूको उन्मूलनमा धेरै जोड दिए तापनि तिनीहरूले दाऊदका भजनहरू सुसमाचारको लागि अनुपयुक्त छन् भनेर कुनै जानकारी दिंदैनन् । यदि यो नयाँ नियमको समयमा तिनीहरूलाई अलग राख्नु पर्छ भन्ने उद्देश्य राखिएको थियो भने, त्यहाँ सोच्ने कारण छ कि तिनीहरूको साटोमा अर्को भजनसंग्रह प्रदान गरिएको थियो । भजनसंग्रहको पुस्तकमा त्यहाँ विभिन्न खण्डहरू छन् जुन तिनीहरू सबै युगहरूमा मण्डलीको प्रयोगको लागि आत्माद्वारा अभिप्रेरित थिए भनी संकेत गर्दछ । दाऊद भन्छन्, 'हे मेरा परमेश्वर, म तपाईंलाई प्रशंसा गर्नेछु र म तपाईंको नाउँलाई सदा-सर्वदाको लागि धन्यको भन्नेछु' (भजनसंग्रह १४५:१) । हेनरीको टिप्पणीमा उत्कृष्ट रूपमा, 'दाऊदले लेखेका भजनहरूलाई मण्डलीले समयको अन्त्यसम्म परमेश्वरको प्रशंसा गर्न प्रयोग गरिनुपर्छ' भनी यसले सूचित गर्दछ । हामीले हाम्रो ओठ र आत्माले परमेश्वरको प्रशंसा गर्नुपर्छ र यसलाई 'निपुणतापूर्वक' गर्नको लागि आफूलाई मेहनत गर्नुपर्छ (भजनसंग्रह ३३:३) । यो सामूहिक आराधनाको एक भाग हो जसमा सम्पूर्ण मण्डलीले आफ्नो आवाज एकजुट गर्नुपर्छ, व्यक्तिहरूले पवित्र संगीत हुनुपर्छ, ताकि तिनीहरू सद्भाव बनेर यस अभ्यासमा सामेल हुन सक्नेछन् । तर मुख्य कुरा भनेको बुझेर र हृदयको स्नेहका साथ गाउनु हो (भजनसंग्रह ४७:७; १ कोरिन्थी १६:१५; भजनसंग्रह १०८:१) ।

४. *ख्रीष्टद्वारा स्थापित विधि वा संस्कारहरूको उचित प्रशासन र योग्यता प्राप्त गर्ने* । पछिल्ला अध्यायहरूले यी आज्ञाहरूलाई पूर्ण रूपमा व्यवहार गर्ने भएकोले, हामी तिनीहरूलाई हाल पारित गर्छौं ।

५. *धार्मिक सपथ र भाकल* । यी कुराहरू अर्को अध्यायमा हाम्रो विचारमा आउनेछन् ।



६. *पवित्र उपवास र धन्यवाद* । उल्लिखित उत्सव-दिनहरू जसलाई सामान्यतया पवित्र-दिनहरू भनिन्छ । परमेश्वरको वचनमा कुनै वारेन्ट छैन तर एक दिन छुट्याउन सकिन्छ । सक्षम अधिकारीद्वारा उपवास वा धन्यवाद दिनको लागि, जब पूर्व-प्रबन्धको असाधारण व्यवस्थाहरूले तिनीहरूको लागि कारण दिन्छ । जब निर्णयहरूमा चेतावनी दिइन्छ वा प्रहार गरिन्छ, वा जब केही विशेष आशिष खोज्न र प्राप्त गर्न सकिन्छ, उपवास विशेष रूपमा मौसमी छ । जब केही उल्लेखनीय दया वा छुटकारा प्राप्त भएको छ, त्यहाँ धन्यवाद दिनको लागि विशेष बोलावट छ । यी आज्ञाहरूलाई सम्मान गर्ने हाम्रो विश्वासको स्वीकारका लेखकहरूको विचार 'परमेश्वरको सामूहिक आराधनाको लागि निर्देशिका' मा पाउन सकिन्छ ।

## खण्ड ६

अनुग्रहको सुसमाचार (अनुग्रहको करार) अन्तर्गत प्रार्थना वा धार्मिक उपासनाको कुनैपनि अंश, स्थान र दिशा केन्द्रित गरिएको छैन । यसको अर्थ कुनै निश्चित स्थानमा बसेर (जस्तै मण्डलीमा) वा कुनै पनि दिशातिर फर्केर (पुलपिट वा यरूशलेमतिर फर्केर) प्रार्थना गर्दा चाहिँ त्यसको विशेषता अझ बढ्ने र सुनुवाइ हुने भन्ने हुँदैन तर परमेश्वरलाई दैनिक रूपमा पारिवारिक संगतिमा, व्यक्तिगत रूपमा र सबै ठाउँमा आत्मा र सत्यतामा आराधना गरिनुपर्छ । यसको अभ्यास अझ विविध तरिकाले मण्डलीमा हुने सार्वजनिक सेवाहरूमा अधिक गम्भीरतापूर्वक गरिनुपर्दछ जुन भेलामा लापरवाही गर्ने वा जानाजानी बेवास्ता गर्ने वा भेला हुन छोड्ने गर्नुहुँदैन । जुन ठाउँमा भेला हुन परमेश्वरले आफ्नो वचन वा पूर्वप्रबन्धद्वारा आह्वान गर्नुहुन्छ ।

(यूहन्ना ४:२१, मला. १:११; १ तिमो. २:८, यूहन्ना ४:२३, २४, यर्मिया १०:२५; व्यव. ६:६, ७; अय्यूब १:५; २ शमु. ६:१८, २०; १ पत्रुस. ३:७; प्रेरित १०:२. मत्ती ६:११, मत्ती ६:६; एफेसी. ६:१८, यशैया ५६:६, ७; हिब्रू १०:२५; हितो. १:२०, २१, २४; हितो. ८:३४; प्रेरित १३:४२; लूका ४:१६; प्रेरित २:४२)

## व्याख्या

सुसमाचार अन्तर्गत धार्मिक उपासनाका लागि स्थानहरूको सबै भिन्नताहरू

हटाइएको छ । हामीले 'आत्मा र सत्यतामा पिताको आराधना गर्न' आवश्यक छ (यूहन्ना ४:२१); ठाउँहरूको सम्मानबिना र 'जता पनि प्रार्थना गर्न, क्रोध र शंकाविना पवित्र हात उठाएर' (१ तिमोथी २:८) प्रार्थना गर्न सकिन्छ । यसले मण्डलीहरूलाई पवित्र बनाउने अभ्यासलाई निन्दा गर्छ र तिनीहरूलाई पवित्रता प्रदान गर्ने र धार्मिक सेवाहरू परमेश्वरलाई बढी स्वीकार्य र एक ठाउँमा अर्को भन्दा मानिसहरूका लागि लाभदायक छन् भन्ने अन्धविश्वासी धारणा हो ।

१. *धार्मिक आराधना नियमित निजी परिवारमा गर्नुपर्छ* । यो एक कर्तव्य हो जुन प्रकृतिको प्रकाशले धेरै स्पष्ट रूपमा सिकाउँछ । अन्यजातिहरू ख्रीष्टियन भनाइहरूका प्रार्थनाविहीन परिवारहरू विरुद्ध न्यायमा उठ्नेछन्, किनभने तिनीहरूका घरेलु देवताहरू बाहेक जसले शहरहरू र राष्ट्रहरूको निर्देशन गर्नु पर्ने थियो र उनीहरूलाई त्यो चरित्रमा सार्वजनिक सम्मान दिइयो, तिनीहरूका घरेलु देवताहरू थिए, जसलाई प्रत्येक निजी परिवारले उनीहरूको तत्काल अभिभावक र हितकर्ताको रूपमा घरमा आराधना गर्थे ।

तर धर्मशास्त्रको प्रकाशले यस कर्तव्यको दायित्वको अझ स्पष्ट खोज दिन्छ । यो धर्मशास्त्रमा लिपिबद्ध सन्तहरूको उदाहरणद्वारा सिफारिस गरिएको छ र असल उदाहरणहरूले हामीलाई अभिव्यक्त उपदेशहरूको रूपमा कर्तव्यमा बाँध्छ । हामीले अब्राहाम जहाँ आए पनि वेदीहरू हुर्काएको भेट्टायौं । र पारिवारिक धर्ममा उनको ध्यानलाई परमेश्वरले स्पष्ट रूपमा प्रशंसा गर्नुभएको थियो (उत्पत्ति १८:१९) । हामीसँग यहोशूका उदाहरणहरू छन् (२४:१५); अय्यूब (१:५); र दाऊदको (२ शमूएल ६:२०) । तर हामीसँग यी मध्ये कुनै पनि भन्दा धर्मशास्त्रमा अभिलेखमा पारिवारिक आराधनाको अझ आकर्षक उदाहरण छ, हाम्रा मुक्तिदाता स्वयंको उदाहरण पनि, जसको आफ्नै घर नभए तापनि उहाँको परिवार थियो (मत्ती १०:२५) ) । अब हामीले उहाँलाई पछ्याउने भीडबाट बिदा लिएर र आफ्नै परिवारसँग प्रार्थना गरिरहेको भेट्टाउँछौं: 'जब उहाँ एकलै प्रार्थना गरिरहनुभएको थियो, उहाँका चेलाहरू उहाँसँग थिए' (लूका ९:१८) ।

पारिवारिक आराधनाको अभ्यासले परिवारको अस्थायी समृद्धिलाई पनि बढावा दिन्छ; किनभने यो परमेश्वरको आशिष हो जसले ज्ञानी र समृद्ध बनाउँछ

। र त्यो आशिष प्राप्त गर्ने सम्भावित तरिका के हो, सम्पूर्ण परिवारको लागि प्रार्थनामा सामेल हुन र परमेश्वरलाई दिनहुँ सोध्नु भन्दा ? (हितो. ३:३३) । पारिवारिक आराधनाले परिवारको आत्मिक र अनन्त चासोलाई बढावा दिन्छ । जबकि यो पुस्तादेखि पुस्तासम्म धर्म प्रचार गर्ने सबैभन्दा प्रभावकारी माध्यम पनि हो ।

अर्कोतर्फ, यो कर्तव्यको उपेक्षाले परिवारहरूमा ईश्वरको श्राप ल्याउनेछ; किनकि 'परमप्रभुको श्राप दुष्टको घरमा छ' (हितोपदेश ३:३३) । त्यो पाठ कति डरलाग्दो छ (यर्मि. १०:२५): 'तपाईंलाई नचिनेका जातिहरूमाथि र तपाईंको नाउँ न पुकार्ने परिवारहरूमाथि तपाईंको क्रोध खन्याउनुहोस् ।' त्यसोभए, प्रत्येक परिवारको मुख्य व्यक्तिले उत्कृष्टलाई ग्रहण गरौं । यहोशुको संकल्प: 'म र मेरो घरानाले हामी परमप्रभुको सेवा गर्नेछौं' (यहोशु २४:१५) ।

२. *धार्मिक आराधना प्रत्येक व्यक्ति आफैले गोप्य रूपमा पनि गर्नुपर्दछ ।* मत्ती ६:६ मा, हाम्रा मुक्तिदाताले आफ्ना सबै चेलाहरूलाई गोप्य प्रार्थनाको कर्तव्य स्पष्ट रूपमा समाहित गर्नुहुन्छ र तिनीहरूलाई कसरी सही तरिकाले प्रदर्शन गर्ने भनेर निर्देशन दिनुहुन्छ, विशेष गरी तिनीहरूको गोप्य आराधनाको लागि सेवानिवृत्तिको केही गोप्य ठाउँ छनौट गर्न आज्ञा गर्नुहुन्छ । यो कर्तव्य मुक्तिदाताको उदाहरण (मत्ती १४:२३; मर्कूस १:३५) द्वारा पनि कडा रूपमा सिफारिस गरिएको छ । यो हरेक युगमा परमेश्वरका संतहरूले अभ्यास गर्दै आएका छन् । हामीसँग याकूबको उदाहरण छ (उत्पत्ति ३२:२४); दानियलको (दानियल ६:१०); दाऊदको (भजनसंग्रह ५५:३, ५:१७); वा हिजकियाह (यशै ३८:२) । गोप्य प्रार्थना वास्तवमा अनुग्रहको राज्यबाट अविभाज्य छ; यो आत्मिक जीवनको पहिलो सबैभन्दा सरल र बलियो लक्षणहरू मध्ये एक हो । टार्ससमा शाऊलको रूपान्तरण हुने बित्तिकै, उनको बारेमा भनिएको थियो, 'हेर उसले प्रार्थना गर्छ' (प्रेरित ९:११) । यो साँचो धार्मिकता प्रवर्द्धन गर्न एक प्रख्यात माध्यम हो र यस कर्तव्यको नियमित र इमान्दार अभ्यास ख्रीष्टियन इमानदारीको उत्कृष्ट प्रमाणहरू मध्ये एक हो । तर ख्रीष्टियनहरूले कम्तिमा पनि हरेक बिहान र साँझ गोप्य प्रार्थनामा संलग्न हुनुपर्छ भन्ने मात्र होइन, तिनीहरूले अन्य अवसरहरूमा

पनि, तिनीहरूको दैनिक पेशामा काम गर्दा पनि, बारम्बार आफ्नो आत्मालाई भक्तिपूर्ण र उत्कट स्खलनमा परमेश्वरमा उठाउन सक्छन् । प्रार्थनाको यस प्रजातिको हामीसँग परमेश्वरको वचनमा धेरै उदाहरणहरू छन् (प्रस्थान १४:१५; १ शमूएल १:१३; नेह २:४; १ इतिहास ५:२०) ।

३. *ख्रीष्टियनहरू सार्वजनिक आराधनाको लागि तोकिएका मौसमहरूमा सँगै भेला हुनुपर्छ* । पहिलेको व्यवस्था अन्तर्गत, परमेश्वरका चुनिएका मानिसहरूका सबै मानिसहरूलाई 'वर्षमा तीन पटक प्रभु परमेश्वरसामु उपस्थित हुन' आज्ञा दिइएको थियो (प्रस्थान २३:१७) । तर सार्वजनिक प्रकृतिको तिनीहरूको सबै आराधना मन्दिर वा पवित्र उत्सवहरू मनाउनमा मात्र सीमित थिएन; तिनीहरूले सम्पूर्ण भूमिमा सभाघरहरू खडा गरेका थिए, जसमा तिनीहरू कम्तिमा शबाथ-दिनहरूमा प्रभुको सेवाको लागि भेला हुन्थ्यो (प्रेरित १५:२१) । येशू ख्रीष्ट पृथ्वीमा हुँदा महान् चाडहरूको उत्सवमा यरूशलेममा मात्र जानुभएन तर शबाथ-दिनहरूमा सभाघरको सेवामा पनि नियमित रूपमा उपस्थित हुनुभयो । 'उनी नासरतमा आए, जहाँ उहाँ हुर्कनुभएको थियो र उहाँको चलनअनुसार शबाथ-दिनमा उहाँ सभाघरमा जानुभयो' (लूका ४:१६) । उहाँको उदाहरणले उहाँका अनुयायीहरू भनी दाबी गर्नेहरूलाई, परमेश्वरको सार्वजनिक आराधनामा नियमित र इमान्दार हुनको लागि बलियो दायित्व राख्छ । आदिम ख्रीष्टियनहरूले गोप्य रूपमा र आफ्नो परिवारमा परमेश्वरको आराधना गरेर आफूलाई सन्तुष्ट पारेनन्, तर जतिबेला तिनीहरूले मौका पाए तिनीहरू सार्वजनिक आराधनाको लागि एकसाथ भेला भए (प्रेरित २:४६) । परमेश्वरलाई उहाँका मानिसहरूको सामाजिक आराधनाद्वारा सम्मानित रूपमा सम्मान गरिएको छ र उहाँ आफ्ना सार्वजनिक आराधनाका नियमहरूलाई अनुग्रहको माध्यम बनाएर सम्मान गर्न पाउँदा खुसी हुनुहुन्छ । प्रायः यी आज्ञाहरूको माध्यमबाट पापीहरू ब्यँझिन्छन् र परिवर्तन हुन्छन् र सन्तहरूलाई सुधार र सान्त्वना दिइन्छ । त्यसकारण ख्रीष्टियनहरूले परमेश्वरको सार्वजनिक आराधनालाई उच्च मूल्यमा राख्नुपर्छ, लगनशीलताका साथ 'प्रभुको घरमा जाने' अवसरहरू सुधार गर्न र 'आफूलाई एकसाथ भेला हुने तरिकालाई त्याग्नदेखि सावधान रहनु पर्छ' । (हिब्रू १०:२५) ।

## खण्ड ७

जस्तै प्राकृतिक व्यवस्थाले सामान्यतया समयको उचित अनुपात परमेश्वरको आराधनाको लागि छुट्याउछ; त्यस्तै उहाँको वचनमा सकारात्मक, नैतिक र आज्ञाद्वारा सदैव सबै युगका सम्पूर्ण मानिसहरूलाई बाँध्नुभएको छ । उहाँले विशेष गरी सात दिनमा एक दिन विश्राम दिनको लागि नियुक्त गर्नुभएको छ जुन दिनलाई उहाँमा पवित्र राखिनुपर्दथ्यो, जुन संसारको सुरुदेखि ख्रीष्टको पुनरुत्थानसम्म हप्ताको अन्तिम दिन थियो । तर ख्रीष्टको पुनरुत्थानबाट यता शबाथलाई हप्ताको पहिलो दिनमा मनाउन थालियो जसलाई धर्मशास्त्रमा प्रभुको दिन भनिन्छ । यस पवित्र दिनलाई ख्रीष्टियन विश्राम दिनको रूपमा संसारको अन्त्यसम्म निरन्तर पालन गरिनु पर्दछ ।

(प्रस्थान २०:८, १०, ११; यशैया ५६:२, ४, ६, ७, उत्पत्ति २:२, ३; १ कोरिन्थी १६:१, २; प्रेरित २०:७, प्रकाश १:१०, प्रस्थान २०:८, १०, मत्ती ५:१७, १८)

## व्याख्या

हाम्रो विश्वासको स्वीकारले परमेश्वरको आराधनामा समर्पित समयको अर्को व्यवहार गर्दछ ।

यो प्रकृतिको नियम हो, कि हाम्रो समयको उचित अनुपात ईश्वरको तत्काल आराधनामा लगाउनुपर्छ । समयको सही अनुपात र यस उद्देश्यको लागि हप्ताको कुन विशेष दिन छुट्याउनु पर्छ भनेर निर्धारण गर्ने अधिकार ईश्वरको हो । उहाँले तदनुसार आफ्नो अधिकार हस्तक्षेप गर्नुभयो र नियुक्त गर्नुभएको छ कि हाम्रो समयको सातौं भाग उहाँको सेवामा विनियोजन गर्नुपर्छ । संसारको सुरुदेखि ख्रीष्टको पुनरुत्थानसम्म, उहाँले सृष्टिको कामबाट उहाँको विश्रामको सम्झना गर्ने विशेष उद्देश्यको लागि हप्ताको सातौं दिन उहाँको आराधनामा प्रयोग गर्नुपर्छ भनी आज्ञा दिनुभयो । विशेष दिन तथापि, अख्तियारद्वारा परिवर्तन गर्न सकिन्छ र कानूनदाता को खुशीअनुसार र ख्रीष्टको पुनरुत्थानबाट सृष्टिको कामसँग संयोजनमा छुटकाराको कामको सम्झना गर्न, शबाथलाई सातौंबाट हप्ताको पहिलो दिनमा परिवर्तन गरियो, जुन ख्रीष्टियन शबाथको रूपमा संसारको अन्त्यसम्म जारी रहनेछ ।

यी टिप्पणीहरूबाट यो स्पष्ट हुनेछ कि शबाथ आंशिक रूपमा नैतिक र आंशिक रूपमा सकारात्मक संस्था हो । जहाँसम्म यो आवश्यक छ कि हाम्रो समयको एक निश्चित भाग ईश्वरको आराधनामा समर्पित हुनुपर्छ, यो नैतिक हो, परमेश्वर र मानिस बिचको सम्बन्धमा स्थापित भएको छ । जहाँसम्म यसले हाम्रो समयको सातौं भागलाई उपयुक्त गर्दछ र परमेश्वरको सेवाको लागि छुट्याउनको लागि विशेष दिन निर्धारण गर्दछ, यो सकारात्मक संस्था हो, परमेश्वरको इच्छा र नियुक्तिमा स्थापित भएको हो । तर यो ध्यान दिनु पर्छ, कि एक सकारात्मक संस्था, जब एक पटक लागू हुन्छ र परमेश्वरद्वारा प्रकट हुन्छ, स्थायी दायित्व हुन सक्छ र यस अर्थमा, नैतिक भनिन्छ । यसैले 'शबाथको नैतिकता' को बारेमा कुरा गर्न र डेकालोगको चौथो उपदेशमा नैतिक प्राकृतिक के हो र नैतिक सकारात्मक के हो भनेर छुट्याउन सामान्य छ । हाम्रो समयको केही उल्लेखित अंश परमेश्वरको आराधनामा समर्पित हुनुपर्छ भन्ने आवश्यकता भएको हुनाले यो नैतिक स्वाभाविक हो र जसरी यसले हाम्रो समयको सातौं भाग, कुनै पनि अन्य अनुपातको सट्टा यस उद्देश्यको लागि अलग राखिनेछ भन्ने व्यवस्था गर्दछ, यो नैतिक सकारात्मक छ । हामी यसलाई सकारात्मक संस्था भन्छौं, किनकि सात दिनमा एक दिनलाई शबाथको रूपमा मनाउने काम परमेश्वरको सार्वभौम नियुक्तिबाट आउँछ । र हामी यसलाई नैतिक सकारात्मक भन्छौं, किनभने ईश्वरीय नियुक्ति सार्वभौमिक र स्थायी दायित्व हो र यसरी शबाथलाई औपचारिक संस्थाहरूबाट अलग गरिएको छ, जुन यहूदीहरूका लागि विशेष थियो र ख्रीष्टको मृत्युमा रद्द गरिएको थियो । त्यसकारण शबाथको नैतिकता सबै मानिसहरूमा सबै युगहरूमा यसको बाध्यकारी दायित्वमा समावेश छ ।

शबाथको लागि सात दिनमा एक दिनको नियुक्ति सार्वभौमिक र अनन्त दायित्व हो, भनि निम्न विचारहरूबाट देखिन्छ:

१. शबाथको मूल संस्थाबाट यसको हामीसँग एउटा विवरण छ (उत्पत्ति २:१-३) । यस समयमा मानव जातिको कोही पनि अस्तित्वमा थिएनन् तर हाम्रा पहिलो अभिभावक थिए र शबाथ तिनीहरूको लागि स्थापित भएको हुनाले, यो संसारको अन्त्यसम्म तिनीहरूका सबै वंशहरूमा अनिवार्य हुनुपर्छ । निस्सन्देह, आदमका

सबै सन्तानहरू, सबै युगहरू र राष्ट्रहरूमा तिनीहरूको कमजोर र पापपूर्ण अवस्थामा तिनीहरूको आफ्नै विश्रामको लागि र परमेश्वरको आराधनाको लागि तोकिएको दिनको लागि जति धेरै कारण र आवश्यकता छ, त्यहाँ प्रमोदवनमा आदमको लागि थियो ।

र निर्दोषताको अवस्थामा शबाथ त्यसबेला तोकिए अनुसार, एक औपचारिक संस्था हुन सक्दैन, किनकि जबसम्म मानिसले आफ्नो निष्ठा कायम राख्यो, ख्रीष्टलाई छाया बनाउन कुनै प्रकारको आवश्यकता थिएन । यस तर्कलाई केवल शबाथ सुरुमा स्थापित गरिएको थियो भनेर अस्वीकार गरेर र यो उजाडस्थानमा इस्राएलीहरूलाई पहिलो पटक दिइएको थियो भनी प्रमाणित गरेर मात्र उल्ट्याउन सकिन्छ । यो तदनुसार, विभिन्न लेखकहरूद्वारा प्रयास गरिएको छ तर प्रमाण पूर्ण रूपमा असफल भयो । उत्पत्तिको पुस्तकमा मोशाले प्रत्याशाद्वारा शबाथको संस्थालाई रेकर्ड गर्दछन् भनेर सोच्नुपर्ने कुनै कारण छैन । कथाको शैलीले स्वाभाविक रूपमा कुनै पनि पाठकलाई सृष्टिको काम सकिएपछि के भयो भन्ने कुराको बारेमा सोच्न प्रेरित गर्छ । यद्यपि २,५०० वर्षको अवधिको लागि वा इस्राएल मिश्रबाट बाहिर नआएसम्म शबाथको अवलोकनको कुनै प्रमाण राखिएको छैन तर पनि यसबाट यो अनुमान गर्न सकिँदैन कि शबाथ सुरुदेखि नै स्थापना गरिएको थिएन वा यो पालन गरिएको वा मनाइएको थिएन । विरोधी र पितृसत्तात्मक समयमा; किनकि न त लगभग ५०० वर्षको अवधिमा यसको अवलोकनको कुनै प्रमाण छैन, जसमा यहोशु, न्यायाधीशहरू विशेष गरी शमूएल र शाऊलको इतिहासमा समावेश छ, न त इस्राएल कनानमा प्रवेश गरेको समयदेखि बप्तिस्मा दिने युहन्ना खतना नभएसम्म खतनाको एउटा उदाहरण पनि प्रमाण छैन । प्रस्थान १६:२३ मा, शबाथलाई स्पष्ट रूपमा उल्लेख गरिएको छ, नयाँ संस्थाको रूपमा होइन तर पहिले नै थाहा भएको रूपमा उल्लेख गरिएको छ, जब कानून इस्राएलमा जारी गरिएको थियो । सिनाई पर्वतमा शबाथलाई एउटा संस्थाको रूपमा बोलाइएको थियो जससँग उनीहरू पहिले परिचित थिए, तर जुन धेरै बेवास्ता गरिएको थियो वा बिर्सिएको थियो । सम्भवतः मिश्र देशमा यसको पालना ठूलो मात्रामा निलम्बित भएको थियो, यसैले तिनीहरूलाई 'शबाथ-

दिनलाई पवित्र राख्न यसको सम्झना गर्नु भनिएको थियो । यो पनि अवलोकन गर्न सकिन्छ, कि समयको विभाजन सात दिनको हप्तामा, जुन पितापुर्खाहरूको युगमा रह्यो, सन्तोषजनक रूपमा हिसाब गर्न सकिँदैन तर शबाथको अधिल्लो संस्थाद्वारा हेर्न सकिन्छ ।

२. शबाथको बाध्यकारी दायित्वलाई चौथो आज्ञाले मोशाको आज्ञामा ओगटेको ठाउँबाट तर्क गर्न सकिन्छ । यो नैतिक उपदेशहरूको बिचमा सम्मिलित छ जुन परमेश्वरले मानिसजातिलाई तिनीहरूको जीवनको अनन्त नियमको रूपमा प्रदान गर्नुभयो । यो ती आज्ञाहरू मध्ये एक हो जुन स्वयं परमेश्वरको आवाजद्वारा बोलिएको थियो, जुन परमेश्वरको औलाले ढुङ्गाको टेबुलमा दुई पटक लेखिएको थियो । र त्यो करारको सन्दुकमा राखिएको थियो । यी मध्ये कुनै पनि औपचारिक संस्थाको बारेमा भन्न सकिँदैन ।

३. यस आज्ञामा संलग्न सबै कारणहरू जसरी सिनाई पर्वतबाट घोषणा गरिएको छ, तिनीहरूको प्रकृतिमा नैतिक छन् । यी कारणहरूले यहूदीहरूलाई कुनै विशेष सन्दर्भ थिएन तर सबै मानिसहरूलाई, सबै राष्ट्रहरूमा र सबै उमेरहरूमा समान रूपमा सम्मान गर्दछ । यसैले हामीले पाउँछौं कि अपरिचितहरू, साथै यहूदीहरू शबाथ पालन गर्न बाध्य थिए; तर तिनीहरू औपचारिक संस्थाहरू पालन गर्न बाध्य थिएनन् (प्रस्थान २०:१०, ११) ।

४. यहूदी शबाथको उन्मूलन पछि शबाथको पालना जारी रहने थियो भन्ने कुरा येशू ख्रीष्टका शब्दहरूमा निहित छ: “अनि तिमीहरूको भगाइचाहिँ जाडोको समयमा अथवा विश्रामदिनमा नपरोस् भनी प्रार्थना गर !” (मत्ती २४:२०) । ख्रीष्ट त्यहाँ यहूदीहरूको होइन तर ख्रीष्टियन शबाथको बारेमा बोल्दै हुनुहुन्छ । किनकि यसले यरूशलेमको विनाशमा हुने उडानलाई जनाउँछ । र यो यहूदी शबाथ खारेज भएको चालीस वर्षसम्म भएन । तर यद्यपि शबाथ सातौँबाट हप्ताको पहिलो दिनमा परिवर्तन गरिनु पर्ने थियो, तैपनि ख्रीष्टका वचनहरूले पक्कै पनि शबाथलाई निरन्तरता दिन बाँकी थियो भन्ने कुरालाई स्पष्ट पार्छ ।

५. शबाथको अनन्ततालाई यशैया ५६:६-८ मा स्पष्ट रूपमा सिकाइएको छ । यदि कसैले यस खण्डलाई जाँच्छ भने अगमवक्ताले नयाँ नियमको समयको कुरा



गर्दै हुनुहुन्छ भनेर भेटाउनेछ । त्यसकारण सुसमाचार प्रबन्ध अन्तर्गत शबाथले अझै पनि ईश्वरीय संस्थालाई निरन्तरता दिनुपर्ने थियो; यसलाई प्रदूषित हुनबाट जोगाउनु अझै पनि कर्तव्य हो । अनि अगमवाणीको अविस्मरणीय आत्माको घोषणा अनुसार यसको पालनामा आशिष दिनु थियो ।

दिनको परिवर्तनले शबाथको नैतिकतालाई असर गर्दैन । संस्थाको तत्वले हाम्रो समयको सातौँ भागलाई परमेश्वरको तत्काल आराधना गर्नको लागि छुट्याएको हुन्छ र विशेष दिन एकदम परिस्थितिजन्य कुरा हो । 'सातौँ दिन याद गर' भनिएको छैन तर 'शबाथ-दिनलाई पवित्र राख्नुको लागि यसको सम्झना गर्नु' भनिएको छ । 'परमेश्वरले सातौँ दिनलाई आशिष दिनुभयो' तर 'परमेश्वरले शबाथ-दिनलाई आशिष दिनुभयो र यसलाई पवित्र पार्नुभयो' । तर हप्ताको सातौँ दिन ईश्वरीय नियुक्तिद्वारा मूल रूपमा परमेश्वरको आराधनाको लागि उपयुक्त भएको हुनाले, दिनलाई 'शबाथको प्रभु' द्वारा मात्र परिवर्तन गर्न सकिन्छ । यो स्वीकार गरिएको छ कि हामीसँग दिनको परिवर्तनको लागि कुनै स्पष्ट वचन छैन तर हामीसँग ख्रीष्टको पुनरुत्थानमा शबाथ सातौँबाट हप्ताको पहिलो दिनमा परिवर्तन गरिएको थियो भन्ने पक्का प्रमाण छ ।

१. कि हप्ताको पहिलो दिन ख्रीष्टियन शबाथ हुनुपर्छ भनेर पुरानो करारको धर्मशास्त्रमा भविष्यवाणी गरिएको थियो । 'यो त्यो दिन हो जुन प्रभुले बनाउनुभएको छ' (भजनसंग्रह ११८:२४), जसलाई उहाँले सृष्टि गर्नुभएको होइन- यसरी उहाँले अरू सबै दिनहरू बनाउनुभएको छ-तर जुन उहाँले आफैँमा पवित्र गर्नुभएको छ वा पवित्र दिन बनाउनुभएको छ । र यो उल्लेख गरिएको दिन ख्रीष्टको पुनरुत्थानको दिन हो, जब 'निर्माणकर्ताहरूले अस्वीकार गरेको ढुङ्गा कुनाको शिर ढुङ्गा भयो' । यसलाई प्रेरित ४:१०, ११; तुलना गर्नुहोस्, र इजकिएल ४३:२७ पनि हेर्नुहोस्, जहाँ आठौँ दिनलाई प्रभुमा आत्मिक बलिदानहरू चढाउने दिनको रूपमा उल्लेख गरिएको छ र ख्रीष्टियन शबाथलाई आठौँ दिन भनिन्छ, किनकि हप्ताको पहिलो दिन सृष्टिको क्रम अनुसार आठौँ दिन हो ।

२. उहाँको पुनरुत्थान पछि हप्ताको पहिलो दिन ख्रीष्टले आफ्ना चेलाहरूसँग बारम्बार भेट्नुभयो । (यूहन्ना २०:१९, २६ हेर्नुहोस्) । यद्यपि ख्रीष्ट अरू दिनहरूमा

धेरै चेलाहरूमा देखा पर्नुभयो तर यो मात्र हो स्पष्ट प्रमाणको रूपमा देखाइएको छ कि हप्ताको पहिलो दिन तिनीहरू सँगै भेला हुँदा उहाँले भेट्नुभएको थियो, यसबाट हामी यो निष्कर्षमा पुग्न सक्छौं, कि हप्ताको पहिलो दिनमा चेलाहरू भेला हुन थालेका थिए र ख्रीष्टले त्यो अभ्यासलाई अनुमोदन गर्नुभयो । धेरैको मत छ कि उहाँले हप्ताको त्यो दिनमा उहाँको स्वर्गारोहण नहुँदासम्म, 'परमेश्वरको राज्यसँग सम्बन्धित कुराहरू उनीहरूसँग बोल्दै' उनीहरूसँग भेट गरिरहनुभयो । (प्रेरित १:३) ।

३. प्रेरितहरू र आदिम ख्रीष्टियनहरू त्यो दिन ईश्वरीय नियमहरूको उत्सवको लागि भेटेका थिए । हामी पढ्छौं कि 'हप्ताको पहिलो दिन, जब चेलाहरू रोटी भाँच्न भेला भए, पावलले उनीहरूलाई प्रचार गरे' (प्रेरित २०:७); जहाँ त्यस दिन तिनीहरूको भेटलाई असाधारण वा कहिलेकाहीँ मात्र होइन तर एक सामान्य अभ्यासको रूपमा बोलाइएको छ । १ कोरिन्थी १६:१, २, मा यो देखिन्छ कि आदिम ख्रीष्टियनहरूले हप्ताको पहिलो दिन आफ्ना खाँचोमा परेका भाइहरूको राहतको लागि योगदान दिए र यो एक स्पष्ट प्रेरितहरूको आज्ञा हो । यसरी गरिबहरूका लागि सङ्कलन, जुन यहूदी सभाघरहरूमा शबाथमा गरिएको थियो, प्रेरितहरू अख्तियारद्वारा ख्रीष्टियनहरू बिच हप्ताको पहिलो दिनमा हस्तान्तरण गरिएको देखिन्छ ।

४. प्रारम्भिक समयमा ख्रीष्टियन शबाथलाई 'प्रभुको दिन' (प्रकाश १:१०) को विशिष्ट शीर्षकले चिनिन्थ्यो, जुन दिन येशू ख्रीष्टले विशेष रूपमा आफ्नो हो भनेर दाबी गर्नुभयो र जुन उहाँको सम्मानको लागि पवित्र गरिएको थियो ।

५. प्रेरितको युगदेखि वर्तमान समयसम्म हप्ताको पहिलो दिनलाई ख्रीष्टियन शबाथको रूपमा समान रूपमा पालन गरिन्छ र परमेश्वरले त्यस दिनलाई आफ्ना मानिसहरूलाई अनमोल आशिष् दिएर उल्लेखनीय रूपमा सम्मान गर्नुभएको छ, जब यसको धार्मिक पालनामा कार्यरत हुनुहुन्छ ।

सातौं देखि हप्ताको पहिलो दिनमा शबाथ परिवर्तनको लागि पर्याप्त कारण छ । जसरी सृष्टिको कामको सम्झनामा संसारको सुरुदेखि ख्रीष्टको पुनरुत्थानसम्म सातौं दिनलाई पवित्र राखिएको थियो, त्यसरी नै ख्रीष्टको

पुनरुत्थान भएदेखि नै हप्ताको पहिलो दिनलाई पवित्र बनाउनु उचित छ । मुक्तिको ठूलो र थप गौरवपूर्ण कार्यको स्मरण र सर्वोच्च वा समान महत्वको सर्वशक्तिमानको कुनै नयाँ काम हुनेछैन, यो दिन ख्रीष्टियन शबाथको रूपमा संसारको अन्त्यसम्म जारी रहनु उपयुक्त छ ।

## खण्ड ८

शबाथ दिन प्रभुमा पवित्र राखिनु पर्दछ । मानिसहरू यस दिनको लागि तिनीहरूको हृदयबाट उचित रूपमा तयारी हुनुपर्छ । मानिसहरूको साझा मामिला, तिनीहरूको आफ्नै काम, नचाहिने कुराकानी, आफ्नो सांसारिक रोजगार र मनोरञ्जनको विचारबाट एक पवित्र विश्राम दिनलाई पालन गर्नुहुँदैन तर सम्पूर्ण समयको सार्वजनिक र निजी अभ्यासहरूद्वारा उहाँको उपासनासँगै आवश्यक र भलाइको दायित्वहरू पनि पूरा गर्नुपर्दछ ।

(प्रस्थान २०:८; प्रस्थान १६:२३, २५, २६, २९, ३०; प्रस्थान ३१:१५, १६, १७; यशैया ५८:१३; नेह. १३:१५, १६, १७, १८, १९, २१, २२, यशैया ५८:१३; मत्ती १२:१ देखि १३)

## व्याख्या

यस खण्डले शबाथको उचित पवित्रीकरणको लागि के आवश्यक छ भनेर औल्याउँछ । पहिले नै उचित तयारी गरिसकेपछि, शबाथलाई पवित्र राख्नुपर्छ, सबै सांसारिक रोजगार र मनोरञ्जनहरूबाट विश्राम लिएर-सम्पूर्ण समय पवित्र अभ्यासमा र आवश्यकता र दयाको कर्तव्यहरूमा समय बिताएर ।

१. व्यक्तिहरूले आफ्ना साझा मामिलाहरूलाई पहिले नै निपटाउनको लागि प्रयास गर्नुपर्छ, ताकि शबाथलाई यस संसारको हेरचाह र काम वा व्यापारमा नपर्न र प्रभुको दिनको लागि उपयुक्त अभ्यासहरूमा संलग्न हुनको लागि तिनीहरूको हृदय तयार होस् ।

२. शबाथ पवित्र विश्रामको दिन भएकोले, व्यक्तिहरूले दिनभरि आफ्नो सांसारिक कामहरूबाट-सबै शारीरिक कामबाट र सांसारिक अध्ययनको बारेमा दिमागको कामबाट र सबै अनावश्यक बोली-वचनहरूबाट र सबै कुराहरूबाट अलग रहनुपर्छ । यस्ता विषयहरूको बारेमा विचार गर्नुपर्छ, तिनीहरूले ती

निर्दोष मनोरञ्जनहरूबाट टाढा रहन पनि आवश्यक छ जुन अन्य दिनहरूमा न्यायसंगत छन्, किनकि यसले समयको एक अंशलाई अन्य उद्देश्यका लागि पवित्र बनाउँदछ र तिनीहरूलाई शबाथको उचित कर्तव्यहरूको लागि बेवास्ता गर्दछ । त्यस दिन त्यस्ता रमाइलो वा मनोरञ्जनमा संलग्न हुन जुन आफैमा पापपूर्ण छ, अत्यधिक बढ्दो अपराधको कुराहरूबाट टाढा रहि उपस्थित हुनुपर्छ ।

३. व्यक्तिहरूले शबाथको सम्पूर्ण समय तिनीहरू जागा हुँदा पवित्र अभ्यासमा- प्रार्थनामा, धार्मिक पठनमा, र मनन-आफ्नो परिवारको निर्देशनमा र तिनीहरूसँग पवित्र कुराकानीमा र उपस्थितमा बिताउनुपर्दछ । अनुग्रहको सार्वजनिक आज्ञा शबाथको केही घण्टा धार्मिक अभ्यासमा बिताउनु र बाँकी सबै सांसारिक कामहरूमा प्रयोग गर्नु धेरै गलत हो । एक शबाथको दिन हप्ताको अन्य छ दिनहरू जस्तै अवधिको हुन्छ र अन्य दिनहरूमा हामीले हाम्रो आफ्नै काममा खर्च गर्ने समयको समान अनुपात शबाथमा परमेश्वरको आराधनाको सामूहिक वा व्यक्तिगत अभ्यासहरूमा समर्पित हुनुपर्छ ।

४. शबाथमा आवश्यकता र दयाका कामहरू गर्न अनुमति दिइन्छ । अघिल्लो दिनमा गर्न नसकिने र भोलिपल्टसम्म ढिलाइ हुन नसक्ने कामहरू हुन् । उत्तरार्द्ध भनेको ती कामहरू हुन् जुन हाम्रा सह-प्राणीहरूप्रति र अरूको भलाईको निम्ति गरिन्छ । यी शीर्षकहरू अन्तर्गत यस्ता कामहरू समावेश छन्: परमेश्वरको घरमा जाने र फर्किने, शत्रुहरूले आक्रमण गरेको गाउँ वा शहरको रक्षा गर्नु, समुद्रको जहाज काम गर्नु, आगो निभाउनु र त्यसबाट वा अचानक डुबानबाट नष्ट हुने सामानहरू हटाउनु, गाईवस्तुलाई खुवाउनु र आफ्नो जीवनलाई खतराबाट जोगाउनु, बिरामीहरूलाई भेट्नु र तिनीहरूको आराम र आवश्यकताहरूको सेवा गर्नु र बच्चाहरूको हेरचाह गर्नु हो । छोटकरीमा भन्नुपर्दा यस प्रकारको कुनै पनि काम निषेधित छैन, यद्यपि यसले ठूलो मात्रामा कहिलेकाहीँ दिनको उचित काममा बाधा पुऱ्याउन सक्छ; किनकि 'परमेश्वरले दया चाहनुहुन्छ, बलिदान होइन' । येशूले शबाथको दिन बिरामीहरूलाई निको पार्नुभयो, र उहाँका चेलाहरूले भोकाएको बेला मकै निकाले र फरिसीहरूले तिनीहरूलाई हप्काए तापनि प्रभुले तिनीहरूलाई निर्दोष घोषणा गर्नुभयो ।

‘शबाथ मानिसको लागि बनाइएको हो ।’ यो एक मनमानी नियुक्ति होइन तर सबैभन्दा परोपकारी संस्था हो-मानिसको लाभ र फाइदाको लागि स्थापना गरिएको, श्रम उन्मूलन दिवसको रूपमा मात्र हेर्दा यसलाई दयालु र हितकारी संस्थाको रूपमा लिनुपर्छ । यो मानवजातिका श्रमिक वर्गहरूलाई परिश्रमबाट आराम गर्ने अवसर दिनको लागि हो र हेपडोमाडल विश्रामको फिर्ता आउने स्वास्थ्य र शक्तिको संरक्षणको लागि बिल्कुल आवश्यक छ । समुदायको प्रत्येक सदस्यले विश्रामको दिनको पूर्ण आनन्दमा सुरक्षित हुनुपर्छ जुन परमेश्वरले उहाँको भलाईमा र उहाँको अधिकारद्वारा उहाँलाई अनुमति दिनुभएको छ ।

तर शबाथ भनेको धर्मनिरपेक्ष देशमा कामको थकान र चिन्ताबाट विश्राम लिने समय मात्र होइन-यो सामान्य श्रमबाट अन्त्य हो, ताकि हामी धार्मिकका कर्तव्यहरूमा बढी लगनशीलताका साथ उपस्थित हुन सकौं । र पक्कै पनि सात दिनमा एक पूरै दिन परमेश्वरको सेवाको लागि, हाम्रो आत्माको सुधारको लागि र अनन्तको लागि तयारीको लागि हो । स्कटल्याण्डमा लामो समयदेखि शबाथको सभ्य पालनाको लागि सम्मानजनक रूपमा प्रतिष्ठित छ । तर यस सन्दर्भमा दुःखद हास भइरहेको छ भन्ने दुःखको विषय हो । शबाथको अपवित्रताले पछिल्ला वर्षहरूमा डरलाग्दो तीव्रताका साथ प्रगति गरिरहेको छ, र यो अन्य धेरै खराबीहरूको उर्वर स्रोत भएकोले हामीलाई हाम्रो देशको सर्वोत्तम हितको लागि हानिकारक अरू केही थाहा छैन । शबाथको उचित अवलोकन व्यक्ति र राष्ट्रहरूको अस्थायी कल्याणको प्रवर्द्धन गर्न, सार्वजनिक नैतिकताको स्वरलाई उच्च पार्न, धर्मको हितलाई अगाडि बढाउन र ईश्वरीय अनुग्रह र आशिषलाई आफूतिर खिच्ने प्रमुख माध्यम हो । अर्कोतर्फ, शबाथको अपवित्रता मानिसहरूको अस्थायी हितहरूको लागि हानिकारक छ-समुदायलाई निराश बनाउँछ, धर्मलाई बर्बाद बनाउँछ र राष्ट्रमा परमेश्वरको असन्तुष्टि र न्यायलाई निम्त्याउदछ । त्यसकारण, हरेकले यस बढ्दो दुष्टको बृद्धिलाई रोक्नको लागि आफ्नो सम्पूर्ण प्रभाव प्रयोग गर्नुपर्छ र संकल्प गर्नुपर्छ कि, अरूले जे गरे पनि उसले ‘शबाथलाई यसलाई प्रदूषित गर्नबाट बचाउनेछ’ । जसले परमेश्वरलाई आफ्नो विशेष सम्पत्तिको रूपमा दाबी गर्ने त्यो दिनको कडा र लगनशील अभ्यासद्वारा आदर

गर्दछ, तिनीहरूले त्यो व्यापक प्रतिज्ञा अनुसार परमप्रभुको आशिष प्राप्त गर्नेछन्: “मेरो पवित्र दिनमा आफ्नो मोजमज्जा गर्नलाई तिमीले विश्रामदिनबाट आफ्नो खुट्टा फर्कायौ भने, अनि विश्रामदिनलाई चाहिँ हर्ष, र परमप्रभुको पवित्र दिनलाई चाहिँ आदरयोग्य भन्यौ भने, अनि आफ्ना चालहरूअनुसार नगरेर, आफ्नो मोजमज्जा नखोजेर र आफ्नो कुरा नबोलेर उहाँको आदर गन्यौ भने त, तिमी परमप्रभुमा मग्न हुनेछौ; अनि म तिमीलाई पृथ्वीका उच्च-उच्च स्थानहरूमाथि सवार गर्ने तुल्याउनेछु, र तिमीलाई तिम्रा बाबु याकूबको अधिकारको भाग खुवाउनेछु; किनकि परमप्रभुको मुखले यसो भनेको छ ।” (यशैया ५८:१३, १४) ।



## अध्याय २२

### न्यायसंगत शपथ र प्रतिज्ञाहरू

### (LAWFUL OATHS AND VOWS)

#### खण्ड १

वैधानिक शपथ धार्मिक आराधनाको एक भाग हो जहाँ निष्ठापूर्व सपथ लिने व्यक्तिले गम्भीर रूपमा उसले प्रतिज्ञा गरेको कुरामा परमेश्वरलेलाई साक्षी बन्नलाई पुकार गर्दछ । उसले सपथ लिएको सत्य वा झूटो त्यहीँ अनुसार उसलाई न्याय गरिन्छ ।

(व्यवस्था १०:२० (ख); प्रस्थान २०:७; लेवी १९:१२; २ कोरिन्थी १:२३; २ इतिहास ६:२२, २३) ।

#### खण्ड २

परमेश्वरको नाउँ मात्र एक हो जसमा मानिसहरूले सपथ लिइनुपर्छ । यो सबै पवित्र भय र श्रद्धासाथ लिइनु पर्दछ । यसकारण महिमापूर्ण र भयावह नाममा व्यर्थमा वा हतारमा सपथ खानु वा कुनै पनि चीजको नाममा सपथ खानु पाप र अति घृणित कुरा हो, त्यस्तो कुरालाई निषेधित गरिनुपर्छ । तैपनि शपथको लेखाजोखाको मामिलामा परमेश्वरको वचनद्वारा नयाँ नियममा र पुरानो नियममा पनि पूर्वानुमान गरिएको वा अनुमति दिइएको हुनाले एक वैधानिक सपथ उचित अधिकारीहरूद्वारा त्यस्ता परिस्थितहरूमा शपथ दिइनु पर्छ ।

(व्यवस्था ६:१३; प्रस्थान २०:७; यर्मिया ५:७; मत्ती ५:३४, ३७; याकूब ५:१२; हिब्रू ६:१६; २ कोरिन्थी १:२३; यशैया ६५:१६, १ राजा ८:३१; नहे. १३:२५; एज्रा १०:५) ।

#### खण्ड ३

जसले सपथ लिन्छ उसले विधिवत रूपमा विचार पुर्याएर लिनुपर्छ, यत्तिको गम्भीर कार्यको भार लिन त्यसमा उसलाई अरू कसैको दवाबमा हुनुहुँदैन तर पूर्ण रूपमा सत्य कुरामा मात्र सपथ लिइनु पर्दछ । जुन कुरा सत्य छ र जुन कुरा न्यायोचित छ भनेर उसले विश्वास गर्छ र जे कुरा उसले गर्न सक्छ र गर्नको लागि तत्तयार छ त्यही कुराहरू बाहेक अरू कुनै पनि कुरामा शपथद्वारा मानिसले



आफैलाई बाँध्नु हुदैन । तैपनि असल र न्यायोचित कुरालाई छुने सपथलाई अस्वीकार गर्नु पाप हो भन्ने न्यायसंगत अधिकारद्वारा मूल्यांकन गरिन्छ ।

(प्रस्थान २०:७; यर्मिया ४:२; उत्पत्ति २४:२, ३, ५, ६, ८, ९; गन्ती ५:१९, २१; नहे. ५:१२; प्रस्थान २२:७, ८, ९, १०, ११)

## खण्ड ४

शपथ लिइदा साधारण र सामान्य अर्थ दिने शब्दमा लिनुपर्दछ । यो कुनै शंका गर्ने वा मानसिक रूपमा नबुझ्ने भाषामा लिइनु हुँदैन वा अन्योलता वा स्वार्थ लुकेको हुनुहुँदैन । ताकि यसले पाप गर्न बाध्य नपारोस् तर यसलाई पापविहीन कुराहरूको आधारमा लिइने हुँदा यसको कारण मानिसमा दुख आएतापनि त्यसलाई निभाउनु पर्दछ । यो सपथ अधर्मी वा नास्तिकहरूसँग खाइएको भएतापनि उल्लङ्घन गर्नुहुँदैन ।

(यर्मिया ४:२; भजनसंग्रह २४:४; १ शमूएल २५:२२, ३२, ३३, ३४; भजनसंग्रह १५:४; इज. १७:१६, १८, १९; यहो. ९:१८, १९, २ शमु. २१:१)

## व्याख्या

यी खण्डहरूले निम्न बुँदाहरूलाई अँगालेका छन्: पहिलो वैधानिक शपथको प्रकृति, दोस्रो कसको नाममा मानिसहरूले शपथ खानु पर्छ, तेस्रो शपथ लिने योग्यता, चौथो शपथ लिनु पर्ने तरिका र पाँचौं शपथ लिइसके पछिको बाध्यकारी दायित्व ।

१. शपथ भनेको धार्मिक आराधनाको एक गम्भीर कार्य हो, जसमा शपथ वा कसम खाने व्यक्तिले आफूले दाबी वा प्रतिज्ञा गरेको कुरामा इमानदारी पूर्वकको साक्षी दिन र उसले कसम खाएको कुराको सत्य वा असत्यताको आधारमा उहाँलाई न्याय गर्न बोलाउँछ । जब एक व्यक्तिले विगत वा वर्तमान तथ्यहरूको कसम खान्छ, यसलाई ठोकुवा शपथ भनिन्छ । जब कसैले कसम खान्छ कि उसले भविष्यमा कुनै निश्चित काम वा कार्य गर्नेछ, यसलाई वचन शपथ भनिन्छ । एक शपथ नागरिक वा मण्डलीको मामिलाहरूसँग सम्बन्धित हुन सक्छ र यसको विषय अनुसार एक नागरिक वा मण्डलीको शपथ हुन सक्छ तर जुनसुकै कुरामा

यसलाई लागू गरियोस्, शपथ आफैँले धर्मको गम्भिरताहरूमा यसको उच्च स्थान कायम राख्छ ।

२. शपथ केवल परमेश्वरको नाममा लिइनु पर्छ । हामीलाई स्पष्ट रूपमा 'उहाँको नाउँमा कसम खाने' आज्ञा दिइएको छ (व्यवस्था ६:१३) र 'कुनै देवताहरू छैनन्' भनी तिनीहरूको नाउँमा कसम खानुलाई उच्च पापको रूपमा चित्रण गरिएको छ (यर्मिया ५:७) । परमेश्वरको नाममा कसम खानु भनेको उहाँको सर्वज्ञता, सर्वशक्तिमानता र न्यायको विश्वास र मान्यता हो, त्यसकारण यो पछ्याउँछ कि उहाँबाहेक अरू कुनैपनि चिजमा कसम खानु पूर्ण रूपमा गैरकानूनी हुन्छ र यो मूर्तिपूजा भन्दा कम छैन ।

३. कानूनी अख्तियारद्वारा लगाएको खण्डमा भारी अवसरहरूमा शपथ लिन सकिन्छ । केकर र केहि अन्य, नयाँ नियम अन्तर्गत कुनै पनि अवस्थामा शपथ खानुको वैधतालाई अस्वीकार गर्दछ । तर उनीहरूको विचारलाई विभिन्न तर्कहरूद्वारा खण्डन गरिएको छ । पुष्टिको लागि शपथ नैतिक कानूनको तेस्रो नियमद्वारा वारेन्ट गरिएको छ; किनभने त्यो आज्ञाले परमेश्वरको नामलाई व्यर्थमा लिन निषेध गर्दछ, यसले वैधानिक अवसरहरूमा परमेश्वरको नाममा शपथ खानलाई अनुमति दिन्छ ।

यसको अभ्यास पुरानो करार अन्तर्गत धेरै अनुमोदित उदाहरणहरूद्वारा पुष्टि गरिएको छ । अब्राहामले अबीमेलेकसँग कसम खाए कि उनीहरू एकअर्कासँग झूटो व्यवहार गर्नेछैनन् (उत्पत्ति २१:२३, २४) । उही नाउँका राजाले इसहाक र तिनको बिचमा शपथ खाओस् भन्ने चाहन्थे । र तिनीहरूले एक अर्कासँग कसम खाए (उत्पत्ति २६:३१) । त्यसरी नै याकूबले लाबानसँग कसम खाए (उत्पत्ति ३१:५३), र योसेफले आफ्नो बुबासँग कसम खाए (उत्पत्ति ४७:३१) । यी सबै उदाहरणहरू मोशाको व्यवस्था यहूदीहरूलाई दिइनु अघि भएको थियो, त्यसैले शपथ मोशाको व्यवस्थाको कुनै विशिष्टता हुन सक्दैन । तर त्यो व्यवस्थाले शपथ लिनुको जमानतलाई स्पष्ट रूपमा मान्यता दियो (लेवी ५:१) र त्यो व्यवस्था अन्तर्गत हामीसँग परमेश्वरको नाउँमा शपथ खाने पवित्र मानिसहरूका विभिन्न उदाहरणहरू छन् । यसरी जोनाथनले दाऊदलाई उनीसामु कसम खान आग्रह

गरे (१ शमूएल २०:१७) र दाऊदले पनि शाऊलसँग शपथ खाए (१ शमूएल २४:२१, २२) ।

शपथ ग्रहण न्यायिक वा औपचारिक कानूनको अंश नभएको र यो वर्तमान व्यवस्था अन्तर्गत समान रूपमा जमानत हुनुपर्छ, जबसम्म नयाँ नियममा स्पष्ट रूपमा निषेध गरिएको छैन । तर अभ्यास पुष्टि गर्न नयाँ नियममा धेरै कुराहरू छन् । प्रेरित पावलले यी र यस्तै अभिव्यक्तिहरूमा बारम्बार परमेश्वरलाई अपील गर्छन्: 'परमेश्वर मेरो साक्षी हुनुहुन्छ'; 'म ख्रीष्टमा सत्य बोल्छु, म झूट बोल्दिन' (रोमी १:९; ९:१): 'म मेरो आत्मामा अभिलेखको लागि परमेश्वरलाई बोलाउँछु' (२ कोरिन्थी १:२३) । ख्रीष्ट आफैले प्रधान पुजारीको प्रश्नको जवाफ दिनुभयो, जब उहाँले उसलाई जीवित परमेश्वरद्वारा न्याय गर्नुभयो, जुन यहूदीहरूमाझ शपथ लिने सामान्य रूप थियो । हिब्रूहरूका लेखकले परमेश्वरले अब्राहामलाई कसम खानुभएको शपथबारे बताउँछन्, 'जसले यसभन्दा ठूलो कसम खान नसक्ने भएकोले आफैले कसम खाए', र उनी थप्छन्, 'पुष्टिको लागि शपथ भनेको सबै झगडाको अन्त्य हो' (हिब्रू ६:१३, १६), उहाँले अभ्यास स्वीकृत गरेको स्पष्ट रूपमा देखाएको छ, त्यसकारण यो स्पष्ट हुनुपर्छ कि हाम्रा मुक्तिदाताका वचनहरू 'कसम खाँदै नखाओ' (मत्ती ५:३४), र प्रेरित याकूब (५:१२) को समान वचनहरूले आवश्यक र गम्भीर रूपमा कसम खानलाई पूर्ण रूपमा निषेध गर्दैन । अवसरहरू तर सामान्य कुराकानीमा कसम खाने अभ्यासलाई मात्र निषेध गर्नुहोस् र विशेष गरी प्राणीहरूद्वारा कसम खाने कुरालाई निषेध गर्नुहोस् ।

तथापि, यो टिप्पणी गर्ने पर्छ कि मामूली मामिलामा परमेश्वरलाई अपील गर्नु र एउटै कसमको बारम्बार र अनावश्यक दोहोर्याउनु भनेको व्यर्थमा परमेश्वरको नाम लिनु हो । र यो पनि अवलोकन गर्न सकिन्छ, कि हात उठाउनु भनेको धर्मशास्त्रमा उल्लेख गरिएको कसम खाने सामान्य मोड हो (उत्पत्ति १४:२२; प्रका. १०:५, ६), त्यसैले यसलाई प्राथमिकता दिनु पर्छ र सबै अन्धविश्वासका रूपहरू अस्वीकार गरिनु पर्छ ।

४. शपथ 'सत्यतामा, धार्मिकतामा र न्यायमा' लिइनुपर्छ (यर्मि. ४:२) । सत्यमा लिइनु भनेको त्यो हो, मनका भावनाहरू र शपथका शब्दहरू बिचको सम्पूर्ण

पत्राचारको साथ तिनीहरूको सामान्य तर स्पष्ट अर्थमा र यसलाई व्यवस्थापन गर्नेहरूले बुझेको रूपमा; कुनै पनि भ्रम र मानसिक आरक्षण बिना लिइनुपर्छ । कसम खाँदा मानसिक सुरक्षाको लागि अनुमति दिनु, रोमको मण्डलीले केहि केसहरूमा जस्तै शपथको अन्त्यलाई दोष दिनु हो, मानिसहरू बिचको सबै विश्वासलाई नष्ट गर्नु हो र कसम खानेलाई झुटो साक्षीको जघन्य पापमा संलग्न गर्नु हो । धार्मिकतामा शपथ लिनु अर्थात्, कसम खाँदा हाम्रा लागि वैधानिक र सम्भव भएका कुराहरूमा र हामीले आफूलाई गर्ने वाचा गरेको कुरा पूरा गर्ने निश्चित उद्देश्यका साथ शपथ लिइनुपर्छ । न्यायमा शपथ लिइनु भनेको त्यो हो, जानाजानी र आदरपूर्वक, शपथको कुरा राम्रो र न्यायोचित छ कि छैन र हाम्रो घोषणाहरूको सत्यताको प्रतिज्ञाको लागि परमेश्वरको महिमित र डरलाग्दो नाउँको अन्तर्वर्तिमा हामीलाई उचित ठहराउन प्रस्ताव गरिएको छेउ पर्याप्त छ कि छैन भनेर राम्ररी विचार गर्दै लिइनुपर्छ ।

५. वैधानिक शपथले कार्यसम्पादनमा जोड दिन्छ । मानिसहरूलाई पापपूर्ण कुरामा संलग्न गराउने शपथहरू आफैंमा खाली र शून्य छन् र हतारमा त्यस्ता शपथहरू लिनेहरूले पश्चात्ताप गरेर तिनीहरूलाई त्याग्न पर्छ । तिनीहरूलाई बनाउने पापमा राख्ने पाप थपुको सट्टा हेरोदले आफ्नो शपथको खातिर बप्तिस्मा दिने यूहन्नाको टाउको काट्ने सबैभन्दा दुष्टतापूर्वक गरेका थिए (मर्कुस ६: २३, २६) । तर एक वैधानिक शपथ बाध्यकारी छ, यद्यपि प्रदर्शन एक व्यक्तिको अस्थायी रुचिको लागि प्रतिकूल हुन सक्छ र यो एक असल मानिसको चरित्र हो, कि 'उनले आफ्नो चोटको लागि कसम खाए तापनि उसले परिवर्तन गर्दैन' (भजनसंग्रह १५:४) । यो रोमी मण्डलीको घृणित सिद्धान्त हो, कि 'विश्वास अधर्मीहरूसँग राख्नु हुँदैन ।'

## खण्ड ५

प्रतिज्ञा पनि एक प्रतिज्ञात्मक सपथ जस्तै हो त्यसैले प्रतिज्ञालाई पनि धार्मिक व्यवस्थालाई ख्याल राखेर गरिनुपर्छ साथै यसलाई वफादार भई पालन गरिनुपर्छ ।

(यशैया १९:२१; उपदेशक ५:४, ५, ६; भजनसंग्रह ६१:८; भजनसंग्रह ६६:१३, १४)

## खण्ड ६

भाकल कुनै प्राणीहरूमा होइन तर परमेश्वरमा मात्र गरिन्छ ताकि यो स्वीकार्य होस् । यो आफ्नै इच्छाको विश्वास र कर्तव्यको विवेकबाट धन्यवादी भई दया प्राप्तिको लागि वा हामी के चाहन्छौं त्यो प्राप्त गर्नको लागि गर्ने गर्दछौं । आवश्यक दायित्वहरू वा ती दायित्वहरू निभाउन सहायता गर्ने र अन्य कुराहरूमा आफैँलाई बाँध्छौं जसद्वारा हामी आफैँलाई अझ कडाइका साथ ती भाकलहरू पूरा गर्न लामो समयसम्म बाँधिन्छौं र यसले पूरा गर्न थप उर्जा दिन्छ ।

(भजनसंग्रह ७६:११; यर्मिया ४४:२५, २६; व्यवस्था २३:२१, २२, २३; भजनसंग्रह ५०:१४; उत्पत्ति २८:२०, २१, २२; १ शमूएल १:११; भजनसंग्रह ६६:१३, १४; भजनसंग्रह १३२:२, ३, ४, ५)

## खण्ड ७

कुनै पनि मानिसले परमेश्वरको वचनले निषेध गरेको वा दायित्वलाई निभाउन बाधा दिने कुराहरू वा उसको क्षमताभन्दा बाहिरको र कुनै पनि काम गर्न भाकल गर्दा त्यसलाई पूरा गर्ने खुबी दिने परमेश्वरले प्रतिज्ञा नगर्नु भएका कुराहरूमा कुनै पनि मानिसले प्रतिज्ञा गर्नुहुँदैन । यही सन्दर्भमा, पोप पादरीको आजीवन संन्यासीपूर्ण एकल जीवन र स्वइच्छा गरिबीपन र नियमित आज्ञापालनको प्रतिज्ञाहरू जुन चाहिँ उच्च सिद्धता भन्दा धेरै पर अनि अन्धविश्वास र छलकपटको अझ नजिक छन् । जुन कुरामा कुनै पनि ख्रीष्टियनले आफूलाई अल्झाउनु हुँदैन ।

(प्रेरित २३:१२, १४; मर्कूस ६:२६; गन्ती ३०:५, ८, १२, १३; मत्ती १९:११, १२; १ कोरिन्थी ७:२, ९; एफिसी ४:२८; १ पत्रुस ४:२; १ कोरिन्थी ७:२३)

## व्याख्या

यी खण्डहरू प्रकृति, विषय र भाकलको दायित्वसँग सम्बन्धित छन् ।

भाकल भनेको परमेश्वरलाई गरिएको एउटा गम्भीर प्रतिज्ञा हो र यो या त व्यक्तिगत वा सामूहिक हुन सक्छ । शपथ 'प्रतिज्ञाको साथमा जस्तै प्रकृतिको' भए तापनि तिनीहरू प्रतिष्ठित भएको स्वीकार गर्छन् । शपथमा मानिस सामान्यतया एक पार्टी र अर्को पक्ष वा मानिस र परमेश्वर बिच पनि हुनसक्छ,

यसमा परमेश्वरलाई साक्षीको रूपमा बोलाइन्छ, भाकलमा परमेश्वर पक्ष र साक्षी दुवै हुनुहुन्छ । एउटा भाकल मात्र परमेश्वरलाई गर्नु पर्छ, त्यसैले पापीहरूले जस्तै दिवंगत सन्तहरूलाई भाकल गर्नु अन्धविश्वास र मूर्तिपूजक हो । वाचाहरू स्वेच्छिक रूपमा र विश्वासको अभ्यासमा वा ख्रीष्टको अनुग्रहको निर्भरतामा हामीलाई ती पूरा गर्न सक्षम बनाउनु पर्छ (फिलि. ४:१३; २ कोरिन्थी १२:९) ।

व्यक्तिहरूले वाचाद्वारा आफूलाई आवश्यक कर्तव्यहरूमा बाँध्न सक्छन् वा आवश्यक नभएका अन्य कुराहरूमा बाँध्न सक्छन्, जहाँसम्म उनीहरू यी कर्तव्यहरूको राम्रो प्रदर्शनको लागि अनुकूल हुन सक्छन् । तर कुनै पनि मानिसले कुनै पनि काम गर्न वाचा गर्न सक्दैन जुन या त गैरकानूनी छ वा जुन उसको आफ्नै शक्तिमा छैन र जसको प्रदर्शनको लागि उसलाई परमेश्वरबाट कुनै योग्यताको प्रतिज्ञा छैन ।

भाकलको एउटा आन्तरिक दायित्व हुन्छ, परमेश्वरको व्यवस्थाको दायित्वभन्दा भिन्न व्यवस्थामा, परमेश्वरले हामीलाई उहाँको आधिकारिक आज्ञाद्वारा बाँध्नुहुन्छ; एउटा भाकलमा हामी हाम्रो आफ्नै स्वैच्छिक संलग्नताद्वारा आफूलाई बाँध्छौं । एउटा भाकललाई अन्तस्करणमा कुनै नयाँ वा अति जोडिएको दायित्व नराख्ने वा केही पोपिश लेखकहरूले गरेजस्तै शपथले हामीलाई परमेश्वरको व्यवस्थाद्वारा निर्देशित नैतिक कर्तव्यहरूमा बाँध्न सक्दैन, किनकि हाम्रो भाकलले कुनै पनि दायित्व थप्न सक्दैन । उनको कानून स्पष्ट रूपमा बेतुका छ । यो धर्मशास्त्र र मानवजातिको सामान्य भावनाको समान रूपमा विपरीत छ । परमेश्वरको व्यवस्था बाध्य छ; यो प्राथमिक दायित्व हो । तर भाकल पनि बाध्य हुन्छ, यो माध्यमिक दायित्व हो । र अधीनस्थ चीजहरू एकअर्काको विरोध गर्दैनन् । भाकलको प्रदर्शन बारम्बार र कडाईका साथ परमेश्वरको वचनमा आज्ञा गरिएको छ । मोशा भन्छन्, 'तिमीले परमप्रभु आफ्ना परमेश्वरको निम्ति भाकल गर्नु भने, त्यो पूरा गर्न ढिलो नगर । किनभने परमप्रभु तिमीहरूका परमेश्वरले तिमीहरूबाट निश्चय नै यो माग गर्नुहुनेछ । र यो तिमीमा पाप हुनेछ' (व्यवस्था २३:२१; उपदेशक ५:४; भजनसंग्रह ५०:१४; ७६:११ पनि हेर्नुहोस्) ।



## अध्याय २३

### नागरिक न्यायीक अगुवाहरू

### (THE CIVIL MAGISTRATE)

#### खण्ड १

परमेश्वर सर्वोच्चका प्रभु र सारा संसारको राजा हुनुहुन्छ, जसले आफ्नो अधीनमा नागरिक न्यायीक अगुवाहरू राखेर ख्रीष्टियहरूको बिचमा नियुक्ति गर्नुभएको छ ताकि आफ्नो महिमा र विस्वासीहरूको भलाई होस् । यो यहीँ उद्देश्यको निम्ति हो कि, उहाँले तिनीहरूलाई तरवारको शक्तिका साथ सुसज्जित पार्नु भएको छ जसद्वारा तिनीहरूले भलाईको रक्षा गर्छन् र त्यसको निम्ति प्रोत्साहन दिन्छन् तर दुष्ट काम गर्नेहरूलाई दण्ड दिने गर्छन् ।

(रोमी १३:१,२,३,४; १ पत्रुस. २:१३, १४)

#### खण्ड २

ख्रीष्टियनहरूलाई पनि सरकारी कर्मचारीको पद ग्रहण र प्रशासन गर्नको लागि वैधानिक छ, जब यसमा बोलाइन्छ । यस पद तिनीहरूले आफ्नो देशको विधानलाई धर्म, न्याय र शान्ति फैलाउनको निम्ति प्रयोग गर्नु पर्दछ । सही कानून अनुसार प्रत्येक राष्ट्रमण्डलको प्रबन्धन तिनीहरूले विशेष गरी राख्नुपर्छ । त्यसकारण यस उद्देश्य प्राप्तिको लागि तिनीहरूले वैधानिक रूपमा अब नयाँ नियम अन्तर्गत रहेर न्याय र आवश्यक अवसरहरूको लागि लड्न सक्छन् ।

(हितोपदेश ८:१५, १६; रोमी १३:१, २, ४; भजनसंग्रह २:१०, ११, १२; १ तिमोथी २:२; भजनसंग्रह ८:२, ४; २ शमूएल २३:३; १ पत्रुस २:१३; लूका ३:१४; रोमी १३:४; मत्ती ८:९, १०; प्रेरित १०:१, २; प्रका. १७:१४)

#### व्याख्या

पवित्र धर्मशास्त्र (बाइबल) एक सिद्ध 'विश्वास र आचरणको नियम' हुन् । तिनीहरूले प्रत्येक ठाउँ र सम्बन्धमा मानिसहरूको लागि, चाहे मण्डलीको सदस्यको रूपमा वा राष्ट्रमण्डलको शासकको रूपमा वा प्रजाको रूपमा जिम्मेवारीहरू तोकिएका छन् । ख्रीष्टियन सिद्धान्तको कुनै पनि सारांश



त्यसकारण जसले नागरिक शासकहरूको कर्तव्य प्रदर्शन गर्दै न विशेष गरी धर्म र ख्रीष्टको राज्यको सन्दर्भमा यी कुराहरू अत्यन्त दोषपूर्ण हुनेछ । यो विषय तदनुसार सबै सुधारवाद् मण्डलीहरूको विश्वासको सारमा एक प्रमुख स्थान ओगटेको छ र यी विश्वासको सारहरूको सामंजस्य यो चाखलाग्दो विषयमा पवित्र धर्मशास्त्रको सिद्धान्त न त अस्पष्ट छ न त 'बुद्धि गाहो' छ भन्ने एक बलियो अनुमानित प्रमाण हो ।

यो सत्य हो कि विभिन्न कालखण्डहरूमा सम्प्रदायहरू फैलिएका छन्, जसले सिद्धान्तहरूलाई विध्वंसक बनाएका छन् । सबै नागरिक प्रशासनको र विशेष गरी धर्मका मामिलाहरूमा नागरिक न्यायीक अगुवाहरूको सबै हस्तक्षेपको विरोधी सोह्रौं शताब्दीमा यस्ता डरलाग्दो हल्लाहरू मच्चाउने जर्मन एनाबप्तिहरूले 'ख्रीष्टको राज्यमा नागरिक न्यायीक अगुवाहरू बिल्कुलै बेकार थिए' भनी राखेका थिए । र मेनोद्वारा तिनीहरूका सिद्धान्तहरू परिमार्जन गरिसकेपछि पनि तिनीहरूले 'न त नागरिक शासकहरूलाई उनीहरूको कम्प्युनियनमा भर्ना गरे न त तिनीहरूका कुनै सदस्यहरूलाई नागरिक न्यायीक अगुवाको कार्यहरू गर्न अनुमति दिए' । उनीहरूले 'बुद्धिद्वारा बललाई हटाउने वैधानिकतालाई पनि इन्कार गरे र युद्धलाई सबै आकारमा गैर-ख्रीष्टियन र अन्यायपूर्ण' माने ।<sup>117</sup> वेस्टमिन्स्टर धर्मसभा बसिरहेको अवधिमा अंग्रेजी सम्प्रदायहरूले यस्तै भावनाहरू बोकेका थिए । त्यतिबेला निस्किएका धेरै घातक त्रुटिहरूमध्ये हामीले निम्न कुराहरू पाउँछौं: 'नागरिक अधिकारी हुनु ख्रीष्टियनको लागि वैधानिक होइन तर ख्रीष्टियन बनेपछि उसले आफ्नो नागरिक न्यायीक अगुवा राख्नुपर्छ, कि ख्रीष्टियनहरूका लागि लड्न र तिनीहरूको कानून र नागरिक स्वतन्त्रताको लागि हतियार उठाउन गैरकानूनी छ ।'<sup>118</sup> यो सबैलाई थाहा छ कि युद्धको वैधतालाई समाजले, साथीहरू वा केकरहरूले अझै पनि अस्वीकार गरेको छ ।

<sup>117</sup> मोशेमको उपदेशको इतिहास, सेन्ट, १६, खण्ड ३, भाग २, अध्याय ३. अध्याय ५, १६ ।

<sup>118</sup> एडवर्ड्स गंगरेना, भाग १, पृष्ठ २९, ३० ।

त्यस्ता विचारहरूको विरोधमा, हाम्रो विश्वासको स्वीकारले यी कुराहरू सिकाउँछः

१. त्यो नागरिक न्यायीक अगुवा वा नागरिक प्रशासन परमेश्वरको आज्ञा हो ।

२. नागरिक न्यायीक अगुवाहरू परमेश्वरको महिमाको अधीनमा जनहितको प्रवर्द्धनको लागि नियुक्त गरिएका छन् ।

३. ख्रीष्टियनहरूले कानुनी रूपमा नागरिक न्यायीक अगुवाको पद स्वीकार गर्न सक्छन् ।

४. नागरिक न्यायीक अगुवाहरूले धार्मिकताका साथै शान्ति र न्याय कायम राख्नुपर्छ ।

५. कि उनीहरूले कानुनी रूपमा अब नयाँ नियम अन्तर्गत उचित र आवश्यक अवसरहरूमा युद्ध गर्न सक्छन् ।

१. नागरिक न्यायीक अगुवा वा नागरिक प्रशासन परमेश्वरको आज्ञा हो । धेरै प्रतिष्ठित लेखकहरूले प्रशासन सामाजिक संकुचिततामा स्थापित भएको अनुमान गरेका छन् तर प्रशासन परमेश्वरको इच्छामा स्थापित हुन्छ भन्ने कुरा सामान्य रूपमा मानिएको छ ।<sup>119</sup> जब नागरिक न्यायीक अगुवाहरू ईश्वरीय संस्था हो भनी दाबी गरिन्छ, यसको मतलब यो सुसमाचार मन्त्रालयको कार्यालय जस्तै प्रत्यक्ष र व्यक्त ईश्वरीय नियुक्ति हो भन्ने होइन । त्यो प्रशासन परमेश्वरको इच्छामा स्वीकार्य छ भन्दा बढी उद्देश्य छैन । मानवजातिको सुखको प्रवर्द्धन होस् भन्ने उहाँको इच्छा हो । तर उनीहरूको खुशीको लागि प्रशासन अपरिहार्य छ-शान्ति र व्यवस्थाको संरक्षण, जीवन, स्वतन्त्रता र सम्पत्तिको सुरक्षाको लागि होइन, यो सामाजिक राज्यमा कुनै पनि उल्लेखनीय संख्यामा मानव जातिको अस्तित्वको लागि आवश्यक छ । कटौती मूलतः पछ्याउँछ, कि यो परमेश्वरको इच्छा हो कि प्रशासन अवस्थित हुनुपर्छ र कारणको यो कटौती एक प्रेरितको स्पष्ट घोषणाद्वारा पर्याप्त रूपमा पुष्टि हुन्छ, 'परमेश्वरको बाहेक अरू कुनै शक्ति छैन; शक्तिहरू जो

---

<sup>119</sup> सरकारको जगको रूपमा एक सामाजिक सम्झौताको लागि अनुरोध गर्नेहरूमध्ये लोकेको आदरणीय नाम निर्दिष्ट गर्न सकिन्छ र विपरित विचारको वकालत गर्नेहरूमध्ये हामीले पालेलाई 'नैतिक र राजनीतिक दर्शन', पुस्तक ४, अध्याय ३ लाई र ड्वाइटलाई (सेर ११३) सन्दर्भ गर्न सक्छौं ।

परमेश्वरद्वारा नियुक्त छन् । त्यसैले जसले शक्तिको विरोध गर्छ, उसले परमेश्वरको नियमको विरोध गर्छ' (रोमी १३:१, २) । यो देख्न सकिन्छ, कि नागरिक न्यायीक अगुवा संसारको नैतिक राज्यपालको रूपमा परमेश्वरद्वारा स्थापित गरिएको थियो र मध्यस्थको रूपमा ख्रीष्टबाट व्युत्पन्न गरिएको होइन । यसले नागरिक र मण्डलीको शक्तिहरू बिचको महत्त्वपूर्ण भिन्नता बनाउँछ ।

राष्ट्रका राजाले नागरिक शक्ति स्थापना गरेका छन्; सन्तहरूको राजाले मण्डलीको शक्ति स्थापना गर्नुभएको छ । मेरो मतलब, सर्वोच्च परमेश्वर स्वर्ग र पृथ्वीको मालिक जसले आफ्नै हातको कारीगरीमा सार्वभौमिकता प्रयोग गर्दछ र त्यसरी नै सम्पूर्ण मानवजातिमाथि नागरिक न्यायीक अगुवाहरूलाई पृथ्वीमा देवताहरूको रूपमा आफ्नो सट्टामा नियुक्त गरेको छ तर येशू ख्रीष्ट, मध्यस्थ र मण्डलीको राजाको रूपमा जसलाई उहाँका पिताले सियोनको आफ्नो पवित्र पर्वतमा (भजनसंग्रह २:६) सदाको लागि याकूबको घरमा शासन गर्न स्थापना गर्नुभएको छ (लूका १:३३), जसले उनको काँधमा दाऊदको घरको साँचो (यशैया २२:२२), मण्डली अफिसरहरूको हातमा एक मण्डलीको शक्ति र प्रशासन स्थापना गरिएको छ, जसलाई उसको नाममा उहाँले पठाउनुहुन्छ ।<sup>120</sup>

यो थप टिप्पणी गर्न सकिन्छ कि, यद्यपि परमेश्वरले नागरिक प्रशासनको स्थापना गर्नुभएको छ तर उहाँले सबै समुदायहरूलाई अनिवार्य रूपमा कुनै एक प्रकारको प्रशासनको रूपमा आज्ञा गर्नुभएको छैन, उसले धेरै देशहरूमा आफूलाई उपयुक्त ठानेको रूप छनोट गर्न स्वतन्त्र छोडेको छ । र यस सन्दर्भमा प्रेरित पत्रसले यसलाई 'मानिसको आज्ञा' भनेका छन् (१ पत्रुस २:१३) ।

२. नागरिक न्यायीक अगुवाहरू परमेश्वरको महिमाको अधीनमा जनहितको प्रवर्द्धनका लागि नियुक्त गरिएका छन् । नागरिक न्यायीक अगुवाहरूलाई 'असल कुराका लागि परमेश्वरका सेवकहरू' भनिन्छ (रोमी १३:४) । तिनीहरू आफ्नो

---

<sup>120</sup> जर्ज गिलेस्पी, आरोनको रोड, पृष्ठ १८५ ।

सम्मान र फाइदाको लागि होइन तर समाजको हितलाई बढावा दिनको लागि सम्मान र शक्तिको साथ लगानी गरिन्छ; विशेष गरी 'खराब काम गर्नेहरूको दण्डको लागि र राम्रो गर्नेहरूको प्रशंसाको लागि' हो । यो नागरिक प्रशासनको डिजाइन भएको हुनाले यो अन्त्य कुनै न कुनै रूपमा सबैभन्दा खराब प्रशासनहरूले पनि हासिल गरेको हुन्छ । तर जब यो डिजाइनलाई व्यवस्थित र कुख्यात रूपमा बेवास्ता गरिन्छ-जब शासकहरूका बानी बसाल्ने तानाशाह बन्छन्, जब राष्ट्रको स्वतन्त्रता र विशेषाधिकारहरूमाथि आक्रमण गर्छन् र उल्टाउँछन् - शासकहरूलाई खराबीको उपचार गर्ने अधिकार हुनुपर्दछ । यो साँचो स्वतन्त्रताको लागि आवश्यक सिद्धान्त हो र यो क्रान्तिमा हाम्रो आफ्नै देशमा कार्य गरिएको थियो ।

३. ख्रीष्टियनहरूले कानुनी रूपमा नागरिक न्यायीक अगुवाको पद स्वीकार गर्न सक्छन् । यो प्रश्न गर्न सकिदैन कि, पहिलेको व्यवस्था अन्तर्गत दाऊद, योशियाह र हिजकियाह जस्ता धेरै धर्मी मानिसहरूले ईश्वरीय अनुमोदनको साथ यो पद प्रयोग गरे । त्यहाँ धेरै भविष्यवाणीहरू पनि छन् जसले स्पष्ट रूपमा यो कार्यलाई नयाँ नियमको व्यवस्था अन्तर्गत ख्रीष्टियनहरूले कार्यान्वयन गर्नुपर्छ भनेर जानकारी दिन्छ (यशैया ४४:२३; भजनसंग्रह ७२:१०, ११) । जसले ख्रीष्टियनहरूलाई यस्तो पद वहन गर्न गैरकानूनी ठान्छन्, तिनीहरूले मुख्यतया ख्रीष्टको उदाहरण (लूका १२:१४) र उहाँका चेलाहरूलाई गरेको घोषणामा (मत्ती २०:२५, २६) आफ्नो धारणा राख्छन् । तर यद्यपि ख्रीष्ट अस्थायी प्रभुत्व प्रयोग गर्न आउनुभएन र यद्यपि उहाँले महत्वाकांक्षी स्वभावलाई दमन गर्नुभयो जुन त्यसपछि उहाँका प्रेरितहरू माझ प्रकट भयो र तिनीहरूलाई र सुसमाचारका सेवकहरूलाई यस्तो पद धारण गर्नबाट रोकिनुभयो, यसले सबै ख्रीष्टियनहरूलाई बहिष्कार गर्दैन । त्यो कार्य कार्यान्वयन गर्न सक्छन् । यदि ख्रीष्टियनहरूले नागरिक न्यायीक अगुवाको पद स्वीकार गर्न गैरकानूनी भएमा यो पछ्याउनेछ, कि ख्रीष्टियन देशहरूमा कुनै पनि नागरिक न्यायीक अगुवा हुनु हुँदैन-जसले तिनीहरूलाई अराजकता र विघटनमा समावेश गर्दछ -अन्यथा जो नागरिक

न्यायीक अगुवाहरू ख्रीष्टियन होइनन् । तिनीहरू बिच स्थापित होस् र यो बेतुकापन कसले बुझ्दैन ?<sup>121</sup>

४. ख्रीष्टियन नागरिक न्यायीक अगुवाहरूले धार्मिकता साथै न्याय र शान्ति कायम राख्नुपर्छ । प्रेरितले आग्रह गर्छन्, कि ख्रीष्टियनहरूद्वारा प्रार्थनाहरू 'राजाहरू र अख्तियारमा भएका सबैका लागि; ताकि हामी सबै भक्ति र इमानदारीमा शान्त र शान्तिमय जीवन बिताउन सकौं' (२ तिमोथी २:१) ।

ख्रीष्टियनहरू यहाँ केको लागि प्रार्थना गर्न आएका छन्, कि नागरिक न्यायीक अगुवाहरू उनीहरूको अन्त्यको रूपमा बढावा दिन बाध्य हुनुपर्छ र यो केवल 'शान्त र शान्तिमय जीवन' होइन तर 'सम्पूर्ण भक्ति र इमानदारीमा' शासकहरू, तिनीहरूको आधिकारिक क्षमतामा इमानदारी भन्दा बढी ईश्वरभक्तिमा उदासीन हुन सक्दैनन्; दुवैलाई तिनीहरूद्वारा गनिने र बढावा दिइनेछ । (एफ्रा ६:८-१०) ।

५. ख्रीष्टियन नागरिक न्यायीक अगुवाहरूले कानुनी रूपमा अब नयाँ नियम अन्तर्गत उचित र आवश्यक अवसरहरूमा युद्ध गर्न सक्छन् । युद्धलाई महान् दुष्ट मानिन्छ तर संसारको वर्तमान अवस्थामा यो कहिलेकाहीँ आवश्यक हुन्छ । यदि कुनै राष्ट्रले युद्ध पूर्णतया गैरकानुनी छ भन्ने सिद्धान्तलाई अपनाउने र कार्य गर्ने हो भने, यो चाँडै आफ्नो महत्वाकांक्षी छिमेकीहरूको शिकार बन्नेछ । पुरानो नियम अन्तर्गत युद्धहरू स्पष्ट आज्ञाद्वारा र परमेश्वरको अनुमोदनद्वारा गरिएको थियो तर उहाँले नैतिक रूपमा गलत कुरालाई कहिल्यै आज्ञा दिन र अनुमोदन गर्न सक्नुभएन । नयाँ नियममा पनि त्यहाँ विभिन्न परिस्थितिहरू छन् जसले युद्ध लड्ने नागरिक न्यायीक अगुवाहरू र हतियार बोक्ने ख्रीष्टियनहरूको वैधतालाई स्वीकार गर्दछ । जब सिपाहीहरूले यूहन्नालाई उनीहरूले के गर्नुपर्छ भनेर सोधे, उहाँले तिनीहरूलाई भन्नुभयो, 'कसैलाई हिंसा नगर, न त कसैलाई झूटो आरोप

<sup>121</sup> क्यालिभन्स इन्स्टिट्युट, पुस्तक ४, अध्याय २०, खण्ड ४, ५. डोड्जिज लेक्चर्स, भोल्युम २, पृष्ठ २५३ ।

लगाउनु' तर उहाँले तिनीहरूलाई आफ्नो पेशा त्याग्न आदेश दिएन, गैरकानूनी रूपमा यसको विपरित, 'आफ्नो ज्यालामा सन्तुष्ट हुनुहोस्' भनी उहाँले थपेको उपदेशले उनीहरूलाई तिनीहरूको अवस्थामा जारी राख्नुपर्छ भनेर मानेको थियो (लूका ३:१४) । ख्रीष्टियन मण्डलीमा ग्रहण गरिएको पहिलो गैरयहूदी धर्मान्तरित एक युग थिए तर पत्रुसले उसलाई बत्तिस्मा दिँदा रोमी सेनामा आफ्नो अवस्था त्याग्न आवश्यक थिएन (प्रेरित १०) । युद्ध न्यायोचित हुन सक्ने धेरै केसहरू निर्धारण गर्न यहाँ स्थान बाहिर हुनेछ, तथापि यो सामान्यतया भन्न सकिन्छ कि आक्रामक युद्धहरू वा महत्वाकांक्षा वा सांसारिक उत्थानको दृष्टिकोणलाई सन्तुष्ट पार्नका लागि गरिएका युद्धहरू जायज हुन सक्दैनन् तर त्यो रक्षात्मक युद्धहरू वा जुन तिनीहरूको पहिलो अवसरको रूपमा रक्षात्मक छन्, यद्यपि तिनीहरूको प्रगतिमा तिनीहरू प्रायः आपत्तिजनक हुनुपर्दछ र वैधानिक छन् ।

### खण्ड ३

नागरिक न्यायिक अगुवाहरू (मण्डली भन्दा बाहिरका) आफैँले वचन प्रचार र विधिको सञ्चालनलाई निर्देशित गर्नुहुँदैन । न त स्वर्गीय राज्यका साचाँहरू नै आफ्नो अधिनमा राख्नु हुन्छ । त्यो भन्दा पनि ज्यादा उनीहरूले विश्वासको सन्दर्भमा केही हस्तक्षेप गर्नुहुँदैन । तर सुसारे बुबाहरू भएको नाताले हाम्रो प्रभुको मण्डलीलाई व्यवस्था मिलाउनु, मण्डलीमा एकता र शान्ति कायम राख्नु, ईश्वरनिन्दाहरूबाट परमेश्वरको सत्यतालाई शुद्ध र पूर्ण राख्नु उनीहरूको कर्तव्य पनि हो । गलत शिक्षाहरूलाई दबाब दिनु, उपासना र अनुशासनमा हुने सबै दुष्टता र दुरूपयोगहरूबाट रोक्नु वा सुधार गर्नु र परमेश्वरका सबै विधिवत नियमहरूलाई व्यवस्थित, प्रशासित र अवलोकन गर्ने काम मण्डलीका अगुवाहरूले गर्दछन् जुन काममा देशको कानुनले हस्तक्षेप गर्नु हुँदैन । सबै मानिसको व्यक्तित्व र असल नामको रक्षा गर्नु नागरिक प्रशासनको दायित्व हो । यो यस्तो प्रभावकारिताले गरिनुपर्छ कि धर्म वा विधर्मको निहुँमा कुनै पनि व्यक्तिले अपमान, हिँसा, भेदभाव वा चोट सहने हुनुहुँदैन । साथै धार्मिक उपासना

र धर्मसभा कसैको हस्तक्षेप र बाधा विना सन्चालन हुनलाई पनि नागरिक प्रशासनले जिम्मेवारी लिनु पर्दछ । यी सभामा जे पनि छलफलहरू गरिन्छ त्यो सबै परमेश्वरको बुद्धि र शक्ति अनुसार हुनुपर्दछ ।

(२ इति २६:१८, मती १८:१७, मती १६:१९; १ कोरिन्थी १२:२८, २९; एफिसी ४:११, १२; १ कोरिन्थी ४:१, २; रोमी १०:१५; हिब्रू ५:४; यशैया ४९:२३; भजनसंग्रह १२२:९; एजा ७:२३, २५, २६, २७, २८; लेवी २४:१६; व्यवस्था १३:५, ६, १२; १ राजा १८:४; १ इतिहास १३:१ देखि ९; २ राजा २३:१ देखि २६; २ इतिहास ३४:३३; २ इतिहास १५:१२, १३; २ इतिहास १९:८, ९, १०, ११; २ इतिहास २९, ३०; मती २:४, ५)

## व्याख्या

यस खण्डमा स्पष्ट रूपमा हाम्रो विश्वासको सारका लेखकहरूको उद्देश्य इरास्टियन र साम्प्रदायिक सिद्धान्तहरू विरुद्ध समान रूपमा रक्षा गर्नु थियो । इरास्टियन सिद्धान्तहरूको विरोधमा जसको अनुसार मण्डलीको प्रशासन र अनुशासन नागरिक न्यायीक अगुवाहरूमा समर्पित छ, उनीहरूले घोषणा गर्छन् कि नागरिक न्यायीक अगुवाको शब्द र संस्कारको प्रशासनको प्रबन्ध वा प्रशासनको कुनै पनि भाग मण्डलीले लिन सक्दैन । तर जब तिनीहरू नागरिक न्यायीक अगुवालाई मण्डलीमा सबै मन्त्री वा न्यायिक शक्ति अस्वीकार गर्छन्, इरास्टियनहरूको विपक्षमा तापनि अन्य चरमहरूबाट जोगाउनु, तिनीहरूले त्यस युगका सम्प्रदायहरूको विरोधमा दाबी गर्छन्, कि यो उसको कर्तव्य हो । मण्डलीको भलाइको लागि र साँचो धर्मको हितको उन्नतिको लागि उहाँलाई सक्षम हरेक तरिकामा प्रभाव र अधिकार यो केहि हदसम्म उल्लेखनीय छ कि धर्म, मण्डली र राज्य बिचको सम्बन्धको बारेमा नागरिक न्यायीक अगुवाको

शक्तिको सन्दर्भमा सबैभन्दा विपरीत दृष्टिकोण राख्ने पक्षहरूले नागरिक न्यायीक अगुवाहरूलाई नियन्त्रण गर्ने शक्तिको रूपमा हाम्रो विश्वासको सारको यस खण्डलाई प्रतिनिधित्व गर्न सहमत भएका छन् । मण्डली, नागरिक अदालतहरूको हालैका हस्तक्षेपहरूका रक्षकहरूले कडा रूपमा चर्चित मुद्दाहरूमा अब व्यवस्थापिका राज्यद्वारा समानता भएका यी हस्तक्षेपहरूलाई स्वीकृत गर्दै यस खण्डमा अपील गरेका छन् । अर्कोतर्फ, धर्मका सबै नागरिक प्रतिष्ठानहरूका विरोधीहरूले यस खण्डमा समान निर्माण राखेका छन् र यसले

नागरिक न्यायीक अगुवाहरूलाई मण्डलीमा र त्यसमाथि इरास्टियन शक्ति प्रदान गरेको आरोप लगाएका छन् ।

‘यो यदि साँचो हो भने, यो धेरै अनौठो हुनेछ, यसलाई संकलित गर्ने सभाले जसको संरक्षणमा बसेको परिषदसँग यही दावीको विरुद्धमा विवादमा संलग्न भएको विचार गर्दै र यो राज्यलाई त्यो शक्ति स्वीकार गर्न तिनीहरूको स्थिर अस्वीकारको कारण (जसमा उनीहरूलाई प्रेस्बिटेरियनहरूको सम्पूर्ण निकायले समर्थन गरेको थियो), इङ्गल्याण्डमा प्रिस्बिटेरीहरू र सिनोडहरूको निर्माणलाई निलम्बित गरियो ।’<sup>122</sup>

यस महत्त्वपूर्ण तथ्यबाट स्वतन्त्र रूपमा अभियोग हटाउन पर्याप्त भन्दा बढी विश्वासको सारबाट धेरै घोषणाहरू थप्न सजिलो हुनेछ । यी घोषणाहरू पछि हाम्रो विचारमा आउनेछन् र वर्तमानमा हामी केवल टिप्पणी गर्छौं, कि विश्वासको सार आफैँसँग अनुरूप हुनुपर्दछ र यदि यस खण्डमा केही पृथक वाक्यांशहरू मण्डलीको स्वतन्त्रता र स्वतन्त्रताको लागि प्रतिकूल निर्माणको स्वीकार गर्न सकिन्छ तर यदि यी वाक्यांशहरू मण्डलीको स्वतन्त्रता र एकमात्र स्वतन्त्रताको सम्मान गर्ने अन्य स्पष्ट घोषणाहरूसँग मेल खाने व्याख्याको लागि संवेदनशील छन् भने यसमा ख्रीष्टको नेतृत्व, त्यो व्याख्या पक्कै पनि तिनीहरूको वास्तविक र अभिप्रेत आयातको रूपमा प्राप्त हुनुपर्छ ।

यस खण्डका धेरै उपधाराहरू व्याख्या गर्न अगाडि बढ्नु अघि, यो केहि सामान्य टिप्पणीहरू प्रस्ताव गर्न उपयुक्त हुनेछ ।

पहिलो स्थानमा यो देख्न सकिन्छ कि यहाँ नागरिक न्यायीक अगुवाहरू भन्नाले राज्य वा राष्ट्रको सर्वोच्च नागरिक शक्ति हो । विश्वासको सारमा र सामान्यतया धर्मशास्त्रीय लेखनमा नागरिक न्यायीक अगुवाहरू भनेको सार्वभौम होइन, एकलै

---

<sup>122</sup> एमक्रीका परिशिष्ट, पृष्ठ १३८ ।



र विशेष रूपमा काम गर्ने तर देशको प्रशासन वा राष्ट्रिय कानूनहरू बनाउन र राष्ट्रिय उपायहरू विनियमित गर्ने अधिकार भएको शक्ति हो ।

दोस्रो स्थानमा यो निर्विवाद छ कि यहाँ कबुलीले नागरिक न्यायीक अगुवाहरूको कर्तव्यको सम्मान गर्न सिकाएको कुरा मजिस्ट्रेटको रूपमा उहाँको हो; किनकि यसमा भनिएको छ, 'उहाँसँग अख्तियार छ' उहाँलाई के भनिएको छ । उसले यहाँ आफूलाई तोकिएको कर्तव्य निर्वाह गर्नु पर्छ, उहाँको सल्लाह र उदाहरणले मात्र होइन, एक उच्च स्थानमा राखिएको ख्रीष्टियनको रूपमा तर नागरिक न्यायीक अगुवाको रूपमा उसको आधिकारिक अधिकार र प्रभावद्वारा हुन्छ ।

तर तेस्रो स्थानमा यो कम स्पष्ट छैन कि यहाँ हाम्रो विश्वासको सारले त्यस्तो नागरिक न्यायीक अगुवाहरूको कुरा गरेको छ जुन एक ख्रीष्टियन पनि हो, साँचो धर्मको पेशा बनाउँदै, ख्रीष्टियन नागरिक न्यायीक अगुवाबाहेक अरू कसैले यहाँ नागरिक न्यायीक अगुवालाई उल्लेख गरिएका कामहरू गर्न सक्छ भनी मान्नु, विश्वासको सारमा अङ्कित गर्न नसकिने मूर्खता हो ।

चौथो स्थानमा हाम्रो विश्वासको स्वीकारले यहाँ सिकाउँछ, कि धर्मको उन्नति र ख्रीष्टको मण्डलीको चासोको प्रवर्द्धन, ख्रीष्टियन नागरिक न्यायीक अगुवाहरूको आधिकारिक कर्तव्यको महत्त्वपूर्ण भाग हो । यद्यपि नागरिक शासनको उचित र तत्काल अन्त्य परमेश्वरको महिमाको अधीनमा मानिसहरूको अस्थायी भलाइ हो तर धर्मको उन्नति भनेको एक अन्त्य हो जुन नागरिक शासकहरूले आफ्नो नागरिक अधिकारको प्रयोगमा, लक्ष्य गर्न बाध्य छन्, किनभने तिनीहरूको प्रशासनको यो प्रत्यक्ष अन्त्य पनि धर्मको सहायताबिना प्राप्त गर्न सकिँदैन । यद्यपि नागरिक न्यायीक अगुवाहरूको आधार प्राकृतिक सिद्धान्तहरूमा छ, तैपनि यसले प्रकृतिको नियमबाट नागरिक शासकहरूको रूपमा उनीहरूसँग भएको शक्तिको सञ्चालनको क्षेत्रलाई ठूलो बनाउँछ । त्यो व्यवस्थाले परमेश्वरको नैतिक प्रशासनका विषयहरूलाई संयुक्त रूपमा र अलग-अलग रूपमा अंगालो लगाउन र घटाउनको लागि बाँध्छ जुन परमेश्वरले उनीहरूको विश्वास र कर्तव्यको नियमको रूपमा प्रकट गर्न खुशी हुनुहुन्छ ।

त्यसकारण राष्ट्रहरू र तिनीहरूका शासकहरू, जब ईश्वरीय प्रकाशको पक्षमा हुन्छन्, तिनीहरूको सार्वजनिक अनुहार साँचो धर्मलाई दिनु पर्छ; तिनीहरूको नागरिक संविधानबाट यो असंगत सबै कुरा हटाउने वा यसको प्रगतिलाई रोक्ने झुकाव आफ्नो कर्तव्य निर्वाहमा यसका कार्यकर्ताहरूलाई समर्थन र संरक्षण गर्ने र प्रदान गर्नुहोस्, प्रत्येक तरिकामा तिनीहरूलाई सक्षम भइ यसको सलामी प्रभाव मुक्त पाठ्यक्रम छ र समाजका सबै आदेश र विभागहरू मार्फत फैलिएको छ । हाम्रो विश्वासका स्वीकारका लेखकहरूले यो सिद्धान्त आत्मसात गरेका थिएनन्, कि नागरिक न्यायीक अगुवाहरूको अख्तियारको प्रयोग मानिसहरूको धर्मनिरपेक्ष मामिलाहरूमा सीमित हुनुपर्छ र यो उसको कर्तव्यको अंश होइन, उसको आधिकारिक क्षमतामा प्रवर्द्धनमा लक्ष्य राख्नु । साँचो धर्म 'पक्कै पनि,' वेस्टमिन्स्टर धर्मसभाका एक प्रख्यात सदस्यले भने, 'त्यहाँ धेरै शक्ति र अधिकार छ, जुन परमेश्वरको वचनद्वारा र सुधारित मण्डलीहरूको विश्वासको स्वीकारोक्तिद्वारा, दुवै धर्मको मामिलामा ख्रीष्टियन नागरिक न्यायीक अगुवाको हो ।'<sup>123</sup>

तर जब हाम्रो विश्वासको सारले निर्विवाद रूपमा नागरिक न्यायीक अगुवाहरूलाई धर्म र ख्रीष्टको मण्डलीको बारेमा केही गर्नको लागि अधिकृत छ भनेर सिकाउँछ तर पनि यसले यी मामिलाहरूमा आफ्नो अधिकारको प्रयोगमा केही प्रतिबन्धहरू र सीमितताहरू राख्छ ।

हाम्रो स्वीकारोक्ति अनुसार नागरिक न्यायीक अगुवाहरूले मण्डलीमा प्रभुत्वको सर्वोच्चता मान्नु हुँदैन; किनकि 'मण्डलीको अरू कोही शिर छैन तर प्रभु येशू ख्रीष्ट मात्र हुनुहुन्छ' (अध्याय २५, खण्ड ६) । उसले उनको आन्तरिक प्रशासनमा हस्तक्षेप गर्नु हुँदैन, किनभने 'प्रभु येशूले आफ्नो मण्डलीको राजा र प्रमुखको रूपमा त्यहाँ नागरिक न्यायीक अगुवाहरूभन्दा फरक मण्डली-अधिकारीहरूको हातमा प्रशासन नियुक्त गर्नुभएको छ' र 'यी अधिकारीहरूलाई स्वर्गको राज्यका साँचोहरू समर्पित गर्नुभएको छ' (अध्याय ३०, खण्ड १, २) । उसले नागरिक न्यायीक अगुवाको रूपमा आफूलाई साँचो वा झूटो धर्मको

<sup>123</sup> जर्ज गिलेस्पी, आरोनको रड, पृष्ठ, १८१ ।

सार्वजनिक न्यायाधीशको रूपमा टिकाउन हुँदैन, ताकि विशुद्ध धार्मिक मामिलामा आफ्ना प्रजाहरूलाई आदेश दिन सकियोस् । किनभने 'विश्वास र अन्तस्करणका मुद्दाहरू निर्धारण गर्न यो धर्मसभा र परिषदहरूको सेवकाईसँग सम्बन्धित छ' (अध्याय ३१, खण्ड ३) ।

अब विचाराधीन खण्डको पहिलो अनुच्छेदमा मण्डलीको सन्दर्भमा नागरिक न्यायीक अगुवाहरूको शक्तिको अर्को महत्त्वपूर्ण सीमा छ । यो व्यक्त गरिएको छ कि उसले आफ्नो आराधनाको नियमहरूको प्रशासन आफैंमा लिन सक्दैन, 'उहाँले वचन र विधि वा संस्कारको प्रशासन आफैंलाई मात्र सक्नुहुन्न ।' न त उसले प्रशासनको प्रशासन र अनुशासन आफैंमा लिन सक्छ । मण्डली, 'उसले स्वर्गको राज्यको साँचोको शक्ति आफैंलाई मात्र सक्दैन' । कुञ्जीहरू, सबैभन्दा व्यापक अर्थमा सम्पूर्ण मण्डलीको शक्ति समावेश गर्दछ, तरवार वा नागरिक शक्तिबाट भिन्नतामा छ ।<sup>124</sup> तर 'साँचोको शक्ति', यसको अधिक सीमित अर्थमा लिइएको छ, यो यहाँ हुनुपर्छ, जहाँ यो वचन र विधि वा संस्कारको प्रशासनबाट अलग छ, केवल प्रशासनको सामान्य शक्ति, मामिलाहरूको प्रशासन मण्डलीको र विशेष गरी आज्ञा र येशु ख्रीष्टको मण्डलीमा मानिसहरूको प्रवेश र मण्डलीको निन्दाहरूको प्रहार र विश्रामको रूपमा उठ्ने सबै प्रश्नहरूको आधिकारिक र न्यायिक रूपमा निर्धारण गर्ने अधिकार छ ।<sup>125</sup>

यो मात्र सीमित प्रतिबन्ध होइन, नागरिक न्यायीक अगुवाहरूको अधिकारमा हालको खण्डमा छ । यो पनि स्पष्ट रूपमा सूचित गरिएको छ, कि उहाँलाई सुम्पिएको कर्तव्यको कार्यान्वयनमा उनीहरू परमेश्वरको वचनद्वारा विनियमित हुनुपर्छ । उनीहरूले स्वेच्छाचारी काम गर्नु हुँदैन तर परमेश्वरको वचनको स्तरद्वारा निर्देशित हुनुपर्छ । यहाँ उनीहरूलाई तोकिएको कार्यहरूको एउटा महत्त्वपूर्ण शाखाको सन्दर्भमा-जुन परिषदसँग सम्बन्धित छ-यो व्यक्त गरिएको छ, कि उसले 'तिनीहरूमा जे व्यवहार हुन्छ त्यो परमेश्वरको बुद्धि अनुसार होस्'

<sup>124</sup> नागरिक शक्तिलाई तरवारको शक्ति भनिन्छ, र अर्कोलाई (चर्चको शक्ति), कुञ्जीहरूको शक्ति - अनुशासनको दोस्रो पुस्तक, अध्याय १)

<sup>125</sup> कन्फेशन अफ फेथको तेईसौं अध्यायमा कनिङ्गमको टिप्पणी, पृष्ठ १२ ।

भनेर देख्नुपर्दछ, जसरी परमेश्वरको मन उहाँको वचनमा प्रकट भएको छ, यसरी स्पष्ट रूपमा उहाँलाई नियमको रूपमा तोकिएको छ, जसरी यो परिषदका साधारण सदस्यहरूका लागि हो ।<sup>126</sup> यो सिद्धान्त पहिलेका समयका इरास्टियनहरूले स्वीकार गरेका थिए; किनभने तिनीहरूले आफ्ना विपक्षीहरूलाई स्वीकार गरे, 'कि ख्रीष्टियन नागरिक न्यायीक अगुवाहरू मण्डलीका कारणहरू र धर्मका मामिलाहरूको आदेश र निपटारामा परमेश्वरको वचनको नियमको नजिक रहन जोडिएको छ, कि उसले मण्डलीको धेरै कम र राज्यको मनमानी प्रशासन ग्रहण गर्न सक्दैन ।'<sup>127</sup>

यो थप गर्न सकिन्छ कि, हाम्रो विश्वासको सार अनुसार नागरिक न्यायीक अगुवाहरूले आफ्नो आधिकारिक हैसियतमा 'प्रत्येक राष्ट्रमण्डलको स्वस्थ कानून अनुसार' कार्य गर्न बाध्य छन् (सेक्ट २) । अब जसरी हाम्रो विश्वासको स्वीकारोक्ति परमेश्वरको वचनमा आधारित छ, त्यसरी नै यो हाम्रो विधान-पुस्तकमा प्रतिबिम्बित छ, त्यसकारण जब नागरिक शासकहरूले मण्डलीको मामिलामा उचित अधिकार क्षेत्र मान्छन्, जुन विश्वासको सारले उनीहरूलाई अस्वीकार गरेको छ, तिनीहरूको कार्यवाही एकैचोटि परमेश्वरको वचन र भूमिको कानूनसँग असंगत हुनुपर्छ ।

यी टिप्पणीहरूलाई ध्यानमा राख्दै मण्डलीको स्वतन्त्रता र स्वतन्त्रतासँग पूर्ण एकरूपतामा हाम्रो विश्वासको सारको यस खण्डलाई व्याख्या गर्न गाह्रो हुनेछैन । नागरिक न्यायीक अगुवाहरू यो घोषणा गरिएको छ, 'अधिकार छ र यो उसको कर्तव्य हो, आदेश लिनु' आदि । यसको मतलब यो होइन कि उसले यो प्रयास गर्न सक्ने सबै तरिकाहरूद्वारा निर्दिष्ट वस्तुहरू पूरा गर्न हो । परिचयात्मक खण्डमा यी मध्ये केहि सावधानीपूर्वक बाहेक छन् । यसको मतलब यो हुन सक्दैन कि उहाँसँग यी मामिलाहरूमा सही अधिकार क्षेत्र छ र न्याय र निर्धारण गर्ने अधिकार छ । आफ्नो लागि मात्र होइन तर अरूको आचरणको नियमनको लागि किनभने यो स्वर्गको राज्यको साँचोहरू हडप्नु हुनेछ । यसले केवल निर्दिष्ट

---

<sup>126</sup> आइबिड, पृष्ठ १५-१९ ।

<sup>127</sup> गिलेस्पी, आरोनको रोड, पृष्ठ १७३ ।

मामिलाहरू वस्तुहरू हुन् भनेर संकेत गर्न सक्छ जुन उसको हकदार छ र लक्ष्य गर्न बाध्य छ र मण्डलीको अधिकार क्षेत्रलाई आक्रमण नगरी उसलाई सक्षम भएको तरिकाले प्रभाव पार्न सक्छ ।

विश्वासको सारमा उल्लेख गरिएका वस्तुहरू प्रभाव पार्नका लागि नागरिक न्यायीक अगुवाले कानुनी रूपमा प्रयोग गर्न सक्ने निश्चित माध्यमहरू निर्दिष्ट गर्दछः 'जसको राम्रो प्रभावको लागि उहाँसँग परिषदहरू बोलाउने अधिकार छ ।' यसबाट यो अनुमान गर्न सकिँदैन कि मन्त्रीहरूलाई आफूसँग भेट्ने अधिकार छैन । नागरिक न्यायीक अगुवाहरूद्वारा बोलाइएकोबिना सभा र सम्मेलनहरू; किनकि अध्याय ३१ मा यो स्पष्ट रूपमा घोषणा गरिएको छ कि तिनीहरूसँग यस्तो शक्ति 'आफ्नो र तिनीहरूको कार्यालयको आधारमा' छ । स्कटल्याण्डको मण्डलीको महासभा वास्तवमा, यो धारणा थियो कि, अब उल्लेख गरिएको अध्यायमा, मण्डलीको विश्वासको सारको आफ्नै सम्मेलनहरू बोलाउने आन्तरिक शक्तिको सन्दर्भमा पर्याप्त रूपमा स्पष्ट छैन र तदनुसार उनीहरूको १६४७ को अधिनियममा जसद्वारा कबुली स्वीकृत गरिएको थियो, उनीहरूले स्पष्ट रूपमा घोषणा गर्छन् कि उनीहरूले यसको त्यो अंश बुझेका छन् 'केवल प्रशासनको बिन्दुमा बसोबास वा गठन नभएको किर्कहरूको मात्र' र त्यो स्पष्टीकरण अब हाम्रो अगाडिको खण्डमा समान रूपमा लागू हुनुपर्छ । त्यसोभए, हाम्रो स्वीकारोक्तिले नागरिक अगुवाहरूले सबै अवसरहरूमा र सबै परिस्थितिहरूमा वा कुनै पनि धार्मिक प्रकारको खराबीहरूलाई सच्याउन यो शक्ति प्रयोग गर्न सक्छ भनेर जोड दिँदैन । यो पर्याप्त छ कि त्यहाँ समय र परिस्थितिहरू हुन सक्छ जसमा उसले यो शक्तिको प्रयोग गर्न सक्छ । जब राष्ट्र र मण्डलीको अवस्था आक्रान्त हुन सक्छ र धार्मिक विकृतिका कारण यसको आघात ठूलो मात्रामा हुन सक्छ, उसले त्यस्तो कदम चाल्नु पक्कै पनि उच्च कर्तव्य हो, यदि उसले यो व्यवहारिक सल्लाह पाएको छ, भने र इङ्गल्याण्डको संसदले वेस्टमिन्स्टर विधानसभालाई बोलाएको बेलाको अवस्था त्यस्तै थियो ।

नागरिक न्यायीक अगुवाहरूलाई धर्मसभाहरू बोलाउने अधिकार छ भनी उल्लेख गरेपछि, यो थपिएको छ, 'तिनीहरूमा उपस्थित हुन र तिनीहरूमा जे लेनदेन हुन्छ, त्यो परमेश्वरको बुद्धि अनुसार होस्' ।

'यहाँ जोड दिनु पर्दैन कि यी शब्दहरू निष्पक्ष नागरिक न्यायीक अगुवाहरूले बोलाएको त्यस्ता धर्मसभाहरू बुझ्नुपर्छ, उहाँको उपस्थितिमा के उचित आपत्ति हुन सक्छ ? के उसले आफ्नो अधिराज्य भित्र कुनै पनि सार्वजनिक सभामा उपस्थित हुने अधिकार दाबी गर्न सक्दैन ?-के उहाँ तिनीहरूको कार्यवाही हेर्न, तिनीहरूको बाह्य शान्ति जोगाउन, तिनीहरूको गुनासोहरू समाधान गर्न वा तिनीहरूको ज्ञान वा सल्लाह लिनको लागि सभामा उपस्थित हुनुहुन्न ? तर यदि यो मानिन्छ कि उहाँको उपस्थिति तिनीहरूको कार्यवाहीलाई वैधता दिन आवश्यक छ र उहाँ तिनीहरूको बैठकको प्रेसको रूपमा वा तिनीहरूको छलफल र मतहरूको निर्देशकको रूपमा बस्नु भएको छ भने, म मात्र भन्न चाहन्छु, कबुली शब्दहरू प्रदान गर्दैन । प्रेस्बिटेरियनहरूको साझा सिद्धान्तहरू विशेष गरी स्कटल्यान्डका मण्डलीको प्रख्यात र प्रचलित सिद्धान्तहरूसँग पूर्णतया असंगत भएका त्यस्ता दावीहरूको अलिकति अनुहार हो । 'अनुच्छेदको अन्तिम उपधारा विरुद्धको आपत्तिको समान जवाफ दिन सकिन्छ । कुनै पनि ख्रीष्टियनले उसको स्थान जस्तोसुकै होस्, "जुनसुकै लेनदेन गरिएको छ भनेर प्रदान गर्नुहोस्", धर्मसभाहरूमा पनि "परमेश्वरको बुद्धि अनुसार होस् ?" यदि कुनै राष्ट्रको व्यवस्थापिका वा प्रशासनलाई धर्मको बारेमा विशेष चासो छ भने वा यदि त्यहाँ कुनै विशेष कर्तव्यहरू छन् जुन उनीहरूले त्यसको सम्मान गर्दै निर्वाह गर्नुपर्ने हुन्छ । विशेष गरी यदि उनीहरूसँग कुनै पनि अवस्थामा धर्मसभाहरू बोलाउने अधिकार छ भने, त्यसमा हुनु हुँदैन । यसका लागि उनीहरूलाई विशेष तरिकाले हेर्ने हो ? अब यसले तिनीहरूसँग कुनै पनि मण्डलीको शक्तिको स्वामित्वमा छन् वा तिनीहरूले साँचो र झूटो

धर्मको बारेमा सार्वजनिक निर्णय गर्छन् भन्ने संकेत गर्छ । तिनीहरूको निजी निर्णयले तिनीहरूलाई तिनीहरूको सार्वजनिक व्यवस्थापनमा यसका साथै अन्य धेरै विषयहरूमा नियमन गर्न पर्याप्त छ जसको बारेमा तिनीहरूले आफ्नो अधिकार प्रयोग गर्छन्, आफूलाई तिनीहरूको उचित न्यायकर्ताको रूपमा कायम नगरी, धेरै कला र विज्ञानहरूको मामलामा जसलाई तिनीहरूले संरक्षण र प्रोत्साहन गर्छन् । के ख्रीष्टियन शासकहरू, न्यायधिशहरू र नागरिक न्यायीक अगुवाहरूले आफैले "जे जे व्यवहार गर्छ" त्यो "परमेश्वरको मनको होस् ?" के यो एकदमै उपयुक्त छैन कि तिनीहरू सन्तुष्ट हुनुपर्छ, र तिनीहरूले हरेक उचित माध्यमबाट प्रदान गर्नुपर्छ कि धर्मसभाहरूको निर्धारणहरू परमेश्वरको बुद्धि अनुसार होस्, यदि तिनीहरू पछि तिनीहरूलाई वैधानिक बनाउन वा तिनीहरूको प्रयोग गर्ने हो भने सबै बाह्य अवरोधहरूलाई प्रभावकारी रूपमा हटाउने अधिकार; आफ्नो प्रजाको अन्तस्करणमा लाद नगरी तिनीहरूले गर्न सक्ने दुवै ठीक छ, के त्यहाँ तिनीहरूले प्रदान गर्न सक्ने विभिन्न तरिकाहरू छैनन् ? यहाँ भने अनुसार तिनीहरूको कार्यालयमा विदेशी शक्ति ग्रहण नगरी वा धर्मसभा वा मण्डलीको प्रशासनको उचित व्यवसायमा घुसपैठ नगरी ? तर यदि यस्तो मामिलाहरूमा उचित न्यायाधीशको रूपमा नागरिक न्यायीक अगुवाहरूले मण्डलीको सभाको विचार-विमर्शलाई नियन्त्रण गर्न-उनीहरूलाई उनीहरूका निर्णयहरू के हुनुपर्दछ भनेर तोक्न र निर्देशन दिनु हो भन्ने मानिन्छ भने वा कि, जब तिनीहरूले विचार-विमर्श गरे र निर्णय गरे, उसले तिनीहरूको निर्णयबाट पुनरावेदन प्राप्त गर्न सक्छ वा सम्पूर्णलाई आफ्नो न्यायाधिकरणमा ल्याउन सक्छ र तिनीहरूको सजायलाई समीक्षा गर्न, परिवर्तन गर्न र उल्टाउन सक्छ, मैले पहिलेको रूपमा मात्र भन्न चाहन्छु । विश्वासको स्वीकारले त्यस्ता दावीहरूलाई अलिकति पनि हैदैन, जुन प्रेस्बिटेरियनहरूका सामान्य सिद्धान्तहरूसँग पूर्णतया असंगत छन्,

विशेष गरी, स्कटल्याण्डको मण्डलीको चर्चित र स्वीकृत सिद्धान्तहरू र विवादहरूसँग छ ।<sup>128</sup>

## खण्ड ४

न्यायीक अगुवाहरूको लागि प्रार्थना गर्नु, तिनीहरूलाई सम्मान गर्नु, आदरसाथ करहरू तिर्नु र तिनीहरूको कानुनी आदेशहरू पालन गर्नु ख्रीष्टियनहरूको पनि कर्तव्य हो । नैतिकताको लागि तिनीहरूको अधिकारको अधीनमा हुन असल हो । अविश्वास वा धर्मको भिन्नताले न्यायीक अगुवाको न्यायिक र कानुनी अधिकारलाई बेवास्ता गर्नुहुँदैन साथै मानिसहरूले उनीहरूको उचित आज्ञाकारिताबाट अलग हुने छुट छैन । यसबाट मण्डलीका व्यक्तिहरूलाई पनि छुट छैन यती सम्म कि मण्डलीको पास्टर र अगुवाहरूले पनि उनीहरूको आदर गर्नुपर्दछ । त्यसैगरी पोपसँग पनि नागरिक प्रशासनको कार्यक्षेत्र र जनतामाथि कुनै हक वा अधिकार छैन । अझ भन्नु, पोपले मानिसहरूलाई झूटा ठहर्‍याइ वा कुनै अन्य मुद्दामा फसाइ तिनीहरूको राज्य खोस्ने वा जीवनबाट वञ्चित वा ज्यान लिने अधिकार त झन छँदै छैन ।

(तिम २:१-२, १; पत्रुस २:१७; रोमी १३:६, ७; रोमी १३:५; तीत ३:१; १ पत्रुस २:१३, १४, १६; रोमी १३:१; १ राजा २:३५; प्रेरित २५:९, १०, ११; २ पत्रुस २:१, १०, ११; यहुदा ८, ९, १०, ११; २ थेस्स २: ४; प्रकाश १३:१५, १६, १७)

## व्याख्या

१. यस खण्डले पहिलो स्थानमा, आफ्ना शासकहरूप्रति प्रजाहरूको कर्तव्यलाई बताउँछ, र हाम्रा विश्वासको सारका लेखकहरूद्वारा थपिएका प्रमाणहरूले स्पष्ट रूपमा देखाउँछन् कि उनीहरूमाथि ईश्वरीय आशिषको लागि प्रार्थना गर्नु, उनीहरूका व्यक्तित्वलाई सम्मान गर्नु, उनीहरूलाई श्रद्धा दिनु र उनीहरूलाई उनीहरूका सबै कानुनी आज्ञाहरूमा इमान्दारीपूर्वक अधीनता र आज्ञाकारिता दिनु उनीहरूको कर्तव्य हो ।

<sup>128</sup> एमक्रीका परिशिष्ट, पृष्ठ १४२, १४३ ।



२. यो पोपिश सिद्धान्तको विरोधमा पुष्टि गरिएको छ, कि 'अविश्वास वा धर्ममा भिन्नताले नागरिक न्यायीक अगुवाको न्यायिक र कानुनी अख्तियारलाई बेवास्ता गर्दैन, न त मानिसहरूलाई उनीहरूको उचित आज्ञाकारिताबाट मुक्त गर्छ' । ख्रीष्ट आफैँले कैसरलाई श्रद्धाँ अर्पण गर्नुभयो र उहाँका प्रेरितहरूले ख्रीष्टियनहरूलाई 'उच्च शक्तिहरू' को अधीनमा बस्न प्रेरित गर्नुभयो, यद्यपि यी सबै शक्तिहरू गैर-जाति थिए । तथापि, यो स्वीकार गर्ने पर्छ कि अलौकिक प्रकाशको साथ मनपर्ने राष्ट्रहरूले आफ्नो शासक छनोट गर्दा धार्मिक योग्यताहरूको सम्मान गर्नुपर्छ । राष्ट्रहरू जसले सुधारमा ठूलो उपलब्धिहरू गरेका छन् र सर्वोच्चमा राष्ट्रिय वाचाद्वारा आफूलाई वाचा गरेका छन्, तिनीहरूको उपलब्धिलाई दृढतापूर्वक राख्ने, निश्चित रूपमा नागरिक न्यायीक अगुवासहरू स्थापना गर्दा तिनीहरूको मर्मतमा तिनीहरूसँग सहमत हुनेहरूको खोजी गर्नु पर्छ । साँचो धर्म र यसको उन्नतिको अधीनमा कानूनहरूद्वारा शासन गर्नुहोस् । यस सिद्धान्तमा हाम्रा सुधारकहरूले काम गरे किनभने तिनीहरूले नागरिक संविधानको कामद्वारा यी क्षेत्रहरूमा सार्वभौमसत्ता जनतासँग एउटै धर्मको हुनुपर्दछ, र राष्ट्रिय सम्झौताहरूको अन्त्यको अभियोगमा उनीहरूसँग सहकार्य गर्नुपर्दछ । तर जहाँ नागरिक न्यायीक अगुवाहरूसँग अधिकार छ, शरीरको राजनीतिक इच्छा र सहमतिद्वारा वा राष्ट्रको बहुमत (यसले परमेश्वरको वचन अनुसार उसको अधिकारलाई 'न्यायिक र कानूनी' प्रतिपादन गर्दछ), 'अविश्वास, वा धर्ममा भिन्नता उसको अख्तियारलाई बेवास्ता गर्दैन, न त व्यक्तिहरू वा अल्पसंख्यकलाई सबै कानुनी आदेशहरूमा उहाँको अधीनता र आज्ञाकारिताबाट मुक्त गर्दैन । यस सिद्धान्तको साथ, हाम्रो विश्वासको स्वीकारमा स्पष्ट रूपमा राखिएको छ, 'रानी मेरीको नेतृत्वमा स्कटल्याण्डमा हाम्रा सुधार गर्ने पिताहरू र तिनीहरूका उत्तराधिकारीहरू विशप पदको पहिलो स्थापनाको समयमा र पुनर्स्थापना पछि, प्रशासनको समयसम्मको अभ्यासलाई स्वीकार गर्दछ । खुला र स्पष्ट अत्याचारमा पतन भयो ।'

३. यो पुष्टी गरिएको छ कि नागरिक न्यायीक अगुवाहरूको उचित आज्ञाकारिताबाट 'मण्डलीका व्यक्तिहरूलाई छुट छैन' । यो साधारण

आपराधिक र नागरिक न्यायाधिकरणको क्षेत्राधिकारबाट मण्डलीका व्यक्तिहरू र सम्पतिहरूलाई छुट दिने पोपिश सिद्धान्तको स्पष्ट अस्वीकार हो । हाम्रो विश्वासको स्वीकारले निर्णायक रूपमा राख्छ कि नागरिक न्यायीक अगुवाले मण्डलीका पदाधिकारीहरूलाई उनीहरूको उचित कार्यको निर्वाहमा नियन्त्रण वा ओभरर्युल गर्ने अधिकार दाबी गर्न सक्दैन तर यसले कम स्पष्ट रूपमा सिकाउँछ कि मण्डलीका व्यक्तिहरूलाई नागरिक प्रकृतिको भएकोले उसको अधिकार क्षेत्र अन्तर्गत पर्ने मामिलामा उसको अधिकारबाट छुट छैन । प्रेरितीय आदेश सामान्य हो र सबै प्रकारका व्यक्तिहरूमा फैलिएको छ: 'हरेक आत्मा उच्च शक्तिहरूको अधीनमा होस्' (रोमी १३:१) । अभिव्यक्ति प्रत्येक आत्मा धेरै जोडदार छ र दायित्वको सार्वभौमिकताको विचारलाई सामान्य वाक्यांशको प्रयोग भन्दा बलियो रूपमा ल्याउनको लागि हो जस्तो देखिन्छ, प्रत्येकले गरेको थियो । नागरिक र मण्डली अख्तियारहरूको अलग र फरक क्षेत्राधिकार छ । मण्डलीका मामिलाहरूमा नागरिक शासकहरूको कुनै अधिकार क्षेत्राधिकार छैन; र सिभिल मामिलाहरूमा मण्डलीका व्यक्तिहरू तिनीहरू राष्ट्रमंडलका सदस्यहरू भएकाले, शासक अधिकारीहरूको अधीनमा रहन अरूसँग समान रूपमा बाध्य छन् ।

४. यो थप पुष्टि गरिएको छ, पोपको आफ्नो अधिराज्यमा नागरिक न्यायीक अगुवाहरू वा तिनीहरूको कुनै पनि मानिसहरूमाथि कुनै अधिकार वा अधिकार क्षेत्र छैन । पोपहरू जब तिनीहरूको शक्तिको प्रशस्ततामा, सम्पूर्ण पृथ्वीमा लौकिक र आत्मिक रूपमा प्रभुत्व कब्जा गरे । तिनीहरूले ईश्वरीय अधिकारद्वारा राजाहरू र तिनीहरूको शासनमाथि अधिकार भएको ढोंग गरे र तिनीहरूको खुशीमा मुकुट र राज्यहरू हटाउने शक्ति दाबी गरे । यो घमण्डी दावी तिनीहरूले अनगिन्ती उदाहरणहरूको अभ्यासमा कम गरेका छन् । तिनीहरूले राजाहरूलाई अपदस्थ र बहिष्कृत गरेका छन्, बहाना पाखण्ड वा विभाजनको आधारमा तिनीहरूका प्रजाहरूलाई तिनीहरूको निष्ठाबाट मुक्त गरिदिएका छन् र तिनीहरूको आधिपत्य अरूलाई हस्तान्तरण गरेका छन् । तथापि, सुधार पछि पोपको अत्यधिक शक्ति धेरै रोकिएको छ । प्रोटेस्टेन्टहरूले उहाँको

अख्तियारलाई लौकिक मात्र होइन, आध्यात्मिक मामिलामा पनि अस्वीकार गर्छन् र ती धेरै जसो देशहरूमा जहाँ उहाँको आत्मिक अधिकार अझै पनि स्वीकार गरिएको छ, उहाँको अस्थायी सर्वोच्चता अस्वीकार गरिएको छ तर पापीहरूले आफ्नो मण्डलीको अपरिवर्तनीयताको घमण्ड गरेको हुनाले र रोमन पोन्टिफहरूले अयोग्यताको दाबी गरेकाले उनीहरूले विश्वव्यापी प्रभुत्वको आफ्नो अधिकार त्यागेको मात्र सकिँदैन र यदि तिनीहरू फेरि सत्तामा पुग्छन् भने, यो अनुमान गर्न सकिन्छ कि तिनीहरूका पुरातन असाधारण सिद्धान्तहरू खुला रूपमा स्वीकार गरिनेछन् र तिनीहरूको विश्वव्यापी सर्वोच्चता अन्धकार युगहरूमा जस्तै कठोर रूपमा लागू हुनेछ । त्यसैले नागरिक र धार्मिक स्वतन्त्रताका हरेक मित्रले 'पापको मानिस जसले विरोध गर्छ र आफूलाई परमेश्वर भनिने सबैभन्दा माथि उचाल्छ' को हरेक अतिक्रमणको कडा प्रतिरोध गर्नुपर्दछ ।

## अध्याय २४

### विवाह र सम्बन्धविच्छेद

### (MARRIAGE AND DIVORCE)

#### खण्ड १

विवाह भनेको एक पुरुष र एक महिला बिच हुनुपर्छ । न त कुनै पुरुषले एकभन्दा बढी पत्नी राख्नु नै न्यायसंगत छ, न त कुनै स्त्रीले एकै समयमा एकभन्दा बढी पति राख्नु नै न्यायसंगत छ । यदि कसैले एक भन्दा धेरै पत्नी वा पती राख्छ भने यो कानून विपरित हो ।

(उत्पत्ति २:२४; मत्ती १९:५, ६; हितोपदेश २:१७)

#### खण्ड २

विवाह एक पति र पत्नी बिचको आपसी सहयोगको लागि नियुक्त गरिएको थियो । वैधानिक तरिकाले विवाह हुदाँ मानवजातिको वृद्धि सँगै पवित्र सन्तानद्वारा मण्डली सदस्यको वृद्धि हुनुको साथै यसले हामीलाई अनैतिक सम्बन्धबाट जोगाउने गर्दछ ।

(उत्पत्ति २:१८; मलाकी २:१५; १ को. ७:२, ९)

#### व्याख्या

विवाह पति र पत्नीको आपसी सहयोगको लागि मानव जातिको सम्मानजनक प्रचारको लागि र प्रजातिहरूको आराम र सुधारसँग सम्बन्धित अन्य महत्त्वपूर्ण उद्देश्यहरूको लागि योजन गरिएको परमेश्वरको नियम हो । यो पापको प्रवेशद्वार अघि स्थापित गरिएको थियो, त्यसकारण एक पवित्र आज्ञा हुनुपर्छ । परमेश्वरको सेवामा मानिसहरूलाई कुनै बाधा नपर्ने गरि स्थापना गरिएको हो । प्रभुले देख्नुभयो कि 'आदमको लागि यो राम्रो थिएन', अदनको बगैचामा पनि, 'एकलै बस्न' असल थिएन र अरू सबै प्राणीहरू बिचमा 'उनको लागि कुनै सहयोग भेटिएन वा थिएन' । त्यसकारण उनी आफ्नो छेउबाट स्त्रीलाई 'आफ्नो हड्डीको

हड्डी र उनको मासुको मासु' बनाएर खुसी भए र उनलाई आदमकहाँ ल्याएपछि, उहाँले उनीहरूलाई पति र पत्नीको रूपमा एकसाथ जोड्नुभयो र यसरी एउटा उदाहरण दिनुभयो । तिनीहरूका वंशजहरूद्वारा अनुकरणमा परमेश्वरले आदमको लागि एकभन्दा बढी स्त्रीहरू बनाउनुभएन, यसरी उहाँले स्पष्ट रूपमा आफ्नो इच्छालाई संकेत गर्नुभयो कि प्रत्येक पुरुषको एउटै पत्नी हुनुपर्छ र प्रत्येक स्त्रीको केवल एक पति हुनुपर्छ । यसरी मालाकीले यस तथ्यलाई बताउँछन्, जब उनी भन्छन्: के उहाँले एउटैलाई मात्र बनाउनुभएन र, जब कि उहाँसँग आत्माको रहल भाग थियो? अनि किन त्यस एउटैलाई मात्र? किनकि उहाँले ईश्वरीय सन्तानलाई खोज्नुहुन्छ । यसकारण आफ्नो आत्माको विषयमा होशियार होओ, र कसैले आफ्नो जवानीकी पत्नीसित विश्वाससघात नगरोस् ! (मलाकी २:१५) ।

बहुविवाह पहिलो पटक कैनका परित्याग गरिएका वंशज लामेकद्वारा सुरु गरिएको थियो (उत्पत्ति ४:१९) र कुलपिता र अन्य धर्म मानिसहरूले अभ्यास गरे पनि, यो ईश्वरीय संस्था र प्रकृतिको नियम दुवैको विपरीत थियो । जसरी परमेश्वरले आफ्नो सिद्धान्तमा संसारमा जन्मेका पुरुष र नारीहरू बिचको समानताको नजिक राख्नुहुन्छ, यो स्पष्ट रूपमा उहाँको मनसाय हो कि एउटै महिला मात्र एक पुरुषलाई नियुक्त गर्नुपर्छ । र जहाँ-जहाँ बहुविवाह प्रबल भएको छ, त्यहाँ पार्टीहरू आफैं र जनता दुवैका लागि धेरै खराबीहरू छन् । यसले एउटै पतिका पत्नीहरू बिच ईर्ष्या र झगडा बढाउँछ; विचलित स्नेह उत्पत्ति गर्दछ वा पति आफैंमा सबै स्नेहको हानि, नारी चरित्रको हास, सन्तानलाई बेवास्ता गर्ने र अन्य धेरै खराबीहरू बढाउँछ । ख्रीष्टका शब्दहरूले स्पष्ट रूपमा बहुविवाहको निषेधलाई संकेत गर्दछ, किनकि यदि 'जसले आफ्नी पत्नीलाई [असंयमको लागि बाहेक] त्याग्छ र अर्कोसँग विवाह गर्छ, उसले व्यभिचार गर्छ' (मत्ती १९:९), जसले पहिलोलाई त्याग नगरी अर्को विवाह गर्छ, त्यो व्यभिचारको दोषी हुन्छ ।

### खण्ड ३

सबै प्रकारका मानिसहरूलाई विवाह गर्न न्यायसंगत छ जो आफ्नो सहमति जनाउन र निर्णय गर्न सक्षम छन् । तैपनि प्रभुको निगाहमा रहेर मात्र विवाह गर्नु

ख्रीष्टियनहरूको कर्तव्य हो । त्यसकारण सत्य सुधारिएको धर्म स्वीकार गरेकाहरूले मूर्तिपूजकहरू, नास्तिकहरू, पापीष्ट (रोमन विश्वव्यापी) वा अन्य धर्म मान्नेहरूसँग विवाह गर्न अनुमति दिइएको छैन र गर्नुहुँदैन । जीवनमा कुख्यात रूपमा दुष्ट वा पाखण्डिपन कायम राख्नेहरूसँग विवाह गरेर त्यस्ता व्यक्तिहरूसँग एउटै जुवामा नारिनु हुँदैन ।

(हिब्रू १३:४; १ तिमोथी ४:३; १ कोरिन्थी ७:३६, ३७, ३८; उत्पत्ति. २४:५७, ५८; १ को. ७:३९; उत्पत्ति. ३४:१४; प्रस्थान ३४:१६; व्यवस्था ७:३, ४; १ राजा ११:४; नेह. १३:२५, २६, २७; मला. २:११, १२; २ कोरिन्थी ६:१४)

## व्याख्या

रोमको मण्डलीले पादरीहरूको विवाहलाई निषेध गर्दछ र सबैलाई ब्रह्मचारी भाकल अन्तर्गत यो 'शैतानको सिद्धान्तहरू' मध्ये एक हो जुन ठूलो धर्मत्यागको विशेषताको रूपमा उल्लेख गरिएको छ: अब आत्माले स्पष्ट गरी भन्नुहुन्छ: पछि आउने समयहरूमा कति मानिसहरू बहकाउने आत्माहरू र दुष्टात्माहरूका शिक्षाहरूमा ध्यान दिएर विश्वासबाट भड्किएर जानेछन्; तिनीहरू जसले कपट्याइँको कारणले झूट बोल्छन्, जसको विवेकचाहिँ तातो फलामले डामिएको हुन्छ, जसले विवाह गर्न मनाही गर्छन् र खानेकुराहरूबाट अलग रहनू भन्ने आज्ञा गर्छन्, जुन खानेकुराहरू परमेश्वरले विश्वास गर्नेहरू र सत्यतालाई जान्नेहरूले धन्यवादसाथ ग्रहण गर्नु भन्ने उद्देश्यले सृष्टि गर्नुभयो । (१ तिमो. ४:१; १-३) । यो परमेश्वरको वचनको सीधा विरोधमा एक सिद्धान्त हो, जसले 'सबै किसिमका मानिसहरूलाई विवाह गर्न अनुमति दिन्छ, जो आफ्नो सहमति दिन निर्णय गर्न सक्षम छन्' । एक प्रेरितले घोषणा गर्दछ कि 'विवाह सबैमा सम्मानजनक छ' (हिब्रू १३:४), धर्मको सार्वजनिक प्रशासनहरूमा कार्यरत व्यक्तिहरूलाई बाहेक पुरानो नियम अन्तर्गत, अगमवक्ताहरू, पुजारीहरू र परमेश्वरको सेवामा तुरुन्तै उपस्थित भएका सबैलाई विवाह गर्न अनुमति दिइएको थियो । नयाँ नियम अन्तर्गत, धर्मका सेवकहरूलाई पनि विवाहको राज्यमा प्रवेश गर्न अनुमति दिइएको छ । प्रेरित पत्रुस विवाहित पुरुष थिए भन्ने कुरा मत्ती ८:१४ बाट स्पष्ट हुन्छ । प्रचारक फिलिपका "चार छोरीहरू, कुमारीहरू थिए, जसले अगमवाणी गर्थे" (प्रेरित २१:९) । पावलले 'बहिनी, पत्नी र अन्य प्रेरितहरूको नेतृत्व गर्ने'

अधिकार दाबी गरे (१ कोरिन्थी ९:५) । र यो बारम्बार उल्लेख गरिएको छ कि 'विशप निर्दोष हुनुपर्छ, एउटै पत्नीको पति' हुनुपर्छ (१ तिमोथी ३:२; तीतस १:६) । यसरी यो स्पष्ट छ कि धर्मका सेवकहरूलाई यस मामिलामा उस्तै स्वतन्त्रता छ जुन अरू मानिसहरूले उपभोग गर्छन् । रोमिश पादरीहरूको प्रतिबन्धित ब्रह्मचर्य परित्याग गरिएको व्यभिचारको प्रमुख कारणहरूमध्ये एक हो जुन त्यो मण्डलीमा अवस्थित छ ।

पहिलेको व्यवस्था अन्तर्गत परमेश्वरका मानिसहरूलाई अन्यजातिहरू र विशेष गरी कनानीहरूसँग विवाह गर्न स्पष्ट रूपमा निषेध गरिएको थियो (प्रस्थान ३४:१२-१६; व्यवस्था ७:३) । त्यस्ता विवाहहरू आफैंमा शून्य मानिन्थ्यो, यसैले एज्रा र नेहेम्याहले यहूदीहरूलाई आफ्ना जातिवादी पत्नीहरूलाई त्याग्न बाध्य तुल्याए (एज्रा १०; नेह १३) ।

सुसमाचारको परिचय पछि, यो पटक पटक भएको हुनुपर्छ कि एक पति वा पत्नीले ख्रीष्टियन विश्वासलाई अँगालेको छ, जबकि तिनीहरूको साथी मूर्तिपूजामा संलग्न रह्यो । यस अवस्थामा, प्रेरित पावलले विश्वास गर्ने पति वा पत्नीले अविश्वासीसँग जारी राख्नुपर्छ भनेर निर्धारण गर्दछ, तर अरूहरूलाई प्रभुले होइन, म भन्दछु: "यदि कुनै भाइकी अविश्वासी पत्नी छ, र त्यो ऊसित रहन राजी हुन्छ भने उसले त्यसलाई नत्यागोस् । अनि कुनै स्त्रीको अविश्वासी पति छ, र त्यो ऊसित रहन राजी छ भने उसले त्यसलाई नछोडोस् ।" (१ कोरि. ७:१२-१३) । यसरी प्रेरितहरू निर्णय गर्छन्, कि विवाह पछि, पति वा पत्नीले ख्रीष्टियन धर्म अँगाले भने, अर्को पक्षले अझै पनि गैर-जातिलाई जारी राखेको छ, धर्ममा यो भिन्नता अलग हुनको लागि पर्याप्त आधार छैन । यदि मूर्तिपूजक पार्टी अझै पनि धर्म परिवर्तन भएको पार्टीसँग बस्न इच्छुक छ भने, धर्मको सम्बन्धमा उनीहरूको फरक भावनाहरूको बाबजुद पनि आफ्नो कर्तव्यहरू खुशी र इमान्दारीपूर्वक पूरा गर्नु विश्वासीको कर्तव्य हो ।

तर यदि एक ख्रीष्टियन पुरुष वा महिलाले आफ्नो रोजाइ छ भने, तिनीहरूले 'प्रभुमा मात्र' विवाह गर्न आवश्यक छ । सत्यका मानिसहरूको झूटा धर्मका मानिसहरूसँग, वा विश्वासीहरूको साँचो भक्तिको लागि अपरिचितहरूसित

अन्तरविवाह गर्न निषेध गरिएको छ, कम्तिमा सामान्य अवस्थामा; "अविश्वासीहरूसँग असमान भएर एउटै जुवामा ननारिओ; किनकि धार्मिकताको अधर्मसँग के सङ्गति ? अनि उज्यालोको अँध्यारोसँग के सहभागिता ?" (२ कोरि. ६:१४) । यस नियमको अवहेलना धेरै खराबीहरूको फलदायी हुन्छ । यस्तो साझेदारमा आफूलाई एकताबद्ध गर्ने ख्रीष्टियनले आफूलाई धेरै शक्तिशाली प्रलोभनहरूमा पर्दाफास गर्छ । उसले अनिवार्य रूपमा समाजमा समाहित हुनुपर्छ जसको विचार र खोजहरू पूर्ण रूपमा आफ्नै विपरीत चरित्रको हुन्छ । उसको धार्मिक सुधारका अवसरहरू धेरै कम हुनेछन् । पारिवारिक आराधना पनि कमै हुन सक्छ । आफ्ना छोराछोरीहरूलाई परमेश्वरको डरमा तालिम दिने उहाँको प्रयासहरू उहाँको अविश्वासी साथीको उदाहरण र निर्देशनहरूद्वारा प्रतिवाद हुनेछन् । उसको ख्रीष्टियन युद्धमा उहाँलाई भेट्न मद्दतको सट्टा उनले उसको आत्माको लागि पासो साबित गर्नेछिन् । यस कारणबाट धेरैले विश्वासबाट धर्मत्याग गरेका छन् र अरू जसले आफ्नो निष्ठा कायम राखेका छन् उनीहरूले आफैलाई धेरै दुःखले छेडेका छन् ।

## खण्ड ४

वचनमा निषेध गरिएको प्रतिबन्धित सम्बन्ध हाडनाता वा आफन्तहरू बिच विवाह हुनुहुँदैन । न त कुनै पनि अनैतिक विवाहलाई मानिसको कुनैपनि नियमद्वारा मान्यता दिनु नै हुन्छ, न त कुनै व्यक्तिले यस्तो जोडीलाई पति र पत्नि भएर बस्नलाई मञ्जुरी नै दिनु हुन्छ । पुरुषले आफ्नी श्रीमतीको रगतमा नजिकको आफन्त कसैसँग विवाह गर्न मिल्दैन र स्त्रीले पनि आफ्नो पतिको आफन्त रगतमा नजिकको कोहीसँग बिहे गर्न मिल्दैन ।

(लेवी १८ अध्याय; १ कोरिन्थी ५:१; आमोस २:७; मर्कूस ६:१८; लेवी १८:२४, २५, २६, २७, २८; लेवी २०:१९, २०, २१)

## खण्ड ५

मगनी भई सकेपछि र विवाह हुनु अघि व्यभिचार वा अनैतिक सम्बन्धमा रहेको पाइएको खण्डमा त्यो सम्झौता भंग गर्न वा निर्दोष पक्षलाई मगनी तोड्न जायज



वा उचित कारण हुन्छ । विवाह पछि व्यभिचारको मामिलामा पनि निर्दोष पक्षको लागि सम्बन्धविच्छेदको मुद्दा दायर गर्न न्यायसंगत छ । सम्बन्धविच्छेद पछि अर्को विवाह गर्न अपराध गर्ने पक्ष मरेको सरह ठानी अर्को बिहे गर्नु दुवै न्यायसङ्गत हुन्छ ।

(मती १:१८, १९, २०; मती ५:३१, ३२; मती १९:९; रोमी ७:२, ३)

## खण्ड ६

परमेश्वरले विवाहद्वारा सँगै जोड्नु भएको जोडीलाई मानिसको भ्रष्टताको उचित तर्कहरूद्वारा अलग गर्न खोजे तापनि सम्बन्ध विच्छेद व्यभिचार वा विवाहबाट अलग हुन चाहने जिद्दिपन बाहेक अरू केही कारणले हुनुहुँदैन । यसलाई मण्डली वा न्यायीक अधिकारीले जोड्न सक्दैन र मण्डली वा न्यायीक अगुवाहरूले विवाहको बन्धनलाई विघटन गर्न पनि पर्याप्त कारण चाहिन्छ । यो सम्बन्ध विच्छेदको प्रकृतिलाई सार्वजनिक र व्यवस्थित तरिकाले अवलोकन गरि गर्नुपर्दछ साथै सम्बन्धित व्यक्तिहरूलाई यस मामिलामा उनीहरूको आफ्नै इच्छा र मनोविचारमा छोड्नु हुँदैन ।

(मती १९:८, ९; १ कोरिन्थी ७:१५; मती १९:६; व्यवस्था २४:१, २, ३, ४)

## व्याख्या

मोशाको व्यवस्थामा विवाहलाई स्पष्ट रूपमा एकता वा आत्मीयताको केही योग्यता भित्र निषेध गरिएको थियो (लेवी १८) र हाम्रो देशको कानूनद्वारा निषेध समान योग्यतामा विस्तार गरिएको छ । यी योग्यता भित्र अनुबन्धित विवाहहरू आफैंमा उचित रूपमा अवैध मानिन्छन् र ठीकसँग भंग हुन सक्छ ।

मोशाले यहूदीहरूलाई अनुमति दिए, 'तिनीहरूको हृदयको कठोरताको कारणले', आफ्ना पत्नीहरूलाई त्याग्न, ठूला दुष्टहरूलाई रोक्नको लागि तर नयाँ नियममा व्यभिचार वा जानाजानी र जिद्दी त्यागको अवस्थामा मात्र सम्बन्धविच्छेदलाई अनुमति दिइएको छ । व्यभिचार 'निर्दोष पक्षले सम्बन्धविच्छेदको मुद्दा हाल्ने र सम्बन्धविच्छेदपछि अर्को विवाह गर्ने, मानौं अपमान गर्ने पक्ष मरिसकेका छन्' भन्ने न्यायसंगत आधार हो भन्ने कुरामा कुनै

शंका छैन, किनकि ख्रीष्टले यस मामलाको स्पष्ट रूपमा निर्णय गर्नुभएको छ: “तर म तिमीहरूलाई भन्दछु, जसले व्यभिचारबाहेक अरू कुनै कारणले आफ्नी स्वास्नीलाई त्याग्ला, त्यसले उसलाई व्यभिचार गर्न लगाउँछ; अनि जसले त्यागिएकीलाई विवाह गर्ला, त्यसले व्यभिचार गर्छ ।” (मत्ती ५:३२) ।

तर कुनै एक पक्षको स्वैच्छिक र जिद्दी परित्यागले अर्को पक्षलाई फेरि विवाह गर्ने स्वतन्त्रता दिन्छ, विवाद स्वीकार गर्न सक्छ । ठूला नामका धेरै दिव्यहरूले यो कुरालाई सकारात्मक राखेका छन् र यो मुद्दालाई प्रेरित पावलले स्पष्ट रूपमा निर्धारण गरेको ठान्छन्: तर विश्वास नगर्ने छुट्टिन्छ भने त्यो छुट्टियोस्; यस्ता अवस्थामा भाइ वा बहिनी बन्धनमा छैन। तर परमेश्वरले हामीलाई मेलमिलापका निम्ति बोलाउनुभएको छ । (१ कोरि. ७:१५) । पद ११ मा, प्रेरितले स्पष्ट रूपमा घोषणा गर्दछ कि जुन पार्टीले जानाजानी र जिद्दीपूर्वक अर्कोलाई त्याग्यो उसले अर्कोको जीवनमा फेरि विवाह गर्ने स्वतन्त्रतामा थिएन । तर पद १५ मा, उसले पार्टी छोडेको पार्टीको फिर्ताको लागि उचित माध्यम प्रयोग गरेर, फेरि विवाह गर्न स्वतन्त्र भएको घोषणा गरेको देखिन्छ ।<sup>129</sup> र निर्णय उचित देखिन्छ; अविवाहित परित्यागले विवाहको बन्धन टुटेको छ र विवाहको लागि तोकिएको अन्त्यहरू प्रभावकारी रूपमा पराजित भएका छन् र निर्दोष पक्षलाई सबै राहतबाट वञ्चित गर्नु उचित होइन । हाम्रो विश्वासको सार अनुसार व्यभिचार मात्र होइन तर 'मण्डली वा नागरिक न्यायीक अगुवाहरूले कुनै पनि तरिकाले समाधान गर्न नसक्ने यस्तो जानाजानी त्याग विवाहको बन्धनलाई विघटन गर्न पर्याप्त कारण हो' भनेर सिकाउँछ र स्कटल्याण्डको कानूनले जानाजानी र अपरिवर्तनीय त्यागको अवस्थामा सम्बन्धविच्छेदको अनुमति दिन्छ ।

तथापि, व्यभिचारले पनि वैवाहिक बन्धनलाई स्वतः विघटन गर्दैन, न त पक्षहरूको सहमतिबाट विघटन गर्न सकिन्छ भन्ने कुरा ध्यानमा राख्नुपर्छ । विवाह वाचाको उल्लङ्घनले पिडित पक्षलाई सक्षम अधिकारीद्वारा यसलाई विघटन गर्न माग गर्ने अधिकारको साथ मात्र लगानी गर्छ र यदि उसले त्यो

<sup>129</sup> पाठको यस दृष्टिकोणको डा. ड्वाइट (वचन १२१) द्वारा अति विरोध गरिएको छ; तर माथि दिइएको व्याख्या यस देशका प्रबुद्ध राजनीतिज्ञहरू र धर्मशास्त्रीहरूको सामान्य राय हो ।

अधिकार प्रयोग गर्न छनोट गर्छ भने, सम्बन्धविच्छेदलाई 'सार्वजनिक र व्यवस्थित प्रक्रियाद्वारा' लागू गरिनुपर्छ ।

## अध्याय २५

### मण्डली

### (THE CHURCH)

#### खण्ड १

विश्वव्यापी मण्डली एक अदृश्य मण्डली हो जहाँ चुनिएकाहरूको सबै संख्या समावेश गरिएका छन् । मण्डली ख्रीष्टमा एक साथ भेला हुन्छन् जो शिर हुनुहुन्छ । यो मण्डली ख्रीष्टको दुलही, शरीर र पूर्णता हो जसलाई उहाँले भरिपूर्ण बनाउनु हुन्छ ।

(एफिसी १:१०, २२, २३; एफिसी ५:२३, २७, ३२; कल. १:१८)

#### खण्ड २

दृश्य मण्डली पनि सुसमाचारको अधीनमा विश्वव्यापी मण्डली नै हो, जुन (पहिलेको व्यवस्थाको अधीनमा जस्तै एक राष्ट्र अर्थात् इस्राएलमा मात्र सीमित छैन) मण्डली सबै संसार भरि समावेश गरिन्छन् । जसले साँचो धर्मको प्रचार र स्वीकार गर्छन् ती सबै सारा जगतका मानिसहरू र आफ्ना सन्तानसँगै येशु ख्रीष्टको राज्य हुन् । तिनीहरू सबै परमेश्वरको घर र परिवार हुन् जस बाहेक अन्य कुनै ठाउँमा मुक्तिको सम्भावना छैन ।

(१ कोरिन्थी १:२; १ कोरिन्थी १२:१२, १३; भजनसंग्रह २:८; प्रकाश ७:९; रोमी १५:९, १०, ११, १२; १ को. ७:१४; प्रेरित २:३९; इज. १६:२०, २१; रोमी ११:१६; उत्पत्ति ३:१५; उत्पत्ति १७:७; मत्ती १३:४७; यशैया ९:७; एफिसी २:१९; एफिसी ३:१५; प्रेरित २:४७)

#### खण्ड ३

यस जीवनमा र पृथ्वीको अन्तिम दिनसम्म सन्तहरूको भेला र सिद्धताको लागि यो दृश्य मण्डलीद्वारा ख्रीष्टले परमेश्वरको सेवकाइ, स्वर्गवाणी र पवित्र विधिहरू दिनुभएको छ । यी कामहरू उहाँको आफ्नै उपस्थिति र आत्माद्वारा गर्नुहुन्छ र उहाँको प्रतिज्ञा अनुसार तिनीहरूलाई फलदायी बनाउनुहुन्छ ।

(कोरिन्थी. १२:२८; एफिसी ४:११, १२, १३; मत्ती २८:१९, २०; यशैया ५९:२१)

## व्याख्या

ग्रीक कार्य एक्लेसिया जसलाई हामीले 'मण्डली' भनेर अनुवाद गर्छौं, एउटा शब्दबाट आएको हो जसले बोलाइएकाहरूलाई जनाउँछ । कुनै विशेष उद्देश्यको लागि बोलाइएको र बोलाइएको सभालाई जनाउँछ । लोकतान्त्रिक राज्यहरूमा यो नागरिकको सभाहरूमा लागू गरिएको थियो, जसलाई सार्वजनिक हेराल्डद्वारा बोलाइएको थियो । यो एक निश्चित ठाउँमा भेला भएका थिए । नयाँ नियममा यस शब्दले बोकेका विभिन्न अर्थहरू निर्दिष्ट गर्न वर्तमानमा अनावश्यक छ; यो टिप्पणी गर्न हाम्रो उद्देश्यको लागि पर्याप्त छ, यो शब्द एक सभा वा मानिसहरूको समाजलाई जनाउन प्रयोग गरिन्छ, जुन संसारबाट दृष्टतामा रहेको सुसमाचारद्वारा येशू ख्रीष्टको विश्वास र सङ्गतिमा बोलाइएको हो तर त्यहाँ एक दोहोरो बोलावट छ । एउटा बाह्य, केवल वचनद्वारा-अर्को आन्तरिक, पवित्र आत्माद्वारा जुन चुनिएकाहरूका लागि विशिष्ट छ । त्यसैले मण्डलीलाई दुईवटा पक्ष वा रूप अन्तर्गत विचार गर्न सकिन्छ, एउटा बाह्य वा दृश्य - अर्को आन्तरिक वा अदृश्य ।

मण्डली, अदृश्य रूपमा हेरिएको हाम्रो स्वीकारोक्ति अनुसार 'चुनिएका छन्, वा ख्रीष्टको शिर अन्तर्गत, एकत्वमा भेला भएका सम्पूर्ण संख्या' हुनेछन् । यस मण्डलीको बारेमा प्रेरित बोल्नुहुन्छ:

“हे पतिहरूहो, आ-आफ्ना पत्नीलाई प्रेम गर, जसरी ख्रीष्टले पनि मण्डलीलाई प्रेम गर्नुभयो र त्यसका निम्ति आफैलाई अर्पण गर्नुभयो – त्यसलाई वचनद्वारा जलको स्नानले शुद्ध गरी पवित्र पार्नलाई, र महिमित मण्डलीको रूपमा त्यसलाई आफ्नो सामु उपस्थित गराउनलाई, जसमा दाग वा चाउरी वा यस्तै अरू कुनै कुरा हुँदैनन्, तर त्यो पवित्र र निष्कलङ्क हुन्छ ।” (एफेसीसी ५:२५-२७) ।

यस मण्डलीका सदस्यहरूमध्ये कोहीले पहिले नै आफ्नो पाठ्यक्रम समाप्त गरिसकेका छन् र अब स्वर्गमा सिद्ध आत्माहरू छन्; अरूहरू अझै पृथ्वीमा

बाँचिरहेका छन्, र ख्रीष्टियन युद्धमा संलग्न छन्, जुन अवस्थाको विविधताले मण्डली विजयी र मण्डली लडाकु बिचको सामान्य भिन्नताको लागि अवसर दिएको छ । अदृश्य मण्डली चुनिएकाहरूको पूरै सङ्ख्या बुझ्ने रूपमा हेरिएको त्यो दिनसम्म पूरा हुनेछैन जब 'प्रभुले उहाँका रत्नहरू बनाउनुहुनेछ' । यो मण्डली वास्तवमा कुनै पनि विशेष अवधिमा पृथ्वीमा अवस्थित भएको रूपमा हेरिएको छ, जो ईश्वरीय अनुग्रहद्वारा सुसमाचारको सङ्गतिमा बोलाइएका छन् र सत्यद्वारा पवित्र भएका छन्; र यिनीहरू एउटै मण्डलीको गठन गर्दछन्, किनकि ठाउँमा जतिसुकै टाढा भए तापनि र परिस्थितिमा विविधतापूर्ण भए तापनि तिनीहरू आत्मा र विश्वासको बन्धनद्वारा ख्रीष्टलाई आफ्नो शिरको रूपमा र एउटै शरीरका सदस्यहरूको रूपमा एकअर्कासँग एकताबद्ध हुन्छन् । 'एउटै आत्माद्वारा हामी सबैले एउटै शरीरमा बप्तिस्मा लिएका छौं, चाहे हामी यहूदी हौं वा अन्यजाति, चाहे हामी दास होस् वा स्वतन्त्र, सबैलाई एउटै आत्मामा पिउन बनाइएको छ' (१ कोरिन्थी १२:१३) ।

यो मण्डली अदृश्य छ भनिन्छ, किनभने यो आँखाद्वारा पत्ता लगाउन सकिँदैन । यो स्थानको हिसाबले संसारबाट अलग छैन, राज्यको सन्दर्भमा यो दृश्य मण्डलीमा लुकेको छ, जहाँबाट यो निश्चित रूपमा छुट्याउन सकिँदैन । यसका सदस्यहरूको योग्यता आन्तरिक हो, तिनीहरूको विश्वास र प्रेम भावनाको वस्तु होइन । हाम्रा सङ्गी-पुरुषहरूतर्फ हामी सम्भावित आधारहरूमा स्थापित परोपकारको निर्णय मात्र प्रयोग गर्न सक्छौं, तर हामी गल्तीको लागि जिम्मेवार छौं र विभिन्न कारणहरूबाट सन्तहरू कपटीहरू र कपटीहरूलाई सन्तहरू मान्न सकिन्छ । यो हरेक आँखाले देख्न नसक्ने कुरा हो तर जसले 'हृदयलाई खोज्छ र मानिसका छोराछोरीहरूको लगामलाई खोज्छ' । 'परमप्रभु' र उहाँले मात्र, 'उनीहरूलाई चिन्नुहुन्छ ।'<sup>130</sup>

<sup>130</sup> धर्मशास्त्रमा डिकको व्याख्यान, खण्ड iv, पृष्ठ ३०९, ३१० ।

दृश्य मण्डली हाम्रो विश्वासको स्वीकार अनुसार, 'साँचो धर्मको प्रचार गर्ने संसारभरि आफ्ना छोराछोरीहरू सहित' समावेश गर्दछ । यस मण्डलीको बारेमा प्रेरित पावल १ कोरिन्थी १२:२८ मा बोल्छन्, "अनि परमेश्वरले मण्डलीमा कतिलाई नियुक्त गर्नुभएको छ: पहिलो प्रेरितहरू, दोस्रो भविष्यवक्ताहरू, तेस्रो शिक्षकहरू; त्यसपछि सामर्थ्यका कामहरू, तब निको पार्ने वरदानहरू, सहायताहरू, अगुवाइ गर्ने कामहरू र किसिम-किसिमका भाषाहरू ।"

यो मण्डलीलाई दृश्यमान मण्डली भनिन्छ । यो मात्र होइन, यसलाई रचना गर्ने व्यक्तिहरू परी वा अलग आत्माहरू होइनन् तर नश्वर शरीरमा बस्ने मानिसहरू हुन्, किनभने समाजको रूपमा यो हाम्रो इन्द्रियहरूको अवलोकन अन्तर्गत पर्दछ । सदस्यहरू परिचित छन्; तिनीहरूका सभाहरू सार्वजनिक छन्; हामी तिनीहरूमा उपस्थित हुन सक्छौं र तिनीहरूको उपासनाको धेरै भागहरूको उत्सव अवलोकन गर्न सक्छौं । यो अन्य समाज जस्तै भिन्न छ, अनि हामी भन्न सक्छौं, यहाँ ख्रीष्टको मण्डली छ । तर त्यहाँ यहूदीहरूको वा मुस्लिमहरूको मण्डली छ । यसलाई पत्ता लगाउन हाम्रो इन्द्रियको प्रयोग बाहेक अरू केही आवश्यक छैन । धर्मशास्त्रको अध्ययन गरेर, मण्डलीका भेदभाव गर्ने चरित्रहरू के हुन् भनेर थाहा पाएपछि, जहाँ पनि हामीले एउटा समाज देख्छौं जसको आस्था र पालनाहरू समग्रमा यो ढाँचा अनुरूप छन्, हामी भन्नको लागि अधिकृत छौं, यो मण्डली हो वा बरु मण्डलीको एक भाग हो ।<sup>131</sup>

जब हामी दृश्य र अदृश्य मण्डलीको कुरा गर्छौं, यसलाई दुईवटा मण्डलीहरू वा मण्डलीको एउटा भाग देखिने र अर्को अदृश्य भनेर बुझिनु हुँदैन । पहिलोमा पछिल्लो समावेश छ तर तिनीहरू सह-व्यापक छैनन्; अदृश्य मानिने मण्डलीको

<sup>131</sup> आइबीड, पृष्ठ ३०८, ३०९ ।

गठन गर्ने व्यक्तिहरू पनि दृश्य मानिने मण्डलीका हुन् तर धेरै जो दृश्यमानका हुन्, अदृश्य मण्डलीमा बुझेका छैनन् ।

सुसमाचारको सेवा र नियमहरू, जुन ख्रीष्टले दृश्यमान मण्डलीलाई दिनुभएको छ, पापीहरूलाई अदृश्य मण्डलीमा भेला गर्न र सन्तहरूको सिद्धताको लागि योजना गरिएको हो र उहाँको आत्माको समवर्ती प्रभावहरूद्वारा तिनीहरू यी उद्देश्यहरूमा प्रभावकारी बनाइन्छ । यो स्पष्ट रूपमा प्रेरित पावलद्वारा सिकाइएको छ:

अनि उहाँले कतिलाई प्रेरितहरू, अनि कतिलाई भविष्यवक्ताहरू, अनि कतिलाई सुसमाचार प्रचारकहरू, अनि कतिलाई गोठालाहरू र शिक्षकहरू हुनलाई दिनुभयो; सेवाको काम र ख्रीष्टको शरीरको उन्नतिका निम्ति पवित्र जनहरूलाई सिद्ध बनाउनलाई, जबसम्म हामी सबैजना विश्वासको र परमेश्वरको पुत्रको पहिचानको एकतामा आइपुग्दैनौं, एउटा पूरा बढेको मानिस बन्दैनौं, ख्रीष्टको परिपूर्णतारूपी कदको नापसम्म आइपुग्दैनौं (एफेसी ४:११-१३) ।

यो डिजाइन हो जसको लागि मण्डलीमा सुसमाचार सेवकाई नियुक्त गरिएको थियो, यो निश्चित रूपमा जारी रहनेछ जबसम्म सबै चुनिएकाहरू ख्रीष्टमा भेला हुँदैनन्, र तिनीहरूमध्ये प्रत्येकलाई पूर्णतामा ल्याउँदैन । ख्रीष्टको प्रतिज्ञामा यति धेरै निहित छ: 'हेर, म संसारको अन्त्यसम्म पनि सधैं तिमीहरूको साथमा हुनेछु' (मत्ती २८:२०) । यसले सुसमाचारको सफलता पनि सुरक्षित गर्छ । केही समयहरूमा थोरै मानिसहरू ख्रीष्टमा भेला भएको देखिन्छ । तर समय-समयमा, कोही-कोही 'मण्डलीमा थपिएका छन् जसलाई बचाइनेछ' । पिताले ख्रीष्टलाई दिनुभएको सबै उहाँकहाँ आउनेछ र ती मध्ये कुनै पनि हराउनेछैन । ख्रीष्ट भन्नुहुन्छ, "अनि मेरा अरू भेडाहरू छन्, जो चाहिँ यस गोठका होइनन्; तिनीहरूलाई पनि मैले ल्याउनुपर्छ, अनि तिनीहरूले मेरो सोर सुन्नेछन्; अनि एउटै बगाल र एउटै गोठाला हुनेछन् ।" (यूहन्ना १०:१६) ।



'विश्वव्यापी' उपसंहार-जुन यहाँ देखिने मण्डलीमा लागू गरिएको छ - धर्मशास्त्रमा पाइँदैन तर प्रारम्भिक कालदेखि नै प्रयोग गरिएको छ, यद्यपि सधैं समान अर्थमा होइन । हाम्रो विश्वासको स्वीकारमा नियोजित रूपमा यो विश्वव्यापी शब्दको पर्यायवाची हो । यो राम्ररी थाहा छ कि रोमको मण्डलीले घमण्डसाथ विश्वव्यापी मण्डली भएको दाबी गर्दछ र आफ्नो फिक्काभन्दा बाहिरको सबै कुरा उच्चारण गर्दछ वा जो पोपको हडपिएको सर्वोच्चताको अधीनमा हुँदैनन्, विधर्मी र परमेश्वरको श्रापमा पर्छन् । यो सजिलै देखाउन सकिन्छ कि उनको बहानाहरू निराधार र अभिमानपूर्ण छन्-जुन कुनै पनि उमेरमा उनले विश्वव्यापी चरित्रलाई बुझेका छैनन् । तर ख्रीष्टको साँचो मण्डली कुनै देश वा सम्प्रदायमा सीमित छैन; यसले साँचो धर्म स्वीकार गर्ने र सुसमाचारका नियमहरू पालन गर्ने सबैलाई बुझ्दछ । धेरै विशेष मण्डलीहरू जब नियमित रूपमा ख्रीष्टियन संसारका विभिन्न भागहरूमा गठन हुन्छन्, विश्वव्यापी वा विश्वव्यापी मण्डलीका अभिन्न अंगहरू हुन् ।

यी खण्डहरूको सामान्य व्याख्या दिएपछि, तिनीहरूले अंगालेका धेरै प्रस्तावहरूलाई विशेष रूपमा विचार गर्न सकिन्छ ।

१. त्यहाँ एक विश्वव्यापी अदृश्य मण्डली छ, जसले विश्वासीहरूको सम्पूर्ण शरीर वा परमेश्वरका सबै चुनिएकाहरूलाई बुझ्दछ, जसलाई संसारबाट येशू ख्रीष्टको सङ्गतिमा बोलाइएको छ । यसलाई पोपिस्टहरूद्वारा अस्वीकार गरिएको छ, जसले विश्वव्यापी मण्डली पूर्ण रूपमा देखिने छ-यस संसारको कुनै पनि राज्यहरू जस्तै र प्रभावकारी रूपमा बोलाइएका चुनिएकाहरू मात्र होइन तर अविश्वासीहरू र प्रकट पापीहरू समावेश छन्-जो सबैको अधीनमा रहेको दाबी गर्छन् रोमको हेर्नुहोस् । तर अहिले हामीले बोलेको मण्डलीमा साँचो विश्वासीहरू मात्र हुन्छन् । यो स्वीकार गर्नुपर्छ, देखिने छैन र फलस्वरूप तिनीहरूले गठन गरेको मण्डली अदृश्य हुनुपर्छ । मानिसहरूको रूपमा विश्वासीहरू भावनाका वस्तुहरू हुन् तर विश्वासीको रूपमा तिनीहरू इन्द्रियहरूको ज्ञानमा आउँदैनन् । देखिने मण्डलीमा तिनीहरू कपटी विद्वानहरूसँग मिसिएका छन् र एकलाई निश्चित रूपमा र अकल्पनीय रूपमा अर्कोबाट छुट्याउन सकिँदैन । धर्मशास्त्रले

हामीलाई सिकाउँछ कि त्यहाँ एउटा मण्डली छ जुन ख्रीष्टको जीवनसाथी हो र जसको महिमा आन्तरिक छ (भजनसंग्रह ४५:१३); जुन ख्रीष्टको रहस्यमय शरीर हो, उहाँसँग आत्मिक बन्धनद्वारा जोडिएको (एफिसी १:२३); र जसका व्यक्तिगत अंगहरू एउटै शरीरमा एउटै आत्माद्वारा जोडिएका हुन्छन् (१ कोरिन्थी १२:१३) । तर यी कुराहरू इन्द्रियहरूद्वारा बुझ्न सकिँदैन, त्यसकारण हामीले विश्वास गर्नुपर्छ कि त्यहाँ विश्वव्यापी वा विश्वव्यापी अदृश्य मण्डली छ, जुन साँचो विश्वासीहरू मिलेर बनेको छ ।

२. संसारका सबै भागहरूमा छरिएका ख्रीष्टियनहरूको सम्पूर्ण शरीर मिलेर एउटा विश्वव्यापी दृश्य मण्डली छ । यसलाई स्वतन्त्रहरूद्वारा अस्वीकार गरिएको छ, जसले दृश्यमान मण्डलीको विचारलाई एकल मण्डलीमा सीमित गर्दछ, जुन सामान्यतया सार्वजनिक आराधनाको लागि एक ठाउँमा भेला हुन्छ । तर नयाँ नियमका विभिन्न स्थानहरूमा मण्डली शब्द (दृश्यमान मण्डलीमा लागू गरिएको) कुनै विशेष मण्डलीको मण्डलीमा सीमित गर्न सकिँदैन । जब हामीलाई भनिन्छ कि 'शाऊलले मण्डलीलाई विनाश गर्यो' (प्रेरित ८:३), र 'उसले परमेश्वरको मण्डलीलाई सतायो र यसलाई बर्बाद गर्यो' (गलाती १:१३), यो केवल थियो भनेर मात्र सकिँदैन । एकल मण्डली जुन उसको क्रोधमा परेको थियो । यो सम्बन्धित छ (प्रेरित ९:३१), कि उहाँको रूपान्तरण पछि, 'मण्डलीहरूले सारा यहूदिया, गालील र सामरियामा आराम पाए'; जसले पक्कै पनि थाहा पाउँछ कि पहिले तिनीहरूले उहाँको अन्धो जोशले भोगेका थिए; यद्यपि तिनीहरू सबैलाई उहाँद्वारा सताइएको एउटा मण्डलीको रूपमा बोलाइएको छ ।

संसारभरका सबै ख्रीष्टियनहरू एकसाथ एकताबद्ध छन् जसरी उनीहरूलाई एउटै मण्डली गठन गर्न सकिन्छ । यो विश्वव्यापी दृश्य मण्डलीलाई दिइएको विभिन्न पदनामहरूबाट स्पष्ट हुन्छ । यसलाई 'शरीर' भनिन्छ, प्राकृतिक शरीरको सङ्केतमा विभिन्न अंगहरू मिलेर, सबै एकसाथ जोडिएर एउटै शरीर बनाउन सकिन्छ । यसलाई 'परमेश्वरको राज्य' भनिन्छ, तर राज्य एक हो, यद्यपि धेरै प्रान्तहरू र अधीनस्थ प्रशानहरू मिलेर बनेको छ । यसलाई 'परमेश्वरको घर'

नाम दिइएको छ; जसले धेरै भाग मिलेर बनेको भए तापनि यो एउटै आत्मिक परिवार मात्र हो भन्ने बुझाउँछ ।

धर्मका आज्ञाहरूको पालनाका लागि ख्रीष्टियन धर्मावलम्बीहरूको सम्पूर्ण निकाय एकै ठाउँमा भेला हुन असम्भव भएकोले यस उद्देश्यका लागि विशेष मण्डली वा मण्डलीहरू गठन गरिनु आवश्यक छ तर यी विशेष मण्डलीहरूले एक विश्वव्यापी वा विश्वव्यापी दृश्य मण्डलीका धेरै अभिन्न अंगहरू गठन गर्छन्

|<sup>132</sup>

यो दृश्य मण्डलीले कपटीहरू र औपचारिक विद्वानहरू साथै प्रभावकारी रूपमा बोलाइएका र पुनः उत्पत्ति भएकाहरूलाई बुझ्दछ । यस हिसाबले मण्डलीलाई एउटा भुइँसँग तुलना गरिएको छ, जसमा गहुँ मात्र होइन भुस पनि हुन्छ (मत्ती ३:१२); खेतमा, जहाँ असल बीउ छरिन्छ तर सामा पनि हुन्छ (मत्ती १३:२४, २५); जालमा, जसले खराब माछालाई पनि राम्रोसँग जम्मा गर्छ (पद ४७); एउटा ठूलो घरमा जसमा सबै प्रकारका भाँडाहरू छन्, कोही सम्मानको लागि र कोही अपमानको लागि (२ तिमोथी २:२०) ।

धर्मशास्त्रमा देखाइएझैं दृश्य मण्डलीको अवस्था भएकोले मण्डलीको संगतिमा उनीहरूको प्रवेशको लागि अपरिहार्य रूपमा तिनीहरूको पुनरुत्थानको सकारात्मक चिन्हहरू र तिनीहरूबाट उनीहरूको गणनाको लागि आवश्यक पर्ने कुनै वारेन्ट हुन सक्दैन । तिनीहरूको आत्मिक अवस्थाको बारेमा केही निर्णय गठन गर्ने उद्देश्यको लागि धार्मिक अनुभव । ख्रीष्टले मण्डलीका पदाधिकारीहरूलाई साँचो विश्वासीहरू र धर्मका औपचारिक शिक्षकहरू (मत्ती १३:३०) बिचको पूर्ण विभाजन गर्न अधिकार दिनुभएको छैन । यो एक काम हो जसमा तिनीहरू पूर्ण रूपमा अक्षम छन्; किनकि किसानका सेवकहरूले धेरै समयसम्म गहुँबाट सामा छुट्याउन सकेनन्, त्यसरी नै ख्रीष्टका सेवकहरूले निष्कपट विश्वासीहरूबाट कपटीहरूलाई छुट्याउन सक्दैनन् । तिनीहरू केवल तिनीहरूको बाह्य निर्वासनद्वारा व्यक्तिहरूको न्याय गर्न सक्छन् र यसले उनीहरूलाई परमेश्वरसामु आफ्नो आत्मिक अवस्थाको बारेमा अविचलित निर्णय

<sup>132</sup> मण्डलीमा व्हायटोकोको निबन्ध, निबन्ध ii ।

सुनाउन सक्षम बनाउन पर्याप्त प्रमाण प्रस्तुत गर्न सक्दैन । दर्शनीय मण्डलीको संगति र विशेषाधिकारहरूमा प्रवेशको आधार एक धर्मशास्त्रीय पेशा हो । यसबारे मण्डलीका पदाधिकारीहरू मात्र न्याय गर्न सक्षम छन् र तिनीहरूको आत्मिक अवस्थाको बारेमा परमेश्वरको नजरमा भएको निर्णयमा अगाडि बढ्नु भनेको एकलै 'हृदयको खोजी गर्ने' व्यक्तिको विशेषाधिकार मान्नु हो ।

३. ख्रीष्टियन हुँ भनि दाबी गर्ने बच्चाहरू देखिने मण्डलीका सदस्यहरू हुन् । एन्टिपाएडोबाष्टिस्टहरूले यसलाई अस्वीकार गरेका छन् र धेरै स्वतन्त्रहरू तिनीहरूले बच्चाहरूलाई बप्तिस्मामा स्वीकार गरे तापनि तिनीहरूको गणना के बनाइन्छ भनेर हिचकिचाउँछन्; चाहे उनीहरूलाई मण्डलीको सदस्यको रूपमा मानिने हो वा त्यो राज्यको लागि उनीहरूको तयारीको लागि मात्र मण्डलीको हेरचाहमा राखिएको हो ।

मण्डलीका सदस्यहरूको शिशुहरूको मण्डली राज्यको पक्षमा यो पर्याप्त अनुमान हो, कि नागरिक समाजमा बालबालिकाको विशेषाधिकार उनीहरूका आमाबाबुको जस्तै हुन्छ । यस संसारको राज्यहरू शिशुहरू र वयस्कहरू मिलेर बनेका छन् र के हामी बच्चाहरूलाई ख्रीष्टको राज्यमा एक ठाउँबाट बहिष्कृत गरिएको छ भनेर सोच्न सक्छौं ? बेलायती प्रजाहरूका छोराछोरीहरू आफ्ना आमाबाबुको रूपमा समान विशेषाधिकारहरूका हकदार छन्, यद्यपि, बिचमा तिनीहरू बुझ्न वा तिनीहरूको पूर्ण आनन्द लिन सक्षम छैनन् । त्यसकारण, के यो ख्रीष्टको राज्यको संविधान बच्चाहरूको विशेषाधिकारको लागि अनुकूल छ भनेर मात्र उचित छैन ? तथापि, हामी यस मामिलामा अनुमान र समानतामा छोडिएका छैनौं; तिनीहरूको विशेषाधिकार परमेश्वरको वचनबाट स्पष्ट रूपमा स्थापित हुन सक्छ । उहाँको मण्डलीसँगको परमेश्वरको करार आमाबाबु र तिनीहरूका छोराछोरीहरूमा फैलिएको छ । शिशुहरू पुरानो नियम अन्तर्गत मण्डलीका सदस्यहरू थिए, र नयाँ अन्तर्गत तिनीहरूको बहिष्कारको

कुनै शब्द छैन र हुनु हुँदैन, नयाँ नियममा मण्डलीको सदस्यताको विशेषाधिकार अझै पनि शिशुहरूमा फैलिएको विभिन्न प्रमाणहरू छन्

| 133

हाम्रा प्रभु आफैले यसलाई स्पष्ट रूपमा दाबी गर्नुहुन्छ: 'येशूले भन्नुभयो, साना केटाकेटीहरूलाई मकहाँ आउन दिनुहोस्, र तिनीहरूलाई निषेध नगर, किनभने परमेश्वरको राज्य यस्तैहरूको हो' (लूका १८:१६) । यदि 'परमेश्वरको राज्य' द्वारा, कोही-कोही तर्कको रूपमा यहाँ महिमाको राज्यको अर्थ हो भने, हामी दृढताका साथ अनुमान गर्न सक्छौं कि बच्चाहरू महिमाका उत्तराधिकारीहरू भएकाले दृश्य मण्डलीका सदस्यहरूको रूपमा स्वीकार गरिनु पर्छ । तर यो अधिक सम्भावित छ कि, यस खण्डमा 'परमेश्वरको राज्य' द्वारा पृथ्वीको मण्डलीलाई बुझ्न सकिन्छ र हाम्रा प्रभुले बच्चाहरूलाई उहाँकहाँ आउनको लागि दुःख भोग्नु पर्ने कारणको रूपमा तोक्नुभएको छ, कि उहाँले तिनीहरूलाई आफ्नो मण्डलीको सदस्यको रूपमा चिन्नुभयो ।

४. दृश्य मण्डलीबाट मुक्तिको कुनै सामान्य सम्भावना छैन । यो रोमी मण्डलीको सिद्धान्त भन्दा व्यापक रूपमा फरक छ, जसले रोमन विश्वव्यापी मात्र मण्डली हो र त्यो मण्डलीबाट मुक्ति छैन भनेर पुष्टि गर्दछ । टापुको दक्षिणी भागमा, घमण्डी, गैर-परोपकारी प्रीलेटिष्टहरूद्वारा प्रायः उही अहंकारी बहानाहरू प्रस्तुत गरिन्छन्, जसले आफ्नै समाजलाई 'मण्डली' मानेर विशपको प्रशासनको अधीनमा नपरेका सबैलाई विद्रोहवादी भनी घोषणा गर्छन् र उनीहरूलाई परमेश्वरको अनुपयुक्त कृपामा सुम्पिन्छन् वा अर्को शब्दमा मुक्तिको सबै आशाबाट तिनीहरूलाई बहिष्कार गर्नुहोस् । तर हामी मुक्तिको सम्भावनालाई कुनै विशेष मण्डलीको सिमामा सीमित गर्न त्यति अहङ्कारी छैनौं न त विश्वव्यापी रूपमा देखिने मण्डलीबाट मुक्तिको कुनै सम्भावना छैन भनेर हामी पूर्ण रूपमा पुष्टि गर्छौं ।

हाम्रो स्वीकारोक्तिको उल्लेखनीय रूपमा संरक्षित सर्तहरूमा केवल दाबी गर्दछ, कि 'दृश्य मण्डलीबाट मुक्तिको कुनै सामान्य सम्भावना छैन' । त्यसोभए, यसको फिक्का बिना मुक्तिको सम्भावना छ; कुनै व्यक्तिको लागि, कुनै पनि माध्यमबाट, जस्तै धर्मशास्त्रको अध्ययनद्वारा सत्यको ज्ञानमा ल्याइन्छ र आफूलाई मण्डलीमा सामेल हुने कुनै अवसर हुँदैन तर त्यस्ता अवस्थाहरू असाधारण छन्, जसरी परमेश्वरले सामान्यतया माध्यमद्वारा काम गर्नुहुन्छ, त्यहाँ दृश्य मण्डलीबाट मुक्तिको कुनै सामान्य सम्भावना छैन, किनकि जो मण्डली बाहिर छन् तिनीहरू मुक्तिको सामान्य माध्यमबाट विपन्न छन् ।

## खण्ड ४

यो विश्वव्यापी मण्डली कहिलेकाहीँ बढी देखा परको र बेलाबखत कम मात्रामा देखा पर्ने हुन्छ । खासगरी ती मण्डलीहरू सुसमाचारको सिद्धान्त अनुसार सिकाइन्छ र यस सिद्धान्तलाई अँगालेको छन् जुन विश्वव्यापी मण्डलीका सदस्यहरू नै हुन् । उनीहरूले आत्मसात् र प्रचार गरेका सुसमाचारको सिद्धान्त, पवित्र विधिहरूको सञ्चालन र पवित्रतामा घटिकमी हुदै गरेको आराधनाको आधारमा उनीहरू कहिले ज्यादा वा कहिले कम पवित्र हुने गर्दछन् ।

(रोमी ११:३, ४; प्रकाश १२:६, १४; प्रकाश २ र ३; १ कोरिन्थी ५:६, ७)

## खण्ड ५

स्वर्गमुनिको अति पवित्र मण्डलीहरू पनि मिसावट र त्रुटिले भरिएका हुन्छन् । कुनै-कुनै मण्डली त झन यतिसम्म गिरेका छन् कि तिनीहरू ख्रीष्टका मण्डलीहरू होइन तर शैतानको सभाघरहरू भइसकेका छन् । तापनि परमेश्वरको इच्छा अनुसार उँहाको आराधना गर्ने मण्डली पृथ्वीमा सधैं भई रहनेछ ।

(१ को. १३:१२; प्रकाश २ र ३; मत्ती १३:२४, २५, २६, २७, २८, २९, ३०, ४७; प्रका. १८:२; रोमी ११:१८, १९, २०, २१, २२; मत्ती १६:१८; भजनसंग्रह ७२:१७; भजनसंग्रह १०२:२८; मत्ती २८:१९, २०)

## व्याख्या

१. विश्वव्यापी मण्डली कहिलेकाहीँ धेरै, कहिले कम देखिने भएको छ । यो पहिले

देखि नै देखाइएको छ कि मण्डली, यसको बाह्य अवस्थाको रूपमा देखिने छ, र यो पछि देखिनेछ कि मण्डली कहिल्यै नष्ट हुनेछैन । तर संसारको कुनै न कुनै भागमा देखिने मण्डली सधैं अवस्थित भए तापनि, यो सधैं समान रूपमा फस्टाउने र समान रूपमा स्पष्ट हुँदैन । जसरी चन्द्रमा क्षीण हुँदै जान्छ, त्यसरी नै मण्डली कहिलेकाहीँ भव्यताले चम्किन्छ र अन्य समयमा विरलै बुझ्न नसकिने गरी अस्पष्ट हुन्छ । यो संख्यामा यति कम हुन सक्छ र विश्वासी रहने थोरैहरू यति छरिएका हुन सक्छन् वा सतावटको हिंसाबाट आफूलाई लुकाउन बाध्य हुन सक्छन्, कि सबैभन्दा विवेकी ख्रीष्टियनले विरलै देखिने मण्डलीको रूप बुझ्नेछ ।

यो हामी रोमी मण्डलीको सिद्धान्तको विरोधमा कायम राख्छौं, कि मण्डली सारा संसारमा सबैभन्दा महिमित रूपमा देखिने छ र हुनेछ । यो सिद्धान्त पुरानो र नयाँ नियम अन्तर्गत मण्डलीको इतिहासद्वारा खण्डन गरिएको छ । पहिलेको व्यवस्था अन्तर्गत आहाबको शासनकालमा मूर्तिपूजाको पक्षपात र सतावटको क्रोध यति हिंसक थियो कि एलियाले आफू बाँचेको साँचो परमेश्वरको एक मात्र आराधक हो भन्ने ठाने । परमेश्वरले वास्तवमा बालको मूर्तिमा घुँडा टेकेका सात हजार मानिसहरूलाई आफ्नो लागि सुरक्षित राख्नुभएको थियो-तर तिनीहरू 'लुकेका' थिए; र एलिया तिनीहरूलाई पत्ता लगाउन असफल भएपछि, यो निष्कर्षमा पुगे 'म, म पनि, मात्र बाँकी छु' (१ राजा १९:१०) । पछिल्लो व्यवस्था अन्तर्गत, हामीले एउटा अवधिको बारेमा पढ्छौं जब महिलालाई (अर्थात्, मण्डलीलाई) एउटा ठूलो चीलका दुई पखेटाहरू दिइएको थियो, ताकि उनी आफूलाई लुकाउन उजाडस्थानमा उड्न सकोस् (प्रकाश १२:१४) । मण्डली सधैं सतावटद्वारा उत्पीडित वा त्रुटिहरूद्वारा भ्रष्ट हुन उत्तरदायी छ र यी दुवैले उनको चमक र महिमा अस्पष्ट हुनुपर्छ ।

२. स्वर्ग मुनिको शुद्ध मण्डलीहरू मिश्रण र त्रुटि दुवैको अधीनमा छन् । मण्डलीले गल्ती गर्न सक्दैन भनेर पोपिस्टहरू दृढतापूर्वक कायम राख्छन् तर तिनीहरू आपसमा सहमत नभएकाले जहाँ यो अशुद्धता रहन्छ- चाहे पोपमा होस् वा सामान्य परिषदमा वा दुबै एकतामा-हामी यसलाई दावी निरर्थक र निराधार छ भन्ने निस्सन्देह प्रमाणको रूपमा मात्र सक्छौं । यदि कुनै व्यक्ति वा मण्डलीलाई

साँच्चै विशेषाधिकारको साथ यति महत्त्वपूर्ण र अयोग्यताको रूपमा प्रतिष्ठित लगानी गरिएको थियो भने यो निश्चित रूपमा यो कहाँ राखिएको छ भनेर स्पष्ट रूपमा घोषणा गरिएको थियो। विशेष मण्डलीहरूले गल्ती गरेको अनगिन्ती प्रमाणहरूको लागि हामीले इतिहासलाई मात्र अपील गर्न आवश्यक छ र कुनै पनि मण्डलीले रोमको मण्डली जत्तिकै गम्भीर रूपमा गल्ती गरेको छैन । 'सन्तहरूलाई एक पटक सुम्पिएको विश्वास' कुनै-कुनै समाज वा अन्य ठूलो वा कम, सबै पुस्ताहरूमा संरक्षित हुनेछ; तर कुनै विशेष मण्डली त्रुटि विरुद्ध सुरक्षित छैन ।

३. एक साँचो मण्डली सधैं पृथ्वीमा संरक्षित हुनेछ । प्रायः मण्डली संख्याको रूपमा धेरै घटाइएको छ र विशेष मण्डलीहरू यति भ्रष्ट भएका छन् कि उनीहरूलाई शैतानको सभाघरको रूपमा मानिन सक्छ तर ख्रीष्टको मण्डली कहिल्यै नष्ट भएको छैन, जसरी मण्डलीले प्रमोदवनमा आफ्नो पहिलो निर्माणदेखि हालको घडीसम्म कायम राखेको छ, त्यसरी नै यो ख्रीष्टको दोस्रो आगमनसम्म सबै पछिल्ला युगहरूमा जारी रहनेछ । पार्थिव राज्यहरू पल्टिन सक्छन् र शक्तिशाली साम्राज्यहरू भग्नावशेषमा राखिएका छन् तर न त शक्ति वा नीतिले मण्डलीको पूर्ण विनाशलाई कहिल्यै पूरा गर्न सक्दैन । त्यहाँ वास्तवमा, कुनै विशेष देशमा मण्डलीको स्थायी निरन्तरताको लागि कुनै सुरक्षा छैन जहाँ यो एक पटक रोपिएको थियो तर हामीसँग यो आश्वासनको लागि सबैभन्दा बलियो आधार छ कि, कुनै न कुनै ठाउँमा, ख्रीष्टले उहाँको सेवा गर्न र सूर्य र चन्द्रमा रहनुजेल उहाँको नामलाई चिरस्थापित गर्नको लागि एक बीउ पाउनुहुनेछ । अहिलेसम्म मण्डलीले धेरैजसो यस संसारका शक्तिहरूबाट सतावट भोगेको छ; तर, जलेको पोथ्रा झैं, त्यो भस्म भएको छैन । शक्ति र रणनीतिले उनको विनाशलाई प्रभाव पार्न संयुक्त हुन सक्छ तर व्यर्थ हुन्छ किनकि ऊ 'चट्टानमा बनाइएको छ र नरकका ढोकाहरू उसको विरुद्धमा विजयी हुनेछैनन्' ।

## खण्ड ६

प्रभु येशु ख्रीष्ट मात्र मण्डलीको शिर हुनुहुन्छ र कुनै मानिसले आफूलाई ख्रीष्टको



प्रतिनीधि हुँ भन्दै मण्डलीको शिर भएको दावी गर्नु चाही तथ्यविहीन र धर्मशास्त्र विपरित छ । न त कुनै अर्थमा रोमको पोप नै मण्डलीको शिर हुन सक्छ । जसले आफूलाई मण्डलीमा धर्मशास्त्र, ख्रीष्ट र परमेश्वरको विरुद्धमा शिर तुल्याउछ त्यो ख्रीष्ट विरोधी, पापको मानिस र विनाशको छोरा हो ।

(कल. १:१८; एफिसी १:२२; मत्ती २३:८, ९, १०; २ थेस्स २:३, ४, ८, ९; प्रका. १३:६)

## व्याख्या

प्रभु येशू ख्रीष्ट मण्डलीको एक मात्र शिर हुनुहुन्छ भन्ने कुरालाई पोपिस्टहरूको विरोधमा मात्र होइन, रोमका पोप, पत्रुसको उत्तराधिकारी र ख्रीष्टको उपप्रमुखको रूपमा विश्वव्यापी मण्डलीको प्रमुख हो भनी पुष्टि गर्ने कुरालाई कायम राख्नुपर्छ तर इरास्टियनहरूको विरोधमा पनि जसले सर्वोच्च नागरिक न्यायीक अगुवालाई आफ्नै प्रभुत्वमा मण्डलीको प्रमुख बनाउँदछ ।

एक विश्वव्यापी शिरत्व वा प्रभुत्व ख्रीष्टको हो । परमेश्वरको रूपमा उहाँसँग आफ्नो खुशी र आफ्नो महिमाको प्रकटीकरणको लागि सबै प्राणीहरूलाई शासन गर्ने र विस्थापन गर्ने प्राकृतिक र आवश्यक अधिकार छ । मध्यस्थको रूपमा उहाँसँग पिताको दानद्वारा सर्वव्यापी शिरत्व छ । यो भनिएको छ कि पिताले "उहाँलाई मण्डलीमा सबै कुराको शिर हुन दिनुभयो" (एफिसी १:२२); जहाँ यो अवलोकन गर्नुपर्दछ, प्रेरितले मण्डलीमा ख्रीष्टको शिरत्वको व्यवहार गर्दैन् तर मध्यस्थको रूपमा उहाँको विश्वव्यापी शिरत्वमा उहाँलाई 'सबै कुराहरूमा' प्रमुख नियुक्त गरिएको छ तर यो शक्ति उसलाई सुम्पिएको छ कि उहाँले मण्डलीको भलाइको लागि सबै कुरालाई राज्य गर्न सक्छ । यसैले उहाँलाई 'मण्डलीको सबै चीजहरूमाथि', वा उनको फाइदाको लागि भनिन्छ । तर मण्डलीमाथि ख्रीष्टको एउटा विशिष्ट शिरत्व छ, जुन उहाँको शरीर हो । यो स्पष्ट रूपमा जोडिएको छ: अनि उहाँचाहिँ शरीर अर्थात् मण्डलीको शिर हुनुहुन्छ, (कलस्सी १:१८) । यहाँ उहाँलाई प्राकृतिक शरीरको टाउकोसँग तुलना गरिएको छ र एफेसीसी ५:२३ मा, उहाँलाई मण्डलीको शिर घोषित गरिएको छ, जसरी पति पत्नीको शिर हो ।

दृश्य मण्डलीको लागि ख्रीष्ट प्रशासन र निर्देशनको प्रमुख हुनुहुन्छ । उहाँ 'इस्राएलमा शासक' हुनुहुन्छ र 'प्रशासन उहाँको काँधमा हुनेछ' (यशैया ९:६) ।

‘तैपनि मैले मेरो राजा बनाएको छु,’ यहोवा भन्नुहुन्छ, ‘सियोनको मेरो पवित्र पहाडमा’ (भजनसंग्रह २:६) । उहाँको लागि यो उहाँको मण्डलीको लागि कानून बनाउने-आराधनाको आज्ञाहरू स्थापना गर्ने र तिनले पालन गर्ने प्रशासनको स्वरूप -तिनका पदाधिकारीहरू नियुक्त गर्ने र उनीहरूको कार्यालयमा प्रवेश गर्ने तरिका तोक्ने मण्डलीको लागि अदृश्य ख्रीष्ट प्रशासन र निर्देशनको प्रमुख मात्र होइन तर महत्त्वपूर्ण प्रभाव पनि हो । त्यसैले उहाँलाई ‘शिर भनिन्छ, जसबाट सम्पूर्ण शरीर, जोर्नी र बाँधहरूद्वारा पोषणको सेवा गरेर र एकसाथ बाँधिएर परमेश्वरको वृद्धिसँगै बढ्छ’ (कल. २:१९) । ख्रीष्ट मण्डलीको एकमात्र र अनन्य शिर हुनुहुन्छ, चाहे दृश्य वा अदृश्य रूपमा मानिन्छ । उहाँको अख्तियारलाई मात्र मण्डलीले उहाँको सर्वोच्च कानूनदाताको रूपमा स्वीकार गर्नुपर्दछ । उनको भाषा सधैं यस्तो हुनुपर्छ: ‘इसाएलका पवित्र हाम्रा राजा हुनुहुन्छ ।’ मानिसहरूले तिनीहरूको इच्छा अनुसार फरक पार्नुहोस्, तर एक भन्दा धेरै शिर भएको शरीरको रूपमा प्रकृतिमा राक्षस हुनेछ, त्यसैले धर्मशास्त्रले स्पष्ट रूपमा देखाउँछ कि ख्रीष्टको शरीर, जुन मण्डली हो, त्यस्तो कुनै राक्षस होइन, जसरी ‘एउटै शरीर’ छ, त्यसैगरी ‘एउटै परमेश्वर’ हुनुहुन्छ । ख्रीष्टले आफ्नो अधिकार पोप वा राजकुमारहरूलाई सुम्पनुभएको छैन र यद्यपि उहाँ अब उहाँको शारीरिक उपस्थितिको रूपमा स्वर्गमा हुनुहुन्छ, तैपनि उहाँलाई उहाँको मण्डलीमा काम गर्न कुनै प्रतिनिधिको आवश्यकता छैन । उहाँ अग्लो स्थानमा उक्लनु अघि उहाँले आफ्ना चेलाहरूलाई यो बहुमूल्य वाचा दिनुभयो: ‘हेर, म संसारको अन्त्यसम्म पनि सधैं तिमीहरूको साथमा छु’ र ‘जहाँ दुई वा तीन जना उहाँको नाममा भेला हुन्छन्, त्यहाँ उहाँ तिनीहरूका बिचमा हुनुहुन्छ ।’ (मत्ती २८:२०, १८:२०) ।

ख्रीष्टको यो शाही विशेषाधिकारमा प्रायः साहसी अतिक्रमणहरू मण्डलीय र नागरिक शक्तिहरूद्वारा गरिएको छ । लामो समयसम्म पापको मानिस र विनाशको पुत्रले निन्दापूर्ण रूपमा सार्वभौमिक शिरत्व र प्रभुत्वको घमण्ड गरेको छ, र जब इङ्गल्याण्डमा सुधार भयो, मण्डली माथिको शिरत्व रोमन पोन्टिफबाट ब्रिटिश सार्वभौमलाई मात्र हस्तान्तरण गरियो । हेनरी VIII लाई ‘मण्डली अफ

इङ्गल्याण्डको सर्वोच्च प्रमुख' को रूपमा मान्यता दिइएको थियो र यो लागू गरिएको थियो, 'राजा, उनका उत्तराधिकारीहरू, इत्यादि, लिइनेछ, स्वीकार गरिनेछ र प्रतिष्ठित हुनेछ । मण्डली अफ इङ्गल्याण्डको पृथ्वीमा एकमात्र सर्वोच्च शिर, जसलाई एङ्ग्लिकाना एक्लेसिया भनिन्छ र यस क्षेत्रको शाही मुकुटमा संलग्न र एकताबद्ध रहनेछ र उपभोग गर्नेछ, साथसाथै यसको उपाधि र शैली सबै सम्मान, मर्यादा, उन्मुक्ति, नाफा र वस्तुहरू उक्त मण्डलीको सर्वोच्च प्रमुखको उक्त गरिमासँग सम्बन्धित र सम्बद्ध छन् ।'<sup>134</sup> यो पनि लागू गरिएको थियो, कि उहाँको महामहिमसँग 'धर्मदेशीय अधिकार क्षेत्र' प्रयोग गर्ने पूर्ण अधिकार छ, र 'कि आर्कबिशप र विशपहरूको न्यायिक क्षेत्रको कुनै तरिका छैन तर शाही महिमाद्वारा र यस अन्तर्गत र शाही महिमाबाट'<sup>135</sup> महारानी एलिजाबेथको शासनकालको सुरुवातमा रूपक शब्द शिरलाई सर्वोच्च गभर्नरमा परिवर्तन गरियो तर दुबै सर्तहरूले एउटै कुरालाई संकेत गर्दछ । शक्ति वा अख्तियारको कुनै पनि अंश जो उनको शाही पूर्ववर्तीहरूद्वारा कब्जा गरिएको थियो, त्यागिएको थिएन किनभने एकै समयमा यो अधिनियमित गरिएको थियो, कि 'सबै अधिकार क्षेत्रहरू-आत्मिक र मण्डली-सदाको लागि एकताबद्ध र साम्राज्यवादी मुकुटमा संलग्न हुनुपर्छ' ।

आत्मिक अख्तियारको यो अपवित्र हडताल र ख्रीष्टको सार्वभौमिकताको अशुद्ध आक्रमण मण्डली अफ इङ्गल्याण्डले उनको ३७ औं लेखमा स्वीकृत गरेको छ । यो यसरी चल्छ: 'रानीको महिमाले इङ्गल्याण्डको यस क्षेत्र र उनको अन्य राज्यहरूमा मुख्य शक्ति छ; जसको अधीनमा यस क्षेत्रका सबै सम्पदाहरूको मुख्य प्रशासन चाहे तिनीहरू मण्डलीको होस् वा नागरिक अधिकारि सबै कारणहरूमा प्रकट हुन्छ ।' वास्तवमा केही मण्डलीका मानिसहरू सार्वभौमलाई मण्डलीको प्रमुख वा सर्वोच्च अधिकारीको रूपमा मान्यता दिन लाज मान्छन् । शीर्षकको वास्तविक आयातलाई कम गर्न वा व्याख्या गर्ने प्रयास गरियो तर प्रयास व्यर्थ छ, शीर्षकमा समावेश भएको आत्मिक

<sup>134</sup> २६ औं, हेनरी VIII, cap. १ ।

<sup>135</sup> ३७ औं, हेनरी VIII, cap. १७ ।

अधिकार क्षेत्र र इरास्टियन बन्धन जस अन्तर्गत इङ्गल्याण्डको मण्डली राखिएको छ, धेरै प्रमाणहरू सजिलैसँग जोड्न सकिन्छ । कसलाई थाहा छैन, उदाहरणका लागि उनका सबै विशपहरूको नियुक्ति सार्वभौमको हो-कि उनको महिमाको अनुमतिबिना उनका पादरीहरूले दीक्षान्त समारोहमा भेट्न सक्दैनन् र कि दीक्षान्त समारोह वास्तवमा एक शताब्दीभन्दा माथिको लागि निलम्बन गरिएको छ वा वस्तुतः रद्द गरिएको छ ? विधर्मको दमन र अनुशासनको अभ्यासको लागि यसरी पूर्ण रूपमा बाँधिएको मण्डली पूर्णतया शक्तिहीन छ भनेर हालैका घटनाहरूले पनि स्पष्ट रूपमा प्रदर्शन गरेका छन् ।

स्कटल्याण्डको मण्डली सुधारको युगमा ख्रीष्टको एकमात्र शिरत्वलाई महानतापूर्वक दाबी गरियो र व्यावहारिक रूपमा प्रमाणित गरियो । यो विशेष गरी दोस्रो सुधारको महान् र प्रमुख सिद्धान्त थियो र यो ख्रीष्टको शाही विशेषाधिकारहरूको लागि उहाँको एक्लो राजा र शिरको रूपमा र उनको आत्मिक स्वतन्त्रतामा महत्वाकांक्षी राजकुमारहरूको इरास्टियन अतिक्रमणको प्रतिरोध गर्ने बाटोमा थियो, कि उनका धेरै छोराहरूले बन्धन र निर्वासन भोगे र आफ्नो रगत बगाए । यद्यपि ख्रीष्टको एकमात्र शिरत्वलाई हाम्रो विश्वासको स्वीकारोक्तिमा स्पष्ट रूपमा जोडिएको छ तर पनि यो महत्त्वपूर्ण सिद्धान्तलाई क्रान्ति सम्झौतामा अझ प्रभावकारी रूपमा सुरक्षित गरिएको थिएन भनेर गहिरो खेदजनक छ । अधिनियम १५९२, जसमा मण्डली यस समयमा निर्माण गरिएको थियो, ख्रीष्टको शिरत्वको कुनै मान्यता समावेश थिएन र यो औपचारिक रूपमा महासभाको कुनै कार्यद्वारा दाबी गरिएको थिएन । यद्यपि एक शाही सर्वोच्चता न त मुकुटद्वारा प्रत्यक्ष रूपमा दावी गरिएको थियो न त मण्डलीद्वारा स्वीकार गरिएको थियो, यद्यपि यो व्यावहारिक रूपमा प्रयोग गर्न लामो समय लागेन । सार्वभौमद्वारा (१६९१-९५ को अवधिमा) महासभाका बैठकहरू बारम्बार भंग र निलम्बन गरियो र १७०३ मा, सभाले ख्रीष्टको अन्तर्निहित शक्ति, ख्रीष्टको सर्वोच्चतालाई जोड दिने उद्देश्यले ऐनको मस्यौदा तयार गरेको थियो । मण्डली र प्रेस्बिटेरियन प्रशासनको ईश्वरीय अधिकार, यो उनको महिमाको आयुक्तद्वारा अचानक विघटन गरिएको थियो, कुनै रेकर्ड विरोधबिना तर मण्डलीको स्वतन्त्रता

अझै धेरै आक्रमण भएको थियो र आत्मिक चासोहरू अधिक प्रभावकारी रूपमा धर्मनिरपेक्ष प्रभुत्वको अधीनमा थिए ।

संरक्षकहरूको शक्तिको पुनर्स्थापनाद्वारा यसलाई बारम्बार खारेज गरिसकेपछि संरक्षकको शक्ति जब यो खाली मण्डलीहरूको बस्तीमा कुनै वास्तविक प्रभावको हुन्छ, एउटै वसन्तबाट मण्डलीको सर्वोच्चताको साथ बग्छ र यसलाई न प्रमाणित गर्न वा निन्दा गर्न सकिँदैन तर यसको साथ एउटै सिद्धान्तहरूमा वास्तवमा जब मुकुटद्वारा प्रयोग गरिन्छ,<sup>136</sup>

विशेष गरी स्कटिश स्थापनाको अवरोधमा जारी भएका मण्डलीका हालैका संघर्षहरूलाई उनको आत्मिक स्वतन्त्रतालाई प्रमाणित गर्नको लागि उल्लेख नगरी त्यहाँ केहि छैन । यो टिप्पणी गर्न सकिन्छ, राज्यको निर्धारित संकल्पभन्दा यी घटनाहरूबाट स्पष्ट रूपमा प्रस्ट हुन्छ । मण्डलीमा इरास्टियन शक्ति कायम राख्नु र प्रयोग गर्न तर स्कटल्याण्डका ख्रीष्टियन विश्वासीले 'सियोनमा राजा' को रूपमा ख्रीष्टको एकमात्र सर्वोच्चतामा उनीहरूको निरन्तर र दृढ संलग्नताको सबैभन्दा स्पष्ट प्रमाणहरू दिएका छन्-जसको रक्षामा उनीहरूका पुर्खाहरूले 'मृत्युसम्म आफ्नो जीवनलाई माया गरेनन्' । तिनीहरूले कुनै उदात्त कारणमा झगडा वा पीडा सहन सक्दैनन् । ख्रीष्टको मण्डलीमा शिरत्व ग्रहण गर्नेहरू उहाँको विशेषाधिकारको अशुद्ध हडपको दोषी छन् र उहाँका वफादार प्रजाहरूले उहाँको आफ्नै मण्डलीमा शासन गर्ने र राज्य गर्ने एकमात्र अधिकारलाई जोड दिएर र मण्डलीलाई अपमानजनक र उहाँको एकलै राजा र शिरको अपमान गर्ने दाबीलाई कुनै जोड नदिई उहाँप्रति आफ्नो वफादारी प्रदर्शन गर्न बाध्य छन् ।

---

<sup>136</sup> नागरिक शक्तिहरूको सर्वोच्चतामा ब्रुसको लेख, पृष्ठ १०५ ।

## अध्याय २६

### सन्तहरूको सहभागिता

### (COMMUNION OF SAINTS)

#### खण्ड १

सबै सन्तहरू उनीहरूका शिर येशु ख्रीष्टमा उहाँको आत्मा र विश्वासद्वारा एकताबद्ध छन्, र उहाँसँग उहाँको अनुग्रह, कष्टभोग, मृत्यु, पुनरुत्थान र महिमामा उहाँसँग सङ्गति गर्दछन् । र प्रेममा एकअर्कासँग एकतामा रहन्छन्, तिनीहरू एक अर्काको सहभागिता, वरदानमा र अनुग्रहमा संगति गर्दछन् । साथै एक-अर्काको आत्मा र शरीर दुवैलाई भलाई हुने सार्वजनिक र व्यक्तिगत रूपमा पारस्परिक हितको लागि सेवाहरू गर्नलाई पनि बाध्य छन् ।

(यूहन्ना १:३; एफिसी ३:१६, १७, १८, १९; यूहन्ना १:१६; एफिसी २:५, ६; फिल. ३:१०; रोमी ६:५, ६; २ तिमोथी २:१२; एफिसी ४:१५, १६; १ कोरिन्थी १२:७; १ कोरिन्थी ३:२१, २२, २३; कल. २:१९; १ थेस्स. ५:११, १४; रोमी १:११, १२, १४; १ यूहन्ना ३:१६, १७, १८; गलाती ६:१०)

#### खण्ड २

सन्तहरू स्वभावैले आराधक भएको हैसियतले परमेश्वरको संगतिमा आराधना पवित्र राख्न र सहभागिता जनाउन बाध्य छन् । आपसी सुधारको लागि अन्य आत्मिक सेवाहरूमा पनि सञ्चालन गर्न बाध्य छन् । उनीहरूको क्षमता र एकअर्काको आवश्यकता अनुसार भौतिक खाँचोहरूलाई पुरा गर्नु पनि हो । परमेश्वरले अवसर प्रदान गर्नुभएअनुसार यहि संगति प्रभु येशुको नाउँलाई पुकार्ने सबै ठाउँको मानिसहरूको बिचमा पनि विस्तार गरिनुपर्छ ।

(हिब्रू १०:२४, २५; प्रेरित २:४२, ४६; यशैया २:३; १ कोरिन्थी ११:२०; प्रेरित २:४४, ४५; १ यूहन्ना ३:१७; २ कोरिन्थी ८ र ९ अध्यायहरू; प्रेरित ११:२९, ३०)

#### व्याख्या

सहभागिता संघ वा सिद्धान्तमा स्थापित छ । माथिका खण्डहरूले अँगालेका छन् कि, पहिलो येशू ख्रीष्टमा सन्तहरूको सहभागिता वा मिलाप र उहाँसँग

तिनीहरूको सम्बन्ध । दोस्रो, वास्तविक सन्तहरू एकअर्कासँगको मिलाप र सञ्चार । तेस्रो, पेशाद्वारा सन्तहरूको मिलाप र उनीहरूले कायम राख्न बाध्य पारिएका सहभागिता ।

१. सबै सन्तहरू येशू ख्रीष्टमा एकताबद्ध छन् । यो एक आवश्यक मिलाप होइन जस्तै कि ईश्वरवत्त्वका पवित्र व्यक्तिहरू बिच रहन्छ, न त व्यक्तिगत मिलन जस्तै नै, जस्तै ख्रीष्टको व्यक्तिमा ईश्वरीय र मानव स्वभावहरू बिच अवस्थित, न त केवल एक राजनैतिक संघ, जस्तै एक राजा र उनको प्रजा बिच, न त केवल नैतिक मिलन दुई साथीहरू बिचको जस्तो ख्रीष्ट र विश्वासीहरू बिच त्यहाँ एक कानूनी संघ छ, जस्तै एक जमानत र उसको लागि संलग्न व्यक्तिको बिचमा यो संघ सबै अनन्तकाल देखि गठन भएको थियो, जब ख्रीष्ट आफ्नो संघीय प्रमुख नियुक्त गरियो तर यसबाहेक त्यहाँ तिनीहरू बिच समयमा एक आत्मिक संघ गठन भएको छ, जसको यहाँ हाम्रो कबुलीजबान व्यवहार गर्दछ । यो एक गहिरो रहस्य हो र यस कारणको लागि सामान्यतया एक रहस्यमय संघको नाम दिइएको छ तर गहिरो रहस्यमय भए पनि यसको वास्तविकतामा प्रश्न उठाउन सकिँदैन । कहिलेकाहीँ यो ख्रीष्टमा भएको विश्वासीहरूद्वारा धर्मशास्त्रमा व्यक्त गरिएको छ: 'यसकारण, अब ख्रीष्ट येशूमा भएकाहरूलाई कुनै दण्ड छैन' (रोमी ८:१) । अन्य समयमा ख्रीष्टलाई विश्वासीहरूमा भनिएको छ: "तिमीहरू विश्वासमा छौ कि छैनौ, आफैलाई जाँच; आफैलाई प्रमाण गर! येशू ख्रीष्ट तिमीहरूभित्र हुनुहुन्छ भनी के तिमीहरू आफ्नै विषयमा जान्दैनौ ?" (२ कोरिन्थी १३:५) । कहिलेकाहीँ अभिव्यक्तिका दुवै मोडहरू एकसाथ जोडिएका हुन्छन्: 'ममा रहो र म तिमीमा रहनेछु' (यूहन्ना १५:४) । यस संघलाई विभिन्न समानताहरूद्वारा धर्मशास्त्रमा प्रदर्शित र चित्रण गरिएको छ । यसलाई रूख र त्यसका हाँगाहरू बिचको मिलनसँग तुलना गरिएको छ (यूहन्ना १५:५), भवन र त्यसलाई समर्थन गरिएको जग (१ पत्रुस २:४, ६), पति र पत्निबिचको मिलनसँग (एफि. ५:३१, ३२) र शिर र शरीरका अंगहरू बिचको मिलन (एफिसी ४:१५, १६) ।

यद्यपि यी समानताहरू तिनीहरूले प्रतिनिधित्व गर्ने संघभन्दा धेरै कम छन् तर स्पष्ट रूपमा यसको वास्तविकता आयात गर्दछ । सबै संघहरूमा त्यहाँ

चीजहरू वा व्यक्तिहरूलाई एकसाथ बाँध्ने कुरा हो । जसरी ख्रीष्ट र उहाँका जनहरू बिचको मिलन यसको प्रकृतिमा आत्मिक छ, त्यसरी नै यसको बन्धनहरू छन् र यी हुन् ख्रीष्टको तर्फबाट पवित्र आत्मा र तिनीहरूको तर्फबाट विश्वास हो । ख्रीष्टले तिनीहरूलाई उहाँको आत्माद्वारा पक्रनुहुन्छ र उहाँको आत्माले तिनीहरूमा उत्पत्ति गरेको विश्वासद्वारा तिनीहरूले उहाँलाई ग्रहण गर्नुहुन्छ । त्यसैले उहाँ विश्वासद्वारा तिनीहरूको हृदयमा बास गर्नुहुन्छ भनिन्छ । यो मिलन यति नजिक र घनिष्ठ छ, कि ख्रीष्ट र विश्वासीहरूलाई एउटै आत्मा भनिन्छ: 'जो प्रभुसँग जोडिएको छ त्यो उहाँसँग एउटै आत्मा हो' (१ कोरिन्थी ६:१७) । तर यो यस संघको मुकुट उत्कृष्टता हो, यो कहिल्यै विघटन हुन सक्दैन । उहाँले आफ्नो बास लिनुभएको कसैबाट पनि पवित्र आत्मा कहिल्यै टाढा हुनुहुन्न (यूहन्ना १४:१६, १७) । शैतान र उसका सबै दुतहरू तिनीहरूको सबै संयुक्त शक्ति र सूक्ष्मताको साथ एक आत्मालाई ख्रीष्टबाट अलग गर्न सक्दैन (रोमी ८:३८, ३९) । मृत्युले अन्य सबै सम्बन्धहरू तोड्नेछ र आत्मालाई शरीरबाट अलग गर्नेछ तर यसले ख्रीष्ट र विश्वासीहरू बिचको एकतालाई भंग गर्न सक्दैन । त्यसैले उनीहरूलाई 'प्रभुमा मर्ने' र 'येशूमा सुत्ने' भनिएको छ (प्रकाश १४:१३; १ थेस्सलोनिकी ४:१४) ।

यसरी ख्रीष्टसँग एकताबद्ध भएर विश्वासीहरूले उहाँको दुःख र मृत्युमा उहाँसँग सहभागी हुन्छन्, यसैले 'कूसमा टाँगिएको र ख्रीष्टसँग मरेको' भनिन्छ (रोमी ६:६, ८) । उहाँको पुनरुत्थानमा ख्रीष्टसँग तिनीहरूको सङ्गति पनि छ । किनभने तिनीहरू 'उहाँसँगै हुर्किएका छन्' र उहाँसँग उहाँको जीवनमा संगत छन् (एफिसी २:६; गलाती २:२०) । उहाँका विजयहरूमा उहाँसँग तिनीहरूको सङ्गति छ । उहाँले रियासत र शक्तिहरू नष्ट गर्नुभयो, संसारलाई जित्नुभयो, मृत्युलाई नष्ट गर्नुभयो र तिनीहरूका लागि चिहानलाई पराजित गर्नुभयो; र तिनीहरू उहाँद्वारा यी सबै शत्रुहरूमाथि विजयी भन्दा बढी हुनेछन् (रोमी ८:३७) । उसले किनेका सबै फाइदाहरूमा तिनीहरूले उहाँसँग कुराकानी गरेका छन्; त्यसैले उनीहरूलाई 'ख्रीष्टका सहभागीहरू' (हिब्रू ३:१४), र 'सबै राज्य र शक्तिको शिर हुनुहुने उहाँमा पूर्ण भएको' भनिएको छ (कल. २:१०); तिनीहरू उहाँको धार्मिकतामा चासो राख्छन्, जसद्वारा उहाँले तिनीहरूको कोठामा व्यवस्था पूरा



गर्नुभयो, यसरी धर्मी ठहरिने आशिषको हकदार हुनुहुन्छ, तिनीहरूलाई स्वर्गको परिवारमा ग्रहण गरियो र परमेश्वरको उत्तराधिकारी बनाइयो र उहाँको पुत्र येशू ख्रीष्टसँग संयुक्त उत्तराधिकारी बनाइयो । तिनीहरू प्राण, आत्मा र शरीरमा पवित्र भएका छन्, उहाँको अनुग्रहद्वारा पापको लागि धेरै भन्दा धेरै मर्न र धार्मिकतामा बाँच्न सक्षम बनाइएका छन् । तिनीहरू अब स्वर्गीय स्थानहरूमा ख्रीष्टसँग तिनीहरूको प्रतिनिधित्व गर्ने शिरको रूपमा बस्छन् । र उचित समयमा तिनीहरू उहाँसँगै आफ्नै व्यक्तित्वहरूमा महिमित हुनेछन् (एफिसी २:६; कल. २:४) । छोटकरीमा सबै चीजहरू तिनीहरूका हुन् । प्रेरित पावलले दाबी गरेझैं र उहाँले ख्रीष्टमा तिनीहरूको एकतामा सबै चीजहरूको लागि तिनीहरूको शीर्षक फेला पार्नुभयो: चाहे पावल, वा अपोल्लोस, वा केफास, वा संसार, वा जीवन, वा मृत्यु, वा अहिलेका कुराहरू वा आउनेवाला कुराहरू—सबै कुराहरू तिमीहरूकै हुन्; अनि तिमीहरू ख्रीष्टका हौ र ख्रीष्ट परमेश्वरको हुनुहुन्छ । (१ कोरि. ३:२२; १ कोरि. ३:२३) ।

२. सबै वास्तविक सन्तहरू एकअर्कासँग एकताबद्ध छन् र तिनीहरूको बिचमा कुराकानी छ । तिनीहरू एउटै शरीर बनाउँछन्, सबै आफ्नो साझा शिरको रूपमा ख्रीष्टमा एकताबद्ध हुन्छन् र एउटै आत्माका सहभागीहरू हुन् । तिनीहरू सबै बहुमूल्य विश्वास जस्तै प्राप्त भएका छन् र तिनीहरूको विश्वास, सुसमाचारको प्रमुख सिद्धान्तहरूको रूपमा पर्याप्त रूपमा समान छ । तिनीहरू प्रेममा पनि एकताबद्ध हुन्छन्, जसलाई 'पूर्णताको बन्धन' भनिन्छ । आदिम ख्रीष्टियनहरू यस बन्धनद्वारा एकसाथ बाँधिएका थिए, कि तिनीहरू 'एउटै हृदय र एउटै आत्माका' थिए (प्रेरित ४:३२) । हाम्रा मुक्तिदाताले आफ्ना अनुयायीहरूमा पारस्परिक प्रेमभन्दा बढी उत्कटताका साथ जोडेको अरू केही छैन, उहाँले यसलाई आफैंको लागि सबैभन्दा राम्रो प्रमाणको रूपमा प्रतिनिधित्व गर्नुभयो, र अरूलाई सबैभन्दा निर्णायक प्रमाणको रूपमा तिनीहरू उहाँका साँचो चेलाहरू थिए; 'म तिमीहरूलाई एउटा नयाँ आज्ञा दिन्छु, कि तिमीहरू एकअर्कालाई प्रेम गर; जसरी मैले तिमीहरूलाई प्रेम गरेको छु, तिमीहरूले पनि एकअर्कालाई प्रेम गर । यदि तिमीहरूले एक-अर्कालाई प्रेम गर्छौं भने, तिमीहरू मेरा चेलाहरू हौ

भनी सबै मानिसहरूले यसबाट थाहा पाउनेछन् (यूहन्ना १३:३४, ३५) । जसरी सन्तहरूले 'हाम्रा प्रभु येशू ख्रीष्टलाई निष्कपटताले प्रेम गर्छन्', त्यसरी नै तिनीहरूले ख्रीष्टको छवि देख्न सक्ने सबैलाई प्रेम गर्छन् । यसरी एकअर्कासँग एकताबद्ध भएकोले तिनीहरूले एक-अर्कासँग आफ्नो वरदान र अनुग्रहमा सञ्चार गरेका छन् । जसरी प्राकृतिक शरीरमा धेरै सदस्यहरू हुन्छन् - केही उच्च र अरू निम्न प्रयोगका र प्रत्येक सदस्य आफ्नो सङ्गी-सदस्यहरूको लागि सेवायोग्य छ र सम्पूर्णको भलाइमा योगदान गर्दछ-त्यसैले ख्रीष्टको रहस्यमय शरीर धेरै सदस्यहरू मिलेर बनेको छ । विभिन्न वरदान र अनुग्रहसँग समाप्त र धेरै सदस्यहरू एकअर्काको लागि लाभदायक हुनुपर्छ र सम्पूर्ण मण्डलीको फाइदालाई बढावा दिनु पर्छ । तिनीहरूको पारस्परिक हितको लागि ती कर्तव्यहरू प्रदर्शन गर्न बाध्य छन् । तिनीहरूले 'एक-अर्कालाई दयालु माया' गर्नुपर्छ, 'एउटाले अर्काको बोझ बोक्नु पर्छ र त्यसरी नै ख्रीष्टको व्यवस्था पूरा गर्नुपर्छ', 'आनन्दित हुनेहरूसँग रमाउनुपर्छ र रुनेहरूसँग रूनुपर्छ', उत्कट 'बिन्ती' अर्पण गर्नुपर्दछ । सबै सन्तहरूका लागि र 'जसरी तिनीहरूसँग मौका छ, सबै मानिसहरूको भलाइ गर्नुपर्छ, विशेष गरी उनीहरूलाई जो विश्वासको परिवारका छन्' ।

३. सेवाले सन्तहरू पनि एउटै शरीरमा एकताबद्ध हुन्छन् र एक अर्कासँग पवित्र सङ्गति र सञ्चार कायम गर्न बाध्य हुन्छन् । पेशागत संतहरूले मण्डलीलाई दृश्य मानिन्छ र रचना गर्छन् र यस समाजको एकता अनिवार्य गुण हो । यो संघसँगै बस्नेहरूमा मात्र सीमित छैन र धार्मिक नियमहरूको पालनाको लागि एक ठाउँमा भेला हुन सक्छ तर "हरेक ठाउँमा हाम्रा प्रभु येशू ख्रीष्टको नाउँ पुकार्ने सबै तिनीहरूको र हाम्रो दुवैमा विस्तार हुन्छ । यस एकताको दृश्य बन्धनहरू प्रेरित पावलद्वारा निर्दिष्ट गरिएको छ: "एउटै शरीर छ, र एउटै आत्मा हुनुहुन्छ, जसरी तिमीहरू पनि तिमीहरूको बोलावटको एउटै आशामा बोलाइएका छौ; एउटै प्रभु, एउटै विश्वास, एउटै बप्तिस्मा; सबैका एउटै परमेश्वर र पिता हुनुहुन्छ, जो सबैमाथि, सबैद्वारा र तिमीहरू सबैमा हुनुहुन्छ ।" (एफेसीसी ४:४; एफेसीसी ४:५; एफेसीसी ४:६) । हाम्रो विश्वासको स्वीकारले तीनवटा कुराहरू उल्लेख

गरेको छ जसमा दावी गरिएका सन्तहरू एकअर्कासँग संगति र सहभागितामा हुन बाध्य छन्:

पहिलो तिनीहरू परमेश्वरको सामूहिक आराधनामा सामेल हुनको लागि एकसाथ भेला हुनुपर्छ । मेलमिलापको यो प्रजाति प्रारम्भिक ख्रीष्टियनहरूले लगनशीलताका साथ कायम राखेका थिए: 'तिनीहरू प्रेरितहरूको सिद्धान्त, सङ्गति, रोटी भाँच्ने र प्रार्थनामा दृढतापूर्वक लागि रहे' (प्रेरित २:४२) । जब कोही, पछिल्ला अवधिमा यो मेलमिलाप रहन लापरवाही भए प्रेरितले तिनीहरूलाई 'कसैको तरिका जस्तै, एकसाथ भेला हुन नदिने' चेतावनी दिए ।

सुसमाचारका संस्थाहरू ख्रीष्टियनहरू बिचको एकताको बन्धनको रूपमा अभिप्रेरित थिए र तिनीहरूको संयुक्त उत्सवद्वारा मेलमिलाप कायम र व्यक्त गरिन्छ । 'एउटै आत्माद्वारा हामी सबै एउटै शरीरमा बप्तिस्मा लिन्छौं' र 'धेरै भएकाले हामी एउटै रोटी र एउटै शरीर हौं । किनकी हामी सबै त्यो एउटै रोटीका साझेदार हौं 'संस्कारात्मक सम्प्रदायमा (१ कोरिन्थी १०:१७; १२:१३) । यो एकताको लागि आवश्यक छैन कि ख्रीष्टियनहरू सबै एकै ठाउँमा आराधनाको लागि भेला हुनुपर्छ- यो शारीरिक रूपमा असम्भव छ; न त हामीले मण्डली सहभागितालाई स्थानीय रूपमा कल्पना गर्ने हो । यसमा तिनीहरूको समान पवित्र नियमहरू मनाउने समावेश छ-तिनीहरूको आराधनाको कार्यहरू उस्तै प्रकारमा जहाँ तिनीहरू भेला हुन्छन् र तिनीहरूको निपटारामा र सबैसँग सामेल हुन हरेक उचित अवसरलाई अँगाल्न तयार रहन तयार छ 'जसले सबै ठाउँमा तिनीहरूका र हाम्रा दुवैले प्रभु येशू ख्रीष्टको नाउँ पुकार्छन्, यसरी यो आदिम मण्डलीमा थियो र यसरी यो अझै पनि हुनेछ यदि विश्वव्यापी एकता संरक्षित गरिएको थियो र यदि ख्रीष्टका संस्थाहरू तिनीहरूसँग सम्बन्धित विश्वासको साथ सबै ठाउँमा शुद्ध र सम्पूर्ण संरक्षित गरिएको थियो ।<sup>137</sup>

<sup>137</sup> एमक्रीको मण्डली एकता, पृष्ठ १९, २० ।

दोस्रो, दावी गर्ने सन्तहरूले उनीहरूको पारस्परिक उन्नतिमा लाग्ने अन्य आत्मिक सेवाहरू गर्नुपर्दछ । तिनीहरूलाई 'एउटाले अर्कोलाई सुधार्न सक्ने कुराहरूको पछि लाग्न' आज्ञा दिइएको छ (रोमी १४:१९) । 'पारस्परिक उन्नति गर्ने सेवाहरू' मध्ये आपसी प्रार्थनालाई उल्लेख गर्न सकिन्छ; आत्मिक भेला, एकअर्काको प्रेम र असल काम गर्न सल्लाह दिने, अर्ती दिने र उत्साहित गर्ने, कमजोर मन भएकाहरूलाई सान्त्वना दिने, कमजोरहरूलाई समर्थन गर्ने, पीडितहरूलाई भेट्ने र प्रोत्साहन दिने (मला. ३:१६; कल. ३:१६; १ थेस्स. ५:११, १४; हिब्रू १०:२४) ।

तेस्रो, दावी गर्ने सन्तहरूले आफ्नो क्षमता र अवसरहरू अनुसार बाहिरी चीजहरूमा एकअर्काको सहायता दिनुपर्छ । 'विश्वासमा धनी र परमेश्वरले उहाँलाई प्रेम गर्नेहरूलाई प्रतिज्ञा गर्नुभएको राज्यका उत्तराधिकारीहरू' यस संसारमा गरीब छैनन् (याकूब २:५) । तिनीहरूका ख्रीष्टियन भाइहरू, जससँग 'यस संसारको असल चिजहरू' छ, उनीहरूप्रति सहानुभूति देखाउनुपर्छ र तिनीहरूको आवश्यकताहरू पूरा गर्नुपर्छ (१ यूहन्ना ३:१७) । कहिलेकाहीँ एक देशका ख्रीष्टियनहरूले 'आफ्ना मालसामानहरू लुट्ने' पीडा भोग्छन् र सतावटको हिंसाद्वारा ठूलो समस्यामा पर्छन्; यस्तो अवस्थामा अन्य ठाउँमा तिनीहरूका दाजुभाइहरूले उनीहरूको राहतको लागि उदारतापूर्वक योगदान गर्नुपर्छ । यो कर्तव्यलाई आदिम ख्रीष्टियनहरूले उत्कृष्ट रूपमा उदाहरण दिएका थिए: 'यरुशलेममा रहेका गरिब सन्तहरूका लागि निश्चित योगदान गर्न म्यासेडोनिया र अकायाका उनीहरूलाई खुसी लाग्यो' (रोमी १५:२५) । यदि एउटै जिल्लामा ख्रीष्टियन धर्मावलम्बीहरूले उनीहरूका बिचमा सार्वजनिक धार्मिक आज्ञाहरूको नियमित वितरणको लागि आफैंले व्यवस्था गर्न असमर्थ छन् भने उनीहरूलाई आर्थिक सहायता प्रदान गर्नु उनीहरूका दाजुभाइहरू जो अधिक अनुकूल परिस्थितिमा राखिएका छन् उनीहरूको कर्तव्य पनि कम छैन । यसरी बलियोले कमजोरलाई समर्थन गर्नुपर्छ, कि एकको प्रशस्तता अर्कोको अभावको लागि आपूर्ति हुन सक्छ, ताकि त्यहाँ समानता होस् । सन्तहरूको सेवा गर्नुलाई

स्पष्ट रूपमा 'सङ्गति' भनिन्छ (२ कोरिन्थी ८:४) । हाम्रो विश्वासको स्वीकारको यस खण्डको अन्तिम वाक्यले सायद अझ विशेष गरी सन्दर्भ गर्न सक्छ: 'जसको सहभागिता परमेश्वरले अवसर प्रदान गर्नुहुन्छ, ती सबैलाई विस्तारित गरिनु पर्छ, जसले प्रत्येक ठाउँमा, सबैले प्रभु येशूलाई पुकार्छ । यो वाक्य तुरुन्तै अघिल्लो उपधारासँग घनिष्ठ रूपमा जोडिएको छ, जुन 'बाह्य चीजहरूमा एकअर्कांलाई राहत दिनेसँग सम्बन्धित छ र जोडिएका सम्पूर्ण धर्मशास्त्र प्रमाणहरूले या त यरूशलेमको मण्डलीलाई जनाउँछ-जसमा 'सबै कुराहरू समान थिए'-वा एक ठाउँमा सन्तहरूलाई 'राहत पठाउँदै' टाढाका ठाउँहरूमा जो सतावटले गरिब भएका थिए । तथापि, यो स्वीकार गरिनेछ कि एक अधिक व्यापक प्रकृतिको ख्रीष्टियन समुदाय ती सबै सेवाहरू जो पारस्परिक सम्पादनको लागी झुकाव सहित, प्रभु येशूको नाममा पुकार्ने सबैसँग कायम राख्नु पर्छ, अवसर अनुमतिको रूपमा होइन, दृश्य विश्वव्यापी मण्डली के हुनुपर्दछ, परमेश्वरको वचनको नियम अनुसार, सेवामा एक हो वा त्यो विशेष मण्डलीका सदस्यहरूले पूर्वप्रबन्धले आदेश दिन सक्ने जहाँसुकै मण्डली सहभागिताको आनन्द लिन र राख्न बाध्य हुनेछन् । यदि संसारभरका ख्रीष्टियन भनाइहरू विभिन्न र विरोधी खण्डहरूमा विभाजित हुनुको सट्टा, एउटै पवित्र भाइचारामा बाध्यकारी गरिएको थियो, तब जो एकै ठाउँमा मण्डलीको संगतिमा प्रवेश भयो, उसलाई विश्वव्यापी मण्डलीको सदस्यको रूपमा मान्यता दिइनेछ । र उसको चिट्ठा हालेको कुनै पनि विशेष मण्डलीमा सहभागिताको विशेषाधिकार दाबी गर्न अधिकार हुनेछ ।

अर्कोतर्फ, जो कोही एक विशेष मण्डलीमा निन्दाको अधीनमा राखिएको थियो, अरू सबैमा समान अन्तर्गत मानिनेछ र एउटै शक्तिद्वारा वा अझै उच्च अधिकारीद्वारा सजाय उल्टाउन नसकेसम्म सम्मानमा प्राप्त हुनेछैन । यसरी यो हुनुपर्दछ र यसरी यो हुनेछ, यदि त्यो एकताले दृश्यमान मण्डलीलाई चित्रण गर्नुपर्दछ, पूर्ण रूपमा महसुस गरिएको थियो । तर मण्डलीको वर्तमान अवस्थामा यो लगभग अनगिन्ती खण्डहरूमा विभाजित र उपविभाजित छ, ती सबैले केही विशिष्ट सिद्धान्त वा अभ्यासको लागि संघर्ष गरिरहेका छन् जुन उनीहरूले महत्त्वपूर्ण ठान्छन् र जसद्वारा उनीहरूलाई अलग मात्रै होइन तर विरोध गरिएको

छ । अन्य सम्प्रदायहरूमा त्यस्ता विस्तारित मण्डली सहभागितालाई निरन्तर रूपमा राख्न सकिँदैन । भ्रष्ट मण्डलीहरूबाट अलग हुनु निश्चित अवस्थामा ग्यारेन्टेबल र आवश्यक हुन्छ भन्ने प्रश्न कमै उठ्नेछ । तर 'जहाँ सामुहिकता वैधानिक छ, त्यहाँ विभाजनको आरोपबाट अलगावलाई प्रमाणित गर्न सजिलो हुनेछैन । त्यो मण्डलीका सदस्यहरू अर्को मण्डलीसँगको अन्तर्क्रियामा सामेल हुन जसले स्पष्ट रूपमा वा व्यावहारिक रूपमा यी भिन्न सिद्धान्तहरूलाई आत्मसात गरेको थियो, तिनीहरूले वस्तुतः घोषणा गर्नेछन् कि उनीहरूसँग अलग हुने कुनै शास्त्रीय र इमान्दार आधार छैन<sup>138</sup> र आफूलाई अनावश्यक रूपमा प्रतिशोधको आरोपमा पर्दाफास गर्नेछन् । त्यो शरीर जसलाई ख्रीष्टले यति उत्कटताका साथ प्रार्थना गर्नुभयो 'एउटा' हुन सक्छ ।

### खण्ड ३

ख्रीष्टसँग भएको सन्तहरूको सहभागिताले तिनीहरूलाई उहाँको ईश्वरत्वमा कुनै पनि बुद्धिमा बराबरी बनाउँदैन र उहाँसँगको एउटै दर्जाको आदरको योग्य पनि बनाउँदैन । ख्रीष्टसँग बराबर हुन खोज्नु र ती मध्ये कुनै पनि आत्मसात गर्नु दुराचारी र ईश्वरनिन्दक हुनु हो । त्यस्तै नै सन्तहरूको रूपमा एकअर्कासँग सहभागीता जनाउँदैमा मानिसको व्यक्तिगत भौतिक सम्पत्तिहरू साझा हुँदैन र त्यसमाथि कसैले हस्तक्षेप गर्न मिल्दैन र गर्नुहुँदैन ।

(कलसी १:१८, १९; १ कोरिन्थी ८:६; यशैया ४२:८; १ तिमोथी ६:१५, १६; भजनसंग्रह ४५:७, हिब्रू १:८, ९; प्रस्थान २०:१५; एफिसी ४:२८; प्रेरित ५:४)

### व्याख्या

यस खण्डले दुई पापपूर्ण विचारहरूबाट जोगाउँछ: एक ख्रीष्टसँग सन्तहरूको सञ्चारसँग सम्बन्धित र अर्को एक-अर्कासँग उनीहरूको सञ्चारसँग सम्बन्धित । केही रहस्यवादीहरूले सन्तहरूको सहभागिता र ख्रीष्टसँगको सञ्चारको सन्दर्भमा अधर्मी र निन्दापूर्ण शब्दहरू प्रयोग गरेका छन्, मानौं उनीहरूलाई

<sup>138</sup> एमक्रीको मण्डलीको एकता, पृष्ठ ९५ ।

विकृत वा ख्रीष्ट बनाइयो । तिनीहरूले 'परमेश्वरमा ईश्वर भएको' र 'ख्रीष्टमा राखिएको' र अन्य अभिव्यक्तिहरू समान रूपमा जंगली शब्दहरू प्रयोग गर्न ढिलाई गरेका छैनन् । सोहीँ शताब्दीको सुरुमा जर्मनीका एनाब्याप्टिस्टहरू अन्य बेतुका र खतरनाक सिद्धान्तहरूका बिचमा, ख्रीष्टियनहरूका बिचमा वस्तुहरूको समुदायको आवश्यकताको लागि तर्क गरे । यो सिद्धान्तले यस देशमा कहिल्यै धेरै प्रगति गर्न सकेन र आधुनिक एनाब्याप्टिस्टहरूले यसलाई पूर्ण रूपमा अस्वीकार गर्छन् । यी असाधारण धारणाहरूको विरोधमा हाम्रो विश्वासको स्वीकारले सिकाउँछः

१. कि ख्रीष्टसँग सन्तहरूको समागममा उहाँको ईश्वरत्वको तत्वको सहभागिता समावेश हुँदैन, न त उहाँ र तिनीहरूको बिचमा कुनै पनि हिसाबले समानता नै हुन्छ । ख्रीष्ट र विश्वासीहरू बिचको एकताले तिनीहरूलाई अलग व्यक्तिहरू छोड्छ र विश्वासीहरूको ख्रीष्टसँगको सम्बन्धले उनीहरूलाई सम्मानमा उहाँसँग समानतामा उठाउँदैन । तिनीहरू उहाँको ईश्वरीय उत्कृष्टताहरूमा भाग लिन सक्दैनन्, जुन अस्पष्ट छन्, न त तिनीहरूले उहाँको मध्यस्थताको कामको महिमामा उहाँसँग साझेदारी गर्न सक्छन् । त्यो कठिन काममा उहाँसँग सहयोग गर्ने उहाँसँग कोही थिएन र उहाँले मात्र महिमा वहन गर्नुपर्छ, जसरी सन्तहरूलाई देवता बनाइएको छैन, न त उनीहरूलाई ख्रीष्टसँग मिलेर मध्यस्थकर्ता र मुक्तिदाता हुन उच्च बनाइएको छ ।

२. सन्तहरूको एकअर्कासँगको सञ्चारले निजी सम्पत्तिको अधिकार खोस्दैन वा उल्लङ्घन गर्दैन । आठौँ आज्ञाको स्थायी दायित्व, परोपकार र आतिथ्यताको लागि नयाँ नियमका सल्लाहहरू उच्च र निम्न, धनी र गरीबहरूलाई सम्बोधन गरिएका विशेष नियमहरू-सबैले स्पष्ट रूपमा प्रमाणित गर्दछ कि, सुसमाचार अन्तर्गत, प्रत्येक मानिस आफ्नो सामान र सम्पत्तिमा एक सम्पत्ति राख्छ । हामीलाई भनिएको छ, साँच्चै आदिम मण्डलीमा "विश्वास गर्ने सबैसँग सबै कुरा समान थियो र तिनीहरूको सम्पत्ति र वस्तुहरू बेचिदिए, र सबै मानिसहरूलाई आवश्यक परेको रूपमा सबै मानिसहरूलाई बाँडिदिए" (प्रेरित २:४४, ४५) । यसबाट 'यरुशलेमका ख्रीष्टियनहरूका बिचमा वस्तुको वास्तविक समुदाय थियो

भन्ने अनुमान गरिएको छ, वा कि प्रत्येक व्यक्तिले आफ्नो सम्पत्तिमा सबै अधिकार त्यागेर सार्वजनिक स्टकमा हस्तान्तरण गर्यो, जसमा सबैको समान दावी थियो । तथापि हननिया र सफिरा (प्रेरित ५:४) को कथाबाट यस्तो देखिन्छ, कि चेलाहरू मण्डलीको हितको लागि आफ्नो सम्पत्तिको निष्कासन गर्न कुनै बाध्यता वा कुनै सकारात्मक कानूनद्वारा बाध्य थिएनन्, र यो बेचिसकेपछि, तिनीहरूले पूरै वा मूल्यको कुनै अंश राख्न सक्थे, यदि तिनीहरूले ती दुखी व्यक्तिहरू जस्तै, गलत र छलको अभ्यास गर्दैनन् र यो थप स्पष्ट छ । हामीले उद्धृत गरेको खण्डबाट कि यद्यपि धेरै उदाहरणहरूमा तिनीहरूले प्रेरितहरूको खुट्टामा मूल्य राखे उनीहरूलाई वितरणमा भरोसा राखे तर तिनीहरूले कहिलेकाहीँ यसलाई आफ्नै हातमा आरक्षित गरे र यसलाई दिए । गरिब, आफ्नो आवश्यकताको आफ्नै विचार अनुसार यी विचारहरूले प्रमाणित गरेको देखिन्छ, आदिम मण्डलीमा वस्तुहरूको वास्तविक समुदाय थिएन तर तिनीहरूको हृदय र चासोलाई एकताबद्ध गर्ने उत्कट परोपकारको परिणाममा, 'कुनै पनि मानिस', लुकाले हामीलाई चौथो अध्यायमा सूचित गरेझैं, 'उनीसँग भएका चीजहरू उहाँको आफ्नै हो', वा तिनीहरूलाई आफ्नो लागि विनियोजित गरे । आफ्नै प्रयोग तर सजिलैसँग आफ्ना भाइहरूको आपूर्तिको लागि तिनीहरूसँग अलग भयो । त्यहाँ कुनै प्रमाण छैन कि यरूशलेमको मण्डलीको आचरण अन्य कुनै मण्डलीले पछ्याएको थियो । प्रेरितको युगमा पनि तर जहाँसम्म यो स्वार्थी स्नेहमाथि विजय प्राप्त गर्ने उदार प्रेमको उदाहरण हो र अरूको कल्याणलाई आफ्नो रूपमा पछ्याउन प्रोत्साहित मानिसहरू छन्, यो संसारको अन्त्यसम्म अनुकरण गर्न योग्य छन् ।<sup>139</sup>

---

<sup>139</sup> प्रेरितहरूका कार्यहरूमा डिकको व्याख्यान, व्याख्या iii ।





## अध्याय २७

### पवित्र विधिहरू

### (THE SACRAMENTS)

#### खण्ड १

पवित्र विधिहरू अनुग्रहका करारका पवित्र चिन्ह र छापहरू हुन् । ख्रीष्ट र उहाँका आशिषहरूको प्रतिनीधित्व गर्न र उहाँप्रति हाम्रो चाहानालाई निश्चित गर्नको लागि परमेश्वरद्वारा स्थापना गरिएका हुन् । मण्डलीमा आबद्ध हुनेहरू र बाँकी संसारमा भएका बिच दृश्यगत भिन्नता देखिनको लागि पवित्र विधिहरू चाहिन्छ । उहाँको वचन अनुसार ख्रीष्टमा तिनीहरूलाई परमेश्वरको सेवामा गम्भीरतापूर्वक संलग्न गराउनको लागि पनि हो ।

(रोमी ४:११; उत्पत्ति १७:७, १०; मत्ती २८:१९; १ कोरिन्थी ११:२३; १ कोरिन्थी १०:१६; १ कोरिन्थी ११:२५-२६; गलाती ३:१७; रोमी १५:८; प्रस्थान १२:४८; उत्पत्ति ३४:१४; रोमी ६:३, ४; १ कोरिन्थी १०:१६, २१)

#### व्याख्या

'संस्कार' वा विधि शब्द बाइबल धर्मशास्त्रमा पाइँदैन तर ल्याटिन भाषाबाट आएको हो । यो रोमीहरूद्वारा तिनीहरूको सैन्य शपथ वा बाचा जसद्वारा सैनिकहरूले आफूलाई आफ्नो सेनापतिप्रति वफादार हुन र आफ्नो स्तरलाई त्याग्न नदिने शपथको रूपमा प्रयोग गरेका थिए । र यो मण्डलीको प्रतीकात्मक संस्थाहरूमा लागू भएको मानिन्छ, किनकि यसमा हामी हाम्रो मुक्तिको कप्तान ख्रीष्टको सेवामा भर्ना हुन्छौं र उहाँले हामीलाई जहाँसुकै लैजानुहुन्छ उहाँलाई पछ्याउन संलग्न हुन्छौं । तर यो टिप्पणी गर्न सकिन्छ, प्रारम्भिक ख्रीष्टियन लेखकहरूले धर्मशास्त्रीय शब्द रहस्य (मुस्ट्रियन) को बराबरको रूपमा संस्कार वा विधि (सेक्रामेन्टम) शब्द प्रयोग गरे र ल्याटिन बाइबलमा (जुन क्याथोलिकहरूले प्रयोग गर्छन्) पछिल्लो शब्द सधैं पूर्वद्वारा अनुवाद गरिएको छ । त्यहाँ सोच्ने कारण छ कि रहस्य शब्दको प्रारम्भिक रूपमा बप्टिस्मा र प्रभुभोजमा प्रयोग गरिएको थियो, आंशिक रूपमा किनभने बाह्य प्रतीकहरू

अन्तर्गत आत्मिक आशिषहरू लुकेका थिए र आंशिक रूपमा ख्रीष्टियनहरू सतावटको समयमा बाध्य भएका गोपनीयताको कारणले गर्दा हो । तिनीहरूलाई मनाउन ल्याटिनहरूले संस्कार वा विधि शब्दलाई रहस्यको पर्यायवाचीको रूपमा प्रयोग गरेपछि यो सोचिएको छ, कि हामी यी प्रतीकात्मक संस्थाहरूमा यसको प्रयोगको लागि गणनामा छौं ।

परमेश्वरको अभिव्यक्त संस्था अनिवार्य रूपमा एक संस्कार गठन गर्न आवश्यक छ । ख्रीष्टियन मण्डलीमा अरु कुनै नियमहरू पालन गर्नु हुँदैन तर यी दुइ चाही ख्रीष्ट, उहाँ एक मात्र राजा र शिरद्वारा नियुक्त गरिएको हो । उहाँसँग मात्र संस्कारहरू स्थापित गर्ने अधिकार हुन सक्छ, जससँग आशिषहरू प्रदान गर्ने शक्ति छ जसको प्रतिनिधित्व र लागू हुन्छ । त्यसकारण, कुनै पनि संस्कार, संस्कारको नामको योग्य हुन सक्दैन, जबसम्म यसले ईश्वरीय संस्थाको छाप बोक्दैन ।

सोसिनियनहरूले संस्कारहरूलाई केवल गम्भीर ब्याजको रूपमा प्रतिनिधित्व गर्दछ जसद्वारा येशूका चेलाहरूलाई अन्य मानिसहरूसँग भेदभाव गरिन्छ । यो सजिलै प्रदान गरिएको छ कि तिनीहरू ख्रीष्टका चेलाहरूका ब्याजहरू हुन्, जसद्वारा तिनीहरू यहूदी, मोहम्मदहरू र हेथन्सहरूसँग अलग छन् तर यो तिनीहरूको मुख्य डिजाइन होइन । तिनीहरू मुख्य रूपमा 'अनुग्रहको करारका चिन्हहरू र छापहरू' हुन् । खतनालाई स्पष्ट रूपमा विश्वासको धार्मिकताको चिन्ह र छाप भनिन्छ (रोमी ४:११); र उही विवरण नयाँ नियमका संस्कारहरूमा समान रूपमा लागू हुन्छ । संकेतको रूपमा तिनीहरूले ख्रीष्ट र हामीलाई नयाँ करारको आशिषको प्रतिनिधित्व र प्रदर्शन गर्छन्; सिलको रूपमा तिनीहरूले तिनीहरूमा हाम्रो अधिकारलाई प्रमाणित गर्छन्, र हाम्रो विश्वासलाई पुष्टि गर्छन् । संस्कारको मुख्य प्रयोग र अन्त्यहरू हुन् ।

ख्रीष्ट र उहाँका लाभहरू प्रतिनिधित्व गर्न; ख्रीष्ट र उहाँका आशिषहरूमा विश्वासीको चासो पुष्टि गर्न दृश्य मण्डलीका सदस्यहरू र बाहिरका सदस्यहरू बिच भिन्नता छुट्याउन र उहाँको वचन अनुसार तिनीहरूलाई ख्रीष्टमा परमेश्वरको सेवामा संलग्न गराउन गम्भीरतापूर्वक यस विधिले काम गर्छ ।

## खण्ड २

प्रत्येक पवित्र विधिमा त्यसको चिन्ह र त्यसले प्रतिनीधि गर्ने थोकबिच आत्मिक सम्बन्ध वा विधिगत एकता छ त्यसैले यसको संञ्चालनमा करारको चिन्हको नाम र प्रभावहरूलाई यसले प्रतिनीधि गर्ने थोकको नाम र प्रभावहरू हो भनि श्रेय दिन सकिन्छ ।

(उत्पत्ति १७:१०; मत्ती २६:२७, २८; तित. ३:५)

## व्याख्या

विधि वा संस्कारका भागहरू दुईवटा हुन्छन्: चिन्ह र वस्तुलाई संकेत गरिएको । चिन्ह केही समझदार र देखिने कुरा हो-जुन देख्न र समाउन सकिन्छ । यसरी, बप्तिस्मामा बाहिरी चिन्ह भनेको पानी हो, जुन हामीले देख्न सक्छौं; र प्रभुको भोजमा बाहिरी चिन्हहरू रोटी र दाखमद्य हुन्, जुन देख्न सकिन्छ र जसलाई हामीले हातमा लिन र स्वाद लिन सक्छौं । संकेत गरिएका कुराहरू ख्रीष्ट र नयाँ करारका फाइदाहरू हुन् । यिनलाई संस्कारको कुरा भनिन्छ । फारममा आत्मिक सम्बन्ध वा संस्कार मिलन हुन्छ, जुन चिन्ह र ईश्वरीय संस्थाले संकेत गरेको वस्तुको बिचमा स्थापित हुन्छ । यद्यपि बाहिरी चिन्हहरू र संकेत गरिएका चीजहरू बिच केही समानता वा समानता छ तर तिनीहरूको संस्कारात्मक संघ पूर्ण रूपमा ख्रीष्टको संस्थामा निर्भर गर्दछ ।

‘यस संघबाट उत्पत्ति हुन्छ जसलाई संस्कारात्मक वाक्यांशशास्त्र भनिन्छ, वा निश्चित अभिव्यक्तिहरू जसमा चिन्हको नाम र चिन्हित वस्तुको आदानप्रदान हुन्छ । यसरी चिन्हको नाम संकेत गरिएको कुरालाई दिइएको छ, जब ख्रीष्टलाई "हाम्रो निस्तार चाड वा थुमा" भनिन्छ र रोटीलाई ख्रीष्टको शरीर भनिन्छ । यस आदानप्रदानको आधार धार्मिक संघ हो, जसले तिनीहरूलाई सँगै जोड्दछ कि एक अर्कोको भविष्यवाणी हुन सक्छ ।<sup>140</sup>

<sup>140</sup> धर्मशास्त्रमा डिकको व्याख्यान, खण्ड iv, पृष्ठ ११८ ।

## खण्ड ३

सही तरिकाले सञ्चालन गरिएका पवित्र विधिहरूमा वा विधिद्वारा मार्गदर्शन अनुग्रह तिनीहरूमा भएको कुनै शक्तिले प्रदान गर्दैन । त्यस्तै गरि पवित्र विधिको धार्मिक प्रभावकारितामा त्यसलाई सञ्चालन गर्ने व्यक्तिको भक्ति वा अभिप्रायमा निर्भर नभई केवल पवित्र आत्माको काम र विधिवत वचनमाथि निर्भर हुँदछ । यही आत्माले त्यसको विधिगत प्रयोगको अधिकार र योग्य रितिले ग्रहण गर्नेहरूलाई आशिषको प्रतिज्ञा समेत गर्नुहुन्छ ।

(रोमी २:२८, २९; १ पत्रुस. ३:२१; मत्ती ३:११; १ कोरिन्थी १२:१३; मत्ती २६:२७, २८; मत्ती २८:१९, २०)

## व्याख्या

यो खण्ड रोमको मण्डलीको दुई सिद्धान्तहरू विरुद्ध समतल गरिएको छ । त्यो मण्डलीले मान्दछ कि विधि वा संस्कारहरू जब उचित रूपमा प्रशासित हुन्छन्, अनुग्रह प्रदान गर्न आफैं प्रभावकारी हुन्छन्; र पाष्टर वा प्रशासकको मनसाय संस्कारको लागि आवश्यक छ, त्यसैले यदि कुनै अगुवा वा पाष्टरले बप्तिस्मा वा प्रभुभोजको प्रबन्ध गर्ने सबै प्रकारहरू पार गर्दछ र आफ्नै दिमागमा यसलाई व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्य राख्दैन भने यो वास्तवमा कुनै संस्कार होइन । संस्कारहरूले आफैंले बचाउने अनुग्रह प्रदान गर्न सक्दैन भन्ने स्पष्ट छ, किनकि यदि तिनीहरू आफैंमा यो शक्ति थियो भने तिनीहरू तिनीहरूलाई प्राप्त गर्ने सबैको लागि समान रूपमा प्रभावकारी हुनेछन् । तर धेरै जना विधि वा संस्कारका सहभागीहरू छन्, जो परमेश्वरको अनुग्रहमा सहभागी छैनन् । सिमोन म्यागसले बप्तिस्मा लिएका थिए र अझै तितोपनको पित्त र अधर्मको बन्धनमा रहे (प्रेरित ८:१३, २३) । विधि वा संस्कारको प्रभावकारिता प्रशासकको मनसायमा निर्भर हुँदैन भन्ने कुरा कम स्पष्ट छैन किनभने यसले परमेश्वरको सट्टामा प्रशासकलाई स्थान दिनेछ, जसको एकमात्र विशेषाधिकार उनीहरूद्वारा डिजाइन गरिएका उद्देश्यहरूका लागि संस्कारहरूलाई प्रभावकारी बनाउनु हो । यसबाहेक, यस अवस्थामा कसैले पनि उसले संस्कारहरू प्राप्त गरेको थियो भनेर निश्चित हुन सक्दैन किनभने उसले अर्काको मनसायको बारेमा पूर्ण रूपमा निश्चित हुन सकेन । यी बेतुका सिद्धान्तहरूको विरोधमा हामी संस्कारहरूको प्रभावकारिता

ग्रहणकर्ताहरूको आत्मामा पवित्र आत्माको काममा निर्भर हुन्छ भन्ने कुरा राख्छौं । र संस्थाको वचन जसमा यी आज्ञाहरूको प्रयोगलाई अधिकार दिने एक वचन समावेश छ र योग्य ग्रहणकर्ताहरूलाई तिनीहरूद्वारा लाभको प्रतिज्ञा गरिएको छ ।

## खण्ड ४

सुसमाचारमा (नयाँ करारमा) केवल दुईवटा विधिहरू छन् जुन हाम्रो प्रभु ख्रीष्टद्वारा नियुक्त गरिएको थियो । ती हुन्; पवित्र बप्तिस्मा र भोज प्रभु । विधिगत रूपमा नियुक्त गरिएको वचनको सेवक बाहेक अरू कसैले पनि यस विधिलाई सञ्चालन गर्नु हुदैन ।

(मत्ती २८:१९; १ कोरिन्थी ११:२०, २३, १ कोरिन्थी ४:१; हिब्रू ५:४)

## व्याख्या

हामी सुसमाचारमा ख्रीष्टद्वारा स्थापित दुईवटा विधि वा संस्कारहरू मात्र स्वीकार गर्छौं र ती हुन् बप्तिस्मा र प्रभुभोज । पहिले हाम्रो आत्मिक जन्मको चिन्ह र छाप हो र पछिल्लो हाम्रो आत्मिक पोषणको हो । रोमको मण्डलीले पाँचवटा नकली विधि वा संस्कारहरू थपेको छ; अभिषेक, विवाह, प्रमाणिकरण, तपस्या र चरम चङ्गाई । यी मध्ये कुनै पनि विधि वा संस्कारको रूपमा ईश्वरीय नियुक्ति छैन र अन्तिम तीन पोपिस्टहरूले प्रयोग गरे जस्तै धर्मशास्त्रबाट कुनै प्रमाण छैन । तिनीहरू मध्ये कुनै पनि अनुग्रहको करारको छापहरू होइनन्, त्यसकारण तिनीहरू कुनै संस्कारहरू होइनन् तर मसीही अनुष्ठानको शुद्धता र सरलताको घोर भ्रष्टताको रूपमा मानिन्छ । विपक्षमा रोमको मण्डलीको पनि जसले सामान्य मानिसहरू र महिलाहरूलाई आवश्यक पर्ने अवस्थामा बप्तिस्माको संस्कार व्यवस्थापन गर्न अनुमति दिन्छ, हाम्रो विश्वासको स्वीकारले भन्दछ कि कानुनी रूपमा नियुक्त गरिएको वचनको सेवकबाहेक अरू कसैसँग विधि वा संस्कारहरू वितरण गर्न कुनै प्रमाण छैन ।

## खण्ड ५

तिनीहरूले प्रतिनीधि र प्रदर्शन गर्ने आत्मिक थोकहरूको सन्दर्भमा पुरानो करारको विधिहरू नयाँ करारको विधिसँग एक समान छन् ।

(१ कोरिन्थी १०:१, २, ३, ४)

## व्याख्या

पुरानो नियमका सामान्य विधि वा संस्कारहरू खतना र निस्तार चाड थिए । पहिलेको अब बप्तिस्माद्वारा र पछिको प्रभुभोजद्वारा प्रतिस्थापन गरिएको छ । पुरानो नियमका संस्कारहरूले ख्रीष्टलाई आउनुहुने रूपमा प्रतिनिधित्व गर्दछ, जबकि नयाँ नियमका विधिहरूले ख्रीष्टलाई पहिले नै आएको रूपमा प्रतिनिधित्व गर्दछ; र पछिल्ला आत्मिक आशिषहरू पहिलेको भन्दा अझ स्पष्ट र पूर्ण रूपमा प्रदर्शित हुन्छन् । तर रोमको मण्डलीको विपक्षमा जसले पुरानो नियमका संस्कारहरू नयाँ नियमकाहरूले वास्तवमा प्रदान गर्ने अनुग्रहको छायाँभन्दा बढी थिएन भनी दाबी गर्छ, हामी यो कुरा कायम राख्छौं । आत्मिक आशिषको सन्दर्भमा उल्लेख गरिएको र प्रदर्शन गरिएको, पुरानो करारका संस्कारहरू नयाँ नियमहरूसँग एकदमै समान थिए । दुवै विश्वासको एउटै धार्मिकताका चिन्ह र छापहरू थिए (रोमी ४:११) । दुवै प्रतिज्ञाको वचनमा सहमत छन् (उत्पत्ति १७:७; प्रेरित २:३८, ३९) ।

## अध्याय २८

### पवित्र बप्तिस्मा

### (BAPTISM)

#### खण्ड १

बप्तिस्मा नयाँ करारको एक पवित्र विधि हो जुन येशु ख्रीष्ट आफैँले नियुक्त गरिएको थियो । यो केवल दृश्य मण्डलीमा सदृश्य हुन वा समुहमा मिसिनको लागि मात्र होइन तर उहाँमा हुनु र उहाँको अनुग्रहको करारको चिन्ह र छाप लगाइनु र ख्रीष्टमा नयाँ जन्म पाई पापको क्षमा पाउनु पनि हो । येशु ख्रीष्टको माध्यमबाट जीवनमा नयाँ गरी जिउनको लागि परमेश्वरसामु आफैँलाई सुम्पनु र ख्रीष्टमा कलमी बाध्नु हो जुन विधि ख्रीष्ट आफैँले नियुक्ति गर्नुभयो । यो पवित्र विधि संसारको अन्त्यसम्म उहाँको मण्डलीमा निरन्तर रहिरहनेछ ।

(मत्ती २८:१९; १ कोरिन्थी १२:१३; रोमी ४:११, कलसी २:११, १२; गलाती ३:२७; रोमी ६:५, तित. ३:५; रोमी ६:३, ४; मर्कुस १:४. मत्ती २८:१९, २०)

#### व्याख्या

यस खण्डले, पहिलो स्थानमा बप्तिस्मा ख्रीष्टद्वारा स्थापित नयाँ नियमको एक संस्कार हो र संसारको अन्त्यसम्म उहाँको मण्डलीमा जारी रहने कुरा पुष्टि गर्दछ र दोस्रो, बप्तिस्माले अन्त्यको घोषणा गर्दछ ।

१. बप्तिस्मा ख्रीष्टद्वारा स्थापित नयाँ नियमको एउटा संस्कार हो । युहन्ना, ख्रीष्टको आश्रयदाता ईश्वरीय अधिकारद्वारा बप्तिस्मा लिने पहिलो व्यक्ति थिए । प्रभुले 'उहाँलाई पानीले बप्तिस्मा गर्न पठाउनुभयो' र 'त्यहाँ सारा यहूदियाको भूमि र यरूशलेमका मानिसहरू उहाँकहाँ गए र सबैले आफ्ना पापहरू स्वीकार गर्दै उहाँबाट यर्डन नदीमा बप्तिस्मा लिए । येशूले आफ्नो सार्वजनिक सेवकाईमा प्रवेश गरेपछि, उहाँकहाँ आउनेहरूलाई बप्तिस्मा दिन आफ्ना प्रेरितहरूलाई नियुक्त गर्नुभयो । किनकि 'येशूले आफैँले बप्तिस्मा गर्नुभएन तर उहाँका चेलाहरूले' (यूहन्ना ४:२) गरे । यूहन्नाको बप्तिस्मा ख्रीष्टमा छिट्टै प्रकट हुने



विश्वासको चिन्ह थियो । जबकि येशूका चेलाहरूको बप्तिस्मा उहाँमा पहिले नै आएको विश्वासको अभिव्यक्ति थियो ।

तर ख्रीष्टको पुनरुत्थान नहुँदासम्म बप्तिस्मालाई औपचारिक रूपमा नयाँ नियमको मण्डलीमा अनन्त नियमको रूपमा नियुक्त गरिएको थिएन, जब उहाँले आफ्ना चेलाहरूलाई निम्न आदेश दिनुभयो: यसकारण तिमीहरू जाओ, र सबै जातिहरूलाई चेला बनाओ, तिनीहरूलाई पिताको, पुत्रको र पवित्र आत्माको नाममा बप्तिस्मा देओ, मैले तिमीहरूलाई जे-जे आज्ञा गरें, ती सबै तिनीहरूलाई पालन गर्न सिकाओ; अनि हेर, म सधैंभरि, अँ, संसारको अन्तसम्म नै तिमीहरूको साथमा छु ।” आमेन ! (मत्ती २८:१९; मत्ती २८:२०) । यी वचनहरूले बप्तिस्माको अभिव्यक्त संस्था मात्र समावेश गर्दै न तर ख्रीष्टको इच्छाको स्पष्ट सूचना पनि समावेश गर्दछ कि यो आज्ञालाई सबै उत्तरवर्ती युगहरूमा मण्डलीमा जारी राख्नुपर्छ; किनभने उहाँले आफ्नो आज्ञा कार्यान्वयन गर्नमा आफ्ना चेलाहरूसँग त्यस युगको अन्त्यसम्म मात्र होइन तर ‘संसारको अन्त्यसम्म’ रहने प्रतिज्ञा गर्नुभयो । बप्तिस्मा तदनुसार, केकरहरू बाहेक ख्रीष्टियनहरूको सबै सम्प्रदायहरूले अभ्यास गरिरहनुभएको छ । तिनीहरूमा यस्तो देखिन्छ कि, यो सुसमाचारको विशिष्ट चरित्र आत्माको प्रबन्ध भएको हुनाले पानीको बप्तिस्मा केवल एक अस्थायी संस्था थियो र अब आत्माको बप्तिस्माद्वारा यसलाई हटाइएको छ । तर यो प्रश्न गर्न सकिँदैन, कि आत्माको प्रबन्ध सुरु भएपछि प्रेरितहरूले पानीको बप्तिस्मा प्रयोग गरे । प्रेरित पत्रसले ख्रीष्टको नाममा बप्तिस्मा लिनु र पवित्र आत्मा ग्रहण गर्ने बिचको भिन्नता देखाउनुहुन्छ र उहाँले वास्तवमा पहिले पवित्र आत्मा पाएकाहरूलाई बप्तिस्मा दिनुभयो (प्रेरित २:३८; १०:४७) । त्यसकारण यो पत्रसको न्याय भएको जस्तो देखिन्छ, कि आत्माको बप्तिस्माले पानीको बप्तिस्मालाई बढाउँदैन ।

२. यो खण्डले बप्तिस्माको अन्त्यको घोषणा गर्दछ:

कः बप्तिस्मा दृश्य मण्डलीको समुहमा र यसको सबै विशेषाधिकारहरूमा एक गम्भीर प्रवेश हो ।

‘यसले पार्टीसँग पहिले यी विशेषाधिकारहरूको अधिकार भएको ठान्दछ र उनीहरूलाई दृश्य मण्डलीको सदस्य बनाउँदैन तर उनीहरूलाई त्यसमा गम्भीरतापूर्वक स्वीकार गर्दछ । र यसैले यसलाई न त नामकरण गर्न भनिएको छ न त लेखा लिनु पर्छ-अर्थात् तिनीहरूलाई ख्रीष्टियन बनाउनु पर्छ; किनभने विश्वासी आमाबाबुका शिशुहरू करार भित्र जन्मिएका छन्, र त्यसै गरी ख्रीष्टियनहरू र दृश्यमान मण्डली सदस्यहरू छन् र बप्तिस्माद्वारा तिनीहरूको यो अधिकारलाई स्वीकार गरिन्छ र उनीहरूलाई मण्डलीको सदस्यताको विशेषाधिकारहरूमा गम्भीरतापूर्वक स्वीकार गरिन्छ ।’<sup>141</sup>

खः यो अनुग्रहको करारको चिन्ह र छाप हो र त्यो करारका लाभहरूको यी फाइदाहरू हुन्, ख्रीष्टमा अभिलेखीकरण वा उहाँसँग एकता, ख्रीष्टको रगतको पुण्यद्वारा पापहरूको क्षमा र ख्रीष्टको आत्माद्वारा नयाँ गरि जन्मनु हुन्छ । पापको क्षमा र पुनरुत्थान बप्तिस्मासँग अभिन्न रूपमा जोडिएको छ भन्ने उद्देश्य होइन । हाम्रो विश्वासको स्वीकारको लागि त्यसपछिको खण्डमा स्पष्ट रूपमा ‘बप्तिस्मा लिने सबै निस्सन्देह पुनर्जीवित हुन्छन्’ भन्ने धारणाको विरुद्धमा रक्षा गर्दछ ।

गः यो एक चिन्ह र छाप हो । मानिस बप्तिस्माद्वारा परमेश्वरमा समर्पित भएको र जीवनको नयाँपनमा हिँड्न संलग्न हुने बप्तिस्मा एक समर्पण गर्ने आज्ञा हो, जसमा बप्तिस्मा लिने पार्टीलाई उहाँको र उहाँको लागि अहिले पूर्ण रूपमा र सदाको लागि परमेश्वरमा सुम्पिन्छ । जस्तै शैतान, संसार र शरीर विरुद्ध लड्न, ख्रीष्टको झण्डामुनि सूचीबद्ध गरिएको छ । उसले अरू सबै बोस र मालिकलाई त्याग्न र ‘आफ्नो जीवनभरि पवित्रता र धार्मिकतामा परमेश्वरको सेवा गर्न’ बाध्य छ ।

## खण्ड २

यस विधिमा प्रयोग गरिने बाह्य तत्त्व पानी हो जसमा पवित्र बप्तिस्मा लिने

<sup>141</sup> बोस्टोनको दिव्यताको पूर्ण शरीर, भोल्युम, iii, पृष्ठ ३०७ ।

व्यक्तिलाई विधिगत रूपमा नियुक्ति गरिएको सुसमाचारको सेवकद्वारा वैधानिक रूपमा पिता, पुत्र र पवित्र आत्माको नाउँमा यस विधिमा सहभागी गराइन्छ ।  
(मत्ती ३:११; यहू.१:३३; मत्ती २८:१९, २०)

## व्याख्या

यस खण्डले निम्न बिन्दुहरूलाई अँगालेको छः

१. बप्टिस्माको विधि वा संस्कारमा प्रयोग गरिने बाह्य तत्व पानी हो । यो बाहिरी चिन्हले ख्रीष्टको रगत र आत्माको प्रतिनिधित्व गर्दछ (प्रकाश १:५; तीतस ३:५) । जसरी शरीरबाट अशुद्धताहरू हटाउनको लागि पानीमा सफा गर्ने गुण छ, त्यसरी नै ख्रीष्टको रगतले पापको दोष हटाउँछ र अशुद्ध विवेकलाई शुद्ध पार्छ र ख्रीष्टको आत्माले आत्मालाई पापको प्रदूषणबाट शुद्ध पार्छ ।

२. बप्टिस्मा पिता परमेश्वर, पुत्र परमेश्वर र पवित्र आत्मा परमेश्वरको नाममा दिनुपर्छ । पिता, पुत्र र पवित्र आत्माको नाउँमा बप्टिस्मा लिनुले हामीलाई पवित्र त्रीएक परमेश्वरका व्यक्तित्वहरूको अख्तियारद्वारा बप्टिस्मा लिएका छौं भनी जनाउँछ; कि हामीले धन्य त्रीएक परमेश्वरको विश्वास र काममा बप्टिस्मा लिएका छौं र हामी यी त्रीएक व्यक्तित्वहरूको सेवामा पूर्ण रूपमा समर्पित छौं ।

३. त्यो बप्टिस्मा सुसमाचारको कानुनी रूपमा नियुक्त सेवकद्वारा विस्तारित हुनुपर्छ । तिनीहरूसँग मात्र बप्टिस्मा दिने अधिकार छ जसले सुसमाचार प्रचार गर्न ख्रीष्टबाट आज्ञा पाएका छन् (मत्ती २८:१९) । हामीसँग आदिम मण्डलीमा आज्ञा वितरण गर्ने कसैको कुनै प्रमाण छैन तर सेवाको काममा सामान्य वा असाधारण रूपमा बोलाइएकाहरूलाई यो निराधार राय हो कि बप्टिस्मा मुक्तिको लागि बिल्कुल आवश्यक छ, जसले रोमको मण्डलीलाई यो अनुष्ठानलाई अत्यावश्यक आवश्यकताको अवस्थामा सामान्य पुरुष र महिलाहरूले गर्न अनुमति दिएको छ ।

## खण्ड ३

व्यक्तिलाई पानीमा डुबाउनु नै पर्छ भन्ने आवश्यक छैन तर व्यक्तिको अवस्था हेरेर बप्टिस्मा सही रितले पानी खन्याएर वा पानी छर्किएर पनि यस विधिको

सञ्चालन गर्न सकिन्छ ।

(हिब्रू ९:१०, १९, २०, २१, २२; प्रेरित २:४१; प्रेरित १६:३३; मर्कूस ७:४)

## व्याख्या

यो खण्ड बप्तिस्मा व्यवस्थापन गर्ने मोडसँग सम्बन्धित छ । यो एक विषय हो जसले ख्रीष्टियनहरू बिच धेरै विवाद सृजना गरेको छ र विवाद अझै पनि निरन्तर जोसका साथ जारी छ । ख्रीष्टियनहरूको ठूलो र आदरणीय निकायले डुबाएर वा सम्पूर्ण शरीरलाई पानीमुनि डुबाएर मात्रै बप्तिस्मा वैधानिक हुन सक्छ भनी कडा तर्क गर्छ । हाम्रो स्वीकारोक्तिले बप्तिस्मालाई विसर्जनद्वारा कानुनी रूपमा गर्न सकिन्छ भन्ने कुरालाई अस्वीकार गर्दैन । तर यो व्यक्तिमा पानी खन्याएर वा छर्केर उचित रूपमा प्रशासित हुन्छ भनी राख्छ । बप्तिस्मा वचनबाट वा मूल वचनबाट कुनै निष्कर्ष निकाल्न सकिँदैन; किनकि यसले कुनै पनि तरिकाले पानीले धुनुलाई जनाउँछ भन्ने कुरा सन्तोषजनक रूपमा प्रमाणित भएको छ । बप्तिस्माको प्रशासनको धेरै उदाहरणहरू नयाँ नियममा रेकर्ड गरिएका छन् र यी मध्ये केही केसहरूमा यो विश्वासयोग्य छैन कि बप्तिस्मा डुबाएर गरिएको थियो । जब तीन हजारले एकै दिनमा बप्तिस्मा लिएका थिए, यो कल्पना गर्न सकिँदैन कि प्रेरितहरूले यति छोटो समयमा यति धेरै भीडलाई डुबाउन सक्षम थिए । जब सम्पूर्ण परिवारहरूले आफ्नै घरमा बप्तिस्मा लिएका थिए, यो सोच्न सकिँदैन, हरेक अवसरमा विसर्जनको लागि पर्याप्त मात्रामा पानी पाउन सकिन्छ । यसबाहेक, बप्तिस्माद्वारा संकेत गरिएको आत्मिक लाभको प्रयोगलाई बारम्बार छर्केर र खन्याएर धर्मशास्त्रमा व्यक्त गरिएको छ (यशैया ४४:३; इज. ३६:२५; हिब्रू १०:२२; १२:२४; तीतस ३:५, ६) । यो थप्न सकिन्छ, कि विसर्जनद्वारा बप्तिस्मा केहि अवस्थामा सुविधा वा सजावटसँग वितरण गर्न सकिँदैन, न त केही देशहरूमा र निश्चित मौसमहरूमा शरीरको स्वास्थ्यलाई खतरामा नराखी यसले कम्तिमा व्यक्तिलाई पानीमा डुबाउने निरपेक्ष आवश्यकताको विरुद्ध बलियो अनुमान प्रदान गर्दछ र यी सबै विचारहरूबाट हामीले यो निष्कर्षमा पुगुपर्दछ कि व्यक्तिमा पानी छर्केर वा खन्याएर बप्तिस्मा गराउनु पर्याप्त र उपयुक्त छ ।

## खण्ड ४

साँचो रूपमा विश्वास गर्ने, ख्रीष्टको आज्ञापालन गर्ने, उनीहरूका उमेर पुगेर ख्रीष्टलाई र उहाँको दुख भोगलाई नियालेर आफ्नो पाप स्वीकार गर्ने बालबालिकाहरूलाई पनि बप्तिस्मा दिइनुपर्छ ।

(मर्कूस १६:१५, १६; प्रेरित ८:३७, ३८) उत्पत्ति १७:७, ९, १० गलाती ३:९, १४, कल. २:११, १२, प्रेरित २:३८, ३९, रोमी ४:११, १२; १ को. ७:१४; मत्ती २८:१९; मर्कूस १०:१३, १४, १५, १६; लूका १८:१५)

## व्याख्या

यो खण्ड बप्तिस्माको विषयहरूसँग सम्बन्धित छ । त्यो बप्तिस्मा सबै वयस्क व्यक्तिहरूलाई दिइन्छ, जसले आफ्नो विश्वास र ख्रीष्टप्रति आज्ञाकारी रहेको दाबी गर्छन् र जसले आफ्नो बाल्यकालमा बप्तिस्मा लिएका छैनन्, यस आज्ञाको ईश्वरीय संस्थालाई स्वीकार गर्ने सबैद्वारा स्वीकार गरिन्छ ।

तर बप्तिस्मा वयस्कहरूमा मात्र सीमित हुनुपर्छ भनी विश्वस्त भई दाबी गर्ने धेरै छन् । यिनीहरूलाई मूल रूपमा एनाब्याप्टिस्ट भनिन्थ्यो, किनभने तिनीहरूले आफ्नो बाल्यकालमा बप्तिस्मा लिएकाहरूलाई पुर्नबप्तिस्मा दिएका थिए र एन्टिपाएडोबाप्टिस्टहरू किनभने तिनीहरू शिशुहरूको बप्तिस्माको विरोधी थिए । तिनीहरूले अब ब्याप्टिस्टको नाम ग्रहण गर्छन् तर यो पद हामी तिनीहरूलाई स्वीकार गर्न सक्दैनौं, यदि यो सुसमाचारका सिद्धान्तहरू अनुरूप अरूले बप्तिस्मा गर्दैनन् र बप्तिस्मा गर्दैनन् भनी संकेत गर्ने उद्देश्यले हो ।<sup>142</sup> हाम्रो विश्वासको स्वीकारले पुष्टि गर्छ, कि 'एउटा वा दुवै विश्वासी आमाबाबुका शिशुहरूले बप्तिस्मा लिनुपर्छ' । यो धेरै तर्कहरूद्वारा पुष्टि हुन सक्छ; तर तीमध्ये केहीलाई मात्र यहाँ अत्यन्त संक्षिप्तताका साथ भन्न सकिन्छ ।

१. विश्वासी आमाबाबुका शिशुहरूलाई करार भित्रको रूपमा मानिनेछ र त्यसैले यसको मोहर प्राप्त गर्ने अधिकार छ । परमेश्वरले अब्राहामसँग गर्नुभएको करार अहिले विश्वासीहरू अन्तर्गत रहेको करारसँग एकदमै समान थियो । यो उत्पत्ति १७:७ तुलना गरेर देखिन्छ, जहाँ अब्राहामसँग गरिएको करारलाई

<sup>142</sup> ड्वाइट, प्रवचन १४७ ।

अभिव्यक्त गरिएको छ, हिब्रू ८:१० सँग, जब नयाँ करार व्यक्त गरिन्छ । एउटामा प्रतिज्ञा यो छ: किनकि यही नै त्यो वाचा हो, जो म ती दिनहरूपछि इस्राएलको घरानासँग बाँध्नेछु, प्रभु भन्नुहुन्छ, म मेरा व्यवस्थाहरू तिनीहरूको मनमा हालिदिनेछु र तिनलाई तिनीहरूका हृदयहरूमा लेखिदिनेछु; अनि म तिनीहरूको परमेश्वर हुनेछु र तिनीहरू मेरो प्रजा हुनेछन् । (हिब्रू ८:१०) । हामी यसरी पाउँछौं, जब परमेश्वरले अब्राहामसँग आफ्नो करार स्थापना गर्नुभयो, उहाँले त्यो करारमा आफ्नो शिशु सन्तानलाई पनि त्यस भित्र समावेश गर्नुभयो । र अब्राहाम र तिनको सन्तानलाई गरिएको प्रतिज्ञा अझै पनि हामीलाई प्रेरित पत्रसको स्पष्ट घोषणाबाट प्रस्ट हुन्छ: किनकि प्रतिज्ञा तिमीहरूका निम्ति र तिमीहरूका सन्तानका निम्ति र टाढामा हुनेहरू सबैका निम्ति हो—जतिलाई प्रभु हाम्रा परमेश्वरले बोलाउनुहुनेछ ।” (प्रेरित २:३९) । यदि बच्चाहरूलाई करारमा समावेश गरिएको छ भने, हामी निष्कर्षमा पुग्छौं कि तिनीहरूसँग बप्तिस्माको अधिकार छ, करारको छाप पनि छ ।

२. पुरानो नियमको व्यवस्था अन्तर्गत शिशुहरू खतनाको विषय थिए र नयाँ नियम अन्तर्गत बप्तिस्मा खतनाको सट्टामा आएको छ, हामी यो निष्कर्षमा पुग्छौं कि वर्तमान व्यवस्था अन्तर्गत बच्चाहरूलाई बप्तिस्मा गर्ने अधिकार छ । पुरानो नियम अन्तर्गत, परमेश्वरको दावी गर्ने मानिसहरूका शिशुहरूलाई खतना गरिनु पर्ने थियो, शंका गर्न सकिँदैन; किनकि यो आज्ञा व्यक्त गरिएको छ: ‘तिमीहरूमध्येका हरेक मानिसको खतना हुनुपर्छ’ (उत्पत्ति १७:१०) । त्यो बप्तिस्मा अब खतनाको सट्टामा आएको छ कलस्सी २:११ बाट स्पष्ट हुन्छ, जहाँ यसलाई ‘ख्रीष्टको खतना’ भनिन्छ । त्यसकारण यो पछ्याउनु पर्छ, कि मण्डलीका विशेषाधिकारहरू अब धेरै कम गरिएका छन् वा अन्यथा कि मण्डलीका सदस्यहरूका छोराछोरीहरूले पहिलेको व्यवस्था अन्तर्गत खतना गरिएझैं बप्तिस्मामा समावेश हुनुपर्दछ ।

३. ख्रीष्टियान दाबी गर्ने बच्चाहरू दृश्य मण्डलीका सदस्यहरू हुन्, त्यसैले बप्तिस्माको हकदार छन्, हाम्रा मुक्तिदाताका वचनहरूबाट प्रकट हुन्छ: तर येशूले तिनीहरूलाई आफूकहाँ बोलाएर भन्नुभयो: “साना नानीहरूलाई मकहाँ

आउन देओ, र उनीहरूलाई नरोक; किनकि परमेश्वरको राज्य यस्तैहरूको हो । (लूका १८:१६) । 'परमेश्वरको राज्यद्वारा हामी यहाँ पृथ्वीमा भएको मण्डलीलाई बुझ्नुपर्छ भनी बुझ्छौं र यदि केटाकेटीहरू दृश्य मण्डलीका सदस्यहरू हुन् भने, यो अस्वीकार गर्न सकिँदैन कि तिनीहरूसँग बपतिस्माको अधिकार छ, प्रवेशको चिन्ह पनि हो तर यदि 'परमेश्वरको राज्य' द्वारा महिमाको अवस्था बुझिन्छ भने, यो निष्कर्ष बलियो छ कि, अनन्त जीवनका उत्तराधिकारीहरू भएकोले, तिनीहरूले त्यो अध्यादेशलाई अस्वीकार गर्नु हुँदैन जुन तिनीहरूको शीर्षकको छाप हो।

४. शिशुको बपतिस्माको प्रमाण 'सबै राष्ट्रहरू' लाई बपतिस्मा गर्ने प्रेरितहरूको आज्ञाबाट अनुमान गर्न सकिन्छ, जसमा निश्चित रूपमा शिशुहरू समावेश छन् र प्रेरितहरूको अभ्यासबाट जसले आफ्नो घरेलु शिरद्वारा विश्वासको सेवामा 'परिवार' बपतिस्मा दिए । पावलले लिडिया 'र तिनको घराना', फिलिप्पीका कैदि 'र तिनका सबै' र 'स्टिफनको घरानालाई' बपतिस्मा दिए (प्रेरित १६:१५, ३३; १ कोरिन्थी १:१६) ।

'अहिले, यद्यपि हामी यी मध्ये कुनै पनि परिवारमा साना केटाकेटीहरू थिए भन्ने निश्चित छैनौं, यो धेरै सम्भावित छ कि त्यहाँ थिए । जे भए तापनि परिवारको बपतिस्माको महान सिद्धान्त घरका सबै युवा सदस्यहरूलाई उनीहरूको घरेलु प्रमुखको विश्वासमा ग्रहण गर्ने सिद्धान्त र निर्णायक रूपमा स्थापित देखिन्छ । यसले शिशु बपतिस्माको वकालत गर्ने अटल आत्मविश्वासका साथ खडा हुन सक्ने आधार प्रदान गर्दछ ।'<sup>143</sup>

५. विश्वासी आमाबाबुका शिशुहरूले बपतिस्मा लिनुपर्छ र यो पर्याप्त छ यदि आमाबाबुमध्ये एक दृश्य मण्डलीको सदस्य हो भने १ कोरिन्थी ७:१४ बाट स्पष्ट छ: 'किनकि अविश्वासी पति पत्नीद्वारा पवित्र हुन्छ र अविश्वासी पत्नी पतिद्वारा पवित्र

<sup>143</sup> मिलरको भनाई शिशु बपतिस्माको बारेमा ।

हुन्छः अन्य थिए र तिमीहरूका छोराछोरीहरू अशुद्ध छन् तर अब तिनीहरू पवित्र छन् ।'

'अशुद्ध शब्दले, धर्मशास्त्रमा प्रायः सबै उदाहरणहरूमा परमेश्वरलाई चढाउन नसकिने वा उहाँको मन्दिरमा आउन नसक्ने कुरालाई जनाउँछ । यस चरित्रको विश्वव्यापी रूपमा गैरकानूनीहरू थिए र यसैले तिनीहरू प्रथागत र प्रवचन अनुसार यहूदीहरूद्वारा अशुद्ध थिए । यहाँ बोलेका अविश्वासीहरू अन्यजाति थिए र त्यसकारण अशुद्ध थिए । यस अर्थमा, दुई जाति आमाबाबुबाट जन्मेका छोराछोरीलाई यहाँ अशुद्ध भनिएको छ, उचित अर्थमा, जातिहरू पवित्र हुनु, जसरी यहाँ प्रयोग गरिएको छ, अशुद्ध हुनुको बहस हो र परमेश्वरलाई अर्पण गर्न सकिने कुरालाई जनाउँछ । पवित्र हुनको लागि, यहाँ उल्लेख गरिएका वस्तुहरूको सन्दर्भमा धार्मिक उद्देश्यका लागि छुट्याउनु पर्छ, परमेश्वरलाई समर्पित गर्नु पर्छ-जस्तै पहिलो जन्मेका थिए र मन्दिरका भाँडाहरू वा परमेश्वरको अगाडि उपस्थित हुनको लागि उपयुक्त अवस्थामा हुन यस पाठमा यसले जनाउँछ, कि अविश्वासी आमाबाबु विश्वासी आमाबाबुसँगको सम्बन्धको माध्यमबाट यति शुद्ध हुन्छन् । तिनीहरूको आपसी सन्तान अशुद्ध हुँदैनन् तर परमेश्वरलाई अर्पण गर्न सकिन्छ । यी शब्दहरूको केही योग्यताबिना यहूदीले यो पाठ लेख्न सक्ने अर्को कुनै अर्थ छैन । परमेश्वरलाई केटाकेटीहरू अर्पण गर्न सकिने एक मात्र नियुक्त तरिका बप्तिस्मा हो । त्यसकारण विश्वासी आमाबाबुका छोराछोरीहरू बप्तिस्मामा परमेश्वरलाई चढाइनुपर्छ ।'<sup>144</sup>

सामान्यतया शिशु बप्तिस्माको प्रमाण विरुद्ध ल्याइएको आपत्तिहरू या त आफैमा तुच्छ छन्, वा आज्ञाको गलत दृष्टिकोणबाट अगाडि बढ्छन् । के यो आग्रह गरिएको छ कि नयाँ नियममा ख्रीष्टियान दाबी गर्ने शिशुहरूलाई बप्तिस्मा

<sup>144</sup> ड्वाइटको धर्मशास्त्र, उपदेश १५८..



गर्ने कुनै स्पष्ट आदेश छैन ? यो, हामी जवाफ दिन्छौं, ठ्याक्कै के आशा गरिएको हुन सक्छ, किनभने पुरानो नियम अन्तर्गत परमेश्वरको प्रचार गर्ने मानिसहरूका छोराछोरीहरूको मण्डली-सदस्यता पूर्ण रूपमा स्थापित भएको थियो र खतनाको विधि वा संस्कारद्वारा तिनीहरूको प्रवेश एक विशेषाधिकार थियो र विश्वव्यापी रूपमा विस्तार गरिएको थियो । ताकि तिनीहरूलाई जबसम्म यो नयाँ नियम अन्तर्गत विश्वासी आमाबाबुका छोराछोरीहरूको विशेषाधिकारहरू कम गर्न योजना गरिएको थिएन, त्यहाँ आफ्ना छोराछोरीहरूलाई बप्तिस्मा गर्न कुनै स्पष्ट आदेशको लागि कुनै अवसर थिएन । तर नयाँ नियममा कुनै सङ्केत दिइएको छैन कि शिशुहरूको विशेषाधिकार जुन पहिलेको व्यवस्था अन्तर्गत धेरै लामो समयसम्म उपभोग गरिएको थियो, फिर्ता लिइयो र विशेषाधिकार खारेज भएको छैन, यसलाई जारी राख्नुपर्छ ।

के यो सोधिएको छ, बच्चाहरूले बप्तिस्माबाट के लाभ लिन सक्छन् ? समान औचित्यका साथ हामी जवाफ दिन्छौं, यो सोधिएको हुन सक्छ, आठ दिनको बच्चाको खतनाबाट के लाभ लिन सक्छ ? यस्तो प्रश्न राख्नु लगभग दुष्ट छ, किनकि यसले परमेश्वरको बुद्धिको महाभियोगलाई संकेत गर्दछ । उहाँले पुरानो नियम अन्तर्गत शिशुहरूको लागि खतना नियुक्त गर्नुभयो र समान औचित्यका साथ नयाँ नियम अन्तर्गत तिनीहरूलाई बप्तिस्मा दिइन्छ ।

के यो आपत्ति छ कि हामीसँग नयाँ नियम अन्तर्गत शिशुहरूको बप्तिस्माको कुनै स्पष्ट उदाहरण छैन ? नयाँ नियममा रेकर्ड गरिएका बप्तिस्माका सबै केसहरू, हामी जवाफ दिन्छौं, ती केसहरू हुन् जसमा यो यहूदी धर्म वा मुर्तीपुजकबाट ख्रीष्टियन धर्ममा परिवर्तन गर्न प्रशासित गरिएको थियो र यदि हामीले यो स्पष्ट रूपमा फेला पारेनौं, कि ख्रीष्टियन आमाबाबुबाट जन्मेका कुनै पनि शिशुले बप्तिस्मा लिएका थिए, जसरी ख्रीष्टियन आमाबाबुबाट जन्मेकाहरूले वयस्क उमेरमा बप्तिस्मा लिएको उदाहरण हामी थोरै भेट्छौं । यो अहिलेको हाम्रो अभ्याससँग पूर्णतया मेल खान्छ । हामी यहूदीहरू वा हेथन्सहरूबाट वयस्कहरूलाई बप्तिस्मा दिन्छौं र जसरी प्रेरितहरूले आफ्नो घरेलु अभिभावकहरूको विश्वासमा 'परिवारहरू' बप्तिस्मा गरे, हामी आफैँलाई

ख्रीष्टियन भनाइका छोराछोरीहरूलाई बप्तिस्मा दिनको लागि प्रमाण मान्दछौं । तर ख्रीष्टियन भनाइका छोराछोरीहरूको बप्तिस्मालाई तिनीहरू वयस्क उमेरमा नआउञ्जेल ढिलाइ गर्नेहरू तिनीहरूको अभ्यासको लागि कुनै प्रमाण वा उदाहरण छैन, किनकि प्रेरितहरूको पुस्तकले मण्डलीको तीस वर्षभन्दा माथिको इतिहास समावेश गरेको भएतापनि प्रेरितहरूले पहिलो पटक बप्तिस्मा लिनेहरूका छोराछोरीहरू परिपक्वतामा पुगिसकेका हुनुपर्छ तर पनि हामीसँग एकजनाको बप्तिस्माको कुनै प्रमाण छैन । ख्रीष्टियन आमाबाबुबाट जन्मेको व्यक्ति यस मौनताबाट हामी उचित रूपमा अनुमान गर्छौं कि तिनीहरूले आफ्नो बाल्यकालमा बप्तिस्मा लिएको हुनुपर्छ र हामी वयस्क बप्तिस्माको अधिवक्ताहरूलाई तिनीहरूको अभ्यासको एकल धर्मशास्त्रीय उदाहरण जोड्न अस्वीकार गर्छौं ।

के यो आग्रह गरिएको छ, कि शिशुहरूले ख्रीष्टमा आफ्नो विश्वास प्रकट गर्न सक्दैनन् ? हामी जवाफ दिन्छौं, कि जब विश्वास वा यसको पेशा बप्तिस्माको लागि पूर्व शर्तको रूपमा बोलिएको छ, यो सधैं यसका विषयहरू निर्देशन गर्न सक्षम छन् भनेर मानिन्छ र यदि यसले केहि प्रमाणित गर्यो भने, यो धेरै साबित हुनेछ, यस आपत्तिको लागि यदि शिशु बप्तिस्माको विरुद्धमा मान्य छ भने शिशु मुक्तिको विरुद्धमा पनि मान्य हुनुपर्दछ, किनकि धर्मशास्त्रले विश्वास र यसको पेशालाई वयस्कहरूको मामलामा एक र अर्कोसँग जोड्दछ ।

## खण्ड ५

यस विधिलाई तुच्छ ठान्नु वा बेवास्ता गर्नु महापाप भएतापनि यसमा अनुग्रह र उद्धार अभिन्न तरिकाले मिसिएको छैन । त्यसैले यस विधिविना कुनै पनि व्यक्ति नयाँ गरी नजन्मने वा उसले उद्धार नपाउने भन्ने हुँदैन वा बप्तिस्मा लिनेहरू सबै जना निस्सन्देह नयाँ गरी जन्मिएका हुन्छन् भन्ने पनि होइन ।

(लूका ७:३०, प्रस्थान ४:२४, २५, २६; रोमी ४:११; प्रेरित १०:२, ४, २२, ३१, ४५, ४७; रित ८:१३, २३)

## व्याख्या

यो खण्डले पुष्टि गर्छ कि:

१. बप्तिस्मा मुक्तिको लागि त्यस्तो पूर्ण आवश्यकता होइन, कि यो बिना कोही पनि बचाउन सकिँदैन । परमेश्वरले बप्तिस्मा र विश्वासलाई समान रूपमा आवश्यक बनाउनु भएको छैन (मर्कुस १६:१६) । पश्चात्ताप गर्ने चोर बप्तिस्मा नगरी बचाइयो । तर बप्तिस्मा मुक्तिको एक संस्थागत माध्यम हो, र यसको अवहेलना आमाबाबुको तर्फबाट ठूलो पाप हुनुपर्दछ, यद्यपि बच्चा परिपक्वतामा आउनु अघि उपेक्षालाई दोष दिन सकिँदैन, त्यसकारण उसलाई अपाराध समावेश गर्न सकिँदैन ।

२. बप्तिस्मा नयाँ गरि जन्मनु होइन, न त बप्तिस्मा लिने सबै निस्सन्देह नयाँ गरि जन्मिन नै सक्छन् । पानीको बप्तिस्मा नयाँ गरि जन्मनु हो र विधिवत रूपमा बप्तिस्मा लिएको प्रत्येक व्यक्ति फेरि जन्मन्छ, भन्ने रोमको मण्डलीको सिद्धान्त हो र यो सिद्धान्त प्रोटेस्टेन्ट मण्डलीहरूमा धेरैले अँगालेको छ र इङ्गल्याण्डको मण्डलीको आराधनाको धेरै तरिकाबाट प्राप्त गर्दछ । यो एक धेरै खतरनाक सिद्धान्त हो र यो धर्मशास्त्रबाट कुनै प्रमान छैन भन्ने कुरा सिमोन म्यागसको मामलाबाट देखिन्छ, जो बप्तिस्मा पछि 'तितोपनको पित्त र अधर्मको बन्धनमा' रहे (प्रेरित ८:१३, २३) । कोरिन्थीहरूलाई लेख्दै पावलले यसो भने: म परमेश्वरलाई धन्यवाद दिन्छु, किनकि मैले क्रिस्पस र गायसलाई बाहेक तिमीहरूमध्ये अरू कसैलाई पनि बप्तिस्मा दिइँन; (१ कोरि. १:१४) ।' तर यदि बप्तिस्मा नयाँ गरि जन्मनु हो भने, यसको अर्थ यो हुनुपर्छ: 'मैले तिमीहरूमध्ये कसैलाई पनि नयाँ गरि नजन्माएकोमा म परमेश्वरलाई धन्यवाद दिन्छु ।' के पावलले यस गणनामा साँच्चै परमेश्वरलाई धन्यवाद दिन सक्छ ? कस्तो बेतुका बिचार ! उनी भन्छन्, 'ख्रीष्टले मलाई बप्तिस्मा गर्न पठाउनुभएको होइन ।' तर के यो मान्न सकिन्छ कि ख्रीष्टले नयाँ गरि जन्मनुको महान् कार्यलाई बढावा दिन प्रेरितहरूका प्रमुखलाई पठाउनुभएन ? निस्सन्देह, पावलले बप्तिस्मा र नयाँ गरि जन्मनुमा ठूलो भिन्नता ल्याएका थिए ।

## खण्ड ६

बप्तिस्माको प्रभावकारिता बप्तिस्मा लिइएको समयमै लागु हुन्छ भन्ने होइन तर

यस विधिको सही प्रयोगद्वारा प्रतिज्ञा गरिएको अनुग्रहको भागीदार हुनुका साथै वास्तवमा त्यो अनुग्रहको आशिषमा (उमेर पुगेका वा शिशुहरूलाई)सहभागि हुन्छौं जुन परमेश्वरको आफ्नै इच्छाको अभिप्राय अनुसार उहाँको तोकिएको समयमा पवित्र आत्माद्वारा प्रदर्शन र प्रदान गर्नुहुन्छ ।

(यूहन्ना ३:५, ८; गलाती ३:२७; तीतस ३:५; एफेसी. ५:२५, २६; प्रेरित २:३८, ४१)

## खण्ड ७

बप्टिस्माको विधि कुनै पनि व्यक्तिलाई एक पटक मात्र दिइन्छ अर्थात् बप्टिस्माको विधि एक व्यक्तिको लागि एक पटक मात्रै सञ्चालन गरिन्छ ।

(तित. ३:५)

## व्याख्या

१. बप्टिस्माको प्रभावकारिता प्रशासनको क्षणमा मात्र सीमित छैन; तर यो प्रशासित समयमा प्रभावकारी नभए पनि, यो पछि आत्माको काम मार्फत प्रभावकारी हुन सक्छ (यूहन्ना २:५, ८) ।

२. बप्टिस्मा कुनै पनि व्यक्तिलाई एक पटक भन्दा धेरै पटक दिइनु हुँदैन । यो आज्ञाको प्रकृतिबाट स्पष्ट छ । यो दृश्य मण्डलीको एक सदस्यको रूपमा बप्टिस्मा व्यक्तिको एक गंभीर प्रवेश हो र यद्यपि 'अव्यवस्थित रूपमा हिँड्नेहरूलाई' बाहिर निकालिनेछ तर धर्मशास्त्रमा त्यहाँ कुनै संकेत छैन कि, पुनः स्वीकार गर्दा तिनीहरूले फेरि बप्टिस्मा लिनुपर्छ । बप्टिस्माद्वारा संकेत गरिएको कुरा दोहोर्याउन सकिदैन र संलग्नताहरू लाई कहिले पनि खारेज गर्न सकिदैन ।

यो टिप्पणी गर्न सकिन्छ, बप्टिस्मा व्यक्तिको नामकरण यस संस्थाको अंश होइन । बप्टिस्मामा बच्चाको नाम प्रकाशित गर्ने चलन सम्भवतः यहूदीहरूको खतनाको अभ्यासबाट उत्पत्ति भएको हो (लूका १:५९-६३) । यो आफ्नो बच्चाको नाम दिन आमाबाबुको हो र यो बप्टिस्मा अघि गर्न सकिन्छ । बप्टिस्मा लिने व्यक्तिको नाम प्रकाशित गर्नमा औचित्य हुन सक्छ, जसलाई त्यसपछि दृश्यमान

मण्डलीको सदस्यमा समावेश गरिन्छ तर यो बप्तिस्माको लागि आवश्यक नामहरू हो न त आज्ञाको कुनै अंश नै हो ।

हामीले हाम्रो बप्तिस्मा सुधार गर्नुपर्छ, विशेष गरी जब हामी अरूलाई यसको प्रशासनमा उपस्थित हुन्छौं:

"यसको प्रकृति र ख्रीष्टले यसलाई स्थापना गर्नुभएका उद्देश्यहरूको गम्भीर र आभारी विचार गरेर विशेषाधिकार र लाभहरू प्रदान गरी छाप लगाइएको छ । र यसमा गरिएको हाम्रो पवित्र वाचा; हाम्रो पापपूर्ण अशुद्धताको लागि नम्र भएर हाम्रो कमी भएको र बप्तिस्माको अनुग्रह र हाम्रो संलग्नताको विपरीत हिँड्दै पापको क्षमाको आश्वासनमा हुर्केर र त्यो संस्कारमा हामीलाई छाप लगाइएका अन्य सबै आशिषहरू; ख्रीष्टको मृत्यु र पुनरुत्थानबाट शक्ति प्राप्त गरेर जसमा हामीले बप्तिस्मा लिएका छौं । पापको मर्मा र अनुग्रहको पुनरुत्थानको लागि र विश्वासद्वारा जिउने प्रयास गरेर पवित्र र धार्मिकतामा हाम्रो सञ्चार गर्न जसमा ख्रीष्टमा आफ्नो नाउँ त्यागेका छन् र एउटै आत्माद्वारा एउटै शरीरमा बप्तिस्मा लिएको रूपमा भ्रातृप्रेममा हिँड्न ।<sup>145</sup>

---

<sup>145</sup> द लार्जर क्याटेकिज्म, प्रश्न १६७ ।

## अध्याय २९

### प्रभु भोज

### (THE LORD'S SUPPER)

#### खण्ड १

जुन रातमा उहाँ पक्राउ पर्नुभयो, त्यहीँ रात हाम्रा प्रभु येशुले आफ्नो शरीर र रगतको पवित्र विधि स्थापना गर्नुभयो जसलाई प्रभुभोज भनिन्छ । उहाँको मृत्युको बलिदानको सदैव सम्झनाको गर्न, साँचो विश्वासीहरू यस विधिका सबै लाभहरूमा छाप लगाइन, उहाँमा तिनीहरूको आत्मिक पोषण र वृद्धि गर्न र सबै कर्तव्यहरूमा उहाँप्रति निभाउनुपर्ने सबै दायित्वहरूमा तल्लिन भएर प्रतिबद्ध हुन, तिनीहरूको सम्बन्ध र प्रतिज्ञामा एकअर्कासँग अदभुत शरीरको सदस्यहरूको रूपमा उहाँसँग सहभागी हुन यस विधिको पालन गरिन्छ । यो विधि उहाँको मण्डलीमा संसारको अन्त्यसम्म नै अभ्यास गरिनुपर्छ ।

(१ को. ११:२३, २४, २५, २६; १ कोरिन्थी १०:१६, १७, २१; १ कोरिन्थी १२:१३)

#### व्याख्या

यस अध्यायले प्रभुभोजको व्यवहार गर्दछ र वर्तमान खण्डले घोषणा गर्दछ: (१) यस संस्कारको निर्माणकर्ता (२) यसको संस्थाको समय (३) मण्डलीमा यसको स्थायी निरन्तरता (४) प्रयोग र अन्त्य जसको लागि यो निर्माण गरिएको हो ।

१. यस विधि वा संस्कारको लेखक प्रभु येशू ख्रीष्ट हुनुहुन्छ । यो ख्रीष्टको विशेषाधिकार हो, राजा र मण्डलीको शिर वा प्रमुखको रूपमा धार्मिक नियमहरू स्थापित गर्न र हामी उहाँको नियुक्तिमा थप्न वा घटाउने स्वतन्त्रतामा छैनौं । हाम्रा मुक्तिदाताद्वारा यस आज्ञाको संस्थागत तीन प्रथम प्रचारकहरू (मत्ती २६:२६-२८; मर्कूस १४:२२-२४; लूका २२:१९, २०) र प्रेरित पावलद्वारा अभिलेख गरिएको छ, जसले घोषणा गर्छन् कि उनी 'मण्डलीलाई सुम्पने कुरा प्रभुबाट पाएका थिए (१ कोरिन्थी ११:२३-२६) ।

२. यो संस्कार हाम्रो प्रभु येशूद्वारा स्थापित गरिएको थियो 'उही रात जन रातमा उहाँलाई धोका दिइयो' । येशूले आफ्ना चेलाहरूसँग निस्तार-चाड खानुहुँदा उहाँले यो पवित्र नियम स्थापना गर्नुभयो । कुन परिस्थितिबाट हामी अनुमान गर्छौं कि एउटालाई अर्कोमा परिवर्तन गरिएको थियो र पछिल्लोले पहिलेको ठाउँलाई आपूर्ति गर्नको लागि अघि बढेको थियो । यो पनि सामान्यतया यस संस्कारलाई दिइएको पदनामको लागि गणना हो । प्रभु येशू ख्रीष्टद्वारा स्थापित भएको र उहाँद्वारा नियुक्त गरिएको निस्तार चाड खाए पछि तुरुन्तै जो सधैं साँझमा मनाइन्छ, परम उचिततासँग छ र यसलाई प्रभुभोज भनिन्छ । जब हामी यस आज्ञाको संस्थापनको समयलाई विचार गर्छौं, हामीसँग येशूले आफ्नो अतुलनीय पीडाहरू सामना गर्नुहुने धैर्यता र उहाँ आफ्ना जनहरूप्रतिको एकल प्रेमको उल्लेखनीय दृष्टिकोण पाउँछौं । हामीले यो विधि राख्नको लागि हामीमाथि राखिएको पवित्र दायित्व महसुस गर्नुपर्छ । त्यो रात यहूदी शासकहरू र मुख्य पुजारीहरू येशूलाई पक्रन र उहाँलाई एक अपमानजनक मृत्युमा ल्याउनको लागि धेरै उपायहरू गर्न घनिष्ठ क्याबलमा भेटिएका थिए । त्यस रातमा उहाँलाई उहाँका आफ्नै चेलाहरूमध्ये एकद्वारा विश्वासघात गरिएको थियो, अर्कोद्वारा अस्वीकार गरिएको थियो, र तिनीहरू सबैद्वारा आफ्ना दुर्भावनापूर्ण शत्रुहरूको क्रोधमा त्यागिएको थियो । उहाँलाई न्यायको तरवारले प्रहार गर्नु पर्ने थियो र उहाँ परमेश्वरलाई त्याग्न पर्ने थियो-कूर रूपमा गिल्ला गर्न र कोर्सा खानु पर्ने थियो-क्रुसमा लैजानको लागि र त्यहाँ मृत्युको लागि आफ्नो आत्मा खन्याउनु पर्ने थियो । यी सबै कुराको येशूलाई पूर्ण ज्ञान थियो; तैपनि उसले भोग्नु पर्ने भयावह पीडाको तत्काल दृश्यमा, उहाँको मनको शान्तिमा, उहाँका मानिसहरूप्रतिको उहाँको अतुलनीय प्रेम र तिनीहरूको आत्मिक लाभको लागि उहाँको यस्तो चासो थियो, कि उहाँले तिनीहरूको प्रोत्साहनको लागि यो आज्ञा स्थापना गर्नुभयो । सबै सफल उमेरहरूमा सान्त्वना के उहाँले तिनीहरूलाई यस्तो प्रभावकारी परिस्थितिमा सम्झनुभयो ? अनि के यसले उनीहरूलाई उहाँलाई सम्झन लगाउने होइन र ? के तिनीहरूले जानाजानी बेवास्ता गरेर एक आज्ञालाई कम मूल्याङ्कन गर्नेछन् जुन

उसले आफ्नो मृत्यु अघि तुरुन्तै तय गर्यो र उनीहरूको लागि आफ्नो जीवन अर्पण गर्ने साथीको मृत्यु आज्ञालाई बेवास्ता गर्ने ?

३. प्रभुभोजको विधि वा संस्कार मण्डलीमा संसारको अन्त्यसम्म पालन गरिन्छ । यो प्रेरित पावलका शब्दहरूमा स्पष्ट रूपमा निहित छ: 'किनकि जति पटक तिमीहरू यो रोटी खान्छौ र यो कचौरा पिउछौ, उहाँ नआउञ्जेल प्रभुको मृत्यु घोषणा गर्ने छौ' (१ कोरिन्थी ११:२६) । यसरी विश्वव्यापी रूपमा यो बुझिएको छ कि यस आज्ञाको पालना संसारको अन्त्यसम्म सबै ख्रीष्टियनहरूका लागि अनिवार्य छ, कि केकरहरूको अपवादबाहेक, यो प्रारम्भिक समयदेखि वर्तमान दिनसम्म ख्रीष्टियन मण्डलीमा पालन गरिएको छ ।

४. यस विधि वा संस्कारको अन्त्य र प्रयोगहरू विभिन्न छन् ।

क: यसलाई ख्रीष्टको मृत्युको सम्झनाको रूपमा स्थापित गरिएको थियो । यो एउटा स्मरणीय आदेश हो भन्ने मुक्तिदाताका वचनहरूबाट देखिन्छ: 'यो मेरो सम्झनाको निम्ति गर' र यो विशेष गरी उहाँको मृत्युको सम्झना हो, तत्वहरू वितरणमा उहाँका वचनहरूबाट स्पष्ट हुन्छ । जब उहाँले आफ्ना चेलाहरूलाई रोटी दिनुभयो, उहाँले भन्नुभयो: 'यो मेरो शरीर हो, जुन तिमीहरूको लागि भाँचिएको छ' र कचौराको बारेमा उहाँले भन्नुभयो: 'यो कचौरा मेरो रगतमा नयाँ नियम हो ।' ख्रीष्टको मृत्युको वास्तविकता र पीडादायी प्रकृतिलाई हाम्रो सम्झनामा ल्याउनको लागि आज्ञा प्रख्यात रूपमा फिट गरिएको छ-हामीलाई उहाँको विकृत स्वभावको सम्झना गराउनको लागि हो । मृत्यु, हाम्रा पापहरूको सन्तुष्टिको रूपमा परमेश्वरलाई स्वीकार्यता र यसको वर्तमान र सदाको प्रभावकारिता गरिन्छ । अनि हामीले उहाँको मृत्युलाई जीवन्त र उपयुक्त विश्वासका साथ सम्झनुपर्छ । पहिले हामीलाई प्रेम गर्नुहुनेलाई प्रगाढ प्रेमको साथ हाम्रा पापहरूका लागि गहिरो पश्चातापको साथ उहाँको मृत्युको कारण परमेश्वरमा पवित्र आनन्दको साथ र ख्रीष्टप्रति हार्दिक कृतज्ञताका साथ जसले आफैँलाई हाम्रो लागि उपहार र बलिदान स्वरूप दिनुभयो ।

ख: यो विधि वा संस्कारले साँचो विश्वासीहरूलाई ख्रीष्टको मृत्युको फाइदाहरूमा छाप लगाइन्छ । यसले ख्रीष्टको मृत्युको सत्यतालाई छाप



लगाउदैन, न त तिनीहरूको विश्वासको सत्यतालाई तर यसले विश्वासको अधिकार र हितलाई छाप लगाउँदछ, जसरी कुनै काममा टाँसिएको छापले त्यो कार्यद्वारा अभिप्रेरित सम्पत्तिमा व्यक्तिको अधिकार र हितलाई छाप लगाउँदछ ।

गः यसले विश्वासीहरूको आत्मिक पोषण र वृद्धिलाई बढावा दिन्छ । यस आदेशको एक भक्तिपूर्ण सहभागिता तिनीहरूको विश्वासलाई पुष्टि गर्न र बलियो बनाउन, तिनीहरूको प्रेमलाई बलियो बनाउन, तिनीहरूको ईश्वरीय शोकलाई गहिरो बनाउन, तिनीहरूको आनन्दलाई जीवन्त बनाउन र मुक्तिदाताको दोस्रो आगमन र त्यसपछिको महिमाको तिनीहरूको आशालाई विस्तार गर्न र बलियो बनाउन उपयुक्त खुलासा हो ।

घः यो ख्रीष्टसँग विश्वासीहरूको सहभागिताको चिन्ह र प्रतिज्ञा हो । यो पावलका शब्दहरूबाट प्रस्ट हुन्छः 'आशिषको कचौरा जसलाई हामी आशिष् दिन्छौं, के यो ख्रीष्टको रगतको साझेदारी होइन र ? हामीले भाँच्ने रोटी, के यो ख्रीष्टको शरीरको मिलन होइन र ?' (१ कोरिन्थी १०:१६) । यी शब्दहरूले पक्कै पनि महत्त्वपूर्ण छ कि, पवित्र भोजमा विश्वासीहरूले उहाँको पीडा र मृत्युको फलमा ख्रीष्टसँग संगत गरेका छन् ।

ङः यो एकअर्कासँग सन्तहरूको सञ्चारको प्रतीक हो । सबै साँचो सन्तहरू एउटै शरीरका अङ्गहरू हुन् र पवित्र भोजमा तिनीहरूसँग एउटै टेबलमा बस्नेहरूसित मात्र होइन तर 'येशू ख्रीष्टको नाउँमा सबै ठाउँमा पुकारा गर्नेहरूका साथ', तिनीहरूको भेट हुन्छ । साझा प्रभा 'हामी धेरै छौं,' पावल भन्छन्, 'एउटै रोटी र एउटै शरीर हौं । किनकि हामी सबै त्यो एउटै रोटीका सहभागी हौं' (१ कोरिन्थी १०:१७) । यो आज्ञा सन्तहरूको सम्प्रदायको धेरै अभिव्यक्त हो र यसको कदर गर्ने शक्तिशाली प्रवृत्ति छ । तिनीहरू एउटै टेबलमा भेला हुन्छन्, भाइहरू र एउटै परिवारका छोराछोरीहरूको रूपमा एउटै आत्मिक भोजमा भाग लिन्छन् ।

चः यस आदेशमा विश्वासीहरूले आफूलाई ख्रीष्टप्रति तिर्नु पर्ने सबै कर्तव्यहरूमा संलग्न हुन्छन्, उनीहरूले उहाँलाई आफ्नो मालिकको रूपमा स्वीकार गर्छन् र उहाँले तिनीहरूलाई आज्ञा गर्नुभएको कुराहरू गर्न संलग्न हुन्छन् ।

। व्यक्तिहरू केही महत्त्वपूर्ण कार्यहरू प्रदर्शन गरेर, साथै व्यक्त वचनहरूद्वारा संलग्नता अन्तर्गत आउन सक्छन् । खतनाको आज्ञाको अधीनमा पहिलेको व्यवस्था अन्तर्गत एक व्यक्तिलाई 'पूरा व्यवस्था गर्न ऋणी' बनायो । बप्तिस्मा त्यसरी नै, ख्रीष्टियन व्यवस्था अन्तर्गत प्रभुको हुनको लागि संलग्नता समावेश गर्दछ र ख्रीष्टियनहरू प्रभुभोजमा भाग लिएर, यो संलग्नता नवीकरण गर्छन् । तिनीहरू स्वीकार्छन् कि तिनीहरू आफ्नै होइनन् तर मूल्यमा किनिएका छन् र तिनीहरूको शरीर र आत्माहरूद्वारा परमेश्वरको महिमा गर्न आफैलाई बाँध्छन् ।

## खण्ड २

प्रभुभोजको विधिमा ख्रीष्टलाई उहाँको पिताकहाँ अर्पन गरिदैन, न त साँचो बलिदानको रूपमै जिउदा र मेरेकाहरूको लागि पाप क्षमाको लागि नै गरिन्छ तर केवल यो एक परमेश्वरको बलिदानको सम्झना र उहाँलाई उत्तम तरिकाले प्रशंसा गर्ने आत्मिक अभ्यास हो । जुन उहाँद्वारा कुसमा सबैको र सधैंको लागि एकै पटक परमेश्वरलाई सबै सम्भावित प्रशंसाको आत्मिक बलिदानको रूपमा चदाउनुभयो । त्यसकारण ख्रीष्टको बलिदान अघि पोपहरूको (पोपहरूले चदाउने बलिदान जसलाई मास भनिन्छ) मासको बलिदान सबैभन्दा घिनलाग्दो र हानिकारक छ । चुनिएका सबै व्यक्तिहरूको पापको लागि एकमात्र प्रायश्चित्त केवल ख्रीष्टको बलिदानमा मात्र सम्भव छ ।

(हिब्रू ९:२२, २५, २६, २८; १ कोरिन्थी. ११:२४, २५, २६; मत्ती २६:२६, २७; हिब्रू ७:२३, २४, २७; हिब्रू १०:११, १२, १४, १८)

## खण्ड ३

प्रभु येशुले यस विधिमा उहाँका सेवकहरू नियुक्त गर्नुभएको छ जसले मण्डलीलाई आफ्नो आज्ञाको वचन घोषणा गर्न, रोटी र दाखमद्यका भागलाई आशिषको प्रार्थना गर्न उनीहरूलाई यस पवित्र कामको लागि आम मानिस भन्दा अलग पार्नुभयो । उनीहरूको काम चाहिँ रोटी र दाखमद्यलाई लिएर पहिले आफैं बिचमा त्यसको सञ्चालन गरि मण्डलीमा (बप्तिस्मा लिएका) उपस्थित

भएकाहरूको माझमा बाड्नु हो । तर मण्डलीमा उपस्थित नभएकाहरू कोही पनि यस विधिमा सहभागी हुन पाउदैनन् ।

(मत्ती २६:२६, २७, २८, मर्कु. १४:२२, २३, २४ र लूका २२:१९, २०, १ को. ११:२३, २४, २५, २६; प्रेरित २०:७; १ कोरिन्थी ११:२०)

## खण्ड ४

यो पवित्र विधि व्यक्तिगत जमात वा व्यक्तिगत रूपमा पादरी वा अरू कसैले सञ्चालन गर्नु, त्यसैगरी मानिसहरूलाई यसबाट बन्चित गर्नु, यस विधिमा भएको तत्त्वहरूलाई आराधना गर्नु, तिनीहरूलाई प्राथमिकता दिनु वा उपासनाको लागि तिनीहरूलाई बोक्नु र तिनीहरूलाई कुनै पनि धार्मिक प्रयोगको लागि संग्रह गर्नु जस्ता कार्यहरू सबै यस विधिको स्वभाव र ख्रीष्टले यस विधि स्थापना गर्नुभएको उद्देश्य विपरीत हुन्छ ।

(१ कोरिन्थी १०:१६, मर्कुस १४:२३; १ कोरिन्थी ११:२५, २६, २७, २८, २९; मत्ती १५:९)

## खण्ड ५

यस विधिको बाह्य तत्त्वहरू (रोटी र दाखमद्य) दृश्यको लागि विधिवत रूपमा ख्रीष्टद्वारा नियुक्त गर्नुभएको प्रयोजनको लागि स्थापना गरिएको हो । यी विधिगत रूपमा साँच्चै नै उहाँलाई क्रुसमा टाँगिएको सँग सम्बन्धित छ, कहिलेकाहीँ तिनीहरूले प्रतिनीधित्व गर्ने चीजहरूको नामले सम्बोधन गर्न सकिन्छ अर्थात् हाम्रो बुद्धिमा त्यो ख्रीष्टको शरीर र रगत हुन् तर पदार्थ र स्वभावमा ती अझै पनि पहिले जस्तो थियो त्यस्तै केवल रोटी र दाखमद्य नै रहन्छन् ।

(मत्ती २६:२६, २७, २८; १ कोरिन्थी ११:२६, २७, २८; मत्ती २६:२९)

## खण्ड ६

त्यो सिद्धान्त जसले रोटी र दाखमद्यको पदार्थलाई ख्रीष्टको वास्तविक शरीर र रगतको पदार्थमा परिवर्तन हुन्छ भन्ने तत्वान्तरन वा तत्त्वपरिवर्तनको सिद्धान्त केवल धर्मशास्त्रद्वारा मात्रै होइन तर आम ज्ञान र तर्कद्वारा पनि निन्दित छ । यस सिद्धान्तले प्रभुभोजको विधिको स्वभावलाई समेत ओझेलमा पार्दछ । यी कुराहरू

विभिन्न प्रकारको अन्धविश्वासको कारण बनेका छन् र यसो गर्नु घोर मूर्तिपूजाहरू जस्तै हो ।

(प्रेरित ३:२१, १ को. ११:२४, २५, २६; लूका २४:६, ३९)

## व्याख्या

यी खण्डहरूमा रोमको मण्डलीका केही खतरनाक त्रुटिहरू र अन्धविश्वासपूर्ण अभ्यासहरूको निन्दा गरिएको छ । र हामीले यी सबै खण्डहरू सँगै राखेका छौं, कि हामीले प्रमुख त्रुटि समावेश गर्न सक्छौं, ट्रान्सबस्त्यान्टिएसन वा रोटी र दाखको साच्चिकै येशुको रगत र शरीर हुन्छ भनिन्छ, जसले यसको बलिदानको बेतुका सिद्धान्तलाई जन्म दिएको छ, र यहाँ अस्वीकार गरिएका अन्य विभिन्न सिद्धान्तहरू र अभ्यासहरू छन् ।

१. रोमको मण्डलीले वचनहरू, 'यो मेरो शरीर हो', र 'यो मेरो रगत हो', तिनीहरूको सबैभन्दा शाब्दिक अर्थमा बुझ्नुपर्छ भन्ने मान्यता राख्छ । र कि पोपहरूले यी शब्दहरू उच्चारण गरेर राम्रो नियतका साथ रोटी र दाखमद्यको पदार्थलाई येशू ख्रीष्टको वास्तविक शरीर र रगतमा परिवर्तन गर्दछ; जुन परिवर्तनलाई तत्व परिवर्तनको नामले चिनिन्छ । यो सिद्धान्तले धर्मशास्त्रबाट कुनै समर्थन प्राप्त गर्दैन तर यसको भाषाको घोर विकृतिमा आधारित छ । वचनहरू, 'यो मेरो शरीर हो' र 'यो मेरो रगत हो', हाम्रा मुक्तिदाताले लाक्षणिक अर्थमा प्रयोग गरेका थिए र प्रेरितहरूले यत्ति बुझेका हुनुपर्छ, जसलाई उनीहरूले तुरुन्तै सम्बोधन गरेका थिए । यस्ता लाक्षणिक अभिव्यक्तिहरू धर्मशास्त्रमा बारम्बार पाइन्छन् । जब हाम्रा प्रभुले भन्नुभयो, 'म दाखको बोट हुँ', 'म बाटो हुँ', 'म ढोका हुँ', उहाँले हामीलाई उहाँ शाब्दिक रूपमा एउटा दाखको बोट, बाटो र ढोका हुनुहुन्छ भनी बुझ्नुभएको थियो भनेर कसैले सोच्दैन । र संस्थाको वचनलाई शाब्दिक अर्थमा बुझ्नको लागि कुनै सन्तोषजनक कारण दिन सकिँदैन । हाम्रो मुक्तिदाताले स्पष्ट रूपमा रोटी र दाखमद्यले उहाँको शरीर र रगतलाई सङ्केत गर्छ वा प्रतिनिधित्व गर्छ भन्नुभएको थियो । र धर्मशास्त्रमा कुनै प्रकार वा प्रतीकमा चिनो लगाउनु बाहेक अरू केही छैन; यसरी खतनालाई परमेश्वरको करार भनिन्छ (उत्पत्ति १७:१०); निस्तार थुमा, निस्तार चाड (प्रस्थान १२:११); र

प्रहार गरिएको चट्टान, ख्रीष्ट (१ कोरिन्थी १०:४) भनिन्छ । तर उत्प्रेरित लेखोटहरूबाट कुनै पनि समर्थन नभएको तत्व परिवर्तनको सिद्धान्त मात्र होइन, यो धर्मशास्त्रको विपरीत छ; किनभने प्रेरित पावलले तत्वहरूलाई आशिष दिएपछि तिनीहरूको अधिका समान नामहरू दिन्छन् । जसले निश्चित रूपमा सूचित गर्दछ कि तिनीहरूको पदार्थमा कुनै परिवर्तन हुँदैन (१ कोरिन्थी ११:२६, २८) । यो हाम्रो इन्द्रियहरूले पनि विरोधाभासपूर्ण छ; किनकि हामी देख्छौं, कि आशिष पछि रोटी र दाखमद्यको स्वाद लिन्छौं, र जब हामी वास्तवमा तिनीहरूलाई प्राप्त गर्छौं, अझै पनि रोटी र दाखमद्य हुन जारी रहन्छ, कुनै परिवर्तन वा परिवर्तन बिना यो पहिलेको जस्तै हुन्छ । यो तर्कको लागि उत्तिकै घृणित छ; किनकि यसले हामीलाई बताउँछ कि ख्रीष्टको शरीर स्वर्ग र पृथ्वीमा एकै समयमा हुन सक्दैन । तर तत्व परिवर्तनको पोपिस सिद्धान्त अनुसार यद्यपि ख्रीष्टको शरीर स्वर्गमा रहन्छ, यो पनि अवस्थित छ, पृथ्वीको एक ठाउँमा मात्र होइन तर हजारौं ठाउँहरूमा-जहाँ जहाँ पुजारीले राम्रो नियतका साथ शब्दहरू उच्चारण गरे । संस्थाको यस सिद्धान्तले पनि संस्कारको प्रकृतिलाई उखाड्याउँछ । संस्कारको लागि दुईवटा चीजहरू आवश्यक छन्-एउटा चिन्ह र एउटा वस्तुको अर्थ-हाम्रो इन्द्रियहरूमा प्रस्तुत गरिएको वस्तु र केहि प्रतिज्ञा गरिएको आशिष जुन प्रतिनिधित्व गरी छाप लगाइएको छ । तर प्रमाणीकरणद्वारा चिन्ह नष्ट हुन्छ र चिन्हित वस्तुलाई यसको स्थानमा राखिन्छ ।

तत्व परिवर्तन केवल धर्मशास्त्र, तर्क र सामान्य ज्ञानको विपरीत होइन तर यो धेरै गुना अन्धविश्वासहरूको कारण हो, घोर मूर्तिपूजाहरू जस्तै हो । चौथो खण्डमा यी धेरै अन्धविश्वास र मूर्तिपूजा प्रथाहरू निर्दिष्ट गरिएको छ । रोटी र दाखमद्य ख्रीष्टको वास्तविक शरीर र रगतमा परिणत भएको छ भनी सोच्दै, पोपिस्टहरूले पवित्र वेफरहरूको केही अंश सुरक्षित राख्छन्, तिनीहरूलाई बिरामी वा अन्य अनुपस्थित व्यक्तिहरूलाई दिने उद्देश्यको लागि, भविष्यमा ख्रीष्टको आज्ञाको सीधा विरोधमा 'तिमीहरू सबै पिउनुहोस्', तिनीहरूले मानिसहरूलाई कचौरा अस्वीकार गर्छन्; रोटीलाई ख्रीष्टको शरीरमा परिणत गरेपछि, तिनीहरूले शरीरसँगै रगतको भाग लिन्छन् भन्ने बहानामा जब पोपले

रोटीलाई ख्रीष्टको शरीरमा परिवर्तन गरेको मानिन्छ, उसले यसलाई घुँडा टेकेर आराधना गर्छ र उठ्छ, यसलाई मानिसहरूले देख्न र आराधना गर्न सक्छ-जसलाई होस्टको उचाइ भनिन्छ; यो गम्भिर जुलूसमा पनि लगाइन्छ, जसले यसलाई भेट्ने सबैको सम्मान प्राप्त गर्न सक्छ । छोटकरीमा, यो ख्रीष्ट आफैं हुनुहुन्छ जस्तो गरी आराधना गरिन्छ । यी सबै अभ्यासहरू 'यस संस्कारको प्रकृति र ख्रीष्टको संस्थाको विपरीत' हो भनी हाम्रो स्वीकारोक्तिद्वारा घोषित गरिएको छ । तिनीहरू मण्डलीको आदिम युगमा अज्ञात थिए, र स्पष्ट रूपमा तत्व परिवर्तनको बेतुका सिद्धान्तबाट उत्पत्ति भएको थियो ।

२. रोमको मण्डलीमा पादरीले रोटी र दाखमद्यलाई ख्रीष्टको शरीर र रगतमा परिवर्तन गरेको मानिएको छ, यो पनि कल्पना गरिएको छ कि वेदीमा यसरी परिवर्तन भएको कुरा राख्दा, उसले परमेश्वरलाई प्रस्ताव गर्दछ । बलिदान, जुन रगत बगाएर अन्य सबै भन्दा भिन्न भए तापनि जीवित र मृतकहरूको लागि एक साँचो, उचित र प्रायश्चित्त बलिदान हो । यसलाई जनसमुदायको बलिदान भनिन्छ । जसरी यो तत्व परिवर्तनको सिद्धान्तमा आधारित छ, यदि एउटा गैरशास्त्रीय छ भने अर्को पनि हुनुपर्छ । तर हामी धर्मशास्त्रका ती औचित्यपूर्ण घोषणाहरूमध्ये केही जोड्न सक्छौं, जसद्वारा यो विशेष सिद्धान्तलाई खण्डन गरिएको छ । 'संसारको अन्त्यमा एक पटक उहाँ प्रकट हुनुभयो, आफ्नो बलिदानद्वारा पाप हटाउनको लागि ।' 'ख्रीष्ट एक पटक बलिदान हुनुभयो, धेरैको पाप बोक्न ।' 'येशू ख्रीष्टको शरीरको बलिदानद्वारा हामी पवित्र भएका छौं । एक पटक सबैको लागि ।' 'एउटै भेटीद्वारा उहाँले पवित्र भएकाहरूलाई सदाको लागि सिद्ध गर्नुभयो' (हिब्रू ९:२६, २८; १०:१०, १४) । यी पदहरू र तिनीहरू सजिलैसँग धेरै गुणा गर्न सकिन्छ, स्पष्ट रूपमा प्रमाणित गर्दछ कि ख्रीष्टको एक बलिदान, एक पटक आफैले प्रस्ताव गरेको पर्याप्त र सिद्ध छ र हामीलाई स्पष्ट रूपमा भनिएको छ कि 'पापको लागि कुनै बलिदान बाँकी छैन' (हिब्रू १०:२६) । हाम्रो विश्वासको स्वीकारको भाषामा त्यसैले, 'जनसमुदायको पोपिश बलिदान ख्रीष्टको एक मात्र बलिदानको लागि सबैभन्दा घिनलाग्दो हानिकारक छ - चुनिएकाहरूका सबै पापहरूको लागि एक्लो प्रायश्चित्तको विरुद्ध छ' ।

३. प्रभुभोजको विधि वा संस्कार वितरण गर्ने सही तरिका यहाँ घोषणा गरिएको छ ।

कः सेवकले मानिसहरूलाई यस विधिको वचन पढेर, प्रार्थना गर्न र रोटी र दाखमद्यका तत्वहरूलाई आशिष् दिन र यसरी तिनीहरूलाई सामान्यबाट पवित्र प्रयोगको लागि अलग राख्नु हो । यो संस्कार स्थापना गर्दा प्रचारक मत्तीका अनुसार, 'येशूले रोटी लिनुभयो र यसलाई आशिष् दिनुभयो र यसलाई भाँच्नुभयो' (मत्ती २६:२६) । कसै-कसैले अवलोकन गरेका छन्, कि येशूले रोटीलाई आशिष् दिनुभयो भनेर बुझाउनु आवश्यक छैन, सर्वनामको लागि यो एक पूरक हो र जसरी अनुवाद गरिएको आशिष् शब्दको अर्थ कहिलेकाहीँ धन्यवाद दिनु हो, विशेष गरी प्रचारक लुकाले 'उहाँले धन्यवाद दिनुभयो' भन्ने वाक्यांश प्रयोग गर्दा तिनीहरू निष्कर्षमा पुग्छन् कि यी दुई अभिव्यक्तिहरू समानार्थी छन् । र हामीले बुझ्नुपर्छ कि येशूले रोटी होइन तर परमेश्वरलाई आशिष् दिनुभयो वा उहाँको पितालाई धन्यवाद दिनुभयो । यद्यपि, हामी यो विचार गर्छौँ कि यो सर्वनामलाई हाम्रा अनुवादकहरूले धन्य शब्द पछि धेरै राम्रोसँग परिचय गराएको छ, किनकि यो निस्सन्देह ब्रेक शब्द पछि अत्यन्त उचितताका साथ दोहोर्याइएको छ र हामी सोच्दछौँ कि शब्दहरूको क्रमले हामीलाई येशूले रोटीलाई आशिष् दिनुभयो भनेर बुझ्न आवश्यक छ । न त येशूले रोटीलाई कसरी आशिष् दिनुभयो भनेर बुझ्न कुनै कठिनाई छैन, परमेश्वरले सातौँ वा शबाथ-दिनलाई कसरी आशिष् दिनुभयो भनेर बुझ्न भन्दा (उत्पत्ति २:३; प्रस्थान २०:११) । वास्तवमा, दुई केसहरू ठ्याक्कै समान छन्; परमेश्वरले सातौँ दिनलाई पवित्र प्रयोगको लागि अलग गरेर वा पवित्र विश्रामको दिनको रूपमा नियुक्त गरेर आशिष् दिनुभयो; ख्रीष्टले रोटीलाई आशीर्वाद दिनुभयो, यसलाई पवित्र प्रयोगको लागि सामान्यबाट अलग गरेर वा यसलाई आफ्नो शरीरको दृश्य प्रतीकको रूपमा नियुक्त गरेर । र जब यो केवल ख्रीष्टको हो, मण्डलीको शिरको रूपमा रोटी र दाखमद्यलाई उहाँको शरीर र रगतको प्रतीक हुन नियुक्त गर्न तैपनि हामी विश्वस्त छौँ कि ख्रीष्टका सेवकहरू प्रभुभोजको व्यवस्थापनमा प्रमाण छन् । यस अनुसार यस विधि र ख्रीष्टको उदाहरणको लागि, गम्भीर प्रार्थनाद्वारा धेरै तत्वहरू अलग गर्नको लागि

जुन सामान्यबाट पवित्र प्रयोगमा प्रयोग गरिनेछ । ख्रीष्टका सेवकहरूले तत्वहरूलाई आशीर्वाद दिन्छन् भनी भनिएको एउटा अर्थ छ, १ कोरिन्थी १०:१६ बाट स्पष्ट देखिन्छ, जहाँ पावलले पवित्र कचौरालाई 'हामीले आशिष दिने कचौरा' भनेर व्याख्या गरेका छन् । कुनै पनि वास्तविक परिवर्तन तत्वहरूमा यसरी गरिएको छ भनी बहाना गरिएको छैन तर केवल एक सापेक्ष परिवर्तन हो, ताकि तिनीहरूलाई सामान्य रोटी र दाखमद्यको रूपमा नदेखाइयोस्, तर ख्रीष्टको शरीर र रगतको पवित्र प्रतीकको रूपमा हेरियोस् ।

खः सेवकले पनि रोटी लिने र भाँच्ने हो । रोटी भाँच्नु यस आज्ञाको अत्यावश्यक अंश हो, जब यो चाहिन्छ, संस्कार मौलिक संस्था अनुसार पालन गरिंदैन । यो, वास्तवमा यति आवश्यक छ, कि प्रभुभोज कहिलेकाहीँ एकलै यसबाट नामित गरिएको छ, सम्पूर्ण भागलाई एक अंशबाट परिभाषित गरिएको छ । सुसमाचारका संस्थाहरू (प्रेरित २:४२); र प्रेरित २०:७ मा हामीलाई भनिएको छ, 'हप्ताको पहिलो दिनमा, चेलाहरू रोटी भाँच्न भेला भए': ती दुवै खण्डहरूमा प्रभुभोजको उत्सवको अर्थ निस्सन्देह 'रोटी भाँच्नु' हो । अनुष्ठान महत्त्वपूर्ण छ र हामीलाई कार्यको अर्थको बारेमा कुनै शंका छैन । हाम्रा मुक्तिदाता आफैले यसलाई व्याख्या गर्नुभयो जब उहाँले भन्नुभयो, 'यो मेरो शरीर हो, जुन तिमीहरूको लागि भाँचिएको छ'; हाम्रो पापको प्रायश्चित गर्नको लागि भाँचिएको रोटी घाइते, कुचो र क्रूसमा टाँगिएको उहाँको शरीरको आकृति हो भनेर सूचित गर्नुभएको छ । जसरी एक अखंड ख्रीष्टले पापीहरूलाई लाभ दिन सक्नुहुन्न, त्यसरी नै टुटेको रोटीले आत्माको खानालाई पूर्ण रूपमा प्रतिनिधित्व गर्न सक्दैन । त्यसकारण रोटीलाई वेफर्स भनिने सानो टुकामा विभाजन गर्नु र प्रत्येक सञ्चारकको मुखमा वेफर हाल्नु, जसरी रोमको मण्डलीमा गरिन्छ, यो आज्ञालाई भ्रष्ट पार्नु हो, किनकि यसले रोटी भन्ने महत्त्वपूर्ण कार्यलाई हटाउँछ ।

गः सेवकले कप लिनको लागि अगाडि छ र ग्रहणकर्ताहरूलाई दुबै तत्वहरू कचौरा साथै रोटी दिने गर्दछ । यस आज्ञामा एक आवश्यक तत्व हो-एउटाले रगतलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ र अर्कोले ख्रीष्टको शरीरलाई प्रतिनिधित्व गर्दछ । सबै ग्रहणकर्ताहरूलाई दुवै तत्वहरू दिन, लगभग १४०० वर्षको लागि परमेश्वरको



मण्डलीको विश्वव्यापी अभ्यास थियो तर रोमको मण्डली त्यसपछि आदिम संस्थाबाट अलग भयो र पुरातन मण्डलीको अभ्यास रोटीबाट कप रोकेर कन्स्टेन्सको परिषद्ले निर्णय गर्‍यो ।

'यद्यपि ख्रीष्टले आफ्ना चेलाहरूलाई रोटी र दाखमद्य दुवै प्रकारको यो आदरणीय संस्कारको प्रबन्ध गर्नुभयो तर यसका बाबजुद पनि अब एक प्रकारको मात्र सञ्चार गर्ने चलनलाई कानूनको रूपमा लिइन्छ' । 'यद्यपि, आदिम मण्डलीमा यो संस्कार दुवै प्रकारका विश्वासीहरूले प्राप्त गरेको भए तापनि यसका बाबजुद एक प्रकारको अन्तर्गत आमजनताका लागि मात्र सञ्चार गर्ने चलनलाई अब कानूनको रूपमा लिनुपर्छ' (एत्रो १४१४, खण्ड १३) ।

ट्रेन्टको परिषद्ले यो पनि घोषणा गर्‍यो, 'कि सामान्य र पादरीहरू कार्य नगर्ने दुबै प्रकारका युकेरिस्टको संस्कार प्राप्त गर्न कुनै पनि ईश्वरीय नियममा बाँधिदैनन् । प्रभुभोजले यस संस्कारलाई दुई प्रकारमा स्थापित गर्‍यो, यसैले यसलाई प्रेरितहरूलाई सुम्पियो तर एक प्रकारको मात्र अन्तर्गत सम्पूर्ण र सम्पूर्ण ख्रीष्ट र साँचो संस्कार लिइन्छ; त्यसकारण एक प्रकारको मात्र प्राप्त गर्नेहरू मुक्तिको लागि आवश्यक कुनै अनुग्रहबाट वञ्चित छन्' (एत्रो, १५४५, खण्ड २१) ।

रोमको मण्डली यो टिप्पणी गरिनेछ, दुवै प्रकार रोटी र दाखमद्य, ख्रीष्टद्वारा स्थापित गरिएको हो र आदिम समयमा मनाइएको आज्ञा स्वीकार गर्दछ; त्यसकारण उनीहरू ख्रीष्टको अख्तियारको स्पष्ट विरोधको दोषी छन्, यस पवित्र संस्कारलाई अपमानजनक रूपमा विकृत गरेको छ र ख्रीष्टियन जनविश्वासीका विशेषाधिकारहरू हनन गरेको छन् । दाखमद्य पिउने ख्रीष्टको आज्ञा रोटी खाने आदेश जस्तै व्यक्त छ; होइन, युगौं पछि यो आज्ञालाई आमजनतालाई कचौराको प्रतिबन्धले कसरी टुक्राइनेछ भनेर भविष्यवाणी गरेझैं, उहाँ रोटी भन्दा कचौराको बारेमा आफ्नो आदेशमा अझ स्पष्ट हुनुहुन्छ । रोटीको बारेमा उहाँले मात्र भन्नुभयो, अनि उहाँहरूले खाँदै गर्नुहुँदा येशूले रोटी लिएर आशिष दिई भाँच्नुभयो, अनि चेलाहरूलाई दिनुभयो, र भन्नुभयो: "लेओ, खाओ; यो मेरो शरीर हो ।" अनि उहाँले कचौरा लिनुभयो, र धन्यवाद दिएर यसो भन्दै तिनीहरूलाई दिनुभयो: "तिमीहरू सबैले यसबाट पिओ ! (मत्ती २६:२६; मत्ती २६:२७) । त्यसैले ईश्वरिय

संस्थाको अनुसार दुवै तत्व सबै संचारकर्ताहरूलाई दिनु पर्छ । जसरी साँच्चै रोटी र दाखमद्य सञ्चारकर्मीहरूलाई दिइन्छ, त्यसरी नै ख्रीष्टले आफूलाई आफ्ना सबै लाभहरूसहित योग्य ग्रहणकर्ताहरूलाई दिनुहुन्छ । र यी तत्वहरू लिनमा-रोटी खाने र दाखमद्य पिउने-तिनीहरूले विश्वासद्वारा ख्रीष्टलाई ग्रहण गर्ने दाबी गर्छन् र उहाँको मृत्युमा मात्र क्षमा र मुक्तिको आशा राख्छन् ।

## खण्ड ७

यस विधिको बाहिरी दृश्यात्मक रूपमा भाग लिने र भाग लिन योग्यका व्यक्तिहरू जब यसबाट लिदछन् तब भित्री रूपमा पनि विश्वासद्वारा साँच्चै र वास्तवमा शारीरिक रूपमा मात्र नभई आत्मिक रूपमा कुसमा टाँगिएका ख्रीष्टलाई ग्रहण गर्दछन् । जब योग्य रितले यसबाट लिदछौं तब उहाँको मृत्युबाट पाउने सबै लाभहरूमा सहभागी हुन्छौं । रोटी र दाखमद्यसँग वा तिनीहरूको अधिनमा ख्रीष्टको वास्तविक शरीर र रगत उपस्थित हुँदैन तर आत्मिक तवरमा भने यस विधिमा विश्वासीहरूको विश्वासमा उहाँको शरीर र रगतको उपस्थित हुन्छ तर विधिको तत्वहरू चाहिँ तिनीहरूको आफ्नै पदार्थ र स्वरूपमा हुन्छन । यस विधिबाट जसरी लिएपनि यो शारीरिक वा भौतिक रूपमा साँच्चिकै रोटी र दाखमद्य होइन तर वास्तवमा विश्वास गर्नेहरूको लागि आत्मिक रूपमा त्यो आज्ञाहरू बाह्य तत्वहरू मात्र हुन् ।

(१ कोरिन्थी ११:२८; १ कोरिन्थी १०:१६)

## खण्ड ८

यद्यपि मुख र दुष्ट मानिसहरूले यस विधिमा बाह्य तत्वहरू ग्रहण गरतापनि तिनीहरूले यसद्वारा सङ्केत गरिएको कुरा प्राप्त गर्न सक्दैनन् । त्यसकारण तिनीहरू अयोग्य रीतिले त्यसमा सहभागी भएकोले प्रभुको शरीर र रगतको दोषी ठहरिन्छन् र तिनीहरू आफैँ श्रापित भएका छन् । यसकारण जसरी दुष्ट र अधर्मीहरू उहाँसँगको आनन्दमा सहभागी हुन अयोग्य छन् त्यसरी नै तिनीहरू प्रभुको टेबलमा भाग लिनपनि अयोग्य छन् र प्रभुको टेबलबाट लिन सक्दैनन् ।

जब तिनीहरू ख्रीष्टको विरुद्धमा पाप गर्दैन् तब मात्र यी पवित्र रहस्यमय टेबलमा सहभागी वा स्वीकार गर्न सकिन्छ ।

(१ कोरिन्थी ११:२७, २८, २९; २ कोरिन्थी ६:१४, १५, १६; १ कोरिन्थी ५:६, ७, १३; २ थेस्स ३:६, १४, १५; मत्ती ७:६)

## व्याख्या

अघिल्लो खण्डहरूमा हामीले प्रभुभोजको विधि वा संस्कारलाई सम्मान गर्ने पोपिस सिद्धान्तको कडा निन्दा गरेका छौं र यहाँ हामीसँग लुथरन सिद्धान्तको स्पष्ट निन्दा छ । यद्यपि लुथरनहरू मान्छन्, रोटी र दाखमद्य ख्रीष्टको शरीर र रगतमा परिवर्तन हुँदैन तर पनि उहाँको वास्तविक शरीर र रगतलाई प्रतीकहरू सहित सञ्चारकर्ताहरूले प्राप्त गरेका छन् । ख्रीष्टको शरीर र रगतको तत्व तत्वहरूको पदार्थमा, साथमा वा मुनि रहेको छ भनी संकेत गर्न यसलाई स्थिरता वा दृढता भनिन्छ ।

‘यो राय, तत्व परिवर्तनका केही बेतुका कुराहरूबाट मुक्त भए पनि, हामीलाई यति धेरै स्पष्ट कठिनाइहरूमा परिश्रम गरेको देखिन्छ, कि दार्शनिक मगझका मानिसहरूले यसलाई धारण गरेकोमा हामी अचम्ममा परेका छौं । तथापि, यो उल्लेख गर्नु उचित छ, लुथरन मण्डलीमा वास्तविक उपस्थितिको सिद्धान्त केवल एक अनुमानात्मक विचार हो, जसद्वारा यसलाई अपनाइन्छ तिनीहरूको अभ्यासमा कुनै प्रभाव छैन । उनीहरूलाई यस्तो देखिन्छ कि यो विचारले धर्मशास्त्रको अभिव्यक्तिलाई व्याख्या गर्ने उत्तम तरिका प्रस्तुत गर्दछ । तर तिनीहरूले रोटी र दाखमद्यको साथ ख्रीष्टको शरीर र रगतको उपस्थितिलाई संस्कारलाई कुनै भौतिक गुण प्रदान गर्ने रूपमा विचार गर्दैन्, जसद्वारा यसबाट प्राप्त लाभ उहाँको स्वभावबाट स्वतन्त्र हुन्छ जसद्वारा यो प्राप्त हुन्छ; वा यसलाई बलिदानको प्रकृति दिने रूपमा वा रोटी र दाखमद्यलाई ख्रीष्टियनहरूको आराधनाको वस्तुको रूपमा प्रस्तुत गर्दछ र तिनीहरूको सिद्धान्त यसरी रोमका मण्डलीका तीनवटा ठूला

व्यावहारिक त्रुटिहरूबाट अलग भएकोले, यसलाई झूटो र तर्कहीन ठान्नेहरूबाट पनि प्राप्त हुन्छ, जुन तत्व परिवर्तनको सिद्धान्तमा देखाइएको भन्दा धेरै भिन्न हुन्छ ।<sup>146</sup>

हाम्रो विश्वासको स्वीकारले प्रभुभोजको सम्मान गर्दै पोपिस्ट र लुथरनहरूको सिद्धान्तलाई अस्वीकार गर्दा यसले सिकाउँछ कि 'ख्रीष्टको शरीर र रगत वास्तवमै तर आत्मिक रूपमा त्यो आज्ञामा विश्वास गर्नेहरूको विश्वासमा उपस्थित छन्, तत्वहरू जस्तै तिनीहरूको बाह्य इन्द्रियहरूमा छन् । ख्रीष्ट शरीरमा उहाँको टेबलमा उपस्थित हुनुहुन्न । त्यसकारण हामी उहाँलाई त्यहाँ देख्न सक्दैनौं । तर उहाँ आत्मिक रूपमा उपस्थित हुनुहुन्छ र विश्वासद्वारा चित्र सकिन्छ । यसबाट यो पछ्याउँछ कि पवित्र भोजमा ख्रीष्टको शरीर र रगतको सहभागिता आत्मिक छ । त्यहाँ एक बाह्य प्रतिनिधित्व र यसको पुष्टिकरण छ, पवित्र र संस्थागत तत्वहरूको भाग लिने जसले टुटेको शरीरको प्रतीक हो र ख्रीष्टको रगत बगाउँछ । र जब योग्य ग्रहणकर्ताहरूले बाहिरी रूपमा यस संस्कारमा देखिने तत्वहरूको भाग लिन्छन्, तिनीहरू भित्री रूपमा विश्वासद्वारा कुसमा टाँगिएका ख्रीष्ट र उहाँको मृत्युको फाइदाहरू प्राप्त गर्छन् र खुवाउँछन् ।

यस संस्कारको प्रकृति र अन्त्यबाट यो प्रकट हुन्छ कि अज्ञानी र अधर्मीहरू यसमा भाग लिन अयोग्य छन् । तिनीहरूले बाहिरी तत्वहरू प्राप्त गर्न सक्छन् तर तिनीहरूले त्यसले संकेत गरेको कुरा प्राप्त गर्दैनन् । जसरी तिनीहरू ख्रीष्टसँग कुराकानीको लागि अयोग्य छन्, त्यसैले तिनीहरू उहाँको टेबलमा बस्न अयोग्य छन् । तिनीहरूले ठूलो पाप करार नगरी र परमेश्वरको न्यायको लागि आफूलाई खुलासा नगरीकन यसमा पुग्ने साहस गर्न सक्दैनन् । धर्मशास्त्रले घोषणा गर्छ, 'जसले यो रोटी खान्छ र प्रभुको यो कचौरा अयोग्य रूपमा पिउँछ, त्यो प्रभुको शरीर र रगतको दोषी हुनेछ' र त्यस्ता 'खाने र पिउने आफैलाई दोषी ठहरिने छ' (१ कोरिन्थी ११:२७, २९) । यो होइन कि सबै अयोग्य सञ्चारकर्ताहरू अनन्त रूपमा नाश हुनुपर्छ । हाम्रो संस्करणमा दुखी रूपमा अनुवाद गरिएको

<sup>146</sup> हिलको व्याख्यान, खण्ड ii, पृष्ठ ३५२ ।

शब्द 'धिकार' सही रूपमा न्यायलाई जनाउँछ र निर्णय अभिप्रेत सन्दर्भद्वारा निर्धारित हुनुपर्छ । कोरिन्थीहरूलाई दिइएका न्यायहरू मुख्यतया अस्थायी प्रकृतिका थिए भनेर तुरुन्तै थपिएका वचनहरूबाट स्पष्ट हुन्छ: 'यस कारणले गर्दा तिमीहरूमाझ धेरै कमजोर र बिरामी छन् र धेरै सुतिसकेका छन् ।' अस्थायी न्यायहरू अझै पनि अपवित्रताको लागि दिइन्छ । तर यो आज्ञा आत्मिक प्रकृतिका ती मुख्यतया डरलाग्दो छन् र यो पाप, यदि पश्चात्ताप नगरिएको छ भने अन्य पापहरू जस्तै अनन्त दण्डको लागि पर्दाफास गर्नुपर्छ । यस्तो अवस्थामा यस आज्ञाबाट अज्ञानी र अधर्मीलाई बहिष्कार गर्न मण्डलीका पदाधिकारीहरूको कर्तव्य हुनैपर्छ । सबैलाई निस्तार चाड खाने अनुमति थिएन न त त्यहाँ प्रभुको टेबुलमा सबैको प्रचलित प्रवेश हुनु हुँदैन । अनैतिक र निन्दनीय स्वीकार गर्नु भनेको आज्ञालाई अपवित्र गर्नु र मण्डलीको समुदायलाई भ्रष्ट गर्नु हो । तर मण्डलीका पदाधिकारीहरूको न्यायमा यस आज्ञामा अधिकार भएकाहरू जसले आफ्नो ज्ञान र बाह्य आचरणको मात्र न्याय गर्न सक्छन्, परमेश्वरको नजरमा त्यसको कुनै अधिकार नहुन सक्छ । त्यसकारण प्रत्येक व्यक्तिले निष्पक्ष र विश्वासपूर्वक परमेश्वरको अगाडि आफ्नो राज्यको रूपमा आफूलाई जाँच्नु पर्छ र उसले आफ्ना छोराछोरीहरूको लागि तयार गरेको त्यो भोजमा भाग लिने उसको नतिजाको अधिकार हो । प्रेरितको आज्ञा स्पष्ट छ र उहाँले अयोग्य सञ्चारको पापलाई रोक्नको लागि आत्म-परीक्षण गर्न आदेश दिनुहुन्छ: 'तर मानिसले आफैलाई जाँच गरोस्, र उसले त्यो रोटी खाओस्, र त्यो कचौराबाट पिओस्' (१ कोरिन्थी ११:२८) ।

## अध्याय ३०

### मण्डली अनुशासनहरू

### (CHURCH CENSURES)

#### खण्ड १

प्रभु येशु मण्डलीको शिर र राजा हुनुहुन्छ, मण्डलीमा नागरिक न्यायीक प्रशासन भन्दा फरक मण्डली-अधिकारीहरू नियुक्त गर्नुभएको छ, जसद्वारा मण्डली प्रशासित हुने गर्दछ ।

(यशैया ९:६, ७; १ तिमोथी ५:१७; १ थेस्स. ५:१२; प्रेरित २०:१७, २८; हिब्रू १३:७, १७, २४; १ कोरिन्थी १२:२८; मत्ती २८:१८, १९, २०)

#### व्याख्या

मानौं, जसरी कोही-कोहीले गरेका छन्, मण्डलीको प्रशासन चलनमुखी छ वा ख्रीष्टद्वारा कुनै विशेष रूप नियुक्त गरिएको छैन तर उहाँले यसलाई मानिसहरूको बुद्धि वा क्षमता अनुसार ढाल्न छोड्नुभएको छ र फरक फरक छ । मण्डलीको बाह्य परिस्थितिहरू उहाँको मण्डलीमा ख्रीष्टको प्रेम र उहाँलाई 'याकूबको घरमा शासन गर्न' नियुक्त गर्नुभएको उहाँप्रतिको उहाँको निष्ठालाई महाभियोग लगाउनु हो । कुनै पनि मानव समाज प्रशासनबिना चल्न सक्दैन, त्यसोभए ख्रीष्टको मण्डली सबै समाजहरूमध्ये सबैभन्दा सिद्ध, उनको राजाले समाजको अस्तित्वको लागि आवश्यक पर्ने कुराहरूबाट वञ्चित छोडेको छ भनी मान्नु कति बेतुका हो ! पुरानो नियम अन्तर्गत प्रशासनको सबैभन्दा उत्तम रूप मण्डलीलाई तोकिएको थियो तर व्यवस्था र अनुशासन ख्रीष्टियनहरूका लागि त्यति नै आवश्यक छ जति तिनीहरू यहूदी मण्डलीका लागि थिए । र के यो तर्कसंगत मात्र सकिन्छ, कि पछिल्लोको प्रशासनलाई सूक्ष्म रूपमा तोकिएको थियो, पहिलेको प्रशासनलाई पूर्ण रूपमा बेवास्ता गरिएको छ । ख्रीष्टियनहरूका सबै सम्प्रदायहरू वास्तवमा तिनीहरूले मनपर्ने प्रशासनको स्वरूपको लागि धर्मशास्त्रको अधिकारको बिन्ती गर्छन् र यसरी तिनीहरूले स्पष्ट रूपमा स्वीकार

गर्छन् कि रूपरेखाहरू कम्तिमा कुनै विशेष रूपको धर्मशास्त्रमा फेला पार्न सकिन्छ ।

मण्डलीय प्रशासनको ईश्वरीय अधिकारका पक्षधरहरू पनि ख्रीष्टद्वारा नियुक्त गरिएको यसको सटीक रूपलाई सम्मान गर्दै व्यापक रूपमा भिन्न छन् । रोमका विशप, पत्रुसको उत्तराधिकारी र ख्रीष्टका उपप्रमुख, सम्पूर्ण मण्डलीको दृश्य प्रमुख हुनुहुन्छ भनी धारणा राख्दै पोपिस्टहरूले विश्वव्यापी मण्डलीको सर्वोच्च प्रशासन उहाँमा बसेको छ र उहाँबाट अन्य सबै बिशपहरूले आफ्नो अधिकार प्राप्त गर्छन् । एपिस्कोपलियनहरू धर्मका सेवकहरू बिचको एक विशिष्ट पद धारण गर्दै मण्डलीको प्रशासन विशपहरू, आर्कबिशपहरू, इत्यादिमा निहित हुन्छन् । प्रत्येक मण्डलीले पूर्ण मण्डली बनाउँछ र आफैंमा अधिकार क्षेत्रको स्वतन्त्र शक्ति छ भन्ने धारणा राख्दै स्वतन्त्रहरू विश्वासीहरूको सभामा मण्डलीको प्रेस्बिटेरियनहरू, एपिस्कोपेलियनको विपक्षमा वचनका सबै सेवकहरू पद र अधिकारको सन्दर्भमा एक स्तरमा छन् भन्ने धारणा राख्दै र स्वतन्त्रहरूको विपक्षमा त्यो विशेष मण्डलीहरू एउटै मण्डलीका भागहरू मात्र हुन्, मण्डलीको प्रशासन ख्रीष्टको अधीनमा प्रिस्बिटेरी वा शिक्षा र शासक एल्डरहरूप्रति प्रतिबद्ध छ भन्ने कुरा कायम राख्नुहोस् र त्यहाँ प्रशासन वा अदालतहरूको अधीनस्थता छ, जसमा निम्न अदालतहरूको सजाय समीक्षा गर्न सकिन्छ, या त पुष्टि गर्न वा उल्टाउन सकिन्छ । यी विभिन्न प्रणालीहरूको दावीहरू जाँच गर्न यहाँ ठाउँ बाहिर हुनेछ । कि प्रेस्बिटेरियल फारम 'परमेश्वरको वचनमा स्थापित र स्वीकार्य छ' । हाम्रो निर्णयमा वेस्टमिन्स्टर धर्मसभाले बनाएको 'मण्डली प्रशासनको रूप' मा पूर्ण रूपमा स्थापित छ, यो केवल रायको विज्ञापन गर्न आवश्यक छ ।

मण्डलीको बाहिरी प्रशासन नागरिक न्यायीक अगुवाको हो भन्ने इरास्टियनहरू यो राय ख्रीष्टको राज्यको आत्मिक प्रकृतिको बारेमा धर्मशास्त्रले भनेका सबै कुराको सीधा विरोध गर्दछ । ख्रीष्टको त्यो उल्लेखनीय घोषणा 'मेरो राज्य यस संसारको होइन', भन्ने कुराले स्पष्ट रूपमा देखाउँछ कि उहाँको राज्य, संसारमा भए तापनि यसका अन्य सबै भन्दा पूर्ण र विशेष रूपमा भिन्न छ । र जब

उनले अन्यजातिहरूका राजाहरूले प्रयोग गरे जस्तै आफ्ना प्रजाहरूमाथि शासन गर्न निषेध गरे त्यहाँ प्रशासनको फरक प्रकृति स्पष्ट रूपमा औल्यायो । ख्रीष्टले 'मण्डलीमा नियुक्त गरेका' विभिन्न पदाधिकारीहरूमध्ये नागरिक न्यायीक अगुवाहरूको कहिल्यै उल्लेख गरिएको छैन । र यदि यो साँचो हो कि यो मण्डलीको प्रशासनको मोडेल गर्न नागरिक न्यायीक अगुवाको हो भने, ख्रीष्टले आफ्नो मण्डलीलाई कुनै पनि प्रशासनबिना तीन सय वर्ष भन्दा बढी छोडेको हुनुपर्छ; किनभने चौथो शताब्दीसम्म मण्डलीले नागरिक शक्तिहरूबाट कुनै आकार पाएको थिएन ।

मण्डली र संसारका राज्यहरू बिचको औपचारिक र विशिष्ट भिन्नताको फलस्वरूप नागरिक र मण्डलीय अधिकारहरू बिच, उत्पत्ति, अन्त्य, विषय, कानून, विशेषाधिकार, साधन, सीमा, इत्यादिको सन्दर्भमा धेरै लेखकहरूले धेरै विशेष व्याख्या गरिएको छ । निस्सन्देह, पृथ्वीको मण्डलीमा अन्य समाजहरूसँग केही कुराहरू समान छन् र दुवैमा अख्तियारले प्रायः एउटै वस्तुहरू हुन सक्छ । भौतिक रूपमा विचार गरिन्छ कि तिनीहरूले पारस्परिक सम्मान र एकअर्काप्रति पारस्परिक कार्य र कर्तव्यहरू पनि स्वीकार गर्छन् तर यी मध्ये कुनै पनि तिनीहरूको औपचारिक भिन्नतासँग असंगत छैन । बरु यो मान्नुहोस् ताकि प्रत्येकको सबै शक्ति र विशिष्ट कार्य जुनसुकै कुरालाई उनीहरूले सम्मान गर्छन्, तिनीहरू जुन समाजसँग सम्बन्धित छन् त्यसको प्रकृति सधैं समान प्रकृतिको हुनुपर्छ-एकमा पूर्ण आत्मिक र अर्कोमा सधैं र पूर्ण धर्मनिरपेक्ष तिनीहरूको उचित रेखा पछ्याउँदा र तिनीहरूको उचित क्षेत्र भित्र राख्दा तिनीहरूले हस्तक्षेप गरेर एकअर्कालाई कहिल्यै जार वा अवरोध गर्न सक्दैनन् । दुई सीधा र समानान्तर रेखाहरू जस्तै तिनीहरू एकसाथ भेट्न वा भ्रमित हुन सक्दैनन् । दुरुपयोगबाट जुनसुकै खतराहरू उत्पत्ति भएका छन् वा उत्पत्ति हुन सक्छन्, यी समाजहरूको छुट्टै र स्वतन्त्र प्रकृति र कार्यबाट मात्र उत्पत्ति हुन सक्दैन ताकि तिनीहरूमध्ये एकलाई



अर्कोको अधीनमा राख्नुको कुनै कारण नहोस् । सबै राज्यहरूमा एउटै अविभाजित सर्वोच्च शक्तिको आवश्यकता र 'साम्राज्यमा साम्राज्यवाद' को खतराको साझा बिन्ती एउटै प्रकृति र व्यवस्थाको समाज र शक्तिहरूमा मात्र लागू हुन्छ । अस्थायी शासकहरूको सर्वोच्चताको लागि आग्रह गरिएको छ । ख्रीष्टको मण्डलीमा जसको अधिकार फरक प्रकारको छ ।<sup>147</sup>

## खण्ड २

ती अधिकारीहरूको हातमा स्वर्ग राज्यको साँचो थमाइदिनु भएको छ र त्यही सद्गुणद्वारा तिनीहरूसँग वचन र अनुशासनद्वारा सद्भाव कायम राख्ने र पाप क्षमातिर दोहोर्याउने, पश्चात्ताप नगर्नेहरू विरुद्ध स्वर्गको ढोका बन्द गर्ने अधिकार छ । पश्चात्ताप गर्ने पापीहरूका निम्ति सुसमाचारका सेवकाइद्वारा र परिस्थिति अनुसार निन्दामुक्त गराएर स्वर्गको ढोका खोल्ने अधिकार पनि दिइएको छ ।

(मत्ती १६:१९; मत्ती १८:१७, १८; यूहन्ना २०:२१, २२, २३; २ को. २:६, ७, ८)

## खण्ड ३

पाप गर्नेहरूलाई मण्डलीमा पुनः स्थापना गर्न, अरूलाई त्यस्तै प्रकारको पापहरूमा फस्नबाट रोक्न, सबैलाई दुषित बनाउने खमीरलाई भीडबाट निकाल्न, ख्रीष्टको आदर र सुसमाचारको पवित्र घोषणाको न्याय गर्न र मण्डलीले परमेश्वरको करार र त्यसका छापहरूलाई बेवास्ता गरि कुख्यात र अटेरी पापीहरूलाई अपवित्र बनाउन दिदाँ आइपर्ने परमेश्वरको क्रोधलाई ननिम्त्याउनको लागि मण्डलीमा अनुशासन अत्यावश्यक छ ।

(१ कोरिन्थी ५ अध्याय; १ तिमोथी ५:२०; मत्ती ७:६; १ तिमोथी १:२०; १ कोरिन्थी ११:२७ यहूदा १-२३)

---

<sup>147</sup> नागरिक शक्तिहरूको सर्वोच्चतामा ब्रुसको भनाइ, पृष्ठ २३ ।

## खण्ड ४

माथिका कुराहरूको राम्रो प्राप्तिको लागि, मण्डलीका अधिकारीहरूको सल्लाहबाट मानिसको दोष र अपराधको प्रकृति अनुसार केही अवधिको लागि प्रभु भोजको विधिबाट निलम्बन र आवश्यक परे मण्डलीबाट नै निष्कासन गरेर अगाडि बढ्नु पर्ने हुनसक्छ ।

(१ थेस्स. ५:१२; २ थेस्स. ३:६, १४, १५; १ कोरिन्थी ५:४, ५, १३; मत्ती १८:१७; तित. ३:१०)

## व्याख्या

नागरिक न्यायीक अगुवाहरूलाई मण्डलीको निन्दा गर्ने शक्ति प्रदान गर्ने इरास्टियनहरूको विपक्षमा हाम्रो विश्वासको स्वीकारले यहाँ पुष्टि गर्दछ, कि स्वर्गको राज्यको साँचोहरू ख्रीष्टले आफ्नो मण्डलीमा नियुक्त गरेका अधिकारीहरूलाई प्रतिबद्ध छन् । ख्रीष्टले पत्रुसलाई भन्नुभयो, 'म तिमीलाई स्वर्गको राज्यका साँचोहरू दिनेछु, र तिमीले पृथ्वीमा जे पनि फुकात्नेछौ त्यो स्वर्गमा खोलिनेछ' (मत्ती १६:१९) । 'स्वर्गको राज्यका साँचोहरू' द्वारा हामीले मण्डलीमा शासन र अनुशासनको अभ्यास गर्ने शक्ति र अधिकारलाई बुझ्नुपर्छ । जसको सद्गुणमा यी कुञ्जीहरूमा भरोसा गर्नेहरूलाई निन्दाहरू प्रहार गरेर र हटाएर 'बाँध्ने र छाड्ने' शक्ति हुन्छ र तिनीहरूका कार्यवाहीहरू जब धर्मशास्त्रमा सहमत हुन्छन्, स्वर्गमा प्रमाणित हुन्छन् । प्रेस्बिटेरियनहरूले यी साँचोहरू पत्रुसलाई प्रेरित र एल्डरको रूपमा दिइएका थिए भनी बताउँछन् । त्यसकारण, कि वरदानहरू सबै प्रेरितहरू र तिनीहरूपछि, सबै साधारण एल्डरहरूलाई समयको अन्त्यसम्म फैलिएको छ । माथिको खण्डमा बाँध्ने र खोसेर व्यक्त गरिएको कुरा अन्यत्र पनि पापहरू छुटाएर र राखेर व्यक्त गरिएको छ । तर ख्रीष्टले यी शब्दहरू सबै प्रेरितहरूलाई सम्बोधन गर्नुभयो: 'तिमीहरूलाई शान्ति होस्; जसरी पिताले मलाई पठाउनुभएको छ, त्यसरी नै म पनि तिमीहरूलाई पठाउँछु । जस-जसका पापहरू तिमीहरूले क्षमा गर्छौ, तिनीहरूका निम्ति क्षमा गरिन्छ । र जसका पापहरू तिमीहरूले राख्छौ, तिनीहरू राखिन्छन्' (यूहन्ना २०:२१, २३) । यो साँचो हो कि यो शक्ति मण्डलीलाई दिइएको छ: 'मण्डलीलाई भन...' (मत्ती १८:१७); तर मण्डलीद्वारा यस खण्डमा मण्डलीका शासकहरू वा

एल्डरहरूले बुझ्नुपर्छ र यस पाठले हाम्रो विश्वासको स्वीकारको सिद्धान्तलाई थप पुष्टि गर्दछ, कि अनुशासनको शक्ति मण्डलीका पदाधिकारीहरूलाई मात्र प्रतिबद्ध छ । मण्डली र राज्यले एउटै मुद्दाहरू लिन सक्छ तर फरक विचारमा; राज्य विरुद्धको अपराधको रूपमा हेर्दा मात्र तिनीहरू नागरिक शासकहरूको चेतनामा आउँछन् र नागरिक पीडाको सजाय भोग्नुपर्छ । धार्मिक समाजको बिरुद्ध घोटालाको रूपमा हेर्दा तिनीहरू मण्डलीका शासकहरूको ज्ञानमा आउँछन् र केवल मण्डलीको निन्दाद्वारा हटाउन सकिन्छ ।

ख्रीष्ट र उहाँको धर्मको सम्मानलाई प्रमाणित गर्न-उहाँको आराधनाको शुद्धता कायम राख्न-अपराधीहरूलाई पुनः दावी गर्न-अरूलाई त्यस्ता अपराधहरूबाट रोक्न-मण्डलीबाट संक्रामक हटाउन-र परमेश्वरको क्रोधलाई रोक्नको लागि मण्डलीको निन्दा आवश्यक छ, जुन न्यायिक रूपमा पर्न सक्छ । यदि मण्डली तिनीहरूले कुख्यात र जिद्दी अपराधीहरूद्वारा अपवित्र हुनको लागि उहाँको करारको छापहरू भोग्नु पर्छ ।

मण्डलीका निन्दाहरू तिनीहरूको प्रकृति र प्रभावहरूमा आत्मिक छन् । तिनीहरू अपराधहरूको लाभको लागि ख्रीष्टद्वारा नियुक्त गरिएका हुन् र तिनीहरूको असल कुरालाई बढावा दिने प्रवृत्ति हुन्छ, तिनीहरूको विनाश होइन । अपराधहरू पापीको योग्यता र उत्तेजित हुने परिस्थितिहरूमा भिन्न हुने हुनाले मण्डलीले अपराधको प्रकृति र योग्यता अनुसार अगाडि बढ्नुपर्छ । कतिपय अवस्थामा एउटा साधारण सल्लाह नै पर्याप्त हुनेछ (तीतस ३:१०) । ठूलो स्तरको अपराधले येशू ख्रीष्टको नाममा गम्भीरतापूर्वक प्रशासित हप्काउनको लागि काम गर्नेछ (तीतस १:१३; १ तिमो ५:२०) । ठूलो परिमाणको घोटालाहरूले एक सिजनको लागि प्रभुभोजको संस्कारबाट पापिलाई निलम्बन गर्न आवश्यक पर्दछ (२ थेस्सलोनिकी ३:१४) । यसलाई कम बहिष्कार भनिन्छ । र मण्डलीमा लगाउने शक्ति भएको उच्चतम निन्दालाई ठूलो बहिष्कार भनिन्छ (मत्ती १८:१७) । हामीसँग व्यभिचार गर्ने मानिसको उदाहरण छ जसलाई 'शरीरको विनाशको लागि शैतानको हातमा सुम्पिएको थियो, ताकि आत्मालाई प्रभु येशूको दिनमा बचाउन सकियोस्' (१ कोरिन्थी ५:५) । पोपिश धारणा अनुसार यसले शाब्दिक

रूपमा पापीलाई शैतानको हातमा सुम्पिनु समावेश गर्दै न तर उसलाई मण्डलीबाट बाहिर संसारमा फ्याँक्नु हो, जसलाई धर्मशास्त्रमा शैतानको राज्यको रूपमा वर्णन गरिएको छ ।



## अध्याय ३१

### मण्डली सभा र मण्डली परिषद्हरू

### (SYNODS AND COUNCILS)

#### खण्ड १

मण्डलीको असल प्रशासन र थप सुधारको लागि त्यहाँ साधारणतया सभा सम्मेलनहरू हुनुपर्छ जसलाई सामान्यतया मण्डली सभा वा मण्डली परिषद् भनिन्छ ।

(प्रेरित १५:२,४,६) ।

#### व्याख्या

स्कटल्याण्डको मण्डलीको महासभाले आफ्नो कार्यमा विश्वासको स्वीकार, १६४७ लाई अनुमोदन गर्दै एउटा चेतावनी सम्मिलित गर्‍यो: 'यस विश्वासको स्वीकारमा विभिन्न प्रकारका मण्डलीका अधिकारीहरू र सम्मेलनहरू उल्लेख नगर्दा सत्यतामा कुनै पूर्वाग्रह हुनेछैन । यी विवरणहरूमा ख्रीष्टको प्रशासनको निर्देशिकामा पूर्ण रूपमा अभिव्यक्त गर्न यस विषयमा स्कटल्याण्डको मण्डली र वेस्टमिन्स्टर मण्डली सभाका विचारहरू त्यसैले 'प्रेस्बिटेरियन मण्डली प्रशासनको रूप' मा थप पूर्ण रूपमा निश्चित हुनुपर्दछ । त्यो सभाले सहमति जनायो र सामान्यतया विश्वासको स्वीकारसँग बाँधिएको थियो । त्यो कागजातमा तिनीहरूले घोषणा गर्छन्: 'परमेश्वरको वचनलाई यो वैधानिक र स्वीकार्य छ, कि मण्डलीलाई विभिन्न प्रकारका सम्मेलनहरूद्वारा शासित हुनुपर्छ, जुन मण्डली शास्त्रीय र मण्डली परिषद् हुन्' र यो पनि: 'त्यो परिषद्को सभाहरू कानुनी रूपमा धेरै प्रकारका हुन सक्छन्, प्रान्तीय राष्ट्रिय र विश्वव्यापी रूपमा'; र थप 'मण्डलीको प्रशासनको लागि मण्डली शास्त्रीय, प्रान्तीय र राष्ट्रिय सभाहरूको अधीनस्थता हो, यो कानुनी र परमेश्वरको वचनमा सहमत छ ।' यहाँ हामीसँग विभिन्न प्रकारका विशिष्ट विवरणहरू छन् । मण्डलीको सभाहरूको र मण्डलीको न्यायिक निकायहरूको उचित अधीनताको स्पष्ट कथन, जसलाई हामी अहिले

कर्क-सेसन, प्रिस्बिटेरी, प्रान्तीय सभा र महासभालाई सम्बोधन गर्न अभ्यस्त छौं । तथापि, हाल हामीले विचाराधीन विश्वासको स्वीकारको खण्डमा रहेको कथनलाई मात्र ध्यान दिनुपर्छ । स्वतन्त्रहरूको विरोधमा जसले प्रत्येक मण्डलीमा प्रशासनको स्वतन्त्र शक्ति छ भनी दाबी गर्छ र न्यायपालिकाको सबै अधीनतालाई अस्वीकार गर्दछ, हाम्रो विश्वासको स्वीकारले 'राम्रो प्रशासन र मण्डलीको थप सुधारको लागि' (अर्थात्, प्राप्त गर्नको लागि) भनेर जोड दिन्छ । मण्डली प्रशासनहरूको साना सभाहरूमा पूरा गर्न सकिने भन्दा राम्रो अन्त, 'त्यहाँ यस्ता सभा-सम्मेलनहरू हुनुपर्छ जसलाई सामान्यतया धर्मसभा वा मण्डली परिषद् भनिन्छ' ।

यरूशलेममा खतनाको बारेमा प्रश्न समाधान गर्न भेला भएको सभामा हामीसँग यसको उदाहरण छ । 'ख्रीष्टियन धर्मको पेशा बनाएका अन्यजातिहरू खतना गर्न बाध्य छन् वा छैनन् भन्ने प्रश्न साझा चिन्ताको विषय थियो र सम्पूर्ण रूपमा मण्डलीबाट प्रत्यायोजित पदाधिकारीहरूको सल्लाह र निर्णयले मात्र समाधान गर्न सकिन्छ । र हामीले पाउँछौं कि यी पदाधिकारीहरूको सल्लाह वा निर्णय जब यो प्रश्न विचार गर्न न्यायिक रूपमा भेटियो । सम्पूर्ण मण्डलीलाई बाध्यकारी मानिएको थियो । न त यो अदालतले युगौं पछि मण्डलीको नक्कल गर्नको लागि नमुना गठन गरेकोमा कुनै वैधानिक आपत्ति छैन, कि यो आंशिक रूपमा प्रेरितहरूबाट बनेको थियो, किनकि प्रेरितहरू पनि एल्डरहरू थिए, किनकि मण्डलीको प्रत्येक उच्च पदमा निम्न अफिसहरूसँग सम्बन्धित आधिकारिक शक्ति समावेश हुन्छ । हामीले भेट्दाउँदैौं कि, सम्पूर्ण छलफलमा प्रेरितहरूले न्यायकर्ताको रूपमा आफ्ना भाइहरूमाथि कुनै श्रेष्ठता दाबी गरेका थिए । कुनै पनि हालतमा, निर्णय दुवैको संयुक्त निर्णयको रूपमा घोषणा गरिएको थियो (प्रेरित १५:२१-३१) ।<sup>148</sup>

<sup>148</sup> स्टीभेन्सन अन द अफिस अफ क्राइस्ट, पृष्ठ ३४७, ३४८ ।

## खण्ड २

नागरिक न्यायीक अगुवाहरूले कानुनी रूपमा मण्डली सभा बोलाउन सक्छन् र अन्य योग्य व्यक्तिहरूसँग धर्मका विषयहरू बारे परामर्श र सल्लाह लिन सक्छन् । त्यसैले यदि नागरिक न्यायीक अगुवाहरू मण्डलीका खुल्ला शत्रुहरू भएता पनि, ख्रीष्टका सेवकहरू तिनीहरूको पदको आधारमा वा तिनीहरू तिनीहरूका मण्डलीहरूबाट प्रतिनिधिमण्डलमा अन्य योग्य व्यक्तिहरूसँग त्यस्ता सम्मेलनहरूमा सँगै भेला वा सहभागी हुन सक्छन् ।

(यशैया ४९:२३; १ तिमोथी २:१, २; २ इतिहास १९:८, ९, १०, ११; २ इतिहास २९, ३० अध्याय; मत्ती २:४, ५; हितोपदेश ११:१४; प्रेरित १५:२, ४, २२, २३, २५)

## व्याख्या

स्कटल्याण्डको मण्डली सभा जसद्वारा उनीहरूले विश्वासको स्वीकारलाई अपनाए । यस खण्डमा विशेष सन्दर्भ बनाउनुहोस् र स्पष्ट रूपमा घोषणा गर्नुहोस्, कि उनीहरूले यसलाई 'प्रशासनको बिन्दुमा बसोबास वा गठन नगरिएका किर्कहरूको मात्र बुझ्नेछन्' र जब तिनीहरू स्वीकार गर्छन् कि 'यस्ता किर्कहरूमा सेवकहरू र अन्य योग्य व्यक्तिहरू, नागरिक न्यायिक अगुवाको अख्तियार र मनोनयनद्वारा बोलाइन्छ । कुनै अन्य बोलावटबिना धर्मका विषयमा परामर्श र सल्लाह गर्न' तिनीहरूले यो दाबी गर्छन् । 'गठित र बसोबास गर्ने किर्कहरूमा गर्नु हुँदैन' र यो सेवकहरू र सत्तारुढ एल्डरहरूलाई 'सामान्य समयमा जस्तै मण्डलीहरूबाट प्रतिनिधिमण्डलमा एकसाथ भेला हुन स्वतन्त्र हुन्छ । ख्रीष्टबाट प्राप्त आन्तरिक शक्ति मण्डलीको भलाइको लागि जति पटक आवश्यक हुन्छ, जम्मा गर्न नागरिक न्यायीक अगुवाहरूले मण्डलीको हानिको लागि उसको सहमति रोक्न वा अस्वीकार गर्दछ ।' हाम्रा सुधारकहरू यो सबैलाई थाहा छ । मण्डलीको स्वतन्त्रतामा कम्तिमा अतिक्रमणको कहिल्यै ईर्ष्यालु उनको आफ्नै सभाहरू बोलाउने उनको आन्तरिक शक्तिले मुकुटसँगको उनीहरूको सबै विवादहरूमा प्रमुख स्थान ओगटेको थियो । तिनीहरूको अधिकतम भनेको थियो: 'हामीबाट सभाहरूको स्वतन्त्रता लिनुहोस् र हामीबाट सु-समाचार लिनुहोस् ।' पहिलो सुधारको अवधिमा यो शक्ति दावी र प्रयोग दुवै



थियो । मण्डलीले आफ्नो पहिलो मण्डली सभा-सम्मेलन १५६० मा केवल उसको आफ्नै उचित अधिकारको आधारमा ख्रीष्टको शिरमा राखियो । र कम्तिमा बीस वर्षसम्म-जसको अवधिमा त्यहाँ ३९ वा चालीस सभाहरू थिएनन्-सार्वभौम उपस्थित थिएनन्, व्यक्तिगत रूपमा वा प्रतिनिधिद्वारा जसरी पछि चलन भयो । दोस्रो सुधारको युग १६३८ मा ग्लासगोमा आयोजित प्रसिद्ध धर्मसभाले मण्डलीको आन्तरिक शक्तिलाई उत्कृष्ट रूपमा प्रमाणित गरेको थियो । यद्यपि राजाका आज्ञाले आफ्नो मालिकको नाममा सभा विघटन गरे र उच्च दण्ड अन्तर्गत तिनीहरूको अर्को कार्यवाहीलाई निर्वाह गरे तैपनि सभाले प्रभु येशू ख्रीष्टबाट अन्तर्निहित शक्तिको दाबी गर्दै तिनीहरूको सत्र जारी राख्यो र तिनीहरूले भेटेको महत्त्वपूर्ण कार्यको साथ अगाडि बढ्यो । तथापि यो स्वीकार गर्नेपछि कि १५९५ को ऐनमा जसलाई स्थापित मण्डलीको म्याग्ना चार्टको रूपमा मानिएको छ, र जसलाई १६९० को ऐनले पुनर्जीवित र पुष्टि गरेको छ - मण्डलीको आफ्नै सभाहरू नियुक्त गर्ने अधिकार पर्याप्त सुरक्षित थिएन । यो अधिकार तब मात्र स्वीकार गरिन्छ जब न राजा न त उनको आयुक्त उपस्थित हुन्छ । तदनुसार क्रान्ति पछि तुरुन्तै मण्डलीको सभाहरू अक्सर अचानक भंग गरियो र शाही अधिकारद्वारा बारम्बार स्थगित गरियो ।

यो बिन्दु (मण्डलीको आफ्नै अख्तियारद्वारा स्वतन्त्र रूपमा भेट्ने र विघटन गर्ने शक्ति) जुन स्कटल्याण्डको मुकुट र प्रेस्बिटेरियन अदालतहरू बिच प्रायः प्रतिस्पर्धा गरिएको थियो, मण्डलीको स्वतन्त्रता र स्वतन्त्रताको लागि पहिले भन्दा धेरै महत्त्वपूर्ण छ । यसलाई कायम र सुरक्षित नगरी थोरै प्रतिबिम्बले देखाउन सक्छ कि उनीहरूले दाबी गर्न सक्ने कुनै पनि अन्य शक्तिहरूको प्रयोग एक उच्चको इच्छाद्वारा प्रस्तुत हुन सक्छ, अनिश्चित मात्र होइन तर पूर्ण रूपमा नगण्य र शून्य हुन्छ । यो सर्वविदितै छ कि विशेषाधिकारको यो स्वेच्छाचारी अभ्यासले सेवकहरू बोलाउने र विघटन गर्ने उनीहरूलाई शक्तिहीन बनाएको थियो र तिनीहरू पूर्ण रूपमा खारेज हुने खतरामा थिए । न त सेवकको वार्षिक

वा नियमित बैठकहरू कानूनद्वारा सुरक्षित नभएसम्म राष्ट्रले आफ्नो नागरिक स्वतन्त्रतालाई पूर्णरूपमा सुरक्षित ठानेन । खतरा बराबर हुनेछ र प्रभाव समान हुनेछ, यदि मण्डलीय सभा-सम्मेलनहरू बनाइयो भने यस सन्दर्भमा पूर्ण रूपमा मुकुटमा निर्भर हुन्छ, जसको अङ्ग्रेजी दीक्षान्त समारोहको इतिहासले एउटा उल्लेखनीय प्रमाण दिन्छ ।<sup>149</sup>

### खण्ड ३

यो मण्डली सभा र मण्डली परिषद मण्डली सेवकासँग सम्बन्धित छ । विश्वासका विवादहरू र विवादास्पद मुद्दाहरूको फैसला गर्न, नियम र निर्देशनहरू स्थापना गर्न, परमेश्वरको सामूहिक आराधना र मण्डलीको प्रशासन व्यवस्थित गर्न मण्डली परिषद्को आवश्यक छ । कुव्यवस्थापन मण्डली प्रशासनको मामिलामा गुनासोहरू सुनिदिन र आधिकारिक रूपमा त्यसलाई निर्धारण गर्न, आज्ञा र निर्णयहरू परमेश्वरको वचनसँग मिल्दोजुल्दो छ कि छैन भन्ने जाँच गरि सहमतिका साथ स्वीकार गर्नुपर्दछ । तिनीहरू धर्मशास्त्रीय उर्दी भएकोले मात्र होइन तर तिनीहरूलाई पारित गर्ने शक्तिको खातिर पनि जसलाई परमेश्वरले आफ्नो वचन अनुसार नियुक्ति र अभिषेक गर्नुभएको छ ।

(प्रेरित १५:१५, १९, २४, २७, २८, २९, ३०, ३१; प्रेरित १६:४; मत्ती १८:१७, १८, १९, २०)

### व्याख्या

यो खण्ड स्पष्ट रूपमा स्वतन्त्रहरूसँगको विवादमा अर्को महत्त्वपूर्ण सिद्धान्तको निर्णयको रूपमा अभिप्रेरित गरिएको हो, जसले तिनीहरूले स्वीकार गरे कि मण्डलीहरूले कठिन अवस्थामा सेवकहरूको फाइदा धर्मसभाहरूसँग परामर्श गर्न सक्छन्, यी धर्मसभाहरूलाई मण्डलीहरूमाथि कुनै अधिकार दिन अस्वीकार गरे । प्रेस्बिटेरियनहरूले सजिलै स्वीकार गर्छन् कि मण्डली शासकहरूको शक्ति पूर्ण रूपमा सेवकाई हो । उहाँको मण्डलीमा ख्रीष्ट एकलै प्रभु र व्यवस्थादाता हुनुहुन्छ, जसले गर्दा उनीहरूको व्यवसाय उसले बनाएको कानूनलाई लागू गर्ने र

<sup>149</sup> नागरिक शक्तिहरूको सर्वोच्चतामा बुझको भनाई, पृष्ठ १०३ ।

पालन गर्ने मात्र हो । तथापि तिनीहरूको विचार-विमर्शलाई परामर्श मात्र होइन, आधिकारिक रूपमा लिइन्छ, जहाँसम्म तिनीहरूका निर्णयहरू ख्रीष्टका नियमहरू अनुरूप छन्, उहाँको वचनमा राखिएको छ, उहाँको नाममा गठन भएको छ र उहाँद्वारा प्रदान गरिएको अधिकारद्वारा तिनीहरू अन्तस्करणमा बाध्य हुनुपर्छ । यरूशलेमको धर्मसभाले सल्लाह वा सुझाव मात्र दिएन तर उनीहरूलाई उल्लेख गरिएको मुद्दामा आधिकारिक निर्णय सुनायो । 'निर्धारित आदेशहरू' मण्डलीहरूमा 'बोझ राखे' र उनीहरूलाई केही 'आवश्यक चीजहरू' पालन गर्न आदेश दिए र तिनीहरूको निर्णय खुशीसाथ सम्बन्धित मण्डलीहरूद्वारा पेश गरियो (प्रेरित १५:२८; १६:४) ।

## खण्ड ४

प्रेरितहरूको समयदेखि सबै धर्म सभाहरू वा परिषदहरू चाहे सामान्य होस् वा विशेष तिनीहरूमा गल्ती हुन सक्छ र धेरैले गल्ती गरेका पनि छन् । त्यसैले तिनीहरूलाई विश्वासको नियम वा विश्वासको अभ्यास बनाउनु हुँदैन तर दुवैलाई सुदृढ गर्ने माध्यमको रूपमा प्रयोग गर्नुपर्दछ ।

(एफिसी २:२०; प्रेरित १७:११; १ कोरिन्थी २:५; २ कोरिन्थी १:२४)

## व्याख्या

यद्यपि पोपिस्टहरूले अयोग्यता मण्डलीमा कतै राखिएको छ भनी राख्छन्, तिनीहरू आपसमा सहमत छैनन् कि यो पोपमा वा सामान्य परिषदमा वा दुबै एकतामा बस्छ । सबै परिषदले गल्ती गरेको यहाँ पुष्टि हुन्छ । परिषदहरू मानिसहरू मिलेर बनेका छन्, जसमध्ये प्रत्येक कमजोर छ, तिनीहरू पनि सँगै सङ्कलन गर्दा त्रुटिको लागि उत्तरदायी हुनुपर्छ । यो पनि दाबी गरिएको छ कि तिनीहरूमध्ये धेरैले गल्ती गरेका छन् र यो तथ्यबाट पर्याप्त रूपमा प्रस्ट हुन्छ, विभिन्न साधारण परिषदहरूले एकअर्काको सीधा विपरित आदेशहरू बनाएका छन् । एरियन विवादमा धेरै परिषदहरूले नाइसेनको विरोधमा निर्णय गरे । युटिसियन पाखण्डलाई एफिससको दोस्रो परिषदमा अनुमोदन गरिएको थियो, र चाल्सेडोनको परिषदमा निन्दा गरिएको थियो । कन्स्टान्टिनोपल परिषदमा

छविहरूको आराधनामा निन्दा गरिएको थियो र दोस्रो नाइसेन परिषदमा अनुमोदन गरिएको थियो र फ्रान्कफर्टमा फेरि निन्दा गरिएको थियो । अन्तमा परिषद्हरूको अधिकार पोपको भन्दा उच्च हुने कन्स्टेन्स र बासिलमा घोषित गरियो; तर यो निर्णय लेटरनमा उल्टो भयो ।<sup>150</sup>

## खण्ड ५

धर्म सभा र परिषद्हरूले मण्डली समबन्धीका कुराहरू बाहेक अरू कुनै पनि कुरालाई निर्णय गर्न वा निष्कर्षमा पुग्नु हुँदैन, जुन राष्ट्रमण्डलसँग सम्बन्धित छ । जबसम्म नम्र निवेदनको माध्यमबाट, असाधारण मामलाहरूमा वा अन्तस्करणको सन्तुष्टिको लागि सल्लाहको माध्यमबाट यदि ती कुराहरू नागरिक न्यायीक अगुवाद्वारा आवश्यक भएमा मात्र सल्लाह सुझाब दिन सकिन्छ ।

(लुका १२:१३, १४; यहू.१८:३६)

## व्याख्या

हाम्रो विश्वासको स्वीकारले विशुद्ध आत्मिक र मण्डलीको मामिलाहरूमा नागरिक न्यायीक अगुवाहरूको कुनै पनि इरास्टियन हस्तक्षेपको निन्दा गर्दछ, यसले कुनै पनि पोपिश दावीहरूलाई अति स्पष्ट रूपमा अस्वीकार गर्दछ । मण्डलीको धर्मसभा र परिषद्हरूको तर्फबाट नागरिक मामिलाहरूमा हस्तक्षेप गर्न निवेदनको माध्यमबाट बाहेक असाधारण मामिलाहरूमा वा नागरिक न्यायीक अगुवाहरूद्वारा आवश्यक पर्दा सल्लाहको माध्यमबाट हाम्रा सुधारवादहरूले नागरिक र मण्डलीको अधिकार क्षेत्रको उचित सीमाहरू स्पष्ट रूपमा बुझेका छन् र तिनीहरूलाई कडाईका साथ पालना गरिनुपर्छ भन्ने कुरामा धेरै होसियार भएको देखिन्छ । तिनीहरू भन्छन्, 'शक्ति र नीतिगत मण्डली' 'त्यस शक्ति र नीतिबाट आफ्नै प्रकृतिमा फरक र छुट्टै छ जसलाई नागरिक शक्ति भनिन्छ । यो राष्ट्रमण्डलको नागरिक प्रशासनसँग सम्बन्धित छ । यद्यपि तिनीहरू

<sup>150</sup> बर्नेट अन द थर्टी नाइन आर्टिकल, आर्ट २१) ।

दुवै ईश्वरका हुन् र एउटै छेउमा झुण्ड्याएका हुन्छन्, यदि तिनीहरू सही रूपमा प्रयोग गरिएमा अर्थात्, परमेश्वरको महिमालाई अगाडि बढाउन ईश्वरीय र असल विषयहरू छन् ।' 'मुख्य रूपमा मध्यस्थकर्ताद्वारा लगनशीलता लिनु पर्छ । सभाहरूमा केवल मण्डलीय कुराहरू मात्र ह्यान्डल गर्न सकिन्छ र नागरिक अधिकार क्षेत्रसँग सम्बन्धित कुनै पनि कुरामा कुनै हस्तक्षेप हुँदैन ।'<sup>151</sup> मण्डली र राज्यले दुवैमा साझा वस्तुहरूको विकासमा सहयोग गर्न सक्छन् तर तिनीहरूमध्ये प्रत्येकले आफ्नो उचित क्षेत्र भित्र काम गर्न सावधान हुनुपर्छ-एकले अर्कोको प्रान्तसँग सम्बन्धित मामिलाहरूमा कहिल्यै हस्तक्षेप गर्नु हुँदैन ।

---

<sup>151</sup> अनुशासनको दोस्रो पुस्तक, अध्याय i र vii ।

## अध्याय ३२

# मृत्युपछि मानिसको अवस्था र मरेकाहरूको पुनरुत्थान (THE STATE OF MAN AFTER DEATH, AND THE RESURRECTION OF THE DEAD)

### खण्ड १

मृत्युपछि मानिसहरूका शरीर माटोमा नै फर्किन्छ र तिनीहरूको शरीर कुहिन्छ । तर तिनीहरूको आत्मा (जो न मर्छन् न सुत्छ नै) एक अमरत्व हुन्छ, त्यो तुरुन्तै आत्मा दिने परमेश्वरकहाँ फर्कन्छ । धर्मीजनहरूको आत्मा चाही पवित्रतामा सिद्ध बनाइएर सबैभन्दा उच्च स्वर्गमा ग्रहण गरिन्छ, जहाँ तिनीहरूले परमेश्वरको मुहारलाई ज्योती र महिमा दर्शन गर्छन्, तिनीहरूले आफ्ना शरीरको पूर्ण उद्धारको लागि प्रतीक्षा गरिरहन्छन् । तर दुष्टका आत्माहरूलाई चाही नरकमा फालिन्छ, जहाँ तिनीहरू पीडामा र घोर अन्धकारमा महान् न्यायको दिनको लागि सम्म थाती राखिन्छन् । शरीरबाट आफ्नो आत्मा अलग भइ जानको लागि यी दुई स्थानहरू बाहेक धर्मशास्त्रले अरू कुनै पनि स्थान स्वीकार गर्दैन ।

(उत्पत्ति ३:१९; प्रेरित १३:३६; लूका २३:४३; उपदेशक १२:७; हिब्रू १२:२३; २ कोरिन्थी ५:१, ६, ८; फिलिप्पी १:२३, प्रेरित ३:२१ र एफेसीसी ४:१०; लूका १६:२३, २४; प्रेरित १:२५; यहूदा ६, ७; १ पत्रुस. ३:१९)

### व्याख्या

१. यहाँ मृत्यु सबै मानिसहरूको साझा घटना हो भनी मानिन्छ । 'मानिसहरूका लागि एक पटक मर्नु पर्छ भनि तोकिएको छ' (हिब्रू ९:२७) । यो स्वर्गको अपरिवर्तनीय नियुक्ति हो, जसलाई उल्टाउन सकिदैन र जसलाई कसैले यो व्यर्थ हो भनेर भन्न सकिदैन । यस विषयमा मनन गर्दा उत्कृष्ट भजनसंग्रह रचयिताले यसो भनेका छन्: "कुन मानिस जीवित रहन्छ, र मृत्यु देख्दैन ? के अधोलोकको हातबाट उसले आफ्नो प्राणलाई बचाउला ?" सेला (भजनसंग्रह ८९:४८) । अय्यूबले मृत्युलाई निश्चित रूपमा उहाँलाई पर्खने घटनाको रूपमा र सबै मानवजातिको साझा भण्डारको रूपमा चिहानको रूपमा बोल्छन्: "किनकि म

जान्दछु, तपाईंले मलाई मृत्युकहाँ फर्काएर ल्याउनुहुन्छ, त्यस घरमा, जो सबै जीवितहरूका निम्ति ठहर्‍याइएको छ ।” (अय्यूब ३०:२३) । हाम्रो आफ्नै अवलोकनले धर्मशास्त्रको घोषणालाई प्रशस्त मात्रामा पुष्टि गर्दछ । न त हामी हाम्रो संसारमा मृत्युको परिचय र मानव जातिमा यसको विश्वव्यापी व्याप्तिको लागि लेखाजोखा गर्नको लागि हानिमा छैनौं । “यसकारण जसरी एकजना मानिसद्वारा संसारमा पाप पस्यो, र पापद्वारा मृत्यु आयो, अनि त्यसरी नै मृत्यु सबै मानिसहरूमा फैलियो; किनकि सबैले पाप गरेका छन् ।” (रोमी ५:१२) ।

वास्तवमा धर्म र दुष्टको मृत्युमा ठूलो भिन्नता छ । पछिल्लोको लागि मृत्यु व्यवस्थाको श्रापको प्रभाव हो । र अनन्त विनाशको अग्रदूत हो । अनि पहिलेको लागि मृत्यु पापको उचित सजाय होइन तर सबै पाप र शोकको अन्त्य हो र अनन्त जीवनमा प्रवेश हो । तिनीहरूको लागि मृत्यु यसको खीलबाट अलग हुन्छ र तिनीहरूलाई कुनै पनि वास्तविक चोट पुर्याउन शक्तिहीन बनाइन्छ । उनीहरूलाई चोट पुर्याउने आफ्नो शक्तिलाई निशस्त्र मात्रै होइन-उनीहरूलाई मित्रवत भाग प्रदर्शन गर्न बाध्य पारिएको छ । यो तिनीहरूको युद्धबाट मुक्ति, शोकबाट तिनीहरूको छुटकारा र ख्रीष्टसँग हुनको लागि तिनीहरूको प्रस्थान हो । यद्यपि मृत्यु कुनै वास्तविक हानि होइन तर धर्महरूको लागि ठूलो लाभ हो । तैपनि यो आत्मा र शरीर बिचको संघको विघटनमा समावेश भएकोले यो एक घटना हो जसबाट उनीहरूलाई छुट छैन ।

परमेश्वरले निस्सन्देह, यदि उहाँ इच्छुक हुनुहुन्छ भने सजिलैसँग उहाँका सन्तहरूलाई प्राकृतिक मृत्युबाट बचाउन सक्नुहुन्छ । यसबारे उनले हनोक र एलियाको सन्दर्भमा प्रमाण दिनुभएको छ । तथापि राम्रो कारणहरूको लागि उसले अन्यथा निर्धारण गरेको छ ।

कः धर्महरू साथै अरूलाई अस्थायी मृत्युको अधीनमा हुनुपर्छ, ईश्वरीय प्रशासनको वर्तमान योजनाको लागि उत्तम अनुकूल छ र आवश्यक देखिन्छ । संरक्षणको लागि होइन तर कम्तिमा मानव समाजको आरामको लागि हो । ईश्वरीय प्रशासनको योजना अनुसार इनाम र दण्डहरू मुख्यतया भविष्यको संसारको लागि आरक्षित छन् । तर यदि धर्महरूलाई मृत्युबाट छुटकारा दिइयो,

जबकि दुष्टहरू यसको प्रहारमा परे यो संसारबाट हटाइएका प्रत्येक मानिसको अन्तिम भाग्यको अभिव्यक्ति हुनेछ । त्यसकारण, मृत्यु धर्महरूलाई उही बाह्य रूपमा हुन्छ र उही बाह्य परिस्थितिहरूमा उपस्थित हुन्छ, जस्तै यो दुष्टहरूलाई हुन्छ, ताकि तिनीहरू बिच कुनै दृश्यात्मक भिन्नता नहोस् ।

खः यदि धर्महरूलाई मृत्युको स्वाद नखाई स्वर्गमा सरूवा गरेर दुष्टहरूबाट छुट्याइयो भने यसले समाजमा ठूलो भ्रम पैदा गर्नेछ । दुष्टहरूमाथि कुनै पनि शुभ प्रभाव उत्पन्न नगरी यसले उनीहरूलाई चरित्रको पर्वाह नगरी अझ बढी प्रदान गर्नेछ र एउटा शक्तिशाली उत्तेजना हटाउँछ, भविष्यको प्रसिद्धिको सम्भावना जसले उनीहरूलाई समाजको हितको लागि महान परिश्रमहरूमा सक्रिय बनाउँछ । यसले जीवनको चरित्र र खुशीलाई पनि धेरै असर गर्छ । यदि आमाबाबुलाई ईश्वरीय असन्तुष्टिको वस्तुको रूपमा लिइयो भने मृत्युको अधीनमा राखेर यसले आफ्ना छोराछोरीहरूमा बदनामको कुरा तय गर्नेछ वा यदि बच्चाहरूलाई त्यसको भविष्यको भाग्यको अभिव्यक्त गर्ने तरिकामा लगियो भने यसले आमाबाबुको हृदय छेड्नेछ । विशेष गरी यदि गम्भीर अव्यक्त पीडाको साथ कुनै पनि वर्ग वास्तवमा, धर्म स्वयं भन्दा बढी चीजहरूको यस्तो अवस्थाबाट प्रभावित हुनेछैन । त्यसैले मृत्यु धर्म र दुष्टको साझा पक्ष हो ।

गः यस प्रबन्धले परमेश्वरको शक्ति र अनुग्रहको समृद्ध प्रदर्शनको लागि अवसर प्रदान गर्दछ । जसरी मृत्युको घडी मानिसहरूको लागि सबैभन्दा बढी प्रयास गर्ने हो, त्यसैकारण परमेश्वरको शक्ति र अनुग्रह सबैभन्दा महिमापूर्ण रूपमा प्रदर्शित हुन्छ, त्यो पवित्र घडीमा उहाँका मानिसहरूलाई समर्थन गर्नमा तिनीहरूलाई सक्षम बनाउनमा, विश्वास र आशाको अभ्यासमा, मृत्युको डरभन्दा माथि उठ्न र यो अन्तिम शत्रुमाथि विजयीहरूको रूपमा विजय हासिल गर्न अनि अन्तिम दिनमा तिनीहरूको शरीरलाई उठाएर उहाँको शक्ति कति प्रशंसनीय रूपमा देखाइनेछ !

घः अर्को कारण हामी कल्पना गर्छौं, किन धर्महरू अस्थायी मृत्युको अधीनमा छन्, यो हो, तिनीहरू ख्रीष्ट तिनीहरूको महिमित शिरको अनुरूप हुन सक्छन् । उहाँले महिमा र सम्मानको मुकुट पहिरिनु अघि नै मृत्युको स्वाद चाख्नु



भयो । र तिनीहरू पनि 'मृत्युको छायाको उपत्यका' मार्फत महिमामा प्रवेश गर्नुपर्छ ।

२. मृत्यु पछि मानिसहरूको शरीर माटोमा फर्कन्छ, र भ्रष्ट देख्छ । यति अपमानजनक र गहिरो प्रभाव पार्ने परिवर्तन हो जुन मृत्युले मानव शरीरमा उत्पन्न गर्दछ, कि यो दृश्यको लागि घृणित हुन्छ, र आवश्यकताले जीवितहरूलाई उनीहरूको दृष्टिबाट हटाउन बाध्य पार्छ । यो चिहानमा प्रतिबद्ध छ, जसमा यो सङ्घ र एक निश्चित समय पछि धूलोमा कम हुन्छ, ताकि यो तरकारीको लागि मलको रूपमा मिसिएको हो भनेर छुट्याउन सकिँदैन । तथापि यी चीजहरू जीवितहरूलाई मात्र अपमानजनक छन्, तिनीहरूले मरेकाहरूलाई कुनै अप्ठ्यारो पार्दैनन् । वास्तवमा दुष्टहरूका लागि चिहान एउटा जेल जस्तै हो, जहाँ तिनीहरूलाई पुनरुत्थान नभएसम्म नजिकै कैदमा राखिन्छ । तर विश्वासीहरूका लागि यो विश्रामको ठाउँ हो, जहाँ सबै पीडा र थकानबाट मुक्त भएर तिनीहरूले पुनरुत्थानको बिहानसम्म गहिरो आरामको आनन्द लिनेछन्, जब तिनीहरू लामो स्फूर्तिदायी निद्राबाट ब्यूँझनेछन्, तिनीहरू पुनर्जीवित जीवन र जोशका साथ उठ्नेछन् । अनन्त सुखको आनन्द लिनेछन् ।

३. मानिसहरूका आत्माहरू तिनीहरूको शरीरबाट विघटन हुन्छन् र एक अमर भई निर्वाह हुन्छ । कसै-कसैले मृत्यु भनेको मानिसको अस्तित्वको पूर्ण विलुप्ति हो भनी ठान्छन् । कि अरूहरू आत्मा मृत्यु र पुनरुत्थानको बिचमा सुत्नेछ, जस्तै निष्क्रिय र बेहोश शरीर जुन धूलोमा विलीन हुन्छ । यी धारणाहरूको विरोधमा समान रूपमा बेतुका र असहज हो भनि हाम्रो विश्वासको स्वीकारले पुष्टि गर्दछ । धर्मशास्त्रले स्पष्ट रूपमा सिकाउँछ, कि मानिसहरूका आत्माहरू ती शक्तिहरू र क्षमताहरू प्रयोग गर्न सक्षम हुन सक्ने गरी विघटित अवस्थामा रहन्छन् । अनि शरीरलाई मार्ने, तर प्राणलाई चाहिँ मार्न नसक्नेहरूसँग नडराओ; तर बरु उहाँसँग डराओ, जसले आत्मा र शरीर दुवैलाई नरकमा नष्ट गर्न सक्नुहुन्छ । (मत्ती १०:२८) । यी उहाँका वचनहरू हुन् जसले मानिसलाई बनाउनुभयो र जसले आफ्नो प्रकृतिको घटक भागहरू पूर्ण रूपमा जान्नुहुन्छ र उसले पुष्टि गर्छ, आत्मा शरीरबाट अलग छ भन्ने मात्र होइन-यो मात्र होइन,

वास्तवमा शरीरसँग मर्देन तर कुनै पनि सृष्टि शक्तिद्वारा आत्मालाई मार्न असम्भव छ । हाम्रा मुक्तिदाताले समान शिक्षालाई प्याराबोलिक भाषामा सिकाउनुभयो: “अनि यस्तो भयो-त्यो गरिब मानिस मन्यो र स्वर्गदूतहरूद्वारा अब्राहामको काखमा पुऱ्याइयो; त्यो धनी मानिस पनि मन्यो र गाडियो । अनि नरकमा भयानक पीडामा तड्पिँदै त्यसले आफ्ना आँखाहरू उठायो, र टाढामा अब्राहामलाई र उनको काखमा लाजरसलाई देख्यो ।” (लूका १६:२२; लूका १६:२३) । भिखारी र धनी दुवैको मृत्यु भयो; दुवैको शरीरलाई धुलोमा छोडियो । तर दुवैको आत्माले आफ्नो शरीरबाट अलग भएपछि आफ्नो अस्तित्व र चेतना कायम राखे । निस्सन्देह धर्मीहरूको मृत्युलाई निद्राको रूपमा धर्मशास्त्रमा बारम्बार वर्णन गरिएको छ । तर यस्तो भाषा स्पष्ट रूपमा लाक्षणिक छ र शरीरबाट अलग हुँदा आत्मा सुल्ल भन्ने धारणालाई कुनै अनुहार दिँदैन । जब मृतकहरू निद्रामा छन् भनिन्छ, एक रूपक प्रयोग गरिन्छ, मृत्यु र निद्राको बिचमा उल्लेखनीय समानतामा आधारित छ र एकै समयमा भाषणको अर्को व्यक्तित्वद्वारा एक भागलाई सम्पूर्ण रूपमा बोलाइएको छ । तिनीहरू सुत्न र बेहोश हुनु र निष्क्रिय हुन भनिन्छ, किनभने यी चीजहरू तिनीहरूको शरीरमा सत्य छन् ।

४. धर्मीहरूको आत्मा मृत्यु पछि तुरुन्तै स्वर्गीय राज्यको सुखमा प्रवेश गरिन्छ । कोही जसले विश्वासीहरूको आत्माहरूलाई चेतना प्राप्त गर्न अनुमति दिन्छ र तिनीहरूको अव्यवस्थित अवस्थामा आनन्दको अनुभव गर्दछ, कल्पना गर्छन् कि मृत्युमा तिनीहरूको आत्मा मध्यवर्ती अवस्थामा जान्छ र तिनीहरू स्वर्गमा प्रवेश गर्नेछन् जब अन्तिम न्याय हुन्छ । रोमको मण्डलीले राख्छ कि सन्तहरूको आत्माहरू आफ्नो शरीर छोड्दा, एक समयको लागि शुद्धीकरण भनिने ठाउँमा जानुपर्छ, ताकि तिनीहरू पापका दागहरूबाट आगोद्वारा शुद्ध हुन सकून्, जुन वर्तमान समयमा जीवन नधोइएको हुन सक्छ । त्यो मण्डलीले थप सिकाउँछ, कि यहाँ पृथ्वीमा मानिसहरूको प्रार्थनाद्वारा शुद्धिकरणको दुख र पीडालाई कम गर्न सकिन्छ र छोटो पार्न सकिन्छ; स्वर्गमा सन्तहरूको मध्यस्थताद्वारा र सबैभन्दा माथि सामूहिक बलिदानद्वारा पापीहरूको नाममा पुजारीहरूद्वारा चढाइएको हुनुपर्छ र त्यो आत्माहरू शुद्धीकरणबाट मुक्त हुने बित्तिकै तिनीहरू तुरुन्तै

अनन्त सुखमा प्रवेश हुन्छन् । यस सिद्धान्तको बाइबलमा कुनै निशान छैन यो एक धूर्त ढंगले रचेको कथा हो, जसको आविष्कार मानिसहरूलाई विश्वासीहरूलाई थोपाउन र आफ्नै खजानाहरू भर्न निर्माण गरेर गरिएको हो ।

धर्मशास्त्रले स्वर्ग र नर्कको मात्र कुरा गर्छ, जसमध्ये सबै मृत आत्माहरू प्रवेश गरेका छन् । र तदनुसार हाम्रो विश्वासको स्वीकारले पुष्टि गर्छ: 'आत्माहरूको शरीरबाट अलग भएपछि यी दुई ठाउँहरू बाहेक, धर्मशास्त्रले कुनै पनि अरू ठाउँ स्वीकार गर्दैन ।' धर्मीहरूको आत्माको स्वर्गमा तत्काल प्रवेश धर्मशास्त्रका धेरै खण्डहरूद्वारा पुष्टि हुन्छ । पश्चात्ताप गर्ने चोरलाई हाम्रा प्रभुको प्रतिज्ञा: 'आज तिमी मसँग स्वर्गमा हुनेछौ' (लुका २३:४३) ले संकेत गर्छ कि, त्यो दिन समाप्त हुनुभन्दा पहिले उहाँको आत्मा ख्रीष्टको आत्मसँग एउटै ठाउँमा हुनुपर्छ, र 'स्वर्ग' शब्दले सुझाव दिने सबै सुखको आनन्द लिनुहोस् । जब स्टीफनले आफ्नो अन्तिम सास लिएर परमेश्वरलाई पुकारे, 'प्रभु येशू मेरो आत्मा ग्रहण गर्नुहोस्' (प्रेरित ७:५९), उहाँले स्पष्ट रूपमा आशा गर्नुभयो कि उहाँको आत्मा तुरुन्तै उहाँको मुक्तिदाताको उपस्थितिमा जानुपर्छ । पावलको भाषामा पनि यही कुरा निहित छ: 'मेरो लागि बाँच्नु ख्रीष्ट हो र मर्नु लाभ हो । म दुई बिचको स्ट्रेटमा छु, छुट्ने र ख्रीष्टसँग बस्ने इच्छा राखेको छु, जुन धेरै राम्रो छ' (फिलि. १:२१, २३) । पक्कै पनि यदि उसले पुनरुत्थान नभएसम्म ख्रीष्टको उपस्थितिमा प्रवेश हुने अपेक्षा गरेको थिएन भने, उसले यसलाई मर्ने लाभको न्याय गर्ने थिएन र इच्छा गर्नुको सट्टा उसलाई छोड्न घृणा हुने थियो; किनकि उहाँ शरीरमा हुँदा उहाँ सम्मानपूर्वक ख्रीष्टको सेवामा संलग्न हुनुहुन्थ्यो र उहाँसँग रमाइलो संगतको आनन्द उठाउनुभयो । तर प्रेरितले हामीलाई बताउँछन् कि उहाँको प्रस्थान गर्ने इच्छाको कारण थियो, कि उहाँ ख्रीष्टसँग हुनुहुनेछ-यस वर्तमान संसारमा पाइने कुनै पनि चीजभन्दा धेरै उच्च आशिषको अवस्थामा हुन्छ । उही प्रेरित भन्छन्: "हामी दुवै छौं, र शरीरबाट अलग भएर बरु प्रभुसित रहनु नै इच्छा गर्छौं ।" (२ कोरि. ५:८) । कुनै पनि वचनहरूले स्पष्ट रूपमा आत्माको वर्तमान बासस्थानबाट ख्रीष्टको उपस्थितिमा तुरुन्तै संक्रमणलाई व्यक्त गर्न सक्दैन । विश्वासीको शरीरबाट अनुपस्थिति र ख्रीष्टसँग उसको उपस्थिति नजिकको सम्बन्धमा छ; पछिल्लो कुनै

अन्तराल बिना पहिलेको सफल हुन्छ । तदनुसार प्रेरित यूहन्नाले स्वर्गबाट एउटा आवाज सुन्नुहुन्छ, उहाँलाई भन्नुहुन्छ: 'लेख्नुहोस्, अबदेखि प्रभुमा मरेकाहरू धन्य छन्' अनि मैले स्वर्गबाट मलाई यसो भनिरहेको एउटा आवाज सुनें: "लेख ! ती मरेकाहरू धन्य हुन्, जो अबदेखि उसो प्रभुमा मर्छन्;" (प्रकाश १४:१३) - अर्थात्, तिनीहरू आफ्नो मृत्यु समयदेखि आशिष पाएका छन् ।

यदि विश्वासीहरूको आत्माहरू मृत्यु पछि तुरुन्तै स्वर्गमा प्रवेश गरिन्छ भने यो स्पष्ट छ कि तिनीहरूमा एक अद्वितीय परिवर्तन हुनुपर्दछ, उनीहरूलाई परिचय गराइएको नयाँ राज्यको लागि योग्य बनाउनको लागि सबै अशुद्धताको दागबाट पूर्णतया मुक्त नभएसम्म तिनीहरू स्वर्गीय संसारको समाजको लागि अयोग्य हुनेछन् र त्यो संसारको सुखको आनन्द लिन असमर्थ हुनेछन् । तदनुसार हाम्रो विश्वासको स्वीकारले दाबी गर्छ, कि तिनीहरूका आत्माहरू त्यसपछि 'पवित्रतामा सिद्ध हुन्छन्'; र धर्मशास्त्रमा दिवंगत सन्तहरूका आत्माहरूलाई 'सिद्ध मानिसहरूका आत्माहरू' भनिएको छ (हिब्रू १२:२३) ।

५. दुष्टहरूको आत्मा मृत्युपछि नरकमा फ्याँकिन्छ । कोही-कोहीले दुष्टहरूको आत्मालाई नरकमा कहिल्यै यातना दिइने छैन भनी राखेका छन् भने, अरूले पुनरुत्थान नहुँदासम्म तिनीहरूको पीडाको ठाउँमा न्याय गरिने छैन भनी ठान्छन् । तर हाम्रो मुक्तिदाताको प्रतिनिधित्व अनुसार, धनी मानिसको मृत्यु हुने बित्तिकै, 'नरकमा पीडामा परेर उसले आफ्नो आँखा उठायो' (लूका १६:२३) । नूहाको समयमा अनाज्ञाकारी भएकाहरूका आत्माहरू प्रेरित पत्रुसले आफ्नो पत्र लेख्दा, नरकको कारागारमा थुनिएका थिए (१ पत्रुस ३:१९) ।

## खण्ड २

अन्तको दिनमा जीवित रहेकाहरू कहिल्यै मर्ने छैनन् तर परिवर्तन हुनेछ । र सबै मरेकाहरू परमेश्वरको साथ आफ्नै-पार्थिव पुरानै शरीरमा जीवित हुनेछन्, यद्यपि फरक गुणहरू लिएर पुनः जीवित भई खडा हुनेछन् र तिनीहरू शरीरमा पुनः आफ्नै आत्माहरूसँग सदासर्वदाको लागि एकताबद्ध हुनेछन् ।

(१ थेस्स ४:१७; १ को. १५:५१, ५२; अघ्यूब १९:२६, २७; १ कोरिन्थी १५:४२, ४३, ४४)

## खण्ड ३

अधर्मीहरूको शरीर ख्रीष्टको शक्तिद्वारा अनादरको लागि पुनःजीवित पारिने छन् भने धर्मीहरूको शरीर उहाँको आत्माद्वारा आदरको लागि जीवित पारिनेछन् । र उहाँको आफ्नै महिमित शरीर अनुरूप गौरवशाली बनाउनुहुन्छ ।

(प्रेरित २४:१५; यूहन्ना ५:२८, २९; १ को. १५:४३; फिलि. ३:२१)

## व्याख्या

१. अन्तिम दिनमा पृथ्वीमा जीवित रहनेहरू मर्देनन् तर अद्भुत परिवर्तन भएर जानेछन् । कोरिन्थीहरूलाई पावलको पहिलो पत्रमा मण्डलीलाई यो सत्यता पहिलो पटक प्रकट गरिएको थियो: 'हेर, म तिमीलाई एउटा रहस्य देखाउँछु; हामी सबै सुत्ने छैनौं, तर हामी सबै परिवर्तन हुनेछौं' (१५:५१) । जब ख्रीष्ट स्वर्गबाट संसारको न्याय गर्न आउनुहुनेछ, कोही पृथ्वीमा जीवित भेटाउनुहुनेछ; तिनीहरू मर्नेछैनन्, र पृथ्वीको धूलोमा केही समयको लागि सुत्नेछन् । तर तिनीहरूले त्यसको बराबरको परिवर्तन अनुभव गर्नेछन् जुन ती मानिसहरूमा हुनेछ जो त्यसपछि चिहानबाट उठ्नेछन् । र हामीलाई सूचित गरिएको छ, जीवितहरू परिवर्तन हुनु अघि मरेका संतहरू बौरी उठ्नेछन् । 'ख्रीष्टमा मरेकाहरू पहिले बौरी उठ्नेछन्: त्यसपछि हामी जो जीवित छौं र बाँचेका छौं, तिनीहरूसँगै बादलमा उठ्नेछौं, प्रभुलाई हावामा भेट्न र त्यसरी नै हामी सधैं प्रभुसँग हुनेछौं' (१ थेस्स. ४:१६, १७) ।

२. मरेकाहरूको सामान्य पुनरुत्थान हुनेछ । यो एक सिद्धान्त हो जुन असहाय कारण पत्ता लगाउन सकेन । विद्वान् दार्शनिकहरूले यसलाई खिसी गरे । जब पावलले एथेन्समा प्रचार गरे, जसलाई ग्रीसको आँखा भनिन्छ, एपिक्युरियन र स्टोइक दार्शनिकहरूले मरेकाहरूको पुनरुत्थानको कुरा गर्दा गिल्ला गरे । तर परमेश्वरले मरेकाहरूलाई जीवित पार्नुहुने कुरालाई अविश्वसनीय मात्र सकिँदैन । यदि उहाँ सर्वशक्तिमान र सर्वज्ञ हुनुहुन्छ, जसरी उहाँ निश्चित रूपमा हुनुहुन्छ, अन्यथा उहाँ ईश्वर हुनै छोड्नुहुनेछ, यो असम्भव मात्र सकिँदैन । जसले धूलोबाट मानव शरीर बनाउनुभयो, र त्यसमा जीवनको सास फुकिदिनुभयो, उहाँले यसलाई धूलोमा सिमित गरिसकेपछि फेरि उठाउन र सजीव गर्न सक्षम हुनुपर्दछ

। हाम्रा मुक्तिदाता परमेश्वरको शक्तिलाई, पुनरुत्थानको सिद्धान्तको विरुद्धमा ल्याइएका सबै गुफाहरूको जवाफको रूपमा उल्लेख गर्नुभयो । यो सिद्धान्तलाई अस्वीकार गर्ने यहूदीहरूको एउटा गुट सदुकीहरूलाई उहाँले भन्नुभयो: 'तिमीहरू गल्ती गर्छौं, न त धर्मशास्त्र जान्दछौ, न त परमेश्वरको शक्ति' नै (मत्ती २२:२९) ।

तर यो केवल परमेश्वरको इच्छाको प्रकटीकरणले मात्र हो कि हामी पुनरुत्थानको निश्चितताको बारेमा अचम्मको रूपमा आश्चस्त छौं । यो पुरानो नियमको लेखहरूमा प्रकट भएको थियो । अय्यूबले आफ्नो शरीरको पुनरुत्थानको सबैभन्दा बलियो विश्वास व्यक्त गरे (अय्यूब १९:२५) । अगमवक्ता दानियलको भविष्यवाणी पनि उत्तिकै स्पष्ट छ (दानियल १२:२) । यो सिद्धान्तले हाम्रा प्रभुको घोषणाको प्रवचनमा प्रमुख स्थान राखेको छ: 'समय आउँदैछ जसमा चिहानमा भएका सबैले उहाँको आवाज सुन्नेछन्, र बाहिर आउनेछन्...' (यूहन्ना ५:२८, २९) । हाम्रो प्रभुको स्वर्गारोहण पछि यो उहाँका प्रेरितहरूको गवाहीको महान् विषय थियो, जसमा ख्रीष्टियन धर्मको सम्पूर्ण प्रणालीको सत्यताले विश्राम गरेको थियो । त्यसैले पावलले कोरिन्थीहरूसँग यसरी तर्क गरे: अब 'उहाँ मरेकाहरूबाट बौरिउठ्नुभयो' भनी ख्रीष्टको प्रचार गरिन्छ भने, मरेकाहरूको बौरिउठाइ हुँदैन भनी तिमीहरूमध्ये कतिले कसरी भन्छन् त ? तर यदि मरेकाहरूको बौरिउठाइ हुँदैन भने ख्रीष्ट पनि बौरिउठ्नुभएन । अनि ख्रीष्ट बौरिउठ्नुभएन भने हाम्रो प्रचार व्यर्थै हो, र तिमीहरूको विश्वास पनि व्यर्थै हो । (१ कोरि. १५:१२-१४) ।

सन्तहरूको पुनरुत्थान ख्रीष्ट आफैंको पुनरुत्थानद्वारा दृढ रूपमा स्थापित छ । हामीले अहिले उल्लेख गरेको अध्यायमा, प्रेरितले ख्रीष्टको पुनरुत्थानको लागि आफू र उसका भाइहरूसँग भएको अचम्मको प्रमाण देखाउँछन् र त्यसपछि तर्क गर्छन् कि विश्वासीहरूको पुनरुत्थान अनिवार्य रूपमा ख्रीष्टको शिर उठेको स्वीकार्यताबाटै हुन्छ । चिहानले जीवित उद्धारकर्तासँग घनिष्ठ रूपमा जोडिएको कुरालाई सधैं राख्न सक्दैन । 'अब ख्रीष्ट मरेकाहरूबाट बौरी उठ्नुभएको छ, र

सुतेकाहरूका पहिलो फल बन्नुभएको छ' (१ कोरिन्थी १५:२०। १ थेस्सलोनिकी ४:१४; रोमी ८:११) पनि हेर्नुहोस् ।

३. मृतकहरू धेरै फरक गुणहरू भए तापनि एउटै शरीरका साथ जीवित हुनेछन् । पुनरुत्थानको शब्दले नै मृत्युद्वारा खसेका शरीरहरू उठ्नेछन् भन्ने बुझाउँछ । किनकि यदि परमेश्वरले नयाँ शरीरहरू बनाउनुहुन्छ, र तिनीहरूलाई मृत आत्माहरूमा मिलाउनुहुन्छ, यो पुनरुत्थान होइन तर नयाँ सृष्टि हुनेछ । हाम्रो मुक्तिदाताले घोषणा गर्नुहुन्छ: 'चिहानमा भएका सबै बाहिर आउनेछन्'; यसले निश्चित रूपमा बुझाउँछ कि चिहानहरूमा प्रतिबद्ध भएका उही शरीरहरू उठ्नेछन्; किनभने, यदि नयाँ शरीरहरू उत्पादन गर्न र तिनीहरूको आत्मालाई एकताबद्ध गर्ने हो भने, तिनीहरू सत्यका साथ तिनीहरूको चिहानबाट बाहिर निस्कन सक्दैनन् । प्रेरित पावलले पुष्टी गर्दछ, कि भ्रष्टतामा छरिएको उही शरीर जीवित हुनेछ र घोषणा गर्दछ: 'यस भ्रष्टले अविनाशी धारण गर्नुपर्छ, र यो नश्वरले अमरत्व धारण गर्नुपर्छ'; त्यो भ्रष्ट र नश्वर शरीरलाई औल्याउँदै, जसलाई उसले त्यसपछि बोकेको थियो । तर सन्तहरूको शरीर पदार्थको रूपमा सबै आवश्यक कुराहरूमा समान भए पनि गुणहरूको रूपमा तिनीहरू धेरै परिवर्तन हुनेछन् । 'शरीर र रगत,' तिनीहरूको स्थूलता र कमजोरीको वर्तमान अवस्थामा 'परमेश्वरको राज्यको उत्तराधिकारी हुन सक्दैन, न त भ्रष्टताले अविष्कारको उत्तराधिकारी बनाउँछ ।' पुनरुत्थान-शरीर गुणहरूको सन्दर्भमा अद्भुत रूपमा परिवर्तन हुनेछ, ताकि यो स्वर्गीय राज्यको काम र सुखको लागि योग्यको होस् । 'भ्रष्टतामा छरिन्छ, अविश्वासमा हुकिन्छ; यो अनादरमा छरिएको छ, यो महिमामा उठाइन्छ । यो कमजोरी मा छरिएको छ, यो शक्ति मा उठाइन्छ । यो एक प्राकृतिक शरीर छरिएको छ, यो एक आत्मिक शरीर बनाइन्छ' (१ कोर. १५:४१-४४) । दुष्टहरूको सन्दर्भमा धर्मशास्त्रले हामीलाई तिनीहरूको शरीरको अवस्था र गुणहरूको सन्दर्भमा कुनै विशेष जानकारी दिँदैन । हामीले के सिकेका छौं, तिनीहरू 'लाज र अनन्त अपमानमा' उठ्नेछन्; जसबाट यो स्पष्ट हुन्छ कि तिनीहरू अपमानको लागि उठ्नेछन् ।

धर्मीहरूको पुनरुत्थान प्राप्त गर्न हामी कत्तिको उत्सुक हुनुपर्छ ! यो पावलको ठूलो चाहना थियो र उनको उत्कट प्रयासको उद्देश्य थियो (फिलि. ३:११) । यदि हामी धन्य पुनरुत्थानमा पुग्छौं भने 'ख्रीष्टमा पाउनु' हाम्रो चिन्ता होस् । उहाँको आत्माको बास र जीवित विश्वासद्वारा उहाँसँग एकताबद्ध भएर हामी मृत्यु वा चिहानदेखि डराउनु पर्दैन, किनकि ख्रीष्ट नै 'पुनरुत्थान र जीवन' हुनुहुन्छ र उहाँमाथि विश्वास गर्ने उहाँ मरेका भए तापनि जीवित रहनेछ । जो कोही जीवित छ र उहाँमा विश्वास गर्छ, कहिल्यै मर्ने छैन ।





## अध्याय ३३

### अन्तिम दिनको न्याय

### (THE LAST JUDGEMENT)

#### खण्ड १

परमेश्वरले एकदिन तोक्नुभएको छ जुन दिन उहाँले येशु ख्रीष्टद्वारा धार्मिकतामा संसारको न्याय गर्नुहुनेछ जसलाई सबै शक्ति र न्याय पिताले दिनुभएको छ । त्यो दिन परमेश्वरलाई धोका दिने पतित स्वर्गदूतहरूको मात्र न्याय गरिने छैन तर त्यस्तै गरी पृथ्वीमा बास गर्ने सबै मानिसको न्याय गरिने छ । त्यो दिन पृथ्वीमा बसोबास गर्ने सबै व्यक्तिहरू र उनीहरूका विचारहरू, बोलीवचन र कामहरूको लेखा दिनको लागि ख्रीष्टको महासङ्कष्टको दिन देखा पर्नेछ र तिनीहरूले शरीरमा जे काम गरेको छन्, चाहे असल वा खराब होस् त्यही अनुसार प्रतिफल भोग्न न्यायआसन अघि उपस्थित हुनेछन् ।

(प्रेरित १७:३१; यूहन्ना ५:२२, २७; १ कोरिन्थी ६:३; यहूदा ६; २ पत्रुस २:४; २ कोरिन्थी ५:१०; उपदेशक १२:१४; रोमी २:१६; रोमी १४:१०, १२; मत्ती १२:३६, ३७)

#### खण्ड २

परमेश्वरले नियुक्ति गर्नुभएको त्यो अन्त्यको दिन चाहिँ चुनिएकाहरूको लागि उहाँको उद्धारमा, उहाँको अनुग्रहको महिमा प्रदर्शन र दुष्ट अनाज्ञाकारीहरूको लागि दोषी ठहर्‍याउने र दण्ड दिने उहाँको न्यायको प्रकटीकरणको दिन हुनेछ । तब धर्मीहरू अनन्त जीवनमा प्रवेश गर्नेछन् र त्यो पूर्णताको आनन्द र स्फूर्तिदायी जीवन र अनन्त इनामहरू प्राप्त गर्छन् जो परमेश्वरको उपस्थितिबाट आउदछ तर दुष्टहरू जसले परमेश्वरलाई चिन्दैनन् र येशु ख्रीष्टको सुसमाचारको आज्ञापालन गर्दैनन् तिनीहरू प्रभुको उपस्थितिमा उहाँको महिमाको शक्तिबाट अनन्तको दण्डमा पर्याकिनेछन् र अनन्त मृत्युको सजाय भोग्नेछन् ।

(मत्ती २५:३१, रोमी २:५, ६; रोमी ९:२२, २३; मत्ती २५:२१; प्रेरित ३:१९; २ थेस्स १:७, ८, ९, १०)

## व्याख्या

त्यहाँ एक विशेष निर्णय छ जुन मृत्यु पछि तुरुन्तै प्रत्येक व्यक्ति मा पारित हुनेछ, किनकि 'मानिसहरूका लागि एक पटक मर्नु तोकिएको छ, तर यसपछि न्याय हुनेछ' (हिब्रू ९:२७) । त्यहाँ एक सामान्य न्याय पनि छ, जुन मृतकको पुनरुत्थान पछि, अन्तिम दिनमा हुनेछ । वर्तमान खण्डहरू: (१) भविष्यको न्यायको निश्चितता घोषणा गर्नुहोस्, (२) पुष्टि गर्नुहोस् कि यो न्यायको प्रशासन येशू ख्रीष्टमा प्रतिबद्ध छ, (३) उहाँको न्यायाधिकरणमा उपस्थित हुने पक्षहरूलाई संकेत गर्नुहोस्, (४) चलाउनु पर्ने मुद्दा, (५) र उच्चारण गर्नु पर्ने वाक्य ।

१. भविष्यको न्याय निश्चित छ । हामीलाई भनिएको छ कि पावलले फेलिक्सको अगाडि आउने न्यायको तर्क गरेका छन् (प्रेरित २४:२५) । कुराको प्रकृति र तर्कबाट निकालिएका तर्कहरूद्वारा उहाँले यो सत्यलाई प्रमाणित गर्नुभयो र त्यस्ता तर्कहरू हामीले बेवास्ता गर्नु हुँदैन, यद्यपि हाम्रो विश्वास अझ पक्का जगमा खडा छ ।

कः भविष्यको न्यायको निश्चितता विवेकको आदेशबाट देखिन्छ । मानिसहरू अलौकिक प्रकाशको अभावमा पनि असल र खराब बिचको महत्त्वपूर्ण भिन्नता बुझ्दछन् । तिनीहरूले सही काम गर्दा तिनीहरूको अन्तस्करणले तिनीहरूको आचरणलाई स्वीकार गर्छ र प्रशंसा गर्छ । अनि जब तिनीहरूले गलत काम गर्छन्, तिनीहरूको अन्तस्करणले तिनीहरूलाई तिरस्कार र निन्दा गर्छ । यदि तिनीहरूले कुनै नराम्रो अपराध गरेका छन् भने, अन्तस्करणले तिनीहरूलाई पश्चातापमा दोहोर्‍याछ र यो अपराध गोप्य छ र हरेक मानव आँखाबाट लुकेको भए तापनि यो गर्छ । यो कहाँबाट उत्पन्न हुन्छ, तर भविष्यको सजायको भयानक पूर्वसूचनाबाट ? प्रेरित पावलका अनुसार भविष्यमा न्याय हुनेछ भनेर सबै मानिसजाति आफैंमा साक्षी छ भनेर देखाउँछन् (रोमी २:१५) ।

खः यस तर्कले संसारमा चीजहरूको अवस्थाबाट भविष्यको निर्णयलाई अनुमान गर्दछ । यहाँ हामी धर्मका यी दुई आधारभूत सिद्धान्तहरू-ईश्वरको अस्तित्व र संसारको शासनमा उहाँको विधिविधानलाई स्वीकार गर्छौं । यी सत्यहरूलाई स्वीकार गर्ने सबैले परमेश्वर असीम न्यायी र दयालु हुनुहुन्छ भनी

विश्वास गर्नुपर्छ । र त्यो अन्यथा हुन सक्दैन । यसबाट यो अनिवार्य रूपमा परिणाम हुन्छ कि यो धर्मीहरूसँग राम्रो हुनुपर्छ र दुष्टहरूसँग खराब हुनुपर्छ । तर चीजहरूको वर्तमान अवस्थाको सबैभन्दा सतही दृष्टिकोणले हामीलाई यो विश्वास दिलाउन पर्याप्त छ कि परमेश्वरले यस संसारमा राम्रोलाई मात्र समृद्धि दिनुहुन्छ र खराबलाई मात्र प्रतिकूलता दिनुहुन्छ । 'त्यहाँ धर्मी मानिसहरू छन्, जसलाई यो दुष्टको काम अनुसार हुन्छ; फेरि त्यहाँ दुष्ट मानिसहरू छन्, जसलाई यो धर्मीहरूको काम अनुसार हुन्छ' (उपदेशक ८:१४) । पूर्वप्रबन्धको प्रचलित व्यवस्थाहरूले हरेक युगमा मानिसहरूको दिमागलाई अलमलमा पारेको छ र परमेश्वरका सन्तानहरूको विश्वासको जाँच गरेको छ (भजन ७३:४-१७; यर्मिया १२:१, २; हबकुक १:१३) । तर सही ढंगले प्रयोग गरिएको तर्कले हामीलाई यो निष्कर्षमा पुऱ्याउँछ कि, ईश्वरको अस्तित्व र पूर्वप्रबन्धको अनुमानमा त्यहाँ एक दिन आउँदैछ जब यी चीजहरू समीक्षामा ल्याइनेछ र जब उहाँका बिचमा व्यापक र दृश्यात्मक भिन्नता हुनेछ । जसले परमेश्वरको सेवा गर्छ र उहाँको सेवा गर्दैन ।

गः परमेश्वरले संसारको सुरुदेखि नै कार्यान्वयन गर्नुभएका सबै असाधारण न्यायहरूमा यो सत्यको गवाही दिनुभएको छ । यद्यपि धेरै दुष्टता यस संसारमा दण्डहीन र पत्ता नलागेको छ, तैपनि परमेश्वरले कहिलेकाहीँ साहसी अपराधीहरूलाई न्याय गर्नुहुन्छ, उहाँले पृथ्वीमा न्याय गर्नुहुन्छ भनेर देखाउन र मानिसहरूलाई आउने न्यायको चेतावनी दिनको लागि सांकेतिक निर्णयहरूमा 'परमेश्वरको क्रोध मानिसहरूको अधर्मको विरुद्धमा स्वर्गबाट प्रकट भएको छ' र उसले अब पछि के गर्नेछ भन्ने जानकारी दिइएको छ (२ पत्रुस २:५, ६; ३:५, ७) ।

घः त्यहाँ एक न्याय आउनेछ भन्ने कुरा धर्मशास्त्रको सबैभन्दा स्पष्ट प्रमाणहरूले पुष्टि गर्दछ । हनोकले यो सार्वभौमिक निर्णयको दिनको दृष्टिकोणको भविष्यवाणी गरेका थिए जसमा उनी बाँचिरहेका थिए (यहूदा १४, १५) । सोलोमनले स्वैच्छिकहरूलाई यो गम्भीर चेतावनीलाई सम्बोधन गरेः 'यी सबै चीजहरूको लागि परमेश्वरले तपाईंलाई न्यायमा ल्याउनुहुनेछ' (उपदेशक ११:९)

। अय्यूबले आफ्ना साथीहरूलाई विचारमा राखे कि त्यहाँ न्याय छ । र भजनरचयिताले बारम्बार यसलाई धेरै गम्भीर भाषामा प्रतिनिधित्व गर्दछ (अय्यूब १९:२९; भजन ५०:३-६; ९८:९) । हाम्रा प्रभु, उहाँको व्यक्तिगत सेवकाईको दौडान, बारम्बार उहाँको न्यायमा आउने भविष्यवाणी गर्नुभयो र उहाँका प्रेरितहरूको लेखमा यस सत्यको प्रमाणहरू धेरै छन् (मत्ती २५:३१-४६; रोमी १४:१०, १२; २ कोरिन्थी ५:१०) ।

उः यो सत्य ख्रीष्टको पुनरुत्थानद्वारा पुष्टि हुन्छ । प्रेरित पावलले 'परमेश्वरले आफूले नियुक्त गर्नुभएको मानिसद्वारा संसारको धार्मिकतामा न्याय गर्नुहुनेछ' भनी पुष्टि गर्दै, 'उहाँले सबै मानिसहरूलाई मृत्युबाट बौरिउठाउनुभएको कुरामा उहाँले सबै मानिसहरूलाई आश्वासन दिनुभएको छ' (प्रेरित १७:१७) ३१) । ख्रीष्टको पुनरुत्थान सामान्य पुनरुत्थानको नमूना र प्रतिज्ञा हो-त्यो न्यायको लागि ठूलो तयारी हो । यो हाम्रो प्रभुको ईश्वरीय मिशनको एक निर्विवाद प्रमाण हो, यसैले उहाँका सबै दावीहरूको एक प्रामाणिक प्रमाणीकरण हो । उहाँको अपमानको दिनहरूमा जब उहाँलाई अभियोग लगाइयो र मानिसहरूको न्यायाधिकरणमा दोषी ठहराइयो, उहाँले तिनीहरूलाई भविष्यको न्यायको बारेमा स्पष्ट रूपमा चेताउनी दिनुभयो, र घोषणा गर्नुभयो कि उहाँ आफैं न्यायकर्ता हुनुहुनेछ: 'यसपछि तिमीहरूले मानिसको पुत्रलाई मन्दिरमा बसेको देख्नेछौ । शक्तिको दाहिने हात र स्वर्गको बादलमा आउँदैछ (मत्ती २६:६४) । अब जब परमेश्वरले उहाँलाई मृत्युबाट ब्यूँताउनु भएको छ, यद्यपि उहाँलाई यो घोषणाको लागि निन्दा गर्ने व्यक्तिको रूपमा निन्दा गरिएको थियो, के यो उसले दाबी गरेको सत्यको स्वर्गबाट निर्विवाद प्रमाण होइन ?

२. भविष्यको न्यायको प्रशासन येशू ख्रीष्टमा प्रतिबद्ध छ: अनि हामीलाई उहाँले 'मानिसहरूलाई प्रचार गर, र जिउँदा र मरेकाहरूका न्यायकर्ता हुनलाई यहाँ नै परमेश्वरद्वारा नियुक्त गरिनुभएको हो भन्ने गवाही देओ' भनी आज्ञा गर्नुभयो । (प्रेरित १०:४२) । यो वास्तवमा बारम्बार भनिएको छ, 'परमेश्वरले संसारको न्याय गर्नुहुनेछ' । भजनरचयिता घोषणा गर्नुहुन्छ, 'परमेश्वर बाहेक अरू कोही न्यायकर्ता छैन' (भजन ५०:६) । यी घोषणाहरू कसरी मिलाउन सकिन्छ ?

पावलका वचनहरूले हामीलाई समस्या समाधान गर्न सक्षम बनाउँछ । उहाँले हामीलाई भन्नुभएको छ कि 'परमेश्वरले संसारलाई धार्मिकतामा न्याय गर्नुहुनेछ जसलाई उहाँले नियुक्त गर्नुभएको छ' (प्रेरित १७:३१) । यसरी यो देखिन्छ कि परमेश्वर पिताले पुत्रद्वारा संसारको न्याय गर्नुहुन्छ । सर्वोच्च न्यायिक शक्ति परमेश्वरमा छ र त्यो शक्तिको प्रयोग मध्यस्थको रूपमा ख्रीष्टमा प्रतिबद्ध छ (यूहन्ना ५:२२) ।

यस संविधानमा एक विशिष्ट फिटनेस र औचित्य छ:

कः उहाँको चरम अपमान र अपमानजनक पीडाहरूको लागि यो उच्च पद ख्रीष्टलाई सम्मानित इनामको रूपमा प्रदान गर्नु उपयुक्त छ ।

खः जतिसुकै मूर्त अवस्थामा पुनरुत्थान पछि मानिसहरूको न्याय गरिनु पर्छ, यो उपयुक्त छ कि तिनीहरूले एक दृश्य न्यायाधीश हुनुपर्छ ।

गः यो पनि उपयुक्त छ कि ख्रीष्ट सर्वोच्च न्यायकर्ता हुनुपर्दछ, किनकि यसले सन्तहरूको सान्त्वनामा ठूलो योगदान पुऱ्याउनुपर्दछ कि तिनीहरूको न्याय उहाँद्वारा गरिनेछ जो तिनीहरूको प्रकृतिको सहभागी हो, जसले तिनीहरूलाई उहाँको रगतद्वारा परमेश्वरमा छुटकारा दिनुभयो, जो पितासँग उनीहरूको वकालत हो ।

घः यो थप सकिन्छ कि, यसद्वारा दुष्टको निन्दालाई अझ स्पष्ट रूपमा न्यायको रूपमा प्रस्तुत गरिनेछ, किनकि यदि एक मध्यस्थ-एक मुक्तिदाता पापीहरूको मित्र-उनीहरूलाई दोषी ठहराउँछन्, तिनीहरू वास्तवमा निन्दाको योग्य हुनुपर्छ ।

३. हामी ख्रीष्टको न्यायाधिकरणमा उपस्थित हुने पक्षहरूलाई विचार गर्न पछि छौं । धर्मशास्त्रले असल स्वर्गदूतहरूको न्यायको बारेमा केही बोल्दैन तर यसले स्पष्ट रूपमा सिकाउँछ कि धर्मत्यागी स्वर्गदूतहरूको न्याय गरिनेछ (यहूदा ४; २ पत्रुस २:४) । मानिसहरू विश्वव्यापी रूपमा ख्रीष्टको न्याय-आसनको अगाडि खडा हुनेछन् भनेर स्पष्ट रूपमा घोषणा गरिएको छ (२ कोरिन्थी ५:१०) । हामीलाई भनिएको छ कि ख्रीष्टले 'आफ्नो उपस्थितिमा जिँउदा र मरेकाहरूको न्याय गर्नुहुनेछ' (२ तिमोथी ४:१) । यो अभिव्यक्ति, 'जिँउदा र मरेका', सबै

मानवजातिलाई बुझ्दछ । मरेकाहरूद्वारा ख्रीष्टको न्यायको आगमनको अवधि अघि मरेका सबैलाई बुझ्नुपर्छ र जिँउदाद्वारा भन्नाले जस्तै कि त्यसपछि जीवित फेला पर्नेछ ।

४. सबै कुराको न्याय हुनेछ । यो सबैभन्दा व्यापक शब्दहरूमा व्यक्त गरिएको छः 'परमेश्वरले हरेक कामलाई न्यायमा ल्याउनुहुनेछ, हरेक गोप्य कुराको साथ चाहे त्यो राम्रो होस्, चाहे त्यो खराब होस्' (उपदेशक १२:१४) । मानिसका सन्तानका सबै कामहरू जाँचिनेछन् र तिनीहरूले शरीरमा गरेका कामहरू अनुसार पाउनेछन्, चाहे असल वा खराब काम होस् । जीवनका कार्यहरू मात्र होइन तर मानिसहरूका वचनहरूको पनि न्याय गरिनेछ; किनकि हाम्रा मुक्तिदाताले हामीलाई आश्वासन दिनुभएको छ कि 'मानिसहरूले बोल्ने हरेक व्यर्थ वचनको न्यायको दिनमा हिसाब दिनेछन्' (मत्ती १२:३६) । अनि केवल काम र बोली वचनहरू मात्र होइन तर मानिसहरूका विचारहरू पनि न्यायमा ल्याइनेछ । किनकि हामीलाई भनिएको छ 'परमेश्वरले येशू ख्रीष्टद्वारा मानिसहरूका रहस्यहरूको न्याय गर्नुहुनेछ' (रोमी २:१६) ।

५. सुनाइने वचन धेरै राज्यहरूमा उत्तरदायी हुनेछ जसमा मानव जाति भेटिनेछ । तिनीहरूले तिनीहरूका कामहरू अनुसार तिनीहरूको विनाश पाउनेछन् (प्रकाश २०:१३) । यो टिप्पणी गर्नुपर्दछ, धर्महरूका असल कामहरू त्यस दिनमा उत्पादन हुनेछन्, तिनीहरूको सफाइको आधारको रूपमा होइन । र तिनीहरूको अनन्त जीवनको लागि निर्णय गरिएको छ तर तिनीहरूको दयालु राज्यको प्रमाणको रूपमा चासोको रूपमा ख्रीष्टको धार्मिकता हो । तर दुष्टका दुष्ट कामहरू अगाडि ल्याइनेछ, तिनीहरू ख्रीष्टमा अपरिचित भएको प्रमाणको रूपमा मात्र होइन तर तिनीहरूको निन्दाको आधारको रूपमा पनि हो । आफ्नो दाहिने हातमा रहेको महिमित समूहलाई राजाले भन्नुहुनेछः 'आओ, मेरा पितामा आशिषित होऊ, संसारको सृष्टिदेखि नै तिमीहरूका लागि तयार गरिएको राज्यको हकदार बन । बायाँ हातका ! उनीहरूलाई उहाँले भन्नुहुनेछः 'मबाट टाढा जाऊ, शैतान र त्यसका स्वर्गदूतहरूको लागि तयार पारिएको अनन्त आगोमा श्रापित होऊ । पतित स्वर्गदूतहरू र दुष्ट मानिसहरूलाई न्यायकर्ताको

उपस्थितिबाट अनन्त विनाशको खाडलमा धपाइनेछ, धर्मीहरूलाई स्वर्गीय महलहरूमा लगिनेछ र 'उप्रान्त बाहिर जानेछैन' तर 'अधर्मीहरू अनन्त दण्डमा जानेछन्; तर धर्मीले अनन्त जीवन पाउनेछ ।' धर्मीहरूको खुशी र दुष्टको दण्डमा पनि यही अभिव्यक्ति लागू गरिएपछि, हामी दुवै समान अवधिको हुनेछ भनी निष्कर्षमा पुग्न सक्छौं ।

### खण्ड ३

ख्रीष्टले हामीलाई पूर्ण रूपमा निश्चय नै एकदिन न्यायको दिन आउनेछ भनि विश्वस्त पार्नुभएको छ, यस हेतुले कि सबै मानिसहरू पापबाट अलग होऊन् र ईश्वरभक्तहरूले कठिनाइमा ईश्वरीय सान्त्वना पाऊन् । त्यसरी नै उहाँले मानिसहरूलाई त्यो दिनबाट अज्ञात राख्नुभएको छ ताकि तिनीहरू संसारको सबै सुरक्षाहरूमाथि भर नपरेर र सधैं सतर्क भएर जागा रहन किनकी उनीहरूलाई थाहा छैन कुन घडीमा प्रभु आउनुहुनेछ । र सधैं तत्पर भएर यो भन्न सक्नु, "आउनुहोस् प्रभु येशु, चाँदै आउनुहोस् ।" आमेन ।

(२ पत्रुस ३:११, १४; २ कोरिन्थी ५:१०, ११; २ थेस्स. १:५, ६, ७; लूका. २१:२७, २८; रोमी ८:२३, २४, २५; मती २४:३६, ४२, ४३, ४४; मर्कुस १३:३५, ३६, ३७; लूका १२:३५, ३६; प्रका. २२:२०)

### व्याख्या

अनन्त न्यायको दिन परमेश्वरको सल्लाहमा निश्चित गरिएको छ तर त्यस दिनको ज्ञान हामीबाट लुकाइएको छ । यद्यपि ख्रीष्ट स्वर्गबाट बादलमा संसारको न्याय गर्न आउनु अघि युगको लामो शृङ्खला बिन्न सक्छ, हरेकले सम्झना गरौं कि उहाँको आफ्नै मृत्युको दिन उहाँको लागि विश्वव्यापी न्यायको दिन जस्तै महत्त्वपूर्ण छ; जहाँ मृत्युले उहाँलाई छोड्छ, न्यायले उहाँलाई भेट्छ । त्यसकारण उसले 'लगान होस्, कि उसलाई परमेश्वरबाट शान्ति, निष्कलङ्क र निर्दोष भेटियोस्' । प्रत्येक पाठकले आफूलाई भरोसा गरेको प्रतिभालाई सुधार गर्नुपर्ने कुरा मनन गर्न दिनुहोस् र स्वर्गमा आफ्नो मालिकको अनुमोदन प्राप्त गर्न उत्सुक हुनुहोस् । उहाँको सेवामा लगनशील र वफादार भएका सबैलाई उहाँले कति उच्च प्रशंसा गर्नुहुन्छ ! उहाँले तिनीहरूलाई सबैभन्दा राम्रो प्रशंसा प्रदान



गर्नुहुनेछः 'राम्रो, असल र विश्वासयोग्य सेवक' भन्नुहुनेछ । र तिनीहरूलाई 'आफ्ना प्रभुको आनन्द' मा परिचय गराउनुहुनेछ । साँचो विश्वासीले ख्रीष्टको उपस्थितिलाई 'प्रेम' गरून् । किनकि जब ख्रीष्ट प्रकट हुनुहुनेछ, उनीहरू पनि उहाँसँगै महिमामा देखा पर्नुहुनेछ । र ख्रीष्टले आफ्नो वचनमा घोषणा गर्नुभएको हुनाले 'निश्चय नै म चाँडै आउँछु', प्रत्येक ख्रीष्टियनले खुशीसाथ भनोस्, 'आमेन । तर पनि हे प्रभु येशू आउनुहोस् !

**परिशिष्ट १**  
**अधिनियम**  
**विश्वासको स्वीकारलाई स्वीकृत गर्दै**  
**एडिनबर्गमा धर्मसभा, अगस्ट २७, १६४७ सत्र २३**  
**(APPENDIX 1)**

**ACT APPROVING THE CONFESSION OF FAITH**  
**Assembly at Edinburgh, August 27, 1647. Sess. 23.)**

तीन राज्यहरूमा परमेश्वरको मण्डलीसभाहरूका लागि विश्वासको एक स्वीकारोक्ति धर्ममा त्यो एकरूपताको मुख्य भाग भएको कारण जुन सोलेमन लीग र करारद्वारा हामी प्रयास गर्न बाध्य छौं: र त्यहाँ तदनुसार विश्वासको एक स्वीकारोक्ति रहेको छ । स्कटल्याण्डको धर्मसभाका आयुक्तहरूको सहयोगमा वेस्टमिन्स्टरमा बसेको दिव्यहरूको सभा जुन विश्वासको स्वीकार लन्डनमा हाम्रा आयुक्तहरूबाट धर्मसभाका आयुक्तहरूलाई गत जनवरीमा एडिनबर्गमा भेटिएको थियो र यस सभामा दुई पटक सार्वजनिक रूपमा पढेको, जाँचिएको र विचार गरिएको थियो र यसको प्रतिलिपिहरू पनि छापिएको छ । यो विशेष गरी यस सभाका सबै सदस्यहरूद्वारा अवलोकन गर्न सकियोस्, जसलाई बारम्बार सार्वजनिक रूपमा सूचित गरिएको थियो, यदि तिनीहरूसँग कुनै शंका र आपत्तिहरू छन् भने, उक्त स्वीकारोक्ति, उचित परीक्षण होस् । त्यसमा धर्मसभाले परमेश्वरको वचनसँग सबैभन्दा सहमत भएको फेला पारेको छ र यस धर्मसभाको प्राप्त सिद्धान्त, आराधना, अनुशासन र मण्डली प्रशासनको विपरित केही पनि नभएको भेटाएका छन् । र अन्तमा यो अति नै आवश्यक छ, र यत्तिको चाहना छ कि उक्त विश्वासको स्वीकार सबै सम्भावित लगनशीलता र अभियानका साथ स्वीकृत र दुबै राज्यहरूमा अभिप्रेत एकरूपताको प्रमुख भागको रूपमा स्थापित होस् । धर्म र यस समयका धेरै खतरनाक त्रुटिहरू र पाखण्डहरूलाई अझ प्रभावकारी रूपमा दबाउनको लागि विशेष माध्यम बनोस्, त्यसकारण

महासभाले परिपक्व विचार-विमर्श पछि, उक्त विश्वासको स्वीकारलाई मामिलाको सत्यताको रूपमा (यसलाई सबैभन्दा पुरानो र परमेश्वरको वचनमा आधारित मानेर) मा सहमति जनाउँछ र अनुमोदन गर्छ । साथै, एकरूपताको बिन्दुको रूपमा हाम्रो पक्षको लागि सहमत छ कि यो तीन राज्यहरूको लागि विश्वासको साझा स्वीकारोक्ति हुनुपर्छ । धर्मसभाले पनि प्रभुलाई आशिष दिन्छ र धन्यवादका साथ उहाँको महान् कृपालाई स्वीकार गर्दछ, जसमा विश्वासको एक स्वीकारोक्ति तयार पारिएको छ । र यसरी दुबै राज्यहरूमा सहमति भएको छ, जसलाई हामी त्यहाँका साझा शत्रुहरू विरुद्ध साँचो सुधारिएको धर्मको ठूलो सुदृढीकरणको रूपमा हेर्छौं । तर हाम्रो अभिप्राय र अर्थ केही विवरणहरूमा गलत नबुझेको हुनाले, यो यसैद्वारा व्यक्त गरिएको छ र प्रदान गरिएको छ, कि यस विश्वासको स्वीकारमा विभिन्न प्रकारका मण्डलीका अधिकारीहरू र धर्मसभाहरू उल्लेख नगर्दा यी विवरणहरूमा ख्रीष्टको सत्यतामा कुनै पूर्वाग्रह हुनेछैन । प्रशासनको निर्देशिकामा पूर्ण रूपमा व्यक्त गर्न यो थप घोषणा गरिएको छ, कि सभाले बसोबास नगरेको वा प्रशासनको बिन्दुमा गठन नभएको ३१ अध्यायको दोस्रो धाराको केही अंशहरू बुझ्दछ । र त्यो धर्मसभाहरूमा सेवकहरूको सभा र अन्य फिट व्यक्तिहरू, नागरिक न्यायीक अगुवाहरूको अख्तियार र मनोनयनद्वारा कुनै अन्य बोलावटबिना धर्मको मामिलामा परामर्श र सल्लाह गर्न बोलाउन सकिन्छ । यद्यपि त्यसै गरी ख्रीष्टका सेवकहरू तिनीहरूको मण्डलीहरूबाट प्रतिनिधिमण्डल बिना आफैं र तिनीहरूको कार्यालयको आधारमा अझै गठन नभएका धर्मसभाहरूमा परिषद्को रूपमा भेला हुन सक्छन्, तर यी मध्ये कुनै पनि गठन गरिएको र बसोबास गर्नु हुँदैन । नागरिक न्यायीक अगुवाहरूलाई सेवकहरू र शासक एल्डरहरूको परिषद्हरूसँग सल्लाह दिन तिनीहरूका मण्डलीहरूबाट प्रतिनिधिमण्डलमा भेट्नु, या त सामान्य रूपमा वा कहिलेकाहीँ चीजहरू खडा भए जस्तै, उहाँको अख्तियारद्वारा अभियोग लगाइने सल्लाह दिन स्वतन्त्र हुन्छ । यो परिषद्को रूपमा एकसाथ भेला हुन पनि स्वतन्त्र छ, साथै सामान्य समयमा चीजहरू खडा भए जस्तै, मण्डलीहरूबाट प्रतिनिधिमण्डलमा ख्रीष्टबाट प्राप्त आन्तरिक शक्तिद्वारा

मण्डलीको भलाइको लागि जति पटक जम्मा गर्न आवश्यक छ । यदि नागरिक न्यायीक अगुवाहरूले मण्डलीको हानि पुऱ्याउँछ भने, उसको सहमति रोक्न वा अस्वीकार गर्ने कहिलेकाहीं धर्मसभाहरूको आवश्यकता उहाँलाई कोमल बिन्तीद्वारा देखाइएको थियो ।

ए केर

(A. Ker.)



वेस्टमिन्स्टर विश्वासको स्वीकारले परमेश्वरको वचनमा आधारित सत्यको सरल व्याख्या समावेश गर्दछ, तर यसका धेरै प्रस्तावहरू विभिन्न युगहरूमा फैलिएका पाखण्ड र त्रुटिहरूको विरोधमा राखिएका छन् । तसर्थ, विश्वासको स्वीकारमा कथनहरू निर्देशित गरिएका असंख्य त्रुटिहरूलाई औल्याउन व्याख्याका लेखकको प्रमुख वस्तु भएको छ । यसरी पाठकले वेस्टमिन्स्टर ईश्वरीय मण्डली सभाको छुटकारा पाउनुहुनेछ जुन विभिन्न त्रुटिहरूद्वारा सत्यलाई पहिलेको समयमा भ्रष्ट गरिएको थियो र आधुनिक त्रुटिहरूबाट जोगाइनेछ, जुन सामान्यतया मण्डलीलाई विचलित गर्नेहरूको पुनरुत्थान मात्र हो । र त्यो धेरै पहिले खण्डन गरिएको थियो ।



 CHRISTIAN FOCUS  
PUBLICATIONS

[www.rtf-usa.com](http://www.rtf-usa.com)  
[rtfdirector@gmail.com](mailto:rtfdirector@gmail.com)